FRAN
HILDESHEIM

F. X. u
17
3168/1B

854

3.50

18 D 31074

~~306~~

Lamarton
7/9/12

Ex Bibliotheca [illegible]

FRANCISCI HILDESHEIM D.

HIPPOLYTI SENIORIS F.
ELECTORIS BRAND.
Medici:

DE CEREBRI ET CAPITIS morbis internis

SPICILEGIA.

In quibus primo morbi cuiuſque Catholica proponuntur: Inde conſilia & curationes variæ attexuntur: Denique empyrica morborum remedia ipſiuſque Auctoris experimenta hiſtorica adferuntur.

Adiectus eſt Index, tùm morborum, remediorum, curationum, conſiliorumque, tùm variarum rerum atque vocum notabilium, locupletiſſimus.

M. DC. XII.

FRANCOFVRTI,
Excudebat ERASMVS ATHLETA, Sumptibus
EGENOLPHI EMMELII.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

SERENISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO IOANNI SIGISMVNDO, SACRI Romani Imperii Electori, Marchioni Brandeburgico, Pruſſiæ, Iuliæ, Cliuiæ, Montis, Pomeraniæ, Sileſiæ, Caſſuborum ac Vandalorum Duci, Rugiæ Principi, Burggrauio Noribergenſi; Domino ſuo Clementiſſimo, &c.

ITA comparatum eſt à natura, vt, quemadmodum in tempeſtate, tegumento indigemus; Sic in ſenecta animi tranquillitate nobis opus ſit. Hæc cum conſideraſſem mecum paulo curioſius, tandem accidit, Sereniſſime Domine Elector, Domine Clementiſſime, vt poſteaquam AVO TVO, Principi nunquam ſatis laudato (cuius memoria ſit in benedictione) ad vitam illius, ſic volenti, idque à me requirenti operam & opem meam Medicam condixiſſem, eoque mortuo, ex voluntate PARENTIS TVI, τοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, locum meum in Aula retinuiſſem, poſt tot turbulenta Aula-

rum negotia, & fortunarum quaſi præcipitia, optimi illius Principis beneficio & liberalitate, otium mihi literarium ac propemodum philoſophicum in crudo hoc ſenio meo concederetur, vnde animi trãquillitas literatis potiſſimum comparatur. Vt igitur otii huius mei negotioſi aliquam redderem rationem, Spicilegia quædam Medicinæ Practicæ, à me conſcripta, ſub nominis illius auſpicio in publicum prodire volui. Et iam opus à me affectum, auide exſpectabant Typographi, cum Principem pientiſſimum, ſubditiſque deſideratiſſimum

Abſtulit atra dies, & funere merſit acerbo.

O fatum luctuoſiſſimum! In hac autem animi mei vt fluctuum tempeſtate, ad TE, Princeps Sereniſſime, Domine Clementiſſime, Auitæ Paternæque virtutis ac dignitatis hæredem & ſucceſſorem, quaſi ad ſacram anchoram confugere, & quæ Tuæ Serenitati forte à Fatis ſunt reſeruata, ea nomini Tuo Celſiſſimo conſecrare liceat mihi, cum VOTO, vt & pax animi, morte Patris Tui nonnihil turbata, ab Heroica Tua Clementia, iure quaſi poſtliminii, mihi reſtituatur, & hæ pacis alumnæ literæ, quæ hic ſeſe vltro in clientelam Tuam dant, ab iniuria & indignitate vendicentur.

Serenitatis T. Clementiſſimæ

Miniſter ſubiectiſſimus

FRANC. Hildeßheim D.

ILLV-

ILLVSTRI ET GENEROSO DOMINO, DOMINO ADAMO GANSIO, DOMINO à Putlitz, in Putlitz, Wolffshagen & Witteberg, &c. Mareſcallo Marchiæ hæreditario, Electoris IOANNIS SIGISMVNDI, &c. Vicario, Domino ſuo Clementi S. P.

PRIMISLAVS, *cum amiſſas à ſuis maioribus Henetorum ad Hauelum ditiones recuperaſſet, adoptauit Albertum Vrſum è familia comitum Aſcaniæ, filium Ottonis, qui eodem die, 3.* Idus Februarii, *quo ad Siluam Welphici ſaltus, inter Henricum V. Imperatorem & Lotharium Saxònem pugna commiſſa eſt, duo millia Slauorum Brandeburgenſium apud Cothonium Principatus Anhaldini condidit. In dicta pugna à partibus Henrici Imp. cecidit Comes Hoierus Mansfeldius & captus eſt Gebhardus eiuſdem familiæ. Ab hoc poſteriori origo gentis Baronum Putlitziorum Mareſcallorum hæreditariorum Marchiæ Brandeburgicæ, qui etiamnum in Prignitz poſſeßiones à Lothario Cæſare huic Gebhardo primum conceſſas obtinent, & ex eo vſque in præſens, Marchionibus Brandeburgicis domi militiæque egregie operam & fidem ſuam probauerunt, illiſque Regalia vectigalium oppidi Witebergæ ab Ottone IV. ad hoc*

vſque tempus tributa ſunt, & ex his multi præfecto-rum munere in Gallia & Hungaria cum magna laude perfuncti ſunt. Quid autem? Gentis tuæ incunabula quid referam?

Et Genus & proauos & quæ non feceris ipſe
Vix ea veſtra puto.
Tu ADAME lumen & flos gentis
———Nomen virtutibus æquas
Nec ſinis ingenium nobilitate premi.

Tu, inquam, vniuerſas ſcientias, quæ humana intellectione capi poſſunt adeptus veluti orbem quendam artium omnium abſoluiſti. Tu Iuuenis Italiam, Galliam, Angliam, Scotiam, Belgium peragraſti, Academias Europæ perluſtraſti, Iuris ſtudio te mancipaſti, vt iura dares aliquando patriæ tuæ pro Principe Marchiæ. Deinde vir factus, aulam Electoris Palatini rexiſti, communi omnium ſuffragio in Comitiis Imperialibus ad ordines Belgii & Ducem Parmenſem miſſus. Inde in Poloniam ſimiliter ablegatus, cauſam tibi commiſſam, cum magna laude tractaſti. Poſtea fatis labentibus in Daniam miſſus rem & gloriam tibi peperiſti. Tandem ex Mareſcallo hæreditario, Aulæ Mareſcallus ab Electore noſtro nominatus es. Vidit Mareſcallum ſuum Marchia cingentem latus Feudatarii ſui, cum Homagium ei præſtaret Senatus populuſque Marchicus. Vidit manu tenentem gladium Electoris, cui hæc inciſa ſunt: ACCIPE GLADIVM, MVNVS à DEO, IN QVO CONFRINGES HOSTES NOMINIS CHRISTIANI.

Poſteaquam vero fato ceſſit Ioachimus Fridericus Elector,

Elector, Pater patriæ; Iohannes Sigiſmundus in ea dignitate ſucceſſor Filius, in Pruſsiam contendens, te vicarium ſuum reliquit Marchiæ, tibique gubernationis onus in his terris contulit, vnde ſanctis tuis legibus tota Marchiæ aſſurgit Nobilitas: A conſiliis tuis dependent omnes, qui huc mittuntur Principum Oratores. Tibi paret, tuiſque monitionibus obſecundat Marchia. Cum itaque vniuerſi & ſinguli ad te confugiant; mihi quoque liceat hos meos, de morbis cerebri & capitis internis, Commentarios ad te mittere: Et ſiquidem omnes Marchiæ incolas ciues pariter & Nobiles admittis placide, hunc etiam librum meum de re Medica ſcriptum clementer recipe, eumque Electori noſtro potentiſsimo de meliore nummo commenda; vt ab hoc tanto patrono, per te fructum operis huius aliquem percipiam, à te ſtudiorum iſtorum meorum approbationem impetrem, inque fauore Principis noſtri, per te conquieſcam. Vale & viue Illuſtris Domine, publico Marchiæ noſtræ & meo quoque priuato bono. Berlini ex Muſæo noſtro; Calendis Ianuariis. Anno Chriſtogenias ſupra ſedecim ſecula Nono.

Illuſtris Generoſitatis T.
Obſeruantiſſimus.

FRANC. Hildeſzheim D.

AVTORIS

Protherapia ſiue Proloquium ad Lectorem.

POST impetratam in piſtrino meo, vbi ſupra annos viginti mihi molendum erat miſere; laboribus tum aulicis tum clinicis meis quietem aliquam; Lector benigniſſime, tandem ad ſchedia Medica mea, multo iam ante tempore, in peregrinatione Nouennali, quam per regiones externas iuuenis confeceram, magno ſtudio, indefeſſa opera, ſumptibus non exiguis paſſim à me collecta redire mihi libuit, quæ tanquam Sibyllæ folia repperi huc illuc diſiecta, diuulſa, diſſipata, diſperſa, vt veluti in labyrintho, diu neque initium eorum, neque exitum deprehendere potuerim. Accidit autem, dum ſcrupuloſe inquiro ſingula, vt in quædam non pauca inciderim, quæ, ſi iuris publici fiant, & ordini noſtro, honori, & clinicis emolumento, denique Medicinæ initiatis, qui in Praxi adhuc iuueneſcunt, adiumento eſſe poſſent, ſi recta & iuſta methodo conſcriberentur. Ex hoc, manum ſtiuæ huic admoui, nullo quidem cum fructu aut commodo meo, labore autem vſque operoſo, vt niſi ad vtilitatem publicam reſpexiſſem, labor hic mecum in cineres abiiſſet. Dicam ingenue; Sæpiuſcule me operi huic ſane liberali inſudantem, reuocauit tædium ex ſæculi noſtri ingratitudine mihi natum, & laboris progreſſionem, animi quædam trepidatio, à metu Criticorum iniquorum orta, quibus omne in lingua eſt cerebrum, obſtinate remorata eſt. Hinc in conſcribillandis iſtis, vere Calippidem egi, qui, *referente Suetonio*, in Tiberio, cum vnum diem totum ſe commouerit, ne cubiti quidem menſuram progredi potuit. Sed iam hoc agam, vt conſilii mei

ratio-

rationes, Lectori non moroſo exponam. Conſtat, omnem artem, ratione & experientia extructam eſſe, vt duo illa clariſſima ſcientiarum lumina, *Hippocrates & Ariſtoteles*, memoriæ prodiderunt. Sic enim ſe res habet, id quod etiam diuinus ille Scaliger parens, retulit in libros ſuos, quos de Plantis ſcripſit: Ars quæ eſt in homine, ab intellectu paratur. Quonam igitur modo, Intellectus opera ab arte? Quia eſt ars, habitus comparatus per vniuerſales Propoſitiones, quæ concluſionem ex ſeipſis peperêre. Propoſitiones hæ conflatæ ſunt ex multis memoriis; vnaquæque memoria, ex multis experientiis, experientia ex multis actionibus. Vt igitur huic paream oraculo, primo præcepta artis Catholica hic prælibaui, & morbi cuiuſque eſſentiam ac formam poſui, vnde cauſæ, differentiæ, ſigna, indicationes, prognoſtica, facile eruuntur: Deinde curationem ipſam non empyrice, ſed methodice addidi: Mox exempla curationum varia, non febriculoſa adieci: Denique empyrica remediorum collegi auxilia, quæ non exiguo comprehenſa numero, eſſent Practicis præbia, vt veteres Latini loquebantur, ad noſtram operam non ſine delectu translata. In morborum autem Catholicis proponendis, Patauinorum Medicorum veſtigia ſecutus ſum potiſſimum, quorum præceptis inſtitutisque Medicus factus ſum: In ipſis vero curationum exemplis, præter nonnulla exoterica conſilia, duorum Medicorum Marchicorum *D. Caſparis Hoffmanni & D. Ioannis Sleceri*, illius in aula quondam Brandeburgica anteceſſoris mei; huius collegæ mei, curationes, quas quidem adipiſci potui, ſimul huc comportaui (quorum nomina paſſim his initialibus literis: C.H.D. & I.S.D. in libri marginibus exprimere volui) vt videat, ſi quæ futura eſt poſteritas, etiam ante hæc tempora Medicos idoneos Marchiæ noſtræ non defuiſſe. Interdũ veſti huic Medicæ, ex mea textrina laciniam aſſuere volui, at parcius, viperæ, bipedis, calumniæ ex veprecula quadam

proſilietis morſum immedicabilem veritus, quæ cum in hac fatali aut certe fatuali ingeniorum ſcabie, ſæpenumero viuos arrodat, raro etiam parcit mortuis. Hæc vero additamenta mea, iſto charactere notare viſum eſt: F. H. D. Nullus autem noſtra tempeſtate Medicus, Galeni laudem ſibi arrogare facile poterit: Ego, inquit *lib. Methodi 11.* Medicinam profeſſus vſque ad ſenium, nullam in hodiernum vſque diem calumniam ſubii, neque curando, neque præſagiendo. O felicem & omnibus numeris abſolutum Medicum! Quod ſi illum hoc ſeculo vere naſuto, in quo ſecundum Emblema quoddam meum: *Sunt omnia Naſus*: viuere, & Medicinam profiteri contigiſſet, longe ſcripſiſſet aliud. Porro hæc Analecta noſtra, Spicilegia indigitauimus. Cum enim in illo communi & immenſo Medicorum agro meſſis iam ab aliis vndique & vbique facta ſit longe vberrima; mihi in meo agro, hoc eſt, in libris meis Medicis, annis iã multo ſuperioribus mea manu, magno cum labore & ſumptu meo conſcriptis, ſaltem ſpicas relictum eſt colligere, quas tamen aliquid iuuentuti allaturas non diffido. Et quis vnquam (vt cum Varrone, priſcæ Latinitatis principe dicam) reprehenſus eſt, qui è ſegete ad ſpicilegium reliquit ſtipulam? Itaque cum ingentia meſſis medicę horrea, è quibus ſolis frumentum putum putum recte & præfiſcine depromitur, mihi iam aperire denegatum ſit; accipe Lector beniġniſſime, quæ larga damus manu, ſpicilegia hæc noſtra, iisque ſi placent, fruere frugaliter, donec tractu temporis in pedationem ſeſe corroborent.

Excem-

Exemplum literarum

IVLII COMITIS A SALMIS

& Neoburgo, &c. Domini in Schinta & Temettvvin, &c. Conſiliarii quondam intimi, MAXIMILIANI II. *Imperatoris, &c. ad Excellentiſſimum Medicum,* D. HIERONYMVM CAPOVACCIVM, *Profeſſorem Practicæ Medicinæ, Patauii Primarium.*

Al molto Magnifico & Excellente Signor, HIERONYMO CAPODIVACCA, Ordinario Profeſſore di Medicinà, nelle ſtudio di Padoua, amico ſempre obſeruandiſſimo.

MOLTO *Magnifico & excellente Signor; M. Franceſco* Hildeßheim/ *giouane p̱ la ſua bona qualità di me molto amato, hauendo gli anni paſſati in alcuni ſtudii di Germania, fatto tal profitto nelle lettere, che fin hora hà ottenuto Maeſtro nel Arti, piu che mai acceſo di deſiderio di ſapere, s' è trãſferito à fioritiſſimo ſtudio, per dare opera alla Medicinà. Perche ſapendo egli quai progreſſi potrebbe fare, attendendo à coſi nobil facultà, ſe la V.E. lo haura per raccommandato, ſapendo, che per l' anticà Amicitià noſtrà; io poſſo per queſto & ſimili honeſti fauori pregarnela, mi ha per ſue lettere pregato, che per lui con E. V. faceſſi tali vfficio Io adunque perche non dubito, che anchor non viua nella memoria dell. E. V. la molta affettione, che al merito del ſuo valore, le ho ſempre*

portato,

portato, & mi prometto anchora ch' ella mi corriſponde nella medeſimà affettione, hauendo me dato ſegnalata caparia, quando gia tre anni fui in Padoua, non poſſo mancare à coſi honeſto deſiderio dell' Amico, & la prego per l' Amore, che mi porta, & per la ſtima, ch' io faccio della gratia ſua, ad hauer per racommandato eſſe M. Franceſco, il quale tanto ammirà la vertu ſingolare di V. E. & nato di parenti nobili, è dotato della natura, di nobile ingegno, ſuccedendogli quel beneficio, ch' egli attende dalla bonta è dottrinà di V. E. non eſſerle ſempre grato: Si come io poi dal' altro canto, & il fauore, che le dimando, terrò quel conto, che ſi conuiene, pregando frà tanto la V. E. à Valerſi di me & delle coſe mie, doue conoſca, ch' io vaglia per lei, allaquale molto charamente mi raccomando. Del noſtro Caſtello di Sintauià, il primo di Decembre, Anno 1578.

Di V. E. Amico perpetuo.

IVLIO Conte di Salmà & Neoburgo. M. propria.

Herman-

Hermannus Neuwaldt *Medicus Hildenſæmus Franciſco* Hildeßheim *Medico Electorali Brandeburgenſi S. D.*

ADfinis ex quo GABELIVS dies
Sacros Hymeni ad mœnia conderet
Stendaliorum, quæ Vchta late
Alluit irriguis lacunis.
Franciſce credis vix, ego quam tui
Ardore viuam pallidior, ſemel
Quam te videndi flagrem amore
Colloquioque ſimul fruendi.
Natura quem tam Dædala diuite
Donorum adauxit copia, & impiger
Loca exterarum gentium ardor
Quem cupide tenuit videndi;
Apollo doctam cui lateri lyram
Aptauit apprime ingenuo & cato;
Arcana parce diſtributa
Ingenioque peculiari
Indulta, cui idem credidit, & bonum
Antiſtitem artis fecit Hyantiæ.
Franciſce mentis in medullis
Inque oculorum acie obſtinata
Mi totus hæres: nec tibi ſit nouum
Illud: quid ad te Scaliger entheo
Vir præditus mentis vigore
Nullibi gentium & inueniri
Par ex Sophorum cui numero poteſt:
Quid tecum ocellus Teutoniæ & decus
Sublime Lipſius: quid ipſe
Pindarici numeri æmulator
Tecum & Meliſſus contulerit, cati
Sermonis vſu, iam memini bene

Super-

Superſtitant me fata donec
Et meminiſſe iuuabit vltra.
Quam me beatum tunc ego dicerem
Horum vel vnum cernere ſi modo
Mî contigiſſet! quid? meipſum
Num magis eſſe beatiorem
Quam ex aſſe toto dixero, ſi locus
Multis ab annis quod licuit tibi,
Vel vſpiam tantis fuiſſet
Luminibus peramanter vti?
Contentus at ſum ſorte mea, nihil
Altumq; ſpiro; ſit mihi fas loqui
Cum abſentibus multisque, & horum
Tantum animum recreare ſcriptis:
Amore quorum qui capitur nihil
Non hæcce quid ſcit tempora poſtulant.
Abſtruſiora an quis ſophorum
In ſophiæ latitante abyſſo;
In aſſerenda turpibus obſita
Mendis latina voce putauerit,
Aut puriora vnquam, parente
Scaligero, ſobole aut Ioſepho
Nouiſſe? quiſquam dic mihi Lipſio
Scribit ſoluto purius an ſtylo?
Quis inter omnes pol Poetas
Dulcius ad numeros ligatum
Noſtro Meliſſo de ſtudiis bene
Seclo hoc merente, quis vel acutius
Quicquam exarauit? num decebit
Vel tacito pede præterire
Quæ nuper à te ſcripta Neanica
Locisque ferme nata ſub exteris
Franciſce, ſed tamen polito
Palladis è cerebro profecta?
Tu gratulari non tibi deſines,
Quod æuum in iſthoc veneris aureum;

Quod

Quod Laurea raros decente
Tempora cinxit Apollinari.
Tui fac vt ſim pars aliqua, & mei
Memento, donec te videam : interim
Tu me vide abſentem, meorum
Ipſe quaſi in ſpeculo laborum
Mitto legendos quos tibi, quos tuæ
Limæque acutæ ſubiicio lubens;
Hos luce ſi dignare, nutui
Vela tuo dabo, vt obſecundem.
Affinem amoris pergite vinculo
Noſtrum Gabelum proſequi, vt antea;
Quo cum Viadrini Lycæi
Cuno etiam Themidis ſacerdos
Tenaxq; iuſti cultor, vt audio,
Affinitatis fœdera mortuæ
Nouauit, & priſcam parentis
Progeniem eruit è fauillis.
Franciſce paucis verſibus ex meis
Tuum acre poſco iudicium vt feras:
Namque ex Mineruæ vno licebit
Pollice, de ſtatua æſtimare
Tota. Saluta Aſclepiaden tuum
Sleitzerum amicum perueterem, ſchola
Qui mox ſolutum Iulianæ
Puluere, Marchiacis in oris
Sparta potiri me medica dedit:
Deuinxit arcte quo ſibi me, & ſimul
Affinem, vterque pro quo eiipſi
Munis & obſequioſus eſſe
Debet. Minorem mens niſi reſpuit
Franciſce (ſpero quod tamen haud) velim
Commercium te litterarum hoc
Cœptum iterare tuis Camœnis.

Elen-

Elenchus Spicilegiorum in hoc Libro contentorum.

I. *De dolore capitis vario ac multiplice.*
II. *De morbis imaginationis & rationis læſæ; vt phrenitide, mania, melancholia, fatuitate, & amentia, amore Herculeo ſeu furioſo, lycanthropia ſiue lupina inſania.*
III. *De læſa memoria & lethargo.*
IV. *De morbis ſomniferis: Comate vel cataphora; caro, catoche ſeu catalepſi, comate vigili, incubo: Item de vigiliis præter naturam.*
V. *De vertigine, obtenebratione ſeu ſcotomia, primo Capitis vitio, ventriculos cerebri occupante.*
VI. *De apoplexia vel ſtupore attonito, ſecundo ventriculorum cerebri vitio.*
VII. *De epilepſia ſeu morbo ſacro, tertio ventriculorum cerebri vitio.*
VIII. *De morbis neruorum; Paralyſi, conuulſione, ſpaſmo canino, ſtupore ac tremore.*
IX. *De coctione capitis læſa, ſiue de catarrho.*
X. *De excrementis capitis: Sternutatione & hydrocephalo.*
In fine, addita eſt breuis admonitio de morbis dæmoniacis.

SPICI-

SPICILEGIVM PRIMVM:

Doloris Capitis in genere.

CATHOLICA.

CONSTAT DOLOREM CAPITIS QVEMCVNQVE ESSE IN GEnere rerum præter naturam.

NOn autem eſt cauſa, nec morbus, ſed ſymptoma, quod in læſa actione conſiſtit, ſecundum Galenum *lib. de diff. ſympt. cap.* 3. *&* 1. *de ſympt. cauſis* 6. *&* 3. *Meth. vlt.* Eſt igitur dolor actio læſa, quę ſi formaliter accipiatur, & paſsio & affectio dicitur; ſi effectiue cõſideretur, à Galeno etiam triſtis ſenſatio appellatur: Dolor enim ea eſt actio lęſa vel paſſio, vel affectio, quę ſequitur triſtem ſenſationẽ, ſicut voluptas ſenſationẽ ſequitur iucundam: Duo autem ad ſenſationem faciendam concurrunt, alterum ex parte obiecti, alterum ex parte facultatis, obiectum recipientis. Quantum ad facultatem concurrit ſenſus & facultas paſsiue, recipiendo obiectum ſeu ſpeciem eius, & ſic rece-

ptio iſta paſsio dicitur: Secundo, idem ſenſus concurrit etiam actiue, quando non modo recipit obiectum, ſed recipiendo etiam cognoſcit ſe recipere: Concurrit itaque ſenſus & paſſiue recipiendo, & actiue, receptionem iudicando. Quod ad obiectum, hoc rationem habet agentis & mouentis, nam ſua præſentia mouet facultatem, & mouendo actuat eam, quæ actuatio modo eſt perfectiua, & dicitur voluptas; modo corruptiua, & dicitur dolor. Hinc dicebat *Galenus 7. de Decretis Hipp. & Plat.* ſenſationem fieri ex alteratione & alterationis dignotione. Per alterationem intelligit receptionem obiecti, per alterationis dignotionem intelligit iudicium, quod fit à facultate recipiente. Vt igitur dolor fiat, oportet vt obiectum recipiatur, & receptum diiudicetur, ad differentiam rerum inanimatarum, quæ etſi obiecta recipiunt, tamen recepta non diiudicant, vt ſpeculum, &c.

Eſt igitur Dolor formaliter acceptus actio læſa, ſiue affectio, ex triſti ſenſatione prodiens, ad quam faciendam concurrit obiectum recipiens, & recipientis diiudicatio. Cum vero actio lædatur, quia vel aufertur vel debilitatur vel deprauatur: Dolor non eſt actio ablata, ita enim nullus fieret dolor, nec debilitata, ſed deprauata: Cum autem omnis actio à facultate procedat, & hæc vel ad naturam vel ad animam ipſam referatur, Dolor nō eſt actio naturæ, fit enim hæc ſine cognitione, dolor autem abſque cognitione fieri nequit.

Hinc

Hinc aliquis vulnus in quadam corporis parte accipere poteſt, cum tamen fortiter ad alia intentus ſit dolorem non ſentiet. Quare Dolor eſt actio non naturæ, ſed animæ. Animæ vero actio, vel eſt actio facultatis vitalis, vel animalis: In dolore nõ læſa eſt actio facultatis vitalis, quia hæc, licet ad animam pertineat, tamen ſine cognitione agit, pertinebit igitur hæc actio ad facultatem animalem, quæ cum ſit vel motiua, vel ſenſitiua, doloris actio non pertinebit ad motiuam, ſed ſenſitiuam, à qua prodit cognitio. Cum autem facultas ſenſitiua alia ſit interna, vt eſt imaginatio, ratio & memoria: Alia externa, vt ſunt quinque illi ſenſus; Dolor non pertinet ad ſentientem internam, quæ ſedem habet in cerebro, quod ſenſu caret, nec dolet; pertinebit igitur ad externam, & ſic ad omnes quinq; ſenſus, ita vt Dolor & voluptas ſint ſymptomata omnium ſenſuum externorum, non autem eodem modo, ſed euidenter & apertius conſiſtet in ſenſu tactus, omnium infimo & magis materialis, minus autem euidenter in reliquis qui ſunt magis immateriales, qui ab obiectis potius ſpiritualibus quam materialibus mouentur. Tactus autem non actuatur niſi ab obiecto materiali tangente ſenſum. In hoc igitur ſenſu dolor maxime obſeruatur & percipitur. Cum ergo dolor ſit facultatis huius ſentientis actio deprauata, vlterius quærendum eſt, quænam ſit ſedes, quæ dolore afficitur? Facultas enim hæc ſenſi-

bilis, cum ſit materialis, non poteſt agere abſque materia & ſubiecto, in quo recipitur: Hac de re multi multa dicunt. Alii enim ſtatuunt ſenſorium ſubiectum, materiam doloris receptiuam eſſe carnem, alii cutem, alii neruos: Auicennas voluit mixtam ſubſtantiam eſſe ex carne & neruis. Quodcunque autem tale inſtrumentum fuerit, videamus, quænam in capite ſint partes, quæ dolore afficiuntur. Partes autem capitis duplices ſunt: Externæ & Internæ. Quod ad externas, ſi capillos quoque eo referamus, cõſtat hoc non eſſe Doloris ſubiectum, neque craneum, oſſa enim dolore & voluptate carent. Solum itaque pericraneum, quantum ad externas partes, doloris & voluptatis ſubiectum erit. Quod ad partes capitis internas, conſtat omnes internas, excepta vnica cerebri ſubſtantia, dolore & voluptate affici poſſe. Erit igitur Dolor actio deprauata facultatis ſentientis, partium capitis ſentientium: Pericranei, membranarum, venarum, arteriarum, neruorum. Verum hic dubitare quis poſſet, qua ratione fiat, vt cerebrum ſit priuatum ſenſu, cum ſit origo & fons ſenſus & motus: videtur enim hoc repugnare naturæ, præſertim cum *Gal.2.de comp.med.localium* 1. vbi enumerat doloris differentias à loco affecto ſumptas, inter cæteras partes, ipſum etiam cerebrum nominet. Cauſa autem doloris duplex eſt: Altera immediata & proxima: Altera mediata & remotior: Immediata eſt vnitatis ſolutio, quæ con-

currit

currit ad efficiendum dolorem, vt obiectum diſproportionatum, quod eſt in triplici differentia: Aliud enim eſt proprium, aliud commune, aliud per accidens. Proprium dicitur, quod vnicum ſenſum mouet, cauſando vel in eo dolorem: vel voluptatem: ſicut color ſenſum viſus mouet, calor ſenſum tactus. Commune eſt, quod plures mouet ſenſus, vt ſunt, numerus, magnitudo, figura, motus & quies: Obiectum vero per accidens eſt id, quod nec ab vno ſenſu ſentitur, nec à pluribus, nec ab omnibus primo & per ſe, ſed ſolum per accidens, quemadmodum eſt ſubſtantia, quæ per ſe ſolo intellectu cognoſcitur, interuentu tamen accidentium, ſub quibus ipſa latet, per accidens à ſenſu cognoſcitur. Iam quæritur, ſub quonam ſubiecto contineatur vnitatis ſolutio? Conſtat non eſſe obiectum ſenſibile per accidens, quia eſſet ſubſtantia, nec obiectum ſenſibile proprium, quia ab vnico ſenſu per ſe primo perciperetur: Obiectum autem cauſans dolorem, poteſt eum cauſare in omni ſubiecto: Sequitur ergo, vt ſit obiectum commune, aptum excitare dolorem in quocunque ſenſu: illud autem obiectum commune, non in magnitudine, nec in numero, nec in figura, nec in quiete, ſed in motu conſiſtit, & quidem in motu malo & corruptiuo, qui neceſſe eſt, vt ab aliquo mouente producatur, quod cauſam præbet ſolutæ vnitati. Hæc cauſa ſoluens continuum aut eſt interna aut externa,

teſte Galeno 2. de comp. med. per loca cap. 1. Interna eſt intemperies vel ſola, vel materialis: Sola, vel ſimplex eſt vel compoſita; ſimplex eſt vel calida vel frigida vel ſicca non tamen humida, quia continuum ſoluitur, quando abſumitur humiditas, quæ partes continuat. Caliditas autem rarefaciendo, frigiditas exprimendo, ſiccitas vi interna & propria abſumit humidum, & ſic ſoluit continuum: At humiditas fouet potius cauſam continuitatis, hoc eſt, ipſam humiditatem, niſi hæc humiditas, cum materia replente & partes diſtendente coniuncta ſit, & tunc non proprie ab humiditate, ſed à copia humiditatis ſoluitur continuum, quæ diſtendendo dolorem infert. Ex his qualitatibus quædam valenter agunt, & dolorem vehementem faciunt, vt ſunt actiuæ qualitates: quædam remiſſius, vt eſt qualitas paſſiua. Dolor igitur prodibit ab intemperie quacunque excepta ſola humida. Intemperies autem alia æqualis, alia inæqualis eſt: Æqualis, quæ iam eſt in habitu iam facta & confirmata, dolorem non facit, inde qui febri hectica corripiuntur, non dolent, quia intemperies calida in ipſis æqualis eſt, non augetur neque minuitur, eſt ipſis facta familiaris & in habitu: Inæqualis autem intemperies dolorem producet. Præter hāc intemperiem ſine materia, accedit etiam materia, quæ bifariam conſideratur: vel penes eſſentiam; vel penes eſſendi modum: Penes eſſentiam vel erit vaporoſa, vel corpulenta: Vaporoſa do-

lorem cauſat diſtenſiuum ; flatibus enim proprium eſt partes diſtendere: Corpulenta poteſt eſſe quilibet humor : Circa quemcunque humorem inprimis conſideratur quantitas, nam vbi materia peccat copia, dolorem infert grauando ac diſtendendo: Magna enim copia etiam diſtendit, & ſic fit dolor grauatiuus cum tenſione. Circa eandem materiam conſideratur etiam qualitas & prima & ſecunda: Quod ad qualitates primas, ſi materia peccauerit in caliditate, fiet dolor mordicans cum ſenſu caliditatis: Si in frigiditate, quia frigidũ neruis eſt mordax, fiet etiam dolor mordicatiuus cum ſenſu frigiditatis: Si vero ſiccior fuerit qualitas, hæc dolorem inducet exaſperantem. Quod ad qualitates ſecundas, ſi materia durior extiterit, vt in calculo renum & veſicæ, efficiet dolorem contuſiuum & compreſſiuum. Si circa eandem materiam conſideremus id, quod ſequitur eius quantitatem, & qualitatem, hoc eſt, actionem, quæ prodit ab eſſentia, & eſt eſſendi modus, pro ut hæc actio habuerit inſignem agendi vim, vel remiſſam, fiet dolor vel ingens, vel obtuſus & remiſſus. Deinde materia dolorem faciens adhuc conſiderari poteſt, prout generatur; Et ſic generatio materiæ alia eſt hæreditaria, quæ ortum ducit à parentibus, alia adſcititia, quæ poſt ortum aduenit. Et ſic dolor adſcititius & recens & antiquus eſſe poteſt. Hæc ipſa materia adhuc poteſt conſiderari penes motum localem. Et ſic

conſideratur ex parte termini à quo, qui terminus vel eſt totum corpus, vel determinata eius pars, vnde fit dolor capitis modo vitio totius, modo partis determinatæ, vel ventriculi, epatis, vteri, &c.

Terminus ad quem hæc materia mouetur, eſt caput ipſum, quod vel materiam morboſam recipit, & fit dolor per conſenſum, vel eandem materiam efficit, & fit dolor per eſſentiam: Recipit autem materiam vel attrahendo id quod fit ratione doloris aut caloris, quorum proprium eſt attrahere, vel quia tranſmittitur, & ſic fiet dolor ob capitis imbecillitatem, quæ tranſmiſſam materiam facile recipit. Et hæ ſunt omnes doloris cauſæ internæ. Sequuntur externæ, quarum aliæ occurrunt neceſſario, & conſiſtunt in ſex rebus non naturalibus: Sic aer calidior, vel frigidior vel ſiccior dolorem cauſabit producendo ſimilem intemperiem: Sic cibus copioſus, vel facile euaporans in caput, dolorem cauſabit, modo replendo, modo diſtendendo, ratione copiæ efflatuum: Sic potius generoſi vini & aquæ frigidioris, dolorem pariet, vinum quidem nimis replendo, aqua frigida vero denſando: Sic vigiliæ ſuperfluæ dolorem excitabunt, nimis exſiccando: Immoderatus vero ſomnus idem præſtabit, plus iuſto replendo: Sic immoderatus animi & corporis motus, præſertim à cibo, dolorem inducet. Aliæ cauſæ externæ non neceſſario concurrunt vt vulnera, con-

tuſiones,

tuſiones, morſus animalium, venena præſertim calidiora, &c. Et hæc de doloris eſſentia & cauſis.

CVRA DOLORIS CAPITIS.

Ne Empirice de curatione Doloris agamus, in virtute indicationum totam curam proponemus.

INdicationes autem aliæ reſpiciunt morbum, aliæ cauſam, aliæ ipſam virtutem, vt ex parte morbi, curatoriæ indicationes, ex parte cauſæ, præſeruatoriæ, ex parte virtutis vitales oriantur. Quod ad curatorias, ſi dolor prodierit à cauſis externis, vt vulnere, contuſione & ſimilibus, indicationes ex Chirurgia deſumentur. Si vero Doloris cauſa fuerit intemperies, hæc ſemper indicabit alterationem per contrarium: Si vero accedat materia, hæc ſi ſit flatulenta, indicat ſui euacuationem inſenſibiliter factam, ſi corpulenta ſenſibiliter factam; ſi peccauerit in primis qualitatibus alterandum erit per contrarium, ſi in ſecundis, craſſior attenuanda, viſcida detergenda, durior emollienda erit. Quod ad motum & quietem materiæ, quantum ex parte quietis, ſi quieſcat, quia adhæret, adhæret autem quia craſſa & viſcida, indicabit ſui deterſionem & attenuationem. Si mobilis fuerit, & ſi moueatur ad partem principem, vt eſt cerebrum, indicabit ſui reuulſionem, ſi fluat, quia attrahatur, & at-

tractio fiat propter dolorem, doloris cauſa auferenda eſt, ſi attractio propter calorem fiat, calor contemperandus eſt. Hæ indicationes omnes ſunt doloris curandi & auferendi. Quantum ad indicationes vitales, Dolor ſi vehemens fuerit, ita vt propter vehementiam de vita ſit periculum, indicabit auxilium tollens exquiſitum ſenſum partis. Qui dolor vehemens ſi producatur à caliditate, indicabit auxilium hebetans ſenſum partis doloroſæ: Si à caliditate & ſiccitate, indicabit auxilium auferens ſenſum partis dolentis; huius auxilii materiæ erunt opiata, ſicut materia auxilii hebetantis erunt Anodyna humida, quæ laxandi & acutiem ſenſus moderandi vim habent, ob humiditatem qua prædita ſunt. Quibus indicationibus an liceat ſatisfacere nec ne, ſi ſcire cupimus per omnes ſpecies Doloris diſcurrendum erit. Nam ſi dolor pendeat à ſola intemperie, erit facilioris curæ, quam ſi accedat materia: Et inter intemperies materiales deterior erit, quæ prodibit à materia melancholica, & ita per ſingulas ſpecies diſcurrendo facile erit diſtinguere, quis dolor ſit difficilioris curationis. Accedamus igitur ad auxiliorum materias, quæ à Χειρυργia Pharmacia & diæta ſumuntur. Quantum ad Cheirurgiam, hæc duplex eſt; Altera reſpicit vniuerſum corpus; Altera locum affectum ſcilicet caput. Quãtum ad eam, quæ totum corpus reſpicit, ſi in toto adſit plenitudo ſanguinis, euacuetur ſanguis, dummodo

dummodo virtus imbecillis & ætas ſenilis ac puerilis non prohibeat, quæ plenitudo, ſi inſignis ſit, inſigni etiam genere auxilii erit vtendum, vt eſt venæ ſectio, ſi debilis, leniori, vt ſunt cucurbitulæ: Locus ſecandi venam nobis indicabitur ab eodem ſanguine, prout vel totum vel partem occupat. Si enim ſanguis redundat in toto æqualiter, ſecanda eſt vena, quæ ſanguinem æque à toto euacuat: Hæc eſt vena communis brachii dextri: Si vero totum ita ſit repletum ſanguine, vt repletio ſit inæqualis, tunc vel maior erit repletio ex parte totius, vel ratione determinatæ partis, ſcilicet capitis: Si maior in toto fuerit, erit aperienda baſilica dextri lateris: Si maior in capite, erit ſecanda, quæ magis reſpicit caput, vt cephalica: ſi repletio totius ortum habeat ab vtero, ob ſuppreſſos menſes, Saphena ſecanda eſt, ſi ob hæmorrhoides, ſanguiſugæ partibus illis applicentur: Si repletio in capite fuerit tunc obſeruandum, an totum caput redundet ſanguine, an determinata eius pars: Totum redundabit, ſi dolor vniuerſum caput occupauerit; pars, ſi partem. Dolente poſteriore parte capitis, occipitio, ſecanda eſt vena frontis ratione reuulſionis: ſi facta reuulſione dolor perſeueret, tunc in occipitio in loco doloroſo cucurbitulæ figantur, quæ non reuellendo ſed deriuando dolorem tollent, *Galeno ſic monente 2. de locis aff. c. 1. & 2.* Si vero doleat anterior pars capitis, ita tamen vt foueatur à fluxu ſanguinis,

a parte

à parte poſteriore, ob reuulſionem cucurbitulæ occipitio applicandæ, & tunc ſi dolor perſeueret, vena frontis pro deriuatione aperienda eſt. Si vero totum caput doleat, quia totum eſt repletum, *ex Hippoc.5.Aph.69.* ſanguinem per nares emittemus, applicando ſanguiſugas. Et ſic de venæ ſectione ſatis.

Quia vero & cauteria huc pertinent, de his etiam dicendum: Sunt autem cauteria, materia auxilii euacuantis ſenſibiliter, quod auxilium indicatur à materia corpulenta, quæ ſenſim generatur, & ob id apta eſt facere morbum continuum & diuturnum, vnde cum materia aſſiduo gignatur, indicatur auxilium aſſiduo euacuans, hoc autem præſtant cauteria, modo plura, modo pauciora, prout materia fuerit copioſior vel minor. Si igitur materia generabitur in capite, cauterium capiti applicandum, modo in commiſſura coronali, modo in occipitio. Per commiſſuram fit euacuatio deriuando & reuellendo, in occipitio vero, tantum deriuando; ſed ad hæc violenta remedia, cum non facile admittantur, non niſi tentatis reliquis & non proficientibus, deſcendendum: Si vero materia in capite dolorem faciens, ibi non gignatur, ſed aliunde affluat, & ſi vitio totius, erunt cauteria applicanda partibus, quæ poſſunt & totum euacuare, & à capite reuellere: Itaque in tibiis, per quatuor digitos infra genua adminiſtranda erunt; ita enim cum locus ſit longinquus, fiet re-

uulſio

uulſio à capite, vt hoc pacto totum corpus euacuetur: ſi vitio partis determinatæ, vel erit pars illa infra renes, vel ſupra; ſi infra, vt in ſuppreſſis menſibus, cauteria iiſdem tibiis adhibenda ſunt, ſic enim & menſtrua prouocabuntur, & fiet ſimul à capite diuerſio. Si vero ſuperiores partes afficiuntur, vt iecur, lien: tunc in ſupernis partibus applicentur cauteria, vtpote in brachiis: Si vitio epatis gignatur materia, cauterium dextro affigatur brachio: In vitio autem obſtructi lienis, ſi materia melancholica ibi detineatur, vt in caput fluens, dolorem efficiat, cauterium potius in parte ſiniſtra faciendum eſt: Si in vtriſque partibus virtus labefactata fuerit, vtrique brachio cauteria adhibenda erunt. Duplici autem modo fieri poſſunt cauteria, vel igne actuali vel potentiali & cauſtico. Vterque modus in communi eſt vſu, magis tamen cauterii actualis modus probatur, quam potentialis: Nam præter id, quod actuali igne citiſſime & quaſi in momento opus perficimus, illud etiam accedit, quod citra errorem adminiſtrari poteſt, quod non contingit, dum medicamento cauſtico vtimur, quia ſæpe adminiſtrantes ignem potentialem, faciemus, vt materia illa propter motum inordinatum patientis, à loco proprio dimoueatur, aliamque partem proximiorem occupet, quæ pars forte non erit conueniens pro cauterio faciendo. Inde tale cauterium fiet cum dolore patientis, cui dolori etſi opiatum permiſcendo occur-

tere

rere poſſumus, tamen non eſt ſemper tutum vti opio; vidimus enim, talia potentialia cauteria cum opio adminiſtrata tandem gangrænam induxiſſe, propterea tutius eſt actuali vti cauterio, in cuius adminiſtratione Auicennas vtitur non tantum ferro candente, verum etiam metallo nobiliſſimo, vtpote auro & argento. Potentiale autem cauterium, etſi multiplex eſt, tamen experientia teſtatur, quod ea, quæ fiunt ex illa ſecunda aquapurgia, quam habent, qui lanam lauant, vulgus Italicum capitelli vocat ſint tutiſſima, ſi enim decoquatur hæc aqua ad ignem, donec tota pars humida abſumitur, remanet in fundo lebetis pars craſſa, inſtar ſalis, quo ſale ſi cauteriis faciendis vtamur, & opii addamus modicum, opus ſuum ſine dolore perficiet.

Abſoluto tractatu de Chirurgia ad pharmaciam deueniendum eſt: Præmiſſa autem totius prouidentia, pharmacia caput reſpiciens in triplici eſt differentia; Alia enim dirigitur ad morbum ipſum, ad illius ablationem, cuius ratione dici poteſt curatoria; Alia ad cauſam morbi, ſed nondum actu morboſam; Alia ad cauſam doloris nondum actu doloroſam, & hæc eſt pharmacia præſeruatoria: Poſtrema reſpicit vitæ conſeruationem, à qua nomen deſumens vitalis iure dicitur. Ab hac igitur, cum maioris ſit momenti, auſpicandum nobis eſt. Indicatur autem hæc ipſa à dolore, à quo virtus adeo debilitatur, vt ſæpe hinc vitæ periculum patienti immineat.

Quia

Quia vero dolor, dum hoc periculum minatur, prodit à ſenſu exquiſito partis dolentis; ſenſus autem exquiſitus oritur ab intemperie calidiore, igitur pharmacia hæc vitalis eſſe debet refrigerans, vt ſenſum partis exquiſitum vel minuat vel auferat, aufert opiatum, minuit Anodynon. Quæ vero pharmacia tollit ſenſum exquiſitum, hæc duplicem habet gradum: Alia eſt inſigniter frigida, vt ad 3. & 4. frigoris gradum adſcendat, hæc proprie ſoporifera & opiata dicitur; Alia eſt quidem frigida, ſed ſecundum ac tertium gradum non aſcendit, & hæ medicinæ primum adminiſtrandæ ſunt, vt eſt *ſuccus Lactucæ, Nymphææ, Solatri, violarum*: Emulſio *ſem. pap. albi*; paulo valentior erit ſuccus papaueris nigri, adhuc valentior erit ſuccus mandragoræ, valentiſſimum omnium erit opium, ad quod non niſi præmiſſis mitioribus deueniendum. His ſimplicibus accedunt etiam aliqua compoſita, quę ſenſum auferunt, vt eſt *Theriaca* recens, quæ ſomnum inducendo dolorem non ſentire facit. Mithridatium etiam recenter factum conciliat ſomnum. Præterea eſt requies Nicolai, *Philonium Rom. pillulæ de cyngloſſa*, quæ omnia ſomnum cōciliant, calidam intemperiem tollunt, & ſenſum exquiſitum auferunt, quibus dolore vrgente vtendum. Vrget autem dolor, quando ægri dormire non poſſunt. Hæc igitur opiata & extra capiti admoueri, & intus aſſumi poſſunt, vt.

℞ *Succi*

℞ *Succi Lactucæ* ℥ j. *Solatri* ℥ ß. *Decocti Maluar. violar. an.* ℥ ij.

Miſc. & capiti admove pro fomento, vel etiam pro inunctione. Vrgente maiori neceſſitate, prædictis addemus *opii gr.* iij. & caput pariter fouebimus. Dum autem opio extra vti volumus, non admoueamus illud commiſſuræ coronali, ſed fronti. Cerebrum enim minime tolerare poteſt opium citra noxam, commiſſura autem, quia eſt pars capitis rarior, facile opium recipit, quod non contingit, ſi fronti applicetur. Inunctiones etiam fiant pro ſomno conciliando, *Oleo violar. Nenupharino, cum vnguento populeonis.* His admotis naribus ac temporibus inſigni dolore vigilias cauſante, ſomnum inducemus, ſi non, addamus oleis illis modicum opii vt ℞ *Ol. Nenuph.* ℥ ij. *violar.* ℥ j. *opii gr.* ij. Miſc. pro inunctione. Intus vero adminiſtratur ad eandem intentionem ſuccus *ſem. pap. albi* vt ℞ Emulſionis *ſem. pap. albi* ℥ iij. *vel* ℥ ß. Miſc. cum emulſione *ſem. Melonum*, & præbe patienti. Vel

℞ *Theriacæ rec.* ℥ j. *vel philonii Rom.* ℥ ß. *vel* ℈ ij.

Si autem dolor non adeo inſignis fuerit, Anodyna potius conuenient, quæ dolorem mitigant laxando, quæ in actiuis qualitatibus debent eſſe temperata, in paſſiuis vel temperata vel magis ad humidum tendentia, vt eſt *ſuccus maluarum, altheæ, emulſio Amygd. dulc. ſem. Melonum lac muliebre. Decoctum ſem. lini fœnugræci, flor. cham. & anethi,*

anethi, ptiſana, hordeacea, quibus accedant pinguedines moderatæ, vt eſt pinguedo gallinæ, vituli, &c. Hæc omnia laxando ac demulcendo dolorem mitigant, quibus accedunt *olea, lil. alb. chamom. amygd. dulc. roſ. vt* ℞ *ol. roſ.* Lactis mulieris ante partes ęquales, & capiti admoueantur. Si autem diutius medicamentum capiti adhærere volumus, deducemus illud ad linimentum. Quę vero intus ſumuntur, cum caput locus affectus ſit pars remota, ſemper iis aliquid permiſcendum, quod ſit vehiculum medicamenti, vt ad caput deferatur, illud vel ſit acetum moderatum, nimium n. vigilias excitat, vel potius ſuccus citri aut limonum, qui magis placet, non enim habet vim vigilias inducendi.

Hactenus de medicamentis egimus, quæ ad vitalem virtutem pertinent, iam ad ea veniendum, quæ curam magis reſpiciunt. Si igitur dolor erit ab intemperie calida, conuenient refrigerantia, vt eſt *ſuccus endiuiæ, cichorii, lactucæ, violarum, portulacæ, polygoni, ſemperuiui, pampinorum vitis* & ſimilium. *Oleum violar. & ſeſamimum* Hordeum etiam viride exſiccatum & in puluerem redactum confert: Vt.

℞ *Succi endiuiæ*, Lactis muliebris ante partes æquales, *farinæ hordei q. ſ.*

Pro linimento. In intemperie frigida inſiſtemus moderate calidis, qualis eſt *ſuccus betonicæ, ſaluiæ, ſtechadis, ſerpilli, maioranæ, flor. chamomeli & anethi* His accedant aromata: *zinziber, cina-*

momum, macis. Ex his multa componuntur, ſtilli-cidia, inunctiones, fomenta, emplaſtra. Inter compoſita eſt *Theriaca* non recens, *mithridatium* non recens, *oleum anethinum, chamomel. rutaceum, nardinum*, *conſ. de betonica, ex ſaluia, &c.* Vrgente vero maiore neceſſitate, etiam ad calidiora aſcendere licet, *Gal. 2. de comp. med.* aſcendit ad *thapſiam, euphorbium, ſinapin, fimum columbinum*, quæ vim maiorem habent calefaciendi, & ſi dolor externas potius partes occupet, iis etiam extra vtamur, ſic valens medicamentum tale præſcribamus:

℞: *Euphorbii* ʒ j. *ceræ* ʒ ß. *ol. antiqui* ℥ j. ß. Miſc. pro linimento, conferet & tale ſtillicidium. ℞ *flor. chamo. pulegii, calamenti mont. ana. m. j. ſem. fœniculi dauci an.* ℥ ß. *ol. gm.* ℔. vj. *miſc. & decoq. per 3. vel 4. horas*, pro ſtillicidio capiti admouendo. Si intemperies ſicca fuerit, inungamus *caput cum pinguedine gallinæ vel vituli, cum lacte muliebri, ſucco maluæ, vel althea, ol. amygd. dulc.* Si præter intemperiem materia adfuerit, & hæc ſi flatulenta ſit, diſcutiemus eam cum *flor. chamomeli, anethi, ſem. aniſi, fœniculi, cymini*, quæ vim habent rarefaciendi, diſcutiendi, & flatus diſſoluendi: Si vero materia corpulenta fuerit, euacuanda erit per nares, palatum & partes cutaneas, vnde maſticatoria & naſalia conuenient. Vtendum eſt autem maſticatoriis non nigratis nec amaris, vt eſt *ciclaminus, iris, ſtaphiſagria*, ab his abſtinendum, & vtendum *maſtiche, zinzib. macis, &c.* Vt. ℞ *Ma-*

ſticis

ſticis tragac.an.℥ ij.*zinzib.*℥ ß.*cera q.ſ.* Pro maſticatorio. Si valentiore indigemus.

℞ *Maſticis* ℥ ij.*pyrethri* ℈ j.*ſinapi* ℈ ß. & *cum cera q.ſ. f.* Maſticatorium: ſed & naſalibus vtendum, quorum alia attrahi poſſunt naribus, alia in formam pulueris naribus immittuntur: Attrahitur *ſuccus betæ, maioranæ, betonicæ, ſaluiæ, iuæ, &c.* Hæc naribus attracta caput expurgant: Sic in materia pituitoſa vtemur iis, quæ à ſimilitudine quadam pituitam attrahunt è naribus, vt eſt *infuſio agarici*: In materia *billioſa* vtemur *infuſione rhabarbari*; In melancholica, *infuſione ſenæ vel hellebori nigri*: Si pulueres inſufflare volumus, fiant ex prædictis, Vt.

℞ *Pulu. maſticis* ℥ j.*pyrethri zinzib.an. gran.*v. quæ intra nares inſufflentur. Huc accedunt inunctiones ad palatum factæ ex gratis & iucundis, vt ſi inungatur palatum cum *dia ſinapi*, communiter *Moſtardam* vocant: Rotulæ etiam in ore detineantur: ℞ *zinzib. macis pyrethri ana.*℥ j. *ſacch. opt.*℥ j.*miſc. cum aq. maioranæ f. rotulæ.* Porro materia dolorem faciens ſi aliunde in caput feratur, vtendum eſt repercutientibus, quæ frigida & ſicca ſint, & craſſarum partium, vt eſt *ſuccus polygoni, vuæ immaturæ, roſarum; ol. omphacinum,* roſatum, myrtinum, Vt. ℞ *ol. roſ. omphac. an.*℥ ij. *ſucci citri vel limonum* ℥ ß.*miſc. qua inunctione madefiat linum & commiſſuræ coronali applicetur.* Si materia fuerit frigida, ex *Gal. 2. de comp. med. j.* vti licet *ol. chamo.* facto ex floribus chamomeli im-

maturis, vt habeant vim aſtringendi & repercutiendi, quo permixto ex *ol. roſati & aceto, f. tale oxyrhodinon.* ℞: *ol. chamo. ex floribus immaturis* ℥ j. ß. *ol. roſati* ℥ ß. *aceti* ℥ vj. *miſc. pro oxyrhodino*, quod commiſſuræ coronali applicetur, ſi repletio totius non prohibeat. Si materia dolorem faciens, in capite quieſcat, non repercutientibus ſed reſoluentibus vtemur, quæ euacuant trahendo à centro ad circumferentiam, quæ & intus & extra adminiſtrantur. Intus vtamur potu aquæ ſulphureæ & potu ligni ſancti: habet enim vim diſcutiendi, eradicandi ac diſſipandi materiam quieſcentem. Extra admouenda, quæ vim habent reſoluendi, vt ſunt ſtillicidia aquæ ſulphureæ, commiſſuræ coronali applicata, vel fiat ſtillicidium ex *oleo chamomelino, rutaceo, laurino, &c.* quæ rareſaciendo vim habent diſſipandi materiam. Efficax etiam eſt vnguentum Agrippæ: præterea fomentis etiam vti licet, factis cum ſpongia madefacta, in decocto *ſaluiæ, betonicæ, diptami, calamenti montani, &c.* quæ vim habent rareſaciendi, reſoluendi & abſumẽdi materiam; conferunt etiam pulueres commiſſuræ coronali applicandi, vt eſt puluis ex *iua, ex ſtechade bethonica, pipere, cinamomo* & aliis. Ex quibus ſuffumigium paretur, *Vt*: ℞ *zinzib. piperis cariophyll. an.* ℥ ij. *miſc. decoq.* in aqua cuius fiat euaporatio tum ad nares, tum ad aures: Vapor iſte ob ſubſtantiæ tenuitatem facile altum petit, & materiam quieſcentem attenuat, diſſipat & ad reſolutionem parat.

parat. Sic ſi auribus applicabimus goſſipium madefactum in aliquo oleo vt diutius ibi detineatur, eundem ſcopum aſſequemur; Oleum autem ad hoc efficax probatur, factum ex ſeminibus fœniculi, deſtillatum tamen, in modica enim copia auribus admotum habet inſignem vim exſiccandi & reſoluendi materiam. Tandem ſi eandem materiam conſideremus non ratione, qua eſt genita, ſed qua eſt generanda, cum generetur modo ab epate, ſi fuerit materia calida, modo à ventriculo, ſi frigida; hinc oritur indicatio corroborandi hæc viſcera, ne gignant talem materiam; vnde ſi propter epatis caliditatem fiat bilis, contemperandum erit refrigerantibus. Si propter ventriculi frigiditatem pituita gignatur contemperandum calefacientibus. Poſtremum genus auxilii in victus ratione conſiſtit, quæ ſemper præpoſitis remediis correſpondeat.

SEQVVNTVR EXEMPLA CVRATIONVM DOLORIS Capitis.

Conſilium Italicum Herculis Saxoniæ pro fœmina quadam in cephalæa.

HÆc mulier non tantum laborat dolore capitis antiquo, quam cephalæam dicunt Medici, verum etiam retentione menſium: Percipit autem dolorem non modo in capite, ſed

 etiam

etiam in humeris, tibiis & aliis partibus corporis prope iuncturas. Cum autem hæc ſint ſymptomata quæ fœminam infeſtant, quæritur de eorum cauſa. Et cum dolor ſit à ſoluta vnitate, conſiderandum eſt, quænam ſit huius ſolutionis cauſa: Dolor autem non eſt perpetuus, ſed accedit & recedit per interualla. Erit igitur huius vnitatis ſolutio non ab intemperie ſimplice, ſed ab intemperie cum materia. Quæ vero ſit hæc materia, excitans dolorem illum, an vaporoſa an corpulenta, ſtatuendum eſt ex multis indiciis, materiam non modo vaporoſam ſed & corpulentam eſſe, hoc eſt, pituitoſam, & cum adſit ſuſpicio de morbo gallico, accedit humor acris & aduſtus ab epate originem ducens, præterquam quod humor pituitoſus affluens ad partes à capite accedit, & quia gallico morbo adeſt menſium ſuppreſſio, aliqua etiam portio inde affluit. Sunt igitur tria loca, à quibus materia ſuppeditatur: *Vterus, epar* & *caput*; etſi autem dolor capitis videtur eſſe leuis conſiderationis, non enim multum de eo conqueritur, cum tamen ſit diuturnus, indicat inſignem adeſſe intemperiem, quæ qualis ſit ex colore faciei & qualitate doloris cognoſcitur, qui dolor non eſt mordax, ſed grauatiuus potius, qui indicat intemperiem frigidam cum materia pituitoſa coniunctam; refert tamen mulier, ſe quandam etiam mordacitatem percipere, quæ non eſt niſi à retentis menſibus, nam antequam pateretur ſuppreſ-

ſuppreſſionem menſium, dolorem tantum percepit grauatiuum, ſed intra ſex menſes poſt venæ ſectionem acceſſit mordacitas, & dolor pulſatiuus: Sed cur hic dolor perpetuus eſt, & ob leues occaſiones excitatur? *Galenus & Auicennas in cap. de cephalæa* dicunt, *cauſam perpetuæ paßionis eſſe debilitatem capitis*, & hinc dolorem leui de cauſa excitari, vtpote à potu vini, à ſplendore ſolis, à clamore, &c. Ego vero exiſtimo, hic omnes capitis partes externas & internas laborare, quæ vel intra vel extra carnem ſunt: exteriores enim laborare patet, quod ex contactu dolor inſignis excitatur; interiores autem, hoc eſt, duram ac tenuem menyngem laborare ex eo manifeſtum eſt, quod dolor ad radices oculorum peruenit, quod argumentum Galenus dicit eſſe loci intrinſecus affecti. Recipit & hic dolor augmentum à morbo gallico, ab humore corrupto, qui à iecore ad caput tranſmittitur. Quare hæc duo ſymptomata, ſcilicet ſuppreſſio menſium & Dolor Capitis à capite, iecore & vtero originem ſuam habent, vnde etiam indicationes hauriendæ ſunt. Nam quod ad dolorem brachiorum & partium inferiorum, cum is excitetur à materia fluente in illas partes, fluxus hic coercendus eſt, & quia generatur hæc materia in capite, epate & vtero, educenda eſt genita, & ſi quę amplius gigni poteſt, corrigenda eſt intemperies dictarum partium, ne amplius generetur, & cum à ſuppreſſis menſibus originem etiam

iam ducat, hi ciendi ſunt. Hæ igitur ſunt indicationes: Oportet enim humores euacuare, partes corroborare, non ſolum per qualitates manifeſtas, ſed etiam quia adeſt, lues gallica, per occultas. Quæritur autem de ſanguinis miſſione: Dolor per ſe videtur hanc indicare: Nam Galenus in vehementiſſimis doloribus ſanguinem mittit: Dolor enim etſi cacochymiam habet comitem & non plenitudinem, tamen cum ſanguinis miſſio varios humores attrahat, ſanguis mittendus eſt, & cum ſit à ſuppreſſis menſibus, partes inferiores ſecandæ ſunt: ſed an per venam ſectam, an per cucurbitulas ſanguis euacuabitur? *Gal. in lib. de venæ ſect. contra Eraſiſt. & Auicen. 2. 1. 3. in cap. de curatione per ſanguinis miſsionem*, verum modum in hoc caſu determinarunt. Nam ſi mulier, cui ſuppreſſi ſunt menſes, fuerit laxa & mollis, hoc eſt, pituitoſa, melius per cucurbitulas ſcarificatas quam per venam ſanguis mittetur: Si vero venas habuerit amplas, & plenitudo inſignis aderit, vena inferior melius ſecabitur. Cum igitur hæc mulier ſit emaciata, & carnem habeat mollem & ſubalbidam & venas exiguas, arbitror in partibus inferioribus, per cucurbitas ſcarificatas & non per venam ſectam ſanguinem detrahendum eſſe: Cauteriorum etiam conſideratio hic oritur, ſed quia hæc mulier iam habet cauterium in brachio, puto cum dolor admodum ſit antiquatus, non tantum permittendum eſſe illud in brachio; ſed etiam ſetaceum in

nucha

nucha in occipite faciendum. Tota enim ſpes curationis ſita eſt in cauteriis. Deinde humores præparandi ſunt lenitiuo, melle roſato, &c. Aluus lenienda eſt, & non tantum ad menſium ſuppreſſionem, verum etiam ad luem gallicam reſpiciendum. Ego non accederem ad ſyrupos, qui valentiſſime cient menſes, ſed exhiberem *ſyrupum de betonica acetos.ſ cum melle roſato ſ. vel oxymel.* & cum modico *diaphœn.* corpus euacuarem, darem etiam *pillulas cochias propter: & pill. de hermodact. & aggreg.* deinde euacuarem humores, & exhiberem hos ſyrupos, qui reſpiciunt menſes ſuppreſſos, vt ſunt: *Syr. de artemiſia, de v. radicibus, de betonica,* cum decoctionibus quæ calamentum recipiunt: Aſcenderem etiam ad Sabinam & dictamnum, in hac ſecunda purgatione. Poſt hos ſyrupos materia peccans eſt purganda, & poſt vniuerſales purgationes ea purgetur materia, quæ in capite eſt, & applicentur, quæ menſes prouocant. Quæ materiam educunt ex capite, ea vel intra vel extra adminiſtrentur; extrinſecus, quæ ſenſibiliter vel inſenſibiliter; ſenſibiliter, vt apophlegmatiſmi & naſalia & pro purgatione capitis, ſternutatoria, ſed ab his omnino abſtinerem, quia cum caput ſit inſigniter debilitatum, & dolor ex quauis leuiſſima cauſa excitetur, ſternutatoriis augeretur & maior fieret dolor, & maior materiæ portio in caput debile attraheretur. Educenda igitur erit materia, ſolis apophlegmatiſmis, quæ ex *cera & terebin-*

 thina,

thina, cum pipere & ſtaphiſagria & ſimilibus parantur: Naſalia ex naſturtio conficerem, cum goſſipio in decoctionibus prædictis madefacto. Purgantia intrinſecus inſenſibiliter adhibita, ſunt: Decoctum *ſarſæ guaiaci, & chinæ*. ſed decoctum guaiaci maxime probo, quia lucem Gallicam reſpicit. Extrinſecus adminiſtranda ſunt multa, quæ reſoluunt ac diſſipant humores in capite, vt *olea, fomenta, emplaſtra, pulueres, lotiones, epithemata*. Vnctiones ſunt: *Oleum chamomelinum, rutaceum, anethinum: Emplaſtra*, ex decocto lauri, *maioranæ, ſaluiæ, cum farina orobi, fabarum & oleo chamomelino & rutaceô*; Fomenta, ex decocto calamenti, *origani, roriſmarini*, &c. fieri poſſunt. Maxime autem corroborat caput, embrocatio ex aquis thermalibus facta: nam imbecillitati capitis conducit, corroborando illud. Poſt localia, conueniunt quæ menſes cient; Talia ſunt inunctiones ventris, *emplaſtra, ſemicupia, peſſuli in vuluam immiſſi & ſuffumigia*, Vt.

℞ Pulu. *Nigellæ, diptami, ſauinæ, colocynthidis, ſagapeni, ammoniaci, been albi, &c.*

Ex puluerizatis f. peſſuli, qui humore accommodato & melle inſpergantur, & in vuluam immittantur, validiſſime enim menſes prouocant.

Suffumigia fiant ex iiſdem pulueribus, inter quos ſunt valentiores, *colocynthis puluerizata*, & *helleborus* vterque. Ego ſola colocynthide vtor, & per ſuffumigium adhibeo, & ſic menſes prouocare

uocare ſoleo. Semicupia & balnea fiunt ex decoctionibus recipientibus herbas, quæ menſes prouocant, vt ex *pulegio, origano, mentha, ſauina, diptamo.* In his magna vis eſt, menſes potenter prouocandi. Vnum moneo dignum obſeruatione, quod originem deducit ex eo, quod proponit *Gal.4.* κατὰ τόπους, *de cephalæa:* Nam cum dolor excitatur in capite, non tantum à materia impacta, verum etiam ab inſigni debilitate capitis, ait Gal. non tam eſſe agendum medicamentis caput exiccantibus, quam reuellentibus materiam quæ aſcendit in caput, vt caput corroboretur: Proponit autem prȩter alia, *clyſterem,* qui in hac muliere noſtra non prodeſt, quia etſi dolor capitis à partibus inferioribus augmentum ſumit, tamen cum clyſter materias deriuet ad vterum, & purgationes ſuppreſſas magis ſupprimat, omittendus erit. Reuellentia autem debent eſſe *ligaturæ, frictiones & cucurbitulæ.*

IN CEPHALÆA EX SVPPRESSIS MENSIBVS:

Conſilium Italicum Marci de Oddis.

HÆc fœmina Germana ex quatuor laborat affectibus, quorum duo ſunt antiqui, duo recentiores; Antiqui ſunt: Suppreſſio menſium; & Dolor Capitis: Recentes ſunt: Laſſitudo quædam & febricula. Incipiemus à ſuppreſſione menſium, quos iam ſe per annum habuiſſe negat. Hæc menſium ſuppreſſio aut fit ratione totius

tius aut vteri: Ratione totius, quando non trāſmittitur ſanguis ſuperfluus ad vterum; ratione vteri, vel ob coarctationem, quando vterus contorquetur in alterutram partem, vnde vaſa obturantur, vt purgationes non poſſint inde prodire; ob constrictionem, ſi tumor adſit, vel ſcyrrhus, vnde vaſa conſtringuntur: Puto ego in hac fœmina menſes ob coalitionem & obſtructionem ſupprimi: vnde etiam dolor capitis conſecutus eſt, qui cum duret, cephalæa dicitur, eſt enim continua, & habet quaſdam exacerbationes; per quædam enim interualla aggregatur copia materiæ, quæ cum magis diſtendat partes, nihil mirum ſi dolores inde exacerbentur; eſt autem materia potius frigida, conqueritur enim de dolore grauatiuo potiſſimum. Videndum autem hic eſt, in qua parte intemperies illa conſiſtat cerebri, non enim eſt in ipſo cerebro, quod ſenſus expers eſt, ad tactum autem, cum dolorem ſentiat, internam quoque partem affectam eſſe, indicio mihi eſt, quod dolor pertingit ad radices oculorum; Non eſt autem ipſa cerebri ſubſtantia affecta, cum ipſa non ſentiat, ſed vtraque potius meninx. Cum autem epar habeat ſatis calidum, cenſeo cum materia bilioſa permiſceri pituitoſam & melancholicam. Quod ad laſſitudinem & febriculam, exiſtimo illas affectiones ab antiquis pendere, & ſi reliquis medeamur, ſponte ceſſaturas, quamuis occaſionem etiam habuerint ex laboribus, quos in frequenti ac diffi-

ac difficili itinere perpeſſa eſt. Acceſſit etiam febricula propter obſtructionem à ſuppreſſis menſibus, eſt autem inordinata febris, quia dependet ab inordinata & heterogenea materia. Laſſitudinem tollemus frictionibus: affectus autem antiqui priores difficulter tollentur: Menſes prouocandi ſunt aperientibus; propter cephalæam autem frigidam cerebrum calidis contemperandum eſt. His peractis, reliqui etiam duo affectus tollendi ſunt; Euacuandum autem inprimis corpus, lenita aluo educentibus materiam pituitoſam craſſam, electuario lenitiuo, melle roſato ſolutiuo, &c. Syrupi præparantes debent eſſe apertiui, vt eſt *ſyr. de agrimonia, de capillis Ven. de cichoreo ſ.* Facta præparatione corpus euacuandum diaphœnico, *melle roſ. ſol. pillulis item cochiis & fœtidis*, ratione vteri. His peractis. Localia adminiſtremus cerebro & vtero, cum ſuffumigiis balneis inunctionibus. Pro ſuffumigiis conuenient aperientia, & emollientia, vt *malua, chamomelum, fœniculum, aniſum, fœnugræcum*: Pro inunctione conueniet *oleum amygd. dulc. liliorum alb. &c.* Valentiora ſunt: *Oleum coſtinum, aniſi, ſeſaminum*; non vterer autem illis potentibus, ne materiæ ad vterum fiat attractio: poſſemus etiam peſſaria applicare vtero, Vt

℞ *Pulu. fœnugræci* ℈ ij. *pingued. gallinæ, anſeris, an.* ℥ ß. *gummi,* ℥ ß. *mirrhæ,* ʒ j. *ceræ q. pro linimento ſ.*

Poſſemus addere *puluerem cymini, aniſi, cum ſucco*

ſucco cyclaminis, rutæ, ſabinæ. Euacuato corpore imponemus capiti localia diſcutientia, caute tamen, ne ratione præſentiæ bilis nimis incaleſcat caput. Pro fomento, imponamus *lixiuio chamomelum, lauri folia, &c.* Agaricum etiam, quia diſcutit materiam. Quinetiam deriuabimus materias per os, per nares, per cauteria, adhibentes naſalia, non tamen ſternutatoria, quæ caput vehementer diſcutiunt. Pro errhino conueniet *ſuccus Mercurialis, betæ, maioranæ.* Proſunt etiam apophlegmatiſmi & maſticatoria, quale eſt *maſtix*, cui progreſſu temporis adderem *ſinapi, grana piperis, &c.* Fonticulus applicetur vel in ſincipite, vel in brachio, vel in commiſſura coronali, &c.

IN CAPITIS DOLORE INGENTI.

C. H. D. *Pro puella, ab affecto ventriculo & vtero.*

HVic ex vaporibus & effumationibus ab vtero & ventriculo in cerebrum eleuatis, caput dolebat, in fronte, oculis, temporibus, vertice ac ceruice. Primo vſa eſt pillulis:

℞ *M. pill. de hiera compoſ. cochiar. aurear. an.* ℈ j. *cum aq. betonicæ f. pillulæ, &c.*

Ad prohibendas effumationes à paſtu vſa eſt hoc puluere:

℞ *Coriandri præp.* ℨ vj. *cinamomi*, ℨ ij. ß. *ſem. fœniculi aniſi an.* ℨ ij. *cymini aceto præp. carui an.* ℨ ß. *roſar.*

roſar.rub.℈ ij.ß. *pulueri zatis adde ſacch. albiſſ.* ℥ j.*f.* puluis, vtatur à cibo.

ALTERI:

In dolore capitis ex imbecillitate ventriculi & defectu menſium. **C.H.D.**

Huic primo electuarium præſcriptum eſt, pro quatuor doſibus:

℞ *El.diaphœnic.*℥ ß.*eleſcoph.bened.laxat.diaturbith cum rhab. an.* ʒ iij. *lenitiui,*ʒ vj.*ſpecies diaphœnic.*℈ ij.*mannæ el.*ʒ iij.*conſ.betonicæ, fumiterræ ana.* ʒ j.ß.*miſc.pro electuario.*

In frequenti alui conſtipatione vſa eſt puluere pro duabus doſibus in calefacta cereuiſia:

℞ *Spec.diacarthami diaphœnic.an.*℈ ij.*ſacch.albiſſ.*ʒ ß.*miſc.*

Hinc ſumpſit de rotulis, pro corroboratione ventriculi & capitis:

℞ *Spec. aromat.roſ.* ʒ j. *diaxyloaloes, dianthus, an.*ʒ ß.*cinamomi el.*℈ j.*galangæ, cal.aromat. cardamomi, cubebar.ana.*℈ ß.Sacch. *albiſſ.*℥ iiij.*diſſol.aq. betonicæ q.ſ.affuſis.ol.cinamomi gutt.*iij.*macis gutt.*j. *f.conf. in rotulis.*

In fine cibationis condito vſa eſt, quantitate nucis caſtaneæ:

℞ *Conſ.roſar.* ℥ j. ß. *geladinæ cydoniorum* ʒ vj. *pirorum moſcatell.numero* vij.*cort.citri cond.*ʒ ß. *coriandri præp.*ʒ iij. *ſem. aniſi fœniculi an.* ʒ j.*cinamomi acuti* ℈ ij. *nuc. moſch.* ℈ iiij. *corall. rub. præp.* ℈ j.

Cum

Cum Rob de Ribes & miua cydoniorum ſ. inciſis conditis f. mixtura pro condito.

Quando vero inſtant menſes, ante dies quinque vel ſex, vtatur hoc puluere, mane in calefacta cereuiſia.

℞ *Sem. dauci* ℥ iij. *ameos, ſeſeleos an.* ℥ ß. Rad. *diptami albi* ℥ ij. *galangæ* ℥ j. ß. *cal. aromat. zedoariæ, leuiſtici an.* ℥ j. *cinamomi, bacc. lauri an.* ℈ iiij. *fol. betonicæ* ℈ j. *ſuccini albi* ℥ ß. *ol. iuniperini gutt.* vij. *miſc. fiat puluis.*

Eundem vſum præſtat nodulus vino immerſus:

℞ Rad. *Valerianæ, pimpinellæ, caßiæ ligneæ, diptami albi, galangæ, cal. aratmat. an.* ℥ ß. *cinamomi,* ℨ j.

Craſſe contundantur, ligentur ſyndone, dentur cum filo laxo.

Humido vtero prodeſt balneum ex *artemiſia, matricaria, meliſſa, cymino agreſti, pulegio, flor. chamomeli, verbaſco, betonica.* Poſtea vterus fumigetur hoc puluere.

℞ *Caßiæ lign. cinamomi, caryophill. benzoi, myrrhæ, ſtyr. cal. thuris an.* ℈ ij. ß. *nucis moſch. cardamomi an.* ℥ ß. *galliæ moſch.* ℈ ß.

Miſc. Incidantur craſſo modo pro ſuffumigio.

Ad dolorem capitis ſedandum conueniet ſacculus mane capiti imponendus:

℞ *Ver-*

℞ *Verbenæ m.*j.ß.*ſtech.citr. betonicæ cham.Ital. an.m.*j.*ſtech.arab.* Fol.*ſenæ an.*ʒ.ij.

Ex conquaſſatis f.ſacculus.

Fœminæ alteri in dolore capitis ex diminutis menſibus.

℞ Rad. *Pœoniæ,* cal.*aromat.an.*ʒ ß.*fœniculi* ʒ j.ß.Herb.*betonicæ,fumiterræ,an.P.ß.artemiſiæ,P.ß.* Sem.*aniſi,*℈ j.*turbithel.*℈ j.Fol.*ſenæ el.*ʒ iiij.ß.*rhabarb.el.*ʒ.ß.*epithymi* ʒ j. Flor. *cichorii p.*j.*cinamomi,zinzib.an.*℈ ß.

Inciſa & conquaſſata humectentur per noctem in iuſculo vel brodio gallinæ, mane calefiant,adde:*mannæ el.*ʒ.IX.*miſc.*

℞ Spec. *Dianthus diarhod.abb. roſ. nouellæ ana* ʒ ß.*arom.roſ.*℈ j. Extr.*pœoniæ gr.*iij.cal.*aromat.gr.* ij.ſacch.*albiſſ.* ℥ iij. *diſſol.aq.betonicæ q. ſ. affuſis*; ol. *cinamomi,macis an. gutt.*ij.

Miſc.f.confectio in rotulis.

℞ *M.pill.de hiera comp.aggregat.arabic.cochiar. aurear.an.*ʒ j.*miſc.f.maſſa,&c.*

In fine cibationis puluis ſtomachicus:

℞ *Coriandri præp.*ʒ iiij. Sem.*aniſi, fœniculi, cinamomi an.* ʒ ij. Sem. *carui,cymini aceto præp.an.*ʒ ß.*roſ.rub.*℈ ij.ß.Sacch.*albiſſ.*ʒ vj.*miſc.*

Pro Tragœa.

In dolore capitis intenſiſſimo ex ſanguine bilioſo. *I.S.D.*

INgurgitauerat ſe patiens ille vino potenti & aromatico, poſtridie capitis dolor ſubſecutus

C eſt,

eſt, tam intenſus, vt pene deliraret; cum tertio die ad eum veniſſem, iuſſi applicari enema:

℞ Herbarum: *Maluæ,violariæ,parietariæ,mercurialis,atriplicis,endiuiæ, cichorii, ana m.*j. Rad. *cichorii,*℥ j.*liquiritiæ,*℥ ß. *hordei mundi parum contuſi,m.*ß.*furfurum,m.*j. *ficuum ping. num.* vij. ſem. *aniſi,*℥ ß.*melonum,*ʒ vj.

Coq.ſ.a.colaturæ.

℞ ℔ j. Elect. *diacathol.* ʒ vj.*diaphœnic.* ℥ ß.*bened.laxat.*ʒ iij.*hieræ ſ.*ʒ j.ß.ol.*violar.lil.alb.chamomel.an.*℥ j.ſacch.*rub.*℥ ß.miſc.pro enemate.

Poſtea tale oxyrhodinon dedi:

℞ Aq.*roſar. feruentiſſ.*℥ iiij.*anethi,chamomeli, perſicorum, an.*ʒ vj.*ſucci roſacei,* ʒ vj. *aceti roſ.* ℥ ij. miſc.pro oxyrhodino.

Suaſi etiam,vt loco cereuiſiæ ac vini, biberet *decoctum hordei cum vuis paſſulis, conſerua roſarum, & modico maſticis , cum carn. cydonior . condit.* ℥ ß.

Poſtridie hauſtum propinaui ſequentem:

℞ Aq. *endiuiæ,cichorii,acetoſæ,an.*℥ j.*vini,* ℥ ß. Infunde:*Rhabarb.el.*ʒ j.ß.*agar.trochiſc.*ʒ ß.*epithymii,*℈ j.*ſpicæ, gr.*v.Fol.*ſenæ,*ʒ iij.

Stent in infuſione loco calido per noctem, mane leuiter bulliant , & fortiter exprimantur:In expreſſo diſſolue:

Mannæ el.℥ j.*el. diaphœnic.* ʒ j.ß. Syr.*violar.*℥ ß. miſc.pro hauſtu.

Inde dolor multum mitigatus eſt:circa veſperam ad ingreſſum lecti, dedi conſ. *roſar.*ʒ j.

cum

cum ſpeciebus diamarg. frig. & aromat. roſati an. ℈ j. Altero die iuſſi ſecari venam brachii dextri cum magno fructu. Interim tenui victu vtebatur: Tandem cum omnia ſymptomata euanuiſſent, & melius habere cœpiſſet, ordinaui electuarium ſequens, vnde quotidie ſumeret ad magnitudinem iuglandis, veſperi & mane:

℞ Conſ. *roſar.* ℥ ij. *ſpec. aromat. roſ.* ʒ ij. *diarhod. abb.* ʒ j. ß. *diamarg. frig.* ʒ j. *pulu. corall. rub. præp.* ʒ j. *cinamomi craſſe inciſi* ʒ j. ß. Syr. *de ſucco acetoſellæ q. ſ.* pro electuario, detur vſui.

Vt autem impoſterum à recidiua præſeruaretur, neque tam facile ſæuis capitis cruciatibus infeſtaretur, ordinaui puluerem ſequentem, de quo ſumpſit, quaternis vel quinis diebus ℈ ij. *in cereuiſia calefacta*, quem mire commendauit, eumque poſtea in frequente vſu habuit:

℞ Spec. *dianthus, diamoſch. dulc. ana.* ʒ j. *pliris arch.* ʒ j. ß. aromat. *roſ.* ℈ iiij. pulu. *ſenæ præp. montagnanæ.* ℥ ß. ſpec. *diarhod. abb.* ʒ j. ß. *diaturbith cum rhab.* ʒ ij. pulu. *rhabarb. el.* ʒ iij. *cinamomi acutiſſ.* ʒ ß. *ſpicæ* ℈ j. miſc. pro Tragœa. His integre conualuit.

In dolore capitis & aliis quibuſdam ſæuioribus ſymptomatibus. C.H.D.

MAgnifice vir, Domine & patrone colende; Cum Mag. Tuæ literas acciperem, Cuſtrini eram, accerſitus ad viduam Hippolyti, grauiter & cum periculo vitæ decumbentem.

Etſi autem multiplicibus curis occupabar, & feſtinante atque inſtante tabellario, non relinquebatur mihi ſpacium conſiderandi & expendendi tanta varietate inuolutum morbum: tamen aliquid interea ſcribendum eſſe duxi, ſed cogitaturus ſum paulo poſt domum reuerſus de morbo accuratius. Ex iis, quæ commemorantur in literis, apparet in ſanguine virginis Annę agitationem & perturbationem exortam eſſe, ſine dubio ob corruptionem aliquam ſanguini inductam, qua irritata vis expultrix, tanto impetu ſanguinem per dextram narem propulit. Idem fere in vino accidere ſolet hac parte anni, cum corrumpi velle videtur. Ibi enim vel ſponte vel occaſione aliqua ſit agitatio, & eiuſmodi commotio, vt per operculum etiam vaſis exitum quærat. Quamuis autem mihi cauſa, quæ ſanguinem incitare potuit, ignota eſt: Tamen cum virgo ipſa ea ſit ætate, vt menſes iam appropinquare debere videantur, ipſe quoque arbitror, noxium illud veneno ſimile, quod in ſanguine continetur, & per menſes nunc excerni debebat, detentum ſanguinem corrupiſſe, & vi expultrici occaſionem non leuem dediſſe ad agitandum, turbandum, ſurſum protrudendum & expellendum id quod ſanguinem inquinauit. Hanc ſibi, vt apparet, viam natura delegit, qua conata eſt ſe à noxio illo, quod infeſtabat, liberare, confuſe tamen & ſymptomatice. Hac ſe parte primum natura leuare voluit, alias poſtea

vias aggreſſura, ac proinde cum inhibita eſt hæmorrhagia protinus vis expultricis ſe ad alteram viam conuertit, exortæque ſunt compreſſiones in præcordiis & circa pectus. Cumque robur hominis maxima ex parte in ſanguine conſiſtat, non mirum eſt, profuſa tanta ſanguinis copia virginem ipſam vehemẽter debilitatam eſſe. Poſtea vbi hæmorrhagia deſiit, natura conuertit ad alias vias, ortique ſunt capitis dolores intolerabiles & vomitus laborioſi. Sed ſi affectus, quia non perpetuo durant, & ſuas habent intermiſſiones, ſtatiſque temporibus recurrunt, per conſenſum fieri videntur, nempe ob corruptam aliquam materiam in inferioribus corporis partibus deliteſcentem, & ſuis temporibus prorumpentem, vnde regurgitatio fit in ventriculum, qui cupiens moleſtum illud à ſe excutere, magno conatu naturam ad vomendum incitat, ita primum noxium illud cum cibo antea ſumpto reiicitur; poſtea etiam pituita tenax à ventriculo auulſa prodit. Hoc partium inferiorum ſtatu neceſſe eſt prauas exhalationes in caput ferri, & caput ipſum moleſtia ac dolore affici: Inprimis autem magnus cum cerebro conſenſus eſt, orificii ventriculi propter neruos inſertos; inde fit vt affecto ore ventriculi, (ſicut affici neceſſe eſt ex illa regurgitatione & laborioſo vomendi conatu) ex noxiis fumis ſimul adſcendentibus & trahentibus maximi excitantur dolores capitis, cum multa lancinatione, ita vt dolor vſque ad

radices oculorum ſe extendat, & viſus obtenebreſcat ac diminuatur. Sed hanc tamen viſus obſcuritatem mitiorem iam redditam eſſe intelligo, ipſumque etiam morbum ob diminutam materiam, paroxyſmos non habere tam frequentes vt antea, ſed bidui nunc interſtitium plerumque interponi. Periodicæ acceſſiones arguunt quiddam peculiare ineſſe huic morbo, & vapores apparet eſſe craſſiores, qui attolluntur ad caput, qui non facile difflantur, ſed in membranas ſæuiunt ad quatuor horas, cumque conſumptum eſt vaporoſum illud, iamque dolores capitis & vomitus ceſſant, reliquum natura per ſedes excernit, compatientibus extremis & corde ipſo præ debilitate & labore palpitante. Ex his morbi moribus apparet, latitare aliquid in ſanguine & infernis corporis partibus noxium, quod hactenus cumulatum & impactum nunc natura incitata ad motum per vices expellere conatur. Quanquam autem non dubito ad dolorem capitis mitigandum ea fieri, quæ fieri alioquin ſolent, & ad reprimendum vomitum imponi ſacculos, illiniri vnguenta, &c. tamen inde non miteſcit morbus ſed potius exacerbatur, natura quaſi indignante, actioni ſuæ remoras & obſtacula obiici. Erit igitur potius ratio ineunda, quomodo natura à noxia illa materia aliquo modo releuari poſſit, vt pauciore reddita materia, & noxia qualitate expulſa vel ſopita, morbus paulatim decreſcat & euaneſcat. In iſta

autem

autem turbatione & malitia humorum vtēdum putarem hoc tempore ac rerum ſtatu, primum epicraſi quadam, ſeu contemperatione & mitigatione, vt humores maligni mitigati, minus ſæuiant. Sed ſcio, abhorrere ipſam à medicamentis, nec ſufferre fortia poſſe: Proinde conſulerem, vt herbæ & radices coquerentur in iure gallinæ, vt mane, diebus à paroxyſmo liberis de hoc iure colato & expreſſo, biberet, ad leniendum & attenuandum humorem, & aperiendas obſtructiones inferiorum partium, vbi fomes huius mali latet, & veluti per inſidias prorumpit. Deinde opus eſſet leni aliqua euacuatione, quæ materiam veluti carpendo pauciorem redderet: In eum vſum notaui herbas, quæ poſſunt veſperi iniici in hauſtum iuris gallinæ feruentis, mane rurſus calefieri, non coqui, colari & exprimi, atque in ea colatura diſſoluere Manna, rurſumque colari & ebibi, mane, dum adhuc calet: Lenis eſt euacuatio non agitans ſed leniter ſaltem eliciens peccantem materiam è corpore: Quod ſi aut patiens vti non poſſet, aut vſa vacuando pergere, & id quod ad caput rapit, detrahere cuperet, notaui pillulas lenes capitales, de quibus ſi interdum ſcrupulos duos aut etiam amplius (modo calor non adſit,) vſurparet, non dubito, quin id cum iuuamento notabili factura eſſet. Opus etiam eſt ventriculi & capitis confortatione, cum aliquo ad malignitatem humoris reſpectu: In quem vſum notatæ ſunt ro-

tulæ, vt de iis interdum quatuor vſurpet; Ac diebus à paroxyſmo liberis omnino neceſſaria eſt externa quoque ventriculi cõfortatio, ne à tam impetuoſis reiectionibus vires eius proſternantur; Poſſet igitur ſacculus ſtomachalis mane ventriculo imponi vſque ad tempus prandii. Ad mitigationem doloris capitis in multis, qui de acerbiſſimis capitis cruciatibus conqueſti ſunt, egregie ſemper contulit, vnguentum de alabaſtro fronti inunctum, quod non dubito berlini haberi; Alioquin multa exhibere aut imponere, quæ vel vomitum reſtringant, vel caput onerent, non eſt conſultum, nec his ita proficitur, vt cedat morbus aut abigi ſe patiatur. Poſſunt etiam herbæ quædam pro frontali imponi ad ſedandum dolorem, & diſcutiendum, vt ſunt: *verbena, betonica, ſtechas citrinum* & *Arabicum, chamomilla Italica*. Præterea anni tempus iam valde incommodum eſt ad medicationem, nempe in ipſis canicularibus. Erit etiam cogitãdum, quomodo poſthac fluorem ſuum menſes conſequi poſſent, ſed habita ratione hæmorrhagiæ, quæ præceſſit & teneræ conſtitutionis, in virgine. Sed de his ſcribam alias. Iam enim occupato mihi, & feſtinante inſuper tabellario, non licebat plura. Miſericors Deus ab hoc moleſto morbo ipſam clementer liberet, & Magnif. Tuam in optima valetudine cum vniuerſa familia conſeruet.

℞ Rad. *cichorii, polypodii, fœniculi, graminis an.* ℥ ij.

℥ ij.herb.*betonicæ,chamædryos an.p.*ij.flor.*ſtechadis arab.anthus*,℥ ß.ſem. *fœniculi,aniſi an.*℥ j.

Conquaſſata coquantur in iure gallinæ pro digeſtiuo.

℞ Rad. *fœniculi* ℥ j. *polypodii* ℥ ß.herb. *betonicæ,p.j.artemiſiæ,p.ß.rhabarb.el.agar.trochiſc. ana.*℥ ß.fol. *ſenæ* ℥ iij.ß.ſem.*aniſi,cinamomi, zinzib. ana* ℈ ß.flor.*anthos p.j.*

Conquaſſata ſtent in iure pulli infuſa per noctem; Mane colentur & colaturæ adde *mannæ el.* ℥ vij.

℞ *Aloes el.*℥ j.ß.*agar.trochiſc.*℥ j.*rhabarb.el.* ℈ ij.*turbith el.*℥ ß.*mirobal.citr.*℈ j.*ſpicæ,croci,cubebar. an.*℈ ß.

Cum ſyr.de ſtechade f.maſſa pro pillulis.

℞ Spec.*aromat.roſ.*℈ ij.ß. *dianthus,pliris arch.* ℈ j.*diarhod.abb.cinamomi el.ligni aloes macis* marg. *præp.an.*℈ ß.conſ.*roſar.*℥ ij.

Cum aq.cardui bened.q.ſ.in ſacch.albiſſ.℥ iij. ß. affuſa paucula aq. cinamomi f. conf. in rotulis.

℞ *Vnguenti de alabaſtro* ℥ ß.

In maximis capitis cruciatibus & dolore abdominis. *I.S.D.*

CViuſdam capitanei ſeruus, annorum 23. percipiebat exquiſitiſſimos dolores capitis, maxime in ſyncipite, quaſi aliquid cerebro ineſſet, quod erodendo ipſum vellicaret. Dicebat autem, ſe omnino exiſtimare, vermes eſſe

conuolutos in ſyncipite, inſtar coronæ, & ex motu eorum, eiuſmodi cruciatus ſe percipere: In abdomine etiam ſentiebat motum & grauitatem, ita vt nec ambulare nec quieſcere poſſet: Referebat etiam, ſe multoties bene potum noctu in gramine dormiuiſſe, vnde illi veriſimile videbatur, onuſcum vnum atque alterum in aurem irrepſiſſe, à quo deinceps reliqui eſſent procreati. Addebat & hoc, ſe aliquando in paludem cum equo incidiſſe, ibique pene ſuffocatum, extractum tamen ab itineris comite, ita fuiſſe liberatum. Cum igitur mihi primo oboriretur de vermibus ſuſpicio, dubitabam an & quomodo ex capite vermes ſi ineſſent, educerem; mox, vt quid in abdomine lateret, cognoſcerem, propinaui hanc potionem:

℞ Herb. *Centaurii min. abſynthii, agrimoniæ, gratiolæ, calamenti, rutæ, abrotani, ſcordii, chamædryos ana m.* ß. Rad. *gentianæ,* ℥ j. ß. *graminis,* ℥ ij. Sem. *cinæ,* ℥ j. ß. *lupinorum,* ℥ ij. Fol. *perſicorum, p.* j. *colocynthidis,* ℥ ß.

Coq. in ſ. q. ſeri lactis ad tertias.

Colaturæ.

℞ ℥ viij. *infunde*: Fol. *ſenæ* ℥ j. Rhabarb. *el.* ℥ j. ß.

Stent in infuſione per noctem, mane ebulliant leuiter & exprimantur: In expreſſo diſſolue: Syr. *de abſynthio* ℥ iij. *miſc.*

Medietatem huius potionis ſumpſit ad introitum lecti incœnatus, alteram poſtridie calide.

lide. Deinde iuſſi vt parum ei daretur panis cum butyro, & præterea nihil, ac ſuperbiberet hauſtum cereuiſiæ abſynthidis, quod fecit. Ante cœnam exhibui pillulas ſequentes:

℞ M.Pill. *ex aloe, cochiar. aggregat. an.* ℈ j. extr. *eſulæ gr.* ij.

Cum infuſione pulpæ colocynthidos in vino generoſo. f. pillulæ xxv.

Sumptis his pillulis, aluus poſt horam fluere cœpit, ſimulque eiecit animantis genus rotundum, nigricans, caudatum, inſtar illius, quas ranulas rotundas aquatiles nigras vocant, noſtri dicunt kaulpadden/ in magna copia, cantharum fere plenum, ſimulque variorum humorum corruptelas. Hoc pacto, cum omnes reiectas eſſe, ipſumque ſufficienter euacuatum exiſtimaſſem, & poſt horas ſex præbuiſſem iuſculum carnium cum luteis ouorum, iuſſi vt biberet per octiduum cereuiſiam ex abſynthio factam. Poſtridie, cum multo melius circa abdomen habuiſſet, ſeque multum alleuiatum diceret, volui vt quieſceret, nihilque ſumeret, præter cibum conſuetum. Quarto die puluerem ordinabam, de quo ſumeret quotidie, ante cœnam & prandium ℈ ij. in cereuiſia calefacta, abſtineret autem à cibo per horas duas:

℞ Pulu. *Lumbric. gp. noſtræ* ʒ ß. *centaurii min. gratiolæ an.* ʒ j. *euphragiæ* ʒ j. ß. *ireos, pœoniæ an.* ʒ ß. *rhabarb. el.* ʒ iij. *gentianæ* ʒ j. ß. *ſenæ ſimpl.* ʒ ß. miſ. pro Tragœa.

Hunc

Hunc puluerem cum per octo dies ſumpſiſſet, ac nihil præter viſcidos & aquoſos humores, quotidie excreuiſſet, pillulas ſequentes ordinaui, vt capiti melius proſpiceretur: Referebat autem, ſe poſt vſum pulueris, in ſyncipite ſemper ſentire motum vehementiorem, quam antea, indeque cruciatum ingentem percipere.

℞ M.pill.*aurear.aſſaiereth hieræ compoſ.cochiar. an.* ℈ j.

Cum aqua abſynthii f.pillulæ nume.XXXI.inuoluantur pulu.abſynth.

Poſt vſum harum pillularum, eiecit humores varios, ſed nihil vermium. Dubiis ergo, quid vlterius facerem, ſyncipiti volui applicare emplaſtrum tale, atque ad fumum faciendum ordinaui ſequentia, quæ per nares & ore hiante perciperet:

℞ Pulu.*centaurii min.marrubii, betonicæ ana* ℥ ij.*zedoariæ* ℥ ß.*angelicæ* ℥ ij.*ſuccini* ℥ j.*antimonii crudi* ℥ j.*minii* ℥ j.ß.*boli armeni* ℥ j.*ariſtol.rot.* ℥ ij. *abſynthii* ℥ iij. miſc. f. ex his puluis groſſus pro fumo.

℞ Pulu.*aloes, lumbricorum d.n.an.* ℥ ij.*fellis taurini* ℥ j.*ol.abſynthii q.ſ.*

Ceræ q. ſ. miſc. pro ceroto, quod extendatur ſuper alutam, &c.

Cum hoc emplaſtro vſus eſſet, & fumum ter quaterque admiſiſſet, tandem tredecim oblongi vermes villoſi ſeu lanuginoſi viui inſtar erucarum ſeu oniſcorum, quos auriculares vulgus vocat,

vocat,per fauces nares & aures prodierunt,quos ipſe digitis apprehenſos extraxit. Iuſſi ergo, vt puluerem & fumum hunc continuaret , ſed nullus amplius prodiit: Tantos autem dolores & cruciatus poſtea non ſenſit, quantos antea, ſed tamen omnes nondum emotos dicebat ipſe,cum adhuc in ſyncipite laterent aliqui. Poſt aliquot menſes prodierunt adhuc duo, non tamē ita magni ac priores, ſed poſtea nullus apparuit amplius, cum tamen & motum ac dolorem adhuc ſentiret, nihilominus pharmaca ordinata continuaret. Cumque ſic ferme ſeſquiannum traduxiſſet, tādem peſte correptus, extinctus eſt. In toto autem hoc morbo, de ingenti cruciatu capitis conqueſtus eſt, quem tandem ſubſecuta eſt phreneſis, in qua periit.

In dolore capitis pulſante ac tenſiuo præſertim in temporibus, corporis conſtitutione plethorica, & valida arteriarum pulſatione. I.S.D.

HIc patiens ex nimia ingurgitatione vini potentis Hiſpanici, in tantos incidit calores, cum pulſatione arteriarum omnium totius corporis valida, & dolore capitis pungente, vt pene exanimaretur; Erat autem alias corpore plethorico, & abdomine diſtento. Diſtendebantur autem venæ, ex ſpirituum ſanguiniſque efferueſcentia, ſupra modum, ſine aliqua putredine, quæ arterias tenui & vaporoſo ſanguine implen-

implendo, eiuſmodi turgidam & validam pulſationem cauſabat. Quare potiorem curationis partem in victu conſiſtere arbitratus, primo venam mediam brachii dextri, vulnerari curaui, poſtea victus rationem accuratam præſcripſi; vinum interdixi, cereuiſiam imperaui claram & lupuloſam: Si interdum vinum appeteret, biberet parce, ſed ὀλιγόφορον & cum aqua acetoſa bene dilutum: Elixis potius quam aſſis vteretur in cibo, & vtriſque conditis vel intinctis cum omphacio vel aceto, vel ſucco acetoſæ, vel mali Medici, vel limonum: Acetariis interdum vteretur ex oxalide & endiuia: Piſcium quidem vſum non inutilem eſſe dixi, modo ſint duriores & ſolidioris carnis, his tamen frugaliter & parce vteretur: Interdum ſumeret cremonem hordei vel ptiſanam hordeaceam: Vitaret ſalſa omnia & piperata aliiſque aromatibus condita, & acria, vt ſunt: *allium, cæpe, ſinapi, naſturtium* & ſimilia: Vitaret vehementem corporis exercitationem, nimiam calefactionem, iram, triſtitiam, omneſque animi perturbationes & contentionem mentis. Quod ad pharmaca, primo ante venæ ſectionem hoc clyſmate vſus eſt:

℞ Herb. *maluæ, violariæ, atriplicis, brancæ vrſinæ an. m.* j. Rad. *cichorii* ℥ j. *polypodii* ʒ vj. *graminis* ℥ ß. Hordei mundi parum contuſi m. ß. furfurum m. j.

Decoq. in ſ. q. aq. colaturæ.

℞ ℔ j. El. *diacathol.* ʒ vj. *de ſebeſten, lenitiui an.* ℥ iij.

ʒ iij.ol.*violarum, lilior.alb.chamomeli,mellis roſ.an.* ℥ j.Sacch.*rub.*℥ ß.miſc.pro enemate.

Poſt vſum clyſteris & venæ ſectionem, multo melius habuit. A venæ ſectione nihil aliud comedit in prandio, quam iuſculum eruorum clarum, atque de carne vitulina aſſata, cum aliquot fruſtulis mali Medici ſeu citrini, ex ſaccharo, ac ſuperbibiſſet de emulſione ſequenti, hauſtum vnum atque alterum:

℞ *Decocti hordei* ℔ j.ß.Sem.iiij.*frig.maior. excort.*℥ j.ß.*diptami albi* ℥ ij.

f.ſ.a.Emulſio,cui adde:

Aq.cinamomi, iulepi roſati an.℥ j.*miſc.*

In cœna comedebat ptiſanam hordeaceam, & parum de pullo aſſato,cum malo Medico. Poſtridie dedi hunc bolum:

℞ *Caßiæ rec.extæ* ℥ j.*pulu. rhabarb.el.* ʒ j.*ſpicæ gr.*iij.miſ.f.cum ſaccharo bolus.

Ab eo dolor capitis remiſit, & calor multum alterabatur.

Sequentibus diebus ordinaui hunc potum, de quo ſumſit per quatriduum, ante prandium, quotidie ℥ vj.

℞ Aq.*acetoſa,endiuiæ,cichorii,an.*℥ iiij.*cinamomi,* ℥ j.ß.Syr.*de cich. cum rhab. de ſucco acetoſellæ, oxyſacch.ſ.an.*℥ ij.ß.*miſc.*

Poſt huius potionis ſumptionem volui, vt pro colophone ſumeret de condito ſequenti, horis matutinis quotidie ad magnitudinem nucis iuglandis.

℞ Rad.

℞ Rad. *cichorii cond. craſſe inciſ.* ℥ j. *limonum cond. inciſorum*, ℥ ß. Conſ. *roſar. acetoſellæ ana* ℥ j. Spec. *diarhod. abb. diamarg. frig. ana* ʒ j. ß. *diatrion ſantal.* ʒ j. *roſatæ nouellæ* ʒ ij. Syr. *de ſucco acetoſellæ, Rob de Ribes an. q. ſ.* miſ. pro condito.

His reſtitutus eſt, & ab hinc annos tranſegit xxx. cum tunc eſſet quadragenarius.

In capitis & artuum doloribus, cum dolore Colico, generato poſt febrem intermittentem.

I.S.D.

HIc febre intermittẽte laborauerat in quartam ſeptimanam, cumque curationem huius neglexiſſet, in maximas ventris torſiones incidit, quibus poſtquam vehementer ac diu cruciatus eſſet, tandem febrilis materia è viſceribus (in quibus omnis intermittentium febrium materia conſiſtit,) inter peritonæi & ventris membranas deuoluta, febrem terminauerat atque finierat, ſed dolores colicos ibi proritauerat: Cumque hæc materia ex iſtis membranis minime poſſet excidere, nec expeditum meatum inueniret, per quẽ in aluum prolaberetur, quaſi furioſa alio tãdem impetum faciens, tranſiliit pars illius ad caput, & in artus corporis, vbi nouos cruciatus excitauit, neque tamen interim ventris torſiones omnes deſierunt. Quare cum præmonuiſſem, caueret, ne materia illa furioſa, tandem tendines ac neruos occuparet, atque illam paralyſis ſpeciem ingeneraret, quam ex co-

ex colica aliquando fieri tradunt Medici: eſſe malorum omnium grauiſſimum, quod ex male curatis febribus ſuperueniret; obnixe à me operam & opem medicam, promiſitque ſe pariturum. Quare victum imperaui euchymum, interdixi omnia calida, craſſa, vaporoſa, cruda, viſcida & infumata. A vino ipſum abſtinere iuſſi, à crapula etiam & venere. Quod ad medicamenta, primo clyſterem præſcripſi:

℞ Herbam *altheæ, maluæ Mercurialis, atriplicis, origani, calamenti, hyſſopi*, Flor. *ſtechad. chamomeli, betonicæ, an. m* j. *ſummit. anethi, m.* ß. Sem. *aniſi*, ʒ ß. Rad. *polypodii*, ℥ j. *pæoniæ, acori, helenii an.* ʒ iij. *furfurum, m.* j.

Decoq. in ſ.q. aq. ad tertias colaturæ.

℞ ℔ j. *el. diaphænic.* Bened. *laxat. an.* ʒ ß. *hieræ logodii* ʒ ij. ß. ol. *anethini, chamomel. lil. alb. ana* ℥ j. *mellis anthoſati* ℥ j. miſ. pro enemate.

Hinc ventris torſiones nonnihil mitigatæ ſunt. Volui tamen, vt inungeret ſe circa vmbilicum vnguento eiuſmodi.

℞ ol. *chamomel. anethini, abſynthii, lil. alb. rutacei an.* ʒ ij. *laurini*, ʒ j. Spec. *dianiſi* ʒ j. *ceræ parum*, miſ. pro vnguento.

Poſtridie dedi decoctum, cuius dimidium ſumeret mane, alterum ad ingreſſum lecti:

℞ Rad. *cichorii, polypodii, an.* ʒ iij. *pæoniæ, ireos, an.* ʒ j. *fœniculi, apii, an.* ʒ ij. *helenii, acori. ana* ℈ iiij. Sem. *aniſi*, ʒ j. *carthami contuſi*, ʒ ij. Herb. *eupatorii, betonicæ, ſtechadis, ſaluiæ, cuſcutæ, chamæpythios,*

paralyſeos,an.m.ß. Fol.*ſenæ,* ℥ vj. *agar.trochiſc.*℥ ij. *turbith el.*℥ j.

Decoq.in ſ.q.ſeri lactis caprini ad tertias: colaturæ.

℞ ℥ vj.quibus adde:Syr.*de betonica comp.de eupatorio,oxymellis hellebor. an.* ℥ j. *ol.cinamomi gutt.*j. miſ.pro potu,&c.

Poſtea dedi hauſtum ſolutiuum eiuſmodi:

℞ *Decocti prioris* ℥ iij. *Infunde rhabarb.el.*℈ iiij. *trochiſc.de agar.*℈ j. *ſpicæ gr.*v.

Stent in infuſione per noctem, mane leuiter ebulliant, & fortiter exprimantur, in expreſſo diſſolue:

Mannæ el.℥ j. *el. diaphœnic. bened. laxat. an.*ʒ j.ß. miſc.pro hauſtu.

Ab hoc hauſtu deiecit copioſe: cumque poſtridie capitis ℞ artuum dolores nonnihil miteſcerent, ventris autem dolor prorſus quieſceret, antequam quicquam tentarem vlterius, prius corroborandum eum eſſe duxi: Dedi itaq; hunc puluerem, in *aqua cardui bened.ac cinamomi an.* ℥ j. *ſyr.de ſucco pæoniæ* ʒ vj.

*Spec.diambræ,diapraſſii,an.*ʒ ß.

Miſc. exacte, ſumpſit in aurora magno cum fructu, quare iuſſi idem poſtridie repetere.

Tandem ordinaui pillulas, de quibus ſumſit alternis diebus, quatuor horis ante prandium, numero XXI.

℞ M.

℞ M. Pill. *ex chamæpithy, hieræ comp. cochiar. an.* ʒ ß. *aggregat.* ℈ ij. *diagridii, troch. alhandel an. gr.* iij. Cum aq. flor. *Paralyſeos* f. pillulæ nume. LXIII. Inuoluantur ſpeciebus diambræ.

Per ſex dies vſus eſt pillulis, & inde ſemper melius habuit. Poſt harũ vſum, vt malum prorſus ex membris extirparetur, ordinaui decoctum, de quo iuſſi ſumeret quotidie ſummo mane ℥ v. nec non per horas duas ante cœnam in lecto decumberet ſtragulis & veſtibus contectus, donec ſudor emanaret, quem poſtea diligenter abſtergeret, idque ſaltem faceret per octiduum. Hoc cum feciſſet, & quotidie egregie ſudaſſet, quicquid vitioſi humoris per neruos & artus diſſeminatum erat, digerebatur & abſumebatur. Denique pro colophone dedi electuarium, de quo poſt ſumptionem potus, ſumeret quotidie ante prandium & cœnam, ad magnitudinem nucis iuglandis:

℞ Spec. *diambræ, dianthus, pliris arch. an.* ʒ ij. ß. *diacori,* ʒ j. ß. Conſ. *betonicæ*, Flor. *paralyſ. anthus, an.* ʒ vj. Syr. *de ſucco pæoniæ, de cort. citri an. q. ſ.* miſc. pro electuario molli.

His reſtitutus eſt. Monui tamen, vt pro præſeruatione, ſingulis menſibus vteretur, drachma vna pillularum priorum, cum cuſtodia.

In dolore capitis intneſiſſimo, cum febre Tertiana maligna. *I.S.D.*

HIc corripiebatur febre peſtilenti cum ſumma virium proſtratione & iactura. Aderat

dolor capitis vchemens, ſitis inexhauſta, vigiliæ ferme perpetuæ, corporis iactatio & magna inquietudo. Cum in ipſo paroxyſmo ad eum veniſſem, ipſum ferme delirantem inueni. Cum autem ſiti intolerabili corriperetur, ordinaui hanc potiunculam:

℞ Aq. *acetoſæ*, ℥ iij. Syr. *acetoſ. citri limonum an.* ℥ vj. miſc. pro hauſtu.

Deinde ordinaui pro potu decoctum hordei.

℞ *Hordei mundi, m. ij. coq. ad crepaturam.*

Decocti colati.

℞ ℔ vj. Rad. *graminis, acetoſæ, an.* ℥ j. Sem. *melonum*, ℥ ß. *cucumeris, cucurbitæ, citrullorum, an.* ℥ ij. Conſ. *roſar.* ℥ iiij. *vuar. paſſul.* ℥ v.

Coq. denuo ſ. a. colatura detur in fictili.

Hic potus mire profuit. Cum autem ad lecti ingreſſum appeteret priorem hauſtum, ſic illi præſcripſi:

℞ Aq. *endiuiæ, acetoſæ, an.* ℥ j. ß. Syr. *de cichor. cum rhabarb. endiuiæ comp. acetoſitatem citri an.* ℥ ß. miſc. pro hauſtu.

Poſtridie reuerſus, vidi ſigna coctionis in vrinis. Paroxyſmus autem circa veſperam rediit, & perdurauit ferme per noctem, calor tamen erat mitior, dolor etiam capitis & ſitis remiſerant. Aliquoties tamen de nocte biberat decoctum hordei; ordinabam autem epithema cordis, & oxyrhodinon fronti applicandum:

℞ Aq. *roſar. fragrantiſſ.* ℥ iij. *acetoſæ, boraginis an.* ℥ j.

an. ℥ j. *aceti roſ.* ℥ ij. *ſucci roſ.* ℥ ß. *ſpec. pro epithemate cordis* ʒ j. ß. *diamarg. frig.* ʒ j. *camphoræ gr.* v. Miſc. pro epithemate cordis.

℞ *Aq. roſar. fragrantiſſ.* ℥ iij. *anethi, chamomel. perſicorum an.* ℥ ß. *ſolani hortenſis,* ℥ j. *opii gr.* ij. *ſucci roſacei* ℥ ß. *aceti roſ.* ℥ j. ß. Miſc. pro oxyrhodino cum ſpleniis fronti ac temporibus applicando.

Dormiuerat autem per interualla cum inſommiis tumultuoſis: Cumque peregre illa ipſa hora vocarer, iniunxi coniugi eius, vt hauſtum poſteriorem poſtridie ante prandium per horas iij. denuo ei propinaret, de decocto hordei biberet, & epithema non intermitteret, ad conciliandum autem ſomnum, & alterandum capitis calorem, oxyrhodino ſuperiori vteretur. Tertio die, cum domum reuerſus illum conueniſſem, retulit mihi, quo pacto me abſente, interim tertio paroxyſmo correptus fuerit, ſed non diuturno, neque cum tam intenſo calore. Antequam ergo ingrueret paroxyſmus quartus, propinaui hunc hauſtum purgantem:

℞ Aq. *acetoſæ, cichorii, endiuiæ an.* ℥ j. *vini,* ℥ ß. Infunde: *rhabarb. el.* ʒ j. *agar. trochiſc.* ℈ ij. *epithymi,* ʒ ß. Sem. *citri,* ℈ j. *cinamomi acutiſſ.* ʒ ß.

Stent in infuſione horis v. inde leuiter ebulliant & fortiter exprimantur.

In expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. Syr. *violati* ʒ vj. miſc. pro hauſtu.

Inde habuit ante paroxyſmum ſedes v. Rediit autem paroxyſmus, ſed multo mitior, neque vltra horas iiij. durauit. Poſtridie ſummo mane per horas VII. ante paroxyſmum, propinaui hydroticum, & iuſſi vt ſuperdormiret & ſudaret, & poſt horam vnam atque alteram, prout vires tolerare poſſent, ſudorem linteis calefactis abſtergeret, & corpus ſiccaret, neque ante horam paroxyſmi quicquam comederet:

℞ Aq. *acetoſæ, card. bened. an.* ℥ j. Syr. *de ſucco card. bened.* ℥ j. *extracti card. bened.* ℈ j. *extracti acetoſæ*, ℈ ß. *theriacæ andromachi vnius anni* ʒ j. miſ. exacte pro hauſtu.

Quo ſumpto ſudauit egregie, neque rediit paroxyſmus. Remanſit tamen magna virium debilitas, pro quarum reſtauratione ſumpſit de electuario quotidie ad ingreſſum lecti & ante prandium ad magnitudinem nucis iuglandis. His perfecte conualuit.

I. S. D. In dolore capitis intenſiſſimo ex repletione ὠταλγία, *Βαρυκοΐα, punctione pectoris in ſiniſtro latere, ventriculi imbecillitate & arthritide.*

HIc habebat cerebrum valde repletum & catarrhoſum, ab imbecillitate ventriculi, iecoris & renum caliditate in calculo. Etſi enim cibum appetebat; tamen difficulter concoquebat, & ructibus acidis frequenter infeſtabatur. Erat autem alias corpore graciliore, & inordinatiſſime

natiſſime vixerat in iuuentute: Aderat etiam grauitas auditus & dolor auris dextræ, & ſentiebat punctiones in latere ſiniſtro; Inſuper per interualla, præſertim poſt crapulam corripiebatur arthritide. Referebat autem, ſe exacte ſentire, quomodo humores à capite ad artus defluerēt, antequam eum arthritis inuaderet. Huic primo exhibui electuarium:

℞ *El. diaphœnicom.* ʒ iij. *diacarthami,* ʒ ij. *cum ſaccharo f. bolus.*

Poſtea dedi potionem eiuſmodi:

℞ Rad. *cichorii* ʒ vj. *polypodii, liquiritiæ an.* ʒ ß. *rubiæ tinct. fœniculi, graminis an.* ʒ iij. *pœoniæ, galangæ an.* ʒ ß. Sem. *card. bened. aniſi an.* ʒ j. *card. Mariæ* ʒ j. *carthami contuſi* ʒ iij.

Cort. Mirobalanorum omnium in oleo amygd. dulc. fricatorum an. ʒ iij.

Sem. *Melonum* ʒ ij. Fol. *ſenæ* ℥ j. Agar. *trochiſc.* ʒ ij.

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: colaturæ.

℞ ℥ vj. his adde:

Syr. *de cichoreo cum rhab. de betonica comp. oxymellis helleborati an.* ℥ j. Miſc.

Sign. Tranck auff ij. mahl.

De hac potione, cum medietatem vnam ſumpſiſſet ante ingreſſum lecti, alteram mane, poſtridie præſcripſi purgans eiuſmodi:

℞ *Decocti prioris* ℥ iij. Infunde: *rhabarb. el.* ʒ j. *trochiſci de agarico* ℈ ij. *ſpicæ gr.* iij. Fol. *ſenæ* ʒ ij.

Stent in infuſione per noctem, leuiter mane

 ebul-

ebulliant & fortiter exprimantur. In expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. *el. diaphœnic.* ʒ ij. Syr. *violati* ℥ ß. miſ. pro hauſtu ſolutiuo.

Ab hac purgatione aluus decies ſoluta eſt, vnde & punctio lateris, & capitis dolor remiſit; Vt autem & cerebrum melius euacuaretur, volui, vt tertia à purgatione die, ad ingreſſum lecti, ſumeret de pillulis ſequentibus, medietatem, alteram vero, die altera, vt prius:

℞ *M. pill. de hiera comp. cochiar. aggregat. an.* ℈ ij. *cum aq. ſaluiæ*, f. pillulæ nume. 50. deaurentur ſuperficietenus.

Hoc cum feciſſet, remiſit ὠταλγία, vt nonnihil melius haberet, quoad auditum. Quare iuſſi, vt de ſequenti oleo, quotidie horis matutinis inſtillaret in aurem, guttas iij. & poſtea applicaret panem calid[illegible]m recentem, excauatum; quod cum per quatriduum feciſſet, melius auditus officio ſuo functus eſt: Vt autẽ & ventriculus corroboraretur, & caput exiccaretur, & patiens imposterum ab arthritide præſeruaretur, ordinaui puluerem præſcriptum, de quo iuſſi, ſumeret alternis diebus in cereuiſia calida ℈ ij. & ieiunaret per tres horas; ſi abhorreret à cereuiſia calida, poſſet vti iuſculo bubalo non pingui, vel decocto cicerum vel eruorum pro libito:

℞ Spec. *dianthus* ʒ ij. *diamoſchi dulcis* ʒ j. Pulu. *euphragiæ*, ʒ j. *pæoniæ*, ℈ j. *cubebarum, ireos, an.* ʒ ß. *caryophyl. ſaluiæ, an.* ℈ j. Rhabarb. *el.* ʒ ß. *ſpicæ*, ℈ j.

Spec.

Spec.*diacarthami*,ʒ ij.ß.miſc.pro Tragœa,detur in ſcatula.

Ad caput autem ſacculos ordinabam, quos calidos applicaret, & continuaret per horam, ſemper alternando ſacculos:

℞ *ſaluiæ,betonicæ,ſtechad.arab. anthus an.m.j.. gran.iuniperi*,℥ ij.Sem.*aniſi,fœniculi,cubebar*.Baccar.*lauri an*.℥ j.*milii*,℔ j.*ſalis*,℔ ß.

Torrefiant in ſartagine, deinde reponantur in ſacculos ad vſum. Volui etiam, vt ſingulis menſibus vteretur pillulis ſubſcriptis, v. horis ante prandium:

℞ *M. pill. hieræ comp. cochiar. aggregat. an*. ℈ j.

Cum aq.ſaluiæ f. pill. nume. xxv. deaurentur ſuperficietenus.

His & curatus & præſeruatus eſt.

In maximis capitis cruciatibus, cum febre tertiana maligna, & flatibus hypochondriacis, & ventriculi diſtenſione flatulenta: I.S.D.

PRimo ordinaui victus rationem refrigerantem, & cum aliquali humectatione corroborantem. Cumque aluus eſſet conſtipata, & in paroxyſmo lipothymiis corriperetur, dedi illi hunc hauſtum:

℞ Aq.*acetoſæ* ℥ j.ß.Flor.*bugloſſæ*,℥ j.Syr.*acetoſ. citri,limonum,de cort.citri,an*.℥ ß.*moſchi gr.j*. miſc. pro hauſtu.

Deinde ſtatim aluum clyſmate ablui:

℞ Herb. *violariæ, maluæ, altheæ, parietariæ, atriplicis, Mercurialis, endiuiæ, cichorii, cuſcutæ, cap. Ven. centaurii min.* Flor. *chamomeli an. m.* j. Sem. *aniſi, fœniculi ana* ʒ iij. *melonum*, ℥ ß. Rad. *cichorii*, ℥ j. *furfurum, m* j. *hordei mundi, m.* ß.

Decoq. ſ. a. in ſ. q. aq. colaturæ.

℞ ℔ j. *el. diaphœnic.* ʒ vj. *lenitiui*, ℥ ß. *mellis roſ. col. ol. violar. anethini, chamomel. an.* ℥ j. *ſacch. rub.* ʒ vj. miſc. pro clyſmate.

Poſtridie hunc hauſtum dedi:

℞ Aq. *acetoſæ, endiuiæ, an.* ℥ j. ß. Syr. *endiuiæ comp. oxyſacchari ſimpl. acetoſitatem citri, an.* ℥ ß. miſc. pro hauſtu.

Tandem dedi purgans:

℞ Aq. *endiuiæ, acetoſæ, an.* ℥ j. ß. *vini*, ℥ ß. His infunde: Fol. *ſenæ*, ʒ iij. *epithymi*, ℈ ij. *rhabarb. el.* ʒ j. *trochiſc. de agar.* ℈ j. *ſpicæ gr.* iij. *cort. citri, arantiorum an.* ℈. ß.

Stent in infuſione per noctem, mane poſt leuem ebullitionem fortiter exprimantur: In expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. *ſyr. ex multiplici infuſione roſar.* ℥ j. miſc. pro hauſtu ſolutiuo.

Quo ſatis conuenienter fuit euacuatus, & dolor capitis cum febri nonnihil remanſit. Pro epithemate tamen pulſibus applicaui ſeq.

℞ *Aq. roſar. fragrantiſſ.* ℥ iiij. *acetoſa*, ℥ ij. *aceti roſati*, ℥ j. ß. Spec. *pro epithemate cordis*, ʒ j. ß. *diamarg. frig.* ʒ j. *camphoræ gr.* v. miſ. pro epithemate.

In pa-

In paroxyſmo & in ariditate linguæ ac faucium, & ſiti immenſa, volui, vt frequenter aliquid ſumeret de Morſulis noſtris ex ſucco & corticibus citri & muſcho paratis. Interim etiam ſemper ſub lingua teneret trochiſcos eiuſmodi:

℞ *Mucilag. ſem. cydoniorum: pſyllii, tragacanthi factæ cum aq.* Nymphææ ℥ iij. *ſpec. diatrag. frig.* ʒ ij. *pulu. marg. præp.* ʒ j. ß. *ſucci liquiritiæ* ℈ j. *farinæ hordei* ℈ ij. *gummi arab.* ℈ ß. *Aq. roſar. fragrantiſſ. q. ſ. ſacch. candi albiſſ. q. ſ.* f. ſ. a. Trochiſci parui ſub lingua tenendi.

Alexi pyrethon autem hydroticon propinaui tale:

℞ *Aq. acetoſæ, card. bened.* Syr. *de ſucco card. bened. an.* ℥ j. Extr. *card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ,* ℈ *ß. gentianæ, gr.* iij. *cinamomi gutt.* ij. Miſc. exacte pro hauſtu.

Quo ſumpto, ſudauit egregie, & febris poſtridie nõ rediit, ſed remanſit laſſitudo in membris, quę tempore paroxyſmi exaſperabatur. Ordinaui ergo pillulas ſeq. & iuſſi, vt inde alternis diebus ante cœnam per duas horas, ſumeret numero IX.

℞ *M. pill. hieræ cum agar. cochiar. an.* ℈ j. *aggregat.* ℈ iiij. *Cum aq. cardui q. ſ.* f. pillulæ num. 54. deaurentur.

In dolore autem capitis, oxyrhodinon tale fronti applicaui:

℞ *Aq. roſar. fragrantiſſ.* ℥ iiij. *chamomeli, anethi,*

perſi-

perſicorum an. ℥ v. *ſucci roſacei* ℥ ß. *aceti roſati* ℥ ij. miſc.pro oxyrhodino, quod ipſe miris laudibus extulit vt precioſiſſimum.

Ad flatus hypochondriacos, cum febris euanuiſſet, ordinabam vnguentum ſequens, cum quo iuſſi, inungeret hypochondrium dextrum & ventrem quotidie, idque magno cum fructu ſe feciſſe affirmabat:

℞ *Vnguenti ſplenetici noſtri* ℥ vj. *ol.chamomel.anethini, amygd.dulc.an.* ℥ ij. *rutæ* ℈ ij. *laurini,* ℈ j. *ceræ q.ſ.miſc.*

Pro colophone autem, vt corroborarentur omnia viſcera, naturalia, vitalia, animalia, præſcripſi conditum, de quo ſumeret quotidie, ante prandium ac cœnam, ad magnitudinem nucis iuglandis:

℞ *Cort.citri* ℥ j. *radic.bugloſſæ, lactucæ, Hiſp.an.* ℥ vj. *cichorii* ℥ j. *cort. arant. limonum an.* ℥ ß. *zinzib. albi calami aromat.an.* ℥ iij.

Singula hæc ſint ex conditis, quæ craſſe incidantur. Deinde adde *cinamomi acutiſſ.inciſi* ʒ j.

Pulu. *corall. rub. præp.* ℈ ij. *margar.præp.* ʒ ß. *moſchi gran.*iij. *conſ.roſar.* ℥ ij. *brodii acetoſitatis citri & zinziberis an.q.ſ.*miſc.pro condito.

Et ſic gratia DEI in integrum reſtitutus eſt.

In ma-

In maximis capitis doloribus, cum febre peſtilenti, ac difficultate reſpirandi: 1.S.D.

PVlſus erat languidus, frequens, paruus ac celer, & prorſus inæqualis; quinetiam omnes vires prima ſtatim die conciderant. Aderant etiam dolor & grauitas capitis, & in ſomnum propenſio, delirium, ſpiratio difficilis & graueolens, ſitis inexhauſta, deiecta appetentia, vomitus bilioſus, interiorum membrorum æſtus magnus, extremitates frigidæ, vrinæ crudæ & graueolentes. Quare aſtantibus dixi, illum febre peſtilenti laborare, eaque putrida; vtque eius præſentiam fugerent, monui. E veſtigio autem ei propinaui hauſtum:

℞ *Aq. acetoſæ,* ℥ ij. *cinamomi,* ℥ ß. Syr. *acetoſitat. citri, de cort. citri, de meliſſa an.* ℥ ß. Miſc. pro hauſtu.

Inde hoc vſus eſt clyſmate:

℞ Herb. *althea, malua, mercurialis, parietariæ, atriplicis, centaurii min. chamæpythios, ſcordii, an. m.* j. *furfurum, m.* j. *prun. vngar. num.* vij. Rad. *polypodii cichorii an.* ℥ j.

Decoq. ſ. a. colaturæ.

℞ ℔ j. El. *diacathol. diaphœnic. lenitiui an.* ℥ iij. *hieræ logodii,* ℥ ij. Sacch. *rub.* ℥. ß. Ol. *chamomel. anethini, violacei, an.* ℥ j. miſc. pro clyſtere.

Ante ingreſſum lecti, repetii hauſtum priorem, cui addidi extracti card. bened. ℈ j. Fronti vero applicari iuſſi oxyrhodinon:

℞ Aq.

℞ Aq.*roſar. fragrantiſſ.* ℥ iiij. *anethi, chamomeli, perſicorum an.* ℥ ß. *ſucci roſacei,* ℥ vj. *croci,* ℈ ß. *aceti roſ.* ℥ ij. miſc. pro oxyrhodino.

Pulſibus etiam epithema tale applicaui.

℞ Aq.*roſar. fragrantiſſ.* ℥ iiij. *virtutum, cinamomi, an.* ℥ j. *aceti roſ.* ℥ ij. Spec. *pro epithemate cordis liberantis, an.* ʒ j. *croci,* ℈ ß. *camphoræ gr.* v. miſ. pro epithemate pulſibus applicando.

Poſtridie cum dormiiſſet commode, & pulſus nonnihil in melius mutatus eſſet, ipſeque ſeſe nonnihil recollegiſſet, volui, vt aliquantulum purgaretur. Apparebat enim magna in ipſo humorum putridorũ colluuies. Cum autem & à potione ac bolo abhorreret, pillulas præſcripſi eiuſmodi:

℞ *M. pill. hieræ ſ. cochiar. aggregat. an.* ℈ j. *Cum aq. cardui* f. pill. xxv. Inuoluantur ſpeciebus liberantis.

Ab his excreuit ſepties. Iuſſi autem dari ei in prandio iuſculum carnium bubularum, cui conſ. boraginis & acetoſellæ *an.* ʒ j. *ſem. citri excort.* ʒ ß. incocta eſſent.

Ante cœnam duabus horis, propinaui hunc hauſtum:

℞ Aq. *card. bened. acetoſæ, an.* ℥ j. Syr. *de ſucco acetoſellæ,* ℥ j. Extr. *card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ,* ℈ ß. *gentianæ, gr.* iij. *miſc.*

Cum deinde ſponte quatuor horis à cibo abſtinuiſſet, (indormierat enim, & paululum per totum corpus ſudauerat,) dedi brodium caponum,

num, cum duobus vitellis ouorum. Pro potu autem vtebatur decocto tali:

℞ *Hordei mundi m*.iij.coq.ad crepaturam: colaturæ.

℞ ℔ v.*conſ.acetoſellæ*, ʒ iij.Sem.*citri excort*. ʒ iij. *carnium cydoniorum cond*. ℥ iiij. Vuar. *paſſul*. ℔ ß. Sem. *melonum*, ℥ ß. Rad. *graminis*, *acetoſæ*, *an*. ʒ vi.

Coq. ſ. a. colatura clarificata detur ad vſum.

Poſtridie poſtquam ſymptomata omnia pene euanuiſſent, ipſæ tamen vires nonnihil eſſent languidiores, iuſſi, vt de ſequente potu, ſumeret medietatem vnam ante prandium horis tribus, alteram duabus ante cœnam horis.

℞ Rad. *polypodii*, *acetoſæ*, *cichorii*, *an*. ʒ ß. *pimpinellæ*, *helenii*, *diptami albi an*. ʒ j. *graminis*, ʒ ij. Sem. *citri*, ʒ j. *carthami contuſi*, ʒ ij. Herb. *ſcordii*, *meliſſæ*, *chamædmos*, *card.bened. an.m.* j. Flor. & *fruct.cord. m.ß*. Fol. *ſenæ*, ʒ vj. *trochiſcor.de agar*. ʒ j.ß.

Decoq.in ſ.q.aq.colaturæ.

℞ ℥ vj. Syr.*de cichor.cum rhab.de ſucco card.bened.oxyſacch.compoſ.an*. ℥ j.miſ.pro potu, &c.

Ab hoc ſedes v.copioſas habuit. Poſtea pro corroboratione dedi conditum ſequens:

℞ Rad. *helenii cond.pimpinellæ cond.an*. ℥ ß. *cort. citri cond*. ℥ j.ß. *limonum cond*. ʒ vj. *nucis moſch.cond. num.*j. *conſ.acetoſellæ*, *ſcabioſæ an*. ℥ j. Spec. *Liberantis cord.temp.diamarg.frig. an*. ʒ j. *brodii cort.citri q.ſ. cornu cerui raſi*, ʒ j.miſc.detur ad vſum.

Tandem

Tandem quo tutus eſſet à recidiua, dedi pillulas:

℞ *M. pill. hieræ cum agar. cochiarum, aggregatiuarum an.* ℈ j. *Cum aq. card. f. pill.* num. xxv. dentur in pixide, &c.

Poſt triduum ab vſu pillularum, vt curationi finem imponerem, dedi Hydroticon tale:

℞ *Extr. card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ gr.* v. Pulu. *moſchi gr.* ij. *croci or. gr.* iij. Syr. *de cort. citri* ℥ j. miſ. pro hauſtu.

Quo mirum in modum corroboratus fuit, & ſudauit egregie. Et ſic ſanitati reſtitutus eſt.

I.S.D. *In dolore capitis intenſiſſimo cum ſibilo & clangore aurium, pro virgine quadam nobili religioſa.*

HÆc patiebatur cruciatus intenſiſſimos capitis, præſertim in ſuprema parte, cum clangore & ſibilo aurium ſine intermiſſione: Erat autem conſtipata ſæpe in ſeptimum diem, & erat annorum 38. temperamento phlegmatico, cum aduſta melancholia mixto. Corpus ſcatebat impuris & putridis humoribus, quod inde colligebam, cum viderem eam interdum quaſi lipothymia corripi, menſes etiam inordinate à multis iam annis fluxerant, aderatque in omnibus membris laſſitudo. Præcepi primo victum tenuem, præſertim in cœna, fugeret acria, ſalita,

lita, vaporoſa, & infumata, craſſa & viſcoſa omnia. Poſtea præſcripſi enema:

℞ Herb. *maluæ, althea, violariæ, parietariæ, atriplicis, Mercurialis, an. m.* j. *eupatorii meſ. ceterach, artemiſiæ, chamædryos, centaurii min. an. m.* ß. Flor. *chamomeli m.* j. Sem. *aniſi* ℥. ß. Rad. *apii* ℥ iij. *polypodii* ℥ vj. *cichorii* ℥ j. Furf. *in petia lig. m* j. prun. *Vngar. num.* x ij.

Decoq. ſ. a. pro enemate. De colatura expreſſa.

℞ ℔ j. *el. diaphœnic.* ℥ ß. *caſſiæ pro clyſt.* ℥ j. *hieræ logodii* ℥ ij. ol. *chamomel. anethini, violar. mellis deſpumati an.* ℥ j. *ſacch. rub.* ℥ v. miſc. pro enemate.

Id retinuit ferme per horam, inde cum fœnore reddidit. Poſtea exhibui hauſtum ſequentem:

℞ *Flor. & fruct. cord. m.* ß. Sem. *aniſi* ℥ j. Fol. *ſenæ*, ℥ ß. Agar. *trochiſc.* ℈ ij.

Decoq. ſ. a. colaturæ.

℞ ℥ iij. in his diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *el. diaphœnic.* ℥ iij. *ol. aniſi gutt.* j. Miſc. pro hauſtu purgante.

Inde deiecit ſexies magnam ſaburram & colluuiem humorum putridorum. Deinde volui, vt etiam potione infra ſcripta vteretur, ac per triduum ſumeret inde, horis matutinis ad ℥. v.

℞ Rad. *polypodii, cichorii an.* ℥. v. *fœniculi, aſparagi, apii, ariſt. rot. rubiæ an.* ℥ iij. *galangæ, gentianæ, pœoniæ, an.* ℥ j. Sem. *carthami contuſi* ℥ iij. *aniſi, card. bened. ſileris montani an.* ℥ j. ß. Herb. *artemiſiæ, cuſ-*

cutæ, cap. Ven. ceterach, eupatorii meſ. chamædryos, centaurii min. ſaluiæ, maioranæ, ſtechadis ana m. ß. Cort. *rad. capp. tamariſci an.* ℥ iij. Fol. *ſenæ* ℥ j. *agar. trochiſc.* ʒ j. ß. *epithymi m.* ß.

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: colaturæ.

℞ ℥ ix. *ſyr. de artemiſia, de betonica comp. oxymellis helleb. an.* ʒ j. ß. miſc.

Hunc potum ſumpſit magno cum fructu. Poſtea dedi pillulas, de quibus ſumeret medietatem primo die ad ingreſſum lecti, ad minimum quatuor horis à cœna; alteram medietatem veſpere ſequente:

℞ M. *pill. ſine quibus, aurear. cochiar. hieræ comp. an.* ℈ j. *gr.* v.

Cum aq. betonicæ, f. pill. numc. 42. deaurentur ſuperficietenus.

Poſt vſum harum pillularum, remiſit omnis dolor capitis, & clangor aurium cum ſibilo. Pro corroboratione tamen, ordinaui compoſitionem ſequentem, de qua ſumeret quotidie ante prandium morſulum vnum:

℞ *Spec. dianthus* ʒ ij. *pliris arch. diagalangæ ana* ℈ ij. ß. *corall. rub. præp.* ʒ ß. ol. *aniſi, macis, coriandri, an. gutt.* ij. *cinamomi gutt.* iiij. *ſacch. albiſſ.* ℥ v. *diſſol. aq. card. bened. f. ſ. a. confer in morſulis.*

Vt autem in poſterum præſeruaretur, volui, vt primo aperiretur vena ſaphena pedis interioris dextri, deinde vt ſingulis menſibus vteretur pillulis cum cuſtodia:

℞ M.

℞ M. pill. ſ. quibus, hieræ picræ compoſ. cochiar. an. ℈ j. aggregat. ℈ ß.

Cum aq. betonicæ, f. pill. numero XXXI. Inuoluantur ſpeciebus dianthus. Et ſic curata eſt.

In maximo capitis dolore & aſtrictione alui: Pro quadam grauida. I.S.D.

HÆc vtero gerebat in menſem ſextum: Cõquerebatur autem de intenſiſſimis capitis doloribus: Aderat etiam alui conſtipatio in quartum diem, cum antea etiam rariſſime intra triduum, alui beneficium habere conſueuiſſet. Vocatus ad illam, enema proponebam, à quo ipſa abhorruit, neque etiam lenitiuum per os admittere volebat: Quare maritus inter ſpem ac metum neſcius, quid ageret, exterius ei vt ſubuenirem, flagitauit: Dixi, dolores capitis oxyrhodino mitigari quidem poſſe, ſed tolli non poſſe. Voluit igitur, vt oxyrhodino prius aliquid tentarem, quod vt fronti ſpleniis applicaret, iuſſi:

℞ Aq. roſar. fragrantiſſ. ℥ iiij. *anethi, chamomeli, perſicorum an.* ℥ vj. *ſuc. roſar.* ℥ v. *aceti roſ.* ℥ ij. miſc. pro oxyrhodino, &c.

Inde dolor nonnihil mitigatus eſt, ſed aderat ſumma virium debilitas, & perpetuæ vigiliæ, cum inquietudine corporis illam agitabant; quod cum vidiſſem, ac matrem cum infante periclitari, marito & aſtantibus indicaſſem, niſi

mature opem ferre permitterent, à marito quæſiui, vtrum è duobus vellet potius videre ſaluum, matremne an infantem? Reſpondit, ſi poſſibile eſſet, liberarem vtrumque; ſin minus, matrem ſaltem. Quare, cum me operam daturum promiſiſſem, me vtrumque ſeruaturum, ſi poſſem, dedi electuarium ſequens ante cœnam:

℞ *Conſ. roſar.* ℥ j. *rhabarb. el. taleatim inciſi*, ʒ j. *ſpicæ gr.* ij. *cinamomi acutiſſ. inciſi* ℈ ß. miſc. pro doſi vna.

Poſt ſumptionem huius electuarii, elapſa hora vna atque dimidia, iuſculum dedi parum vel nihil ſalitum, ſic ſatis pingue, carnium bubularum; quod cum ſorbuiſſet, poſt quadrantem horæ, aluus ſoluta fuit, deiecitque ante horam noctis quater; volui tamen, vt in cœna etiam parum comederet de ouo ſorbili, atque ſuperbiberet hauſtum vnum atque alterum cereuiſiæ claræ, quod fecit: De nocte vero habuit ſedes copioſas tres, ac poſtridie ſex per totum diem: Dolor itaque capitis remiſit, atque deinde per quatriduum ſemper copioſe excreuit, adeo vt metueret ſibi de fluxu alui: Volui ergo, vt quotidie iuſculum carnium caponum vel pullorum, cui incoctæ eſſent ℥ iij. *conſeruæ roſ.* ante prandium ac cœnam ebiberet, & ſic Dei beneficio liberata fuit, & iuſto tempore enixa eſt filium ſanum, qui adhuc viuit. DEO GRATIA.

In do-

In dolore capitis cum contractione omnium membrorum & matricis dislocatione. I.S.D.

COnquerebatur initio de variis ſymptomatibus, de dolore hypochondrii ſiniſtri, circa os coxendicis, de dolore tenſiuo ventriculi circa eius orificium, de dolore capitis præſertim in ſummitate, de frequente motu matricis, & calore præternaturali in omnibus membris, cum lipothymia per interualla recurrente. In tanta Syndrome ſymptomatum, cum cauſas indagarem, omnia hæc mala ferme ab vna matrice cauſari animaduertebam, quod poſt partum non ſatis ſufficienter eſſet expurgata, & ſanguis in matrice & venis ſupercalefactus, & ex putredine putridos vapores etiam principalioribus membris communicans, eiuſmodi ſymptomata cauſabat. Quare, cum ventriculus vix cibum etiam in pauca quantitate admitteret, præſcripta victus ratione exquiſita, iuſſi inter cætera, vt inter iuſcula carnium, *conſeruas* miſceret *boraginis, roſarum, anthus, &c.* & in iuſculis eruorum ac cicerum incoqueret *radices aperientes* & vrinam mouentes, vt *radices petroſelini, graminis, bruſci, aſparagi, diptami*, &c. A vino abſtineret, cereuiſiam biberet diureticam. Quantum ad pharmaca, cum eſſet aluo conſtipata, volui vt clyſmate leui elueretur:

℞ Herb. *maluæ, altheæ, violariæ, parietariæ,*

Mercurialis, matricariæ, artemiſiæ, hyſſopi, chamepytheos, Flor. *chamomeli, betonicæ an. m.* j. Rad. *cichorii, polypodii querc. an.* ℥ j. *furfurum m.* j.

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: colaturæ.

℞ ℔ j. el. *diaphœnic. diacathol an.* ʒ iij. *bened. laxat.* ʒ ß. *hieræ ſ.* ʒ j. ß. ol. *violarum, lil. alb. chamomeli an.* ℥ j. *ſacch. rub.* ʒ ß. *vitelli ouorum num.* ij. miſ. pro enemate.

Inde alleuiationem ſenſit manifeſtam, retinuerat autem ferme per horam. Poſt vſum clyſmatis, cum omnium ferme pharmacorum vſum reſpueret, hortabar, vt vteretur ſaltem per octiduum decocto ſequenti ante cœnam per horas duas, ℥ v. ſi mane ſumere nauſearet:

℞ Rad. *aſparagi, graminis, fœniculi, bruſci, petroſelini, rubiæ an.* ʒ. iij. *ireos, diptami albi an.* ʒ j. ß. *cichorii,* ℥ j. *acetoſæ,* ℥ ß. *gentianæ,* ʒ j. ß. Sem. *melonum* ʒ vj.

Decoq. in ſ. q. ſeri caprini ad tertias: colatura depurata & cum albumine oui clarificata detur in fictili ad ℔ iij.

Dulcia autem maxime auerſabatur, quare tale decoctum propinare coactus ſum, quo nihil ineſſet, quod ſaporem dulcē redderet. Cum de hoc decocto ſumſiſſet x. doſes, præſcripſi vndecimo die purgationem, qua vſa eſt tribus horis ante cœnam.

℞ *Decocti prioris* ℥ iij. Infunde: Fol. *ſenæ,* ℥. ß. *agar. trochiſc.* ʒ ß. *epithymi,* ℈ ij. *rhabarb. el.* ʒ j. *ſpicæ, gr.* iij.

Stent

Stent in infuſione per noctem, mane ebulliant leuiter & exprimantur: In expreſſo adde:

Mannæ el. ℥ j. *ol. cinamomi gutt.* j.

Hoc hauſtu admodum debilitabatur, poſt XII. ſedes, vt cogerer ad ingreſſum lecti præbere aliquid aquæ cinamomi cum vino maluatico. Præſcripſi etiam epithema pulſibus applicandum.

℞ Aq. *roſar. fragrantiſſ.* ℥ iij. *virtutum,* ℥ j. ß. *aceti roſ.* ℥ ij. *ſucci roſ.* ℥ j. *ſpec. pro epithemate.*

Poſtridie retulit mihi, ſe illa nocte mediocriter dormiiſſe, & iam melius habere, quamuis dolor in vertice capitis adhuc perſeueraret, quanquam non tam intenſus eſſet: remiſerat etiam illa matricis nonnihil commotio, ita tamen, vt per interualla aliquando rediret, quare vt matrix ad priſtinam ſedem rediret, emplaſtrum applicari iuſſi:

℞ *Aſæ fœtidæ, ſagapeni, caſtorei an.* ℥ ß. *galbani,* ℥ j. ß.

Gummata diſſoluantur aceto, deinde adde:

Pul. Maſticis, balauſtiorum, ſuccini, malicorii, an. ℥ ß. *corall. rub. præp. rad. biſtortæ an.* ℈ j. *axungiæ caſtorei* ℥ iij. *ol. maſtichini* ℥ j. ß.

Ceræ q. ſ. Miſc. extendatur ſuper alutam & obducatur Syndone, & diligenter interpaſtetur.

Hoc emplaſtrum poſuit circa vmbilicum

paulo ſupra locationem matricis, vnde matrix coacta ad propriam ſedem rediit, per interualla tamen ad locum conſuetum reuoluebatur, inductis variis ſymptomatibus; ſed quandocunque applicabatur emplaſtrum, intra horas 24. repellebatur: Poſtquam autem calor cum reliquis ſymptomatibus nonnihil remiſiſſet, ſtatim ordinaui inſeſſum pro corroboratione matricis, in quo ſederet per horam vnam atque alteram ante prandium.

℞ Herb. *Mercurialis, parietariæ, althea, origani, calamenthi, matricariæ, hyſſopi, artemiſiæ, pulegij, meliſſæ, an. m.* iij Flor. *chamomeli, ſtechadis citr. betonicæ, ana m.* iiij. Rad. *acori, biſtortæ, altheæ, ana* ℥j. ß.

Inciſa dentur ad inſeſſum.

Antequam vero ingrederetur balneum, volui, vt ſemper ſumeret de puluere ſequente, ʒ ß.

℞ Pulu. *caſtorei,* ʒ ij. corall. *rub. præp. cornu cerui vſti, margar. præp. myrrhæ, maſticis, an.* ʒ ß. *gentianæ, zedoariæ, an.* ℈ j. *galangæ, roſ. rub. an.* ℈ ß. miſ. pro Tragœa.

Hoc balneo decies vſa eſt cum profectu mirifico, & ſic conualuit. Poſt ſeptem autem menſes, cum ego electorem in venatione comitarer, vſque in quartam hebdomadam in eundem morbum recidit, ſed multo peius, ex eſu fructuum horariorum: Alter Medicus vocatus, cum illa alias nulla admitteret pharmaca, pillulas ſeptem

ptem ex præcipitato paratas exhibuit, vnde octo ſedes copioſas habuit, ſed tanta matricis commotio cum infinitis ſymtomatibus ſuperuenit, vt elapſis duabus ſeptimanis, pro deplorata ab omnibus haberetur, & in membris omnibus, etiam iam contracta facta eſſet, aderatque tanta ἀνορεξία, vt cibum oblatum ne quidem videre, multo minus olfacere poſſet, itaque ferme intra tres ſeptimanas, ne vnciam quidem vel de cibo vel de potu ſumeret, id quod mirum videbatur omnibus, multo minus quicquam appeteret, ego reuerſus à venatione, cum denuo ad illam vocatus veniſſem, repperi illam extremam neruorum contractionem, in qua nec digitum mouere poterat, non ex inanitione proficiſci, in qua ſententia erat alter ille Medicus, (ſic enim ſuperuiuere non potuiſſet,) ſed ex matrice cauſari, itaque eiuſmodi curationem inſtitui. Primo per clyſmata quotidie iuſcula carnium bubularum, caponum, pullorum, gallinarum, ptiſanæ hordeaceæ vel auenæ excorticatæ, cui interdum vitellos ouorum probe crudos miſcueram, ſuppoſui, quotidie bis ſemper ad ℥ IX. vel X. quos cum retinuiſſet, (quamuis interdum etiam reiicerentur,) & ſic per dies vndecim continuaſſet, corpus nonnihil reſtaurari ac nutriri cœpit, tandem exploraui, num per ſuperiora aliquid ſumere poſſet, itaque ouum ſorbile exhibui cum ℈ ß. pulueris galangæ, quod cum ingenti ſumpſit nauſea; Quare intra triduum ni-

hil amplius per ſuperiora tentare poteram, ſed interim orificium & regionem ventriculi hoc vnguento vnxi:

℞ Ol. *nucis moſch. per expreſſionem* ℥ ij. *per deſtillationem gutt.* vj. *cinamomi gutt.* iiij. *pulu. corall. rub. præp.* ℈ j. miſc. pro vnguento.

Poſt triduum dedi iuſculum caponum, cui incocta erat ℥ ß. *maſticis*. Quod cum retinuiſſet, ſenſim procedendo quotidie aliquid propinaui, etiamſi cum nauſea ſumeret. Cum igitur corpus ſic viciſſim per ſuperiora nutriri cœpiſſet, volui, vt pro potu vteretur vino ex *meliſſa & flor. anthus* parato. Tandem etiam fotum ordinabam ex ſequentibus:

℞ *Ligni guaiaci raſp.* ℥ iij. Herb. *hyſſopi, ſerpilli, abſynthii, chamæpythios, pulegii, ſaturriæ, ſummit. anethi*, Flor. *chamomeli, paralyſeos, maiorana, ſaluiæ, artemiſiæ, matricariæ, origani, calamenthi, betonicæ an. m.* j. *roſar. rub. m.* ß.

Decoq. in ſ. q. aq. & vini, de quo decocto ſemper affundat cum herbis ad lateres ignitos, ipſa in dolio bene contecto nuda ſedeat, & hunc vaporem excipiat, donec probe ſudauerit, idque ſi ferre poſſunt vires, per horam continuet: Inde linteis calefactis probe abſtergatur; poſt abſterſionem inungatur oleo ſequente:

℞ Ol. *amygd. dulc.* ℥ j. *amararum*, ℥ ß. *chamomel.* ℥ vj. *anethini*, ℥ iij. *lumbr. terreſt.* ℥ j. *lil. alborum* ℥ iij. miſc. exacte.

Hoc

Hoc cum feciſſet per dies XIV. ſemper decoctum innouando, tandem priſtinæ ſanitati reſtituta eſt.

In dolore capitis intenſiſſimo, pectoris & cordis compreſſione: I.S.D.

Pro vidua.

HÆc vidua præ dolore capitis, vix oculos tollere, & caput mouere poterat: Huc accedebat difficultas reſpirationis, quam illa compreſſionem pectoris & cordis, appellabat. Vrinæ erant crudæ, viuebat ipſa inordinatiſſime. Hunc itaque capitis dolorem, ac diſtenſionem flatulentam orificii ventriculi, iudicabam cauſari ex crudis vaporibus bile mixtis. Huc accedebat renum obſtructio, vnde lumborum grauitas; alui autem conſtipatio tanta, vt per octiduum nihil egeſſerit. Primo igitur clyſterem præſcripſi.

℞ Herb. [illegible]olariæ, brancæ vrſinæ, atriplicis, Mercurialis, maluæ an. m.j. Flor. ſtœchadis, betonicæ, chamomeli, an. m. ß. Rad. liquiritiæ, polypodii, cichorii, an. ℥j. Sem. aniſi, ℥ ß. Furf. in petia ligati m.j.

Coq. ſ.a. colaturæ.

℞ ℔ j. caſſiæ pro clyſt. ℨ vj. diaphœnic. bened. laxat. an. ℨ iij. hieræ ſ. ℨ j. ß. ol. anethini, violar. lil. alb. an. ℥j. ſacchar. rubr. ℥ ß. ſalis ℥j. Miſc. pro clyſtere.

Hunc non retinuerat vltra ſemiquadrantem horæ, σκύβαλα tamen multa ſimul eiecerat.

Itaque

Itaque ante cœnam propinaui hauſtulum purgantem:

℞ Aq. *fœniculi, betonicæ, vini an.* ℥ j. Infunde: *rhab. ſel.* ʒ j. *agar. trochiſc.* ℈ ij. Fol. *ſenæ* ʒ ij *ſpicæ gr.* iij. *cinamomi acutiſſ.* ʒ ß.

Stent in infuſione horis vij. Inde ebulliant leuiter & fortiter exprimantur, in expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. *elect. diaphœnic.* ʒ j. ß. *ol. cinamomi, gutt.* j. miſc. pro hauſtu.

Excreuit octies copioſe, vnde compreſſio illa pectoris remiſit, ſed dolores capitis nequaquam. Quare præſcripſi oxyrhodinon, præſertim cum etiam calorem cum grauitate coniunctum animaduerterem.

℞ Aq. *anethi, chamomeli, perſicorum an.* ℥ ß. *roſar. fragrantiſſ.* ℥ iij. *aceti roſ.* ℥ ij. miſc. pro oxyrhodino.

Cumque ſumma adeſſet virium imbecillitas, præſcripſi hoc epithema pulſibus applicandum.

℞ *Aq. roſar. fragr.* ℥ iiij. *virtutum, cinamomi, acetoſæ, an.* ℥ j. ß. *aceti roſ.* ʒ j. *ſpec. pro epithemate cordis* ʒ j. ß. Pulu. *cariophyll. macis, an.* ℈ j. *croci gr.* vij. *camphoræ gr.* ij. *miſc.*

Deinceps vero vteretur electuario ſequente, quotidie ante prandium ac cœnam:

℞ *Spec. aromat. roſ. dianthus an.* ʒ j. ß. *diamoſch. dulc.* ℥ j. *pulu. galangæ,* ʒ ß. *corall. rub. præp.* ʒ j. *conſ.*

anthus,

anthus,roſar.an. ℥ j.Syr. *de mentha q.ſ.* miſc. pro electuario.

Sexto die,cum aluus nihil excerneret, iuſſi vt per horam ante cœnam, vuis noſtris paſſulis laxatiuis vteretur,quod cum fructu fecit,vertigine tamen cerebri remanente: Quare alternis diebus iuſſi caput ablueret hoc decocto:

℞ *Flor.chamomeli, m.j.ß. roſar.rub.violar.anthus,cheirorum, an.m.ß. ſtechadis, p.j.ſaluiæ, maioranæ,an.m. .rad.ireos,* ℥ j *agar.* ʒ j.

Decoquatur in lixiuio ſarmentorum vitium, tepefiat, & abluatur caput ante prandium, abſtergatur & exſiccetur linteolis calidis.

Pro præſeruatione à vertigine, vſa eſt his rotulis:

℞ *Pulu.corall.rub.præp.* ʒ j.*margar.præp.* ʒ ß. *extr.galangæ,gr.* v. *ol.ſuccini,ſaluiæ, cariophyll.ana gutt.* ij. *cinamomi gutt.* iij. *ſacch. albiſſ.* ℥ v. *diſſol.aq. pœoniæ,q.ſ.* f. ſ. a. Confer in rotulis, his conualuit.

Ego in doloribus capitis & catarrhis expertus ſum, hunc puluerem capitalem multis profuiſſe.

℞ *Spec.dianthus,* ʒ iij.*diamoſch. dulc.pliris arch. aromat.roſ.an.* ʒ j.ß.*cubebar.* ʒ ij. *cardamomi, ſeſeleos,an.* ʒ j.ß.*aniſi, fœniculi, roriſmarini, lauendulæ, anthus,an.* ʒ j. ß. *ſtechadis arab. ſpicæ ind. cinamomi, cariophyll.zedoariæ,galangæ,zinziberis,nucis moſch. macis an.* ℈ ij.*pulu.rad. pœoniæ* ʒ ij.

Tritis

Tritis & commixtis ſingulis f. puluis capitalis.

℞ *Pulu. huius* ℥ j. *ſacch. albiſſ. in aq. lauendulæ q. ſ. diſſol.* ℔ j. f. confer in morſulis.

F.H.D. In dolore capitis cum vertigine:

℞ *Ol. cariophyll. gutt.* iij. *nucis moſch. gutt.* iiij. *margar. præp.* ℥ ß. *ſacch. opt. in aq. roſ. fragrantiſſ. diſſol.* ℥ iij. miſc. & f. confer in rotulis.

℞ Conſ. *roſar.* ℥ ij. *flor. betonicæ, tunicæ, lill. conuall. an.* ℥ ß. Spec. *aromat. roſ. diarhod. abb. ana* ℥ ß. *diamarg. frig.* ℥ ß. *miuæ cydoniorum* ℥ vj.

Cum ſyr. acetoſ. citri q. ſ. f. conditum, de quo ſumſit pro doſi mane & veſperi fruſtulum magnitudine iuglandis.

℞ Spec. *aromat. roſ. diarhod. abb. diatrion ſant. pliris arch. an.* ℥ ß. *margar. præp. corall. rub. præp. ſuccini alb. præp. an.* ℈ j. *vngulæ alcis, viſci querc. an.* ℈ ß. *extr. pœoniæ* ℈ ß. *ol. nucis moſch.* per expreſſionem, *gr.* v. *cort. citri recent. craſſe inciſorum*, ℈ iiij. *ſucci citri rec.* ℥ j. *ambræ, gr.* ij. *ſacch. opt. in aq. betonicæ q. ſ. diſſol.* ℥ vj. f. confer in morſulis.

F.H.D. ℞ *Pulu. rad. pœoniæ* ℥ ß. *fragment. ſmaragdi* ℈ j. *cornu cerui vſti,* ℈ ij. *margar. præp. corall. rub. præp. an.* ℈ ß. ol. *ſuccini gutt.* iij. *macis, nucis moſch. an. gutt.* iij. *cariophyll. cinamomi an. gutt.* j. *extr. ligni ind.* ℈ ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ iiij. *in aq. lauendulæ q. ſ. diſſol.* f. conf. in rotulis.

Emplaſtrum capitale:

F.H.D. ℞ Spec. *dianthus, diamoſch. dulcis an.* ℥ ß. *maioranæ, ſaluiæ, roriſmar. lauendulæ, roſar. rub. anthus,*

ſpicæ

ſpicæ celt. an. ʒ ij. *cubebar. cardamomi, nigellæ nig. olibani, carabe, an.* ʒ ij. ℈ ij. *nucis moſch. macis an.* ℈ iiij. *camphoræ* ℈ j.

Cum puluerizato Ladano puriſſimo ʒ vj. *ceræ* ℥ vj. *ol. roſ.* ℥ ij.

De *caſtoreo* ℥ ß. *ſpicæ*, ʒ iij. f.l.a. emplaſtrum, &c.

Cura doloris capitis à crapula ex immodica repletione cibi & potus. F.H.D.

Hic dolor ſecundum Trallianum non eſt curatu difficilis. Apollonius apud Galenum dicit, curandum eſſe ſomno, quiete, inedia, potu aquæ calidæ, vſu melicrati atque euacuatione. Curandi autem ratio certa hæc eſt: Primo videndum, num de cibo & potu aliquid adhuc in ventriculo & inteſtinis adſit, ſi ſic, curandum, vt quamprimum euacuetur. A ventriculo quidem vomitu, pro quo concitando vtimur vel melicrato tepido, vel aqua tepida cum aceto, vel pennis oleo intinctis. Si vero aliquid cibi & potus in inteſtinis adſit, agendum eſt clyſteribus, & iis quidem repetitis, ſi opus ſit: Vt.

℞ Fol. *centaurii min. m.* ß. *carthami*, ʒ ß. *furfurum, p.* j. *maluæ, m.* j. ß.

f. decoctio ſ.a. huius.

℞ ℔ j. ß. *el. lenit.* ℥ ß. *ol. com.* ℔ ß. *ſalis* ʒ j. miſc. pro enemate:

Vbi nihil cibi & potus in corpore relictum eſt, ea

eſt,ea ſunt adminiſtranda, quæ ebrietati conferunt, vt eſt decoctum centaurii min. pulu. cornu cerui, braſſica inprimis & hedera, *teſte Gal.* conferunt hæ herbæ ad omnes ex ebrietate dolores,ob id veteres in conuiuiis cingebant tempora foliis hederæ; Sic enim minus vaporum caput petebat. Scribit Rhazes fieri dolores capitis etiam ex potu aquæ frigidæ, propter quam bilis æruginoſa in ventriculum influat, ibiq; ſua inimica facultate ventriculum & caput lædat, cuius doloris curationem ipſe poſitam eſſe ait in vſu vim aſtringentis.

Cura Ebrietatis.

F.H.D. ELucus Sexto Pompeio eſt ex heſterno vino languidus. *Tertullianus libro de Corona* pro ipſo affectu hoc vocabulo vtitur, cum ait, *ab eluco defenſare.* Id enim eſt ὑπὸ τῆς ἑωλοκρασίας, vt annotauit doctiſſimus *Scaliger*. *Cicero* dixit *crapulam,quæ eſt capitis de vino nata grauitas.* In Picatrice Hiſpano eſt:Si ex lauri foliis propriis manibus acceperis, & antequam terram attingant poſt aures tuas poſueris, nunquam ebrietate ſtimulaberis, nec caput dolebit, quantumcunque vini biberis. *Cardanus de cyclamine* ſcribit, quod vino infuſa ebrietatem pariat. Ebrietatis medicina eſt, teſtes parteſque genitales mantili aut ſudario frigida madefacto inuoluere. Fœminis vero vbera mammaſque eodem fouere modo, niſi vtero geſſerint. Ab ebrietate præſeruant amygdalæ

amygdalæ amaræ, ius braſſicæ conditæ, abſynthium mane epotum, myrti flos, myrrha, ruta trita ex aqua. Raphanus temulentiæ reſiſtit, ac zinziber conditum prodeſt. Amara ebrietati reſiſtunt, exſiccat enim amaritudo humiditatem, ne fumi tam affluenter in cerebrum deferantur: Sic quatuor amygdalæ amaræ ante cibum ſumptæ, & perſicorum nuclei, & ſuccus foliorum Perſici arboris, & abſynthium Ponticum, nux moſcata, panis buccella cum melle copioſo, portulaca marina, vinum moſcatellinum cum pane toſto: Proſunt omnia acida & acerba; poma ſucculenta & vinoſa, citria, arantia, ceraſa, perſica, baccæ oxyacanthæ, omphacium, corna; Androcydes & Ariſtoteles crudæ braſſicæ quatuor vel quinque cymata vini noxam reſtinguere docuerunt. Dulcia ſi vino infundantur, ebrietatem diſcutere Plutarchus prodidit in ſympoſiacis. Ad euitandam meri perniciem antiquitus in compotationibus, capita redimita coronis floridis ferebant. Ouidius:

Ebrius incinctis phylira conuiua capillis,
Solet & imprudens vtitur arte meri.

Martialis: *Pingueſcat nimio madidus mihi canus amomo,*
Laſſenturq́; roſis tempora ſubtilibus.

His enim craneum frigeſcit, & vinolentiæ vim extinguit.

Hinc Dionyſius diſcumbentibus hedeream dedit coronam quæ frigiditate ſua vini poten-

tiam retunderet. Hinc veteres poſt finem cœnæ lactucis vtebantur. Martialis:

Claudere quæ cœnas lactuca ſolebat auorum,
Dic mihi cur noſtras inchoet illa dapes?

Dioſcorides ob id lactucam quaſi acrepulam dixit. Quæritur, cur in prandio citius quam in cœna inebriemur. Reſpondetur, quod propter diuturnam inediam mane ſtomachus noxiis humoribus, quos ex vicinis partibus allicit, oppletur. *Plinius:* Dimidia periculi pars eſt, noctu ſpe ſomni bibentibus. Si quis prius quam accumbat, duo aut tria perſicorum ſemina comedat, deinde dimidium poculum vel ſaltem hauſtum olei communis vel amygdalarum dulcium exhauriat, ab ebrietate immunis erit: Si caput aut ventriculus grauetur, parum ſucci braſſicæ cum ſaccharo capiat, & ſanabitur.

Ne facile inebriemur.

I. *Inter potandum non multum eſt comedendum.*
II. *Non auide nec confertim pocula ſunt exhauriendα.*
III. *Ne varia potuum genera commiſceantur.*

CONſtantinus Cæſ. *lib. 7. cap. 22.* hoc habet: *Qui volet multum bibere, & non inebriari, is comedat pulmones capellæ aſſatos.* Ructus vini ac cereuiſiæ prohibet radix violariæ maſticata; Ebrius ſi caput doleat, ac ſenſus titubent, conualeſcit

& ſa-

& ſanatur, ſi teſtes in aquam ponat frigidam, aut aceto diluat aut eluat. Ebrius ſi multum ſitiat, matricariam ex vino bibat, vel nucleos ceraſorum comedat, vel cyminum agreſte magnitudine iuglandis, mixtum cum ſale, magnitudine piſæ, præſertim iturus cubitum, cum multa pocula exhauſiſti. Ebrietatem prohibet, ſi antequam vinum bibere incipias, bibas, *olei oliuarum* ℥ ij. Retundit enim ſua vnctuoſitate omnes vapores, qui corpus alioquin lædunt, ebrietatem cauſando.

Syrupus de ſucco citri vel acetoſitatis citri F.H.D. ſuperbibitus vino potenti & vaporoſo, ebrietatem prohibet, vapores minuendo, extincto calore, qui ebrietatem efficit, & ſua frigiditate reprimendo vapores ad caput aſcenſuros. Hoc remedio vſus eſt inter pocula *Marchio Ioannes*; Miſcebat enim ac diluebat aquam ſyrupo acetoſitatis citri, vt hoc pacto compotores falleret, qui cum viderent hanc mixturam referre colorem vini, putabant illum paria facere in vino. Ego aliquando hanc confectionem pręſcripſi ebrio:

℞ *Amygd. amar. excort.* ℥ j. ß. *nucleorum ceraſorum crudorum, perſicorum an.* ℨ ij. *liquiritiæ inciſæ,* ℨ ij. *cinamomi inciſi,* ℨ vj. Sem. *aniſi, fœniculi, an.* ℨ ij. Miſc. obducantur duabus tunicis ſacchari f. confer. &c.

In ſiti ex ebrietate præſcripſi ſequens:

℞ *Sacch. albiſſ. in aq. roſar. & cinamomi an. q. ſ.*

diſſol. ℥ vj. *pinear. aq. roſ. infuſarum* ℥ ij. *ambræ gryſeæ, moſchi an. gr.* iiij miſc. f. morſuli.

Iulius II. P. M. in ſiti vſus eſt hoc potu:

℞ *Aq. fontis* ℔ vij. *coriandri præp.* ℥ ß. *aniſi,* ℥ j. *ſacch. albiſſ.* ℥ iij. miſc. pro potu.

Ioannes Marchio miſcebat vinum aquæ, ita vt acciperet medietatem vini & medietatem aquæ.

In ſiti immenſa ordinaui ſequentia:

℞ *Cort. citri rec. inciſi* ℥ iij. *ſucci citri rec. expreßi, vel in huius locum ſyr. acetoſitatis citri* ℥ ij. Syr. *de cort. citri cum moſcho* ℥ j. *moſchi gr. xv. ligni aloes* ℈ j. *vel extr. ligni aloes,* ℈ ß. *ſacch. albiſſ.* ℔ j. ß. *diſſol. aq. roſar. fragrantiſſ. f. conſ.* in morſulis.

℞ *Hordei mundi parum contuſi m.* iiij. *coq. in fontana ad tertias: colaturæ.*

℞ ℔ XVI. *adde: conſ. roſ. vet.* ℥ iiij. *boraginis, bugloſſæ, an.* ℥ iij. *vuar. paſſul.* ℔ ß. *galangæ* ℥ ij.

Iterum coq. ſ. a. colatura clarificata detur in fictili.

In ſiti ex calore epatis & renum:

℞ *Amygd. dulc.* ℥ iiij. *cond. rad. cichorii, cort. citri cond. an.* ℥ ß. Sem. *melonum, cucumeris, an.* ℥ j. *citrulli, cucurb. an.* ℥ j. Spec. *el. e gemmis* ℥ ß. *diatrion ſantal. diarhod. abb. an.* ℈ ij. ß. *cinamomi,* ℥ j. *ligni aloes,* ℈ ß.

Tuſis ſingulis cum media parte *ſacch. opt. in aq. roſar. & endiuiæ an. q. ſ. diſſol.* f. paſta regia in forma placente.

Vt ebrius iterum ieiunus fiat, is ſuperbibat a-

cetum & comedat olera & braſſicam, & placentas ex melle. Vt quis ad potum fiat appetentior, id quod confert potoribus, is bibat decoctum radicis ſcolymi, artiſchoccæ, vinoſo, vt incipiat odiſſe vinum, propria neſcienti ſuccum effluentem ex vitibus inciſis.

Contra ebrietatem: Radix betonicæ comeſta, vel in vino epota, & cinis hirundinum combuſtarum in potu datus, ebrietatem arcent.

Inebriatiuum peſſimum: *F.H.D.*

℞ *Myrrhæ, opii, bioſcyami, an.* ℈ j. *galliæ, moſch. cariophyll. an.* ℈ ij.

Trita & mixta cum vino dentur.

In magnis caloribus amygdalatum. *F.H.D.*

℞ *Decocti hordei parum contuſi*, ℔ j.ß. *amygd. dulc. excort.* ℥ j. *pinear. non rancid.* ʒ vj. *ſem.* iiij. *frig. maior. excort. an.* ʒ ij. *pap. albi* ʒ j.

Fiat horum emulſio clara, adde:

Aq. fragariæ, acetoſæ, an. ℥ iij. *iulepi roſ.* ℥ ij. *aq. cinamomi*, ℥ j.ß. miſc. exacte.

In cruditate ex poculis contracta: *C.H.D.*

℞ Herb. *parietariæ, maluæ, biſmaluæ, tapſi barb. chamomeli, meliloti, anethi, flor. lupulorum, an. m.* j.

Ex his fiat ſacculus ad fomentationem.

℞ Sacch. *albiſſ.* ℥ iiij. *diſſol. aq. betonicæ, q. ſ. ol.*

ſuccini gutt.iij.nucis moſch.macis an. gutt.ij.cinamomi,cariophyll. an. gutt.j. margar. præp. corall.rub.an. ℈ ß.f.conf.in rotulis.

F.H.D. In ſiti immenſa & p.n.quæ maxime infeſtat ebrios:

℞ *Aq.fontis* ℔ ß. *aceti vini,* ℥ iij. *oxyſacchara,* ℥ j. ß.

Bulliant modicum f.potus clarificatus, de quo ſæpe & parum bibat.Melius eſt,quam aqua hordei.

℞ *Sem. cucumeris excort.* ℥ j. *tragacanthi,* ℥ j. *miſc.*

Semen incide,& ſubtiliſſ.pulueriza, tagacanthum autem contunde, & in puluerem redige;His adde *albuminis oui q. ſ.f. trochiſci*, teneat in ore, optime humectat linguam & ſitim extinguit.

℞ *Syr.acetoſitatis citri* ℥ iij. *vini granatorum* ℥ j. *aq.boraginis* ℔ j.Miſc.bibat cyathum vnum,cum ſitit.

Humecta rotulas Manus Chriſti, aquam endiuiæ,vel illas in hac diſſolue, & ſitis ſedabitur,nec lædetur ventriculus, ſed refrigerabitur.Oxymel dilutum aq.ptiſanæ idem præſtat.

℞ *Oxalidis ſylueſtris p.vj. hordei integri p.*iij. *miſ. f.ptiſana ad* ℔ iiij.qua in ſiti vtatur.

Confert etiam *ſyr.acetoſæ,hordeo & oxalide contempe-*

temperatus. Et ſyr.roſ.ſicc. ℥ ij.*omphacini* ℥ iiij.*limonum* ℥ iij.

Dentur in ſiti, *cum aq.hordei*, admiſceri etiam poteſt *hydromel* bene coctum ac deſpumatum: Item *vinum granatorum, Rob Ribium, Iuleb roſ.violar. ſyr.Iuiubinus, conſ.roſ.viol.nenuphar.* Manus Chriſti perlati.

℞ *Citri cond.* ℥ ß.*paſſul.min.* ℥ iij.

Macerentur prius in aq. affundatur aq. fontana, cocta & refrigerata, conterantur diligenter, poſtea adde:

Flor.violar.boraginis, an.p.j.

Terantur cum ſuperioribus in mortario, colentur per linteum, adde tabulas Manus Chriſti q.placet, f.potio.

℞ *Aq.hordei* ℔ ij. Huic infunde: *furfuris macri excribrati m.j.* Miſc. coletur & in colatura coquatur.

Paſſul. enucl. ℥ j.*ſem.iiij.frig. non excort.an.* ℥ ß. *rad. fœniculi pro apertiuo* ℥ vj.

In fine decoctionis adde:

Flor.boraginis, violar. bugloſſæ an.p.j.ß. colatura, ſyr. ℥ xvi.*dulcoretur, cum ſyr.violar.boraginis, acetoſ. citri an.* ℥ ß.miſc.f.potio.

Sitim etiam ſedant oris collutio ex aqua fontana aceto temperata: *Radix liquiritiæ recens maſticata: vuæ paſſulæ & pruna Vngarica exacinata in aq.acetoſæ macerata: Aq. hordei cum vuis paſſulis & ſem.cucurbitæ cocta, & cum Rob Ribium permixta: ſyr.acetoſæ, in quo ſaccharum diſſoluatur, lactuca Hi-*

ſpanica condita, rad. cichorii cond. rad. bugloſſæ cond. Eſt & puluis ſequens ad ſitim reſtinguendam vtiliſſimus, ſi drachma illius vna mane in cereuiſia calefacta vel in alio quodam iuſculo ſumatur:

℞ *Spec. diatrion ſantal. roſatæ nouellæ, diarhod. abb. an.* ℈ ij. *cort. rad. cich.* ʒ j. *ſem. endiuiæ, acetoſæ, an.* ℈ j. *ſpodil.* ʒ ß. *ſantali citr. epaticæ, flor. cord. an.* ℈ j. *cinamomi, el.* ʒ ß. *macis,* ℈ ß. *ſacch. candidi* ℥ ß. miſc. f. puluis.

Ante hunc puluerem vtatur bolo eiuſmodi:

℞ *El. de pſyllio, roſ. meſ. de ſebeſten an.* ʒ ij. *lenitiui, diaphœnic. an.* ʒ iij. *ſpec. el. e ſucco roſ.* ℈ j. miſ. f. elect. pro doſi duplici. Pulmonem ouis da ante comeſtionem ebrioſo, ebrietatem nunquam ſentiet. Da ebrioſo cruorem hirundinum, & nunquam inebriabitur.

Cura doloris capitis, ex *Caſu vel Percuſſione.*

Ex Mercuriali.

FIunt interdum dolores grauiſſimi ex caſu vel percuſſione, qui vehementer cruciant, & ſequuntur inflammationem, quę in capite periculoſiſſima eſt. Hi abſtineant ab aere præſertim frigido, ab omni motu & animi curis, à vino, parum loquantur, & cibis vtantur, qui minime caput tentant. Inſtituto victu, ſi ætas & virtus

ſuſtineat,

ſuſtineat, ſanguis mittendus & ſecetur cephalica, vel cucurbitula ſpatulis applicetur, ſanguinis autem miſſionem in hoc caſu non plenitudo totius, ſed inflammatio capitis vel præſens vel futura, quæ ſemper adiunctam habet partis plenitudinem, Poſtea ſi adſit inflammationis ſuſpicio, capiti applicanda ſunt repellentia, vt, *ol.roſ. ſ.vel lumbricatum. Aq.roſ.ſ.& oleo permixta.* Si non adſit inflammatio, *oleo roſato* permiſcetur *ol. chamomel.lumbricatum,* portione ęquali. In progreſſu morbi, *ol.chamom. lumbricatum* ſolum erit commodiſſimum, ac deinceps ſublata inflammatione, cum ſoleant aliquæ partes contuſæ remanere, quæ opus habent diſcuſſione, adhibenda erunt emplaſtra, quę partes ſuggillatas emendent, & ſic dolorem finiant. Hæc præſtabit decoctum tale:

℞ Fol. *chamom. anethi, fœnugræci, an.m.*j. *Aq. communis* ℔ iiij.

bulliant ſimul ad conſumptionem quartæ partis, deinde facta colatura, adde:

Ol. *chamomelini, anethini, an.* ℥.v. miſc. Huic decocto immergatur ſpongia, quæ expreſſa capiti apponatur. Vel:

℞ *Aq. anethi, chamom. an.* ℔ ij. *farinæ, orobi, lupinorum, milii, an.* ℥ iij: *ol. anethini,* ℥ v.

Bulliant ſimul & redigantur ad formam emplaſtri.

In dolore capitis ex ictu vel lapſu emplaſtrum, quod felice euentu expertus eſt

 Alex.

Alex. Bened. in ſene, qui ex trabis percuſſione obmutuerat ad dies xv.

℞ *Gummi hederæ,* ℥ iij. *reſinæ purgatæ,* ℥ iiij. *ceræ,* ℥ iij. ol. *roſar.* ℥ ij. ß. *ammoniaci,* ℥ ij. *terebinthinæ,* ℥ iij. *ſucci corymborum hederæ,* ℥ iiij. *farinæ fab. q. ſ.* Ex tritis omnibus f. emplaſtrum.

I.S.D. *Pro cuſtode templi, ſiue campanarum ventilatore ſiue æditnuo.*

HIc cum in publico incendio ſignum daret campanæ, præcipitatur ex alto, & pro deplorato à ſuis deportatus domum, variis à vulgo auxiliis refocillari non poterat. Ego ſuperueniens, ſtatim propinabam puluerem cum aceto, & aquæ virtutum, ℥ v.

℞ *Rad. Rhapotici,* ʒ ß. *myrrhæ, mumiæ, ſpermatis ceti, rad. tormentillæ, oculorum cancri,* ℈ ß. *lyncurii,* ℈ j. miſc. pro Tragœa.

Cum poſt puluerem illum ſtragulis coopertus eſſet, ſudare cœpit. Poſtridie conquerebatur de toto dextro latere, neque ſe erigere poterat, atque totum latus colore nigricante ex ſanguine coagulato perfuſum erat. Iuſſi igitur, vt denuo exhiberetur puluis cum ℥ iiij. *aceti vinarii, &* ℥ ij. Aquæ virtutum, ac ſudori ſe præpararet: Latus autem inungerent vnguento, quod miras in hoc caſu virtutes habet, id quod ſæpenumero ſum expertus:

℞ *Saponis veneti,* ℥ j. *vnguenti Martiati, ſtoracis liquidæ, an.* ℥ ß. Aq. *ſpicæ, roſar. an.* ʒ iij. ol. *ſpicæ, iuniperi,*

*niperi,caſtorei,an.*ʒ j. *vini ſublimati,*ʒ ij. miſc.f.vnguentum bulliendo, donec liquores abſumantur.

Poſtea cum paulo melius ſe habere diceret, præſcripſi potionem ſequentem, & iuſſi, vt medietatem biberet ad ingreſſum lecti, alteram màne calide:

℞ Herb.*alchimillæ,betonicæ,fragariæ, ſcolopendriæ, equiſeti, agrimoniæ, auriculæ muris, veronicæ, chamæpythios, an. m.* j. Rad. *rhapont. tormentillæ, pimpinellæ,rubiæ,an.*℥ ß.*conſolidæ maior.*℥ j. *liquiritiæ,helenii,an.* ʒ iij.*vuar.paſſul.*℥ iiij.

Decoq.ſ.a.colaturæ.

℞ ℥ vj.*oxymellis ſquillit.comp.*℥ ij.*extr.card.bened.* ʒ ß. *cardui Mariæ,* ℈ j. Miſc. pro potione.

Deinde iuſſi, vt quotidie horis matutinis ſumeret de potione ſequenti; ℥ vj.& à cibo abſtineret per horas ſex:

℞ *Decocti prioris* ℔ ij. *ſyr. conſol.maior.* ℔ ß.*de ſucco card.bened.*℥ iiij.miſc.pro potione.

His remediis ſecundum DEVM integre conualuit, qui pro deplorato ab omnibus habebatur.

Deſcriptio aquæ virtutum, cuius in hac curatione fit mentio,hæc eſt:

℞ *Galangæ,cariophyll.zinzib.alb.gran.paradyſi an.*ʒ iij.*macis,nucis moſch.an.*ʒ ij.ß.*ligni aloes,*ʒ iij. *cinamomi, cort.citri an.* ℥ ß. *calami aromat.*ʒ j. ß.

Flor.

Flor. *ſaluiæ, anthus, an.* ℥ j. *lauendulæ,* ʒ vj. *rutæ,* ℨ ij. *roſ. rub. flor. boraginis, fol. lauri, an.* ℥ ß.

Incidantur craſſo modo & in vini boni veteris menſuris iiij. infundantur, & ſtent in infuſione 6. diebus, deinde colentur, & ſpecies optime contundantur in mortario, & iis iterum adiiciatur vinum colatum, ac deſtilletur per alembicum, &c.

F.H.D. *In ſuggillatis:*

SIc enim appellant maculas ex percuſſione vel contuſione, ſiue liuori remouendo:

℞ *Bacc. lauri, cymini, abſynthii, chamomeli* ante partes æquales: miſc. cum ſucco abſynthii f. emplaſtrum.

Vel: ℞ *cymini,* ℨ ij. *albuminis oui, numero* ij. *ol. roſar.* ℥ j. ß. f. cataplaſma, quod imponatur mane & veſperi.

Sequuntur Empyrica Capitis Remedia.

IN pharmacopolio Ratiſponenſi olim in vſu fuit hæc compoſitio, cuius autorem perhibebant *D. Sebaſtianum Meierum*, qui appellauit *aquam vitæ de quatuor rebus:*

℞ *Flor. anthus, boraginis, rad. bugloſſæ an. recent. an.* ℥ v. *carnis cydoniorum,* ℥ vj.

Infundantur inciſa & contuſa *in* ℔ iij. *vini maluatici*, & ſtent in infuſione per xv. dies, deinde deſtillentur, per alembicum duabus vi-

bus vicibus. Hæc aqua inſigne eſt confortatiuum capitis & ſtomachi, &c.

Confectionum de pulegio & ſuccino, in morbis capitalibus vſus eſt; & ſunt authoris eiuſdem:

Confectio de ſuccino.

℞ *Nucis moſch. cubebar. an.* ℨ j. ß. *ſuccini albi,* ℨ ij. *herb. pulegii,* ℨ j. ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ viij. ß. *cum aq. betonicæ, q. ſ.* f. rotulæ.

De pulegio:

℞ *Nucis moſch. cubebar. herb. pulegii, an.* ℨ ij. *ſacch. albiſſ.* ℥ viij. *cum aq. betonicæ, q. ſ. diſſol. f. conf.* in rotulis.

Confectio capitalis *D. Scheib:*

℞ *Trageæ groſſæ comm.* ℥ j. ß. *cubebar. cardamomi, gran. paradyſi, an.* ℨ ß. *conf. ex ol. cariophyll.* ℨ ß. *aniſi, fœniculi, an.* ℨ iij. *ex aq. cinamomi,* ℨ ij. *diamoſch. dulc.* ℥ j. *dambre,* ℥ ß. *conf. macis, cariophyll. an.* ℨ vj. Sem. *aniſi, fœniculi, coriandri, an.* ℨ ß. *carui,* ℨ iij. *Ego balſamum cinamomi ſubſtituerem.*

Confectiones vel tabulata groſſo modo incidantur, ac miſceantur reliquis, & f. ſ. a. conf. capitalis.

Empyricum D. Kentmanni in dolore capitis:

℞ *Aq. hordei* ℔ ß. *roſar.* ℥ ij. *aceti* ℥ ß. miſ. pro oxyrhodino.

℞ *Verbenæ aquam, in qua maceretur zedoaria, ſpleniis impone fronti, &c.*

In ca-

In capitis doloribus & catarrhis, variorum Autorum variæ remediorum formulæ.

IN dolore capitis quocunque:

℞ *Alb.ouor. numero* j. *ol.roſ.* ℨ j. *aceti roſ.* ℨ ß. Agitentur omnia pro linimento.

In dolore capitis ex vaporibus:

℞ Flor. *chamomeli, meliloti, an.p.* j. *betonicæ, e.* ß. *milii, p.* ij. *miſc.*

Pro ſacculis applicabat mane ſyncipiti Syluius.

℞ Flor. *chamomeli, betonicæ, milii commu. an. p.* ij. *furfuris, p.* j. *ſalis,* ℨ ij.

Frixa omnia in linteolo applicentur ſyncipiti.

℞ *Milii communis, furfuris, an. p.* ij. *flor. chamomeli, p.* j.

f. ſacculus qui calefactus applicetur parti.

℞ Flor. *chamomeli, p.* j. *meliloti, ſtechadis, an. p.* ß. *roſar. rub. furfuris, milii, an. p.* j.

f. ſacculi pro capite.

℞ Flor. *chamomeli, meliloti,* Flor. *anethi, milii, furfuris an. p.* ij. miſc. pro ſacculo.

Fernelius ſic:

℞ *Milii,* ℔ j. *ſalis communis, furfuris maiori an.* ℔ ß. Sem. *aniſi, fœniculi, cymini, an.* ℨ j. Herb. *ſaluiæ, betonicæ, anthus, an. m.* j.

Torreſiant omnia in ſartagine, reponantur in ſac-

in ſacculo, qui applicetur calide parti capitis dolenti.

In dolore capitis à bile:

℞ *Caſſiæ in cannis,* ℥ j.*diagridii gr.*ij. *hieræ picræ, gr.*iij. *ſacch.q.ſ.f.bolus.*

℞ *M.pill.aggregat.*℈ ij.*rhabarb.*℈ j.*diagridii, gr.* iij.*cum el.e ſucco roſ.*f.pill.xvii.

℞ *Caſſiæ,* ʒ iij.*el.lenitiui,diacathol. de ſucco roſ. an.*ʒ j.ß.*diagridii, gr.* j.*hieræ, ſ.*℈ ß.*cum ſacch.q.ſ.f. bolus.*

℞ *Spec.el.e ſucco roſ.*

Bibatur ex aq.vel decocto.

℞ *Mannæ el.*℥ ß. *rhab. el.* ʒ j.*ſpicæ gr.* iij. Cum conſerua roſ.miſc.pro bolo.

In doloribus à pituita:

℞ *M.pill.lucis maior.*℈ ij.*cochiar.* ℈ ß.*hieræ ſ.*℈ j. Cum ſyr.de ſtechade, f.pillulæ.

℞ *M.pill.de hiera ſ.* ʒ i.*agar.trochiſc.pul.mirobal.chebulorum an.* ʒ ß.*Cum aq.maioranæ f.pill.* xv. ex his ſumat quinque ante lecti ingreſſum.

℞ *El. Indi.*ʒ iij. *agar. el.* ʒ ß.*zinzib.gr.*vj.*ſalis gemmæ,gr.*ij.

Cum aq. mellis f. minoratiuum in cauſa frigida.

Capitis grauitas ex frigore & humiditate.

SI copioſa ſit repletio, tutiſſimum eſt incipere à clyſtere primum leniore, deinde acriore. Acuuntur per fortiter incidentia, vt chamædriis, *Καρυβαρία græcis vide Hippocr. 3. Aph. 19.*

driis, centaurium minus, Item per fortiter trahentia: agaricus, pulpa colocynthidis ad ʒ j.ß. diſſoluendo hieralogod.bened. lax. & ſic paulatim progrediendum eſt. In morbis capitis pillulæ ſunt meliores aut *Morſuli* aut *Boli*. In contumaci malo iteranda eſt humoris concoctio & purgatio, itaque à leuioribus incipiendum, &c.

Apozema ſiue ſyrupus capitalis: D.S.W.

℞ Rad. *fœniculi, liquiritiæ, an.* ℥ j. Herb. *betonicæ, roriſmar. ſtechadis, an. m.* j Sem. *aniſi, fœniculi, an.* ℥ ß. *carthami in petia lig.* ʒ iij. *prun. numer.* x. *paſſul.* ℥ j. Fol. *ſenæ,* ℥ iij *agar. trochiſc. hermodactyl. turbith abraſi an.* ʒ j. ß. *mirobal. ind.* ʒ ij.

Inciſa & conquaſſata infundantur per noctem in lib. iiij. aq. fontis feruentis, bene fricando manibus, poſtea coq. lento igne ad caſum partis tertiæ, coletur cum forti expreſſione, inde addatur:

Syr. de ſtech. ℥ ij. *ſacch. albiſſ.* ℔ ß.

Iterum bulliant bene clarificando & aromatizando cum optimo cinamomo f. ſyrupus longus.

Pillulæ capitales:

℞ *M. pill. cochiar. almanſ. aurear. alephang. de hiera comp. an.* ℈ ij. *agar. trochiſc.* ʒ ß. *macis,* ℈ j. *rhabarb. el.* ℈ j. *ſcammoneæ opt.* ʒ ß. *maſticis,* ℈ j. *ſpicæ,* gr. vij. *flor. caſſiæ recentis & pinguis ex cannis ext.* ʒ j. f. Maſſa valde mollis. Primo teratur ſcam. cum maſtiche, rhabarbarum vino aſpergatur, & maſſa pillularum reſoluatur melle roſato

ſato &colato, q.ſ. poſtea ſimul mixtis cum floribus caſſiæ, f. maſſa, vt ſupra, ſtet per horas viij. Ex hac f. pillulæ, quæ inuoluantur puluere cinamomi optimo.

℞ M. pill. *alphang.* ʒ j *rhabarb. el. diagridii, an.* ℈ j. Spec. *diamoſch. dulc. cubebarum, maſticis, an.* ℈ ß. *f. pill. cum ſucco roſar. pro* ʒ j. xv.

℞ M. p. *aurearum, cochiar. ſine quibus an.* ℈ j. *azarereth, maſtichinarum, an.* ℈ ß. *lucis maior.* ʒ ß. *diagridii, gr.* viij. *ſalis gemmæ, maſticis, an. gr.* iiij. Incorporentur *aq. fœniculi, q. ſ. f. pill. pro* ʒ j. xv.

Maſticatoria:

℞ *Maſticis, el.* ʒ vj. *piperis nigri, pyrethri, ana* ʒ ß.

Inciſa & conquaſſata dentur in pixide pro maſticatorio.

℞ *Maſticis, gr.* iij. *vel* iiij. *cum paſſulis*, maſticentur pro elicienda à cerebro pituita, & exſpuantur.

℞ *Maſticis, gr.* IX. *piperis, gr.* V. *pyrethri gran.* iij. *miſc.*

℞ *Grana maſticis,* viij. *piperis, gr.* iij.
His reſolutis adde alia gr. iij. vſque ad 21. piperis. Vtere nunc gargariſmo, nunc maſticatorio per biduum.

℞ *Pulu. pulegii,* ʒ j. *caricorum, numero* vij. *pip. longi,* ʒ j. *pyrethri,* ʒ ß. *oxymellis ſquill. q. ſ.* miſc. pro maſticatorio.

℞ *Hyſſopi*, ℈ iiij. *ſtaphiſagriæ*, ʒ j. *pyrethri*, ℈ ij.

Contuſa groſſo modo maſticentur.

℞ *Gran. maſticis*, ʒ ß. Sem. *aniſi, fœniculi, an.* ʒ j. ß. *pip. longi* ʒ ß.

Contunde groſſo modo, f. maſticatorium: Ablue os & gargariza cum vino decocti hyſſopi.

Sacculi Maſticatorii:

℞ *Maſticis, olibani, zinzib. piperis, naſturtii, pyrethri, an.* ʒ j.

f. puluis, imple paruos ſacculos & maſtica per horam. Purgato corpore & capite, extrahit humiditates, purgat dentes, prodeſt coryzæ, &c.

℞ *Rad. pyrethri, ſem. ſtaphiſagriæ, an.* ʒ ij. *maſticis, zinz. albi, agarici, an.* ʒ ß.

Pulueriżentur groſſo modo. ℞ quantitatem auellanæ, liga in paruum pannum, maſtica per dimidiam horam; Extrahit multas malas humiditates è capite, fiat bis aut ter, prout neceſſitas poſtulat.

℞ *Sem. ſtaphiſagriæ*, ʒ ß. *piperis longi*, ʒ j. ß. *erucæ*, ʒ ij.

Contuſa liga in duas petias, maſtica mane.

Epithemata capitis:

Fernel. ℞ *Aq. ſaluiæ*, ℥ iiij. *rutæ*, ℥ iij.

In his per noctem infunde:

Flor. *ſaluiæ, anthus, lauendulæ, ſpicæ, an.* ʒ ij. *macis, nucis moſch. cariophyll. contuſorum an.* ʒ j.

Deinde fiat expreſſio quæ ſeruetur in phiala.

℞ *Beto-*

℞ *Betonicæ, m.j. abſynthii, p.j. cubebar.* ℥j. *vini,* ℔j *aut q. ſ.*

f. Decoctio, quæ capiti impoſita remouet dolorem capitis, & neruos confortat.

℞ *Betonicam,* coquatur in vino, appone capiti per noctem, in dolore capitis ex apoſtemate.

℞ *Vinum, in quo folia roſ.* cocta ſint: Hoc laudat *Dioſcorides* in dolore capitis, aurium, gingiuarum, pudendi, ani, vteri, ſi eo vino loca abluantur.

Vinum ardens in cephalæa frigida eſt remedium domeſticum.

Frontalia:

Fernelii: ℞ *Vnguenti populei,* ℥ij. *ceræ in aceto lotæ,* ℥j.

f. Frontale ſuper telam, in forma ceroti, applicetur hora ſomni.

℞ Ol. *nenuphar. roſar. aceti an.* ℥ß. miſ: pro vnctione frontis ac temporum.

℞ *Ol. de pap.* ℥ß. *vnguenti popul. ceræ nouæ lotæ in aceto an.* ℥j. ß.

f. In forma ceroti, extendatur ſuper telam, imponatur hora ſomni.

℞ Ol. *Hypericonis deſc. Vigonis, coſtini, an.* ℥ß. *ſpiritus vini,* ℥j. *miſc.*

℞ Ol. *Anethi, maioranæ, ſpicæ, laurini, &c.* In quocunque capitis dolore.

Syluius:

℞ *Vnguenti pop.* ℥ij. *aceti roſ. parum.*

 Vel:

Vel: ℞ *Vnguenti popul.* ℥ j. *ol.roſ.* ℥ ß.

Vel: ℞ ol. *roſ.* ℥ j. *cum aceto pauco* f.frontale hora ſomni, in caloribus.

Vel: ℞ *Ceroti Gal.rec.* ℥ j. f.frontale.

℞ Ol. *roſar. violar. an.* ʒ iij. *vnguenti popul.* ʒ ij. *pulu.roſ.rub.nenuphar.an.* ℈ j.

Ceræ q. ſ. f. vnguentum, illinatur fronti ac temporibus.

Oxyrhodinon capitis:

℞ *Pulu. fœnugræci,* ℥ j. *olibani,* ʒ ß. *aq.roſar.nenuph.an.* ℥ ij. *aceti fortis,* ℥ j. *ol.roſar.* ℥ ij. *albuminis ouor.num.* j. *miſc.*

Electuarium ad caput, ſtomachum frigidum, & matricem ſurſum aſcendentem:

℞ *Caſtorei vet.pulu.* ℥ j.

Ol. boni q. ſ. diſſoluatur ſimul bulliendo, donec aliquantum inſpiſſetur, poſtea adde vini maluatici veteris, & f.electuarium, ſumat in quantitate nucis auellanæ.

D.S.W. Cucupha:

℞ *Ireos albi,* ℥ j. ß. Flor. *ſpicæ, roriſmar. roſar. rub. an.* ʒ vj. Herb. *mentæ, baſilic. maiorana, an.* ʒ iij. *ſtoracis cal. benzoi an.* ʒ ß. *nigellæ Damaſcenæ, coriandri, thymi,* Flor. *ſtechadis, lauendulæ, an.* ʒ j. *ligni aloes, ſantal. omnium an.* ʒ ß.

Contundantur omnia groſſo modo. f. Byretum capitale, interpaſſetur opt. cum foramine, imponatur ſingulis noctibus.

Vel:

Vel: ℞ Flor. *chamomeli,m.j.ſtechadis,m.ß.roſar.ſicc.m.j.ß.galliæ moſch.gr.iij.*

Contundantur & incidantur, f. ſacculus ad formam Byreti religioſorum, in ſyndone rubeo. Confortat caput ne vapores à ſtomacho recipiat.

Addi poſſunt:

Maioranæ, m. ß. cariophyll. ℥ ij. *cinamomi,* ℥ iij. *nucis moſch. gran. paradyſi,an.* ℥ j. *macis,*℈ j. *puluerizentur.&c.*

Frontale *Syluii:*

℞ *Vnguenti popul.*℥ ij.*aceti roſati parum:*

Vel: ℞ *ol.roſ.*℥ ß.*vnguenti popul.*℥ j.*miſc.*

℞ *Ol.roſ.*℥ j.

Cum aceto pauco f. Frontale hora ſomni & magni caloris.

℞ *Cerati Gal.recent.*℥ j.pro frontali.

℞ *Fol.lactucæ, portulacæ an.inciſorum an.p.ß.roſar.rub.p.ij.*

f. frontale,applicetur tepidum.

Panis toſtus applicetur medio capiti, aut catus,aut canis aut pullus.Fronti applicentur folia vitis.

℞ *Betonicæ, chamomeli, an.p.*ij.f.ſacculus hoc modo:f.puluis ex his groſſus,adde *ſem.milii,p.ij.miſc.*

Sacculi capitales:

℞ *Maioranæ, ſtechadis, flor. chamomeli, meliloti, an.* ℥ ß. Herb. *betonicæ, rutæ, ſaluiæ, an.* ℥ ij. Rad. *pæoniæ,cariophyll.an.*℥ j.ß.*nucis moſch.macis,an.*℥ ß.

Incidantur & triturentur, f. ſacculus ex ſyndone capitalis in forma conſueta, interpaſſetur.

℞ Herb. *maioranæ, roſar. rub. hyſſopi, rutæ, an. m. j.*

f. Byrrethum capitale vt cucupha.

℞ *Verbenæ, m. j. betonicæ, m. j. chamomeli, m. ß. Incidantur, miſce.*

℞ Herb. *maioranæ, ſpicæ celticæ, lauendulæ, roriſmar. an. m. j. ſatureiæ, betonicæ, an. m. ß.* Flor. *chamomeli, m. j. ß. roſar. rub. m. ß. fol. ſenæ,* ℥ ij. ß. *agar. albi,* ℥ ij. *ſtechadis arab.* ℥ ij.

Ex inciſis f. ſacculus.

℞ Herb. *Betonicæ, roriſmarini, maioranæ, cap. Ven. ſtechadis citr. an. m. j. flor. chamomeli, m. iij. fol. lauri, m. j. bacc. lauri,* ℥ j. *fol. ſenæ,* ℥ j.

Inciſa dentur in ſacculo.

℞ *Fol. ſenæ.* ℥ ij. *ſem. coriandri præp.* ℥ iij. *fol. betonicæ, maioranæ, an. p. j.* Flor. *chamomeli, meliloti, an.* ℥ iij. *roſar. rub.* ℥ j. *anthus, ſtechadis arab. an.* ℥ j. ß. *ſpicæ,* ℥ ß.

Contundantur & ponantur in ſacculum.

Epithema vaporum aſcenſum prohibens:

℞ *Aq. roſar.* ℥ iiij. *violar. verbenæ, chamomeli, an.* ℥ j. ß. Pulu. *ſantali rub.* ℥ j. *citrini,* ℥ ß. *aceti,* ℥ ß. *miſ. pro epithemate.*

Sacculi pro lixiuio:

℞ *Maioranæ, anthus, pulegii, betonicæ, an. m. j. mentæ, origani, ſtechadis, an. m. ß. roſar. lauendulæ, an. m. ij. ſem. pæoniæ, cal. maio. an.* ℥ ij. *agarici,* ℥ v. *miſc.*

℞ *Beto-*

℞ *Betonicæ, ſpicæ, cubebarum*, coq. in lixiuio: In vertigine, &c.

℞ *Maioranæ, roriſmarini, flor. ſtœchad. citr. ſpic. Rom. flor. chamomeli, adde: nucis moſch. macis, cariophyll. nigellæ, &c.*

Aſarum & flores cheiri, betonica, ſaluia, ruta, lixiuio impoſita confortant caput.

Ad lixiuium:

℞ *Saluiæ, betonicæ, maioranæ, ſerpilli, lauendulæ, ſpicæ, comar. pulegii, an. p.* ß. miſc. pro ſacculo in lixiuium.

℞ *Fol. ſenæ,* ℥ ij. *ſem. coriandri præp.* ℥ iij. Fol. *betonicæ, maioranæ, an. p.* j. Flor. *chamomeli, meliloti, an.* ℥ iij. *roſar. rub.* ℥ j. *anthus, ſtœch. arab. an.* ℥ j. ß. *ſpicæ,* ℥ ß.

Ex his f. ſacculus pro lixiuio.

℞ *Stœch. arab.* ℥ ij. *citrinæ, primulæ veris, an. m.* ß. *origani, betonicæ, calamenti, an. p.* ß. Rad. *aſari* ℥ vj. *iridis Illyr.* ℥ iij. *fol. ſenæ,* ℥ ß. *agar. trochiſc.* ℥ ij. *flor. lauendulæ, chamomeli, an. p.* ß.

Conquaſſata dentur pro lixiuio.

Poma ambræ:

℞ *M. pomi ambræ,* ℥ j. *ſtyracis cal. aſæ dulcis, an.* ℥ ß. *ol. nucis moſch. gutt.* ij. *ſuccini, ſpicæ, an. gutt.* j. *moſchi, gr.* j. miſc. pro pomo.

℞ *Ladani puri,* ℥ j. *ſtyrac. cal. thuris maſculi, ligni aloes, cariophyll. an.* ℈ ij.

f. cum mucilag. gummi arab. extr. aq. maioranæ pomum, cui in fine incorporentur ambræ & moſchi an. gr. j. f. pomum.

℞ *Roſar. rub.* ℥ j. ß. *ſantal. omni: an.* ℥ ß. *galliæ moſch.* ℥ ß. *ligni aloes,* ℈ ß. Sem. *nigellæ, macis, an.* ℥ ß. *maioranæ, lauendulæ, an.* ℈ ij. *ſpicæ gran.* vij. *alyptæ moſch.* ℥ ij. *aſæ dulcis,* ℥ ß. *ladani,* ℥ j.

Incorporentur cum aq. roſar. & modico ſtoracis liquidæ, aromatizentur cum moſcho f. pomum.

℞ *Beniouin,* ℥ ß. *ſtoracis cal.* ℥ iij. *ladani,* ℥ j. *cariophyll. ſant. odor. an.* ℈ ij. *roſar. rub. maioranæ, an.* ℈ j. *camphoræ gr.* ij. *infuſ. trag. in aq. roſ.* ℥ vj.

f. maſſa, aromatizetur cum ambra & moſcho ad libitum.

℞ *Ladani,* ℥ j. ß. *ſtoracis, cal.* ℥ j. *aſæ dulcis,* ℈ j. *cinamomi el. cariophyll. cubebar. zedoariæ, an. gr.* xv. *ſem. nigellæ, roſar. rub. an.* ℈ ß. *nucis moſch. macis an. gr.* v. *galliæ moſch.* ℥ ß. *ligni aloes el.* ℈ ß.

Puluerizentur ſubtiliſſ. incorporentur cum ladano & ſtyrace cal. in vino forti & aq. roſ. diſſol. an. q. ſ. adde moſchi aq. roſ. odorata diſſol. gr. iij. f. pomum ambræ.

℞ *Ladani puri,* ℥ j. *galliæ moſch. aſæ dulcis, ſtyr. cal. an.* ℈ j. *thuris, zedoariæ, nucis moſch. macis, an.* ℈ ß. Sem, *maioranæ, nigellæ, ocymi, ſant. citr. roſar. rub. an. gr.* vij.

f. puluis. Ladanum & ſtyrax in vino forti & aq. roſar. infuſionis Tragac. q. ſ. diſſoluantur, adde *moſchi gr.* iij. *ambræ gr.* ij.

Suffumigia ad caput:

Fernelii: ℞ *maſticis, ſandaracæ, carabe an.* ℥ iij. *roſ. rub. p.* j.

f. pul-

f.puluis groſſus pro ſuffitu.

Aliud *Cratonis*.

℞ *Styracis cal.* ʒ j. ß, *benzoi*, ʒ j. *cariophyll.* ℈ j. *ſacch.* ʒ iij. *f. puluis craſſus.*

℞ *Ligni aloes,* ʒ ß: *ſtyracis cal.* ʒ iij. *cariophyll.* ʒ ij. *benzoi* ʒ v. *miſc. f. puluis.*

Hic puluis inſpergi poteſt fornaci ſingulis diebus bis, quantum capit teſta iuglandis, vel plus etiam. In menſura enim nullus eſt error: Roborat caput & ſpiritus.

℞ *Aſæ dulcis*, ʒ ij. *ſtyracis cal.* ʒ j. *ligni aloes,* ℈ ij. *moſchi, gr.* j. *ſacchar.* ʒ iij. *f. puluis groſſus.*

℞ *Olibani, maſticis, ſandaracæ, an.* ʒ ij. *gummi hederæ, nigellæ torref. an.* ʒ j. *aſæ dulcis, ſtyracis cal. an.* ℈ ij. *coriandri, nucis moſch. an.* ℈ j. *macis,* ℈ ß. Flor. *ſtechadis, anthus, an. p.* ß.

Omnibus craſſo modo conquaſſatis f. puluis craſſus ad ſuffumigium.

In catarrho;

℞ *Styracis cal.* ℈ j.

Iniiciatur prunis, vt fumus naribus attrahatur.

Vel ℞ *Ladani & ſtoracis, odoret, vel fiat inde* ſuffumigium.

℞ *Caſſiæ ligneæ*, Iniice carbonibus pro ſuffitu.

Orbiculi: vulgo *Pater noſter.*

℞ Herb. *baſilic. maioranæ, roriſmarini, an. m.* ß. Flor. *lauendulæ, roſar. cariophyll. an. p.* j. ß. *ſpicæ ind.* ʒ ß. *ſandali citr. macis, nucis moſch. cariophyll. an.* ʒ ij.

cinamomi, ℨ ß.*ladani, aſæ dulcis, an.* ℨ ß. *ſtyracis cal.* ℨ j.*moſchi,q.v.*

Cum terebinthina & ſtyrace liquida an. q.ſ. f. *Pater noſter*. Aliter cum infuſione *tragacanthi & gummi arab.q.ſ.f.maſſa*, formentur globuli.

Trochiſci narcotici ad dolores ſiue capitis, ſiue dentium, ſiue quoſcunque alios:

℞ *Gummi arab.tragacanthi,amyli an.* ℨ j.*ceruſſæ lotæ ex aq.roſ.* ℨ j.ß.*ſtyrac.cal.myrrhæ,caſtorei,opii ſapa diſſoluti,an.* ℈ j.*croci, gr.*vij.ß.

Trita omnia excipiantur mucilagine pſyllii,ex *aq.roſar.facta,f.l.a.trochiſci.*

Ad diuturnum capitis dolorem:

℞ *Theriacæ opt.* ℨ j.*thuris maſculi,ſulphuris an. gran.* ij.

Miſc. præbe mane & ſudet æger ab aſſumpto horis iiij.

Valet etiam *ol.lil. alb.*ſi eo caput inungatur.

Ad eundem.

SOlue camphoram in vino ardente, vnge caput,& ceſſabit dolor.

Item : Coque artemiſiam in aceto,& laua caput.

Frontale:

℞ *Maioranæ,lauendulæ,anthus,ſaluiæ,betonicæ, ſtechadis arab. aſari an.* ℨ iij. *nigellæ vtriuſque, macis, nucis moſch. cariophyll. an.* ℨ ij.*flor.ſambuci* ℈ iiij.

Miſc.

Miſc. puluerizentur, & cum *ol. ſpicæ ac ladano* incorporentur, extendantur ſuper alutam, cooperiatur ſyndone, interſuatur & applicetur fronti.

In cephalæa, hemicrania omnique dolore capitis:

℞ *Nucis Ital. decort. num.* 45. *gran. iuniperi, numer.* 30. *nuces moſch. integ. nume.* iiij. *zinzib. contuſi,* ℥ ß. *cariophyll.* ℥ j. *thuris albi,* ℈ j. *vitell. ouorum rec. num.* ij. *oxycrocei,* ℈ j. miſc. tere ſubtiliter.

Affunde lib. ix. vini aromat.

Coq. in olla noua bene obturata luto ſapientiæ vſque ad tertias: Inde patiens bibat, in die ſemel atque iterum.

Practicum.

Externa applicatio in dolore capitis in tribus caſibus non conuenit.

I. *In febribus; aut cum in corpore plethorico euaporatio fit à toto.*

II. *Cum vapores per ſe generati ſunt in capite, aut aliunde tranſmiſſi in capite remanſerunt.*

III. *Cum catarrhus adeſt, abſtinendum erit ab epithematibus frigidis & humidis.*

A*ppendix*: Meminit *Æginetæ* cuiuſdam morbi ac doloris capitis, *lib.* 1. *c.* 13. quem ipſe *Syriaſim* vocat, qui potiſſimum accidit infantibus; eſt autem nihil aliud, quam inflãmatio partium, quæ circa cerebrum & eius membranas ſunt infanti- F. H. D.

ſantibus familiaris: Accidit plerumque poſt Pleiadum occaſum, cum capita deſtillationibus pituitæ exercentur, præcipue autem Syrio, ardentis Leonis aſtro effulgente, vnde Statius:

Dum calido latrauit Syrius aſtro. Infantium corpora infeſtat potiſſimum, inflammatione circa cerebri membranulas, ex pituitoſo ſanguine illic putreſcente orta, cui ſubeſt leuis febriculæ feruor. Signa huius morbi ſunt: Syncipitis & oculorum cauitas: pallor totius corporis; ariditas magna; Vigilia cum inſomniis, ex choleræ impetu, feruor; ex acerbitate diarrhœa: Bilis enim per febrem aucta, cũ acris ſit & mordax, alui profluuium mouet.

In hoc itaque morbo, in puerorum capitibus pituita largior coaceruabatur, quæ æſtu bilis incaleſcens, membranas cerebri inflammat, vaporeſque ſomniferos diſſipat; Hic feruor deinde per arterias ad cor defluit.

Vide hac in re *Langium*, qui à *Galeni* calumnia defendit *Ariſtotelem*; Ille enim *lib.* 8. *de vſu partium*, hunc reprehendit, quod dixiſſet, *cerebrum ob cordis refrigerium eſſe factum*, vbi ſcita comparatione Lunæ & mediæ Regionis aeris in Macrocoſmo, cum cerebro in Microcoſmo, hanc rem explicat. Idem author inde detegit *errorem Auicennæ*, qui magno ac propemodum periculoſo lapſu Syriaſin puerorum, cum eryſipelate cerebri confundit. Intermittere non poſſum, quin Alexandri Aphrodiſæi, veri in philo-

philoſophia Medici verba hic addam: ἐν κεφάλῃ φλέγμα ἢ ξάνθη χόλη συῤῥευθῆ ἢ σαπάη καὶ ἰδίᾳ τῆς εἰσπνοῆς δὲ καὶ τοῦ πυρώδους ἄερος τὰ πνεύματα ἐκπυροῦται. Cura autem huius morbi, potiſſimum conſiſtit in oxyrhodinis, in ſucco Solani hortenſis, cucumeris; ſyncipiti, fronti, & arteriis temporum, cum ſpleniis applicatis.

SPICILEGIVM II.

De *MORBIS IMAGINATIONIS ET rationis læſæ: vt phrenitide, mania, melancholia, fatuitate & amentia, amore Herculeo, ſeu furioſo, lycanthropia vel lupina inſania & hydrophobia.*

PHRENITIDIS CATHOLICA.

PHRENITIS, continua dementia Celſo: Phreneſis iuuenali; eſt mentis abalienatio, φρένες enim mentem ſignificant. Eſt autem Phrenitis

phrenitis non morbus, non cauſa, ſed ſymptoma, quod non in qualitate, neque in exeunte mutato, ſed in læſa actione conſiſtit non ablata, nec diminuta, ſed deprauata: Cum autem omnis actio facultatis alicuius ſit actio, facultas autem alia ad naturam, alia ad animam pertineat; in phrenitide non læditur actio naturæ primo & per ſe, ſed per accidens; principaliter autem actio ipſius animæ læditur, non quatenus à vitali, ſed quatenus ab animali facultate procedit, quę cum vel ſit motiua vel ſenſitiua; vtraque hic in phrenitide læditur. Phreniticus enim nō modo in actionibus ſenſuum tam externorum quam internorum; verum etiam in motu delinquit, quia in eo actio motiua vel debilitata vel deprauata eſt, præſertim ſi in phrenitide concurrat etiam conuulſio. Cum autem phrenitidis ſedes ſit ipſum cerebrum, idque ob functiones obeundas deficiat, vel propter partium eius ſimilarium intemperiem, vel propter malam eius conformationem, vel propter ſolutam vnitatem; ſciēdum eſt, cerebrum in phrenitide, quocunque morbo laborare. Nam, quantum ad intemperiem, Galenus & Auicennas teſtantur, in phrenitide cerebrum calida & ſicca affici, facultas enim animalis in phrenitide labefactata non ſeruat eam temperiem, quam pro ſtatu naturæ ſeruare debet. Cum autem omnis facultas ſenſitiua interna lædatur in phrenitide, imaginatrix quidem & ratiocinatrix læditur labefactata facultate,

cultate, conſequenter ob intemperiem calidam & ſiccam: Memoria vero ab hac intemperie nō labefactatur, ſed viget potius; vitiatur itaque memoria in phrenitide, non ab intemperie ſed ab errore externo, qui oritur ab obiecto, quod memoriæ repræſentatur, & ab ea recipitur. Nam quum patientes delirant, multa & varia obiecta imaginatrici & ratiocinatrici repręſentātur, quę eo modo quo à dictis facultatibus ſuſcipiuntur, etiam ab ipſa memoria recipiuntur. Intemperies autem in phrenitide ſemper coniunctam ſecum habet materiam, quæ cum conſideretur dupliciter, vel ſecundum eius naturam & eſſentiam; vel penes eſſendi modum, quot videlicet modis hæc materia peccet. Quantum ad eſſentiam, cum materia eſſe poſſit & vaporoſa & flatulenta, in phrenitide corpulenta potius peccat quam flatulenta, ad differentiam illius paraphrenitidis, quæ contingit in acutis febribus, vbi ex aſcenſu vaporum putridorum caput tentatur delirio, quo tamen cerebrum primario nō afficitur, ſicut in vera phrenitide, quæ fit à materia corpulenta quieſcēte in ipſo cerebro: Hæc materia corpulenta non eſt alimentalis, quæ ſui benignitate & ſimilitudine potius apta eſt conſeruare quam vitiare cerebrum, ſed excrementitia, nec naturalis, id quod oſtendit effectus eius, ſed præter naturalis, eaque nō pituita, à qua lethargus potius oritur, ſed vel ſanguis feruens, vel ſuccus bilioſus vel atrabilaris, qui omnes

ſucci,

ſucci, cùm calidi ſint, calidam cerebri intemperiem fouent. Phrenitis autem à ſanguine ferũente dependens omnium mitiſſima eſt. De hac dixit *Hipp. Deliria cum riſu meliora*. Et hæc de eſſentia materiæ dicta ſunt; Quod ad eſſendi modum, cùm hic conſiſtat in illius quantitate & qualitate, tum prima tum ſecunda, in eius item actione ac motu, videamus quot modis peccet materia in phrenitide. Quod ad quantitatem hæc materia excedit potius quam deficit: Exceſſus autem ille, prout maior vel minor fuerit; ita phrenitidem modo mitiorem modo vehementiorem efficiet. Deinde peccat etiam in primis qualitatibus hæc materia, ſic ſanguis calidus & ſiccus eſt: Bilis calidior & ſiccior: Atra bilis calidiſſima & ſicciſſima: Quod ad qualitates ſecundas, cum quædam ſint formales, quædam materiales; penes formam qualitas ſecunda conſiſtit in putredine: Quilibet autem ſuccus phrenitidem faciens putreſcit; minus tamen diſtat à ſtatu naturali phrenitis, quæ à ſanguine feruente dependet, magis quæ ab humore bilioſo, maxime quæ à melancholia. Qualitas ſecunda materialis conſiſtit in craſſitie vel tenuitate materiæ: Itaque in phrenitide, bilis flaua, vt ſuccus tenuior peccabit in tenuitate; Atra, vt ſuccus terreſtris, peccabit in craſſitie; Sanguis autem inter vtrumque ſuccum mediocritatem ſeruabit. Eadem materia conſideratur penes ſui actionem & reſiſtentiam: Penes actiuitatem, quædam

quædam materia magis agit, quædam minus; quædam magis reſiſtit, quædam minus: maxime agit ea, quæ longius diſtat à naturali ſtatu, vt eſt atra bilis; Phrenitis itaque atrabilaris maxime eſt lethalis, quia dependet à materiæ ſummæ actiuitatis, vt in quarta die poſſit perire patiens: Bilioſa vero ſi ad atrabilarem conferatur, paulo remiſſioris erit actiuitatis. Si vero ad ſanguinem feruentem, erit maioris actiuitatis, magis enim diſtat à ſtatu naturali: Phrenitis igitur atrabilaris acutiſſima eſt, ſanguinalis mitiſſima, bilioſa media: Quod vero de actiuitate dicitur, idem de reſiſtentia intelligendum eſt: Magis enim reſiſtit atra bilis medicamentis recte adminiſtratis, quam bilis: ſic bilis magis reſiſtit quam ſuccus ſanguinis: Poſtremo, ſi motum materiæ conſideremus, eumque duplicem, generationis & localem: Quod ad motum generationis, materia illa peccans, non in capite ſed in officina ſua propria hoc eſt in epate generatur, vel facultate epatis labefactata, vel eadem impedita: Labefactatur facultas epatis ſanguificatrix, ob intemperiem non quamcunque ſed calidiorem & ſicciorem, cui humores etiam calidi & ſicci correſpondent: Si itaque epar à ſtatu naturali non multum receſſerit, multiplicabit ſanguinem, ſed feruentiorem, ſi magis receſſerit, augebit bilem feruentem, ſi maxime receſſerit, vlterius adurendo humores, atram bilem procreabit. Hoc pacto epatis labefactatio conſiſtet in intempe-

rie calida. Si vero epar gignat eoſdem humores, quia facultas eius eſt impedita, hoc continget ob cauſam duplicem: Internam & externam. Interna erit iecoris obſtructio, propter quam calor etiam moderatus in epate, cum conſuetam tranſpirationem non habeat, augetur ac intenditur, & ſic neceſſario humores etiam calidos & aduſtos generat: Externa autem cauſa in victus ratione calidiore & ſicciore conſiſtit; Sic ſi quis multo tempore vſus fuerit cibis calidioribus, conditis cum aromatibus, epar ita incaleſcet, vt prædictos humores gignat. Si eandem materiam conſideremus, non ſecundum ſui generationem ſed penes motum localem, cum hæc materia in capite habeat ſubſiſtentiam, & ibi tamen non gignatur, aliter phrenitidem non faciet, niſi aliunde moueatur, & tunc videndum, an in capite moueatur per motum tranſmiſſionis, an vero per motum attractionis: Mouebitur autem per motum attractionis, ſi aut dolor capitis, aut calor eiuſdem præceſſerit: Per tranſmiſſionem autem mouebitur, ſi neutrum horum adfuerit, & ſic epar generando & multiplicando hanc materiam, tranſmittet ipſam in cerebrum, vbi reſidens phrenitidem efficiet. Hæc de phrenitide dicta ſunt, quatenus eſt morbus in intemperie. Si vero hæc materia tam copioſe attracta vel trãſmiſſa fuerit, vt caput vel cerebrum etiam in tumorem attollat, fiet phrenitis etiam à morbo in mala compoſitione. Vnde Auicennas re-

nas recte dixit: Phrenitidem eſſe apoſtema calidum, id eſt, prodire ab inflammatione cerebri, & conſequenter à morbo in mala compoſitione, quæ inflammatio cum ab affluxu humoris prodeat, hic humor vel erit ſanguineus, & cerebrum corripietur tumore inflammatorio; vel bilioſus, & faciet tumorem eryſipelatum, vel atrabilaris, & faciet tumorem atrabilarem. Quod ſi tumor hic inflammatorius etiam ad ſuppurationem peruenerit, & ſic phrenitis erit etiam morbus in ſoluta vnitate, quæ & deſperata & incurabilis eſſe cenſetur. In initio autem phrenitidis, primo inflammantur membranæ, id eſt, pia ac dura mater, quæ poſtea hanc inflammationem ipſi cerebro communicant. Deinde hoc etiam notandum ex *Gal.4.de locis affectis c.2.* Si cerebrum lædatur in phrenitide ſecundum partem anteriorem, ſola imaginatio erit læſa; ſi ſecundum partem poſteriorem, memoria: ſi ſecundum mediam, ratio ipſa lædetur: Si autem contingat in phrenitide omnem actionem facultatis ſenſitiuæ internæ lædi, indicium erit certiſſimum, totam cerebri ſubſtantiam eſſe læſam.

Cura Phrenitidis.

PHarmacia alia totum corpus reſpicit; alia locum affectum: De ea quæ totum reſpicit, alibi agitur; Notandum tamen hic eſt medicamentis tum lenientibus tum purgantibus ſem-

per permiſcenda eſſe, quæ vim habent non modo commoderandi feruorem, verum etiam impetum, & fluxum materiæ aſcendentis reprimendi: Proinde tamarindi in phrenitide ſemper erunt laudabiles, ſi permiſceantur lenientibus & purgantibus: Et ſi rhabarbaro vtendum eſt, probatur magis immaturum quam maturũ, habet n. vim aliquam roborandi, & aliqua ratione materiæ impetum reprimẽdi: Vtemur autẽ in phrenitide rhabarbaro potius in ſubſtantia quam in infuſione. Sic enim non nimis aperit, ſed roborando euacuat; Quando autem purgandum ſit, ſi quieta fuerit materia & ſi quieſcat in capite, hæc ſiue cruda ſiue cocta, cum occupet membrum principale, caput euacuanda erit. Si vero materia mobilis erit, vel habebit raptum ad membrum principale, vel ad membrum ignobile; ſi ad principale, ſtatim euacuanda erit, ſi ad partem mobilem moueatur, ſitque cocta, euacuetur, ſi cruda; prius præparetur. Quod ad pharmaciam, quæ caput reſpicit; ſi materia incipiat fluere in caput, reprimentibus vtendum applicando capiti ea, quę poſſint impetum materiæ reprimere, quo minus caput occupent, vt ſunt *olea: roſatũ, omphacinũ, de lẽtiſco, myrtinũ*. vt

℞ *Ol. roſ. omphacini an.* ℥ j. ß. *aceti ad penetrationem* ℥ ß. Miſc. pro oxyrhodino commiſſuræ coronali applicando; & ſæpe repetendo.

In ea parte craneum habet maiores poroſitates, vt vis medicamẽti facile penetrari poſſit, abraſis

raſis prius capillis, vt medicamentum magis adhæreat. & ſi materia incipiat raptum habere ad caput, debemus vti hoc oxyrhodino actu frigido: quia magis reprimit: Si autem cerebrum iam affectum ſit, admouebimus oxyrhodinon actu tepidum, vt hoc pacto conſulamus ipſi cerebro. In augmento vero reſoluentia cum reprimentibus permiſcenda ſunt, id fiet, ſi prædictis oleis addamus, *oleum chamæmelinum*, & *anethinum*: In ſtatu vero ſolis reſoluentibus & quidem moderatis vtendum, vt ſunt prædicta olea, & omentum caſtrati vel vituli actu calidum, ex animali viuo extractum, quod habet moderate reſoluendi, & cũ repetimus calefiat in oleo chamæmelino vel anethino. Vtimur etiam in ſtatu columbis exenteratis apertis, vt dum viuũt ſcindantur & aperiantur, & tam calidi ſuturæ coronali applicentur: In declinatione vero reſoluentib. valentioribus audacter agendum, vt ſunt ex Galeno *caſtoreum, thymus, betonica, ſtœchas, calamentum montanum, origanum, ſem. fœniculi, aniſi, &c.* ex quibus decoctum fiat, & cum ſpongia locus affectus foueatur. ſic enim materiæ iam impactæ fiet reſolutio, nec imminebit periculũ vt calefaciamus; in declinatione enim, nõ vſq; adeo viget materia: oleũ etiã roſatũ, omphacinũ & laurinũ commiſtũ applicetur. Semp aũt à mitiorib. reſoluẽtib. incipiendũ eſt: Nã ſi inter initia ſtatim valẽtiorib. vtamur, imminebit piculũ ne phrenitis in fatuitatẽ vertatur, q̃a ex vſu valde reſoluẽtium,

tenuior pars materiæ reſoluitur, & remanet craſſior, quæ dum frigida euadit, poteſt totum cerebrum frigidum reddere, vnde amentia, fatuitas & melancholia: Si vero moderatis reſoluentibus vtamur, ſenſim & paulatim reſolutio fiet, citra aliquam noxam.

De Mania, ſiue Inſania & furore.

Maniæ Catholica.

INſania Ciceroni eſt mẽtis ægrotatio ſeu morbus, inſanitas & ægritudo animi, *lib. 3. Tuſ. quæſt.* Mania rabies eſt Horatio, intemperia Plauto; Græci ἔκστασιν λογισμοῦ dixerunt, vnde plantæ, quæ Maniam inducunt, vocantur ἐκστατικαὶ, de quibus agit *Theophraſtus 9. de hiſt. plant. cap. 3.* Pro natura huius morbi, occurrit primo forma, quæ eſt actio deprauata principum facultatum cerebri: Maniaci enim aliter imaginantur ac diſcurrunt, quam debebant, vt propterea huius facultatis actiones deprauatæ ſint. Ex hac forma conſtat, hunc Maniacum affectum locandum eſſe in genere ſymptomatum iuxta *Gale. 2. de ſympt. cauſ.* Vltimo, proinde diſtinguitur tum à morbo, tum à morbi cauſa, & ratione, qua Mania eſt actio deprauata, diſtinguitur etiam ab actione ablata & debilitata. Verum quia hæc actio exerceri non poteſt ſine materia & ſine ſubiecto: Eſt autem cerebrum locus affectus

vel

vel ſubiectum, in quo animales facultates ſubſiſtunt: Hoc autem cerebrum afficitur in Mania non ſecundum totum, ſed ſecundum partem, cum actio imaginatricis & ratiocinatricis facultatis læſa ſit: Et cum ſubiectum imaginatricis ſit pars anterior cerebri, ratiocinatricis, pars media, cerebrum in Mania afficitur, tum ſecundum partem priorem, tum ſecundum mediam, poſtrema illæſa manente. Iam quærendum eſt amplius, ſi ſic afficitur cerebrum, an afficiatur ſecundum propriam ſubſtãtiam, vel ſecundum ventriculos, hoc eſt, an pendeat hæc actio à morbo cerebri in intemperie, an vero in mala compoſitione; Ex *Galeno l.c. & 6. Aph.* 81. Cerebrum in Mania afficitur ſecundum ſubſtãtiam, & per conſequens, ratione qua eſt pars ſimilaris, ad differentiam apoplexiæ, epilepſiæ, vertiginis, quæ ſunt affectiones cerebri penes ventriculos; ad differentiam etiam phrenitidis & lethargi, quæ ſunt affectiones cerebri in magnitudine aucta, ſunt enim inflammationes: At in Mania cerebrum afficitur ſecundum partem ſimilarem tantum: & quia pars ſimilaris eſt ſubiectum intemperiei, ideo afficitur cerebrum ſecundum intemperiem, & conſequenter labefactata eius facultate. Sed quæritur, quænam ſit illa intemperies? Ex *Galeno l. c.* eſt intemperies calida & ſicca, ad differentiam melancholiæ, quæ dependet ab intemperie cerebri frigida & ſicca. Sed quiſnam eſt modus generationis Ma-

niacæ paſſionis, vt ob hanc intemperiem deueniant patiẽtes ad iſtum ſtatum, vt ſint furibundi, feroces, temerarii, iracundi? Vt hoc cognoſcamus, ſupponendum eſt, quod etiam de melancholia diximus, quod videlicet omnis actio immediate & principaliter manat à ſua facultate, facultas autem cum per internam ſui naturam non ſuſcipiat alterationem, neque maius neque minus, neceſſarium eſt, vt ab extrinſeco facultas hæc lædatur, quando à propria actione aberrat; Hoc nihil eſt aliud, quam ſpiritus animalis, in quo ipſa primario reſidet, & tanquam in principali ſubiecto recipitur, vnde cum ſpiritus ſit alterabilis, qui & calidus & frigidus, & opacus & lucidus fieri poteſt, hinc fit vt facultas in hoc ſubiecto recepta, agat & operetur ſecundum naturam ſpiritus recipientis: Quare ſi contingat, vt hic ſpiritus quoad primas qualitates euadat languidior & in paſſiuis ſiccior, & quoad ſecundas qualitates fiat obſcurus, cum debeat eſſe lucidus, tunc facultas animalis vtens hoc ſpiritu frigido & ſicco, opaco & obſcuro, exercet ſuas operationes deprauato modo cum mœrore, triſtitia & quiete potius quam motu: Si vero hic ſpiritus quoad primas qualitates recedat à naturali ſtatu per caliditatem & ſiccitatem, & quo ad ſecundas recipiat nimiam igneitatem & luciditatem, tunc facultas non amplius aget cum otio & quiete, ſed cum motu aſſiduo & valde violento, quia talis eſt natura ſpiritus

ritus ignei, aget etiam nox cum mœrore & triſtitia, quia ſpiritus non eſt obſcurus & opacus, ſed cum audacia & temeritate & inconſueto quodam furore. Itaque facultas in Mania quicquid agit præter naturam, agit ratione huius ſpiritus calidioris & ſiccioris & ignei redditi, ſic vt immediata cauſa furoris ſit ſpiritus ita affectus; Sed à qua cauſa ſpiritus talis euadit? non niſi ab intemperie ſubiecti, in quo recipitur: Cum autem ſubiectum ſpiritus animalis ſit ipſum cerebrum, ideo ab intemperie cerebri ſpiritus animalis alienam intemperiem recipit, ſcilicet calidiorem & ſicciorem, quæ nonnunquam talis etiam ab ipſa materia generatur, tum vaporoſa tum corpulenta, vt à ſanguine feruentiore, à bile flaua & vitellina, item à bile atra, quæ fit atra dupliciter: vel quia putreſcit, vel per caloris ingentis aſſationem: Ex ea autem atra bile quæ putreſcit, fit Mania citra furorem, ex altera fit Mania cum furore & percuſſione aſtantium; Cum autem talis humor ſui caliditate & ſiccitate, non poſſit ſpiritum reddere calidiorem & ſicciorem, niſi in cerebri ſubſtantia ſit præſens, videndum eſt, an talis in cerebro generetur, an vero aliunde defluat: In cerebro gigni non poteſt, cum id non ſit officina humorum, neceſſe eſt vt aliunde deriuetur, & vel à toto calidiore & ſicciore, vel à parte, ſcilicet epate calido & ſicco: Fit autem epar calidius & ſiccius, vel quia habet talem in-

temperiem labefactata facultate, vel à quodam extrinſeco, quod & intra & extra corpus eſſe poteſt, intra eſt obſtructio venarum epatis, vnde epar, cum priuetur naturali euentatione, fit calidius; extra eſt cibus calidior & ſiccior. Hinc igitur eſſentia Maniæ colligitur, quæ eſt actio deprauata principum facultatum cerebri, imaginatricis & ratiocinatricis, procedens à ſpiritu animali, calidiore & ſicciore reddito, modo ab intemperie cerebri calida & ſicca, modo etiam à materia calida & ſicca: quæ & vaporoſa & corpulenta eſſe poteſt, etſi corpulenta, vel ſanguinea vel binioſa, vel atrabilari, quæ aliunde fluit, vel à toto vel à parte, & ſi à parte, vel ob internam intemperiem, id eſt, obſtructionem venarum, vel ob intemperiem extra acquiſitam ob cibos calidos & ſiccos. Hinc facile differentiæ eruuntur, quemadmodum & ſigna. Quantum ad curationem, cum fiat Mania vel à ſola materia calida & ſicca vel à ſucco feruente, intemperies requirit refrigerantia & humectantia; ex parte vero ſucci, ſi is peccat in copia, indicat ſui euacuationem, ſi in primis qualitatibus, cum calidus ſit & ſiccus, indicat frigidum & humidum, ſi in ſecundis, & ſi craſſior fuerit, attenuandus erit; ſi ſuccum conſideremus ex parte loci, cum ſubſiſtat in cerebro, & ibi tamen non gignatur, ſed aliunde fluat, ratione ſucci iam defluxi & in cerebro contenti, indicabitur euacuatio deriuando: Si vero conſide-
retur

retur ſuccus, prout fluit à toto vel à parte, ſi à toto, reuellendum eſt & prohibendum ne impoſterum gignatur, & quia gignitur ab epatis intemperie cal. & ſic. Epar refrigerandum & humectandum eſt. Hæ ſunt indicationes curatoriæ & præſeruatoriæ. Quãtum ad prognoſticon, *Gal.6.Aph.*53. dicebat, periculoſam eſſe deſipientiam, quia læſio eſt in facultate principe, in membro principali, nempe in cerebro. Pro differentiarum varietate tamen vna periculoſior eſt altera. Minus periculoſa eſt, ſi ſola lædatur imaginatio, quam ſi ſimul ipſa etiam ratio affligatur, & quæ læſa tantum anteriori parte cerebri accidit, quam quæ fit læſa etiam media: ſi deterior erit illa, quæ ab intemperie cum materia infertur, quam quæ à nuda intemperie tãtum gignitur: præterea mala erit, quæ fit à ſanguine feruente, deterior quæ à bile aſſata, peſſima quæ ab atra bile putreſcente cauſatur.

Cura Maniæ.

PRimo ſanguis mittẽdus eſt, ſi plenitudo adſit, & magno quidẽ auxilio, ſi morbus ſit vehemẽs & virtus concedat; debili vero, ſi virt⁹ ſit imbecillis: Affectus etiam vehemens indicat, cito & vnica vice ſanguinem detrahendum eſſe, ſi virtus conſentiat, quæ ſi non ſit robuſta, pluribus vicibus ſanguis mittendus eſt: Aetius modo ſecat venam frontis, modo cubiti, & inter venas cubiti, modo ſecat cephalicam, modo alias. Si ſanguis

ſanguis totum corpus occupat, vena cubiti aperienda eſt, quia per hanc totum euacuamus, ſed cum hæc triplex ſit: Baſilica, quæ iecur reſpicit, cephalica, quæ caput, & media, hic aperienda erit, quæ magis reſpiciat partem, quam totum, ut eſt cephalica, quia etſi ſanguis in toto peccat, tamen, magis, vrget ſanguis peccans in parte, quam in toto: Si vero ſanguis non peccet in toto, ſed in parte tantum, vena frontis ſecetur, quia in capite tantum erit ſanguis copia, vel loco venæ huius, aperiemus venas narium, applicādo ſanguiſugas auribus, vel, cucurbitulas partibus iſtis. Materia medicinalis, totum reſpiciens, vel contenta vel continentia reſpicit; Contenta ſunt humores, & vel continentur in primis viis, vt in ventriculo & inteſtinis, vel in remotioribus. Si in primis, lenienda eſt aluus, diuerſa materia, pro diuerſitate peccantis ſucci: Si fiat à ſucco bilioſo, pro lenitione accipimus ſyrupum roſatum ſolutiuum, violatum ſolutiuum, mannam ipſam diſſolutam in ſero caprīno; Si ab atra bile, detur *Caſſia, elect. lenit.* &c. præparantia ſemper ſint humectantia & refrigerancia, & non ſolum cichoracea, quæ moderate refrigerant, ſed & valentiora, ut *ſyr. viol. de lactuca, nenuphar. ſyr. ros.* recens cum decoctis appropiatis. Quantum ad ſoluentia: ſi bilis peccauerit, habemus *rhabarbarum, mannam, ſyr. ros.* & ſimilia; Sed valentius erit *diagridion* .j. *ſcammonæa præp.* cuius doſis in granis & ſic in minima copia exhibita

bita euacuabit feruentes ſuccos, cito & plurimum, eſt enim remedium vehementiſſ. præſtat autem hoc vti potiſſimum, quia Maniaci medicamenta in magna copia non facile admittunt; Exhibeamus igitur *diagridii gr*.vj. Capouaccius exhibebat *diagridium* hoc in caſu ad *gr*.XII. *antimonii* autem *præp. gr*.iij. *vel* iiij. Exhibebat autem vtrumque in *paſſulis, caricis ficubus, pomis*, vt ita deciperet maniacos, vel in ouo ſorbili, vel etiam in vino, cum maniaci nõ febricitent, quem uſum ſi non admittat patiens, decipiemus ipſum præbentes antimonium præparatum, quod nullius eſt ſaporis; tempus exhibendi eſt; vt non ſemper exſpectemus coctionem materiæ, quia materia eſt furioſa: ſi enim materia, vbi raptum habet ad caput, etiamſi cruda ſit, euacuari poteſt, magis hoc ipſum fieri debet, quando iam caput occupauit; Huc accedunt diuretica, inter quæ Auicennas proponit potius calida, quam frigida vt eſt *ſem. fœniculi dauci &c.* neque obſtat, quod materia ſit calida, & epar ſit calidum, quia magis vrget euacuatio materiæ per diuretica calida, quam vt vtamur frigidis, quæ hanc materiam minus euacuant quam calida. Quod ſi tutius progredi volumus, miſceamus calida cum frigidis, vt ſi decocto *fœniculi & apii* addamus ℥j. *ſem. melonum*. Balneum etiam non eſt prætermittendum, quod vim habet euacuandi per ſudorem, inprimis cum Mania oritur à toto, ſitque balneum aquæ dulcis, vt non ſolum fiat

euapo-

euaporatio, ſed etiam corporis humectatio. Quantum ad localia; Si Mania tantum eſt ab intemperie, ſolis alterantibus eſt vtendum, lotionibus & ſtillicidiis factis ex *malua, hordeo, lapatio, foliis violarum*: ſi ſimul adeſt materia, debet euacuari per nares, & maſticatoria exhibenda ſunt, de quibus in dolore capitis egimus. Auicennas pro diuretico exhibet puluerem *rad. cucumeris ſylueſtris ad* ℥ ij. ß. quia ſumma eſt actio materiæ, ſummam doſin exhibet, & quia difficilis eſt paſſio materiæ, exhibet in puluere, vt vehementer agat & euacuet. Poſt cuius pulueris vſum exhibere poterimus ℔ j *lactis caprini.*

Melancholiæ *CATHOLICA.*

HAnc parum ſcite Ciceró Grecos inceſſens, vt parum verbo valentes, furorem reddit. Eſt autem mentis alienatio ex atra bile nata, cum mœſtitia metuque coniuncta. Hunc morbum *Gal.* 2. *meth.* 2. melancholiam dixit à cauſa, nempe à materia melancholica: Eſt autem affectus in quo patientes triſtantur & mœrent ſine aliqua cauſa. Eſſentia huius in cognitione formæ propriæ, materiæ & cauſæ effectricis conſiſtit. Quantum ad formam; melancholia cum ſit res p. n. non eſt morbus, neque cauſa ſed ſymptoma, quod non in qualitate mutata nec in exeunte mutato ſed in actione læſa non quidem

dem ablata, neque diminuta ſed deprauata conſiſtit, *teſte Gal.2. de cauſis ſympt.2.* Eſt autem melancholia actio læſa facultatis animalis, non mouentis, ſed ſentientis, neque externæ ſed internæ, neque memoratricis læſæ, ſed imaginationis vel rationis, ita vt in principio ſola deprauetur imaginatio, progreſſu autem temporis ſi confirmetur, ratio etiam ipſa deprauetur, memoria vero ſemper illæſa maneat, eo, quod in hoc affectu adſit cerebri intemperies frigida & ſicca. Cum autem vtraque facultas (Imaginatio & ratio) materialis ſit, non poteſt actionem ſuam obire niſi in materia ſuſcipiatur tanquam in ſubiecto; quod ſubiectum eſt cerebrum ipſum. Quare melancholia iure dicitur vitium cerebri: Vitiatur autem cerebrum in melancholia non ſecundum totum, ſic enim omnes facultates læderentur, ſed ſecundum partes, in quibus imaginatio & ratio conſiſtunt, & ſic ſecundum anteriorem ac mediam partem fit læſio. Cerebrum vero ipſum, cum dupliciter lædatur, primo vt eſt pars ſimilaris, deinde vt diſſimilaris; certum eſt in melancholia neutro modo affici cerebrum: Non enim afficitur, vt eſt pars diſſimilaris, quia ſic vel corriperentur ventriculi cerebri, & eſſet morbus in via, fieretque potius epilepſia & apoplexia, vel cerebrum ipſum afficeretur tumore aliquo præternaturali, & eſſet morbus in magnitudine aucta ob tumorem inflammatorium, qui nunquam eſt ſine

febre,

febre, melancholia vero eſt ſine febre, quare non erit hoc vitium referendum ad morbum malæ compoſitionis. Quæritur itaque an cerebrum in melancholia afficiatur, vt eſt pars ſimilaris, & conſequenter intemperie aliqua? Proculdubio in hoc malo adeſt intemperies, ſed hæc non eſt vera & legitima cauſa melancholiæ: Nam ſi intemperies hæc cerebri calida fuerit, non generabitur melancholia, ſed potius Mania, quod eſt delirium cum audacia & temeritate, non cum triſtitia quemadmodum eſt in melancholia. Quantum ad intemperiem frigidam, hæc quidem neceſſario adeſt in melancholia, ſed non eſt cauſa melancholiæ; quia ratione huius frigidæ cerebri temperaturæ ſpiritus generatur modicus in pauca copia. A ſpiritus autem paucitate non fit melancholia, ſed fatuitas & ſtultitia. In quam itaque cauſam reduci debet hoc ſymptoma? ℞ In materiam melancholicam tanquam in veram legitimam & propriam cauſam, quæ cum duplex eſſe poſſit, alia frigida & ſicca, alia calida & ſicca, quam proprie atram bilem dicimus, non fiat hoc ſymptoma ab atrabilari melancholia, quæ ferina deliria efficit, non cum triſtitia & mœrore, ſed cum furore: generabitur igitur hoc ſymptoma à melancholia frigida & ſicca, quæ cum ſit humor terreſtris, ſiccus craſſus, opacus & obſcurus, merito frigiditatis & ſiccitatis refrigerat & exſiccat cerebrum, ita vt hæc intemperies cerebri prodeat à præ-

à præſentia huius materiæ in cerebro exiſtentis: Ratione vero ſuæ terreſtritatis opacitatis & obſcuritatis, dum permiſcetur ſpiritui animali, redditur hic ſpiritus obſcurus ac tenebricoſus, vnde facultas imaginatrix & ratiocinatrix nõ poſſunt agere & ſuas operationes exercere, niſi deprauate, nõ quod ſecundum internam naturam ſuam immutantur, ſed quia alterationem ab extrinſeco accipiũt, vnde cum ſpiritus animalis melancholiæ permixtus obſcurus & opacus fiat, neceſſario facultas etiam imaginatrix & ratiocinatrix deprauate operatur & agit; inde melancholici triſtantur & mœrent; timent temere: Cum igitur hic affectus prodeat à ſpiritu animali tenebricoſo & obſcuro, hic ſpiritus redditur talis dupliciter, primo propter mixtionem alterius materiæ & naturæ diuerſæ & alienæ ab hoc ſpiritu: Secundo talis fit ab intrinſeco, ſive per internam ſui ſubſtantiam: Si ſpiritui permiſcetur materia opaca & obſura, qualis eſt melancholica, hæc duplex eſt alia vaporoſa alia corpulenta; vaporoſa inſtar fumi ſpiritũ lucidum obſcurat & opacum reddit, ꝙ ipſum longe magis præſtat corpulẽta: Si vero ſpiritus iſte ꝑ ꝓpriam ſubſtantiam talis fit & generatur, id accidit, quia in corde ſpiritus vitalis frigidus obſcurus ac tenebricoſus gignitur, qui cum ſit materia ſpiritus animalis, à corde enim aſcendens in cerebrum ibique receptus per vlteriorem elaborationem à propria cerebri temperatura tranſmutatur in

animalem, fieri aliter non poteſt, quin talis ſpiritus animalis & ipſe gignatur obſcurus ac tenebricoſus. Quare in hac melãcholia nõ iam cerebro ſed cordi medebimur: Generatur autẽ ſpiritus in corde talis ob duplicẽ cauſam, primo, labefactata facultate cordis, ſecũdo ab extrinſeco: Labefactatio cordis conſiſtit in intemperie cordis modo frigidiore modo calidiore: Calidior cordis intemperies ſpiritum vitalem tenebricoſum reddit, quia hic calor excedens, agens in cordis ſanguinem (ex ſanguine enim gignuntur ſpiritus) vi inſigni illum ipſum ſanguinem adurit, & adurendo partes diaphanas abſumit, vt remanentibus partibus tenebroſis fiant ſpiritus obſcuri & opaci, qui in caput delati, vt ibi fiant animales, non poſſunt niſi obſcuri effici; verum à tali ſpiritu ita obtenebrato, producto à calidiore cordis intemperie, non fit melancholia, ſed potius paſſio maniaca, quia ſpiritus iſti ſunt feruentes: Idem autem ſpiritus in corde, redditur tenebricoſus ab intemperie frigidiore. Hæc intemperies frigida agens in ſanguinem, ſui frigiditate exprimit à ſanguine partes tenues lucidas ac diaphanas, vt partibus remanentibus craſſis & obſcurioribus, non poſſit inde prodire ſpiritus, niſi obtenebratus & obſcurus, qui cum ſit frigidus & ſiccus aſcendens in cerebrum vertitur in ſpiritũ animalem tenebricoſum & opacum, in quo recepta facultas animalis agit cum mœrore ac triſtitia. Si autem cor ab extrinſeca

cauſa

cauſa talem ſpiritum gignat, hæc vel erit extra corpus, vel in corpore: Si in corpore, cauſa erit ipſum epar calidius, humorem gignens melancholicum, qui cordi communicatus tales generat ſpiritus: Si vero cauſa fuerit extra corpus, hæc dependet à victus ratione melancholica. Fit igitur ſpiritus animalis tenebricoſus, vt dictum eſt, vel per internam ſui naturam, vel ob permixtionem alterius materiæ opacæ craſſæ & obſcuræ, cuiuſmodi eſt materia melancholica, quæ permixta ſpiritui, ſua opacitate ſpiritum opacum ac tenebricoſum reddit: Circa hanc materiam latius nobis diſcurrendum eſt, quia in huius ablatione tota ferme conſiſtit curatio. Quare ſi hæc materia debet ſpiritum animalem obtenebrare, neceſſe eſt vt habeat ſubſiſtentiam in cerebro, vbi viget facultas animalis. In cerebro autem dupliciter poteſt ſubſiſtere, aut quia ibi generatur, aut quia aliunde aſcendit in cerebrum: Si generatur in cerebro, id accidit cum *Galeno* 3. *de locis affectis*. 7. quoties poſt phrenitidem ſuccedit melancholia, quod contingit, quando materia illa per reſolutionem partium tenuium & calidarum refrigeſcit, vt fiat melancholica, quæ permixta ſpiritui, affectum melancholicum efficit: Secundo modo, hæc materia in cerebro ſubſiſtens poteſt aliunde defluere, & vel à toto, vel à parte determinata; à toto fluit, quando totum corpus melancholicum eſt, frigidi & ſicci temperamenti. Eſt autem tempera-

mentum totius frigidum & ſiccum, duplex: Alterum natiuum, alterum adſcititium: Si natiuum fuerit, in tali temperamento non poteſt generari melancholia, quæ totum corpus ſui præſentia refrigeret & exſiccet, ac reddat melancholicum, quia dum corpus eſt à natiuitate frigidum & ſiccum, neceſſarium eſt, vt partes principales, cor & iecur & ipſæ ſint frigidæ, quia ſecundum *Gal. 2. Art. med.* Totius corporis temperatura conſequitur temperiem horum duorum viſcerum: At dum hæc viſcera à primordio generationis ſunt frigida, non generabunt melancholiam, quia etſi melancholia humor eſt frigidus & ſiccus, tamen non fit niſi à iecoris caliditate, quæ partes humidas ac tenues abſumens relinquit craſſas terreſtres & melancholicas, ita vt melancholia ſit effectus caliditatis. Ideo cum dicimus affectum melancholicum fieri à melancholia fluente à toto corpore in caput, & à toto frigido & ſicco, intelligimus eam temperaturam corporum frigidam & ſiccam, quæ non eſt natiua, ſicut contingit in declinante ætate, in qua melancholia ſenſim generatur in corpore, & poteſt totum corpus refrigerare & exiccare, neque habebit multam reſiſtentiam ex parte totius, quia in hac ætate calor non multum reſiſtit. Si vero melancholia caput aſcendit, à parte determinata, hæc pars multiplex eſſe poteſt, & ſic prodibit vel à iecore, vel à liene, vel à ventriculo & venis meſaraicis, vel ab vtero, vel ab Hæmor-

rhoidi-

rhoidibus. Ex iſtis enim partibus quædam ad affectum melancholicum efficiendum concurrunt, quia melancholiam generant, quædam, quia melancholiam genitam vel nõ ſuſcipiunt, vel ſi ſuſcipiunt detinent. Declaro: Epar concurrit ad melancholicum affectum producendum, generando melancholiam, cum ſit officina humorum: Quare generabit melancholiam ob intemperiem calidam & ſiccam; ideo curatio huius melancholiæ erit refrigerare & humectare epar. Ventriculus autem & venæ meſaraicæ concurrunt, quia cum hæ partes ſunt obſtructæ, vt propterea calor euentari nequeat, fit vt in iſtis partibus materiæ ita aduratur & aſſetur, vt in melancholiam abeat, vnde fit melancholia hypochondriaca, in qua flatus aſſiduo obſeruãtur. Concurrit etiam lien, vel quia non ſuſcipit hunc humorem genitum, vt par eſt, vel ſi ſuſcipit, ipſum non expurgat, ſed detinet. Vbi enim lien naturalem ſtatum ſeruat, debet ſuſcipere hunc humorem & ſuſceptum expurgare; ſi itaque lien non præſtat vtrumque, fit affectus melancholicus: Lien autem non ſuſcipit melancholiam genitam propter intemperiem frigidiorem & ſicciorem, ideo hæc melancholia in alias partes tranſmittitur, à quibus ſi fiat euaporatio in caput, fit affectus melancholicus: Idem lien hunc humorẽ detinet propter obſtructionem, viis enim obſtructis, detinetur & ſenſim augetur melancholia, vt lien in tumorem eleue-

tur, à qua copia ſi humores tenebricoſi in caput ferantur, ſpiritus tenebricoſus redditur: Quare tunc obſtructiones aperiendæ, & copia materiæ euacuanda erit. Deinde fit etiam hic affectus vitio hæmorrhoidum, vnde ſi quis aſſuetus fuerit pati expurgationes hæmorrhoidum certis temporibus, & hæmorrhoides ſupprimantur, vt melancholicus humor detineatur, qui expurgari debebat, fiet aſcenſus humorum ad caput, & ſic fiet affectus melancholicus: Eadem eſt ratio retentionis menſtruorum.

Cura melancholiæ.

PHarmacia quæ partem affectam reſpicit, duplex eſt, quia in melancholia per conſenſum afficitur cerebrum, & aliqua alia pars quæ fouet morbum, ſimul afficitur, ſiue ſit epar ſiue lien; alia igitur pharmacia reſpiciet partem affectam, & erit curatoria, alia partem fouentem reſpiciet & erit præſeruatoria: Inprimis expurgandæ ſunt primæ viæ & leniendum eſt: Si igitur fiat melancholia per conſenſum à ventriculo & venis meſaraicis, ita vt epar non concurrat, non ſit calidius, vtemur elect. lenitiuo cum ſpeciebus *hieræ*, *vel melle roſ. ſol.* cum eiſdem ſpeciebus; egemus enim non modo deterſione materiæ craſſæ & viſcidæ, adhærentis ipſis ventriculi parietibus, ſed egemus inſigni deterſione, quam conſequimur ab elect. lenitiuo & *melle roſ.* ſolu-
tiuo;

tiuo; maiorem autem deterſionem conſequimur à ſpeciebus *hieræ*, à quibus deſiſtendum, ſi epar ſit calefactum; nimis enim calefaciunt. Si autem melancholia ſit ab epate calidiore, probatur *mel roſatum* diſſolutũ cum *ſero caprino*: Quantum ad præparantia, cum materia, quæ præparanda eſt, ſit valde craſſa, terreſtris, contumax, non vna vice præparabimus, ſed à mitioribus incipiemus, & ſic conuenient inter initia: *Syrupus de ſucco bugloſſæ vel boraginis, acetoſæ ſimplex, mel roſatum, ſyr. de pomis ſimplex, ſyr. de cap. Veneris*, cum iiſdem decoctis. Facta prima præparatione, mitiore purgante vtendum, vt *foliis ſenæ, polypodio, epithymo*, addita confectione aniſi. vt.

℞ Fol. *ſenæ* ℥ iij. *polypodii, epithymi ana* ℈ iiij. pulu. *aniſi vel macis* ℈ j. *ſeri capr. q. ſ.* pro infuſione.

Hac infuſione facta per 24. horas, fiat diligens expreſſio, in qua diſſoluatur:

Mel. roſat. ſolut. ℥ iij. *conf. hamech* ℥ j. ß. miſc. pro potione.

Deinde præparatio repetatur, quia humor eſt contumax, & adſcendendum ad valentiora:

℞ Syr. *de agrimonia de fumaria comp. de pomis ana q. ſ.* Diſſoluantur in decocto *agrimoniæ, ceterach, rad. apii vel petroſelini vel fœniculi*, quibus per 6. aut 8. dies aſſumtis, valentiore pharmaco euacuandum, & ſic præter *ſenam, polypodium* & reliqua, addemus *cort. hellebori nigri* ℈ ij. *ad* ℥ j.

Etſi enim album helleborum efficax eſt, tamen ſolet patientes vt plurimum perturbare, vt

& vomitum & tormina & dolores efficiat, etſi diligenter præparetur; Quod ad remedia partes reſpicientia, cum hæc ſint duplicia, quædam enim contenta reſpiciunt, quędam continentia; Per contenta intelligimus vapores & humores; per continentia intelligimus ipſa ſolida, ipſas partes in quibus hæc cõtinentur; Ratione contentorum agendum eſt de medicamentis diſcutientibus flatus, & humores craſſos viſcidos, ac valde adhærentes extirpantibus; ratione partium continentium, dum hæc concurrant ad morbum hunc faciendum, vel generando humores, vel humores genitos detinendo, iure agendum de medicamentis alterantibus, vt ſi concurrat epar caliditate & ſiccitate ſua generando humores melancholicos, alteranda erit hæc pars cum frigidis & humidis: Si vero concurrãt partes detinendo humores genitos, cum hæc detentio fiat ab obſtructione, & hæc fiat à materiæ copia, craſſitie, lentore, ideo euacuandum, detergendum, & attenuandum eſt, Quare ſi adſit melancholia per eſſentiam à cerebro primario affecto, poſt totius euacuationem caput pariter euacuandum & ſenſibiliter maſticatoriis, & errhinis, de quibus ſupra in dolore capitis, & inſenſibiliter, id quod præſtant lotiones factæ ex decocto betonicæ, ſtechadis, florum chamomeli, anethi, quæ vim habent diſcutiendi flatus, & materiam craſſam attenuandi. Ex hoc decocto fiat ſtillicidium in commiſſura coronali:

nali; Ab Aetio & Paulo probatur etiam euaporatio facta cum aceto mulſo, in quo decocta ſint, thymus, pulegium, ſtechas, & potiſſimum nocturno tempore, & quo patiens dormit, hæc euaporatio adminiſtretur. Hæc præſidia reſpiciunt potiſſimum euacuationem materiæ vaporoſæ; Quia vero adeſt etiam materia craſſa & corpulenta, & hæc tum ſui natura, tum ratione loci remoti ſit rebellis, indiget remedio è longinquo euacuante & valide attrahente: Huiuſmodi erit antimonium, quod etſi non videtur eſſe in communi vſu, propter ſui vehementiam, & propter ſymptomata, quæ quandoque inducit, ſuperfluum vomitum concitando, & plus iuſto per ſeceſſum euacuando; Tamen ſi recte præparatum ſit, præſtabit citra noxam, quod optamus. Duplex autem eius præparandi eſt ratio; Secũdum alteram deduci poterit in oleum, quod melle eſt dulcius: Vtroq; modo erit conueniens. Quantum ad priorem præparationem in ſubſtantia, accipiamus antimonium de minera, prout à natura reperitur, hoc in ollam infundamus ad ignẽ, vt liqueſcat & fluat inſtar plumbi liquefacti, cum eſt ita fuſum, debet extingui & congelari in aqua roſacea, in qua ſit facta infuſio rerum cordialium, ſtomachicarum & capitalium, vt membris illis principalibus noxam non inferat, vt pro corde in aqua roſacea infundantur flores boraginis & meliſſæ; pro ventriculo, vel cinamomum vel macis, vel aliquod ſimile

mile aromaticum; pro cerebro, ſemen coriandri, radix pæoniæ vel folia betonicæ: Facta igitur hac extinctione in aqua roſacea, modo, quo diximus, præparata, & antimonio congelato & ad priſtinam naturam redacto, iterum antimonium illud ad ignem ponamus, prius tamen puluerizandum, vt iterum fuſum iterum extinguatur in noua aqua alterata, vt antea diximus: Atque hoc ter repetatur, deinde ad vſum reponatur: cuius doſis aſcendere poteſt ad ℈ ß. & quandoque ad ℈ j. prout corpora ſunt robuſta: Et ita vſus ſum hoc antimonio præparato, & habui ſedes optatas, ad differentiam antimonii non præparati, cuius grana duo vel iij. etiam purgant. Altera præparatio eſt: Accipiamus antimonium de minera & puluerizemus; & ſuper lapide marmoreo ipſum teramus, permixto oxymelle ſimplici, vt omnino amittat formam metallicam: Quo peracto, accipe acetum deſtillatum, quod eſt tenuius, & pro libitu ſemper iterum poteſt ſeparari ab antimonio; ſi vero non ſit deſtillatum, ſemper partes craſſiores permixtæ manebunt cum antimonio: Quantitas autem aceti huius tanta ſit, vt per duos digitos ſupereminеat antimonium in vaſe vitreo collocatum: Vas hoc debet locari vel in balneo Mariæ, vel in aqua tepida, vel in hypocauſto, vbi aer eſt calidior, vt acetum ratione modicæ caliditatis, ſubtilitate ſubſtantiæ citius & acrius penetret ſubſtantiam antimonii, & penetrando ita atterat & comminuat

nuat antimonium, vt nulla craſſa portio in eo relinquatur, id quod Galenus etiam obſeruari docebat in metallis præparandis 2. de comp. med. per loca, cap. 2. Maneat autem vas hoc in dicto loco calido per menſem: denique extrahatur totum acetum, vt remaneat ſola ſubſtantia antimonii: extrahi autem facilius poteſt per alembicum: Quod in fundo remanet, erit veluti paſta quædam, quæ debet valido igne deſtillari, inde aſcendet oleum rubicundum & ſaccharo & melle dulcius; quo ſi vtamur in purgandis corporibus, ad ℈ j. vel ij. vel ʒ j. euacuabit à partibus longinquis citra noxam. Si vero melancholia non fiat per eſſentiam, ſed per conſenſum à toto; tunc præmiſſa euacuatione totius, expedit reliquam materiam euacuare ſenſibiliter, primo cum diureticis modo calidis modo frigidis: Calidis vtemur, vbi epatis caliditas non prohibeat; frigidis, vbi feruor epatis inſignis fuerit, vt ab vſu calidiorũ noxam percipiat: Inter calida ſunt: Radix petroſelini, apii, fœniculi & ſimiliũ: Inter frigida ꝓbatur inprimis emulſio ſeminum melonũ, cuius quaſi vehiculum ſit ſerum caprinũ, vnde accipiemus inter initia ſeri caprini libras ij. vel ij ß. vel etiam iij. emulſionis autem ſeminis melonum tot vncias, quot erunt libræ ſeri caprini, & hic patiens aſſumat per 20. aut 30. dies: Morbus enim hic Chronicus eſt: Idem de diureticis calidis intelligatur. Quæ vero inſenſibiliter euacuant, erunt balnea aquea &

aeria,

aeria, vt ratione balnei toti corpori adminiſtrati, fiat euaporatio ſudorem prouocans: Cum autem eo vtimur, vt ſit materia auxilii euacuantis, ne ſit tepidum ſed calidum, vt ratione caloris aperiantur meatus cutanei, atque ita fiat reſolutio & ſudoris prouocatio. Hoc balneo ante cibum vtemur, eodem modo vtamur etiam balneo aerio. Si vero ſit melancholia per conſenſum à iecore calidiore, prȩſtat per totius euacuationem alterare iecur refrigerantibus & humectantibus, quod fiet commodiſſime ſero caprino, quod refrigerat & obſtructiones detergendo amouet; ante vſum autem ſeri, ſi epar erit obſtructum, de obſtruentibus vtendum, quæ non ſint admodum calida, ſed moderata, *vt radix quinquefolii, filicis, abſinthii*; *fol. agrimoniæ, cortices capparorum*, ex quibus in puluerem redactis, ſi ʒ j. pulueris ſingulo mane, ante ſerum detur, tolletur hoc pacto intemperies epatis calidior, & obſtructiones ſimul auferentur. Quod ſi contingat, aluum eſſe adſtrictam, præter vſum clyſteris, alternis diebus eodem ſero vtendum, in quo ſint infuſa folia ſenæ, epithymus & polypodium, vt:

℞ Fol. *ſenæ* ʒ iij, *epithymi, polypodii ana* ʒ j. *pulu. aniſi*, ℈ j. Miſc. cum ſero, & f. infuſio per 24. horas, & facta expreſſione, ſingulis 4. vel 5. diebus propinetur patienti.

Poſt ſumtum ſerum, patiens loco ſeri vtatur paſſulis præparatis, hoc modo.

℞ Fol.

℞ Fol. *ſenæ*, ℥ iiij. *epithymi, polypothii, ana* ℥ ij. Adde pro emollitione melancholiæ: Sem. *altheæ, maluæ, ana* ʒ ij. Infuſio vel in manna diluta in iure, vel in infuſione roſ. multiplici q.ſ. Qua infuſione facta per 24. horas, f. expreſſio, cui adde: Paſſular. lib. 1. & cum prædicta infuſione miſce, & ad vſum ſerua. Doſis ab ℥ ß. vſque ad ℥ ij. Opportunum tempus vtendi erit, tum poſt euacuationem totius, tum per interuallum 5. vel 6. dierum.

Poſtremo curanda eſt melancholia, quæ fit vitio ventriculi vel lienis, hæc proprie eſt melancholia hypochondriaca, in qua rugitus & flatus perpetuo obſeruantur. Ratione ventriculi, cum is in hoc morbo ſit refertus humore craſſo melancholico, primo detergenda valide eſt materia adhærens vētriculo, & attenuanda, vt cum ſenſibiliter euacuari nequeat, in vaporem conuertatur, & ita ſenſim abſumatur: Detergent autem valide aquæ thermales, ratione ſulphuris, & vt validius detergant, ante potum huius aquæ patiens ſingulis diebus accipiat diaſulphur ab Auicenna propoſitum in ſuo antidotario, quod ſi paratum non habetur, vtamur aliquo conſimili, vt ſi accipiamus ſulphuris viui lib. j. atteratur ſuper marmor cum oxymelle aut melle roſato, quæ habent vim attenuandi, diſſoluatur in decocto fœniculi, aniſi & ſimilium, & ſic ad vſum ſeruetur: Doſis ℥ ß. ſi autem adſit tumor lienis, auferendus erit vino chalybeato, quod

mate-

materiam craſſam attenuat, ſubtiliat, in vaporem tollit ac diſſoluit, id vero hoc modo præparatur: ℞ *Chalybem pulverizatum*, qui atteratur ſuper lapidem marmoreum cum oxymelle, deinde infundatur in aceto; ſtet in infuſione per 15 aut 20. dies: Facta infuſione, commiſceatur cum vino, quod ſic præparetur: ℞ *Vinum album & potens, meracius*, in quo ſi flatus infeſtarint patientes, infundamus quæ flatus diſcutiunt, *vt ſem. aniſi, fœniculi, &c. doſis:* pro ℥ j. chalybis, ponamus ʒ ij. flatus diſcutientium in vino: Infuſio fiat per 24. horas, & ratione lienis tumoroſi, addantur, quæ emolliunt, ne materia magis lapideſcat. vt ſem. altheæ vel maluæ, vt pro ℥ j. chalybis, ſumamus, ℈ j. ſeminum, & cum prædicto vino ita alterato, facta prius expreſſione debet poni chalybs, vt: ℞ ℔ j. chalybis præparati, & ℔. viij. vini alterati, vt diximus, f. infuſio, & per 15. & 20. dies, exponatur hoc vinum ſoli, vel in balneo Mariæ, vel in hypocauſto, & ſingulis diebus vtatur patiens bis, doſis. Inter initia ℥ ij. paulatim aſcendat per ℥ iij. & iiij. vſque ad x. aſſumat per menſem: Excrementa erunt nigriora atramento ſcriptorio, & tumor lienis recedet. Toto autem tempore, quo patiens hoc vino vtitur, deambulet ſatis potenter, vt ſudor etiam prouocetur.

Fatu-

Fatuitas & amentia: Μώρωσις, Ἄνοια.

Eius Catholica.

RAtionalis animæ operationibus diminutis inducitur fatuitas, ſtoliditas, deſipientia, ſtultitia; vbi autem penitus abolentur fit ἄνοια, mentis ignauia, cum homines ita afficiuntur vt beluæ & infantes; nam teſte Ariſtotele 8. de hiſt. animal. 1. Infantis anima fere nihil differt ab anima brutorum. Differũt igitur fatuitas & amentia ſecundum magis & minus; locus affectus eſt cerebrum; in fatuis iudicium & diſcurſus læditur: Deſipientia autem quæ fit in decrepitis, ita generatur, vt primo lædatur imaginatio, deinde ratiocinatio; poſtea memoria: Læditur autem prius imaginatio, quia pars anterior magis expoſita eſt iniuriis aeris. Fit autem fatuitas & amentia à morbo ſimilari, ab intemperie frigida: Frigidi enim eſt quietem inducere, & operationes mentis abolere aut imminuere: Quinetiam morbus inſtumentarius hos affectus facit; Hinc teſte Ariſtotele, qui paruo ſunt capite, plerumque inſenſati redduntur & aſini: præterea ſi ventriculi cerebri ſint anguſti, fit fatuitas ob morbum in via. Quomodo autem anguſtia ventriculorum cerebri faciat fatuitatem, explicauit conciliator diff. 79. vbi dicit, operationes animi integras proficiſci à ſpirituum luciditate, vbi autem ſpiritus in anguſtis locis condenſantur, fiunt magis opaci & obſcuri, quia res omnes diapha-

diaphanæ & lucidæ quo ſunt denſiores, eo fiunt opaciores. Adhæc humores frigidi & humidi fatuitatẽ inducunt, quia ſua frigiditate torpidos & inertes reddunt ſpiritus, vt nō poſſint operari. Immediatæ igitur & internæ cauſæ fatuitatis & amentiæ ſunt; intemperies frigida; paucitas cerebri; anguſtia ventriculorum eius; & humorum frigidorum copia. Quæritur autẽ 1. An ſola intemperies frigida hos affectus faciat? 2. An etiam à ſiccitate poſſint fieri. 3. An paruitas & paucitas cerebri fatuitatem efficiat. Circa primum difficultas eſt, quia Gal. 4. de pulſ. 8. ſcribit à fatuitate inſeparabilem eſſe cerebri frigiditatem, cuius etiam ſententiæ fuit Auicennas 1. tertij tract. 4. cap. 11. Ariſtoteles autem 30. problem. 13. inquit, pueros, amentes & ebrios intellectu non valere, propter caliditatem, quæ confundat & conturbet ſpiritus, vt recte operari nequeant. Pro ſolutione dicendum, nullo pacto intemperiem calidam poſſe facere immediate fatuitatem, quia caliditas immediate facit motum, ſicut frigiditas quietem, poteſt autem inferre mediate, quia caliditas iugulat & extinguit calorẽ natiuum quo hebetato ſubſequitur frigus, vnde iure fatuitas oritur. Ariſtoteles autem l. c. potius de deprauatione rationis & intellectus, quam de diminutione ſeu abolitione loquitur. Ad ſecundam dubitationem quod attinet, videtur eſſe difficultas: Auicennas enim ſcribit fieri fatuitatem à ſiccitate; Galenus in

lib.

lib. *Quod animi mores, &c.* dicit ſiccitatem magnopere conferre ad intelligentiam & prudentiam. Citat enim Heraclitum dicentem; ſpiritum ſiccum facere animam prudentem. Reſpondeo; ſiccitatem copulari poſſe frigido vel calido, vel poſſe ſolam eſſe: Sola ſiccitas cũ temperata caliditate vel frigiditate iuuat ad prudentiam, & de hac intelligẽdus eſt Galenus: ſiccitas autẽ cum caliditate immoderata facit maniam, ſed copulata frigiditati excedenti, fatuitatem inducit; de hac ſiccitate loquitur Auicennas l.c. Circa poſtremam dubitationem videtur etiam eſſe controuerſia: Ariſtoteles enim in Phyſiognomia ſcribit, habentes parua capita inſenſatos eſſe, quod & Galenus dixit: Idem Ariſtoteles 4. de part. animal. 11. dicit, bruta eſſe inſipientiora hominibus eo quod habeant magna capita, imo ait, inter homines, pueros, cum habeant magna capita fatuos eſſe & inſipientes: Idem 30. probl. 3. quærens, cur homo ſit prudentiſſimus omnium animalium? inter alias rationes etiam hanc ponit, ꝙ homo ſit capite minimo omniũ. Pro ſolutione ponẽdum; caput paruũ eſſe poſſe, vel propter paucitatẽ cerebri, vel propter paucitatem continentium partium, id eſt, oſſium, vel propter paucitatem vtriuſque: Capita parua propter paucitatem cerebri, ſiue cerebri ſolius, ſiue etiam oſſium paruitatem omnia mala ſunt, ac de his loquitur Ariſtoteles in Phyſiognomia, & Galenus ſuo loco; Hinc, vt eſt apud Galenum

3. de loc. aff. 4. & 3. de plac. 4. fatui dicuntur homines ſine cerebro. Capita autem parua ſecundum continentia, id eſt, oſſium compaginē, non vero ſecundum cerebri ſubſtantiam, hæc, inquam, optima ſunt eo quod habent magnitudinem cerebri idoneam, & non habent continentia quæ ſua mole cerebri actiones impediant: Dicebat enim Plato, ideo caput noſtrum factum eſſe excarneum, ne moles harū partium impediret actiones animi. Sed ſunt & alia quæ fatuitatem & amentiam faciunt, ſcilicet: Corporis temperatura frigida & humida: Sexus muliebris: Ætas iuuenilis & ſenilis: Sic Auicennas ſcribit, in iuuenibus facilius fatuitatem fieri, in ſenibus vero delirium. Sic prodidit Auenzoar 2. tract. 3. cap. 1. caſtratos & eos in quibus ſanguis immoderate euacuatur, fatuos & amentes fieri. Eſt & inter cauſas externas aer frigidus & humidus, ſeu frig. & ſiccus, hinc apud Scythas nullus extitit Philoſophus, excepto vno Anacharſe; ſic aer craſſus ad fatuitatē facit, vnde Poeta ille volens notare, quid fatuus eſſet: *Veruecum in patria, craſſoque ſub aere natus.* Regio etiam magnopere confert ad generationem horum affectuum, vt narrat Ariſtoteles de Thracibus, quos ſcribit ob defectum memoriæ & ſtoliditatem non potuiſſe numerare vltra quatuor. Somnus nimius idem facit, hinc ſomnolenti ſimul amentes ſunt & fatui, eo quod ſpiritus & craſſi & torpidi redduntur. Sic nimius coitus cerebrum & in-

& intellectum adimit: Sic medicamenta, quæ nimium refrigerant, vt opium, hyoſcyamus &c. homines dementant, eo quod refrigerando cerebrum, ſpiritus quietos & immobiles reddunt. Cæterum cognoſcitur fatuitas, quæ ab humoribus eſt, ex abundantia excrementorum, ex ſomni longitudine & profunditate: Quæ autem fit propter cerebri paucitatem, cognoſcitur ex paruitate capitis, ex ætate, vt cum ſenibus contingit fatuitas, ex immoderato coitu progreſſo, ex nimiis ſtudiis & vigiliis, quæ ſolent cerebrum abſumere. Omnis fatuitas, quæ oritur ex paucitate cerebri, prorſus incurabilis eſt, eo quod ſubſtantiam ſeminalem, vbi ſemel deperdita eſt, reficere omnino eſt impoſſibile, quare in ſenibus decrepitis non eſt curanda inſipientia: Idem dicendum de iis, qui à natura ſortiti ſunt caput paruum, & ventriculos cerebri anguſtos: Fatuitas etiam antiquata fere curatu eſt impoſſibilis: Ea tamen, quæ recens eſt, & fit vel ab humoribus, vel à nuda intemperie, tam difficilis curatu non eſt, teſte Hipp. 2. Prorhet. 31. & in coacis. Videndum igitur eſt, ſi fatuitas ſit à ſenio, tunc laudat Auenzoar vſum lactis amygdalarum cum ſaccharo, & vſum paſſularum, quæ, vt ſcribit, augent cerebri ſubſtantiam: Si ſit fatuitas ab humoribus, purgandi ſunt humores illi: Si ab intemperie frigida & humida; cum humoribus, non ſolum humores euacuandi ſunt, verumetiam medica-

mentis externis & internis auferendi: Ad hoc maxime confert vſus rerum odoratarum, vt, moſchi, ambræ, galliæ moſch: diamoſchi etiam anacard: confectio, laudat Auerroes etiam cordialia. Arabes præ cæteris commendant cauterium in capite factum, quod per illud quotidie euacuantur, quæ intemperiem fouere ſolent.

In amore Herculeo ſeu furioſo.

De curandis amantibus.

Ex Iaſone Pratenſe de morbis cerebri.

INter affectus cerebri amorem referunt Medici, cuius vis & potentia tanta eſt, vt nõnunquam luctu tragico in maniam aut melancholiam terminetur, vt experientia non raro teſtatur, vnde amorem inter dæmonas repoſuit Plato. Huius mali curatio in ſequentibus potiſſimum ſita eſt. 1. Optimũ in fuga eſt remedium. vt quis vitet fœminarum conſortia. Nam vt ille ait: ἐκ τοῦ ὁρᾶν γίγνεται τὸ ἐρᾶν. 2. Si nihil proficias, nullum præſidium erit commodius, quam vt amanti cedat amata, & ſemel in caſſes præda petita cadat. 3. Amor in plures diſtribuendus eſt: ex Ouidii ſententia:

Hertor & vt pariter b nas habeatis amicas,
Fortior eſt, plures ſi quis habere poteſt.
Secta bipartito cum mens diſcurrit vtroque,
Alterius vires ſubtrahit alter amor.

4. Amantium morbus vt pruritus ſoluitur venæ ſectione & cucurbitulis applicatis. *Vide Ariſtotelem*

telem 4.probl.15.de pruritu. 5. Negocia curæ, labores, amoris ſunt remedia: Vnde Poeta:

Cedit amor rebus, res age, tutus eris.

Hinc tres Deæ amori inuictæ ſunt: Minerua, Diana & Veſta. 6. Dehortationes amicorum, quos veneramur, obſeruamus & colimus; & hoc eſt remedium Ethicum. 7. Victus ratio ſit attenuans, balnei vſus frequens, & ſudationes creberrimæ; vinũ fugiat, famem perferat; ſine Cerere & Baccho friget Venus. 8. Curatio theologica; ſeruatoris eſt oraculum: Hoc genus dæmoniorum non eiicitur niſi precatione & ieiunio. Hæc Iaſon.

Cæterum amorem etiam ſoluunt peregrinationes, timor magnus, & mœror, & ebrietas ex vino dulci, luſus cytharæ, ſtudium laudis & gloriæ. Fugiat ſolitudines, & ſemper cum viris autoritate præſtantibus conuerſetur. Radix mandragoræ ebibita, obliuionem non inſaniam inducit. Stercus amatæ illa neſciente ſub ceruical poſitum, cum amator odoris fœditatem ſentit, amor ſoluitur. Huc faciunt medicamenta venerem ſopientia, vt: Camphora pudendo alligata & in braca geſtata, membrum flaccidum reddit. **F.H.D.**

Ad appetitum coeundi arcendum:

℞ *Trochiſc. de camphora, mentæ ſiccæ, ana* ℥j. Sem. *agni caſti,* ℥j. *ſacch. albiſſ. q. ſ. cum ſyrupo nenupharino f. pill.* vij. *pro* ℥j.

℞ *Mentæ ſiccæ,* ℥j. Sem. *agni caſti,* ℥ß. *nenuphar.*

ʒ j. *camphoræ* ℥ j. *opii thebaici*, ℈ ß. miſc. diſtillentur per alembicum, dentur pro potu.

℞ *Menthæ ſiccæ*, ʒ j. Sem. *agni caſti*, ʒ ß. *nenuphar.* ʒ j. *camphoræ gr.* ij. *raſuræ eboris, corall. rub. ana* ʒ ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ v. *cum ſyr. nenuphar.* f. morſuli ad extinguendam libidinem.

Aqua caſtitatis.

℞ Aq. *menthæ, chelidoniæ, anethi, lil. conuall. lil. alb. nenuph.* an. partes æquales. Miſc. ſeruentur in ſole per menſem; *doſis,* ℥ ij.

Vngere ventrem ex oleo ligni hederæ, humiditatem conſumit. Sæpe amor impotens fœminas in ſtrangulationes vteri coniicit, cuius rei hiſtoriam adſcribam: Virgo quædam monialis, filia Leonelli Medici illa tempeſtate celeberrimi, matricis præfocatione ex retento ſemine, vt ferebat religio, grauiſſime laborabat. Huic pater cura regulari calida & ſicca præſcripſerat, & aperitiua ad emiſſionem ſpermatis exhibuerat, ſed ſemper inde peius habuit, quia & iuuenis & virago erat. Mutare itaque curandi intentiones coactus eſt, quare frigida & ſicca exhibuit, vt diminueretur appetitus coeundi, & exſiccaretur ſperma iam genitum, & prohiberetur generatio noui ſpermatis. Præmiſſis itaque vniuerſalibus hæc præſcripſit:

℞ *Trochiſc. de camphora, mentæ ſiccæ, ana* ʒ j. Sem. *agni caſti,* ʒ ß. *frigid. maior. ana* ℈ j. *nenuph.* ʒ j. *camphoræ gr.* ij. *raſuræ eboris, coral. rub. ana* ʒ ij. *ſacch. albiſſ.* ℥ v. miſc. *cum ſyr. nenuph.* f. conf. in morſulis.

Adhæc

Adhæc iuſſit eam incedere nudis pedibus, & portare laminam plumbeam multis foraminibus pertuſam, quam portaret in dorſo ad dies viginti. Ad exſiccandum autem ſperma, iuſſit cibari eam parciſſime, & manducare frequenter coriandrum præparatum, & ſemen lactucæ & acetoſæ, & ſic eam à morbo illo liberauit. Porro impediunt & remittunt coitum folia ſalicis trita & epota, & ſi ſæpius vſurpentur ipſum in totum auferunt. Idem præſtat Topacius in annulo geſtatus: *Alexander Benedictus* ſcribit dextrum lupi teſtem tritum & cum *Oleo vel aq. roſarum* exhibitum, Veneris tœdium inducere. Lac butyri comeſtum, & ſemen cannabis & camphora exhibita idem præſtant. Verbena herba geſtata libidinem extinguit, idem efficit puluis ranæ decollatæ & exſiccatæ: Ventriculus, quem noctilucam dicunt, eo quod noctu lucet, comeſtus libidinem arcet. Ad extinguendum coitum vngantur membra genitalia & renes & pecten aqua, in qua opium thebaicum ſit diſſolutum. Libidini contraria eſt camphora, & coriandrum ſiccum frangit coitum, & erectionem virgæ impedit, exſiccando ſemen. Idem efficit ſinapium ebibitum, & colubrina, germanice Natterwurtz. Da verbenam in potu, & non erigetur virga in ſex diebus. Vſus mentæ humidæ cum aceto ad hanc rem efficiendam optimus eſt, & menta ſicca eſt melior. Minoratiuum ſpermatis eſt, quod ſequitur.

℞ Sem. *lactucæ, portulacæ, coriandri ana* ℨ j. *mentæ ſiccæ*, ℨ ß. *ſacch. albiß.* ℥ iiij. miſc. puluerizentur omnia ſubtiliter, poſtea ſimul miſce cum aq. nenupharis. f. conf. ſolida in morſulis: Ex his ſumat vnum mane cum ſurgit.

In pruritu partium genitalium vtriuſque ſexus, lauetur locus cum aq. decoctionis foliorum & ſtipitum ſalicis, & ſaluiæ, & pruritus ſedabitur:

℞ *Ceruſſæ*, ℨ vj. *ſulphuris citr.* ℨ ij. *opii*, ℨ j. Terantur omnia cum aceto vini, miſce cum aqua, & applicetur partibus genitalibus.

Sed iſta proprie huc non pertinent. De amore ex philtro, de quo Ouidius: *Philtra nocent animis, vimque furoris habent*, alibi dicetur. Vide de his *Valeſcum de Taranta, Cermiſonum, Arnoldum de villa noua, Alexandrum Benedictum, Speculum Medicinæ Germaniæ, & Iohannem Langium.*

De lycanthropia vel lupina inſania.

EST deprauata quædam imaginatio, qua homines ſe lupos aut canes eſſe, vnde etiam cynanthropia dicitur, opinãtur. Vagantur enim & oberrant inſtar luporum & canum. Talis lupus ſibi eſſe videbatur pater Præſtantii apud *D. Auguſt. lib.* 18. *de ciuit. Dei. c.* 8. & alius quidam apud *Thomam Brabantinum ſiue Cantipratenſem in lib. Apum, & Agricola ille Patauinus apud Hiobum Fincelium lib.* 2. *de miraculis.* Hic morbus occaſionem dedit fabulæ, *de qua Plinius* 2. *cap. lib.* 8. homines

inquit

inquit interdum lupos fieri, & ex lupis homines renaſci. Et ſic intelligitur fabula illa apud *Pauſaniam*, vt ſcribit, *quendam pugilem factum eſſe lupum & poſt decem annos in hominem rediiſſe.* Fit huiuſmodi affectus potiſſimum menſe Februario, cuius cauſam nonnulli putarunt eſſe quandam ſiderum proprietatem, ſed magis medicum eſt dicere, hoc potiſſimum menſe id fieri, quod tunc appropinquet ver, quo tempore humor melancholicus ſolet efferri, vnde morbi melancholici oriuntur. Eſt itaq; hic morbus ſymptoma, in genere actionis imaginatricis deprauatæ. Læditur autem hæc actio, tum propter intemperiem calidam & ſiccam, tum propter melancholiam aduſtam. Cur vero ita deprauetur imaginatio, vt homines ſe potius putent lupos eſſe quam aliquid aliud: arcana ſane eſt cauſa, nec quicquam certi afferre poſſum, niſi, vt dicebat Ariſtoteles, eſſe quandam humoris proprietatem. Multa ſunt ægritudinis huius ſigna. Nam tota die latent in tenebris, noctu exeunt, obambulant ſepulcra, latrant, perſequuntur cadauera, nõ exſpuunt, non dormiunt, viſum habent debilem, oculos cauos, faciem fere totam ferinam, præſertim vero ſemper vlcerata habent crura; Huius rationes tres ſunt. I. Proprietas humoris melancholici, qui ſua grauitate ſemper inferiora petit. II. Quod crura habent in perpetuo motu, vt hac ratione facile humor aliquis grauis delabatur. III. Quoniam miſeri iſti ſem-

perimpingunt. Malum ſane eſt grauiſſimum, cui cito occurrendum. Modus autem curandi plane idem eſt, qui debetur maniæ. Eſt fere omnium ſententia, in hac inſaniæ ſpecie conuenire ſanguinis miſſionem ad animi vſque deliquium. Poſtquam autem cætera remedia fruſtra ſunt tentata, ſola ſpes ſupereſt in fuſtibus & flagris, vt acerrime flagellentur, & catenis ligentur.

SEQVVNTVR EXEMPLA CVRATIONVM PHRENITIDIS, MANIÆ, melancholiæ, & cuiuſcumque delirii.

In delirio caſus memorabilis.

Conſilium Italicum.

IVuenis quidam literarum impenſe ſtudioſus annorum 28. à natura melancholicus iam aliquot ab hinc annos perpetuis capitis doloribus affligitur, qui ſeuiores ſunt in aeris conſtitutione ſicca, mitiores vero tempore frigido & humido. Ita autem ab ambiente afficitur, vt vel leuiſſimam aeris mutationem, in corpore ſuo (eſt enim raræ texturæ) perſentiat. Aere enim vergente ad ſiccum, omnes ſtatim corporis & capitis meatus arctiſſime conſtringuntur, vt excrementa per nares & palatum exire nequeant, quo etiam tempore ſiti intolerabili corripitur, dolores percipit grauatiuos, non raro etiam pungitiuos in anteriore plerumque capitis parte: Quin

te: Quin immo ſæpenumero occiput vehementer incaleſcit, ita vt vix manum tangentem ferat, à motu corporis quantumuis leuiſſimo, & à quocunque ſtrepitu, item à turbis & multitudine hominum, capitis dolores ſtatim ingraueſcunt. Inclinante autem tempore verno & autumnali, etiam in delirium quoddam vltro inuitus prolabitur; principio quidem curis inanibus ſeipſum excruciat, ab hominum conſuetudine abhorret, delectatur ſolitudine, timet, mœret, dolet temere, mox incidit in quandam inaſſuetã ferociam, & inuſitatũ mentis impetũ, litigat, contendit, audet multa, multa temere loquitur, ac vere ſeipſum ignorat, moribus ac vitæ inſtitutis totus alienus ab illo, qui ante fuit. Eſt autem potius cum riſu quam cum furore iunctum delirium, ſi modo capiti ſuo relinquatur. Quærit enim oblectamenta muſica, comeſſationes, conuiuia, agitat colloquia de ſtudiis, quæ ſanus tractare ſolebat, ſine iudicio tamen, vt diſcurſus læſus videatur. Memoriam autem rerum omnium conſtantem ac fideliſſimam conſeruat. In ipſo paroxyſmo rubent genæ, facies tumet, ac quaſi ſanguine ſuffuſa nitet, ipſe interim patiens ſiti intolerabili tenetur, quinetiam vrinam copioſam præter voluntatem profundit, aluo interim indurata. Soluitur autem per ſudorem totius corporis, delirium, quem poſt ſomnos longos, profundos & poſt horribilia ſomniorum terriculamenta percipit.

Quo

Quo ſudore ſoluto, poſt ſomnos matutinos laſſitudine ſpontanea corripitur, cum tanto virium defectu, vt domo exire nequeat, ſed per horas 2. aut 3. tacitus ſedere cogatur, quo tempore melius habere incipit. Etiã elapſi ſunt anni aliquot, ex quo maxime ſub initium veris & autumni tali delirio tentari ſolet. In locis tamen, regionibus atque temporibus frigidis, ac humidis, minus afficitur, quam in calidis & ſiccis, in quibus hoc malum ingraueſcit.

Excellentiſſimi D. Hieronymi Capouaccii Conſilium.

DVo ſunt vitia, quibus vexatur iuuenis nobiliſſimus. Quorum alterũ eſt perpetuum, alterum interpolatum. Continuo namque capitis doloribus vexatur, per interualla vero, id eſt, aduentante vere & autumno, delirio tentatur. Horum affectuum cauſas inueſtigare non eſt difficile. Nam ſi ſermo ſit de capitis dolore, cum neceſſario fiat ex ſolutione continui, cuius cauſa poteſt eſſe vel intemperies inæqualis ſine materia, vel materia ſola, vel vtrumque ſimul, hoc loco, cum dolor ſit perpetuus, ſuſpicari quiſquam poſſet, ſolutionem hanc intemperiei calidæ & ſiccæ eſſe adſcribendam, cum iidem dolores ex aeris conſtitutione frigida & humida valde miteſcant: Verum, ſi tanta ac tam diuturna eſſet huiuſmodi intemperies, vix fieri poſſet, quin iam in febrim incidiſſet; quare arbitramur,

tramur, capitis quidem intemperiem calidam & ſiccam adeſſe, verum ſolutionem illam continui fieri continuo à materia humoroſa, quandoq; vero & à materia vaporoſa melancholica, & præſertim dum veris conſtitutio ad ſiccitatem vergit, quo tempore meatibus conſtipatis vapores foras exhalare nequeunt. Hæc autem materia melancholica generatur in epate calidiore, & ſicciore, hanc enim illius intemperiem eſſe putamus, quæ poſtea vi caloris ipſius iecoris ſurſum fertur in caput, à quo etiam ſui caliditate attrahitur, vt mirum non ſit, ſi tanta materiæ copia congregetur, vt doloribus perpetuis torqueatur, & multo minus eſt mirum, ſi aduentante vere & autumno tentetur delirio, tempore namque veris agitantur humores, ſanguis feruet, quare tunc temporis multo maior copia vaporis melancholici in caput attollitur, atque in eo etiam ob intemperiem capitis calidiorem & ſicciorem adaugetur, quo cum ſpiritibus animalibus permixto mirum non eſt, ſi tentatur delirio, ob eandem quoque cauſam aduentante autumno in eundem affectum incidit, nec ſolum exiſtimandum eſt, ſpiritus animales ob permixtionem vaporis melancholici perturbari, verum etiam propriam ipſorũ ſubſtantiam aliqua ex parte à natiuo ſplendore, & ſui puritate recedere. Cum enim ſit ſuapte natura melancholicus, fieri non poteſt, quin ſpiritus vitalis aliquãtulum impurus gignatur, vnde

etiam ſpiritus animalis. Cum itaque vtriuſque affectus eadem ſit cauſa, quę curationem exigit, omne ſtudium noſtrum in eo poſitum eſſe debet, vt materiam melancholicam & in toto & in capite exiſtentem euacuemus, atque vt iecoris intemperies & capitis corrigatur, cum his quæ vim habent refrigerandi & humectandi, imo totum corpus erit humectandum, & ſi virtus ſuſtinebit, ſanguis erit euacuandus, quoniam & ſanguinis euacuatio per accidens vim habet refrigerandi & humectandi iecur. Sed vtinam ita facile foret propoſitis indicationibus ſatisfacere, quemadmodum facile fuit eas inuenire, quoniam, cum in hoc affectu aliquando perſeueret æger: fieri non poſſe arbitramur, vt penitus ab huiuſmodi affectibus liberetur, nec parum feciſſe videbimur, ſi prouidebimus ne ſtultus euadat. Malum enim hoc altiores egit radices, & ſibi fere ingenitum eſt; ſed ſicut in natura quandoque monſtra contingere ſolent, ita quoque in arte interdum accidere ſolet. Quare ad præſidiorum materias deſcendere licet, & primo quoad chirurgiam, ni virium imbecillitas obſtet ac impediat, ſanguis erit euacuandus, ni forte homorrhoides ſponte ac copioſe fluant, euacuari autem poterit ex vena interiore brachii dextri, nec non hæmorrhoidibus, & tandem ex vena frontis. Tota enim quantitas erit partienda, quam quantitatē præſcribit ſanguinis copia peccans; & primo ſecunda erit vena brachii, deinde aperiendæ

riendæ hæmorrhoides, poſtremo vena frontis ſecabitur. Tempus autem erit opportunum ante initium veris priuſquam tentetur delirio, & ante initium autumni. Tota enim hac æſtate ꝓxima medicari debet. Laudamus præterea, vt excitentur quatuor fonticuli, duo in cruribus & totidem in brachiis, ni adſit aliquid quod impediat, verum quia hæc tuto adminiſtrari nō poſſunt, niſi corpore exquiſite purgato, ideo probamus vt leniatur aluus *cum ſyr. roſ. ſol. & manna vel caßia cum pulpa tamarindorum*, deinde præparetur materia *cum ſyr. de cichoreo, de boragine, de ſunco*, & ſimilibus. Diluantur autem *ſyrupi*, cum iure alterato *ex boragine, cichoreo & endiuia*, præparata materia purgetur corpus cum infuſione *rhabarbari, ſenæ, polypodii* in decocto florum & fructuum, cui addatur aliquid *ſyrupi roſati ſolutiui & mannæ*, & quia vnica purgatio non ſufficiet, ideo rurſus præparetur materia *cum ſyrupo de ſucco acetoſæ, boraginis & cichoreæ, cum decoctis ex boragine, agrimonia, quinquefolio, ac ceterach*; præparata materia purgetur corpus cum infuſione *hellebori nigri, fol. ſenæ & modico rhabarbari in decoctione fructuum, cui addatur aliquid ſyr. roſ. ſolut. & ſyrupi ex polypodio.* Corpore exquiſite purgato, caput erit purgandum *cum errhinis & maſticatoriis*, dummodo nihil adſit, quod vel maſticatoria vel errhina impediat. Corpore & capite optime purgato, ad alterantia eſt confugiendum, laudamus itaque vt capiat ſerum *lactis caprini*, eo tamen

men cautio eſt adhibenda, vt aeris conſtitutio ſit calida potius quam vehemẽter frigida. Quare & tempore veris & ſub finem æſtatis, & præſertim *menſe Iulio*, laudamus, vt capiat ſerum, ſecundum *Dioſcoridem* præparatum ad quantitatem 4. vel 5. librarum pro ſingula vice, & cum 5. vel 6. diebus acceperit, cum eo permiſceatur aliquid emulſionis *ſem.melonum*; caueat, ne cum ſerum acceperit, ſuperdormiat, ſed potius lento gradu deambulet, nec ex cubiculo recedat ante prandium, poſt prandium poterit exire. At ſerum ſit optime præparatum, nec ſalitum, tunc autẽ erit optime præparatum, cum fuerit ſplendidum veluti aqua & ſubuiride, quod ſi fuerit album & craſſum, non eſt exhibendum, noxam enim potius quam vtilitatem afferret. Tempore veris capiat ſerum per 20. dies; ſub finem æſtatis, toto *menſe Iulio* nec non *Auguſto*, ſi ventriculus ſuſtinere poterit, quod ſi non pertranſiret, in primo cyatho immiſceantur duæ vnciæ *mannæ*, vel tres *ſyr. roſ. ſol.* præter ſerum probamus ſummopere balnea aquæ dulcis, quæ fiant veſperi, aqua vero alterari poterit *cum boragine & malua*, & huiuſmodi balnea fieri debent, tota æſtate, & præſertim temporibus calidioribus. Caput vero dum erit in balneo aquæ dulcis, irrorandum erit cum lacte caprino, eodem tempore ex vbere capræ extracto, vt ſit tepidum, habebit enim vim humectandi & modice refrigerandi: præter hãc irrorationem ſtillicidium fieri poſſet

cum

cum oleo *amygd.dulc. roſarum, nenupharino* & ſimilibus, in quib.oleis eſſet incocta *malua,radices altheæ,ſemina lini,fœnugræci*, & ſimilia: Coctio autem debet fieri in duplici vaſe. His & ſimilibus erit progrediendum,neque vna medicatione æſtimandum eſt malum hoc inueteratum, & fere ſibi congenitum extirpari poſſe, ſed pluribus medicationibus nobis erit agendum, & eadem ſingulis annis, ſtatutis & opportunis temporibus erunt repetenda. Sibi ſint in frequente vſu, *conſ. borag. & cichoreæ*. Quod ſi tempore hyemis permiſceatur quarta pars vel *meliſſæ vel betonicæ*, non erit præter rationem. His omnibus diligens viuendi ratio eſt adhibenda. Aer itaque ad frigidum potius & humidum vergat, quam ad calidum & ſiccum. Cibi vim habeant refrigerandi, & humectandi. Carnes probantur quæ craſſum ſuccum non generant; fercula ex boragine,atriplice,betarum,lactucæ,endiuiæ, & ſimilia erunt appropriata. Ptiſana maxime omnium probatur. Quare ſuademus, vt frequentiſſime vtatur; vinum,ſi fieri poteſt,circumſcribatur,ſaltem per annum, quod ſi fieri non poterit, ſit tenuiſſimæ ſubſtantiæ, & valde aquoſum. Somnus, quantum fieri poteſt, prouocabitur; & exercitium ante cibum erit opportunum; ſtudia literarum & alias animi perturbationes fugiat, & quantum poteſt, iucunde viuat.

Excellentiſſimi D. Bernardini Paterni Conſilium.

QVantum ex chirographo ad me delato, coniicere poſſum, omnia, quæ in ægrotante contingunt ſymptomata, ex cerebro ortum ducunt, calida & humida diſtemperantia laborante, idq; ex fluxu materię ſanguineæ in ipſum, à toto corpore nonnihil aduſtæ & in atram bilem conuerſæ. Conſtat igitur, vt præſeruetur ab eiuſmodi affectibus & ſymptomatibus, ac cum præſentia ſunt, vt curetur, inprimis procurandum eſſe, vt confluxus is, toto corpore euacuato, ſiſtatur, naturæque impetus in caput, in partes quam maxime remotas, excitetur, temperetur que ſanguinis feruor auxiliis refrigerantibus & humectantibus, & vna cum hoc iecoris diſtemperantia, in caliditate, quæ conſiſtit, valde excedente, atque demum vt caput corroboretur, ne fluxum eum ſuſcipiat. Quod igitur attinet ad corporis totius euacuationem, eam venæ ſectione faciendam eſſe, & affectionis magnitudo & natura, & reliqua omnia poſtulare videntur. *Ex Hippocratis autem & Galeni* præcepto conſtat, etiam venas malleorum ſecandas in vtroq; crure, vbi corpus à conſuetis affectibus ſit præſeruandum; vbi vero affectus præſentes curandi, vtraſque humerales in cubito, dextras quippe vno die, ſiniſtras altero, prius tamen fœcibus, ſi copioſe in ventre ſint retentæ, euacuatis, vt

Paulus

Paulus præcipit, leni aliquo clyſtere, vel lenitiuo, vt aiunt, medicamento per os aſſumpto, niſi vt Hippocrates quandoque dixit, venter clyſtere ſubducatur. Porro ea ſanguinis quãtitas erit detrahenda, quæ ſufficiens Medicis præſentibus exercitatiſſimis viſa fuerit pro affectus magnitudine, ſanguinis copia, virium robore, & aliis, quantitatem detrahendi ſanguinis præſcribentibus, tempus vero opportunum in præſeruatione erit in veris & autumni principio, antequam affectus corpus ipſum inuadunt. At ſi iam ab his correptum ſit, in ipſius ſtatim morbi initio aut ſaltem augmento, venæ ſecentur matutino tempore, & vt *Galenus* præcipit, per horam à ſomno. Sanguine detracto, vt alii præpoſiti ſcopi abſoluantur, aſſiduis vtendum erit auxiliis, impetum naturæ ad inferiores corporis partes agentibus, veluti erunt frictiones aſſiduæ, crurum lotiones, ex aqua valde calida, ligaturæ, cucurbitulæ eiſdem affixæ, & aliquando ſcarificatæ. Conueniet & in vtroq; crure fonticulos excitare, vel, quod magis ex *Galeni* mente eſſe credo, calida medicamenta, quæ etiam rubedinem excitare valeant, manibus ac cruribus adhibeantur. Quod ſi ſæpe fiat, longe maius inde iuuamentũ ſequetur. Interim vero, quod hæc fient, capiet infraſcripta, quibus & ſanguinis feruor remitti poterit, & iecur in quandam temperamenti mediocritatem redigi.

℞ *Succi fumariæ*, ℥ viij. *ſucci boraginis*, ℥ iiij.

mellis boni ſpumati, ℥ ij. Bulliant ſimul, donec coeant ad formam ſyrupi, vt aiunt, longi, deinde ℞ Syr. *compoſ.* ℥ ij. *de pomis ſimpl.* ℥ ß. *decoctionis cichoreæ epaticæ*, ℥ iiij. miſc. pro vno & ſic pro aliis, quibus vtatur, quouſque & humores bene cocti appareant, & viæ ad purgationes paratæ. Quo facto hoc purgetur medicamento.

℞ *Senæ orientalis, epithymi ana* ℥ ij. *polypodii quercini*, ℥ j. ß. Sem. *aniſi*, ℥ iiij. Seri lactis capræ extracti, cum oxymelite potabili, vt *Galenus* docuit, ℥ viij. Iterum decoquantur ſimul ad conſumptionem tertiæ partis, & facta colatura.

℞ *Cort. rad. hellebori nigri*, ℥ j. *rhabarb. el.* ℥ ß. *ſem. aniſi*, ℈ ij. *zinziberis*, ℈ j. Terantur & infundantur in ſerum prædictum per 24. horas, deinde poſt lenem ebullitionem fiat expreſſio.

℞ *Electuarii diacatholiconis*, ℥ ß. *confectionis hamech*, ℥ j. ß. *mannæ el.* ℥ j. miſc. fiat potio, quam capiat in aurora, nihil poſtea dormiens, nihilque comedens aut bibens, niſi perfecta purgatione. Quieſcat etiam in obſcuro, & cum purgatio inceperit, leuiter per circuitus quoſdam deambulet. A purgatione, ſimplici ferculo contentus ſit, veſperi vero vberius nutriatur. Sequenti die, matutino etiam tempore capiet ℥ j. *ſacchari roſacei*. Hunc in modum euacuato corpore capiet per aliquot dies libram ſeri lactis capræ, ſingulis matutinis, ieiuno ventre, quod quidem à lacte ſit ſeparatum eo modo, quo *Galenus docuit 4. de rat. victus in acutis, comment. 7.* Non abs re etiam

erit,

erit, ſuccedentibus temporibus ter quaterue per ſingulas hebdomadas aſſumere matutino tempore quinque horis ante prandium confectionem paratam ex *ſaccharo roſaceo* cum portiuncula theriaces mediocris ætatis, vt gratia exempli *drachmas duas ſacchari roſacei & mediam theriaces.* Cæterum vt caput corroboretur ſæpe irrigandum erit in loco commiſſuræ coronalis ex *oleo roſaceo*, & quinta aceti albi parte, aut ex aqua parata ex *roſis, verbenaca recta, ſerpillone*, & aliis caput corroborantibus. Porro victus ratio inſtituatur, quoad facultates, ſimilis auxiliis præpoſitis. Quo vero ad quantitatem & alimenti & potus, ſit ex iis, quæ ſua mole ventriculum ſatiare valeant, non multum tamen nutrimenti afferre, ita tamen, vt vires conſeruentur. Vini autem, vt opinor, potus omnino interdicendus, ac omnia quæ propoſita fuerunt, repetenda, pro Medicorum clariſ. prudentia, qui eius ſanitati præerunt, quibus me plurimum commendatum volo.

Pro quodam melancholico, Pauli Regolini Medici Vtinenſis Conſilium.

HIc eſt à ratione alienatio & aberratio. Fit vero ſpiritibus animalibus perturbatis, & à propria ſubſtantia ac puritate recedentibus. In cauſa eſt atra bilis, à qua vapores excitati ſpiritus à decenti ſtatu auertunt, varias plerumque imagines animo repræſentantes. Verum cum atra bilis vel in capite ipſo gigni & congeri, vel

aliunde tranſmitti poſſit, & vel à partibus determinatis, vt in ea ſpecie quam turgidam, flatuoſam & *hypochondriacam* vocant. Hic autem non eſt *hypochondriaca* non enim adſunt indicia affectum iſtum comitantia, qualia ſunt: Ab aſſumpto cibo, præſertim coctu difficili, ſputum humidum & multum, ructus acidi, flatus, æſtus in præcordiis fluctuatio, interdum dolores vehementes, qui nonnullis ad dorſum vſque procedunt, quæ omnia peracta coctione quieſcunt, ac cibis denuo ingeſtis redeunt. Interdum vomitus crudorum cibariorum & pituitæ vel ſubamaræ, vel calidæ vel acidæ, ex qua dentes ſtupeſcunt & interdum torpent. Habet etiam eiuſmodi ſpecies melancholiæ interdum lucida interualla, vel ſaltem remiſſiones affatu dignas, prout euaporationes ab inferis partibus remiſſiores fiunt. Hoc in caſu ſigna eiuſmodi non adſunt, ſed deſipientia ferme in eodem tenore perſiſtit. Relinquitur ergo patientem ea melancholia affici, quæ vel fit ab aſcenſu vaporum, ab vniuerſo corpore vel parte, aut quæ per proprium cerebri affectum excitatur, vel ab vtriſque dependet, quod ſi perpendamus animi accidentia infeſtiſſima & diuturnos labores corporis, vini potentis ingurgitationem, rationi conſonum eſt, ex ſuborta iecinoris, cordis & vaſorum, quæ ab illis oriuntur, intemperie calida & ſicca, multum atræ bilis in vniuerſo corpore congeſtum eſſe, præſertim in tali tempera-

peratura & habitu, qualis nobis proponitur, vnde & ab eiuſmodi humore vapores excitatos cerebrum etiam petentes, ſecundam melancholiæ ſpeciem conſtituere coniicimus, quanquam & prima ſpecies hic adeſt, videlicet ex proprio affectu cerebri, idque ob morbi diuturnitatem. (Nam etſi à principio fortaſſis ſolum fuit per conſenſum: tamen diuturnus vaporum aſcenſus in cerebrum eo vſque egit, vt à propria temperie in alienam redactum, etiam citra externum conſenſum aptum ſit congregare eiuſmodi atram bilem) & ob continuam in eodem tenore perſiſtentem alienationem. An vero humor is melancholia vel atra bilis ſit naturalis, vel pręter naturam genitus, videlicet ex ſuperaſſatione aliorum humorum, an ſit mixtus ex vtriſque, ſi quis quæſierit, dixerim: Si ſudorem, quo interdum corripitur, conſideremus, ex ſuperaſſatione atram bilem fieri videbimus, partim bilis flauæ, partim ſanguinis, vt temperatura calida & ſicca, hilaritas & lætitia interdum permixtæ, nobis facile ſuadent. Sed & naturalem melancholiam hic adeſſe, mœſtitia & timiditas præter rationem, & in largas lacrymas eruptio, atteſtantur. Vigiliis vero coctiones imminutæ ſunt, ideoque cibo ſumpto, non videtur ali, ſed magis tabeſcere. Si morbus eſſet recens, & eius generis, in quo quæcunque expedirent, adminiſtrari poſſent, certam ſalutis ſpem poſſemus facere; ſed cum hic cauſa ſint præcedentes vrgentiſſimæ,

tiſſimæ, & morbus ſit ſæuiſſimus, ac radices iam egerit validas, cumque æger minus ſit obtemperans, ac medicis medium vnguem oſtendat, non paruipendendum diſcrimen imminet, præſertim ſi febris acceſſerit. Nihilominus tamen, cum ſæpe à grauiſſimis morbis euaſerint, de quibus nihil ſpei erat reliquum, opera nobis danda eſt, vt amici eius intelligant, nihil pro reſtituenda eius ſanitate à nobis omiſſum eſſe. In curatione igitur exordiendum erit ab eo, quod in reſolutione affectum in ſuas cauſas, vltimo inuentum eſt. Igitur cum praua victus ratio præcipua cauſa ſit, eius inprimis ratio habenda eſt: Deinde expurgandi ſunt vitioſi humores, hoc malum fouentes; Prius tamen conuenientibus remediis ſucci æquandi, meatus reſerandi erunt, quod antequam fiat, excrementa in viis communibus, ventriculo, inteſtinis, & primis venis reperta deiici debent, ne ab auxiliis ad ſuccorum præparationem, inciſionem ac deterſionem adminiſtratis, in penitiora corporis adigantur, & inde mala ingeminentur, tandem inhibendi vapores à corpore vniuerſo in caput aſcendentes, & quantum fieri poteſt, ad inferiora trahendi. Scopi itaque ſeu intentiones curationis ſunt ordine explendæ.

1. *Victus ratio conueniens.*

2. *Excrementorum à viis communibus ſubductio.*

3. *Vaporum & ſuccorum caput petentium ad inferiora reuulſio.*

4. *Suc-*

4. *Succorum in toto corpore peccantium æquatio, & corporis præparatio.*

5. *Euacuatio eorundem.*

6. *Particularis humorum è cerebro euacuatio.*

7. *Intemperiei tam vniuerſalis quam particularium membrorum præſertim ipſius cerebri amotio, & eorundem corroboratio.*

8. *Accidentium correctio.*

De primo. Victus ratio humida eſſe debet, quia morbus ſiccus eſt; declinet autem ad frigidum, præſertim æſtiuo tempore, ſed hæc declinatio ſit moderata, quia non ſolum hic eſt atra bilis exuſta, ſed admixta eſt atra bilis naturalis, & ſanguinea fœculentia; aer ſi ſit ſiccus valde, irroretur aqua ſæpe per diem, præſertim in æſtu, alteretur frondibus conuenientibus: cibaria ſint εὔχυμα, facilis concoctionis, auiculæ montanæ, carnes ſint molles & friabiles: Elixa aſſis ſunt præferenda: Alterentur *fercula endiuia, boragine, floribus cordialibus*; oua recentia ſorbilia proſunt: Piſces degentes in aquis puris, quæ rapido curſu feruntur, quarum alueus non limoſus, ſed arenis & lapidibus ſtratus eſt, quorum caro non ſit muccoſa & lenta, qualis eſt *anguillis & tinchis: cruſtacea*, vt gammari vitētur: Fugiat legumina, excepto hordeo optime præparato. Inter olera lactuca omnibus præferenda, ad æſtum & vigilias: Proſunt etiam *beta, malua, borago, endiuia, &c.* Quantitas cibi non ſit immoderata, vt coctiones probe fiant. Ordo præpoſterus & horæ

 intem-

intempeſtiuæ vitentur, ne cibaria in membris coctionis & ſanguificationis corrumpantur: à cibo ſumantur, quæ vapores reprimunt, vt diacydonium ſine ſpeciebus: Aromata & acria fugiat: Fructus horarii non ſine medici conſilio concedantur. Potus ſit *aq. hordei cum iulep. violar.* cui propter ventriculum poterit paululum *cinamomi* addi, & niſi timeatur capitis noxa, paululum *vini*: Motus & exercitatio ſtatis temporibus conuenirent, ſed quia non omnia ex ſententia poſſunt peragi, interdum ante cibum leues frictiones vſurpari poſſunt. Inter cętera accidentia maxime illum infeſtat peruigilium, à quo deſipientia augetur & vires labefactantur, ideo ſtudendum, vt ſomnus cõcilietur balneis dulcium aquarum temperate calefactarum, lotionibus extremorum, brachiorum & crurum, *in coctis foliis lactucæ, hyoſcyami, floribus nenuphar. violarum, chamomeli, cap. papaueris albi*; proderit etiam ſuffitus ex eodem decocto naribus & fomento capiti admoto. Conferet etiam *diacodium* largius exhibitum, præſertim ab aſſumpto cibo: *ſyrupus* quoque de *papauere, & violarum, cum aq. lactucæ*, eadem hora exhibitus, & ſemina papaueris albi ferculis vel iuſculis iniecta, multum conferent. Linimentum etiam ex populeone, temporibus naribus & pulſibus illitũ prodeſt. Aqua in cubiculo ægri, de vaſa in vas transfuſa, ſomnũ conciliat. Omni etiã ſtudio innitendum eſt, ne excrementa in corpore retenta, foueant accidentia, idque

idque vel glandib. ſuppoſitis vel enematibus iniectis: Quod ſi aluus his reſpondere noluerit, parentur fercula ex *beta, malua, boragine, mercuriali, &c.* condianturq; oleo optimo; vel paſſulæ ꝓbe ablutæ aeri nocturno & ſereno expoſitæ, vt rore madeſcant, & ſaccharo conſperſæ, ante cibũ exhibeantur ad placitum; vel pruna recentia ac dulcia, bene matura, & ficus per æſtatem dentur. Hyeme vero eadem exſiccata & iure pulli incocta, vel bis validiora, vt præſentibus medicis videbitur. Sed nequaquam in poſtremis habenda ſunt animi accidentia: Verſentur cum ægro duo potiſſimum, quos præ aliis diligere, venerari aut etiam timere ſolitus eſt: Tractetur modo blandis modo aſperioribus verbis, & modo illecebræ, modo minæ adhibeantur: muſica non eſt poſthabenda.

De ſecundo: Excrementa à viis communibus ſubducantur *caſſia & manna*.

De tertio. Vapores & humores à cerebro ad inferiora trahendi ſunt, frictionibus vniuerſi, & cucurbitulis ſiccis humeris ac dorſo affixis, circa pedes & crura.

De quarto: Succorum præparatio fieri poterit, *ſyr. violarum, de papauere, de cichoreo, de pomis, addito ſyrupo acetoſæ*, ſi obſtructiones adſint: Diſſoluuntur autem commode vel aquis ſtillatitiis, vel decocto ex *cichoreo, fumaria, boragine, bugloſſo, &c.* vel etiam ex *lactuca*, vbi vigiliæ pertinaciores fuerint, nec non balneis aquarum dulcium,

quæ

quæ ad hanc intentionem explendam expediunt.

De quinto. Euacuatio à corpore vniuerſo, ſi aluus defluxioni parata fuerit, non exigit auxilia fortiora. Si vero aluus fuerit adſtrictior, conueniet *diaſena, lenitiuum, diacatholicum, ſerum caprinum*, in quo efferueſcât *epithymus, ſena*, & in quo etiam modicũ quid *ellebori nigri* præparati præmaduerit. Ad vehementiora, vt ſcammoneata non auſim accedere, nec certam quantitatem definire. An vero ſanguis mittendus, vel vena ſecta, vel venis in ſede apertis, dubium incidit. Si ſpectemus morbi genus, nec alia refragentur, vtique expediret: Sed quia in hac operatione vires conſulendæ ſunt, & videndum, ad hoc auxilii genus paratum ſe præſtet, præſentibus Medicis negotium dirimendum relinquo. Balnea aquarum dulcium eandem intentionem pulcherrime explent, humoribus & vaporibus malis, per vias cutaneas in habitum digeſtis.

De ſexto: Humores in capite contenti, ſi qui à prædictis auxiliis reliqui fuerint, diſcutientur, vel gallina diſſecta, & capiti admota, vel paruis catellis diſciſſis, vel agni pulmonibus, protinus ab illata nece auulſis & admotis, qui vbi innatũ calorem amiſerint, decocto quopiam ex *roſis, floribus violarum & chamomelinis*, iterum calefieri poſſunt, & plura addi reſoluentia.

De ſeptimo. Corroboratio partium talis eſſe poterit: 1. *cerebri*, quæ perficitur per prædicta, extrin-

extrinſecus adminiſtrata: His ſi opus fuerit, adiici poſſunt *betonica, roſæ, ſena, &c.* 2. *Cordis*, roborari id poterit per *epithemata, ſacculos admotos*, ſed quia iſta auxilia ab ægro reiiciuntur, linimentum ex his parari poterit. 3. *Ventriculi, per linimenta, ſacculos vel cerota*, habenda eſt ratio, & roboretur, ne læſa coctione, vapores cumulatius in caput ferantur. Ad intra poſſunt duo electuaria parari, alterum ad ægri libitum, alterum bis in die, ante prandium & ante cœnam vſurpandum, quo cerebro, cordi, & ventriculo auxilietur.

De octauo. Accidentium correctio ex prædictis innoteſcet. Præcipuum ſymptoma eſt peruigilium, de quo ſupra. Hæc à me curſim exarata ſunt, quæ omnia excellentiſſ. Medicorum iudicio ſubmitto. Deus Opt. Max. Qui *Solus ab humano depellit corpore morbos* præſentibus Medicis, & ægro præſto ſit, & auxilia omnia in ægri ſalutem dirigat, nec ab optato fine diſcedere permittat.

Pro Maniaco, Barone quodam Germano, Italorum Medicorum Conſilium.

HVnc in maniam aut furorẽ incidiſſe, certum eſt: Sæuit enim in ſeipſum & alios, voces tum mœroris tum lætitię plenas edit, brutorum etiam cantus & mugitus æmulatur. Cauſa eſt bilis ſuccuſque ater accenſus. Aduſtionis cauſæ fuerunt. I. *Habitus totius corporis & viſcerum calidus & ſiccus.* II. *Cogitationes & animi anguſtiæ*

pluri-

plurimæ. III. *Corporis labores & ſupercalefactiones eximiæ.* IV. *Febres calidæ diuturniores.* His adiungatur vſus meracioris, quam corpus perferre poſſit: Præterea vigiliæ diutinæ, ſanguinis exuſtio, & præcipuarum animi facultatum labefactatio: Et quia per vigilias non bonæ fiunt coctiones, plurima genita ſunt excrementa, à quibus cum fiant obſtructiones, factum eſt inde, vt corpus non nutriretur, artuſque macilentiores facti ſint, quãuis vorax ſit. Hæ ſunt cauſæ morbi, quarum cum maior pars adhuc vigeat, diuque viguerit, morbi curationem, quamuis non admodum diuturnus ſit, difficilem reddit. Totius enim corporis & cerebri temperatura morbum fouet; quia vero omnia quæ ad rem pertinent, adhiberi poterunt, ideo non deſperandum eſt. Curatio autem in his conſiſtit potiſſimum: Aer eligatur optimus & opportunus: Victus ratio bona inſtituatur: Humores educantur: Partium intemperies aliqua ex parte immutetur, non neglectis iis, quæ præterea corpus noſtrum alterare poſſunt. Victus igitur inſtituatur humectans ex *zea, hordeo cocto, endiuia, boragine, carnibus hœdinis, vitulinis, pullis gallinaceis, ouis*; vino vtatur acerbo, non potente, ſitque album & maturum. In omnibus ſumendis, modus, quantitas & hora, ad arbitrium Medici præſentis, inſtitui poterit: Aer minime ſit ſiccus; non negligenda, quæ animum hilariorem reddunt. Si vires conſtent, & venæ turgeant, lenita prius aluo flore *caſsiæ*,

aut ſyr. roſ. aut viol. ſolutiuo, aut decocto ſenæ: Secari poteſt vena media, aut axillaris. Quod ſi ſanguis tenuis ſit aut ruber, ſtatim ſupprimatur. Sin craſſus nigerque ſit, pro modo virium exſilire ſinatur. Hoc facto, humores calidi & exuſti præparentur cum *ſyr. de pomis, acetoſo ſ. de cichoreo, de fumoterra, &c.* quibus adiungantur: *decoct. cichorei, fumiterræ & endiuiæ*, præparatis humoribus euacuentur, primo per *caßiam, vel ſolam, vel cum ſyr. roſ. ſolutiuo*; deinde etiam per helleborũ nigrum variis modis paratum, vt æger ſumere poſſit. Repetita euacuatione ad localia deueniendum. Et quoniam caput & ſimul totum corpus plus iuſto exſiccatum eſt, ideo humectationi inſiſtendum eſt. Conueniet igitur balneum aq. dulcis tepidæ: In eo per integram horam aut breuiore etiam ſpatio maneat, bis in die, ſi fieri poterit; vel loco aquæ dulcis, balneum inſtituatur ex *decocto lactucæ, maluæ, nenupharis* ac ſimilium. Cum è balneo egreditur, corpus linteis deterſum, ſtatim inungatur *oleo amygd. dul. aut roſaceo*, aut hoc, quod paretur in duplice vaſe, incoctis lactuca, *malua, violaria* & ſimilibus; ac ob maiorem contemperationem, diacodium etiam ſumendum & frequentandum eſt. Quoniam vero hũc malignum humorem abundare videmus, prodeſſet aliquando parua quantitas *theriacæ* recentis, *admixto ſaccharo roſaceo & violaceo*, nam inde vigiliarum etiam fieret diminutio. Hæc opportuna patienti fore credimus ad ſanitatem recuperandam.

dam. Deus Opt. Max. benignam manum adiungere velit.

Conſilia Gallica.

In mania: ex matricis præfocatione: pro quadam muliere.

℞ Syr. *de enditia, de duabus rad. byzantini, ana* ℥ ß. Aq. *nepetæ, bugloſſæ, meliſſæ, ana* ℥ j. miſc. pro vna doſi. Capiatur mane cum tabula, j. *elect. diamoſch. dulcis: continuetur tribus diebus.*

℞ *Caßiæ è canna rec. ext.* ℥ j. *catholit.* ʒ vj. *aq. hordei. q. ſ. f. potus, capiat cras hora 4. mane.*

℞ Syr. *roſ. ſol.* ℥ ij. *elect. è ſucco roſ. diacarthami, ana* ʒ j. *Aq. nepetæ, bugloſſæ, ana* ℥ ij. ß. miſc. potio, detur cras mane hora 5.

℞ *Suffumigii communis* ℥ j. ß.

℞ *Ol. roſ.* ℥ iij. *Aq. roſ. meliſſæ, ſambuci,* ℥ j. ß. *aceti,* ℥ j. Agitentur in phiala, vngatur frons, & capitis vertex.

℞ *Syr. de papauere, de nenuphar. ana* ℥ j. Capiat hora nona, tempore ſomni.

℞ *Pulu. capit. quart.* j. Sinapiſetur capitis pars interior mane.

℞ Syr. *de abſinthio, de cydoniis, ana* ℥ j. ß. Capiat mane cochlearia ij.

℞ *Chamomeli, ſtechadis, roſar. rub. ana p. j. meliſſæ, ſambuci, ana p. ß. coriandri præp.* ʒ j. ... *macis* ℈ ij. *gr. tinctor.* ʒ j. *ſantali citr.* ℈ iiij. Fiat frontale in ſyndone rubeo.

℞ *Empl. ceronei, & pro matrice, ana* ℥ j. *galliæ*

moſch.

moſch. aliptæ moſch. ana ℥ j. Incorporentur cum *oleo nardino f. empl.* pro matrice.

℞ *Conf. Alkermes,* ℥ j. Pulu. *diamarg. frig. diathamaron, ana* ℈ j. Syr. *de pomis,* ℥ ß. *cum aq. bugloſſæ,* f. potus, capiatur ſtatim.

℞ Ol. *de lilio, nardini, ana* ℥ ß. *moſchi gr.* iiij. miſc. iniiciatur in matricem.

Pro alia quadam melancholica religioſa: Gallica.

℞ *Maluæ, bis maluæ, violar. bugloſſæ, furfuris macri, ana p.* j. Sem. *aniſi, lini, ana* ℥ ß. f. decoctio in ſero lactis, in colatura diſſolue: *Sacch. rub. mellis roſ. an.* ℥ j. *diacathol.* ℥ ß. *ol. communis,* ℥ iij. f. clyſter, qui poterit iterari ter in menſe.

℞ *Flor. cord. ſcolopendriæ, ana p.* j. *polypodii querc.* ℥ ß. *liquiritiæ raſæ,* ℥ ij. *paſſul. mund.* ℥ ß. f. decoctio in ſero *lactis caprini,* in qua infunde: *Fol. ſenæ mund.* ℥ ij. In colatura diſſolue: *diacatholici, ſyr. viol. ana* ℥ vj. f. doſis, detur in aurora per ij. aut iij. dies.

Poſt purgationem detrahatur ſanguis ad ij. vel iij. vaſcula è mediana vel baſilica ſiniſtra.

℞ *Ceterach, ſcolopendriæ, endiuiæ nouellæ, cichorii cum toto, cuſcutæ, ſummit. lupuli ana m.* j. ß. *polypodii querc. paſſul. mund. ana* ℥ ij. *liquiritiæ raſæ, ſem. aniſi, cuſcutæ, ana* ℥ ß. *tamariſci, cort. interioris fraxini, ana* ℥ iij. *flor. trium cord. ana m.* j. *agar. trochiſc.* poſiti in fine decoctionis ℥ j. *epithymi,* ℥ ij. *fol. ſenæ mund.* ℔. ß. f. decoctio ad ℔. j. In colatura diſ-

ſolue: *ſucci fumariæ, boraginis, bugloſſæ, ſyr. ſcolopendriæ, ana* ℥ iij. f. ſyrupus exactæ decoctionis, clarificetur vt decet, reſeruetur.

℞ *Syrupi præſcripti,* ℥ j. ß. *Aq. bugloſſæ,* ℥ iij. miſc. pro doſi, detur mane, & iteret ſemel in 8. aut 10. diebus, niſi laboret fluxu ventris. Et ſi prædicti ſyrupi, ℥ j. ß. non operetur, capiat ℥ ij. aut aliquando *diacatholici opt.* ℥ ß. *vel* ℥ j. aut conf. *hamech,* ℥ ij. ſed rarius.

℞ *Conſ. boraginis, bugloſſæ, violar. ana* ℥ ß. *cort. citri cond.* ℥ ij. *pulu. el. læ. gal.* ʒ ß. *cinamomi,* ℈ j. *fol. auri,* x. *ſacch. albiß. q. ſ.* f. conditum Alexandrinum, capiat cochlear. j. bis aut ter in hebdomade, poſtea bibat modicum vini albi diluti, aut potum ſequentem.

℞ *Syr. de pomis, de bugloſſo, ſcolopendriæ, ana* ℥ ß. *aq. boraginis,* ℥ iij. miſc. f. potus.

Pro quodam phrenetico; cura.

G. H. D. HIc longe ante laborauit melancholia hypochondriaca, tractu autem temporis factus eſt melancholicus, cerebro per eſſentiam correpto, ſpiritibus animalib. obtenebratis, vnde mœror & metus inanis, ex quo tandem etiam in furorem quendam maniacum erupit. Indicationes curatiuæ ſunt. I. *Atram bilem & humorem melancholicum aduſtum, tum toti corpori, tum inprimis capiti ſubtrahere.* II. *Prouidere, ne talis humor vel in corpore vel in capite amplius generetur.* III. *Spiritus vitales in corde, & animales in cerebro,* corro-

corroborare, eiſque priſtinam claritatem inducere. IV. *Cum cerebrum in tali affectu reddatur plus iuſto ſiccius ex humorum acrium & mordacium affluxu, vnde etiam toti corpori macies quædam inducitur, oportet membra exſiccata humectare, excalefacta refrigerare, eaq; ad iuſtã temperiem reducere.* V. *Membris mandantibus vt lieni & venis meſaraicis ſubuenire, ne amplius ſuccos aduſtos ad cerebrum tranſmittant, & affectum foueant.*

De primo. Ad detrahendam toti corpori materiam melancholicam, hauſtus ſequens preſcriptus eſt, qui ſingulis hebdomadibus ſemel ſumendus eſt:

℞ *Rad. polypodii, cort. rad. capp. hellebori nigri, rhab. el. ana* ℥ j. *ſpicæ ind. gr.* v. *ceterach. thymi, ana p.* j. *cinamomi interioris,* ℈ j. Bulliant hæc in ℥ vj. iuris gallinæ macri addendo in fine: *Fol. ſenæ el.* ℥ iij. ß. *epithymi,* ℥ j. *flor. ſtechadis, rutæ, ana p.* ß. colentur & exprimantur: In colatura diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. ß. miſc. fiat hauſtus.

Quod ſi hauſtus ille non ſufficienter purget, hic ille clyſter ſubſtituatur:

℞ Herb. *Maluæ, bis maluæ, mercurialis, violariæ, ceterach, thymi, ana* m. j. *betæ, fumiterræ, lupulor. ana* m. ß. *meliſſæ,* m. j. *cort. rad. capp. tamariſci, ana* ℥ ß. *rad. polypodii,* ℥ vj. *bugloſſæ,* ℥ ß. *hellebori nigri,* ℥ j. ß. *epithymi,* ℥ ß. Sem. *aniſi, fœniculi, ana* ℥ ij. *Prun. vngar. numero* x. Coq. in ſ. q. aq. ad tertias colaturæ:

℞ ℔. j. cui adde: conf. *hamech, el. diaſenæ, ana*

℥ vj. *ol. violar.* ℥ ij. *anethini,* ℥ j. *mellis roſ. col.* ℥ vj. *ſalis communis,* ℈ ß. miſc. f. enema.

Si hauſtum purgantem auerſatur, detur illi electuarium ſequens cum geladina ceraſorum, vt eo lubentius illud capiat, ad palliandum ſaltem ſaporem.

℞. *El. diaſenæ, hamech, ana* ℥ iij. *diacathol. lenitiui, ana* ℥ ß. miſc. pro electuario.

De ſecundo. Ne ſuccus ille melancholicus in corpore & capite amplius generetur, bona victus ratio illi præſcribenda eſt, vt in cibo & potu, aliiſque rebus non naturalibus conuenientem ordinem ſeruet: In cibis abſtineat ab omnibus, qui ſuccum melancholicum generant, ab infumatis carnib. & piſcibus, qualis eſt *caro ſuilla fumo indurata, ſalpa, anſeres, anates, lepores vetuli, caro cerui adulti, edulia ex ſanguine & ſuffocato parata, & butyro nimium incruſtata, placentæ in ſartagine frixæ, cruſtæ panis aduſtæ,* omnia nimium aſſa ac toſta; fugienda etiam omnia, quæ pituitam generant, vt ſunt: *anguillæ, piſces oculati, tinca,* & in aquis ſtagnantibus capti piſces, omnia item *lacticinia, fructus crudi,* & quæ caput petunt, ac flatus generant, vt ſunt *allia, cœpe, ſinapi, piſa, olera,* & ſimilia flatulenta; vtatur autem carnibus facilis concoctionis, vt ſunt: *vitulina, veruecina, caprarum ſyluestrium, caponum, auicularum; gallinarum iuuenum; oua ſorbilia, iuſcula carnium, amygdalarum,* quibus ſemen papaueris albi admixtum ſit, *pruna, auenatum, piſces ſaxatiles, lucii, percæ,* & id genus;

genus; cibis indantur *flores boraginis, bugloſſæ, meliſſæ*, ex aromatibus, *macis, nux moſchata*; pro intinctu, *cappares, oliuæ, lactuca, braßica*. Potus ſit, *cereuiſia tenuis*; à vino abſtineat; *lac amygdalatum* prodeſt, præſertim ante cibum, cum *aq. hordei paratum*, cui ſemen *pap. albi* incoctum ſit; prouidendum etiã eſt, vt aluus ſemper aperta ſit, quæ ſi non ſponte fluat, ſuppoſitoriis & clyſteribus ſollicitetur. Fugiat ocium & ſolitudines, iram, & alias vehementes affectus animi. Agitet colloquia de rebus ſeriis & grauibus, cum amicis. Somnus procuretur quotidie, aut per biduum aut triduum, balneo aquæ dulcis, cui incocta ſint violaria, *lactuca, nymphæa, malua, folia ſalicis, vitium, ſolani, ſummitates anethi, capita papaueris albi*. Poterit etiam interdum vti vnguento ſomnifero, quo tempora & nares inungantur. vt:

℞ *Vng. pop.* ℥ ß. *ol. violar. nenuph. ana* ʒ ij. *opii, croci, ana gr.* ij. miſc. pro linimento.

De tertio. Ad corroborationem cordis & cerebri, frequenter vtatur condito;

℞ *Chebul. condit.* ʒ vj. *rad. bugloſſæ condit. cichorii condit. ana* ℥ ß. *citri conditi, lactucæ hiſp. cond. ana* ʒ iij. *conſ. boraginis, bugloſſæ, violar. fumiterræ, ana* ʒ ij. ß. *anthos, meliſſæ, ana* ʒ j. ß. *ſpec. lætificantis almanſoris, el. è gemmis, ana* ℈ j. *cinamomi inciſi*, ℈ j. *macis inciſi*, ℈ ß. Condita & aromata incidantur craſſo modo, admiſceantur reliqua. f. conditum pro vſu.

Ad eundem vſum conferunt rotulæ:

℞ *Spec. lætificantis almanſoris, diathamaron, diamarg. frig. el. reſumptiui, dianthus, de gemmis, ana* ℈j. *diarhod. abb.* ʒ ß. pulu. *ſem. citri, ligni aloes, marg. prop. ana* ℈ ß. *ſapphyri prop. gr. v. conſ. buglоſſæ,* ʒ ij. *ſacch. albiß.* ℥ iij. ß. *diſſol. aq. boraginis, affuſa paucula aq. cinamomi,* f. conf. in rotulis.

De quarto: Ad cerebrum & corpus ſubſtantifice humectandum duo potiſſimum conferunt: Balneum aq. dulcis, & ſomnus naturalis. Ad hæc ſanguinis miſſio inter initia profuiſſet, ſed hanc ægri importunitas hactenus remorata eſt; pro balneo aquæ dulcis, hæc ſequentia ſacculo inuoluenda & balneo ſimul incoquenda ſunt:

℞ *Ibiſci, maluæ, violariæ, brancæ vrſinæ, lactucæ, chamomeli, bugloſſæ, fol. ſalicis,* vitium ante partes æquales.

Dentur inciſa ad inſeſſum. Inſideat balneo bis vel ter in hebdomade.

Pro lotione capitis, hæc lixiuio imponantur:

℞ *Violariæ, roſar. rub. chamomeli, ibiſci, verbenæ, fol. ſenæ, flor. pœoniæ.* Anthus ana q. ſ. Inciſa dentur.

De quinto: Cum obſtructio lienis malum hoc foueat, vnguentum hoc lienare conferet.

℞ *Ol. cappar.* ʒ vj. *amygd. dulc. lilior. alb. chamomeli, de abſinthio, ana* ʒ j. *pingued. gallinæ,* ʒ j. ß. *pulu. fol. ceterach. tamariſci, epithymi, ſem. aniſi, ana* ℈ ß. *ceræ parum.* miſc. pro linimento.

C.H.D. *Alteri in caſu ſimili:*

℞ *Herb. thymi, fumiterræ, ceterach, ana p. j. rad. bugloſ-*

bugloſſæ, cichorii, polypodii, ana ʒ iij. *cort. rad. de cap-par.* ʒ ij. *ſem. aniſi, ſcariolæ, ana* ʒ j. *paſſul. enucl.* ʒ vj. Conquaſſata decoq. in ſ. q. fontis ad tertias colaturæ ℞ ℥ vj. In quibus per noctem infunde: *epithymi* ʒ j. ß. *rhabar.* ʒ j. *fol. ſenæ el.* ʒ v. *cinamomi el.* ℈ j. *ſpicæ ind. gr.* v. *flor. violar. p.* j *anthus, p.* ß. Mane calefiant tantum, colentur & exprimantur: Colaturæ adde: *Mannæ calab.* ʒ x. miſc. pro hauſtu.

Cætera auxilia prorſus erãt eadem cum prioribus.

Pro nobile quodam melancholico. F.H.D.

HVnc poſt præſcriptam victus rationem, purgaui hoc ſyrupo magiſtrali:

℞ *Flor. bugloſſæ, boraginis ana viridium, ſi haberi poſſunt* m. j. *roſar. rub.* m j. *ceterach, tamariſci, ana* m. ß. *fol. ſenæ ſine folliculis & ſtipitibus,* ℥ iij. *agar. trochiſc.* ʒ iij *rhabarb. el.* ligati in petiam raram & ſeorſim infuſi in *aq. fumiterræ,* ʒ ij. *ſpi*[illegible], ʒ ß. *cort. mirobal. Indorum,* ʒ ij. *ſem. carthami ligati in petiam raram,* ʒ ij. ß. *liquiritiæ raſæ, polypodii querc. rad. bugloſſæ viridium, ana* ℥ j. *ſem. fœniculi, anethi, ana* ʒ ß. *prun. vngar. num.* xv. *paſſularum ſ. arillis* ʒ j.

Incidenda incidantur, & conquaſſentur: infundantur per noctem *in lib.* iiij. ß. *aq. fontis feruentis, exceptis floribus,* qui in fine decoctionis addantur, poſtea coquantur lento igne ad caſum partis tertiæ colentur cum forti expreſſione: addantur *ſyr. de epithymo* ʒ iij. *ſacch. albiß.* q̃rt. iij.

Addatur quoque emulſio rhabarbari: Item

omnia bulliant bene clarificando, aromatizando cum optimo cinamomo, f. ſyrupus longus.

De hoc ſumſit ſingulis horis matutinis ℥ iij. quatuor horis ante prandium: Interdum plus minuſue pro ratione operationis. Deinde pro corroboratione cordis ac cerebri, quatuor ſequentia ordinaui. 1. *Morſulos, de quibus vnum tribus horis ante prandium ſumeret; & ante ingreſſum lecti vnum.* 2. *Electuarium, de quo fruſtum magnitudine iuglandis deglutiret eodem tempore, quo ſumpſit morſulos.* 3. *Tragœam, cuius drachma vna pani triticeo, in vino maluatico madefacto inſperſa exhibita eſt eodem tempore & modo, quo reliqua ſumpſit.* 4. *Rotulas; horum cordialium ſemper facta permutatio, ne vni aſſueſceret natura.*

℞ *Cinamomi interioris el. liquiritiæ raſæ, ſem. 4. frig. maior. excort. ana* ʒ ß. *pinearum infuſarum in aq. calida. paſſularum, ana* ʒ ij. *piſtaciorum,* ʒ j. ß. *ſacchari candidi ex ſyr. roſ.* ℥ ß. *nucis moſch, caryophill. ligni aloes, maſticis, blaccæ byzantinæ, ſerici crudi, rhab. el. ana* ℈ ij. *gr. v. folii, been albi & rub. ſem. ocymi caryophill. zedoariæ, doronici, calami aromat. ana* ʒ ß. *ſpicæ, croci, macis ana gr. x. ſem. aniſi, fœniculi, cort. citri ana* ʒ ß. *oſsis de corde cerui, margar. prop. Fragmentorum ſapphyri, ana* ℈ j. *limaturæ auri, argenti finiſs. ana* ʒ ß. *corall. rub. ſantali citr. rub. ana gr. x. ambreæ, moſchi, ana gr. j. ſacch. albiſs. lib. ij.* diſſoluatur ſaccharum cum *aq. flor. bugloſſæ,* f. conf. in morſulis magnis, &c.

Hæc deſcriptio ex gentile deſumpta eſt.

℞ *ſem.*

℞ *Sem.iiij.frig.maior.excort. ana* ℨ j. *ligni aloes, nucis moſch. macis, ſerici crudi, doronici, cardamomi, ana* ℈ ij. *cinamomi inter. el. zinzib. albi, ana* ℨ ij. *croci, cort. citri, oßis de corde cerui, marg. albarum, ſantali, rub. citrini, ana* ℈ j. *ſacch. albiß. quart.* iij. *conſ. bugloſſæ, boraginis, ana* ℥ ij. Coq. ad ignẽ cum *ſyrupo de pomis odoriferis* ad ſpiſſitudinẽ: In fine addãtur ſpecies, f. electuarium mediocriter ſolidum.

℞ *Spec. lætitiæ rhaſis,* ℥ ß. *zinzib. albi, cinamomi, inter. el. ana* ℨ j. *ſerici crudi, ligni aloes, caryophill. ſantalici rub. citr. ſem. citri, macis, croci, ana* ℈ j. *oßis de corde cerui, margarit. præp. fragment. hyacinthi, ana* ℈ ß. *ſacch. albiß.* ℥ ij. *ſem. carui, aniſi, fœniculi, ana conf.* ℥ ß. *cinamomi interioris el. zinzib. el. albi, ana* ℨ j. ß. *trageæ moſch.* ℨ vj. miſc. pro tragæa, detur in ſcatula.

℞ *Spec. lætitiæ Gal.* ℨ j. *ſacch. albiß. in aq. roſ. odorifera diſſoluti* ℔. j. f. conf. in rotulis, &c.

Pro corroboratione ſtomachi vſus eſt vnguento, & ſcuto ſtomachico:

℞ *Ol. de menta, de abſinthio, ana* ℨ vj. *maſticis, corall. rub. Galliæ moſch. ana* ℨ ß.

Terantur ſubtiliſ. f. cum aceto roſ. & cera vnguentum exactiſſime incorporatum ſpeciebus in mortario, detur ad vſum.

℞ *Ladani puri* ℥ ß. *ſtyracis cal. thuris maſculi, maſticis el. ana* ℨ ij. *Galliæ moſch. corall. rub. caryophill. nucum cupreßi, ana* ℨ ß. f. cum reſina pini cerotum ſolidum, extendatur ſuper corium, cooperiatur ſyndone.

Tertio: Ad demulcendum ſuccum melancholicum & impinguandum corpus, prodeſt balneum aquæ dulcis; nam impinguatio corporis melancholici demacrati, eſt melancholiæ curatio. Balneum hoc modo paretur.

℞ *Fol. vitis alb. violariæ, ſalicis, maluæ, populi, chamomeli, verbaſci ana partes æquales.* Inciſa dentur ad balneum.

Eo vtatur tepido, & linteo madefacto totum corpus blande fricetur, poſt balneum corpus inungatur *oleo amygdalarum dulc. & roſ.* aqua illa, vnde balneum erat, permixtis. Hinc lecto decumbat & paululum quieſcat.

F.H.D. Furor ex Muſis περιτρέπτικὸς dicitur.

In melancholia miſerabili & memorabili.

HIc literatus erat inſignis melancholicus, & phantaſia valde corrupta infeſtabatur: dicebat enim, gallinam illi locutam fuiſſe, & faſcinationis, qua corripiebatur, autorem propriam coniugem indicaſſe: Eiiciebat autem frequenter per vomitum, ferri ſcorias, globos plumbeos, puluerem tormentarium, interdum etiam viuas gyrinulas. Petebat igitur à Conſiſtorio diuortium publicum. Vxor autem illius, fœmina famæ honeſtæ & probatæ, de inſigni illius conquerebatur petulantia, qua illam in lecto, inſtar canis rabidi morderet, & corpus ferme totum morſibus illis dilaceraret miſerabiliter: Inde innocentiam ſuam teſtata cum multis lacrymis, petiit ſimiliter diuortium, id quod

etiam

etiam impetrauit. Dixi morbum eſſe ex parte magicum,& ex parte melancholicum; in eiuſmodi autē ludibriis magicis nihil eſſe efficacius, nihil tutius, quam ad diuina confugere, quæ maxime fugant dæmonas, & magorum maleficia, & quidem multo rectius, quam hypericum, aut artemiſia, aut pentadactylus, aut buphthalmos, aut pæonia, aut baaras, radix à Ioſepho Iudæo tātopere celebrata: melancholiam autem medice curari poſſe: & ſic curationem inſtituendam talem: Ad leniendam aluum vtatur ſyrupo de betonica compoſito; præparet humores *ſyrupo de ſucco boraginis, de pomis de fumaria:* His Vſus eſt per dies quinque: Hinc purgatus eſt:

℞ *Cort. hellebori nigri*, ℈ ij. f. Infuſio ſ. a. in decocto cordiali, & facta expreſſione adde: *ſyr. de polypodio*, ℥ iij. miſc. f. potio.

Hæc mitiora medicamenta, ſi ſæpius reiterentur, melius purgant quam vehementiora. Si vero abhorret à ſyrupis vel potionibus, vtatur hoc electuario:

℞ *Cort. helleb. nigri*, ℥ j. *epithymi, polypodii, ana* ℥ iij. *fol. ſenæ*, ℥ iiij. *mirobal. Indorum, paſſul. enucl.* ℔. j. *flor. boraginis, bugloſſæ, ana* p. j. *fumariæ, lupulorum, violar. ana* m. j. f. decoctio ſ. a. deinde facta expreſſione ℞ *prun. dulc.* ℔. ij. Bulliant leui ebullitione in decocto prædicto vſque ad moderatam conſiſtentiam, addendo:

Flor. caſſiæ rec. extr. ℥ vj. In fine decoctionis:

Mannæ

Mannæ el. ℥ iij. *ſacch. albiß. q. ſ. f. l. a.*

Electuarium.

Doſis eſt ℥ ß. *ad* ℥ vj.

Sequenti die ab vſu electuarii, pro corroboratione præſcripſi:

℞ *Conſ. violar. boraginis, bugloſſæ, ana* ℥ j. miſ.

Deinde conferebam me ad caputpurgia, *maſticatoria* vel per *maſtichen* ſimplicem, vel per *pyrethrum*, aut addebam *molli aliquid ſinapis*, aut miſcebam *ſinapi piper, pyrethrum & zinziber*, pulueriżata imponebam linteo, quod ipſe maſticaret, aut vteretur gargariſmo tali;

℞ *Herb. hyſſopi, pulegii, ſtechadis, calamenti, origani, ana* ℥ j. *mellis roſati,* ℥ iij. miſc.

Naſalibus autem vteretur non vehementioribus, quæ nimium agitant, neque ſternutatoriis, ſed mitioribus, *vt ſucco betæ aut maluæ aut hyſopi*, addito modico *melle ſquillitico, aut oxymelite helleborato, aut aq. hordei cum manna* vel ſimilibus. Huc adſcribam *aquam ſudorificam Herculis Saxoniæ*, olim præceptoris mei, quod contra venenum excellens eſt:

℞ *Succi boraginis, bugloſſæ, meliſſæ, biſtortæ, verbenacæ, oxylapathi, acetoſæ, rutæ caprariæ, myrrhidis, cyani maior. & min. roſar. calendulæ, limonum, citri, ana* ℥ vj. *ſucci pimpinellæ ſiue ſaxifragiæ, pentaphylli, ana* ℥ iij. *aceti vini albi,* ℔. j. *ſem. portulacæ, flor. nymphææ, ana* ℥ ij. *terræ lemniæ, ſileſiacæ, ſamiæ, ana* ℥ j. ß. *ſem citri,* ℥ ß. *ſpec. triaſantal.* ℥ vj.

Infundantur ſpecies in ſuccis, & facta mace-

ratione

ratione per dies iij. deſtillentur per alembicum vitreum.

Empyricum:

Quidam ranas è corpore eduxit hoc medicamento: accipe *ouum*, cui incubauit *gallina* per dies decem, hoc in vrceolo quodam vratur, & in puluerem redigatur; cui admiſce *ſucci corticum viridium & flauorum ſambuci*, & affunde *lac caprinum*, & da patienti, vt de eo bibat.

Empyrica in phrenitide, melancholia & mania.

In timore & metu inani confert *aqua aquilegiæ*, ſæpius exhauſta, & calamus aromat: comeſtus. *Aqua rutæ* naribus frequenter attracta vlceri capitis interno ſalutare eſt remedium.

In phrenitide emulſio:

℞ *Nuc. iugland. numero* x v. *nucl. perſicorum numero* xxx. *ſem. pap. albi, cannabis, ana* ℥ ij. *ſem. anethi, fol. rutæ, ſummit. abſinthii, ana* m. j. *aq. roſar. lauendulæ, lil. conuall. betonicæ, aq. flor. perſicorum, flor. ſambuci, ana* ℥ iij. *vini ſublimati,* ℥ ij. *vel* iij.

Puluerizata & contuſa ſtent in infuſione horas iiij. f. emulſio.

Digitus hominis occiſi frixus & contritus cum vrina hominis virginis iuuare creditur phrenticos.

Fotus:

℞ *Roſar. rub. violar. nymphea, fol. ſalicis, ſolani, ana* m. j. *chamomeli, betonicæ, ana* m. ß. *cap. pap.* ℥ j.

Coquan-

Coquantur in lib. ij. aq. Hoc fomentetur caput cum ſpongia.

℞ *Flor. & fol. anagallidis rub.* m. ij. *coronarum cap. pap. albi numero* x x. Contundantur, bulliant in ℥ xvj. *vini maluatici & rhenani ad caſum*, ℥ vj. colentur expreſſione fortiſſima: colaturæ ℞ ℥ x. f. potio duabus vicibus exhaurienda.

℞ *Syr. acet. citri, de endiuia, acetoſæ, ana* ℥ ß. *aq. ſolani, acetoſæ, boraginis, ana* ℥ j. miſ. pro hauſtu.

Bibat nigellam in cereuiſia.

In mania.

℞. *Grana cannabis recentia*, m. iiij.

Coquantur in aqua ad crepaturam, coletur, contunde in mortario, affunde *aq. roſ. & lauendulæ, ana* ℥ iiij. adde *vini boni*, ℥ viij. miſ. omnia vt fiat inſtar pultis, extendatur ſuper pannum, applicetur capiti ita, vt dimidiũ frontis, & caput vſq; ad verticem tangat, claudantur feneſtræ, & Maniacus à colloquio hominum abſtineat, & ſic relinquatur per horas iiij. poſtea emplaſtrum hoc renouetur, ac detur illi puluis ſequens:

℞ *Cubebar.* ℥ j ß. *rad. belenii aridi*, ℥ j. *ſem. cymini*, ℥ j. *nucis moſch.* ℥ j. *cinamomi, macis, ana* ʒ j.

Panem triticeum toſtum madefac in vino, inſperge pulueris huius ℈ ij. *vel* ʒ j. da patienti pro corroboratione cerebri.

In delirantibus emplaſtrum Syluii:

℞ *Empl. cæronei, de meliloto, ana* ℥ j. ß. miſc. & extende ſuper alutam, & plantis pedum applica, & ſuperimpone *fol. braſſica.*

Maniaco

Maniaco frontale:

℞ *Flor. violar.* m j. *fol. lactucæ,* m. j. ß. *roſar. rub. maluæ, chamomeli, ana* m. ℥. *ſem. pap. albi, lactucæ, ana* ℥ ß. *coriandri prop.* ʒ j. ß.

Incidantur, contundantur, bulliant *in lib.* j. ß. *vel q. ſ. ad tertias:* *Colaturæ* ℞ ℔. j. facta forti expreſſione adde *Amyli,* ℥ j. *album oui, numero* ij. miſc. f. frontale.

℞ *Flor. nymphææ, violar. meliloti, ana* p. ij. *anethi, hyoſcyami albi, ana* ℥ j. *ſem. papau. albi,* ʒ iij. Contundantur pro frontali.

Fiat etiam ex his balneum pro humectatione corporis, in egreſſu vngatur ſpina *ol. amygd. dulc. violari axungia gallinæ rec.* ℞ *Serpilli q. ſ.* decoquatur in cereuiſia hordeacea in olla noua cooperta, *cruſta panis,* & diligenter pulticula oblita ad caſum medietatis. De hoc ℞ *q. vis, & aromatiza cum coriandro, fœniculo, caruo, thure.* Hanc offam exſorbendam præbe, & *cannabim vino tritam & cruſtæ panis* inſperſam capiti impone.

De Hydrophobia.

EST furor qui in corrupta imaginatione cõſiſtit, à morſu canis rabidi ortus; alii τ' ὑδρο-φοβίαν dicunt, quod ægri non ſolum aquam, ſed & cuncta liquida auerſentur. Nam in quouis liquore, imo etiam in genitura, quæ inuoluntariis exit, vt in gonorrhæa & vrinæ ſedimento & in menſibus fœminarum dicũt ſe imaginem catuli conſpicere, ideoque tantopere aquam & potum refugiunt: Alii cynilyſſum dicunt; alii F.H.D.

φεύγυ-

φεύγυδρον quaſi aquifugam; nonnullis φοβοδίψος eſt, quod cum timore ſitiant. Hoc malum ſemper aliquid noui & admirabilis in ſe continuiſſe viſum eſt. Hominẽ enim, ex paruo canis rabidi morſu, eo dementiæ peruenire, vt malit mori, quam aquam pro medicina deguſtare, res eſt admiratione & commiſeratione digniſſima. Reponitur autem in melancholicorũ cenſu ab *Aetio*, ex *Galeni* & *Ruffi* ſententia. Fuiſſe autem hydrophobiam antiquiſſimis etiam cognitam, nonnulli ex his colligunt, quæ de opiſthotoniis ſcripſit *Democritus*; neq; ignotam fuiſſe Hippocrati autumant, cum paruibibulos dixit phreneticos, nec polybo, cum aquifugas cito interire ſcribit, neque Homero, cum Tantalum fingit aquas bibere non valentem, & Teucrum inducit dicentem, ſe Hectorẽ quaſi rabidum canem percutere non potuiſſe. *Plutarchus* 8. *Sympoſ.* 9. *ex Athenodori Medici* ſententia affirmat, Hydrophobiam nondum fuiſſe tempore *Aſclepiadis*, qui *Pompei* fuit σύγχρονος. Et *Ouidius*, qui paulum ab *Aſclepiade* vixit, nullum adhuc nouo malo nouit remedium, dum ſcribit:

——Nam Medicina
Non formidatis vlla medetur aquis.

Dicendum autem hic potius eſt, morbum inexplicatum non debere dici nouum, ſed nouiter cognitum. *Theodorus Priſcianus* 2. *Euporiſt.* 8. Hydrophobiam etiam ex ſerpẽtum morſu euenire poſſe exiſtmauit, & *Aurelianus* teſtatur, quoſ-

quoſdam læſos rabidi animalis vnguibus fanaticos euaſiſſe. Idem refert quendam læſum parumper à Gallo gallinaceo pugnante in rabiem incidiſſe: Et narrat aliud exemplum cuiuſdam ſartricis, quæ cum chlamydem ſciſſam rabidis morſibus ſarciendam ſumeret, atque ore ſtamina componeret, & lingua pannorũ ſuturas lamberet aſſuendo, quo tranſitum faceret acus faciliorem tertio die rabioſa facta eſt. Verumtamen, in eo proprie ſe condit hoc veneficum ſeminarium, canis rabidi morſu illatum, ſi lacera cutis emiſerit ſanguinem. Quare vt eſſentia Hydrophobias rectius indagetur, de veneno canino hic dicendum eſt, de quo mea quidem opinione nemo rectius ſcripſit Capouaccio, præceptore meo, cuius doctrinam dum hic repeto, ſimul aliorum obſeruationes, vbi opus fuerit, addam. Eſt igitur venenum caninum inquinamentum cinerulentum ſucci atrabilarii. Dicitur inquinamentum, quia affectus iſte contagioſus eſt, vnde quidam cenſebant, ex aere canis halitu inquinato hanc luem contrahi poſſe; alii poculo eodem, quo æger bibit, ſi quis vtatur, aut ſi ab ægro attentati cibi deguſtentur, facile tales in hunc furorem incidere poſſe putant. Vbi autem contagium eſt, ibi neceſſario adeſt putredo, & cum ſucci putreſcunt, relinquitur ex *Ariſtotelis & Galeni* ſententia, inquinamentum quoddam, quod vel eſt fimoſum, cum mixtum, putreſcit putredine naturali, in qua mixtum quod putre-

ſcit, non euadit calidius, ſed potius frigidum redditur; vel eſt cinerulentum, cum mixtum putreſcit putredine violenta, in qua mixtũ (id eſt ſuccus in homine) putreſcens, non euadit frigidum, ſed potius calidius redditur, quia producitur ab inſigni caliditate & feruore, vt dum in corpore animali adeſt hæc vis rabida & feruens, ſucci accendantur donec vertuntur in atram bilem, quæ aſſatur & putreſcit & in putredine vſque adeo feruet, vt huius ſucci inquinamentum non ſit fimoſum, ſed cinerulentum. Hinc non difficile eſt, naturam, hoc eſt, ſubſtantiam ac temperaturã huius veneni cognoſcere. Nam quod ad eius ſubſtantiam, hoc inquinamentum, cum ſit veneficum, formam habet aduerſariam corpori noſtro. Hoc autem venenum non eſt à tota forma, quia ſic ſummæ eſſet actiuitatis; venenum autem caninum non multæ eſt actiuitatis; neque enim ſyncopes in morſu canino tam facile oriuntur, neque ſudores erumpũt frigidi. Quod vero ad temperamentum huius veneni, cum ſit inquinamentum cinerulentum, calidum neceſſe eſt vt ſit & ſiccum in quarto gradu, vt in multis locis euidenter teſtatur *Galenus*, id quod etiam experientia comprobatum eſt. Nam in ſectione cuiuſdam monachi, quem corripuerat venenum illud, hæc tria obſeruata ſunt ab Anatomico 1. *Nulla prorſus humiditas aquea adfuit in pericardio, tota enim erat conſumta in pericardio ab hoc veneno igneo.*

2. *Sinus*

2. *Sinus cordis conſpecti ſunt aridi, & ſanguine prorſus deſtituti, abſumtus enim ex toto erat ſanguis ab immodico feruore illo. 3. In pericardio portio fuit obſeruata ferme combuſta & in puluerem redacta. Hæc de natura veneni huius.*

Cauſæ. Cum venenum ſit opus præter naturam neceſſario ſequitur actionem læſam, cumque dupliciter generetur, quandoque in cane, quandoque in homine, cauſæ vtriuſque generationis ſunt explicandæ. Primo in cane neceſſarium eſt, vt hoc venenum cõſequatur actionem læſam, id eſt, coctionem in cane. Hæc autem ſecundum *Galenum* 3. *de ſymptom. cauſis* 1. læditur, vel læſa facultate, vel ob errorem externum. Læditur facultas ob intemperiem calidam & ſiccam, imo labefactatur, prȩſertim in cane, qui ſua natura eſt animal calidum & ſiccum, vt facile eius caliditas & ſiccitas incrementum ſuſcipiat, atque ita hoc venenum producatur. Idem contingere poteſt, impedita facultate ab obſtructione, à qua plus iuſto calor accenditur. Huc accedit etiam error externus, & ſic *Auicennas* proponit *aerem, cibum & potum, &c.* Sic aer calidior agens in ſuccos, reddit illos atrabilarios atque veneficos. Aer etiam frigidior idem efficit corpora obſtruendo, vnde ſucci, cum non poſſint euaporare, accenduntur. Cibus autem & potus idem præſtant, vt ſi canis ſanguinẽ putrefactum ſorbeat, ſi deuoret carnes putridas, humores venefici in cane producentur. Eadem quodam-

modo ratio eſt veneni huius in homine, in quo quandoque gignitur læſa facultate, quandoque ob errorem externum. Sed quantum ad læſionem facultatis, differentia eſt inter canem & hominem. 1. *Quia hoc venenum frequentius generatur in cane, in quo caliditas facile intenditur.* 2. *Quia venenum in cane magis eſt deleterium, quam in homine.* Eſt etiam differentia quoad errorem externum: Canes enim ſæpe coguntur veſci cibis putridis, homines non item; deinde virulentia canina per morſum homini illata, interdum in exigua interdum in maiore eſt copia, vnde qui mordentur à cane rabido, quandoq; rabidi euadunt ſpacio vnius menſis, quandoque duorum, quatuor, ſex menſium, & cum *Galeno* interdum interuallo vnius anni, pro varia ratione virulentiæ caninæ, & pro varia conditione hominis, qui mordetur. *Iul. Palmarius* ſic habet: *Cum canis animal maxime iracundum ſit, ſi per æſtatis ardores aut brumæ frigora, potu frigidæ prohibetur, bilis in eo inexplebilem malignitatem contrahens, ipſum in rabiem agit.*

Heurnius cauſam huius mali dicit eſſe virus pernitioſum, quod in rabidi canis ſaliuario humore ſtabulatur, & melancholicum humorem potiſſimum inficit. Eſt autẽ venenum calidum & ſqualidum & contagioſum, quod per arteriolas facile toto ſe corpore fundit, adeo vt ſi *Galeno credimus 6. loc. aff. 5.* ſola rabioſi canis ſaliua corpori aſperſa id venenum ſpargat ac late diſſeminet.

net. Putat tamen, tactu non lædere ſaliuam illæſo corpore, modo illico vrina aut ſalſa aqua abſtergatur. Metus autem aquæ, varie ſuperuenit; aliis 14. poſt morſum die, aliis 40. aut 60. aliis poſt ſextum aut 7. menſem, tanta enim ſegnitie repit malum, vt raro ſe prodat ante 20. diem, & plerumque à 30. die: quin ſeptem annis tegitur hęc pernities, Ægineta teſte. *Galenus* aliquos poſt ſextum & octauum annum à morſu eo veniſſe narrat: *Albertus* poſt annum duodecimum quoſdam in Hydrophobiam incidiſſe ſcribit. *Guainerius tract. de venenis refert*, elapſis annis octodecim, quendam ὑδρόφοβον factum eſſe, ac intra diem tertium exſpiraſſe, cum malum poſt decimum octauum annum eo tempore ſe demum aperiret, cum vmbram ſorbi arboris tranſiret: Ferunt enim ſi quis ſub ſorbo iacuerit, qui alias demorſus à cane rabido fuerit, eum rurſus in rabiem verti.

Signa: De ſignis dupliciter agendum. I. *De virulentia recondita.* II. *De euidente & manifeſta.* Quod ad reconditam, hæc intelligitur, quando quidem eſt in homine, ſed nondum apparent ſigna rabiei, quia hoc venenum eſt in parua copia & procul à corde, nondum in cor agens: id cognoſcetur ex ſententia *Galeni lib. de theriaca*, ſi demorſus interrogetur, an canis fuerit gracilis & ſqualidus, an oculos toruos habuerit, an linguã continere non potuerit, an huc & illuc vagatus fuerit, & an omnes indiſcriminatim morſu læſerit,

rit, hæc enim ſunt ſigna canis rabidi. Imo cum Paulo & Aetio cognoſcetur virulentia recondita: Nuces cõtuſæ vulneri recenti applicentur, ac per integram noctem detineantur, deinde gallinis comedendæ exhibeantur; hæ ſi perierint, certum eſt, venenum à cane rabido homini illatum eſſe. Sic panis applicetur vulneri & cani exhibeatur, ſi canis nec guſtare nec olfacere voluerit, indicium erit, venenum latere in corpore. Si autem euidens & manifeſta in homine fuerit virulentia, ſigna erunt euidentiſſima, & venenum ipſum cor occupauit, potiſſimum autem id cognoſcitur ex timore aquæ, eo quod ægri imaginantur ſe in aqua videre canem ipſum rabidum imo ſunt, qui in canem ſe trãsformatos eſſe putant, vnde caninos edunt vlulatus, quemadmodum lycanthropi imaginãtur ſe eſſe lupos, cuius rei cauſam reddere ferme eſt impoſſibile; ſunt qui inſaniæ ſpeciem ex atra bile eſſe autumant, ob eam quæ venenatæ huius cauſæ cum atrabilario humore interceſſit, ſimilitudinem & ſymptomatum affinitatem, quorum iuſtior videtur opinio, *teſte Palmario. Capouaccius* præceptor meus hic quatuor mouet problemata; 1. *Cur homines à cane rabido morſi timeant?* 2. *Cur hic timor ſit potius aquæ quam alterius obiecti?* 3. *Cur dum offertur aqua, quandoq; intenditur timor, quandoque euadunt nauſeabundi.* 4. *Qua ratione fiat, vt dum aquam bibunt referente Auicenna, pereant, cum tamen Galenus dixerit, eos qui delirant, renuere illud*

quod

quod poßit iuuare; quomodo igitur aquæ potus eos interficiet.

Quod ad primum, dicimus in hoc malo adeſſe timorem, quia hic redundat ſuccus atrabilarius; rationi autem eſt conſentaneum, vt vapor melancholicus præcedat, qui petat cerebrũ, & reddat ſpiritum animalem tenebricoſum, vnde læditur actio ob errorem externum, hoc eſt, ob ſpiritum animalem tenebricoſum redditum à vapore atro prodeunte ab atra bile redundante in homine rabido.

Quod ad ſecundum: Adeſt timor potiſſimum aquæ, quia adeſt extrema indigentia humiditatis; eſt enim venenum caninum calidiſſimum & ſicciſſimum, vt ratione huius, ſpecies humiditatis & quidem aquæ in cerebrum imprimatur, vt propterea timor ſit circa ſpeciem aquæ.

Quod ad tertium: Cur aqua præſente timor & metus intendatur, ratio eſt, quia cum tales ſemper metuant ſibi ab aqua etiam non præſente, ſi aqua etiá viſui offeratur, metus augetur, & cum tunc ſimul adſit recordatio & memoria illius morſus, ſæpe tales imaginantur, canem etiam ſimul præſentem eſſe, imo cum ſe quoque in canem ipſum tranſmutatos eſſe credunt, timor aquæ in illis multiplicatur. Cur autem quandoque euadant nauſeabundi, ratio eſt, quia in hoc affectu os ventriculi afficitur à veneno hoc canino, vnde ibi excitatur ſenſus quidam iniucundus ac triſtis, qui poſtea ſenſui interiori imperti-

tur, & fit nauſea, cui famulatur facultas ventriculi expultrix.

Quod ad quartum: Dum homo afficitur rabie illa; vel vitiũ eſt in initio; vel in progreſſu. Dum eſt inter initia procul dubio potus aquæ iuuabit ægrum: ſi vero hæc rabies progreſſa eſt, tunc à potu aquæ homines pereunt, quia ſpiritus vitalis ob hoc malum fere ex toto eſt diſſipatus, vt facile & quam celerrime extinguatur ab aqua, quemadmodum exigua flamma à modica etiam aqua extinguitur. *Heurnius de ſignis ſic*: Cum quis iam morſum accepit, nihil magni ſentit mali, cõtrario prorſus euentu, ac in aliorum venenatorum animalium morſibus. Redduntur igitur mox cogitabundi præter morem, ac vana imagine perfunduntur. Si non illico adminiſtrantur remedia, noctu inſomnes iacent, familiares vitant, ferino ſecum adſpectu muſſitant, lucem ſplendoremque fugiunt: tunc enim germen veneficum bibit cerebrum, vnde mox ex paucis malis multa: deinde præcordia anxie premuntur, ita vt ſtare loco neſciant furibundi huc illuc ruãt, facie ſanguine atrabilario ſuffuſi, cum ſudore quodam erumpente. Hinc incipiunt ὑδροφοβεῖν, aquæ metum incurrere, tunc paſſio eos plena poſſedit, tunc abominantur liquida, vel in eis horrenda ſimulacra conſpicantur, aut canẽ ibi latere putantes, formidine tacti in clamorem non ſine horrore erumpunt, tandem cùm altius irrepſit venenum, partesque traiecit

princi-

principes, tunc in his omne rationis lumen extinguitur, ac euadunt fanatici, vereque mente exuuntur, nec contubernales agnoſcunt, ſed mordent, latrant; canes enim ſe eſſe putant, alii gonorrhæa tentantur, aquam & ſpecula fugiũt, partes in illis extremæ cõuelluntur, ſingultiunt, & non raro in epilepſiam rapiuntur: Adeſt ſitis inexhauſta, ſudores frigidi, ſyncope, tãdem mors ipſa: Nam cum aqua allata horrent, ac latratu adſtantes terrent, tremunt, ſudant, ac lipothymia tentantur, tunc malum eſt inexpugnabile.

Indicationes. Hic conſiderandum eſt & venenum ipſum; & corpus, quod venenum admittit. Quod ad venenum, ſubſtantia illius indicat præſidium euacuans: ratione formæ requirit bezoarticum, ſiue alexiterium; niſi enim vis formæ aduerſariæ in veneno adimatur, aget in corpus, & non tam facile cedet medicamento euacuanti, quemadmodum vermes in corpore humano prius necantur quam expelluntur. Deinde venenum calidum & ſiccum indicat remedium refrigerans & humectans. Quod ad corpus ipſum veneno læſum, hic partim ad contenta, partim ad continentia reſpiciendum eſt. Quod ad contenta, toti occurrendum, idque euacuandum, & purgandus inprimis eſt ſuccus atrabilarius, qui hoc venenum efficit. Quod ad continentia; intemperies ipſa calida & ſicca, quæ euidens eſt & manifeſta, corrigenda erit refrigerantibus & humectantibus: Proprietas autem cordis quæ eſt

recondita, requirit medicamentum cordiale, quod corroborat & confortat.

Prognoſticon. Si venenum iam egit radices in corpore, vt homo in rabiẽ agatur, & adſit aquæ timor, ſecũdum omnes practicos malum omnino eſt deſperatum. In pauoris tamen initio, cum nondum partes principes venenum peruaſit, aliqui curantur, vt Philoſophus ille apud *Aetium*, qui dedit occaſionem *prouerbio*: *Quid cani cum balneo?* Hi enim helleboro curari poſſunt, aut phlebotomia. Hi ſunt, qui ſe adhuc agnoſcunt in ſpeculo, his enim nondum periit ſalutis ſpes. Demorſi igitur mature expoſcunt remedium: Exemplo ſit *Baldus Iuriſconſultus*, cuius labium cum à catella demorſum eſſet, is autem ob exiguitatẽ vulnuſculum negligeret, neſciebat enim eam eſſe rabidã, 4. menſ. fanaticus interiit. Qui Melitæos catellos in delitiis habent, arceant eos ab vſu aromatum: hæc enim canibus rabiem acceſſunt. Scribit *Plinius*, Columellam autorem eſſe, canem non fieri rabidum, ſi die poſt partum quadrageſimo caſtretur morſu cauda, ſummuſque eius articulus auferatur ſequenti neruo exempto. Sed hæc ad Prophylactica faciunt.

Curatio. Et primum chirurgia: venæ ſectio tunc locum habet, quando corpus eſt repletum, & quando venenum eſt diſperſum per totum corpus, non autem inter initia. Ita enim venenum per venæ ſectionem à parte vulnerata intra corpus propelleretur, cum autem iam diffuſum

eſt ve-

eſt venenum per corpus, tunc per venæ ſectionem vna cum ſanguine venenũ ſimul egredietur; prodeſt etiam applicare cucurbitulas, & partem vulneratam ampliare, & partes vicinas ſcarificare, vt ſic vna cum ſanguine venenum egrediatur. Expedit etiam ferro candente vulnus exurere & apertum ſeruare ad minimum per dies 40. ſi applicato ferro candente producitur eſcara, ſiue cruſta quædam hæc celerrime euellatur, vt ſic promtius venenum euocetur, quare frequenter applicetur butyrũ calefactum, in quantum à patiente ſuſtineri poteſt. Si autem pars demorſa ſit ſenſus exquiſiti, ita vt virtus partis vſtionem prohibeat, tunc non parti demorſæ, ſed ſaltem vicinis partib. perferentibus illa ſunt applicanda, parti autem demorſæ mitiora adhibeantur remedia, de quibus in pharmacia: Sunt qui vtantur miniſtro, qui ore exſugat venenum, & tunc os miniſtri foueatur oleo, ſic venenum ori non adhærebit. *Galenus lib.* ſimplicium 11. poſt puluerem cancrorum fluuialium vulneri emplaſticum applicat remedium:

℞ *Picis* ℔.j. *aceti acerrimi ſextarium*, j. *opopanacis* ℔.iij.

Addit *Galenus* neminem vnquam mortuum fuiſſe, qui recte hac antidoto fuiſſet vſus. Palmarius primo demorſæ parti cucurbitulas ſcarificatas applicat, poſtea ſicca ſpongia quicquid in vulnere ſupererit exſugi curat, poſtremo vnguentum aut cataplaſma aut emplaſtrum imponit ex

nit ex calefacientibus & valenter attrahentibus, vt ex alliis ac cœpis ſub prunis coctis, adiecta theriaca & mythridatio, ſale item & fermento nonnunquam admixtis. Cōmendat etiam *ſtercus columbinum, cum ruta viridi ſubactum, & ſinapi cum nucibus iuglandibus, allio crudo ſale & melle piſtum*, cataplaſmatis loco vulneri imponit. Alii ex *dictamno, magnete, tapſia, ſulphure*, aliiſque potenter attrahentibus emplaſtra conficiunt, quæ & impediunt, quo minus vulneris labra præpropere coaleſcant: *Galenus* horum loco theriacam oleo roſato diſſolutam imponit. Nonnulli gallinarum viuarum podicem vulneri admouent, quæ ſi moriantur, venenum extractum eſſe putant: Alii *pullos gallinarum aut columbinos viuos per medium diſſectos* demorſæ parti adhibent, eadem ratione, alias quidem poſt cucurbitulas, alias ſine his. Horum omnium calor demorſæ partis calorem langueſcentem erigens ipſum pariter ad depellendum venenum exuſcitat, idque allicit & euocat. Poſt cucurbitulas, vſtionem expeditiſſimum remedium cenſuit *Dioſcorides*, tum quod ea virus domet, & intromitti penitius non patiatur, tum quod diuturnum vlcus relinquat, per quod virus diu effluat. Vſtionis vicem ſupplent ſeptica & exedentia medicamenta: Ex his nonnulli vſurpant argentum ſublimatum vnguento aliquo refrigerante mixtum; nam & vehementiſſime adurit, & cruſtam inductam exuſtamque carnem citiſſime facit excidere. Nuda-

tum

tum cruſta vlcus dies minimum 40. apertum ac patens maneat: Quare attrahentia & valde extergentia conueniunt, quæ ex pice, tapſia, ærugine, calchanto vſto, argento viuo, præcipitato, aliiſque ſimilibus conficiuntur. Qui dolorum metu ignem & ſeptica non admittunt, poſt cucurbitulas lixiuio vlcus accurate abluunt, deinde cataplaſma è cinere ſarmentitio cum aceto ſubacto imponunt, aut theriacam *oleo roſaceo* dilutam: Nonnulli ſal aut præcipitatum mercurium inſpergunt, aut ſalſamentum ſuper vulnus deligant, omni cura demorſæ partis inflammationem proritantes, vt humores ad eam maiore impetu confluant. *Heurnius de remediis cheirurgicis* hæc habet: Vulnus à cane rabioſo inflictum ante 40. vel 60. diem non claudatur, ſi conniuet, cucurbita magna imponatur, ac cinis ficulneus aſpergatur, ac ambitus vulneris ſcarificetur, mox vino calido locus eluatur & abſtergatur, & ſcalpello altius adacto ſanguis fluat plenius, reſciſſa per ambitum carne lacera: applicetur etiã cauteriũ, niſi nerui ac tendines impediant; vel fiat cauterium cum vnguento roſato & ſublimato, vel quotidie præcipitatum inferatur, poſtea tegatur vlcus braſſicæ folio butyro illito: Quidam finio equino cum aceto cocto vtuntur. Pix etiam liquida cum ſale & euphorbio imponitur, & pili eiuſdem canis vulneri impoſiti remedio ſunt. Sola theriaca præſtantiſſimum eſt remedium, ſi in aqua vitæ vel generoſo vino diſſol-

diſſoluatur, ac diu parti affricetur, ſic vt ſanguis fluat, quo abſterſo, panno lineo eodem medicamento madefacto impoſito, mox ſuperponatur allium vel cœpa cum ſale & terebinthina trita. Poſt 40. diem ſecundum *Dioſcoridem* locus tegatur emplaſtro, quod & ſalibus conficitur, inde ſinapiſmo vtendum.

Pharmacia. Hæc duplex eſt: alia euacuans, alia alterans. Euacuans agit vel expellendo vel attrahendo: quæ euacuat expellendo, proprietate ſua recondita ita roborat calorem & ſpiritum, vt venenum facile expellant. In hoc genere præſtans eſt remedium ex cancris fluuialibus exuſtis & pulnerizatis. Ex his puluis inter initia & primis diebus, quando actio veneni nondum eſt vehemens, exhibetur quantitate vnius cochlearis: In progreſſu autem, quando actio veneni redditur vehementior, duo cochlearia exhibentur. Inter expellentia probatur etiam coagulum catuli adhuc lactentis, & cortex ficus ſilueſtris ad doſin drachmæ vnius: Probantur confectiones *magnæ cum aq. acetoſæ* exhibitæ. Sic enim cordis proprietas robatur, vt venenum expellat. Hæc autem medicamēta expellentia ſtatim exhibenda ſunt, antequam rabies & metus aquæ ſequantur. Quæ vero remedia euacuant attrahendo, hæc attrahunt ratione qualitatis vel occultæ vel manifeſtæ. Ratione occultæ attrahunt prout hæc remedia ſimilitudinem habent vel cum humoribus vel cum veneno canino. Cum enim humores at-

res attrahuntur & euacuantur, vna ſecum ducunt venenum. Quare probant *cataputiam, elaterium, helleborum album*, vt etiam ad antimonium aſcendant: ſi autem corpus nō poteſt perferre vehementiſſima remedia, acquieſcendum erit in medicamento ex *ſena, polypodio, epithymo, helleboro nigro, &c.* Deinde ratione occultæ qualitatis, & quidem ratione ſimilitudinis, venenum attrahit medicamentum confectum ex cantharidibus. *Auicennas* accipit non integras cantharides, ſed ventres tantum, id eſt, portionem veneficam, cum æquali portione lentium excorticatarum, & quidem per plures dies, vna doſi ſemiſcrupulum exhibet: Huius medicamenti beneficio ægri ſanguinem mingunt, & ſic venenum in veſicam attractū vna cum ſanguine expellitur. Quare quamprimum confert, inter initia loco demorſo applicare cantharides, quæ ratione ſimilitudinis poſſunt attrahere; ſic licet vti epate canis rabidi, quod magis probatur applicatum quam exhibitum. Ratione autem qualitatis manifeſtæ, hoc eſt, caliditatis & ſiccitatis, vbi locus affectus nec ferrum nec cantharides admittit, alia remedia attrahunt, & ſic ſolent viua animalia nuper diſſecta parti demorſæ applicari, & quidem inter initia, ſiue ſint catuli ſiue columbi ſiue gallinæ. Sic enim ſimul virulentia euocatur & dolor mitigatur. Progreſſu autem temporis, cum venenum per totum corpus eſt diſperſum, non improbatur balneum calens,

lens, vt aperiantur pori cutis, & ſic venenum extrahatur. Proſunt etiam materiæ refrigerantes, vt ſerum lactis, aqua faborum, acetoſæ, lactucæ, quæ inſciis ægris exhibeantur, ſit vas aqua repletum occluſum, & bibāt aquam per fiſtulam longam, ne illam videant ægri. *Palmarius* ex *Dioſcoride* refert quoſdam in primo morbi impetu, ſumto elleboro ſeruatos fuiſſe: Eo autem non ſemel atque iterũ, ſed frequentius ante 40. diem vel etiam poſtea vtendum præcipit. Addunt nonnulli canes rabioſos helleboro cum polenta accepto vomuiſſe & ſtatim à rabie liberatos ad ſe rediiſſe. Alii hieram quæ colocynthidem recipit, cõmendant. Idem Palmatius teſtis eſt multos ruſticos vehementi pharmaco propinato, ꝙ ſimul vomitiones ac deiectiones moliretur, demorſos ab Hydrophobia tutos euaſiſſe. Tale eſt, quod è *ruta, aſynthio, allio, bellide minore, calendula, meliſſophyllo, pauco elleboro nigro ſale & aceto potionis forma conficitur, tribuſque diluculis alternis repetitur.* Quidam inter præcipua huius morbi præſidia, aſſum canis qui momordit iecur commemorant, idcirco eo cocto demorſum vti per triduum præcipiunt, & certe aliquot ruſticorum experientia ſe didiciſſe teſtatur Palmarius, eo remedii genere Hydrophobiam prohiberi. Idem præſentaneum in hoc malo Alexipharmacum præſcribit, ꝙ ſolum neglectis catharticis, omiſſa etiam operoſa illa vulneris cura, quocunque à morſu tempore vſurpetur, certiſſimum ac tutiſ-

ſimum

ſimum ſit remedium, illæſis tamen capitis partibus, quæ dentes ſuperant, his enim vulneratis, exigua ſalutis ſpes ſupereſt.

℞ *Fol. rutæ, verbenæ, ſaluiæ minoris, plantaginis, polypodii, abſinthii vulgaris, menthæ, artemiſiæ, meliſſophylli, betonicæ, hyperici, centaurii minoris an. partes æquales.*

Legantur ſingula, quo tempore viribus pollent maximis, id quod in Gallia accidit menſe Iunio fere in plenilunio: deinde papyraceis cartis concluſa ſiccentur ſeorſim in loco, ad quem neque ſol, neq; pluuia pertingat, ne vel nimium exareſcant, vel ſitum contrahant: ſiccata ad futuros vſus reſeruentur, ea lege, vt quotannis renouentur. Cum autē vtendi neceſſitas incidet, ſingulorum æquale pondus in puluerem tenuiſſimum redige, *cuius* ʒ ß. demorſis quotidie præbe, idque vel ex cochleari cum *duplo ſacchari, vel ex vino, vel ex iuſculo, vel ex melle, forma opiatæ*, ieiuno ſtomacho, & tribus horis ante cibum. Quanquam autem ſeſquidrachma, aut drachmæ duæ ſatis ſint, tum homini, tum omni animali quantumuis crudeliter ſauciato, nihil tamen obfuerit ad tres aut quatuor proceſſiſſe, cum præſertim vel longo poſt demorſum tempore, vel nata etiam Hydrophobia curationem aggredimur. Qui Hydrophobia iam correptus eſt, arctе vinciendus, vt, quem dixi, puluerem vino alioue liquore ſolutum (nihil enim ad curationem refert) deglutire cogatur, ore etiam, ſi opus ſit, vi

adaperto. Satius autem fuerit, in furoris intermiſſione, cum mens integra eſt, remedium propinare. Iam vero, cum primo contractum vulnus eſt, ne in ſordidum vlcus degeneret, ſpongia aut ſiccis linteis exſiccatum, vino aut hydromelite, in quo ſupra dicti *pulueris* ℥ ß. ſoluta ſit, bis terue quotidie foueto, deinde vnguentum inducito aut emplaſtrum, quale aliis vulneribus ex vſu eſt, & ita ſaneſcere ſinito, nullo Hydrophobiæ metu. Cum autem nullum hactenus animal noſtro alexipharmaco vſum ſit, cui non feliciter ceſſerit, ſiue iam nata, ſed nõ vltra tres paroxyſmos, erat Hydrophobia, ſiue ea ex demorſu metuebatur, fruſtra in aliis inueniendis oleum & operam poſtea ludemus. Huius autem præſtantiſſimi antidoti inuentio atque exploratio *Iacobo Syluano Domino de Pyrou* viro antiquitate generis & nobilitate præſtanti, accepta ferenda eſt. Idem puluis febrem malignam eamque continuam delirio aliiſque pernicioſis ſymptomatibus comitatam, nulla excretione manifeſta profligat. *Ioanni Fernelio* venator Henrici II. Regis Galliarum, grauiter decumbens, bona fide aſſeuerauit, pimpinellam ad præcauendam Hydrophobiam tantam vim obtinere, vt quicunque eam aliquot diluculis, vel in acetario, vel alio quouis modo apparatam, poſt demorſum comederit, nihil inde incommodi ſentire poſſit, quod in canibus regiis ſe primũ expertum fuiſſe dixit, quibus demorſis illam felice ſucceſſu obtulit.

tulit. De Hydrophobis in piſcinã propinquam illis non ante præuiſam nihilque tale timentibus proiiciendis, ac mox, ne neruorum conuulſio oboriatur, in oleum calidum immergendis, ne huic quidem remedio prorſus fidendum eſſe per multorum mortes populi maritimi didicerunt. Hæc Palmarius. Amatus Luſitanus, *referente Foreſto*, puerum 12. annorum in crure demorſum ſic reſtituit: Accito chærurgo locum læſum profundioribus inciſuris ſcarificare & calido vino lauare iuſſit; deinde loco optime abſterſo hoc emplaſtrum admouit.

℞ Cœpam vnam acrem, alliorum caput ſiue radicem mediam, theriaces opt. ℥ ß. fermenti, ℥ ß.

Omnia piſtentur, & loco affecto ſuperponantur, quibus puer breui ſanitatem obtinuit. *Foreſtus* ſubmerſioni ægrorum in oceanum, magnam vim tribuit: affirmat enim multos hoc modo ab Hydrophobia tutos euaſiſſe, ſi æger adhuc in ſpeculo ſe agnoſcat, *Heurnius* conſuluit, vt ei extractum hellebori detur cum *ſucco cœpæ, in qua cineribus obruta theriaca coxerit*, addita *aqua pimpinellæ vel cardui benedicti, cum modico confectionis Hamech. vel:*

℞ Rad. Gentianæ, ℥ ij. cancrorum fluuialium in furno combuſtorum, ℥ iij. terræ ſigill. ℥ ß.

Horum ʒ j. præbet ex decocto cancrorum idque ſæpius. Theriacam autem ex decocto *cancrorum, gentianæ, acetoſæ, vel pimpinellæ* reliquis preſtare ait. Iubet etiam *theriacam & gentianam* in-

 fundi

fundi in aquam vitæ, & quotidie ſumere cochlear ex *decocto oxylapathi & pimpinellæ, vel ex infuſo calendulæ diluto. Plinius lib.25.cap.5.* multa pręſcripſit remedia Hydrophobis, ſed non omnibus fidendum eſt. Ex multis cynorrhodi, id eſt, ſylueſtris roſæ radicem commendat vnice, vnicumque illud remedium oraculo quodam repertum fuiſſe affirmat, quod & *Celſus & Alexander Bęnedictus* cunctis prætulerunt. *Scribonius Largus* refert barbarũ quendã Hydrophobos curaſſe, ſiniſtro brachio alligata hyænę corii particula.

I. S. D.

Exemplum curationis in metu veneni à cane rabioſo.

Liberi cuiuſdam viri primarii familiariter vſi fuerant canicula rabioſa, quam tamen rabidam eſſe neſciebant, quamuis autem eos non momorderat neque læſerat: tamen ſaliua nonnihil aſperſerat illorum veſtes, quas mox abiecerant, halitu etiam ita eos affecerat, vt mœſti & quaſi attoniti ſederent, & filius natu maior iam metu ac timore quodam inſolito corriperetur, quos ſic præſeruaui & curaui. Primo dedi illis in *aqua ſcordii & cardui benedicti*, horis matutinis, per integrum octiduum, interdum & frequentius, cum vino optimo calido, *pulueris cancrorum fluuialium* ℥ ß. Secundum deſcriptionem *Galeni lib.*11.*de ſimpl. med.* Ordinaui etiam electuarium, vnde ſumerent ad ingreſſum lecti magnitudine nucis iuglandis:

℞ Conſ.

℞ *Conſ. liberantis,* ʒ ij. *lætificantis gal.* ʒ j. ß. *el. de gemmis,* ʒ j. *mythridatii opt.* ʒ iij. *extract. ſcordii,* ℈ j. *gentianæ, card. bened. ana* ℈ ß. *ſyr. acetos, citri, de corticibus citri an. q. ſ.* miſc. pro electuario molli.

Hac medicina cum per octiduum vſi fuiſſent, dedi illis potionem ſequentem, & iuſſi, vt inde per triduum ſumerẽt ſummo diluculo cochlearia tria, ſtraguliſque cooperti ferme per horam ſudarent.

℞ *Aq. tormentillæ ex tota planta, ſcordii, ana* ℥ ij. *ſyr. de cort. citri* ℥ ij. *aq. theriacalis,* ℥ ij. ß. *mythridatii præſtantiſ.* ʒ ij. *extr. ſcordii, card. bened. ana* ℈ j. *gentianæ, angelicæ, ana gr.* v. miſc. exacte pro hauſtu.

Quod cum per triduum feciſſent, atq; etiam de rotulis ſumpſiſſent ad ingreſſum lecti numero viij. pro colophone illis ordinaui morſulos infraſcriptos & iuſſi vt quotidie per duas horas ante prandium ſumerent vnum ex morſulis, idque continuarent per menſem. Id cum feciſſent, Dei gratia ab omni periculo liberati ſunt:

℞ *Spec. liberantis,* ʒ ij. *pulu. cornu cerui,* ℈ ß. *terræ ſigill. boli armeni, ana* ℈ j. *extr. gentianæ,* ℈ ß. *ſcordii, ana gr.* v. *ol. cinamomi gutt.* iij. *ſacch. albiſ.* ℥ iij. ß. *in aq. ſcordii diſſol. aq. tormentillæ q. ſ.* f. conf. in rotulis.

℞ *Extr. gentianæ,* ℈ ß. *ſcordii, gr.* v. *conf. liberantis,* ʒ ij. *pulu. cornu cerui corall. rub. præp. terræ ſigill. ana* ʒ ß. *ol. cinamomi gutt.* iiij. *ſacch. albiſ.* ℥ v. *diſſol. aq. tormentillæ, q. ſ.* f. conf. in morſulis.

F. H. D. Eſt & ſequens alexiterium non contemnendum in quocunque veneno:

℞ Rad. angelicæ, ariſtolochiæ vtriuſque, gentianæ, vnicornu, cardopetiæ, ana ʒ ß. tormentillæ, diptami albi, cornu cerui vſti, cinamomi el. zedoariæ, galangæ, cyperi, vincetoxici, pimpinellæ, ana ʒ iij. oſtrucii, ſem. aniſi, card. bened. nucis vomicæ, cort. citri, zinziberis albi, macis, ſpodii, raſuræ eboris, ſantali albi, rubei, ſerici crudi, tunicæ, ana ʒ ij. ſcordii, boli armeni, præp. terræ ſigill. phu. ana ʒ ij. teucri, iuniperorum, bacc. lauri, croci orient. ana ʒ j. ß. caryophill. marg. præp. ſem. citri, antheræ, ana ʒ j. ß. agalochi, auri puriſ. limaturæ argenti, lap. hyacinthi, ſmaragdi, ſapphyri, rubini, oſsis de corde cerui, ana ℈ ij. aloes ſucco citr. ʒ j. rhabarb. el. ʒ j. ß. theriacæ andromachi, ʒ x. ſacch. candi. ℥ ij. cheſmes, ℥ j. camphoræ, ʒ iij. ß. miſc. f. l. a. electuarium ducendo in mortario per integram horam. Signatur alexiterium.

℞ Alexiterii huius ʒ j. aq. theriacalis, ℥ ij. ß. miſc. pro vno & ſic pro aliis.

F. H. D. ℞ Spec. cord. temperat. ʒ ij. diamarg. frig. lætificãtis Galeni, pliris archontici, ana ʒ j. corall. rub. præp. been albi, rubei, ana ℈ ij. ſerici crudi, ſpodii, ana ʒ ß. nucis moſch. caryophyll. macis, ana ʒ j. ligni aloes, croci, ana ʒ ß. camphoræ, ℈ j. Puluerizatis puluerizandis, & commixtis ſingulis cum ceræ citri ℥ v. reſinæ ℥ j. ol. roſati, ℥ ij. ol. ſpicæ, ʒ j. ß. f. ſ. a. emplaſtrum cordiale.

F. H. D. ℞ Aq. roſarum, ℥ iiij. card. bened. meliſſæ, violar. ana ℥ ij. ß. acetoſæ, boraginis, bugloſsi, ana ℥ j. ß. ſpec. elect.

elect. è gemmis, diamarg. cal. lætifi. Gal. ana ℥ ß. *cinamomi opt. nucis moſch. macis, ana* ℈ ij. *ligni aloes,* ℈ ß. *conſ. roſar. purp. boraginis, bugloſſi, manus Chriſti perl.* ℥ ß. Bulliant vna atque altera ebullitione leui, ſpeciebus in petia ligatis & inter bulliendum expreſſis, colentur & exprimantur diligenter, & expreſſioni admiſceatur: *aq. cinamomi opt.* ℥ ß. *ſyr. acetoſ. citri. è bugloſſo, ana* ℥ ij. miſc. f. potio: Signatur potio cordialis.

Adſcribam hic puluerem contra venenum, quem vulgo dicunt Saxonicum.

℞ *Rad. angelicæ,* ℥ iij. *oſtrutii ſiue magiſtrantiæ, altheæ, ana* ℥ j. *vrticæ min. ſaxifragiæ, zedoariæ, pimpinellæ, ana* ℥ ß. *tormentillæ, ſerpentariæ, ana* ℥ iij. *vincetoxici,* ℥ ß. *valerianæ,* ℥ ij. *cort. rad. thymoleæ,* ℥ ß. Craſſe incidantur incidenda, & infundantur *aceti vinacei opt. q. ſ.* quoad omnes ſpecies imbibantur. Stent in loco calido, horis 24. vaſe optime munito, deinde colentur, & ſpecies omnes probe exſiccentur, quibus adde *Fol. rutæ, ſcordii, agrimoniæ, herb. paridis, ana* ℈ ij. *bacc. herb. paridis numero* vj. *cornu cerui vſti,* ℥ j. miſc. exacte pro Tragæa.

Elidæus ad morſum canis rabidi, cœpã vnam contundit cum melle bene miſcendo vel cum theriaca, & morſui applicat, prius ventoſa poſita cum ſcarificatione: Idem locũ irrigat vino malorum cydoniorum: conferunt etiam cancri vſti ob proprietatem. Fit quoque emplaſtrum ex *ficubus immaturis cum melle: ſpuma nitri cum*

adipe aſini valet inungendo morſum canis. Exhibeatur etiam hic puluis cum vino omni die.

℞ *Pulu. gentianæ mirrhæ, ana* ℥ j. *cancrorum fluuial. vſt.* ℥ ij. miſc. cum vino pretioſo.

Empyrica:

Contra morſum canis rabidi.

℞ *Tormentillæ, diptami, card. bened. ſem. citri, ana* ℈ j. *croci gr.* ij. *theriacæ,* ℥ ß. *doronici,* ℥ j. *ſyr. de ſucco acetoſæ, aq. bugloſſæ, ana* ℥ vj. *vini,* ℥ ij. miſc.

Ioannes Wierus primo ſcalpit locum, deinde hoc decocto madefacit lintea, & imponit parti læſæ, quinetiam idem decoctum propinat.

℞ *Vmbilici veneris, rutæ, betonicæ, abrotami, ana* q. ſ. f. decoctio.

Succus rutæ cum theriaca, loco demorſo imponatur. Vel: Coquatur *mentha, ruta, cæpe, ſal,* contunde ſimul cum aceto forti, adde parum mellis & ſuperimpone loco demorſo, vel impone *fermentum acre cum aceto,* & poſtea accipe *terebinthinam, butyrum non ſalitum, albumen oui,* miſce & impone. Qui dum fungum *fruticis roſarum* (das rauche knöpflein) comburunt in olla noua, vt fiat puluis, quam exhibent in aqua patienti. Quidam coquunt allium, *fol. ficus, & flores chamomeli.* contundunt vt fiat cataplaſma, quod imponunt loco demorſo, exhibent etiam per 4. dies continuos in vino, *puluerem gentianæ, myrrhæ & cancri fluuial. ad* ℥ j. Alii decoctum radicis vincetoxici cum *card. bened. aq.* per dies 40. propinant.

De

De Melancholia Hypochondriaca ſiue flatulenta.

Pro ſacerdote quodam laborante ex melancholia hypochondriaca, Conſilium Italicum Anno 1580. Idibus Maii. Habitum Patauii in ædibus D. Bernardini Paterni.

D. *Albertinus Bottonus*: Si metus & mœſtitia ſine cauſa ſigna ſunt melancholiæ, iure hunc patientẽ dicemus melancholicum, in quo hæc duo reperiũtur. Porrò melancholia eſt ſymptoma in actione læſa facultatis imaginatricis, quandoque etiam ratiocinatricis, ſi affectus inueteratus ſit. Actio autem hæc læditur vel læſa facultate vel organo læſo: Facultas ipſa vel ſpiritus animalis labefactari non poteſt, cum ſit ſubſtantia, quæ non recipit magis & minus, ſed augmentum tamen & detrimentum poſſunt ſuſcipere ſpiritus, vel etiã ab externa cauſa, quia primo non multi adſunt; deinde quia indiſtemperato ſubiecto recipiuntur; tertio quia aliena materia ei permiſcetur. Hic autẽ in noſtro patiente, ſatis copioſi ſunt ſpiritus. Quare ſpiritus hic variantur, & quia in ſubiecto diſtemperato ſuſcipiuntur, hoc eſt, in cerebro frigido & ſicco, & quia materia vaporoſa & melãcholica & per cõſequens tenebricoſa & opaca, ſpiritus tenebricoſos reddit, inde metus & mœſtitia ſine cauſa

ſuboritur: humor vero melancholicus, vaporis illius minera eſt, ac non quidem in cerebro ſed alibi generatur, nempe in epate, vtpote humorum officina, videlicet in epate calido & ſicco, quæ materia cum non poſſit expurgari, vapores ad cerebrum mittit, tenebricoſos & opacos, qui cerebrum, quia obſtructiones adſunt in ipſis hypochondriis & potiſſimum in venis meſaraicis, quæ exitum humoris melancholici impediunt, obſtructis quinetiam venis lienis & ſuppreſſis hæmorrhoidibus, quos antea fluentes habuit. Cerebrum igitur frigidum & ſiccum redditum eſt ob vaporum multitudinem; ſomni inſuper turbulenti ſunt & pauci propter eandem cauſam: quare calefaciendum & humectandum eſt cerebrum; materia vaporoſa diſcutienda, corpulenta euacuanda & prius præparanda eſt: epar alterandum poſt curationem per contraria, obſtructiones aperiendæ, hæmorrhoidum fluxus ciendus eſt: curatio ſane difficilis eſſe videtur; affectus enim antiquior eſt, & iam per annos aliquam multos durauit: materia per ſe eſt pertinax; ac temporis diuturnitate cerebrum ipſum in conſenſum trahitur: accedit huc etiam, cum alias curatus ſit, non tamen in totum curari potuit, nihilominus tamen aliquando in meliorem ſanitatem reductus eſt, quod & iam fieri poſſe, ſperare licebit: Primum igitur de ſanguinis miſſione agendum: *Gal. 3. de loc. aff. 7.* vbi de affectu melancholico loquebatur, minime ſanguinis mitten-

mittendi mentionem facit: Melancholia enim cum diſtet à natura ſanguinis longius, ſanguinis miſſionem non indicat: Idem *Gal.3. de loc.aff.7.* in tali affectu ſecabat venã mediam ſiniſtri cubiti: Idem tamen *lib. de venæ ſectione* dicebat, ſanguinem melancholicum craſſiorem phlebotomandum eſſe, vt reliquum poſtea medicamentis cedat. Cum autem hic etiam habeamus ſanguinis abundantiam, quam indicant & venarum latitudo & faciei color, cumq; ad hæc adſit etiam retentio & ſuppreſſio ſanguinis hæmorrhoidalis, quæ hunc affectum fouet, ego ſanguinis miſſionem admitterem, inprimis vero cum inſuper in toto corpore quædam adſit, vt ſic dicam, muſculoſitas, ego iecorariam inciderem, quæ totum corpus reſpicit; obſtructis enim hypochõdriis ſanguis vniuerſi corporis redditus eſt melancholicus. Poſt alui ſolutionem & ſyrupos adhibitos, lenirem *el. lenitiuo, melle roſ. ſolut. hiera ſ. &c.* Præpararem deinde ſyr. primo leuioribus, vt *ſyr. de ſucco bugloſſæ, de lupulis, de pomis; inde ſyr. de betonica, de epithymo, de polypodio.* Purgarem deinde cum iis, quæ melancholiam & pituitã euacuant: habet enim ventriculum ſatis labefactatum, atque ob id pituita abundantem: quare purgarem *foliis ſenæ, cort. hellebori nigri,* Agarico etiam pituitæ ratione & *melle roſ. ſol. & ſimilibus*: pro præſeruatione laudo vſum iuris galli alterati cum reſpicientibus melancholiam, vt ſunt: *Borago, epithymus, ſena, polypodium*: præſcriberem vſum *aq.*

S. Petri

S. Petri per 3. vel 4. dies, inde ad valentiores adſcenderem, vt ſunt *aq. apponenſes.* Ante potum iuris Galli præberem *conſ. flor. boraginis, admixtis pulueribus cort. capparorum, agrimoniæ, citri, &c.* Inde ad cauteria deuenirem; antea tamẽ expurgarem caput, maſticatoriis & errhinis & per lotiones, quæ habent vim humectandi, vt ſomnus concilietur, vt ex *fol. maluæ, violar. flor. nenuphar. rad. altheæ, flor. chamomeli.* Capite purgato cauterium adminiſtrarem in iis locis, ratione quorum fit deriuatio & reuulſio: Merito reuulſionis in dextro crure fonticulum adminiſtrarem, reſpiciendo epar, quod melancholicum humorem gignit: merito deriuationis conueniet cauterium factum in brachio ſiniſtro. Victus ratio his prædictis reſpondeat.

Conſilium D. Marci de Oddis.

GAl. 3. *de loc. aff.* Hypochondriacam affectionem dicebat eſſe duplicem; primam quæ fit per eſſentiam, alteram quæ per conſenſum: ſigna vero affectus hypochondriaci per conſenſum dicebat eſſe rugitum, incoctionem, dolorem in ventre, &c. Eius autem quæ fit per eſſentiam propria ſtatuebat ſigna; mœrorem ac triſtitiam. Quare bene dixit *Hipp.* 1. *Aph.* 23. Si metus adſit, hypochondriacam veram adeſſe. Statuendum autem ſimul eſt, cerebrum etiam in hac hypochondriaca paſſione affectum eſſe, & aliquam malam intemperiem in cerebrum intrødu-

trodu-

troductam: Obſtructis enim venis meſaraicis & hypochondriis, calor inflammatorius humores comburit, qui poſtmodum cerebrum petentes ipſum corrumpunt, & ſpiritus tenebricoſos reddunt. Sed hic obiectio occurrit, quam ego viro excellentiſſimo diſcutiendam relinquo: Si enim duo iſta ſymptomata timor & triſtitia in hoc noſtro patiente adſunt, cur non potius dicemus affectionem in corde quã in cerebro eſſe? Cum hi duo affectus cordis ſint, & potius ſigna cordis affecti. Illud quidem conceſſerim, ſpiritus animales in cerebro tenebricoſos reddi in cerebro, atque inde fieri, vt melancholici tanquam in tenebris pueri, timeant ſine cauſa. Quod ad patientem noſtrum, ſpero eum ad ſanitatem perventurum, nam ad δυσκρασίαν totum corpus nondum eſt reductum, eſt ſatis muſculoſus & copia ſanguinis adeſt, & accidentia leuiora ſunt. Quamuis autem cerebrum eſt frigidum & ſiccum, tamen non eſt vſque adeo magna δυσκρασία; peccat autem ſanguis melancholicus, ergo vena ſecanda eſt: dicebat enim *Gal. lib. de venæ ſectione*, melancholicum ſanguinem, cum neque ratione craſſitiei euacuari poſſit, phlebotomia euacuandum eſſe, vt reliquum poſtea medicamentis cedat: Neq; etiam adeſt prohibens. Habemus enim ætatem ſatis floridam, virtutem validam, &c. In venæ autẽ ſectione ad totum corpus reſpiciendum eſſe puto: Nam ex obſtructis hypochondriis veriſimile eſt ſanguinẽ vniuerſi

corpo-

corporis, melancholicum redditum eſſe: quare iecoraria incidenda eſt, quæ totum corpus reſpicit: inde humores præparandi ſunt, & euacuandum cum *corticibus hellebori nigri:* Quinetiam ex ventriculo humores pituitoſi euacuandi ſunt: iure autem galli an vtendum ſit dubito: vereor enim, ne ſi ſimpliciter exhibeatur, epar reddatur calidius: Incoquenda igitur ſunt, quæ habent vim remittendi calorem. Aquæ thermales debiliores primum mox valentiores eſſe poſſunt: ſic enim ventriculo proderunt, & materias, quæ ad hypochondriaca deferuntur, euacuabunt: Non tamē ſimpliciter iis vterer, ſed quodam alio humore eas exciperem, propter epatis caliditatem ac cerebri ſiccitatem: adminiſtrarem etiam fonticulum in crure dextro, quod ſi æger non admittat, exhiberem aliquod purgans per hypochondriaca & per fluxum hæmorrhoidum: in brachio autem fonticulum non facerem, quia cum cerebrum primario non ſit affectum, ſperarem illum vnico fonticulo contentum eſſe poſſe. His omnibus diligentem victus rationem adhiberem, quæ reliquis ſcopis propoſitis correſpondeat.

Conſilium D. Bernardini Paterni.

CONſtat ex duobus affectibus, timore præter cauſam & mœrore patientem melancholia laborare; ſunt autem deprauatæ actiones phantaſiæ, quandoq; etiam rationis; ſed & aliud

eſt, de

eſt, de quo hic patiens conqueritur, dolor nempe in genu, de quo paulo poſt dicam: Cum actio principum facultatum deprauata ſit, læſio in cerebrum referenda eſt. Cerebrum enim eſt actionum illarum principium: quare etſi in corde eſt metus & triſtitia; tamen ibi potius per conſenſum illa ſunt, primario autem illum cerebri affectum ſequuntur: Nam metus contingit, vbi obiectum repræſentatur nocere potens; triſtitia vero vbi obiectum offertur tanquam alienum & aduerſum naturæ noſtræ: quare afficitur cerebrum, cum adſit deprauatum iudicium eorum, quæ pertinent ad imaginationem & forte ad rationem quoque. Duobus autem modis fit hæc affectio, *teſte Galeno 3. de loc. aff. 2.* ſcilicet affecto cerebro aut toto ſimul corpore affecto. Quare hunc poſteriorem modum, de quo etiam agit *Gal. 3. de loc. aff. 7.* Interpres non bene interpretatus eſt, cum diceret eſſe affectionem per conſenſum. In hoc igitur ægro quænam eſt melancholia? ex affectionibus diſtinctio petenda eſt: *Secundum Gal.* quæ ſi prius circa hypochondria ortæ ſunt, aderit melancholia per conſenſum. Ego autem credo, affectum ventriculi timorem præcedere atq; triſtitiam, & ita primo excitata fuiſſe in ventriculo ſymptomata quædam, quæ mox ſubſecuti ſunt metus & mœror: Nam deiectis alui excremẽtis & flatib. diſcuſſis ſedantur ſymptomata melancholica, vt ex hoc certus ſim, cerebrum hic per conſenſum laborare, nam con-

ſtipata

ſtipata aluo vapores craſſi ex ventriculo exhalant, qui poſtea caput petunt ac perturbant ſpiritus, vnde metus & triſtitia illa ſine cauſa excitatur. Verum quiſnam eſt affectus in hypochõdriacis? Et vnde proueniunt ſymptomata & conſenſus in cerebro? Scio apud Auicennam legi, quod obſtructis meſaraicis ſoleant contingere πάθη melancholica, quod obſtructis partibus illis, id quod pingue eſt, in iecur trahatur, vnde poſtea vapores ad caput delati phantaſiam turbent; Atque hoc pacto melancholiam illam hypochondriacam dicebat melancholiam per eſſentiam. *Galenus vero 5, de loc.aff. 6.* diſtinguens affectus ventriculi dicebat ex affecto ore ventriculi fieri ſyncopes & plura alia, inter quæ refert etiam ſymptomata melancholiæ, vt ſtatuerit, mala diſpoſitione in ore ventriculi exiſtente, fieri ſymptomata melancholica, quia autem patientes inferioribus ventriculi partibus affectis non ita cruciantur, ideo Medici hæc ſymptomata ſpernunt, & melancholiam illam tantum in obſtructas venas illas meſaraicas, & in hypochondria affecta, non etiam in ventriculi malam diſpoſitionem referunt. Sed in hoc affectu quænam pars ventriculi laborat potiſſimum? Cenſuit *Galenus* affici ipſum πύλωρον, id eſt, partem ventriculi inferiorem: In noſtro hoc ægrotante crederē ego, quod cum ſymptomata non ſint ita valida, non multum offendant. Nam in ipſo fundo ventriculi arbitror eſſe materiam melan-

melancholicam, quæ veluti diſpoſitionem inflammatoriam excitarit, propterea non ita maniſeſte infeſtant ſymptomata: Suſpicor etiam cerebrum per eſſentiam affectum eſſe: At cum duplex ſit modus cerebri per eſſentiam affecti, alter proprius, alter totius etiam corporis; crediderim ego hoc poſteriore modo affectum eſſe cerebrum, ita videlicet vt ſimul corpus totum laboret, ac non tantum venæ meſaraicæ, neque ſolum hypochondria affectu ſint: Nam obſtructis venis meſaraicis non fit morbus per eſſentiam in capite, deinde iiſdem obſtructis ſolent deiici fœces liquidæ & humidæ *ſecundum Galenum*: Hic autem apparent duræ: Adhæc obſtructis venis illis non poteſt multus ſuccus diſtribui, & diſtribuitur ſolum id quod pingue eſt, vnde fœces remanent humidæ: Cum igitur hic non habeamus fœces humidas & liquidas, venæ meſaraicæ obſtructæ non ſunt. Credo igitur, ſi affectio eſt in capite, ſimul eam in toto corpore eſſe, quia ſanguis, qui conſueuit per hæmorrhoides euacuari, craſſus retentus eſt in ipſis venis, & ſic ſanguis cerebrum & totum corpus afficere potuit. Dolorem in genu ex cruditatibus prouenire arbitror: In affectionibus melancholicis cruditates plurimæ fiunt, quæ delatæ ad iecur ſanguini miſcentur, & inde ad genu feruntur: Sed hoc ſymptoma reliquis ſublatis facile & ſua ſponte euaneſcet. Quid igitur agendum? Collecti in ventriculo humores euacuandi, ventri-

culus ipſe corroborandus eſt qui complecti cibum non poteſt, facultate impedita, vnde fluctuationes ventris ſequuntur, quæ referũt aquæ murmura propter cruditates, quæ in ventriculo fiunt, qui non bene concoquit ob debilem ciborum complexum: Ventriculus igitur ipſe exſiccandus eſt, & ſi frigiditas etiam adſit, calefaciendus: At ſi ventriculi humor abundans euacuetur, arbitror omnia illa, quæ circa ventriculum ſunt, ſedata iri: Inde autem cerebrum euacuari oportet: In hoc noſtro patiente, venæ ſunt amplæ, latæ, turgidæ ac repletæ, & adeſt color nigricans. Quare *Gal.3. de loc.aff.7.* in tali affectu ſecabat venam mediam ſiniſtri cubiti. Videatur autem in venæ ſectione, qualis ſanguis exeat: ſi ater is ſit, ad iuſtam quantitatem ſanguinem ſinamus effluere: Indicabit enim hic ſanguinis color vna cum cerebro totum corpus affectum eſſe: Si vero ſanguis primo effluxerit purus, affectio tunc erit in capite propria, non ſimul etiam in corpore: quare primo lenem clyſterem adhiberem, inde ſtatim ſecarem venam ſiniſtri cubiti mediam: probarem etiam prouocationẽ ſanguinis hæmorrhoidum, ſi ſibi grata eſſet prouocatio; ſin minus, abſtinerem: dicebat enim *Galenus lib. de venæ ſect. cap.* 19. non eundem eſſe fluorem menſium & hæmorrhoidum, ille naturalis eſt, hic non: propterea menſes non debent prouocari, ſi ſponte non fluant; hæmorrhoides autem non item, niſi quis hac euacuatione delectetur:

ćtetur: Addebat etiam *Hippocrates* 4. *Aphoriſmorum parte*, malum eſſe, prouocare hæmorrhoidas eo quod periculum ſubeſſet, vt forte ſanguis ſimul bonus efflueret; ſi vero è brachio ſanguis mittatur, ſi bonus exeat, ſtatim ſupprimi poterit, ſi malus, libere euacuari & effluere poteſt: ſi non eſſet neceſſarium dicebat, prouocare menſes propter conceptum, nihil referret ad ſanitatem, etiamſi ſupprimerẽtur, modo per alias vias excrementa euacuentur, quæ in mulieribus colliguntur. Quod vero in ſuppreſſione hæmorrhoidum ab Hippocrate præceptum eſt, vt venæ infernarum partium ſecentur, huius præcepti cauſam reddebat *Gal.* dicebat enim ideo hoc ab Hippocrate traditum eſſe, quoniam non ſemper ſuppetunt ſcopi euacuandi ſanguinem per alias partes: In hoc igitur caſu cum ſanguis per alia loca mitti tuto poſſit, eligerem ego venam mediam cubiti ſiniſtri. Quantitas autem mittendi ſanguinis pro ratione affectus & ſanguinis copia metienda eſt; de tempore eligendo, fuiſſet quidem conſultius, vt tranſacto medio vere, auxilium hoc adminiſtraretur: At quia iam arbitror ortas eſſe Pleiades, quorum exortus ſecundum Galenum eſt æſtatis principium, minus congruum eſſe videtur: Concedit tamẽ adhuc cœli ſtatus venæ ſectionem, tempore matutino, hora poſt ſomnũ vt monebat *Galenus*. *Detracto ſanguine*, vt dixi, ex vena cubiti, quid agendum? Monebat *Gal. lib. de atra bile*, vt cauti eſſe-

mus in hæmorrhoidum fluxu irritando: ſi enim ruber & bonus ſanguis exeat, potius nocumentum erit quam iuuamentum: quare ſatius eſt aperire venam brachii, quam ciere fluxum hæmorrhoidum: ſi enim bonum exire contingat ſanguinem, ſtatim venam ſupprimere poſſumus. Quod ad cæteras indicationes, attenuandum,& contemperandum corpus eſt: *Gal.lib.de theriaca ad Piſonem*,loquens de affectibus melancholicis, dicebat conferre theriacam & abſinthium quoque Ponticum, detergit enim & expurgat cauitates, vt *Gal. dicebat* 5.*ſimplic.* Laudo etiam maxime boraginem, quæ facile attemperat ſuccum melancholicum, nam de ea ſcribit *Galenus hilarem reddere.* Probo ſyrupum de lupulo, & qui ex pomis cõficitur: in purgatoriis verſarer longo tempore,ſed raro exhiberem,& non niſi ex longis interuallis, vt *Galenus probat*: Laudarem etiam conf. ex *boragine, lupulis, pomis,maxime ex abſinthio*,exhiberem plures ſyrupos, quouſque vrinæ bene coloratæ apparerẽt, quo tempore totum corpus ab atro ſucco euacuarem. Probantur etiam *polypodium,epithymum,ſena,cort. rad. hellebori nigri*,præpararem decoctum ex *ſena, epithymo,polypodio, additus ſeminibus aliis, & rad. veratri nigri cum ſeminibus aniſi*; adderem *diacathol.* conf. hamech, & aliquid mannæ: præberem hoc tempore matutino; *Hippocrates* 2.*de ratione victus acut.* 10. præbebat *ptiſanã hordeaceam*: Quia autem noſtris temporibus forte non bene

paratur,

paratur, ego conſueui loco *ptiſanæ* ℥ vj. *brodii*, in quo decoctum ſit hordeum, ſtatim ab aſſumto medicamento nihil vellem vt deinceps ederet aut biberet, niſi peracta coctione. Quæritur autem hic, an exhibito medicamento purgatorio ſomno indulgendum ſit: Paulus ſomnum prohibet in purgatoriis valentibus; Auicennas contra probat. Ego vero Paulum potius ſequerer. Si tanto dormiret tempore æger, quouſque medicamentum operari poſſit, ſomnus equidem cõduceret, & conueniret tanto tempore dormire, ſi videlicet eſſemus certi de tempore, an citius vel tardius expergiſcatur æger: Cum autem hoc incertum ſit, magis laudo modum Pauli, vt à ſomno abſtineat. Quieſcat in obſcuro, ne ſpiritus à lumine excitentur: Cum primum medicamẽtum purgans acceperit, ſurgat, ac leuiter ſe moueat, & propterea dicebat Gal. matutino tempore purgantia exhibenda eſſe, vt corpus agitetur, & agitatione illa ad euacuationem incitetur: Inde ad alia procederem. Si nõ adeſſet iecoris caliditas, thermę conuenirent, niſi nimia humoris exſiccatio metuenda ſit: Eſt enim ſuccus melancholicus terreſtris, ſiccus, qui abundat in hoc corpore: Loco ergo balneorum, conſerua boragiſſs vterer, vt aliquo pacto humor ille calefiat, & attenuetur: Exhiberem igitur calefacientia & exſiccantia, vt parum *theriacæ & mythridatii & rhaſis* lætificans; *elect. de gemmis, diambram*, quæ ad hoc à Meſue præcipue confecta ſunt.

 Non

Non improbo ius galli, ſed non incoquerem, quæ multum calefaciunt; contentus eſſem polypodio & epithymo. Solent paſſim fieri fonticuli, ego ignoro in quem vſum, niſi forte eo fine, vt partes quibus adminiſtrantur, imbecilliores reddantur, & ſic natura adſueſcat tranſmittere, quæ offendunt, in alias partes: Natura enim ſemper ad partẽ imbecilliorem tranſmittit materiam: Verum ſi ſuperflua, quæ in corpore ſunt, per vias debitas euacuari poſſunt, non video, ad quam vtilitatẽ tranſmittere velimus materiam: Reuulſionis autem gratia fonticuli parari minime poſſunt, fit enim reuulſio per attractionem ab vno loco ad alterum: Fonticuli vero ſi attrahunt, vel ratione caloris vel doloris attrahunt; non enim dolores faciunt niſi primo die, neque calorem excitant, quomodo ergo poterunt reuellere? quare cum reuellendum eſt, melius eſſe credo modum ſequi, quem præſcribebat *Galenus lib. de cucurbitulis & ſcarificatione*, vt videlicet à partibus internis ad artus ipſos, ad externa fiat reuulſio, quam ſi fonticulos applicemus. Accedit huc etiam, quod ſæpenumero vidi, ex fonticulis maxima nocumenta fieri in membris, quibus fuerunt applicati: præſtat igitur, vt cauſa reuulſionis calida medicamenta adhibeantur brachiis & cruribus, vt hoc pacto materia ab internis ad externa ratione caloris attrahatur: qua de cauſa etiam frictiones conuenient: Adhæc victus ratio conuenit: Laudantur *cibi boni ſucci*, qui

facile

facile diſtribui poſſunt. Vinum exhiberem non multum, auſterum, clarum, tenue, pellucidum, flauum potius quam nigrum: Abſtineat etiam à venere: ſemen extinguatur. Vidi aliquando ſacerdotem virum opt. & piiſ. qui cum nollet vti venere, in melancholica συμπτώματα grauiſ. incidit.

Conſilium D. Balthaſaris Brunneri, Anhaltinorum Principum Medici: Pro quodam Capitaneo nobile, in Neomarchia.

IN venis portæ, vbi à liene deſcendunt, & ad colon inteſtinum feruntur, & hæmorrhoidas illic efficiunt, magna infarcta eſt copia materiæ melancholicæ & pituitoſæ, & bilioſæ inæqualiter permixtæ, iſthic caleſiunt & putreſcunt, donec in ſaniem bilioſam conuertantur, quæ flauo puri ſimilis eſt, inde per hæmorrhoidales venas vna cum ſanguine aliquando cum excrementis excernuntur. Cum autem fluxus iſte hactenus cōuenientibus remediis curatus ſit, patiens præſeruari poſtulat, ne forte recidiuam patiatur. In præſeruatione autem eo reſpiciendum eſt potiſſimum, vt cognoſcamus, vnde tales humiditates in prædictis hæmorrhoidibus generentur, & cur illic cumulentur: Generantur autē illic ventriculo debili exiſtente, ex cibis melancholicis & excrementitiis, qui non concoquuntur, ſic error in prima coctione non corrigitur in altera, vt craſſus viſcidus & melancholicus, interdum

etiam biliosus ſuccus illic generetur, & amarus humor, qui multo craſſo & phlegmatico perfunditur ſanguine, præſertim cum epar ſit paulo calidius, vnde chylus ſuperaſſatus in epate, viſcidior & craſſior euadit; hic humor cum ſit denſus, craſſus & viſcidus, in venis meſaraicis inſtar glutinis hæret, nec poteſt ibi reddi fluidus vt per inteſtina excernatur: obſtruitur igitur eo in loco, & obſtructiones inſignes & contumaces generat; inprimis cum & lien à natura frigidus ſit & humidus, vt has excrementitias humiditates ex venis meſaraicis ad ſe trahere, & per vias conſuetas, cum ſuccum & alimentum inde ſibi deſumpſerit, excernere nequeat, ex his humor eſt melancholicus, flatulentus, vnde melancholia hypochondriaca nomen accipit, qui ructibus & flatibus & tenſionibus, & rugitibus ventoſis ac acidis, in inteſtinis corpori moleſtus eſt, quando inprimis ſanguis melancholicus bili ac pituitæ mixtus ventrem plus iuſto adſtringit, vt excerni per inteſtina nequeat, vnde ad venas coli protruditur, & illic inflatur, extenditur, & corrugationes inteſtini efficit, hinc dolores excitantur, & q. laſſitudines vlceroſæ, deinde cum eiuſmodi moleſtiſſima materia per dictas venas ad extremam oram & ambitum inteſtini recti exteriorem protrudatur, oriuntur ibi punctiones & dolores ardentes, præcipue, cum plus pituitæ ſalſæ quamblioſæ miſcetur q. ſanguini, oritur etiam pruritus, q. ſi quis pungatur acubus,

bus, vel ardeſcit dolor, ac ſi membra hyeme refrigerata caloribus ab igne punguntur; quare in præſeruatione in id incumbendum eſt potiſſimum, vt hæc peccans materia, quæ morborum omnium in hoc indiuiduo prima generatrix & mater eſt, ex venis meſaraicis expellatur, ibique non amplius generetur, nec illic fixam retineat ſedem, vt paulatim & placide expurgetur, non cum impetu, eſt enim pugnax, contumax, rebellis, & medicamentis violentioribus contumaciter reſiſtit. Hoc autẽ fieri nequit, niſi prius cauſæ internæ & externæ tollantur, vnde materia illa generatur ac fouetur, quare ad remotiones cauſarum omnis præſeruatio dirigenda eſt; internæ autem cauſæ materiæ huius ſunt: inæqualis intemperies viſcerum principalium, inprimis ventriculi epatis & lienis, vẽtriculus enim frigidus & ſiccus eſt, vnde multos flatus generat; nec obſtat, quod in hypochondriacis os ventriculi plerumque humidum non ſiccum eſt, *dicente etiam Hippocrate*: Si quis multum exſpuat, hoc melancholicum eſt, ſed ad cauſam reſpiciendum eſt, vnde hæc humiditas in ventriculi orificio cauſetur, non ex ventriculo, ratione humiditatis & frigiditatis natiuæ, ſed ratione obſtructionis venarum meſaraicarũ, in qua obſtructione retenta materia ex venis meſaraicis regurgitat, & ventriculum per accidens humectat, & exſpuitiones cauſat frequentes; cum igitur ventriculus frigidus eſt & ſiccus, impedit ratione ſiccita-

tis primam coctionem, quæ ibi debebat perfici, ſiccitas enim in cauſa eſt, vt cibus à tali ventriculo, qui debet eſſe officina primæ coctionis, in frigidum, ſiccum & non in alibilem ac naturæ cõuenientem ſuccum tranſmutetur, vnde poſtmodum optimus ſanguis in epate generari & elaborari poſſit: Si autem epar conſideretur tanquam officina ſecundæ coctionis, hoc modum excedit in caliditate; hinc chylus, qui in prima coctione magis aduritur, craſſior & μελαγχολικότερος ſit, & cum idem chylus plus iuſto ſiccior ſit, ab epate elaborari non poteſt, vt in bonum tranſmutetur ſanguinem, remanet itaque viſcidus, ſalſus, craſſus, glutinoſus, & cauſam præbet, vt in venis meſaraicis obſtructiones efficiat, & ſic hypochondriacam cauſet melancholiam: Si iam etiam lien conſideretur, qui frigidus eſt & ſiccus, ſuccus melancholicus ab epate combuſtus languidius à liene attrahitur, nec per vias conſuetas excernitur; ratione vero frigiditatis ſuccus ille attractus non recte neque legitime conficitur ac elaboratur, nec apponitur neque agglutinatur, ſed excrementitius remanet, & ex imbecillitate caloris natiui, in flatus reſoluitur, vnde in ſplenis ſubſtantia tumor flatulentus gignitur, qui non tantum patientem cum dolore infeſtat, verum etiam lienem inflat, & in tumorem attollit, q. aliquid ponderoſum in ſiniſtro hypochondrio lateat, quod lienem premat; cum autem hæc humiditas vitioſa & excrementitia

corpori

corpori per inteſtina tanquam per vias ordinarias non detrahitur, magis illic magiſq; ob ſplenis imbecillitatem cumulatur, & colligitur eo vſque illic, donec naturæ veluti excrementum redundans ſua copia & qualitate moleſtum ſit, illamque extimulet, vt per venas hæmorrhoïdales tandem per inferiores partes ad inteſtinum rectum eiuſque oram extremam protrudatur. Et ſic fluxus ille hæmorrhoidalis tandem excitatur, de quo ſupra dictum eſt. Et hæc de cauſis internis dicta ſint: Cauſæ autem externæ iuuant ad augendam mali huius materiam, quales ſunt: Cibus & potus, motus & quies; repletio & inanitio: ſomnus & vigilia: affectus animi: has cauſas Medici res non naturales dicunt, ideo quod niſi ægri diligenter in has intenti ſint, & ſecundum illas viuant, facilime de ſtatu ſanitatis naturali in morboſum præcipitari poſſunt: Cum autem cauſæ internæ plene non poſſint tolli, niſi prius ſublatis impedimentis, & materia in venis meſaraicis & viis communibus retenta, expurgata ſit, initium medicationis ab euacuatione nobis ſumendum eſt; inde ad plenariam remotionem cauſarum tam internarum quam externarum deueniendum: id quod hoc pacto fieri debet: primo vtatur patiens pillulis A. tribus ante prandium horis & ieiunet vſque ad decimam.

℞ *M. pill. de Hiera cum agar.* ℈ ij. *aggregat.* ℈ j. *diagridii gr.* j. miſc. *cum aq. betonicæ* f. pillulæ xvij.

2. Sumat *de ſucco* B. die ſequente, 4. *cochlearia vel* ℥ iij.

vel ℥ iij. vna vice, calide, cui *olei* C.ij. *vel* iij. *guttulæ* affuſæ ſint cum penna ſcriptoria, & cum cochleari bene agitatæ & commixtæ: Sumat autem hunc ſuccum mane hora vj. & per horam in lecto requieſcat, à ſomno autem abſtineat, & vſque ad decimam ieiunet; hic ſuccus ſiue ſyrupus collectam materiam modice & ſine calefactione per ſeceſſum & vrinam educet, & viam principalibus viſceribus ſternet ad corroborationem & reductionem naturalis complexionis, quare continuandus erit quotidie, donec abſumatur, iis tamen conditionibus, cum non modo venas dictas, verum etiam materias permixtas per ſeceſſum euacuet, ſi prædictus ſyrupus in ſingulos dies non quater operetur, vt in eum euentum v. vel vj. cochlearia de eo ſumantur, pro modo operationis, quod ſi patienti nimium eſſe videtur, per diem vnum naturalem ab eo abſtineat. Cum igitur æger de hoc ſyrupo per biduum ſumſerit, die tertio ordinarie quieſcat, & nihil inde ſumat, hoc autem die tertio in brachio dextro pro euentatione caloris in epate medianam ſecari curet vel epaticam, vtram maluerit, & vltra ℥ iiij. ſanguinis non emittat; ſequente die iterum de priore ſyrupo, quantum ſatis eſt ſumat, & cum die præcedente ab eo abſtinuerit, priori doſi cochlear vnum addat, vt melius operetur, & continuet eundem diebus ſingulis, donec totus abſumatur, poſtea per diem vnum naturalem quieſcat:

℞ *Rad.*

℞ *Rad. cichorii,* ℥j.ß. *ſcorzoneræ,* ℥j. *eryngii, aſparagi, ana* ℥j. *cort. rad. cappar.* ʒß. *tamariſci, fraxini, ana* ℥j. *cal. aromat. zedoariæ, ana* ʒiij. *rad. imperat.* ʒß. *meu,* ʒij. *polypodii querc.* ʒij. *liquiritiæ,* ℥j.ß. *paſſular.* ℥ij.ß. *ſem. dauci,* ℥ß. *aquilegiæ,* ʒiij. *portulacæ, endiuiæ, ana* ʒij. *quatuor frig. maior. ana* ʒj. *herb. ceterach. ſquinanthi, ling. ceru. ana* m.j.ß. *adianthi nig. cap. Ven. ana* m. j. *chamædryos, pulegii, agrimoniæ, millefolii, ana* m. j. *epaticæ nob. cichorii, endiuiæ, fumariæ, ana* m.j. *Coq. in ſ.q. aq. ſcolopendriæ, betonicæ, boraginis pro* ℔.ij.ß.

Colatura diuidatur in partes duas, quarum prima ſit ℔.j.ß. *altera* ℔.j. In prima parte colaturæ ebulliant, *Fol. ſenæ el.* ℥iij. *epithymi cret.* ℥j.ß. *thymi, flor. ſtech. arab. ana p.j.ß.*

Poſt ebullitionem ſtent in loco calido per horas iij. poſt colentur ſine expreſſione pro ℥x. In altera parte colaturæ colentur ſequentia:

℞ *Cort. rad. hellebori nigri ſtyriaci præp.* ʒiij. *caryophill.* ʒij.ß. Coq. ad conſumt: fere ℥iiij. deinde adde: *Mirobal. chebul. citrin. Indor. ana ol. dulc. præp.* ʒij.ß. *cort. citri,* ʒiij. Vbi ſatis coxerunt, colentur. Hæc colatura addatur priori ex *foliis ſenæ factæ*, & in vtriſque ligata in nodulo ebulliant: *Agar. rec. trochiſc.* ℥j. *rhabarb. inter. & el.* ʒij. *ſpicæ Ind.* ℈j. Stent per noctem in infuſione, expreſſis fortiter adde: *ſyr. de ſcolopend. de cort. citri c. moſcho, ana* ℥iij. *ſacch. albiſſ.* ℥iiij. *Coq. ad formam ſyrupi liquidioris,* ſignatur Safft. B.

℞ *Ol. ex cort. citri,* ʒj. ſignatur Oel. C.

℞ M.

℞ *M. pill. cochiar.* ℈ ß. *hieræ cum agar.* ℈ ß. *aggregat.* ʒ ß. *ammoniaci in aceto ſquillit. diſſol.* ℈ ß. *cum puluere ceterach, f. pill. numero* xvij. Signatur: Pillen. D.

Poſt vſum ſyrupi magiſtralis vno die ab omni medicamine abſtineat; ſequenti autem die mane vtatur pillulis D. vna vice, mane hora ſexta, & ieiunet Galeno, ſi non vult Nazareno, vſque ad decimam. Hæ id præſtabunt, vt venæ meſaraicæ ad ſplenem tendentes, & ipſe quoq; ſplen, expurgentur & peculiariter euacuentur; poſt vſum horum iam præſcriptorum medicamentorum tuto deſcendemus ad cauſas reliquas internas & ad corroboranda viſcera principalia, id quod commode & quidem vniuerſaliter fieri poterit, hoc mythridatico E. mane ſumpto hora quinta, & horis duabus ſuperdormiat, nec ſudare opus habet, ieiunet vſque ad decimam:

℞ *Mythridatii opt.* ʒ j. *conſ. roſar. anthus, ana* ℈ j. miſc. ſignatur: Mythridat. E.

Si inde aluum adſtrictiorem ſentiat, hoc clyſtere inteſtina proluat:

℞ *Herb. Parietariæ,* m. iij. *Mercurialis,* m. j. *fol. lauri, pulegii, ana* m. ß. *ceterach,* m. j. *flor. chamomeli, meliloti, ſummit. anethi, ana* m. ß. *ſem. fœnugræci,* ʒ ß. *Coq. in ſ. q. aq. pro* ℔. j. In colatura diſſolue: *El. lenitiui,* ʒ iij. *diacathol.* ʒ ß. *diaphœnic.* ʒ jj. *de baccis lauri,* ʒ j. *mellis anthoſati,* ʒ ij. miſc. pro enemate. F.

Eo vtatur vel mane hora viiij. vel veſperi hora iij.

ra iij. Poſt vſum mythridati, vtatur hoc condito corroborante;

℞ *Chebul. condit. zinziberis Guineenſis cond. ana* ℥ vj. *cal. aromat. cort. arant. citri, ana cond.* ℥ iij. *rad. cichorii, eryngii, bugloſſæ, ana cond.* ℥ v. *trochiſc. de capp.* ʒ j. ß. *nucis Ind. cond.* ℥ ij. *cont. abſinthii, bugloſſæ, anthus, ana* ℥ iij. *roſar.* ℥ ß. *cinamomi groſſe inciſi, macis inciſi, ana* ℈ ß.

Incidenda incidantur, & pulueriza̲nda puluerizentur & miſceantur cum *ſyr. de cort. citri, cum moſcho, addendo: ol. caryophyll. gutt.* ij. Signatur: Sterckung. G.

De hoc ſumat mane fruſtum magnitudine iuglandis. Poſt meridiem vtatur morſulo, & continuet conditum ac morſulos, quouſque durant.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ℈ iiij. *diarhod. abb. diatrion ſant. ana* ℈ ij. *rad. Gentianæ albæ veræ.* ℈ j. *trochiſc. de cap.* ʒ j. ß. *conſ. abſinthii,* ℥ iij. *flor. arant. citri, cond. ana* ℥ ij. *rad. cichorii, cond.* ℥ ß. *cort. citri cond. & inciſ.* ℥ iij. *extr. zedoariæ, galangæ, calami aromat. ana gr.* iij. *ſacch. albiß. ſoluti aq. cichorii, q. ſ.* In quo ſolutis extractis cætera omnia miſceantur & cõfiant in morſulos aromatizatos *cum gutt.* v. *ol. cinamomi.* Signatur: Morſellen. H.

His vtendum quouſque durant, reſpiciunt enim præcipue epar, ventriculum ſplenem & caput, quod & ipſum in his paſſionibus corroboratione indiget. Sed & ventriculus potiſſimum puluerem habet I. quod vtendum ipſi erit

erit alternatim cum morſulis & oleo K. ventriculus erit inungendus & ſacculus vētriculo imponendus.

℞ *Sem. coriandri præp.* ℥ v j. *fœniculi, aniſi, ana* ℥ j. ß. *cinamomi,* ʒ iij. *galangæ, cal. aromat. ana* ʒ j. *pœoniæ,* ℈ ij. *liquiritiæ,* ʒ ß. *ſacch. roſ. tabulati,* ℥ v j. *ſacch. albiß.* ℥ j. miſc. pro tragœa. Signatur: Magenpuluer. I.

℞ *Maſticis,* ʒ ij. *galangæ,* ʒ j. *ſpec. aromat. roſ. diacymini, ana* ℈ j. *ol. caryophyll. nucis moſch. ana gutt.* viij. *cymini, gutt.* iiij. *de abſinthio, de mentha, ana* ℥ ß. Ceræ parum f. linimentum, ſignatur: Magenöhl. K.

℞ *Pulu. card. bened.* ʒ j. *rad. angelicæ, veronicæ, ana* ʒ ß. *trochiſc. de cappar.* ℈ ij. *de eupatorio, de abſinthio, ana* ℈ ß. miſc. f. puluis diuidendus in tres partes. L.

℞ *Fol. menthæ, abſinthii, ana* ℥ iij. *maceris, cardamomi, nucis moſch. ſpicæ nardi, cinamomi, ana* ʒ j. *rad. imperat. meu, ana* ʒ ß. *corall. alb. rub. ana* ʒ ß. *roſar. rub. p.* j. ß. Trita & groſſo modo contuſa aptentur in ſyndone, interſuta ad formam cartæ dentur: Signatur, Magenküßlein. M.

℞ *Rad. imperat. meu, ana* ℥ iij. *helenii, cucum. aſin. ana* ℥ vj. *althææ,* ℥ j. ß. *cort. rad. de capp. tamariſci, fraxini, ana* ℥ iij. ß. *ficuum ping. numero* vj. *baccar. lauri,* ʒ ij. *portulacæ,* ℥ ß. *dauci,* ʒ ij. ß. *herb. pulegii,* m. j. *ceterach. ſquinanthi, linguæ cerui, ana* m. ß. *fol. ſenæ,* m. j. *flor. chamomeli, meliloti, ſummit. anethi, ana* m. j. *fol. parietariæ,* m. j. ß. *flor. maluauiſci,* m. ß.

Den-

Dentur inciſa & contuſa ad cartam. Signatur: Kreutter zur Fomentation. N.

℞ *Ol. de cappar. anethini, rutacei, ana* ℥ j. *vini ſublimati, aceti acerrimi, rad. filicis, cyclaminis, ana* ʒ ij. *centaurii min.* ʒ j. Terantur terenda & bulliant in liquoribus vſq; ad olei conſumtionem, expreſſis adde: *Ammoniaci, bdellii, opopanac. ſerapini, ana in aceto ſquillitico diſſol.* ℈ ij. Bulliant iterum adiectaque pauca cera, affuſiſque ol. *Anethini deſtillati, cymini, ana gutt.* v. f. linimentum, Signatur: Miltzſalbe. O.

℞ *Agar. albiſſ.* ℥ ij. *cort. rad. hellebori nigri,* ʒ j. ß. *tamariſci,* ʒ iij. ß. *cappar.* ʒ j. *mucilag. ſem. lini, fœnugræci, pſyllii, ana* ℥ ß. *galbani,* ʒ iij. *bdellii, ammoniaci, ana in aceto ſquillit. diſſol.* ʒ j. ß. *ol. chamomel. laurini, adipis taxi, ana q. ſ. croci,* ʒ j. *affuſis ol. cymini deſtillati gutt.* v. f. ad formam ceroti adiecta pauca cera. Signatur: Miltzpflaſter. P.

Quo ad ſacculum ſtomachicum: ſuperinfundatur in tegula ſupercalefacta vinum, fumus excipiatur ſacculo, qui poſtea calide ventriculo imponatur. Cum autem ſplen ſit frigidus & humidus, & propter imbecillitatem caloris natiui, humorem melancholicum terreſtrem & ſiccum, multos gignat flatus, qui deinde ſurſum feruntur, & in tumorem flatulentum conuertuntur, ſplen ipſe pro excitando calore natiuo, calorificis fouendus eſt, flatus diſcutiendi, & materia melancholica, quæ iſthic detinetur, expellenda eſt; Primum fit hoc ipſum Fomenta-

tione N. Accipe ſilices duos rubeos & gryſeos qui intus aureas habent arenulas, ferueſiant, & ponantur in aquam fluentem, ibiq; extinguantur, idque fiat ſepties, aut ſi eiuſmodi ſilices haberi non poſſunt, in eorum locum ſubſtitue duo fruſta chalybis, hæc ignita extinguantur in fluente ſepties; de hac aqua chalybeata perfunde herbas N. inuolutas panno lineo, vt ad latitudinem ſex digitorum aqua ſupereminceat, in vaſe nouo fictili, quod prius aqua pura bene ablutum ſit, coquantur vt piſces, adde poſtea medium cucurbitulæ plenum aceto roſaceo, bulliant ad ignem ſemel atque iterum, f. Fomentatio, qua calefacta madefiat ſpongia, quæ 8. digitos longa & 6. digitos lata ſit, exprimatur parum & ponatur è regione lienis in hypochondrio ſiniſtro ad longitudinem, & fomentetur locus per quadrantem horæ, vbi refrigeſcit, ponatur iterum in aquam, & exprimatur & lieni imponatur: Poſt fomentationē inungatur idem locus pro diſcuſſione flatuum linimento O. calide, & imponatur vltimo cerotum lienare calide P. quod lienem nō modo confortat, verumetiam ſi illic aliquid flatuum ac ventoſitatis detineatur, expellit. Per hæc remedia omnes cauſæ externæ & internæ huius melancholiæ hypochondriacæ, efficientes & materiales tolluntur, & ſic morbus ipſe expelletur; quod ſi interdum præter opinionem dolores eo loci excitantur, ponantur in linteolum flores verbaſci & chamome-

momeli, coquantur in aqua, & ano imponantur calide, & ſic dolor ſedabitur, quod ſi non remittat, imponat linimentum ex aſellis, vel alterum ex volatilibus, quod ſecum habet, loco dolenti. Poſt vſum horum medicamentorum res non naturales diligenter obſeruari debēt, vnde cauſæ externæ excitantur & fouentur, ne in his exceſſus vel defectus committatur; Et cum etiam in liene cum turget, flatus dolores pungitiuos ſæpe multumque excitent, nec facile cedant, diuidatur puluis L. in partes tres æquales, & pars vna in cereuiſia calefacta ſumatur, ſic flatuoſus humor ille ceſſabit ac ſedabitur.

In dolore Hypochondrii dextri tenſiuo & lypothymia frequenti, cum nimio hæmorrhoidum fluxu. I. S. D.

NAtura ſeſe apud hunc euacuabat per hæmorrhoidas non quidem ſuperflue, ſed bis vel ter ſaltem in anno: Conquerebatur autem ſe poſt fluxum ſemper ſenſiſſe tenſionem cum dolore aliquali circa regionem epatis, inde ſe nonnihil à fluxu debilitatum. Natura autem erat epaticus, quod indicabat pallor faciei, corporisque habitus mollis & ſubtumidus, præterea ventriculo erat frigido & humido, quod ex acidis ructibus, expuitionibus phlegmaticis, aquoſis, & ex ſenſu frigido circa eius ventriculum apparebat; parū appetebat & comedebat; erat ſummus cholericus facileq; commouebatur ex leui

cauſa. Cum igitur aliquando ſupra modum excandeſceret, incidit in fluxum hæmorrhoidum tam copioſum, vt frequentibus lypothymiis infeſtaretur, vires conciderent, & macies totius corporis ſequeretur: quare nocte ad eum vocatus, cum morienti propemodum ſimilis eſſet, frictiones extremitatum adhibui, & propinaui *aq. cinamomi cum ſyr. acetoſit. citri & limonum cum pulu. marg. præpar.* ℈ j. *& gr.* ij. *muſci.* Spinam autem dorſi inunxi cum *vnguento roſ. meſ. cui* ℈ ß. *camphoræ miſcueram.* Et mox inter initia epithema ſequens pulſibus & plantis pedum applicari iuſſi.

℞ *Aq. roſar. fragrantiß.* ℥ iij. *vini maluatici,* ℥ j. ß. *aq. virtutum cinamomi, ana* ℥ j. *aceti roſ.* ℥ ij. *ſpec. cord. temperat.* ʒ ij. *macis,* ʒ j. *croci,* ℈ j. miſce pro epithemate.

Deinde dedi hauſtum ſequentem calidum, & vt ſuperquieſceret iuſſi.

℞ *Aq. plantag. portulacæ, ana* ℥ j. *ſyr. de ſucco portulacæ,* ℥ j. *acetoſitatis limonum,* ʒ ß. *muſci, gr.* ij. miſce exacte:

Hanc potiunculam retinuit & ſuperdormiuit per horam vnam atque alteram. Sed & podici applicui illud:

℞ *Luti puri,* ℥ ij. *boli armeni, terræ ſigill. thuris, maſticis, ſang. drac. lap. hæmatitis, ana* ʒ j. *cretæ,* ij.

Subigantur cum *aceto roſar. & aq. roſar. & albumine oui,* deinde applicetur. Poſt horas quatuor cum fluxus nonnihil ſiſteretur, iuſſi ei dare ſcutellam

tellam iuſculi carnium bubularum, cui incoctæ erant ℥ ij. *conſ. roſ. cum ouorum vitellis, numero* ij. *&* *gr*. j. *muſci*. Hoc hauſit ac dormiuit per aliquot horas, neque amplius fluorem ſanguinis percepit: Quare ne circa noctem denuo fluorem ſanguinis perciperet, atque inde periclitaretur, volui vt ante cœnam denuo ſumeret hauſtum ſeq.

℞ *Syr. de ſucco acetoſellæ, de ſucco portulacæ, ana* ℥ j. *aq. acetoſellæ, portulacæ, ana* ℥ j. ß. miſce pro hauſtu.

In cœna vteretur ouis ſorbilibus cum modico macis. Comederet & buccellam vnam atque alteram in vino maluatico infuſam: Biberet cereuiſiam claram, quieſceret neque ſe multum moueret. Poſtridie reuerſus, cum fluxum prorſus quieuiſſe deprehendiſſem, illo die nihil amplius tentare volui, ſed iuſſi vt in victu cibis vteretur εὐχύμοις multum nutrientibus. Inter cætera vero ptiſana hordeacea cum iuſculo caponum &c. Tertio die cum omnia melius ſe haberent, atque nullum amplius periculum metuendum eſſet, eiuſmodi electuarium pro corroboratione virium ordinaui:

℞ *Spec. diamoſch. dulc.* ʒ j. *aromat. roſ.* ʒ ij. *diarhod. abb.* ʒ j ß. *electuarii reſumpt.* ʒ ij. *conſ. roſar.* ℥ ij. *ſyr. acetoſ. citri, de corticibus citri, ana q. ſ.* miſce pro electuario molli.

Poſt octiduum cum de dolore circa orificium ventriculi conquereretur, ac de cibi faſtidio, euacuaui illum pillulis:

℞ M. pill. hieræ cum agar. ℈ ij. *aggregat.* ℈ j. *cum aq. cinamomi formentur pill. numero* iij. *inuoluantur pulu. maſticis.* Inde habuit ſedes v. phlegmaticos, &c.

Poſteà ad orificium ventriculi vnguento tali vſus eſt:

℞ Ol. nucis moſch. per expreßionem, ℥ j. ß. *cydonior. abſinthii, maſtichini, ana* ℥ iij. *menthæ per deſtill.* ℈ ß. *aniſi gutt.* v. *caryophyll. gutt.* iij. *pulu. maſticis. ſquinanthi, ladani, nucis moſch. ana* ℈ j. *ceræ parum.* miſce pro vnguento, quo inunxit orificium ventriculi quotidie ter, & ſic conualuit.

I. S. D.

In diſtenſione Hypochondriorum cum cachexia incipiente.

A Iuuentute inordinatiſſime vixerat: laborabat caput, ventriculus & totum corpus vitioſe nutriebatur, fœdo colore ſuffuſum erat, membra omnia q. diſſoluta languebant; ſumma aderat virium imbecillitas, crebra animi defectio cum difficultate reſpirationis, quoties corpus paulo vehementius moueret: Talis omnino erat corporis ſtatus, qualis eſſe ſolet in iis, qui cachexia aut leucophlegmatia laborare incipiunt: Cauſa autem horum omnium malorũ in principalioribus viſceribus latebat, præcipue in naturalibus, ventriculo, epate, liene, & illis adiunctis, quorum ope totum corpus nutriri debet. Hæc enim membra habebat admodum impura, multis humoribus putridis perfuſa, quorum

vitio & impuritate cibus etiam purus & euchymus labefactabatur; in tanta viſcerum impuritate etiam ingens aderat obſtructio. Præſcripſi igitur victum ἔυχυμον, attenuantem & modice calefacientem, illumq; non admodum plenum, ne vires alias imbecilliores obruerentur: Volui igitur vt abſtineret à multis ſorbitionibus, & ab humidis, vt quæ nimium replent, cruditates augent, & curationi admodum reſiſtunt; iuſſi præcipue crapulam vitaret; ſi ſitis premeret, arte eam falleret, vt *rob de ribes, ſyr. acetoſæ, acetoſitatis citri* & ſimilibus, cum non vera ſed mendoſa ſitis ſit. Quoad indicationes; obſtructiones reſecandæ, attenuandæ, incidendæ ac digerẽdæ erãt, præſcripſi ergo potionem, & iuſſi vt eam per quatuor dies horis matutinis ſumeret pro vna doſi ℥ vj. calide:

℞ *Rad. cichorii, polypodii, ana* ℥ j. *fœniculi, rubiæ, aſparagi, apii, graminis, ana* ʒ iij. *ireos,* ʒ ij. *rhapontici,* ℥ ß. *ſem. carthami contuſi,* ℥ vj. *aniſi, card. bened. ana* ʒ ij. *herb. hyſſopi, agrimoniæ, eupatorii, meſ. cuſcutæ, cap. Veneris, ceterach, chamepythyos, chamædryos, ana* m ß. *ſem. endiuiæ, melonum, ana* ʒ ij. *cort. rad. cappar. tamariſci, ana* ℥ ß. *cort. mirobal. omnium fricatorum in ol. amygd. dulc. ana* ʒ iij. *vuar. paſſul.* ℔. ß. Decoq. in duabus partibus aq. & vnà vini ad tertias colaturæ ℞ ℔. ij. infunde *fol. ſenæ,* ℥ j. ß. *agar. trochiſc.* ʒ iij. *rhabarb. ſelectiß.* ʒ ij.

Stent in loco calido per noctem, deinde leuiter ebulliant, & fortiter exprimantur, in ex-

preſſo diſſolue: *Syr. de cichoreo cum rhabarb. cathartici, oxymellis ſquillitici ſ. ana* ℥ ij. ß. *oxymellis helleborati*, ℥ j. ß. miſ. pro potione.

Cum hunc potũ hauſiſſet, inde ſine moleſtia habuit ſedes v. & plures ſingulis diebus. Quinto tamen die ſumpſi de decocto prædicto ℥ vj. & addidi *elect. diaphanicis*, ℥ iij. *ol. aniſi gutt.* j. vnde duodecies excreuit, cumque nonnihil inde debilitaretur, poſtridie illum quieſcere volui, nihilque aliud quam ante prandium ℥ ß. *diacri* dedi: Septimo die propinaui potum ſeq. medietatem mane; ad ingreſſum lecti alteram.

℞ *Aq. agrimoniæ, cichorii, betonicæ, ana* ℥ ij. *ſyr. de abſinthio*, ℥ ij. *oxymellis helleborati*, ℥ j. *ol. cinamomi gutt.* j. miſc. Inde optime habuit.

Volui tamen vt tutus eſſet à recidiua ſeq. die pillulas ſumeret:

℞ *M. pill. hieræ cum agar. cochiar. de rhabarb. ana* ℈ j. Cum aq. agrimoniæ f. pill. numero xxv. Inuoluantur *pulu. maſticis*: Inde adhuc ſedes vj. copioſas habuit, neque ex his debilitabatur: vt igitur viſcera omnia roborarem præſcripſi morſulos ſeq.

℞ *Spec. dialaccæ, diacurcumæ, aromat. roſ. diarhod. abb. ana* ℨ j. *cornu cerui raſi*, ℈ ij. *corall. rub. præpar.* ℈ j. *ol. cinamomi gutt.* v. *ſacch. albiß.* ℥ v. *diſſol. aq. agrimoniæ* f. ſ. a. conf. in morſulis.

His reſtitutus eſt. Sed poſt biennium ob mortem coniugis incidit in quartanam, & poſtea in profluuium alui, vnde mortuus eſt.

In Me-

In Melancholia Hypochondriaca cum diſtenſione ac tumore lienis tanto, vt ferme ſcyrrhum referret. I. S. D.

ERat habitu admodum cachochymico & corpulento & pingui; interdum ex diſtenſione lienis flatulenta tantum cruciatum perpetiebatur, vt pene exanimaretur & ſuffocaretur, atque interdum non niſi erecte ſedendo dormiret: Interdixi in primis crapulam, & iuſſi vt de ea quotidie nonnihil remitteret, inde ſequentia ordinabã, quibus ſic reſtituebatur, vt per biennium parum moleſtiarum amplius perciperet. Poſtea vero mœrore animi accedente in peiora ſymptomata recidit, vt per quadriennium parum ſanus vitã tranſigeret: ſequentibus tamen pharmacis magno cum fructu frequenter vſus eſt, fere per ſexennium, quibus tandem inter mortuus eſt. Primo igitur illum euacuare ſolebam hoc modo:

℞ *Elect. diacathol. diaſenæ, diaphœnicis, hamech lenitiui, ana* ℥ j. ß. miſce pro electuario.

Quod cum ſumpſiſſet, ſemper inde habuit vj. interdum plures ſedes, cum magna alleuiatione: Poſtea etiam potum præſcripſi:

℞ *Herb. chamædryos, chamepythios, veronicæ, fumariæ, cuſcutæ, lupulorum, ana* m. ß. *cort. rad. cappar. tamariſci, ana* ℥ iij. *rad. rubiæ, ariſtoloch. rot. aſari, ana* ℥ j. ß. *ſem. carthami contuſi,* ℥ iij. *epithymi,* ℥ j. *fol. ſenæ,* ℥ j. *agar. trochiſc.* ℥ ij. *turbith. el.* ℥ j. Decoq.

in ſ.q.aq. ad tertias colaturæ. ℞ ℥ xvj. *ſyr. de ſucco card. bened. de ſcolopendria, de calamintha, ana* ℥ ij. miſce pro potione quatuor vicibus ſumenda.

Nunquam ſine inſigni fructu ſumebat hanc potionem: adiungebam tamen ſemper etiam hauſtum ſeq.

℞ *Decocti prioris,* ℥ iiij. *el. diaſenæ,* ʒ j. ß. *diaphœnicis,* ʒ ij. *hamech,* ʒ j. *ſyr. de epithymo,* ℥ j. miſce pro hauſtu.

Inde plurimum euacuabatur: Ferme autem propterea hæc præcedentia ordinabam, quod interdum corriperetur eryſipelate exulcerato in pede vtroque: Erat autem ſummus cholericus. Exterius vero ad lienem ordinabam vnguentum, poſt cuius vſum ſemper ſuperimponeret emplaſtrum:

℞ *Cort. rad. cappar. tamariſci, ana* ℥ ß. *abſinthii,* m. ß. *cymini,* ʒ iij. Bulliant ſ.a. in aceto roſaceo ad medietatem: colentur, deinde:

℞ *Mucilaginis, ſem. lini, fœnugræci,* factæ cum colatura *ana* ℥ j. *ol. chamomel. anethini, de cappar. ana* ʒ iij. *ammoniaci aceto diſſ.* ʒ ij. *ceræ q. ſ.* miſce pro vnguento:

℞ *Emplaſtri de meliloto,* ℥ j. ß. *ammoniaci aceto diſſ.* ʒ vj. *ſem. fraxini, cort. rad. capp. tamariſci, cuſcutæ, ceterach, ana* ʒ iij. *ol. de cappar. q. ſ. ceræ q. ſ.* miſce pro emplaſtro:

Interdum etiam pillulas dabam per octiduum aliquoties horis veſpertinis, numero vij.

℞ *Aloes lotæ in aq. endiuiæ,* ℥ ß. *cort. rad. capp. tamari-*

mariſci, ana ℈ ß. *ammoniaci aceto ſquillit. diſſoluti,* ℥ ij. ß. *troch. de cappar.* ℥ j. *cum aq. cardui formentur pill.* de qualibet drachma numero xxj. Inuoluantur *ceterach.*

Aliquando prout ſymptomata vrgebant, nodulum ſeq. vino immergebam, inde bibebat in cœna & prandio:

℞ *Cort. rad. cappar. tamariſci, rad. filicis, diptami albi, ana* ℥ ß. *ceterach, epithymi, ana* ℥ iij. *ſem. aniſi, fraxini, card. bened. ana* ℥ ij. *cinamomi acutiſs.* ℥ j. ß. *fol. ſenæ,* ℥ vj. Ex his conquaſſatis f. nodulus in ſyndone albo.

Ad animi autem defectionem & difficultatem reſpirandi, quæ à diſtenſione ventriculi flatulenta & cõpreſſione pectoris perangusta cauſabatur, ſumpſit feliciter & ſemper cum alleuiatione ſyrupos tales:

℞ *Syr. de ſucco card. bened.* ℥ vj. *oxymellis ſ.* ℥ iiij. *aq. cinamomi,* ℥ j. ß. miſce.

Interdum hanc compoſitionem ſic mutabam: de qua ſumpſit horis matutinis ℥ iij. idque alternis diebus.

℞ *Syr. diaſereos,* ℥ ij. *cathartici,* ℥ iiij. *de calamintha,* ℥ ij. ß. *oxymellis helleb.* ℥ iij. *aq. card. bened. cinamomi, ana* ℥ vj. miſce.

Interdum etiam ordinabam hunc puluerem, quem mire extulit, ſumpſit autem ℥ j. vel alternis vel etiam ternis diebus in cereuiſia calida horis matutinis.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ℥ j. *lætificantis Gal.* ℥ j. ß. *ceterach,*

terach, veronicæ, chamædryos veri, ana ℈ j. *rad. polypodii, cichorii, ana* ℈ ij. *ſem. aniſi, cymini, fœniculi, card. bened. ana* ʒ j. *melonum,* ℈ ij. *trochiſc. de cappar.* ʒ j. ß. *pulu. ſenæ ſ.* ʒ j. miſce pro tragæa.

Hanc tragæam poſtea ſic mutabam, cum & ſymptomata fierent grauiora.

℞ *Spec. dialaccæ, diacurcumæ, ana* ʒ ß. *rad. cappar. tamariſci, ſem. agni caſti, ana* ℈ j. *rutæ, naſturtii, ana* ℈ ß. *rad. ariſtolochiæ rot.* ʒ ß. *ſcolopendriæ, chamædrios, gratiolæ, ana* ʒ ß. *card. bened.* ℈ ij. *trochiſc. de cappar.* ʒ j. ß. *pulu. ſenæ ſ.* ʒ vj. miſce pro tragæa.

Sacculum etiam ad regionem renum poſt inunctionem vnguenti applicandum prius in aq. calida calefactum & expreſſum ordinabam:

℞ *Herb. maluæ, althææ, betonicæ, ſummit. anethi, ana* m. j. *lupulorum,* m. j. ß. *fol. chamomeli,* m. ij. f. ex his inciſis ſacculus.

Interdum nuda folia betæ in ſacculo calido ſuperpoſui etiam cum fructu. Decoctum etiam tale aliquando propinaui:

℞ *Rad. ſarſæparillæ,* ℥ ij. ß. *cort. rad. cappar.* ℥ j. *tamariſci,* ℥ ß. *ceterach. cuſcutæ, ana* m. ß. *epithymi, ſcolopendriæ, ana* ʒ j. ß. *vuar. paſſul.* ℥ iij. Infundantur aquis cuſcutæ, *card. bened. ana* ℔. iiij. *meliſſæ* ℔. ij.

Stent in infuſione horis 24. deinde bulliant in duplici vaſe optime munito ad caſum medietatis, colatura detur in fictili: doſis erat ſingulis horis matutinis ℥ vj. ℞. Remanentias prioris decocti, quibus adde: *Sarſæparillæ,* ℥ ß. *vuar. paſ-*

ſul.

ſul.℥ vj.*conſ. boraginis*,℥ iij. Affunde aq. feruentis ℔.xij. Iterum coque ad tertias. Inde adde: *Vini albi opt*.℔.iij.

Bulliant vnica ebullitione, colentur, & colatura detur in fictili pro potione in paſta ſumenda,&c.

In Melancholia Hypochondriaca cum renum calculo. I. S. D.

CVm de multis conquereretur, tandem obſeruabam nihil morbi eſſe præter hypochondriacam affectionem, cum qua coniunctus erat renum calculus: Qui morbi iam in ipſo erant confirmati, cum eſſet iam annorum 50. quæ ætas valde his morbis opportuna eſt. Erat autem ipſe habitu corporis gracili, aduſto & melancholico: Cauſabatur autem hæc affectio à bile retorrida, quæ ſenſim ac multo tempore circa præcordia cumulata erat, & quam neque per vomitum neque per ſeceſſum tempeſtiue expurgauerat. Inde autem ventriculi coctio ita offendebatur, vt maximam partem eorum, quæ ingerebantur, verteret in flatus, qui diſtenſione & ructu illum plurimum affligebant. Cumque ex humore illo retorrido & aduſto ſimilis vapor cerebrum feriret, mœſtitiam, metum, ac terriculamenta varia mouebat; communicatus autem idem vapor vniuerſo corpori multos & varios dolores mouebat, non quidem durantes ac perpetuos, ſed per interualla recurrentes, & mox deſinen-

deſinentes. Ad hæc mala accedebat calculus renum. Præſcripſi primo victus rationem exquiſitam: Vinum biberet ὀλιγόφορον, idque dilueret *aqua bugloſſæ, boraginis, acetoſæ, decocto hordei*, interdum biberet *decoctum hordei cum paſſulis & modico maſtichis*, interdum vteretur *ſolo decocto paſſularum aut ceraſorum cum radicibus bugloſſæ aut graminis*: Volui ſorbitionibus multis vteretur, præſertim ex carnibus bubulis, caponum & pullorum, quemadmodum etiam hordei cremore & ptiſana. Quoad pharmaca, volui vt primo omnium humores hoc decocto prius contemperarentur, digererentur & ad expulſionem præpararentur, ſed antea aluum hoc clyſtere eluendam cenſui.

℞ *Herb. althææ, maluæ, violariæ, Mercurialis, parietariæ, chamomel. meliloti, anethi, origani, abſinthii, ana* m.j. *rad. cichorii, polypodii, ana* ℥ j. *ſem. aniſi, lini, ana* ℥ ß. *furfurum in petia ligatorum*, m.j. Decoq. ſ. a. colaturæ ℞ ℔. j. *elect. diacathol.* ℥ j. *hieræ ſ.* ℥ ij. *mellis roſ. anthoſathi, ana* ℥ j. *ol. chamomel. violar. anethini, ana* ℥ j. miſce.

℞ *Rad. bugloſſæ, boraginis, polypodii, cichorii, ana* ℥ vj. *pimpinellæ, rhapontici, rubiæ, graminis, acetoſæ, ana* ℥ iij. *herb. cuſcutæ, cap. Veneris, ceterach, endiuiæ, meliſſæ, chamæpithyos, lupulorum, ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m.j. *ſem. iiij. frig. maior.* ℥ j. *epithymi*, m. ß. *tamarindorum*, ℥ ij. *prun. vngar. numero* xij. Decoq. in ſ. q. ſeri lactis caprini ad tertias, colaturæ, ℞ ℔. j. ß. *ſyr. de cichoreo cum rhabarb. de ſucco*

bugloſſ

bugloſſ. de ſcolopendria,ana ℥ iij. miſce pro potione 5. vicibus ſumenda.

Poſt vſum huius decocti purgaui eum hoc modo:

℞ *Decocti prioris*, ℥ iiij. Infunde: *epithymi*, ʒ j. *rhabarb. selectiſ.* ℈ iiij. *trochiſc. de agar.* ℈ ij. *fol. ſenæ*, ℥ ß. *ſpicæ gr.* v. *cinamomi acutiſ.* ʒ ß.

Stent in infuſione per noctem, mane poſt leuem ebullitionem colentur. In colatura diſſol. *Mannæ el.* ℥ j. *diaſenæ*, ʒ ij. miſce pro hauſtu.

Inde optime habuit: Remiſerunt enim ſymptomata pleraque. Cumque abundaret ſanguine aduſto, volui vt euentandi caloris cauſa venam mediam brachii dextri aperiret: Erat autem menſe Iunio. Poſt venæ ſectionem volui, vt adhuc per 14. dies continuaret ſyrupos ſequentes, ac de his ſumeret alternis diebus ℥ ij. *cum decocto hordei paſſulato*, ℥ iiij.

℞ *Syr. de cichor. cum rhabarb.* ℥ vj. *de epithymo, de ſucco bugloſſæ, de ſcolopendria, ana* ℥ iij. *de calamintha*, ℥ ij. *extr. cardui bened.* ʒ ß. *ſcabioſæ*, ℈ j. miſce exacte.

Hoc cum feciſſet, & corpus ita blande purgatum eſſet, iuſſi, vt de ſequenti condito ſumeret quotidie mane & ad ingreſſum lecti ad magnitudinem iuglandis:

℞ *Spec. lætificantis rhaſis*, ʒ ij. *roſatæ nouellæ, diarhod. abb. ana* ʒ j. *raſuræ eboris, cornu cerui, corall. rub. præpar. ana* ℈ ij. *margar. præpar.* ß. *conſ. bugloſſ. violar. ana* ℥ j. *ſyr. de cort. citri*, q. ſ. miſce ꝑ electuario.

Poſt

Poſt caniculares etiam volui, cum iam ſymptomata omnia eſſent mitiora, ac pene euanuiſſent, vt vteretur balneis aq. dulcis, in qua decoctæ eſſent herbæ emollientes, & ſuauiter calefacientes & humectantes, in quibus ieiunus diu ſederet, eaque circa dies decem vel etiam plures continuaret; eſſent autem eo tempore, vt neque ſudorem neq; calorem manifeſtum excitarent, neque corpus exagitarent, ſed duntaxat humectarent. Interea vteretur quotidianis corporis frictionibus & tum inprimis, cum acceſſiones forte ingruerent vel etiam vrgerent. Tandem vt etiam à calculo eum præſeruarem, dedi pillulas ſeq. quibus ſingulis menſibus vteretur.

℞ M.pill. hieræ ſ. magiſtralium aggregatiana ℈ j. *cum aq. cardui.* f. pill. numero xxv. deaurentur.

His etiam curatus & præſeruatus eſt.

I.S.D.

In tumore & dolore circa fundum ventriculi in Hypochondria vtrinque diffuſo, atque diſtenſione flatulenta abdominis, & febri pro fœmina quadam.

CONquerebatur hæc tempore peſtis populariter graſſantis de dolore ventriculi diuturno, qui æſtate quam hyeme multo crebrior eſſet, & grauior, eamq; tunc vehementius cum calore febrili affligeret, quã antea vnquam. Ego vt cauſam huius mali exactius inueſtigarem, regionẽ ventriculi manu attrecto, & reperio contactu ingentem duritiem vtrinq; in hypochondria

dria diffuſam: Etſi autem ſuſpicio ſtatim ſuboriebatur de concreto ſanguine putreſcente extra venas elapſo, in illiſque locis congeſto, eo quod referebat ſe ferme per integrum biennium fluxum menſium non habuiſſe, cum tamen multo ſanguine abundarit: Tamen nihil certi conſtituere poteram, priuſquam primo purgationem inſtituiſſem. Quare vt materia concreta circa illas partes nonnihil emolliretur, emplaſtrum de Meliloto per biduum impoſui, quod cum factum eſſet, etſi dolor inde nonnihil mitigaretur, ac tumor appareret mollior; tamen inde prorſus diſcuti non poterat. Quare clyſterem ordinaui ante cœnam ſupponendum:

℞ *Herb. althææ, maluæ, parietariæ, atriplicis, brancæ vrſinæ, violariæ, centaurii min. flor. chamomeli, ſummit. anethi, ana* m. j. *rad. polypodii, cichorii, ana* ℥ j. *furfurum,* m. j. *Decoq. ſ. a. Colaturæ* ℞ ℔. j. *elect. diacathol.* ʒ vj. *lenitiui,* ʒ v. *mellis roſ. ol. violacei, chamomelini, anethini, ana* ℥ j. *ſalis,* ʒ ij. miſce pro enemate.

Hic clyſter nihil præterquam σκύβαλα eduxit, cum materia viſcoſa aliquali, quod vltra ſemiquadrantem horæ non retinuiſſet. Poſtridie hauſtum ſequentem propinaui.

℞ *Rad. polypodii, cichorii, ana* ʒ ij. *ſem. aniſi,* ʒ ß. *flor. & fruct. card.* m ß. *fol. ſenæ,* ʒ iij. *Decoq. ſ. a. in ſ. q. aq. Colaturæ* ℞ ℥ iij. *in quibus diſſolue: Mannæ el.* ℥ j. *pulu. rhabarb.* ʒ j. *ſpicæ gr.* iij. *ol. cinamomi gutt.* j. *miſce.*

Hunc hauſtum cum ſumpſiſſet, deiecit primo craſſa inſtar picis, inde liquidiora colore ſubatro, poſtremo rubea multa craſſiori & fœculento ſanguini ſimilia, idque ferme per triduum. Quæ cum conſideraſſem, ſtatim ſuſpicabar non eſſe deiectiones melancholicas, ſed ex aduſto & retorrido ſanguine, qui ab exeſa & aperta vena in epatis caua aut in Pancreas vitium excidiſſet, qui extra venas concretus putreſcens inferebat ſymptomata illa omnia, puta tumorem, dolorem, animi defectionem & febrim. Neque profecto alia cauſa horum ſymptomatum etiam diligenter inueſtiganti apparuit vlla, quod inde manifeſtabatur, cum euacuato & purgato ſanguine illo retorrido & præaſſato ſenſim dolores quieſcere, neque amplius ſe torqueri, patiens fatebatur. Proinde ne malum recurreret, pro præſeruatione & curatione primo victus rationem præſcripſi, cumque conſtanter prognoſticaſſem, niſi præcaueret, aut præcipitem interitum aut hydropem imminere, ita curationem inſtitui: Primo venam mediam brachij dextri poſt illam corporis purgationem aperui, & ℥ v. ſanguinis extraxi. Poſtridie cum denuo propinaſſem *rhabarb.* ʒ j. *cum conſer. roſar.* ℥ j. & cum aliis excrementis adhuc permiſta cruenta vidiſſem, ſequenti die venam internam pedis dextri aperui, è qua copioſe ſanguinem emanare volui, donec ſponte ſiſteretur; & poſtea vt corroboraretur, elect. præſcripſi, de quo

quo ſumeret quotidie ante prandium & cœnam ad magnitudinem nucis iuglandis.

℞ *Spec. aromat. roſ. ʒ j.ß. diarhod. abb. ʒ ij. diatrion ſantal. ʒ j. pulu. corall. rub. præpar. ʒ j. margar. præpar. ʒ ß. conſ. roſar. ℥ j.ß. brodii lactucæ Hiſpanicæ, rob. de ribes, ana q. ſ.* miſce pro electuario molli.

Hoc cum feciſſet, ita reſtituta fuit, vt nihil vel tumoris vel doloris perſentiret amplius: Sed cum bilioſa eſſet, atque ægre ab excandeſcentia & ira abſtinere poſſet, poſt mẽſem cum ira atrocius incanduiſſet, mox cœpit nouis, atque fere ſimilibus doloribus torqueri: Cum igitur, qui tum peregre aberam poſt quatriduum reuerſus denuo vocatus aduenissem, ſtatim potiunculam purgantem priorem propinaui, tum rurſus deiecit nigra & exuſto ſanguini ſimilia, quibus deſinentibus dolores etiam remiſerunt & cõquieuerunt. Vnde euidens & manifeſta erat cauſæ cognitio dolorẽ inferentis; & compertum pro certo; ſanguinem è vena quapiam ſenſim quidem, ſed per æſtus præſertim aut vehementes animi corporiſque perturbationes excidere, qui certo loco congeſtus concreſcens & putreſcens & ſua maligna ſubſtantia & vapore illo maligno, eſſe omnium illorũ ſymptomatum antedictorum cauſam, cui cauſæ etiam multi flatus in varias corporis partes effuſi permiſcerentur, poſt deiectionem ergo ordinabam, vt per triduum ſumeret de potione infraſcripta ante prandium ℥ v.

℞ *Aq. portulacæ, acetoſæ, ana* ℥ iij. *ſyr. de ſucco portulacæ,* ℥ iij. *endiuiæ,* ℥ ij. miſce.

Deinde ordinabam elect. ſeq. de quo iuſſi ſumeret quotidie ante prandium ad magnitudinem caſtaneæ.

℞ *Conſ. roſar.* ℥ j. *ſpec. diarhod. diatrion, ſantal. ana* ʒ j. *pulu. corall. rub. præpar. margar. præp. cornu cerui vſti. boli armeni, ana* ℈ ij. *gummi arab.* ℈ j. miſce pro electuario.

Cum ſic denuo curata eſſet, pro præſeruatione dixi, vt quotannis bis, vere ſc. & autumno præmiſſa prius purgatione admitteret venæ ſectionem in pede dextro interiore, niſi menſtrua debite fluerent, præſertim ſi malum recurrere vellet, vel aliquid doloris circa locum affectum perſentiſceret, ab ira autem inprimis abſtineret: Quod cum feciſſet, nunquam ab eo tempore affectus rediit.

I. S. D.

Inflatibus Hypochondriacis doloribus Nephriticis & Dyſuria:

HÆc cum aliquando affatim hauſiſſet potum glacie frigefactum in magno æſtu, in intenſiſſimos dolores nephriticos & colicos incidit, vt quid ageret neſciret, ſuppreſſa erat etiam vrina & aluus conſtipata: Quare continuo clyſterem ordinaui.

℞ *Herb. althææ, maluæ, Mercurialis, violariæ, lineriæ, flor. chamomeli, meliloti, ana* m. j. *parietariæ,* m. ij. *chamædryos, chamæpithyos, centaurii min. betonicæ,*

tonicæ,ſaxifragiæ,ſummit.anethi.ana m.ß. *ſem. aniſi, fœniculi,carui, ana* ℥ ij. *bacc. lauri,* ℥ iij. *rad. althææ,* ℥ j. *liquiritiæ, cichorii, ana* ℥ ß. *acori,aſari, ana* ℥ iij. *ſem. milii* ☉ ℥ ß. *Sebeſten, numero* viiij. *prun. vngar.numero* vij. *furf. in petia ligatorum,* m. j. *Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias colaturæ.* ℞ ℔.j. *el.diaphœnic.* ℥ vj. *bened.laxat.* ℥ ß. *hieræ ſ.* ℥ ij. *ol. chamomel. anethini,lil. alb.ana* ℥ j. *ſacch.rub.* ℥ vj. miſce.

Deinde iuſſi inungeret abdomen & circa pubem & regionem renum oleo ſeq.

℞ *Ol. chamomel. anethini, amygd. dulc.verbaſci, lil.alb. ana* ℥ iij. *ſcorpionum,* ℥ vj. *laurini,* ℥ j. miſce.

Herbas deinde ad inſeſſum, quem inprimis expetebat, ordinaui.

℞ *Herb. cum rad. altheæ, maluæ, ana* m. v. *chamædryos, brancæ, vrſinæ, lineriæ, betonicæ, fragariæ, chamædryos,ſaxifragiæ,atriplicis, ana* m.iij. *parietariæ,*m.vj. *flor.chamomeli,*m.viij. *meliloti,* m.iij. *verbaſci,*m ij. *lupulorum,* m.j.ß. Coq. inciſa in ſ.q.aq. ad inſeſſum, ac per ſe tepefiat.

Hic inſeſſus mire profuit, quo multoties vſa eſt. Ordinaui etiam ſacculum, quem ex aq.feruente calefactum & expreſſum poſt inunctionem imponeret:

℞ *Herb. althææ, maluæ, ana* m. j. ß. *Mercurialis, violariæ,origani,calamenthi,betonicæ,lineriæ, chamædryos, fragariæ, brancæ, vrſinæ, ana* m.j. *parietariæ,* m. iij. *ſummit. anethi,* m.ß. *flor. chamomeli,* m.ij. *meliloti,verbaſci,ana* m. ß. *fœnugræci,* ℥ ß. *ſem. aniſi,* ℥ iij. *fœniculi,* ℥ j ß.

Ex his inciſis & contuſis f. ſacculus interpaſſatus in panno lineo.

Deinde ad dolores nephriticos emplaſtrum ordinaui eiuſmodi:

℞ Pulu. flor. chamomeli, ʒ vj. *meliloti*, ʒ ij. *ſem. lini*, ʒ iij. *fœnugræci*, ʒ ij. *althææ, maluæ, ana* ʒ j. ß. *farinæ fabar. hordei, ana* ʒ iij. *rad. althææ*, ℥ ß. *ſurfurum*, m. ß. *ping. Gall.* ʒ iij. *taxi*, ʒ v. *amygd. dulc. q. ſ.* Miſce pro cataplaſmate, quod mire dolores ſedauit; cumque poſt vſum cataplaſmatis, quod ſemper calidum applicabatur ex illius iuſſu, calor renum nonnihil augeretur, vnguentum ordinaui ſequens, quo renes per interualla inungerentur.

℞ Vnguenti roſ. meſ. ℥ j. *populeon.* ʒ iij. *ol. nymphææ, violar. ana* ʒ ij. *camphoræ gr.* v. *Spec. ceroti, ſantal.* ʒ i. ß. *ceræ parum.* miſce pro vnguento.

Ante inſeſſum vero, præſertim cum enema ter eſſet applicatum, ſumpſit hunc hauſtum:

℞ Aq. alkakengi, petroſelini, ana ℥ ij. *ſyr. de ſucco parietariæ*, ℥ j. ß. *ol. cinamomi gutt.* j. miſce pro hauſtu.

Cumque vomitus etiam debilitaſſet ventriculum, atque compreſſiones ſentirentur orificii ex flatulentis diſtenſionibus, inunxit regionem ventriculi hoc vnguento:

℞ Ol. nucis moſch. ʒ iij. *ol. cinamomi*, ℈ ß. *aniſi gutt.* v. miſce exacte.

Poſt inunctionem vero ſacculum apposuit:

℞ Herb. Menthæ, m. j. *abſinthii, betonicæ, agrimoniæ, flor.*

niæ, flor. roſ. rub. ana m. ß. *rad. galangæ*, ʒ j. ß. *calami odorati*, ʒ ij. *ireos*, ʒ ß. *ſem. coriandri*, ʒ iij. *aniſi*, ʒ ij. *cymini*, ʒ j. ß. *nucis moſch. macis, cinamomi. caryophyll. maſticis, ana* ʒ j. *ſpicæ nardi*, ʒ ß. Ex his inciſis & contuſis f. ſacculus ſtomachalis interpaſſatus cum ſyndone rubeo.

Poſtea pillulas ordinaui de quibus ſumpſit duabus horis antę prandium, numero xiij. alternis ſaltem diebus.

℞ *M. pill. hieræ cum agar.* ʒ j. *cochiar. aggregat. ana* ʒ ß. *cum aq. betonicæ formentur pill.* numero 52. deaurentur in ſuperficie.

Morſulos etiam præſcripſi, de quibus quotidie ſumeret vnum:

℞ *Spec. aromat. roſ.* ʒ j. *diarhod. abb.* ʒ j. ß. *zedoariæ, cardamomi, zinzib. galangæ, caryophyll. macis ana* ℈ j. *ol. cinamomi gutt.* v j. *ſacch. albiſ.* ℥ v. Diſſol. in aq. cardui q. ſ. f. conf. in morſulis.

Vt vero materia calculi non colligeretur in copia, pro præſeruatione ordinaui nodulum vino immergendum, de quo frequenter bibere aſſueuit hauſtum vnum & alterum:

℞ *Rad. ononidis*, ʒ vj. *graminis*, ʒ ß. *diptami albi*, ʒ ij. *cinamomi acutiß.* ʒ j. ß. *galangæ* ʒ ß. Ex his inciſis & contuſis f. nodulus in ſyndone albo, qui iiij. menſuris vini rhenani immergatur.

Deinde alterum nodum iuſſit denuo parari, de quo antea multoties bibere conſueuerat:

℞ *Rad. ireos*, ʒ j. ß. *graminis*, ʒ ij. *apii*, ℥ i. *rhabarb. ſelect.* ʒ iij. *fol. ſenæ*, ʒ v j. *cinamomi acutiß.* ℈ iiij.

 galan-

galangæ, ℥ ß. Ex his inciſis & contuſis f. nodulus, vj. menſuris vini immergendus.

Hunc nodulum mirifice prædicat, quod flatus diſcutiat, aluumque emolliat. Ad regionem lienis cum ſit ſplenetica & flatibus hypochondriacis valde obnoxia, emplaſtrum ſequens applicare ſolet maximo cum fructu, quod in frequente vſu habet:

℞ *Empl. de meliloto*, ℥ vj. *ammoniaci aceto diſſ.* ℥ ij. *pulu. rad. capp. tamariſci, ſem. fraxini, cuſcutæ, ceterach. ana* ℈ ij. *ol. de capp. q. ſ. anethini*, ℥ iij. *ceræ q. ſ.* miſce pro ceroto extendatur, obducatur ſyndone.

P. H. D. *Pro quodam in Melancholia Hypochondriaca.*

Liene obſtructo, veniſque meſaraicis chylo liberum ad epar tranſitum prohibentibus, chylus ad ventriculum regurgitat, aut flatus ſaltem orificium illius diſtendunt, hypochondria replentur, vnde melancholia hypochondriaca ſiue flatulenta, quam myrachiam dixerunt Arabes, generatur, in qua plerumque ventriculus eſt languidus, epar calidum, caput catarrhoſum, ſigna autem affectionis huius ſunt: Diſtenſio oris ventriculi; ructus acidi, flatus & rugitus circa vmbilicum: dolores hypochondriaci: oris ac faucium amaritudo: ventris adſtrictio: feruor oris ventriculi, flauæ bilis ebullitio: diſtenſio membranarũ diaphragmatis: laſſitudo in ſpina dorſi

dorſi vlceroſa: compreſſio pectoris cum difficultate anhelitus: Palpitatio & tremor cordis, dolor capitis, ſcotomia: timor in ſomno; metus inanis: vertigines: tinnitus & ſibilus aurium: horripilationes: Hic autem patiens ſic curatus eſt:

℞ *Herb. maluæ, biſmaluæ, brancæ vrſ. violariæ, Mercurialis, ana* m. j. *betonicæ, hyſſopi, ana* m.ß. *rad. cichorii, ireos, althææ, ana* ℥ ß. *ſem. aniſi,* ʒ ij. *card. bened.* ʒ j. ß. *fœniculi,* ʒ j. *lini, fœnugræci, ana* ʒ ij. f. Decoctio in ſ. q. aq. ad tertias colaturæ. ℞ ℔. j. in qua diſſolue: *El. diaphœnicis, hieræ picræ, ana* ʒ j ß. *diacathol.* ʒ iij. *ol. violarum, chamomel. ana* ℥ j. *rutacei,* ʒ ij. *ſacch. Thomæ,* ʒ vj. *ſalis* ℈ j. miſce pro enemate, &c.

℞ *M. pill. de hiera cum agar. de aloe lota, ſtomachiſc. aggregat. ana* ℈ ß. Cum aq. betonicæ q. ſ. f. pill. numero xx.

℞ *Rad. polypodii, cichorii, ana* ʒ j. *herb. ceterach. ſcabioſæ, fumiterræ, ana p.* ß. *ſem. aniſi,* ℈ j. *epithymi,* ʒ j. *fol. ſenæ,* ʒ iij. *rhabarb. el.* ℈ ij. *agar. trochiſc.* ℈ j. *cinamomi el.* ℈ ß. *ſpicæ. Ind. gr.* iij. *flor. cichorii, p.* ß. Conquaſſata infundantur in brodio pulli, ſtent in infuſione per noctem: Mane calefiant, colentur: In colatura diſſolue: *Mannæ calabr.* ℥ j. miſce pro hauſtu ſolutiuo.

℞ Conſ. *Sem. aniſi,* ℥ j. *fœniculi,* ℥ ß. *ſem. cymini, carui, ana in vino macerat. card. bened. ana* ℈ j. *cort. citri ſicc. cinamomi, diptami albi, ana* ʒ ß. *calami aromat. galangæ, zedoariæ, oculor. lucior. ana* ℈ j. *oculor.*

cancror. ℈ ß. *ol. aniſi*, *gutt.* iij. miſce f. puluis ad diſcutiendos flatus.

℞ *Extract. aromat. roſ.* ℈ j. *ligni aloes*, ℈ ß. *liquiritiæ*, *gr.* v. *ſacch. albiſ.* ℥ iiij. ß. *diſſol. aq. roſar. affuſis ol. aniſi gutt.* ij. f. conf. in rotulis.

℞ *Sem. coriandri præp.* ʒ vj. *fœniculi, aniſi, cinamomi, ana* ʒ j. ß. *galangæ, pæoniæ, liquiritiæ ana* ℈ j. *ſacch. roſati* tabulati ad pondus omnium, detur puluis pro concluſione ſtomachi.

℞ *Ol. de abſinthio*, ℥ iiij. *ſummit. abſinthii, p.* j. *menthæ criſpæ, p.* ß. *galangæ*, ℈ ij. *cort. citri, ſantali citr. ligni aloes, ana* ʒ ß. *maſticis*, ℈ ij. *macis, roſar. rub. ana* ℈ ß. *vini odorati*, ℥ ij. Coq. cum vini odorati ℥ ij. ad vini conſumptionem, inſolentur vel ſuper fornacem ponantur, poſtea excolatis ſpeciebus craſſioribus adde: *Ol. deſtillati aniſi gutt.* iij. *maſticis gutt.* ij. miſce pro vngendo ventriculo.

℞ *Herb. Menthæ criſpæ, agrimoniæ, ſerpilli, ana* m. j. *pulegii, abſinthii, rutæ, flor. chamomeli, roſar. rub. ana* m. ß. *calami aromat. galangæ, ana* ʒ ij. ß. *cort. citri, arant. ana* ʒ ij. *fol. lauri*, ʒ vj. *bacc. lauri*, ʒ j. ß. *ſem. aniſi*, ʒ ij. ß. *anethi, fœniculi, cymini, ana* ʒ j. *nucis moſch. num.* j. Ex conquaſſatis f. ſacculus ſtomachicus.

℞ *Herb. verbenæ, betonicæ, euphragiæ, ana p.* ij. *ſtechadis arab. chamomillæ Ital. flor. pœoniæ, ana. p.* j. *agarici albi*, ʒ j. *rad. aſari*, ʒ ij. Conquaſſata dentur in carta pro lixiuio capitis.

C.H.D. *In Melancholia Hypochondriaca.*

HIc morbus noſtra hac tempeſtate multis hominibus communis eſt, ita vt ferme inter ſpo

ër ſporades numerari queat, quæ paſſim in vulgus graſſantur; vt neſciant homines, vndenam hæc tam ſæua prodeant ſymptomata, an is morbus à malis inferatur, an in corpore humano ſemina quædam habeat vnde procreetur: multi non raro mirantur cum metu & mœrore, quod tam varia & multiplicia patiuntur ſymptomata, alios autem hoc ipſum ſollicitat, quod hic morbus vnum aliter infeſtat, quam alium, nec iiſdem, in omnibus, ſignis cognoſcitur; etſi in pleriſque præcipua concurrunt ſymptomata. Dicitur autem hic morbus à Medicis melancholia flatuoſa & hypochondriaca, ab atra bile pituitæ mixtæ, quæ in hypochondriis, id eſt, in coſtis illis breuioribus potiſſimum continetur, & illic cum rugitu & compreſſione quadam ſeſe exerit. Hoc morbo illi tenentur potiſſ. qui à natura ad atrum & grauem ſanguinem inclinant, & qui ſemper profundis indulgent cogitationibus, & quod de illo *Homerus* dixit:

Qui miſer in campis mœrens errabat aleis
Ipſe ſuum cor edens, hominum veſtigia vitans.

Cauſa autem huius morbi hæc eſt: Inter ventriculum epar ac lienem ſunt quædam venæ, quas dicunt meſaraicas, quarum munus eſt, chylum in ventriculo præparatum recipere, & optimum illius ſuccum ad epar deferre, vt ibi ſanguificatio fiat ad nutrienda ſingula membra: In his venis ſæpenumero grauis ſuccus detinetur, qui atra bilis appellatur, eſtque is ſuccus melancholicus,

quo

quo venæ illæ adeo obſtruuntur, ne chylus in ventriculo à cibo & potu elaboratus ad epar tranſire poſſit: Inde cibus vel chylus ille in ventriculo plus iuſto detinetur, & cum hoc tempore rebus ſic ſtantibus, ventriculus ſit debilis & frigidus, facile hic chylus in pituitam conuertitur, vnde flatus exoriuntur, cum aquoſitate multa, quæ in coctione laudabili abſumi debebat: Hæc prima eſt cauſa frequētis eructationis euomitionis & ructuum acidorū, ita vt quis admiretur, vnde tot humiditates ſuperfluę exeant, & erumpāt: Cum enim incoctionis & cruditatū in vētriculo nullus ſit finis (quēadmodum hæc ipſa patiēs retulit, poſt crudum & malum cibum ſemper ructus remanere acidos, id quod certiſſimum eſt ſignum ventriculi debiliter concoquentis) & cum ab obſtructione dictarum venarum tranſitus chyli ad epar impediatur, nullus etiam ructuum, acidorum eſt finis: Hoc autem omnium maxime eſt moleſtiſſimum, quod in ipſis obſtructis venis ſuccus melancholicus pituitæ mixtus, quaſi ebullit, quemadmodum muſtum in vindemiis, vnde multi flatus excitantur & regurgitatio fit primo ad ſuperiora inteſtina, quæ quaſi inflantur & diſtenduntur, veluti ſi quis chordis vel funibus extendatur, poſtea ventriculus & vſque adeo totum corpus præcipue autem hypochondriaca vētoſitatibus replentur, quæ in immenſum augentur, adhæc cōcurrit epar ac lien, quæ hæc mala firmāt augent,

qu

que ſua intemperie, vt ſemper perpetuus illic, ſic, rugitus, ructus, compreſſio, cum maximis eructationibus & manifeſtis regurgitationibus flatuum ac ventoſitatum, & euomitionibus pituitoſis, & ſic venti qui nuſquam liberum habent exitum, tandem cum vomitu eiiciuntur, nam ſi diutius circa ventriculum detinerentur, non tantum illic dolores excitarent, qui vſque ad dorſum protenduntur, verũ etiam permeant totum corpus vſque ad cutis ſuperficiem, & ſic in brachiis & cruribus intolerabiles excitant cruciatus, & cum illic difflari ac penetrare nequeant, circa præcordia & cor ipſum anguſtantur, & illic non raro lypothymias concitant; ab his igitur eructationibus circa ventriculum perceptis, cibus illic corrumpitur, ſic vt non modo cibus & potus in pituitam abeant, verumetiam illic cum pituita miſcetur bilis flaua, & humor acidus, & prout maior vtriuſque eſt copia, ſic ructus vel bilioſi vel acidi frequentius percipiuntur; hinc à pituita ructus eſt inſipidus, à bile flaua ructus eſt amarus, ab atra eſt acidus, acerbus: In hac autem patiente ructus plerumque q. à calce, propter caliditatem & eructationem ſtomachi; cum enim fit ebullitio, & flatus calidi excitantur circa orificium ventriculi veluti incendia fiunt, cum ſcabritie cutis & q. lypothymia, quanquam externa membra in hoc affectu frigeant, vt multis tunc indumẽtis indigeant, propter hanc cauſam aromata huic patienti non

confe-

conferunt, cum calorem augeant & flatus acerbiores reddant; etſi autem perpetua eſt in ore humiditas, ſæpe enim in ventriculo detinetur acerba, amara & acida humiditas pituitæ mixta, vt ſæpe in vomitu collum & palatum & fauces excorientur: Sæpe etiam flatus in tantum orificium ventriculi & pectus vellicant, vt quis putet gulam ſibi veluti adſtringi & anguſtiorem fieri, vt etiam hoc pacto deglutitio nō raro impediatur, ac tanta illic eſt compreſſio, quaſi aliquid in gula hæreat, ſic vt etiam lingua anguſtetur ac difficulter moueatur: Quin etiam flatus interdum ac ructus tam crebri ac potentes ſunt, vt cor quaſi conſtringant, vnde palpitationes illic frequenter ſentiuntur, nonnunquam etiam reſpiratio intercipitur, & adeſt quaſi ſuffocatio. Apud aliquos id etiam accidit, vt ante cibum mediocriter hic morbus quieſcat, & quaſi ſuas inducias habeat, poſt cibũ vero præſertim crudiorem & incoctum, paroxyſmus redit cum fœnore. In hac autem præſente patiente fit contrarium; ſtatus enim & ructus hic abundant, & compreſſiones admodum validæ ſunt & violentæ, & quamuis flatus primam à cibo vtcunque comprimuntur, vt illa melius ſe habere putet; tamen cum cibus à ventriculo conſtringitur, flatuum ſtatim maior fit regurgitatio, non tantum in ventriculo, verum etiam in hypochondriis à liene & iecore: Melius autem habet poſt regurgitationem & eructationẽ flatuum, & quan-

quando etiam per inteſtina flatus exeunt; alias in hypochondriis mirabiles etiam ſunt rugitus, qui cum dolore pungitiuo ſuperiora petunt, quaſi anhelitum intercipiant, ſed ſtatim dolores iſti ceſſant; hactenus dictum eſt, quid flatus in inferiore ventre excitent, ſequitur, quanta in hoc morbo capitis fiat perturbatio, ab eleuatis vaporibus, ventriculo propter cruditates ſemper hiante ac fluctuante, aſcendunt enim in caput ab amara, acida & acerba bile flatus fumoſi & calidi, qui cerebrum exſiccant, corrugant, ac diſtendunt, piam ac duram matrem, vt quis putet, cerebrum & naſum q. corrugari, adſunt etiam dolores capitis inſignes, venæ oculorum replentur ac diſtenduntur à flatibus, & facies intumeſcit; hinc caput inquietũ redditur, & q. vertiginoſum, vnde ſonitus & ſtrepitus & clangor aurium, oculi caligant, & q. per nebulam cernunt, & ſemper vertigines imminent. Quando autẽ effumationes magnæ ac frequentes fiunt, & flatus in magna copia eleuantur, fit anguſtia circa præcordia, & à venenatis illis halitibus pectus anguſtius redditur, fiunt palpitationes ac tremores cordis, lypothymiæ etiam, & quædam quaſi vellicationes in brachiis ac tibiis, vt quis neſciat vbi ſiſtere detur, & patientes inſtar mortuorum immobiles iacent, veluti iam iam ex vita abituri. Hinc mœror ille ac metus inanis, terrores & conſternationes ſubitæ in ſomno, terribilia ſomniorũ phantaſmata ac terriculamenta

de cœ-

de cœdibus & mactationibus hominum, de caſu ac ruina ab alto, vnde terror magnus eos occupat, hinc tremor & ſuſpiria, vt inde euigilare cogantur. Et cum atra bilis ſit frigida, hinc horripilationes frequentes ſentiunt, & rigorem extremitatum, vt pellibus ſeſe tegere cogantur, ſæpe etiam anguſtia & compreſſio orificii ventriculi ſudorem mouet frigidum.

Cura. Primo fiat euacuatio:

℞ *Rad. polypodii, cichorii, ana* ℥ j. *herb. ceterach, ſcabioſæ, fumiterræ, ana p.* j. *ſem. aniſi,* ℈ j. *epithymi,* ℈ j. *fol. ſenæ,* ℥ iij. *rhabarb. el.* ℈ ij. *agar. trochiſc.* ℈ j. *cinamomi el.* ℈ ß. *ſpicæ Ind. gr.* iij *flor. cichorii, p.* ß. Coq. infundantur in ſ.q. brodii pulli: ſtent in infuſione per noctem; mane calefiant, colentur, colaturæ adde: *Mannæ el.* ℥ j. miſce pro hauſtu.

℞ *Caſſiæ conditæ,* ℥ vj.

℞ *M. pill. de hiera cum agar. de aloe lota ſtomachicarum, aggregat. ana* ℈ ß. *cum aq. betonicæ q.ſ.* f. pill. numero 20.

℞ *Pulu. ſtomach. groſſi,* ℥ iiij.

℞ *Conf. ſem. aniſi,* ℥ j. *fœniculi,* ℥ ß. *ſem. cymini, carui in vino albo macerat. card. bened. ana* ℥ j. *cort. citri ſicci, cinamomi, diptami albi ana* ℥ ß. *cal. aromat. galangæ, zedoariæ, ocul. luciorum, ana* ℈ j. *ocul. cancri,* ℈ ß. *ol. aniſi gutt.* iij. miſce f. puluis.

℞ *Extr. aromat. roſ.* ℈ j. *ligni aloes,* ℈ ß. *liquiritiæ gr.* v. *ſacch. albiſ. diſſol. aq. roſ. q.ſ.* ℥ iiij. ß. *affuſis ol. aniſi gutt.* ij. f. conf. in rotulis.

℞ *Ol. de abſinthio,* ℥ iij. *ſummit. abſinthii, p.* j. *menthæ*

menthæ, criſpæ, p.ß. galangæ, ℈ ij. *cort. citri, ſantali citr. ligni aloes ana* ʒ ß. *maſticis,* ℈ ij. *macis, roſ. rub. ana* ℈ . *vini odorati,* ℥ ij. Coq. cum vini odorati ℥ ij. ad vini conſumptionem, inſolentur & ſuper fornacẽ ponantur, poſtea excolatis ſpeciebus craſſioribus adde: *Ol. deſtillati, aniſi gutt.* iij. *maſticis gutt.* ij. f. vnguentum ſtomachicum.

℞ *Herb. Menthæ criſpæ, agrimoniæ, ana* m. j. *pulegii, rutæ, abſinthii, flor. chamomeli, roſ. rub. ana* m. ß. *calami aromat. galangæ, ana* ʒ ij. ʒ. *cort. citri arant. ana* ʒ ij. *fol. lauri* ʒ v j. *bacc. lauri,* ʒ j. ß. *ſem. aniſi,* ʒ ij. ß. *anethi, fœniculi, cymini, ana* ʒ j. *nucis moſch. numero* j. Ex conquaſſatis & inciſis f. ſacculus cum ſyndone albo.

℞ *Herb. verbenæ, betonicæ, euphraſiæ, ana p.* ij *ſtœchadis arab. chamomillæ Ital. flor. pœoniæ, ana p.* j. *agar. albi,* ʒ j. *rad. aſari,* ʒ ij. Conquaſſata dentur pro lixiuio.

D. Chriſtophori Henrici Ayreri Conſilium in Hypochondriaca Melancholia.

OMnia ſymptomata in hac affectione oriuntur ab atra bile, quæ orificium ventriculi & fauces vellicat, vt patiens magis appetat hauſtum frigidum quam iuſculum calidũ. Deinde epar calidum non generat bonũ chymum, vnde ſanguis ſuperaſſatus flatus cauſat, qui niſi ſurſum aſcendant, anguſtias & anxietates circa orificiũ ventriculi excitant; Ad hæc ſuccus melancholicus permiſcetur craſſo chylo, interdum

quando melancholia acida ex liene per quartũ ramum venæ portæ inuadit periculum, ebullitiones frequentes excitat, & anxietatem mouet; ſi autẽ venti copioſi in diaphragmate colligantur, ſurſum aſcendunt, ac difficultatem anhelitus cauſant; Ad hæc atri fumi ab aduſta bile cõcitati & ſurſum eleuati per viam adſtrictoriam aſperam arteriam coarctant; ad cor autem delati obturant cordis capſulam, vnde frequenter palpitationes cordis excitantur, & in nonnullis ſyncope & lipothymia conſequitur: Iidem fumi fuliginoſi ſi linguam tangant, eam ſenſu & motu priuant : Si cerebrum pertingant, duram & piam matrem comprimunt; ſi ad neruos perferantur, conuulſiones & ſpaſmos excitant; & ſi ad oculos ferantur, nebulas & caliginem illic procurant, cumq; hi fumi lenti ſint & craſſi, neruos obſtruunt, vnde paralyſis generatur, vnde interdum in ſpina dorſi dolores pungitiui ſentiuntur, quemadmodum etiam in brachiis; cumque omnium horum malorum vnica cauſa & radix ſit ſuccus ater & melancholicus, ſæpe hic per vrinas & excrementa expellitur; quod ſi in inteſtinum κῶλον protrudatur, illic dolorẽ veluti ſerrantem excitat, qui proprie colicus dicitur; ſi exit cum vrinis, eas craſſas & limoſas efficit; quando autem hi fumi fuliginoſi in renibus & lumbis detinentur, dolor fit nephriticus & hypochondriacus, ſic vt ſæpe exiſtimet Medicus, adeſſe obſtructionem renũ, & ipſum etiam calculum;

culum; In noſtro autem electore nõ tantum e-par calidum copiam auget humoris melancho-lici; verum etiam cum hic humor atrabilarius in hoc hypochõdriaco rarius ad venas ani protru-datur; mirum nõ eſt, ſi malum ſit inueteratum, & ob id curatu difficillimum: Conferet igitur indiuiduo huic bona inprimis diæta in ſex re-bus non naturalibus; fugiat etiam ciborum va-rietatem; alimentorum enim natura magnam habet diuerſitatẽ, & pro naturæ diuerſitate ma-gna fit in ventriculo confuſio; Concoquuntur enim quædam citius, quædam tardius; Nam a-ctio agentis eſt æqualis, quando paſſum æquali-ter eſt diſpoſitum; inæqualis autẽ, quando paſ-ſum inæqualiter eſt diſpoſitum. Ergo ſi vnicum ſit alimentum, eodem tempore tranſmutatio-nem fieri oportebit, quia paſſum eſt vniuſmo-di: ſi vero plura ſunt alimenta facultate & ſub-ſtantia inter ſe cõtraria, vtiq; inæqualiter tranſ-mutabuntur, aliud citius, aliud tardius. Deinde vitet omnem mœrorem & ſollicitudinem: Tri-ſtitia enim conſumit & depaſcit cor hominis: Quare adſtantes ſemper conſolatione & hilari-tate eum recreent, alias ſpiritus refrigerantur & tandem extinguuntur, calor viſcerum abſumi-tur, coctio impeditur, & corpus paulatim exſic-catur, quemadmodum hiſtorici referunt de Pu-blio Rutilio, & Henrico XVIII. Imperatore ab Imperio depoſito. Contra eiuſmodi animi per-turbationes nihil vtilius eſt Muſica, quæ vere eſt

incitabulum lætitiæ, quo multi magni morbi curati ſunt, *referente Galeno lib. 4. cap. 13. & Athenæo lib. 14.* Muſica enim curas egerit, fortitudinem & iram ſuggerit, ſomnum cõciliat, clementiam ſuadet, ac taciturnitatem facit affabilem. In potu poteſt admitti cereuiſia non multum lupuloſa, quia talis flatulẽta eſt & craſſum generat ſanguinem; Vinum eſt conducibilius, ſi ſit album, tenue, oligophoron, maxime in hyeme: vbi in prandio primus hauſtus ſit de vino in æſtate cõtra: Eſſet etiam non præter rationem, ſi primo bibat de vino *cardui benedicti, abſynthite, meliſſæ, fœniculi, boraginis, bugloſſæ, origani & cort. capparorum:* Poteſt his admiſceri ſcylla præparata, & epithymus: A cibo vtatur morſulis pro peptico:

℞ *Ol. nucis moſch. expreßi,* ʒ ß. *ſuccini albi pulu. ſubtiliter,* ℈ ij. *ambræ orient. gr.* viij. *moſchi gr.* iiij. *ſacch. in ſucco cydoniorum diſſol.* ℥ iiij. f. conf. in morſulis.

Veſperi ante ingreſſum lecti ſumat *ſuccũ cydoniorum* ℥ iiij. *vel* v. *cum ambræ gr.* iij. Quod ad medicamenta, primo euacuetur materia in meſaraicis contenta, fugiat autem in omni purgante medicamento ſcammoneata & valide purgantia, pręſertim in hac ingruente ſenecta; Nulla enim ferme eſt medicina purgans, quæ non aliquam de viribus & partibus corporis partem deprædetur, quare medicinis ſoluentibus vtatur rarius: Frequentes enim purgationes periculum adferunt, quod corpus non adſueſcit ali, euaditque

que infirmum & cacochymicum, *iuxta Celſum lib.1.& Bert.lib.20.c.12.* Præterea omnium purgantium medicamentorum natura, corporum, quæ expurgantur naturis contraria eſt, *teſte Gal. 2. de victu acut.* Natura enim cum in ſuo munere verſatur, in habitum corporis traiicit alimentū, quo cottidie fruimur, quaſi ad peripheriam: At pharmacum à peripheria ad centrum ſuccos & ſpiritus adducit; His duobus aduerſis motibus mirum in modum defatigâtur natura; nihil enim illa ægrius ferre poteſt, quam duos motus inter ſe contrarios vno eodemq; tempore: Fieri enim vix poteſt, vt dum purgans medicamentum prauos & corruptos humores educit, non ſimul bonos eliciat, & aliquid de viribus ac ſubſtantia corporis auferat. Neceſſitate autem cogente, hic hauſtus præſertim ante hyemem tuto propinari poteſt:

℞ *Rad. cichorii, bugloſſæ, ana* ℥ ij. *fœniculi, cort. cappar. ana* ℥ j. *ſummit. veronicæ, capill. Veneris, ceterach, ana* m.ß. *flor. boraginis, bugloſſæ, violar. ana p.j. paſſul.* ℥ j. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ℈ ij. *epithymi,* ℈ j. *Coq. ſ.a. in ſero caprino: Decocti colati.* ℞ ℥ iij. *diſſolue: extr. rhabarb.* ℈ ij. *aloes,* ℈ i. *ſyr. de ſucco pomorum redolentium,* ℥ j. *ol. aniſi gutt.* ij. miſce pro hauſtu ſolutiuo.

Hic hauſtus erit illi ſalutaris, quia aloe magis confert ſtomacho, quam omne aliud ſolutiuum: Rhabarbaro vero ventriculi ſubſtantia non modo firmatur & roboratur, ſed ipſius et-

iam latera deterguntur,& quicquid in eo & meſenterio excrementi continetur, id blande expurgatur, iecurque obſtructione liberatur educiturq; bilis vtraque, tenuis & craſſa. Inſuper adſunt in hac compoſitione ſolutiua, humectantia, à quibus purgantia medicamenta in hoc morbo non debent ſpoliari, vt præcipit Meſues *cap. de Melanch.* Hoc itaque conſilio additus eſt ſyrupus de pomis, ſicut in decocto addũtur deobſtruentia: Eſt etiam idem hauſtus non valide purgans, ſed mite & blandiſſimum remedium: Ineunte vere, poſſunt humores hyeme collecti vino purgante laxatiuo, ex foliis ſenæ præparato euacuari, ita tamen, vt & rhabarbarum propter epar, quod morbo huic fomentum præbet, & agaricus, vt medicina ſecuritatis, & ad omnes corporis partes, vt Medici docent, conformitatem habens, adiiciantur. Vtetur etiam elector ſingulis mẽſibus ſemel pillulis de aloe extracto. Nam vt bilem ac pituitam leniter purgant; Sic hæmorrhoides aperiunt, quod maximũ in hoc morbo eſt iuuamentum: Nam quando hæ tempore legitimo moderate fluunt, à maximis præſeruant morbis, *referente Galeno lib. de venæ ſectione aduerſus Eraſ. c. 5.* inprimis autem ſuccurrunt paſſionibus melancholicis, & educũt ex venis Meſaraicis aduſtum ſanguinem melancholicũ, qui aliàs neque per purgantia, neque ſanguinis miſtione educi poteſt; Melancholia enim inueterata medicamentis vix poteſt tolli, *teſte Gal. lib. de*

atræ

atra bile: Meſaraicæ enim venæ ſunt rami, venæ portæ, qui non poſſunt aperiri niſi circa podicem, vel per oſcula ad ventriculum & inteſtina pertinentia: Venæ vero hæmorrhoidales ſunt rami venarum Meſaraicarum, & ſi fluant cauſam proximam euacuant, *vnde Hipp. vere dixit 6. Aph.*11. Ab atra bile vexatis, hæmorrhoides ſupuenientes, bonum. Quod ſi poſt vſum medicamentorum iſtorum Elector nõ ſtatim habebit melius, nõ propterea ab his remediis diſcedendum eſt; In morbo enim inueterato continuatione medicamentorum omnino eſt opus: Alteratio autem non fit in momento, ſed in tempore, & morbi diuturni diuturna requirunt pharmaca. Nec vllum aliud remedium morbo huic chronico meliorẽ medicinam adferet, niſi fluxus hæmorrhoidum, qui non niſi longo remediorũ vſu tandem excitatur: vt taceam, hoc fluxu procurato, non opus eſſe amplius medicamentorum multitudine. Quando autem peccans materia latet in lumbis & renibus, idq; dolores exuſcitat nephriticos, vtatur terebinthina cypriaca cum vitello oui diſſoluta, in conuenienti decocto: Terebinthina enim ventrem modice mouet, viſcera interna pulchre expurgat, & iecur extergit, quemadmodũ & pulmones lienem & renes; *Gal. 5. de ſanit. tuenda*. Suadeo etiam, vt Elector ſyrupo de pomis Parsdorfiano cum decocto raporum exſiccatorum frequenter ac diligenter vtatur, nam is ſolum cor con-

 fortat,

fortat, & ſucco atrabilario natura ſua contrariatur, verum etiam ob humiditatem, qua pollet, epatis caliditatem retundit; Decoctum enim ex rapis ſiccis humectat, abſtergit, & aperit: Rapæ autem diu coquendæ ſunt, vt flatulentiam deponant: Quando autem hypochondria inflantur ac diſtendũtur, ac dolores moleſtiſſimos inferũt, vtatur Elector puluere ſucci albiſſimi, vel guttulam vnam ſyrupo de pomis inſtillet, eoq; vtatur: Succinum enim non modo in colica flatulenta, verum etiam in omni flatuoſa affectione egregium præſtat remedium: Hypochondria autem hoc vnguento leniantur:

℞ *Emplaſtri de melıloto*, ℥ ij. *ammoniaci in aceto ſambucino diſſol.* ℥ j. *ol. roſ. abſinthii, chamomeli, ana* ℥ j. *anethi deſtillati*, ℥ j. miſce pro linimento.

Poteſt etiam fieri hypochondriorũ fomentatio, ex *decocto pulegy, rutæ, anethi, origani, roſar. rub. ſerpılli, chamomeli, abſinthij, ſem. aniſi, fœniculi, cymini, carui, &c.* Decoq. in medietate vini & aquæ, f. fomentatio cum ſpongia. Ad hęc confert etiam in hypochondriaca balneum aq. dulcis, mirum enim in modũ & ſubſtantifice humectat corpus. Epar ac totius corporis habitũ moderate refrigerat; Eo vti poterit ſingulis ſeptimanis bis vel ſemel, ſed caueat, ne balneo huic immoretur; ne ex mora magna ſequatur reſolutio: Nec aqua ſit calida, ſed tantum tepida, & ne ſudor conſequatur, non in hypocauſto, ſed in Camera tale balneum admittatur: Pro maiore hu-

re humectatione eiuſmodi balneũ ex lacte parari poterit. Vt autem hæc lotio minus noceat, antequam in labrum deſcendat, & balneo immergatur, regionem ventriculi hoc linimento inungat:

℞. *Ol. abſinthii,* ℥ j.ß. *maſticis deſtillati,* ℈ iiij. *nucis moſc. expreßi,* ℥ j. *macis expreßi,* ℥ [illegible]. *caryophyll. gutt.* vj. *maſticis diſſol. in ol. nardino,* ℈ iiij. *ladani purioris,* ℥ j.ß. *vini maluatici parum.* miſce pro linimento ſtomachico.

Poſt cibum imponat ventriculo emplaſtrum tale:

℞ *Gummi tacamahacæ veri non elymi,* ℥ j. *emplaſtri ſtomach.* ℥ ß. *Cum vino q. ſ.* f. emplaſtrum ſtomachale, ducatur ſuper alutam, ſyndone non tegatur, ſed ita applicetur vt carnem tangat.

Et quia in omni melancholia cordis quoque ac cerebri ratio habenda eſt: ſæpe vtendum eſt electuario è moſcho, cõfectione alkermes, vel compoſitione ſequenti:

℞ *Conf. alkermes,* ℥ ß. *lap. bezoar,* ℈ j. *ſuccini albi ſubtiliß. pulverizati,* ℈ ij. *cum ſyr. de cortice citri,* f. electuarium.

Detur in eleganti vaſculo inſtratũ folio auri: Confectio enim alkermes omnia vitalia viſcera mire corroborat: Lapis autem Bezoar contra omnes affectus melancholicos confert, & certum eſt ipſius vſu omnes cordis ac corporis vires mirum in modum refici: Succinum vero albiſſ. diſcutit flatus, cõfortat ventriculum ac ce-

rebrum, refrigerat ac refocillat cor, & vrinam mouet. Poſt aſſumptam purgationem ſemper iij. vel iiij. grana lapidis Bezoar, ac iij. grana Ambræ gryſeæ, in aqua boraginis ac bugloſſæ ſuperbibat, in qua aliquoties aurum ignitum extinctum ſit, vt hoc pacto corroboretur cor, ac tanto minus purgans medicamentum de viribus ac ſubſtantia corporis auferat ac tollat.

Cura Melancholiæ Hypochondriacæ ordinata à D. Petro Cnemiandro.

QVum duo ſint ſcopi vniuerſales Artis curatiuæ, ad quos intentiones ſuas dirigere Medicum oporteat. Inueſtigatio ac cognitio certa affectus; & inuentio idoneorum ac competentium medicamentorum: Spero, quod ad alterum quidem ſcopum attinet, ex triplici ſignorum fonte, è quo indicationes ſumũtur internarum affectionum, earumq; ex cauſis propriis ſpecificarum differentiarum, eſſentia nimirum partis affectæ, cauſa eaque vel vniuerſali ipſius cœli genethliaci, vel particulari generantium parentum, ac rerum non naturalium vocatorum vſu, item effectibus certis, & vel actionibus læſis, vel qualitatibus ſenſibilibus affecti conſequentibus; vel excretis, vt vrina & alui excrementis: ex hoc inquam triplici ſignorũ fonte ſatis perueſtigata conſtare nobis & affectum ipſum & cauſam affectus, vt neceſſe non ſit, qua prolixe ac vere ex his ipſis Artis fontibus ac du-

ctibu

ctibus inueſtigata atq; expoſita tibi coram in cũ ſcopum ſunt, ea denuo longius hic referre, maxime cũ ipſæ ſtructuræ corporis humani & huius quoque partis tuæ affectæ non ignarus, vna hac mea ſubmonitione morbum primarium & ſymptomaticas affectiones earumq; cauſas iam per te ſatis intelligas. Quod igitur ad alterum ſcopum attinet, inuentionem & adhibitionem idoneorum medicamentorum, ſeu curationem ipſam, initio quidem hoc monẽdus es, plures in corpore tuo eoſque ſæpe complicatos & ſpecie tamen diuerſos affectus exiſtere. Ex iis autem alios quidem primarios & primogenitos eſſe, lienis imbecillitatem & obſtructiones crebras, & humoris melancholici copiã ac redundantiã in corpore. Alios ſecundarios ſeu ſymptomaticos affectus, παλμὸν τῆς καρδίας, ex humore melancholico, aut eiuſdem fumis ad cor & maxime pericardion delatis, mole ſua ſublationẽ ac motum cordis impedientibus: Item melancholiam hypochondriacam vocatam, in qua accumulato circa eas partes atrabilari humore, & ſurſum ad cerebrũ euaporante melancholica ſymptomata circa mentem eueniunt. Cum autem proprie non curentur ſecundariæ affectiones eæ, quæ ſymptomatis rationem habent, niſi longius progreſſæ eo vſque deuenerint, vt cauſæ naturam ac qualitatem acceperint: curatio initio nõ cordi aut cerebro erit adhibenda, & vel cordis palpitatio, vel melancholia hypochõdriaca ten-

tanda medicamentis, niſi neglectione primarii affectus ſymptomaticæ affectiones pluſculum inualuerint, & actiones mentis ac cordis ſenſibiliter iam læſerint. Tunc enim ob nobilitatem membrorum, & neceſſitatem actionum eorum debitis quoque præſidiis mature primo ſtatim inuaſionis ſenſu illis erit ſubueniendum, ſemper tamen reſpectu habito ad primogenium affectum, qui vt dictum eſt, in liene conſiſtens ſecundariarum paſſionum iſtarum cauſa exiſtit. Verum iam dictæ lienis affectioni, malorum reliquorum initio ac fonti primo ſemper medicatio fiet. Idque cum omni anni tempore & menſibus pene ſingulis innouata, ob humoris peccantis multitudinem & difficultatem motus & eductionis illius, tum maxime mediis veris ac autumni menſibus. Quibus hoc quidem anni tempore copiam grauantem, illo naturam ſeſe ipſam & profundas corporis partes expurgantem habemus adminiculantem. Ea autem cura duplici omnino artificio abſoluetur. Vacuatione humoris melancholici, copia & qualitate peccantis in corpore, & corroboratione lienis membri laborantis & humorem illum accumulantis. Prior curationis pars vacuatio humoris perficietur hac lege ac ſerie medicamentorum.

Primum præparabis vias & meatus communes, ventriculum, venas meſaraicas & inteſtina, per quos deinceps medicamenta & humorem peccantem duci oportebit, illos leniendo & expurgan-

purgando ab excrementoſis ſuperfluitatibus, ne illarum permixtione hebetetur actio medicamenti, & impediatur humoris eductio. Id quod adſequeris lenitiuo ſequenti quod recipit:

℞ Caſsiæ recens extractæ, ℥ vj. *diacatholici,* ℥ ij. *ſ. hieræ picræ,* ℈ j. *aloes hepaticæ, agarici albiſs. ana* ℈ *ſ. maſtichis, cinnamomi, ana gr.* vij. *cum ſaccharo q. ſ.* miſce, fiat bolus, detur in charta munda, copioſo ſaccharo adſperſus. Signatur bolus lenitiuus.

In forma potionis.

℞ Caſsiæ recenter extractæ, ℥ vj. *diacatholici* ℥ ij. *ſ hieræ picræ* ℈ j. *rhabarb. pulueriſ.* ℈ *ſ. agarici opt. gr.* v. *Cum decocto prunorum Pannonicorum q. ſ.* miſce, fiat potio, præſentetur in fictili. Signatur potio lenitiua.

Vteris hoc lenitiuo hora matutina quarta calide, ieiuno ventriculo & regimine debito, aerem, ſomnum, cibum horis à ſumptione ſex vitando.

Deinde cum materia ſeu humor peccans ob craſſitiem & multitudinem, meatibus corporis anguſtioribus fortius impactus & quaſi infarctus hærens nō ita facile admittat medicamenta digerentia ac purgantia, vt expeditior eorum tranſitus atque operatio fiat, vias recludes materiæ minoratione atque exoneratione aliqua præmiſſa. Id quod ſequens minoratiuum ſeu rarificans medicamentum vocatum præſtabit, quod recipit: II.

℞ Florum caſsiæ, ℥ v. *el. diaſenæ, catholici, ana* ℥ ij. *ſ.*

℥ ij.ſ. *confect. hamech.* ℥ j. *pul. ſcolopendrii, cort. rad. tamaric. ana* ℈ ſ. *ſpicæ, macis, ana gr.* vij. miſce & cum ſaccharo fiat bolus, exhibeatur in charta munda ſaccharo aſperſus. Signatur Bolus minoratiuus.

In forma potionis.

℞ *Flor. Caßiæ extr.* ℥ ß. *elect. diaſenæ, catholici, ana* ℥ ij. *confect. hamech,* ℥ ß. *pul. ſcolopendrii,* ℈ j. *ſpicæ, macis, ana* ℈ ß, *cum aq. fumiterræ, ſcolopendrii, ana q.ſ.* miſce, fiat hauſtus. Detur in fictili. Signatur hauſtus minoratiuus.

In forma pillularum.

℞ *Maſſ. pill. aggregatiuarum,* ℈ j. *Indarum, è lapide lazuli, ana* ℈ ſ. *pul. ſcolopendrii, cort. rad. tamaricis, ſenæ, ana gr.* v. *cinnamomi, macis, ana gr.* ij. *diacrydii, gr.* j. *cum ſyr. de epithymo* reformentur pillulæ numero xxvij. Inuoluantur puluere cinnamomi opt. exhibeantur in pixide, ſignantur Pillulæ.

Vteris minoratiuo iſto. Poſtridie ſumptionis lenitiui in aurora, eodem quo in lenitiuo regimine.

III. A minoratiuo iſto tertio, aut ſi virtus ferre poterit, poſtero mox die, hora matutina nona à molli inambulatione ac corporis motione phlebotomia vteris. Dabis autem incidendam venam iecorariam ſiniſtri cubiti, per quam maxime craſſior ille humor & quidem ex proprio eius receptaculo liene vacuatur. Aperta iam venã, ſi ſanguis profluens tenuior apparuerit, aut

mox

mox rurſus claudi eam, aut certe tanto minus detrahi aut effluere ſines: ſi vero craſſior ac nigrior profluxerit, tanto largius ac copioſius ſanguinem mittes, & ſi virtus tolerarit, eouſque, dũ ſanguinis alteratio aliqua percipiatur, & ſubſtantia quidem tenuior, colore rubicundior cõpareat. Id præter alias in hoc genere vacuationis vſitatas temporis electiones ſtudioſe præcauendo, ne Luna lumine minuta à Saturno, Marte aut Mercurio, maxime vero Saturno morbi ac humoris iſtius in corpore tuo effectore, quoquo modo, præcipue vero ☌.☍.□. inauſpicatis & qualitate pugnantibus configurationibus ſit affecta.

A phlebotomia & medicamento minoratiuo, educta iam parte aliqua humoris maxime ea, quæ in viis proximis conſiſtit, & ratione ſubſtantiæ paulo tenuioris facilioris ſolutionis fuit: Reliquum humoris ſubſtantia craſſius & magis in profundo & anguſtis corporis meatibus hærens, cum difficilioris ſolutionis ſit, nec facile ſequatur ductum purgantis medicamenti digerentibus iis, quæ alterent & concoquant humorem melancholicum, quæ ſunt omnia humectantia & modice calefacientia, ſeu crudam materiam concoquentibus medicamentis præparabis. Hic enim, ſi quis alius ex humoribus elaboratione diligentiore maxime indigeſt. vel ꝙ craſſior & grauior profundo corporis magis immerſus ad motũ ineptior exiſtit, vel quod qua-

litate

litate ſua frigida virtuti corporis calori naturali proxime vincenti atque euehenti materias noxias medicamentorum adminiculo magis reſiſtat, ac remoretur eius in expurgãdo actionem; id autem adſequeris ſequenti vel ſyrupo vel decocto, quæ recipiunt:

℞ *Syr. de epithymo, è lupulis, è ſcolopendrio, ana* ℥ iij. ſ. *oxomelitis ſimpl.* ℥ ij. *aq. ſcolopendrii, fumariæ, flo. ſambuci, bugloſſi, ana* ℥ vj. miſce fiat ſyrupus, detur in fictili. Signatur ſyrupus digeſtiuus.

Decoctum digerens.

℞ *Rad. apii fœniculi, petroſelini, ruſci, aſparagi, ana* ℥ j. ſ. *rad. ebuli, brioniæ, ana* ℥ ij. *cort. rad. capparum, tamaricis omnium in aceto horis* 4. *maceratorum, ana* ℥ ß. *polypodii quercini, glycyrhizæ raſæ & inciſæ, ana* ℥ v. *ſem. aniſi, fœniculi, carui, cymini, agni caſti, ana* ℥ j. ſ. *follic. ſenæ, epithymi, ana* ℥ ſ. *vuarum paſſarum enucleatarum,* ℥ j. *caricarum pinguium, numero* IX. *herbi eupatorii, ſcolopendrii, capill. Veneris, ana* m. j, *fumariæ, chamædryios, chamæpithyos, ana* m. ſ. *trium flor. cordialium, ana p.* j. ſ. *ſambuci, ſtœchadis, ana p.* j. Decoquantur in aq. fontanæ ℔. ij. ß. vſque ad conſumptionem medietatis, colentur, colatura expreſſa cum ſ. q. ſacchari dulcoretur, & albumine oui purificetur.

℞ *Decocti huius* ℥ iij. *ſyr. de epithymo, de ſcolopendrio, vel eius loco è fumaria, ana* ℥ iij. *ſyr. e. ſ. radicibus,* ℥ ij. miſce pro vno, & ſic pro aliis, detur in fictili. Signatur hauſtus digeſtiuus. Reliquum decoctionis ſeruetur loco temperato.

Vteris

Vteris hoc vel decocto vel ſyrupo calefacto quinque vicibus appetente diluculo. Et à ſumptione eius, ſi neceſſum fuerit, aeri te tuto committes, ſomno etiam & exercitiis ſolitis vacabis, quod præparandi tantum non autem ſoluendi ſeu aluum ducendi vſum præſtabit medicamentum, niſi aluus per ſe humida & laxa fuerit, vbi ad vſitatam & naturalem excretionem vnà addere poterit eamque lenem deiectionem. Horis autem ſemper à ſumptione digeſtiui huius duabus pro vlteriore & alteratione & confortatione virtutis, vteris vna atque altera rotularum ſequentium, quæ recipiunt.

℞ *Diarhodon abbat. lætific. gal. ana* ℥ ß. miſce dentur in corneta, inſcribantur paſtilli confortantes.

Poſt vſum digeſtiui præparato iam humore vacuando incidentibus ac remollientibus medicamentis, proxime ſolutiuum ſeu purgãs medicamentũ aſſumes, quod humorem iam concoctum & attenuatum per recluſos & laxatos meatus in inteſtina deducat, & extra corpus euehat. Quem vſum præſtabunt ſequentia ſolutiua, quæ recipiunt. V.

In forma pillularum.

℞ *M. pill. Indarum,* ℈ j. *pil. è lapide lazuli, è fumaria, de ſ. generibus myrobal. ana* ℈ ß. *pulu. cort. rad. tamaricis, ſcolopendrii, ſenæ, ana gr.* iij. *diacrydii gr.* j. ß. Cum ſyrup. de epithymo reformentur pill. numero xxvij. Inuoluantur in puluere glycyrhizæ,

rhizæ. Dentur in pixide. Signatur pillulæ.

In forma liquida.

℞ *Elect. è ſebeſten ſimpl.* ℥ ß. *diaſenæ, confect. hamech, ana* ʒ iij. *diacatholici,* ʒ j. ß. *ſyr. de epithymo,* ℥ ij. *aquarum ſcolopendrii, lupulorum, bugloſſi, ana q. ſ.* Miſce, fiat hauſtus, præſentetur in fictili. Signatur hauſtus purgatorius.

In forma decocti.

℞ *Polypodii querc.* ℥ ß. *glycyrrhizæ raſæ & inciſæ,* ʒ ij. *corticum rad. tamaricis, mirobal. Indi. tamarindi, ana* ʒ j. *paſſular. enucleat.* ℥ iij. *prunorum pannon. numero* v. *herb. ſcolopendrii, fumiterræ, capilli Ven. ris, ana* m. ß. *flo. ſtechadis, ſambuci, bugloſſi, ana p.* ß.

Bulliant in ſuff. q. aq. fontanæ vſque quo redeant ad ℥ ij. ß. colentur cum expreſſione facti. In colatura ſaccharo quod ſatis eſt dulcorata, diſſoluantur: *El. diaſenæ,* ʒ iij. *confectionis hamech, diacatholici,* ℈ j. ß. *ſyr. de epithymo, è fumaria, ana* ʒ ij. Miſce, fiat hauſtus. Detur in fictili. Signatur hauſtus deiectorius.

Horum ſolutiuorum, quo maxime libuerit, calefacto, vteris à digeſtiuis potionibus horis ante prandium ſex, ita quidem, vt horam vnam à ſumptione quietus deſideas, donec actuetur in ventriculo, & interim nec dormias, nec ſudes, nec aeri te exponas, aut animum ſtudiis ac meditationibus grauioribus intendas. Inde ad ſemiſſem horę molliter inambules & moueas corpus, vt ad debita, & à ventriculo aliquanto remotiora loca deferatur, nec inteſtina ſubeat medica-

men-

mentum, ſed mox rurſum ceſſes à motu & ad quietem redeas, ne motu diſſipetur & elangueſcat vis medicamenti. Inde ſemiſſe horæ ante paſtum medicamento iam ſuo munere perfuncto, iuſculo vteris lauatorio, decocto pulli aut capi, piſorum aut cicerum nigrorum, vel ptiſanæ cremore, quo ventriculum & inteſtina abluas, ne quæ fruſtula medicamenti ipſarum tunicis adhærentia, ea ipſa lædant, aut eroſione aliqua alui fluorem diuturniorem cauſent.

Die vero craſtino & aliquot ſequentibus à purgantis medicamenti vſu, pro virtutis ac viſcerum medicamentis tentatorũ corroboratione, vteris electuario ſubſcripto in aurora quantitate nucis caſtaneæ.

℞ *Conſer. roſarum, violarum, ana* ℥ ß. *borraginis, cort. citri, ana* ℥ vj. *ſpe. diarhodon abb. dianthos, ana* ʒ j. ß. *pul. ſcolopendrii, cort. rad. tamaricis, ana* ʒ j. *cinnamomi, maſtichis, macis, ana* ℈ j. *cum ſyr. è bugloſſo, de ſcolopend. ana q. ſ.* Miſce fiat electuarium, detur in fictili. Signatur confortatiuum.

Hac ratione atque ordine medicamentario Deo auxiliante, priori curationis noſtræ parti, euacuationi ſc. materiæ peccantis & redundantis humoris melancholici ſatisfiet. Eam autem curam ſingulis annis ad minimum bis adhibebis, atque innouabis, primum quidem ſub medium veris, natura tum cœli ratione ſeipſam expurgante, & è profundo corporis ad circumferentiam & vias ductuum propellente materias no-

xias. Deinde ſub finem principii autumni, quod tum hic humor in corpore magis augetur & copioſior gignitur. In medicatione vero ipſa & maxime purgationibus in primis eliges lunam lumine creſcentem, ſed trium dierum interuallo intra coniunctionis aut plenilunii puncta conſiſtentem, in cancri, ſcorpii & piſcium ſignis, ob humiditatem expultrici virtuti opitulantibus, & magis etiam in ☌ △ ⚹. aut alia quacunque Veneris configuratione, non autem Iouis, qui virtutem retentricem membrorum confortat, vt minus facilis & expedita fiat humorum expulſio & eductio. Ex omnibus autem taurinus & ♃ ſigna cauebis, & cum his leonem & aquarium, ſub quibus affectus tui in cœlo genethliaco ſignificatio comparuit. Ex planetis inprimis Saturnum & Mercurium, & ab his Martem mali tui autores, maxime ſi iis luna coniunctione aut ☍. aut quocunque alio etiam amiciſſimo affectu fuerit configurata. Cæterum cum hic humor apparatu ac purgatu admodum difficilis ſit, ita vt vna vice totus concoqui & educi haud facile poſſit, maxime è tuo corpore eo humore plurimum abundante, & ſubinde breui temporis interuallo eundem rurſus accumulante, omnino opus erit, ad hanc ſemeſtrem medicationẽ menſura quadam cura & familiari quaſi, ſed pro frequentiore vſu tanto mitiore medicamento, quo quicquid eius in corpore iam eſt coaceruatum, & in poſterum accumulari poſſit, paulatim ſem-

per re-

per reſoluatur atq; euacuetur. In eum vſum ſingulis menſibus aut etiam 14. diebus luna quo dixi modo diſpoſita in cœlo capies pillulas aut potionem ſequentium deſcriptionum, eo diei tempore ac regimine, quo in purgationibus ſemeſtribus conſueuiſti.

In forma pillularum.

℞ *M. pill. aggregat.* ℈ j. *Indarum, è lapide lazuli, ana* ℈ ß. *è fumaria, gr.* v. *pul. ſenæ, myrobal. Ind. ſcolopendrii, cort. rad. tamaricis, ana gr.* ij. *ſpicæ, maſtichis, ana gr.* j. ß. *diacrydii, gr.* j. Formentur aq. ſcolopendrii è ſingulis ℈. pil. numero xij. id eſt, pil. numero circiter 37. inuolutæ puluere cinnamomi opt. dentur in pixide. Signatur pillularum menſurnarum doſis j.

In forma potionis per vices pillulis commutanda.

℞ *Caſſiæ recens extractæ,* ℥ ß. *diaſenæ,* ℨ ij. *diacatholici, confect. hamech, ana* ℨ j. ß. *polypodii quercini pulueriſ. ſcolopendrii, corticis tamaricis, ana* ℈ j. *pul. fol. ſenæ,* ℈ ß. *ſyr. de epithymo,* ℨ iij. *cum aq. ſcolopendrii, bugloßi, ana q. ſ.* Miſce fiat hauſtus. Detur in fictili. Signatur hauſtus menſurnus laxatiuus.

Ante vſum autem harum pillularum aut potionis pro præparatione humoris præmittes ſyrupum ſupra ordinatum, quę aſſumes quatuor aut iis pluribus vicibus, vel eius loco multos dies vteris vino, aquis ſcolopendrii & tamaricis diluto, vel eiuſdem foliis, aut corticibus radicis tamaricis vino maceratis, quod hæc non præparant humorem tantum ac promouent eius eua-

cuationem, ſed tota ſua ſubſtantia lienem etiam iuuant ac roborant.

Pro corroboratione lienis, quæ altera eſt curationis pars, & ſolutione oppilationis eius, qua frequenter infeſtatur & obnoxius fit, familiariter ſæpe vteris modo dictis ſimplicibus ſcolopendrio & corticibus radicum tamaricis, iiſque vel in vino, cum pauco aceto maceratis, aut vino eorum aquis ſtillatitiis diluto, quod alia ex ſimplicibus non ſint, quæ lienem tota ſubſtantia magis iuuent ac roborent. Interim per vices ſequenti quoq; confectione vteris, quæ recipit.

℞ *Spec. diarhodon abbatis, dia capparum, ana* ℥ j. *conſer. adianthi ſeu capill. Veneris, ſcolopendrii, ana* ℥ j. *ſ. ſem. portulacæ, citri, agni caſti, ana* ℥ *ſ. pul. ſcolopendrii, bugloſsi, cort. rad. tamaricis, ana* ℥ ij. *cum ſacchari* ℔ j. *in aq. ſcolopendrii & bugloſsi, ana q. ſ.* diſſolutis fiat confectio in rotulis. Signatur paſtilli confortatiui. Detur in ſcatula.

Sumes autē rotularum iſtarum duas aut tres numero, tribus ante prandium horis, & ab eis bibes parum ſtillaticiorum liquorum ſeu aquarum ſcolopendrii & bugloſſi pauco aceto commixtorum, idque quater in ſeptimana. In eum vſum ſi cordi quoque & cerebro ſimul proſpicere volueris, familiariter ſæpe vteris confectione ſequenti, quantitate vnius articuli digiti, ieiuno ventriculo. Ea enim non primario lienis affectui conferet ac medebitur tantum, ſed à ſymptomaticis quoq; cordis ac cerebri affecti-

bus

bus reſeruabit corpus, melancholiam ac triſtitiam animi diſcutiet, & virtuti vitali atque animali earumq; actionibus omnib. vigorẽ addet:

℞ Spec.lætific. Galeni, diacapparum, dianthon ana ℈ iiij. *diamoſchi dulcis, diapliriſarcoticon ana,* ʒ j. *ſem. citri, agni caſti ana,* ʒ ß. *pul. ſcolopendrii, cort.rad.tamaricis, polypodii, bugloßi, ana* ʒ j. ß. *cinamomi, ſpicæ, maſtichis, macis, ana* ℈ j. *ſacchari albi* ß. ʒ viij. *in aq. ſcolopendrii, boraginis, betonicæ, ana q.ſ. diſſolutis.* Fiat confectio in morſulis, præſentetur in ſcatula. Signatur Morſuli confortatiui.

Quod ſi inualuerit obſtructio, & dolor ac tumor partis afflixerit in ſiniſtro hypochõdrio, localia quædam extrinſecus lienis regioni adhibebis, & primum quidem fomentum reſolutiuum ac mitigatiuum doloris ſequentis deſcriptionis.

℞ Flo. chamomeli, meliloti, ſtoechados Arab. ana m.j. anethi, flo. geniſtæ, ſcolopendrii, eupatorii, capil. Ven. ana m. ß. *ſem. agni caſti, plantaginis, ana* ʒ ij. *cort. rad. capparum, tamariſci, ana* ʒ j. ß. Decoquãtur in ℔ ij. vini albi. A ij. aceti partibus æqualibus: vſque ad dimidias fiat decoctum. Detur in fictili. Signatur Decoctum pro fomentatione.

In hac decoctione calida madefacta ſpongia & expreſſa fouebis ſeu fomentabis regionẽ lienis in ſiniſtro hypochondrio bis aut ter, mane & veſperi ante paſtum. Deinde reſiccata parte fomentata vngues eandem vnguento ſequente calido, mane & veſperi mox à fotu.

℞ Ol. capparum, liliacei, ana ℥ j. anethini, rutæ, amygd. dulc. ana ℥ iſ. ſem. agni caſti, ℈ iij. plantaginis, ſcolopendrii, cort. rad. capparum, tamariſci, bdellii, ammoniaci in aceto diſſolutorum, ana ʒ j. aceti parum.

Pulueriſatis pulueriſandis cum cera q. ſ. fiat vnguentum mediocris conſiſtentiæ. Detur in fictili. Signatur vnguentum pro ſplene.

Si videbitur tibi, loco fomentationis huius humidæ atque inunctionis adhibebis fomentationem aridam applicando regioni lienis ſacculum ſequentis deſcriptionis, eo tamen prius aceti ac vini ſuper tegulam calidam affuſi vapore, irrigato ac calefacto, eodem diei tempore, & vicibus totidem, quot humidas fomentationes.

℞ Flor. chamomeli, m. j. *meliloti, ſtœchados Arab. ana p. j. ſcolopendrii, bugloſſi, capilli Veneris, ana* m. ß. *ſem. agni caſti, plantaginis, portulacæ, ana ʒ j. ß. rad. ebuli, aſari, cort. rad. capparum, tamaricis, ana ʒ ij.*

Inciſa & contrita craſſiorem in modum inſuantur lineo albo panno, fiatque ſacculus interbaſſatus, latitudine 4. longitudine vero 8. digitorum. Detur in papyro. Signatur ſacculus lienaris.

Porro ſymptomaticæ affectiones, maxime vero cordis palpitatio παλμὸς τῆς καρδίας primarii affectus cura hac adhibita ac frequentata ſua ſponte deſinet, nec vlterius te affliget ac pertentabit. Quemadmodum nec cerebri ac mentis perturbatio, quæ à lienis affectu illo & redun-

dantia humoris melancholici tanquam fontibus ſuis cauſata extiterunt. Si tamen vel humoris copia atque exundatione nimia vel curationis neglectione inuaſerit te hoc palpitationis malum, vt vel pars humoris regurgitantis aut eius fumi elati impedierint ſublationem ac motum cordis, ſubſcriptis præſidiis occurres affectus: idque mature, primo ſtatim inuaſionis ſenſu, ne longius progrediatur, & vel virium exſolutionem, vel cerebri & mentis, quod ſolet, grauiores paſſiones afferat.

Primum omnium operam dabis, vt ſingulis diebus habeas beneficium ventris, arte, vt potione lenitiua balano aut clyſteri paratum, ſi natura ceſſauerit, hoc omni ſtudio cauendo, ne quod fieri ſolet in hoc affectu aluus ipſa ſit aut maneat diutius adſtricta ac ſuppreſſa. Eam igitur vel potione ſequenti duces, vel quod longe optimum foret, clyſteri iniecto ſimul auertes ac retrahes materiam ad inteſtina.

Potio lenitiua atque euacuatiua humoris.

℞ *Decoct. prunorum Pannonicorum, numero* xv. *vuarum paſſ. enucl. folior. ſenæ, ana* ℥ ij. *in qua diſſolue, caſsiæ recens extractæ,* ℥ ß. *diacatholici, diaſenæ, ana* ℥ ij. *pul. ſcolopendrii, cort. rad. tamar. ana* ℥ ß. Miſce, fiat potio, præſentetur in fictili. Signatur hauſtus deiectorius.

Clyſter ſeu enema.

℞ *Maluæ, biſmaluæ, eupatorii, ſcolopendrii, ana* m. j. *fumiterræ, capilli Veneris, ana* m. ß. *flo. boraginis,*

bugloſsi, ſpicæ, epithymi, fol. ſenæ, ana p.j. ſem. lini, agni caſti, portulacæ conquaſſat. ana ℥ j. *polypodii, cort. rad. tamar. capparum inciſorum, ana* ʒ iij. Coquantur in ſ.q. aq. ad conſumptionem medietatis, colentur. In colaturæ ℔.j. diſſolue: *Caſsiæ extractæ,* ℥ j. *diaſenæ, diacatholici, ana* ℥ ß. *pul. ſcolopendrii, cort. rad. tamar. ana* ʒ iij. *ol. chamomeli,* ℥ j. *capparum, liliorum, ana* ʒ vj. *ſacchari rubri,* ℥ j. *vitelli ouorum, num.* j. *ſalis communis triti,* ʒ j.ß. Miſce fiat enema.

Applicetur ieiuno ventriculo, aut horis à paſtu tribus, & retineatur horam vnam aut quadrantes horæ tres. Deinde dabis incidendam venam iecorariam ſiniſtri brachii, & tantũ ſanguinis mittes, maxime ſi craſſior ac nigrior profluxerit, quantum virtus tolerare poterit, ad vnciam etiam vnam tantum, ſi virtus plus nõ permiſerit. A phlebotomia fiant frictiones calidis lineis pannis, incipiendo à parte propinqua cordi, trahendo verſus inferiora. Pro diuertenda materia, & hæ tanto frequentiores, vbi vena nõ fuerit inciſa, maxime ante aut horis 4. poſt paſtum, matutinis ac veſpertinis horis. Poſtea foueatur regio cordis ſequenti Epithemate, mane & veſperi ante paſtum tepide.

℞ *Aq. roſarum, borraginis, bugloſsi, ana* ℥ j.ß. *acetoſæ, ſcolopendrii, meliſſæ, ana* ℥ iß. *ſpicæ,* ʒ ij. *vini cretici,* ℥ iß. *ſem. acetoſæ, citri, ana* ʒ j. *roſ. rubrarum, coral. albi, been albi & rubei, ana* ʒ j.ß. *ſantali albi, oſsis de corde cerui, ana* ʒ j. *ligni aloes,* ʒ iß. *nucis moſchatæ, caryophyllorum, macis, camphoræ, ſpodii, ana* ℈ j. *croci,* ℈ ß.

℈ß.*aceti parũ.*Miſce, fiat epithema. Exhibeatur in fictili ampli orificii. Signatur epithema cordiale.

A fotu cordis regio & ſpina dorſi inungatur ſequenti vnguento calido, mane & veſperi ante cibum.

℞ *Olei violacei, ſambucini, ana* ℥ ij. *ol. de capparibus, de ſpica, ana* ℥ ij. ß. *corall. rubei, ſantal, rubei, roſar. rub. ana* ℈ j. *doronici, nucis moſchatæ, ligni aloes, oßis de corde cerui, ana* ℈ ß. *croci gr.* vj. *camphoræ gr.* iij.

Pulueriſatis pulueriſandis cum cera alba q. ſ. fiat vnguentum mediocriter denſum.

Aut huius loco apponatur cordi ſacculus ſequentis deſcriptionis, prius ſtillaticiis liquoribus calidis roſarum & bugloſſi & pauxillo aceti commixti irrigatus, aut eorum vapore ſuper calidam tegulam fotus.

℞ *Roſ. rubearum, violarum, ana* m. ß. *flo. borraginis, bugloßi, ſpicæ, anthos, ana p.* j. *ſantal. albi, rub. citrin. ana* ℨ j. ß. *ſem. citri, acetoſæ, ana* ℨ ij. *corall. alb. rub. ana* ℨ j. *been albi & rub. ana* ℨ ß. *Galliæ moſchatæ, oßis de corde cerui. ligni aloes, ana* ℈ j. ß.

Contritis ſingulis fiat è ſerico rub. ſacculus cordialis interbaſſatus, detur in papyro. Signatur ſacculus cordialis.

Tandem roboretur cor medicamentis quibuſdam intra corpus adſumptis, & vel ſupra ordinatis Morſulis, ſi præſto fuerint, vel electuario ſequentis deſcriptionis.

℞ *Conſer. bugloßi, cort. citri, ana* ℥ j. *ſpec. diambaris, diamoſchi dulc. ana* ℨ ß. *lætifi. Galeni,* ℨ j. ß. *ſem.*

citri,

citri, ℥j. *cum ſyr. borraginis & acetoſitatis citri, ana q.ſ.* Fiat electuarium molle, detur in fictili, ſignatur confort. cordis.

Sumes autē electuarii huius portionē quantitate mediocris caſtaneæ, mane & veſperi tribus horis ante paſtum, & cū eo localium vſum epithematis & ſacculi continuabis, ita, Deo auxiliante, vſitato etiam morbi tui, ſymptomati palpitationi cordis occurretur ac ſatisfiet.

Reſtat diæta ſeu rerum non naturalium vocatorū ordinatio atq; obſeruatio debita, quam primo loco ponere ac præſcribere oportebat. De ea tamen hic quoq; non cenſeo pluribus te monendum eſſe, quod per te ſatis intelligas, aere obſcuriore ac ſqualidiore cibis craſſioris ſucci, quiete atque ocio nimio, intempeſtiuis ſtudiis, ſuppreſſione alui, mœſtitia, ſolitudine & ſimilibus augeri hunc humorem, maxime vero mœſtitia & animi contentionibus grauioribus cieri atque effundi eum è liene, & ad cor & alia principalia membra efferri, & eorum actiones lædere. Illud moneo hanc curationis partē διαιτητικὴν non minore, ne dicam, aliquanto maiore etiam ſtudio quam φαρμακευτικὴν, remediorum præſcriptorum vſum, obſeruandam ac frequentandam tibi eſſe, quod ea curandi ſeu præſeruandi ratio naturæ ordine prior ac tutior eſt reliquis curandi inſtrumentis iis quæ medicamētis vel ferro adminiſtrantur, ea ratione, quod cauſas morborum illa auertit aut emendat, quæ lon-

longius progreſſæ ad actionum membrorũ læſiones maiore deinde negocio ſæpe nulla omnino arte è corpore tolli ac ꝓfligari poſſint. CHRISTVS Dominus Medicorum optimus adiuuet ac fortunet vtriuſque noſtrûm conatus, & meũ hoc conſilium, & tuam in eo proſequendo ac profligando affectu tuo operam ac ſtudium. Ac deinceps priſtinam corporis ſanitatem, eiuſque firmum ac conſtans robur tibi benigne retribuat ac confirmet.

Potio digerens & euacuans pro 7. vicibus, vna vice, ℥ iiij.

℞ *Rad. apii, fœniculi, petroſelini, ruſci, aſparagi, ana* ʒ j. ß. *polypodii quercini, rad. ebuli, betonicæ, ana* ʒ ij. *glycyrhizæ raſæ & inciſæ,* ʒ vj. *cort. rad. capparum, tamaridis, mirobal. Ind. tamarindi, ana* ʒ ij. *ſem. aniſi, fœniculi, carui, cymini, ana* ʒ j. ß. *ſem. raphan. agni caſti, ana* ʒ ß. *fol. ſenæ Alex. ſine follic. & ſtipit. epithymi, ana* ℥ ß. *paſſularum enucleatarum,* ℥ j. *prunorum damaſc. numero* XV. *caricarum pinguium, numero* IX. *herb. fumiterræ, ſcabioſæ, ſcolopendrii, capill. Veneris, lupulorum, ana* m. j. *centaurii minoris, chamædryos, chamæpithyos, ana* m. ß. *trium flor. cord. ana* p. j. ß. *ſambuci, ſtœchadis, ana* p. j.

Inciſa & contrita in ſ. q. aq. font. ſuper igne tepido horis iij. infuſa ſtent. Dein coquantur ad dimidias. Colentur, colaturæ expreſſæ ℔. j. ß. ℥ iij. addantur: *Caſſiæ recens extractæ, diaſenæ, ana* ℥ ß. ʒ ij. *confect. hamech. diacatholici, ana* ℥ ß. *tryphera ſarrac.* ʒ ij.

Effer-

Efferueſcant rurſum lenta ebullitione, fiat decoctio, in quam deponantur: *Syr. è fumaria, de epithymo, ana* ℥ ij. *è bugloſſo*, ℥ j. ß. Miſce detur in fictili. Signatur Decoctum digerẽs & euacuans.

Si pharmacopolii copia ſit, vt ſingulis diebus hauſtus de nouo poſſint miſceri, ita ſcribatur:

Inciſa & cõtrita in ſ. q. Aqua font. ſuper igne tepido horis iij. infuſa ſtẽt. Dein coquantur ad dimidias, vt remaneant ℔. I. ß. ℥ iij. colentur. Fiat decoctum quod reponatur loco temperato.

℞ *Decocti huius*, ℥ iij. *diaſenæ, diacathol. ana* ℥ j. *ſyr. è fumaria de epithymo*, ℥ iij. *è bugloſſo*, ℥ j. ß.

Miſce pro vno & ſic pro aliis. Detur in fictili, quoties poſtulauerit.

℞ *Pil. Ind.* ℈ j. *de helleb. è fumar. ana* ℈ ß. *troch. è rhabarb. gr.* vij *pul. ſenæ, ceterach, ana gr.* v. *maſtichis, macis, diacridii, ana gr.* ij. *cum ſyr. Fumiterræ.* f. pill. xxxvij.

C.H.D. *In Melancholia Hypochondriaca.*

℞ *Ol. de cappar.* ℥ ß. *chamomelini, anethini, de abſinthio, ana* ℥ j. *ping. gallinæ, ammoniaci aceto diſſol. ana* ℥ j. *pulu. epithymi, ſem. aniſi, ana* ℈ j. *ceræ q. ſ.* f. vnguentum lienare.

℞ *Rad. filicis*, ℥ vj. *cort. rad. de capp.* ℥ ß. *herb. chamædryos, agrimoniæ, hederæ, chamomeli, parietariæ, brancæ vrſinæ, ana* m. j. Inciſa & cõquaſſata dẽtur.

℞ *Emplaſtri de meliloto, ammoniaci, ana* ℥ vj. *pulu. ceterach*, ℥ j. *cort. rad. de cappar. ſem. agni caſti, lini, fœnugræci, ana* ℥ ß. *ol. de cappar. q. ſ.* Cum cera &

paucu-

paucula terebinthina f. emplaſtrum extenſum ſuper corio & obductum ſyndone. f. emplaſtrum ſpleneticum.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ℥ j. *diarhod. abb.* ℥ ß. *calami aromat.* ℈ ij. *zedoariæ, diptami albi, ana* ℥ ß. *cort. arant. ſem. aniſi, card. bened. ana* ℈ j. *galangæ, cinamomi, ana* ℈ ij. *ocul. lucior.* ℈ j. *cancrorum,* ℈ ß. *ſacch. albiß.* ℥ vj. Miſce f. puluis.

Fœminæ in Melancholia Hypochondriaca. C.H.B.

℞ *M. pill. de hiera cum agar. aggregat. ana* ℈ j. *cochiar. fœtidarum, ana* ℈ ß. *cum aq. card. bened. q. ſ.* f. pillulæ.

℞ Cinamomi, *el.* ℥ j. *calami aromat.* ℈ ij. *zedoariæ, diptami albi, ana* ℥ ß. *ſem. card. bened. aniſi, cort. arant. ana* ℈ j. *galangæ, oculorum luciorum,* ℈ j. *cancrorum,* ℈ ß. *ſpec. aromat. roſ.* ℈ ij. *trochiſc. de capp.* ℈ j. *de abſinthio,* ℈ ß. *ſacch. albiſ.* ℥ ß. Miſce f. puluis, q. inſpergatur pani ſimilaceo modice toſto, affundatur vini q. ſ. comedat veſperi ante ingreſſũ lecti.

Lienis obſtructio & tumor cum aſcenſu matricis. C.H.D.

℞ *Herb. artemiſiæ, p. j calamenti, p.* ß. *rad. polypodii,* ℥ j. *fol. ſenæ el.* ℥ iiij. ß. *epithymi,* ℥ j. *agar. trochiſc.* ℥ ß. *turbith. el.* ℈ ß. *galangæ, zinzib. cinamomi el. ana* ℈ ß. *ſem. aniſi,* ℈ j. *calami aromat.* ℈ j. *flor. cichorii, p.* ß.

Stent in infuſione per noctem; mane tepefiant, adde *mannæ el.* ℥ IX. pro hauſtu ſolutiuo.

℞ *M. pill. de hiera comp. aggregat. cochiar. ana* ℈ j. *cum aq. artemiſiæ q. ſ.* f. pillulæ numero xxx.

De his ſumat 15. ante cœnam modicam hora

vna

vna continuet per biduum: Poſtea per biduum quieſcat, inde eædem pillulæ reiterentur.

℞ *Cinamomi el.* ℨ j. *calami aromat. galangæ, diptami albi, valerianæ, ana* ℨ ß, *ſem. dauci, aniſi, card. bened. ſeſeleos, ana* ℈ j. *betonicæ, ſaluiæ min. ligni aloes, ſuccini albi, ana* ℈ ∴ *ſacch. albiſſ.* ℥ ß, miſce f. puluis.

Adſpergatur ſuper placentam panis ſimilacei toſti, & ſuperinfundatur vinum, comedat ante ſomnum.

In deſcenſu matricis inſeſſu vtatur eiuſmodi:

℞ *Herb. matricalis, &c.* pro inſeſſu.

Et poſt balneum Aq. dulcis vtatur hoc emplaſtro Matricali;

℞ *Emplaſtri ex Galbano ſubalbido, q. ſ.* extendatur ſuper aluta, obducatur ſyndone rubeo, & interpaſſetur, imponatur calide.

Pro tumore lienis, vtatur vnguento tali:

℞ *Ol. cappar.* ℥ v j. *chamomeli, amygd. amar. ana* ℥ ij. ß. *abſinthii,* ℥ j. ß. *ammoniaci, bdellii, ana* ℨ j. ß, *ceterach, ſem. agni caſti, cort. rad. de capp. ana* ℈ ß. *pingued. gallinæ,* ℨ j. *ceræ parum,* f. vnguentum lienare.

In Melancholia Hypochondriaca.

C.H.D. ALiquibus hæc affectio in ventriculo originem ſumit, aliquibus in ſplene; Semper autem hi ægri de ventriculo conqueruntur, ibi eructationes & dolores grauatiui perpetuo ſentiuntur, in hypochondriis etiam tenſiones fiũt, præſertim in ſiniſtro latere, vbi lieni eſt locus; Hinc flatus potenter petunt ventriculum, caput pe-

put petunt, ibiq; metum & mœrorem excitant, inde catarrhi ad articulos decumbunt, vertigines in capite cauſant, cerebrum replent, macri fiunt; Hæc ſymptomata tanto magis adſunt, quanto ventriculus eſt frigidior, epar calidius, renes vero obſtructionibus laborant perpetuis, vnde ſymptomata exacerbantur. Huic ordinatum eſt electuarium doſi duplici:

℞ *El. lenit.* ℥ vj. *diaphœnic. diaſenæ, ana* ℥ iij. miſce pro electuario.

Reliquis diebus hoc puluere vſus eſt; vel ſicce vel in iure pulli:

℞ *Rad. polypodii, cichorii, angelicæ, ana* ℈ ij. *pulu. agrimoniæ, ceterach, chamædryos, ana* ℈ j. *ſem. card. bened. aniſi, fœniculi, ana* ʒ ß. *cort. citri, tamariſci, cinamomi, ana* ℈ j. *trochiſc. de capp.* ℈ ij. *de eupatorio, de abſinthio, ana* ℈ ß. *gran. alkakengi,* ℈ j. *ſem. melonum,* ℈ ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ ß. miſce f. puluis.

℞ *Ammoniaci aceto diſſol.* ℥ j. *bdellii,* ℥ ij. *emplaſtri de meliloto,* ℥ iij. *cort. rad. de cappar. tamariſci, fraxini, ana* ʒ ß. *pulu. ceterach,* ʒ j. *ſem. cymini,* ℈ ij. *bacc. lauri,* ℈ j. *ol. cappar.* ℥ ij. *ceræ,* ℥ ß. *terebinthinæ,* ℥ ij. Miſce f. emplaſtrum ſ. a. extenſum ſuper corium & ſyndone rubro obductum.

In Melancholia Hypochondriaca Cratonis, quæ cura in conſiliis excuſis non extat; pro fœmina quadam nobiliſſ.

SYmptomata nos in curationem morbi deducunt: Ea cum ad ſuas referuntur cauſas,

morbi cognitio eluceſcit: Sunt enim ſymptomatum cauſæ morbi. In Melancholia autẽ Hypochondriaca ita ambigua ſunt ſymptomata, vt etiam exercitatiſſimi Medici de loco affecto ſtatuere nequeant. Itaque ad ea, quæ Hyppocrates dixit de morbis Mulierum & virginum, animũ refero, & vt mature huic malo obuiam eatur, moneo. Primo velim ea crebro purgari, ſingulis ſeptimanis bis, non alio medicamento, quam pomorum ſucco, in quo folia ſenæ coquantur: Si ſuccus bugloſſæ haberetur, & ſucco pomorum admiſceretur, admodum eſſet conueniens: Mittatur autem ſanguis ex venis pedum, prout recte aperiri poterunt: Et cucurbitæ quoq; pedibus applicentur, & locus ſcarificetur. Vtatur lotionibus pedum ſomniferis hora decubitus, cum foliis ſalicis, vitis, additis capitibus papaueris duobus: Mane & veſperi ex aqua ſcolopendriæ bibat chryſolyti ac topacii añ gr.vj. in prima cœna ſumat iuſculum ex nucibus iuglandibus & papauere albo: Deinde pro purgatione.

℞ *Paſſul. corinthiac.* ℥ ß. *polypodii querc.* ℨ ß. *ſem. carthami in mortario confracti,* ℥ j. ß.

Ponantur in ollam nouam, & additis prunis Vngaricis numero IX. conciſis in fruſta & parum *flor. Roriſmarini*, affunde duos noſſellos brodii gallinæ non pinguis, & tantundem vini Rhenani albi, & bene cooperta coquantur ad ignẽ ad medietatem, demum adde: *Fol. ſenæ el.* ℥ j. ß.

Dimit-

Dimittatur iterum bullire, parte horæ quarta, deinde depone ab igne, & bene cooperta permittantur per ſe frigeſieri, colentur & ſeruentur in vaſe terreo, in loco frigido; ſi vis, adde ſaccharum ad placitum. Doſis mane ad 6. vel 8. cochlearia.

Balneum pro eadem.

℞ *Maluæ, violariæ, parietariæ, chamomeli, ana* m. ij. *rad. althææ,* ℥ viij. *origani, menthæ criſpæ, pulegii, maioranæ, ana* m. j. *meliſſæ, artemiſiæ, ana* m. j. ß. *ſem. antheræ, fœnugræci, ana* ℥ ß. Coq. in duab. partibus aquæ & vna vini, donec ſatis ſit: Effundantur in tinam deſuper optime coopertam, vt caput tantum extet, & inſideat vna horula vſq; ad vmbilicum ſingulo mane: Egreſſa lectum calidum ingrediatur & ſudet.

Fomentatio ad imum ventrem cũ ſpongia:

℞ *Artemiſiæ, meliſſæ, mentæ criſpæ, matricariæ, pulegii, maioranæ, ana* m. j. *ſem. lini, fœnugræci, carui, ana* ℥ ij. *fœniculi, aniſi ana* ℥ ſ. *ſpicæ nardi,* ℨ j. *rad. ireos,* ℥ ſ. Coq. in duabus partibus aq. & vna vini, in fine ſpicam iniiciendo: Sit autem olla ſemper & addat parum nucis moſchatæ. Nam ſomnifera plurimum in his affectionibus proſunt. De affectionibus in dextro hypochondrio melius edoceri cupio; ſintne affectæ mãmillæ; An ratione recte vtatur, pudorisve obliuiſcatur, multum vel pauca loquatur; habeatne ſuas purgationes, an in hæmorrhoidibus tumor appareat.

In paſſione Hypochondriaca: Cura D. Matthæi Flacci.

NObilis matrona, cum ſeptem annis hoc morbo affligeretur, eſſetque omnes ferme Medicos experta, non modo in Germania excellentiores, verum etiam Italos & Gallos fumoſiores, *Stempanum*, *Hollerium*, *Fracaſtorium*, *Fallopium*, quorum conſilia vidi; omnes autem in ea erant opinione, illam ex matrice laborare, cum tamen vndecies recte peperiſſet, tandem ſequentibus pharmacis curata eſt, & impoſterum etiam aliquot annis, beneficio huius Medicinæ ſana permanſit. Primo vſa eſt hoc digeſtiuo per 6. vel 7. dies:

℞ *Hyſſopi, roris marini, pulegii, ana* m. ß. *rad. petroſelini*, ℥ j. *paſſul. min.* ℥ ij.

Decoq. in brodio gallinæ vel carnis bubuli vſque ad medietatem. Doſis mane aut 6. aut 8. cochlearia, & ieiunet duabus horis.

Deinde pro purgatione:

℞ *Paſſul. corinthiac.* ℥ j. *polypodii querc.* ℥ ß. *ſem. carthami in mortario confracti*, ℥ j. ſ.

Ponantur in ollam nouam, & additis prunis Vngaricis numero IX. conciſis in fruſta, & parum *flor. Roriſmarini*, affunde duos nouellos brodii gallinæ non pinguis, & tantundẽ vini Rhenani albi, & bene cooperta coquantur ad ignem ad medietatem, demum adde *fol. ſenæ el.* ℥ j. ſ. dimittatur ite-

tur iterum bullire quarta parte horæ, deinde depone ab igne, & bene cooperta permittantur per ſe frigeſieri, coletur, cõſeruetur in terreo vaſe in loco frigido; ſi vis adde ſacchari ad placitum. Doſis mane ad 6. vel 8. cochlearia.

Balneum pro eodem.

℞ *Maluæ, violariæ, parietariæ, chamomeli, Mercurialis, fol. altheæ, rad. eiuſdem & ſem. origani, menthæ criſpæ, pulegii, artemiſiæ, meliſſæ, ſem. antheræ, fœnugræci.*

Coq. in duabus partibus aq. & vna vini, donec ſatis ſit. Effundantur in tinam deſuper optime coopertam, vt caput tantum extet, & inſideat vna horula vſque ad vmbilicum ſingulo mane. Egreſſa lectum calidum ingrediatur, & ſudet.

Fomentatio ad imum ventrem cum ſpongia pro eadem.

℞ *Artemiſiæ, meliſſæ, menthæ criſpæ, matricariæ, chamomeli, pulegii, maioranæ, ana* m. j. *ſem. fœnugræci, lini, piperis, carui, ana* ʒ ij. *fœniculi, aniſi, ana* ʒ ß. *ſpicæ nardi,* ʒ j. *rad. ireos,* ʒ ß.

Coq. in duab. partibus aq. & vna vini ad caſum quartæ partis, in fine ſpicam iniiciendo. Sit autem olla ſemper cooperta, cum coquitur & cum frigeſit. Doſis veſperi, hora ante cœnam calefit aliqua decoctionis pars, & intingitur ſpõgia, & calide applicatur, deinde panno lineo diligenter

imus venter abſtergitur, & inungitur ſequenti linimento:

℞ Ol. lil. alb. rutæ, ana ℥ ß. ireos, ʒ ij. adipis anſerini. porcini, medullæ ceruinæ, oeſypi, ana ʒ ß. Miſce f. linimentum.

In obſtructione venarum Meſaraicarum hęc Medicina optime profuit vxori prægnanti D. Chriſtophori Meienburgii, & cum antea multa fruſtra tentaſſet, autoritate matris illius hoc electuario ſanata eſt:

℞ Spec. diarhod. abb. diatrion ſantal. roſatæ nouellæ, ana ℥ ß. diapenidii, ʒ ij. flor. cuſcutæ, betonicæ, hyperici, ana ℈ ß. ſem. fœniculi, ʒ ß. cinamomi, ſpicæ, ℈ ß. ſpodii, ſantali rub. albi, ana ℈ j. Miſce *cum ſyr. de eupatorio & endiuia ana q. ſ. f. l.* a. electuarium. Probatum eſt.

Tumorem ſplenis incurabilẽ Antonius Beniuenius ſola cappari curauit vtpote cibo tali ægritudini aptiſſimo, ſolaq; vi Aquæ, in qua faber ferrarius ſæpe candens ferrum extinxerat; Hũc cibum & potum per annum ordinauit ægroto, quem per integrum ſeptennium hoc morbo laborantem omnes Medici pro deplorato deſeruerant. Tanta autem vis eſt huius Aquæ, vt cõpertum ſit, animalia quæ apud hos fabros educantur, perquam exiguos habere lienes.

Vnguentum Montagnanæ pro ſplene, quo feliciter vſus eſt D. Flaccus.

℞ Ol. de cappar. ℥ iij. ſeſamini, ℥ j. ſcolopendriæ, cort. de cappar. endiuiæ, ſcariolæ, lactucæ, ana ʒ ß. ſem.

agni

agn caſti, ℥ j. Miſce f. vnguentum molle, & adſpergatur modico aceti: Valet contra malam complexionem ſplenis, ſiue ea ſit calida ſiue frigida, & frangit ventoſitates eius, & diſſoluit Apoſtemata in ipſo.

Oxyſaccharum ſquilliticum pro ſplene:
D. Matthæi Flacci.

℞ *Aceti ſquillitici* ℔ j. ß. *in quo infunde: cort. rad. de cappar.* ℥ vj. *ſpicæ, aſari, ſchænanthus, ana* ℥ ß. *ſcolopendriæ, aniſi, fœniculi, cymini, roris marini, ana* ℈ j. *ammoniaci*, ℥ i.

Stent per aliquot dies in infuſione, inde adde ſacchari clarificati ℔ ij. coquantur ad perfectionem ſyrupi.

Si cum dolore ſplenis calor adfuerit, & vrinæ rubedo & febris, ſumat æger vnum ex his trochiſcis:

℞ *Sem. agni caſti, tamariſci, endiuiæ, ana* ℥ ij. ℞. *ſem. portulacæ*, ℥ j. ß. *f. trochiſci cum ſyr. acetoſæ*, & ſit pondus vnius ℥ iij. Si tamen febris non adfuerit, vtatur trochiſcis de cappar. & bibat vinum vetus & claretum.

Si ſplen tenſus fuerit, & dum comprimitur, ſub eo rugitus audiatur, dandum eſt apozema ex prædictis radicibus ac trochiſcis. Si autem adfuerit durities & ventoſitas, inungatur locus ſic:

℞ *Rutæ*, ℥ x. *boracis, mentaſtri, ana* ℥ iij. *ammoniaci*, ℥ j.

Diſſoluatur Ammoniacũ in vino veteri, ex quo cætera conficiantur:

Lien induratus ac tumefactus ſic curatur:

℞ *Aſplenii vel linguæ ceruinæ, q. ſ. crementur folia ad puluerem, affunde aq. linguæ ceruinæ vt paratur lixiuium.* Huius lixiuii accipe *cochlearia* 12. *& ſyr. de* V. *radicibus ex oxymellis ſ. ana cochlearia ſex.* Vtere pluribus diebus. Probatum eſt.

Obſtructionem lienis ſoluit *Aqua flor. Sambuci* in die ter hauſta.

Lienoſos mirifice iuuant Ammoniacum cũ cauliculis tribus rubi ex aceto datum per dies quinque: Tollit ex toto duritiem. Raphanus tumefactum lienem curat.

Aqua deſtillata in affectibus melancholicis & paßionibus hyſtericis, valde efficax:

℞. *Fol. meliſſophylli odor.* m. vj. *betonicæ, pulegii, ana* m. j. ß. *calaminthæ, artemiſiæ, baſiliconis, chamædryos, hyſſopi, ana* m. ß. *parthenii, p. j. rad. pœoniæ, eringii, meu, angelicæ domeſticæ, & ſylueſtris, ana* ℥ ß. *ſem. carui, ſileris mont. coriandri præp. ana* ℥ j. ß. *bacc. lauri, iuniperi, ana* ℥ ij. *galangæ, zedoariæ, ana* ℥ j. ß. *caſtorei,* ℈ j. *rad. rhapont.* ℥ ij. ß.

His inciſis & conquaſſatis infunde vini optimi, generoſi, veteris & actu calidi ℔. iiij. ſtent in infuſione horis IX. ad cineres calidos, poſtea vbi ſemel ebullierint in vaſe cooperto, deſtillentur in balneo, & meliores guttæ extractæ reſeruentur in vitro bene clauſo, ne virtus tranſpiret.

Thurnheuſers Miltzwaſſer *Electori Brandeburgico ordinata.*

℞ *Vini*

℞ *Vini Rhenani opt. menſ.* ij. *vel* ℔. iij.

Feruefiat vinum, vt euaporet quod eſt ſulphuratum in illo: deinde:

℞ *Cort. tamariſci,* ℥ j. ß. *rad. helenii,* ℥ ß. *eryngii,* ʒ vj. *bacc. lauri,* ℥ ß. *croci orient.* ʒ ß. *ſalis abſinthii,* ʒ j. *ſalis communis,* ℥ ij. ß. *cereuiſiæ rec. noſſelium vnum vel* ℥ xx. *menthæ criſpæ,* m. j.

Coq. ſ. a. in vaſe duplici, inciſa & groſſo modo contuſa ad tertias: Colatura madidis linteolis calide imponatur lieni:

SPICILEGIVM III.

DE LAESA MEMORIA ET Lethargo.

De læſa memoria.

CVM Memoria lædatur dupliciter; Primo ratione ætatis ſenilis & extremæ, quæ curam non admittit: Deinde ratione ætatis iuuenilis & conſiſtentis, quæ læſio cum fiat à cauſa præter naturam, de hac agetur potiſſimũ: quæ & ipſa eſt in duplici differentia; Altera ſequitur morbos cerebri in via, vt lethargum & carum, quæ ſunt vitia ventriculorum cerebri, de quibus iam nõ loquimur: Altera facultatis memoratricis labefactionem comitatur, quæ conſiſtit in cerebri ipſius vitio ſiue materiali ſiue

immateriali. Eſt ergo læſa memoria non morbus, neque cauſa, ſed ſymptoma, quod in læſa actione facultatis memoratricis conſiſtit, ad differentiam melancoliæ, maniæ, & aliorum affectuum. Memoratrix autem, cũ ſit facultas materialis, quæ non operatur niſi materiæ & ſubiecti interuentu: commune ſubiectum in quo facultas hæc recipitur, vt operetur, eſt ipſum cerebrum: Proprium eſt pars poſterior cerebri. Eſt autem memoria læſa vel recens & in habitudine, vel confirmata & in habitu. In læſione vero ea, quæ eſt in habitudine, ſola poſtrema pars cerebri læditur: Si vlterius progreditur, læditur etiam facultas proxima, ipſa ſcilicet ratio: Cauſæ huius læſionis aliæ ſunt externæ, aliæ internæ: Externæ vel manifeſtis qualitatibus immutant & alterant cerebrum tali intemperie, vt hæc ad memorandum non ſit idonea, cuiuſmodi ſunt omnia frigida & ſicca, vel frigida & humida; vel agunt etiam occultis qualitatibus, quæ ſunt aptæ cerebri proprietatem euertere: Cauſæ autem internæ ſunt tum intemperies tum materia: Quod ad intemperiem, ea eſt frigida modo cum humiditate, modo cum ſiccitate coniuncta: Sicut enim facultas memoratrix, vt agat, determinato indiget organo, ſibi appropriato, ac tale organum eſt temperies cerebri: Ita ſi tale organum fuerit deuaſtatum & corruptum & immutatũ, neceſſe eſt vel auferri, vel debilitari memoriam. Aufertur ab intemperie frigida & humida inſigni; Si

gni: Si vero frigiditas & humiditas illa nõ multum recedat à ſtatu naturali cerebri, poterit hæc intemperies actionem quidem debilitare, non tamen ex toto auferre, *teſte Galeno 3. de locis affect. 5. & 2. de ſympt. cauſis vlt.* Quod vero ad materiam, hæc duplex eſt; Pituitoſa & Melancholica: Melancolia agit nõ ſolum per frigiditatem, verum etiam per ſiccitatem; Pituita vero per frigiditatem & humiditatem. Vt vero modum generationis læſæ memoriæ cognoſcamus, ſciendum eſt, ad memoriam efficiendam tria cõcurrere. I. *Oportet, vt phantaſmata recipiantur in memoria.* II. *Vt phantaſmata recepta detineantur, non elabantur.* III. *Vt memoria diiudicet obiectum, receptum ac detentum.* Harum conditionum vnica ſi defecerit, memoriam lædi neceſſe eſt. Læditur igitur memoria, dum obiecta non recipit, propter frigiditatem; frigidi enim eſt cõdenſare, & partem ineptam reddere ad receptionem phantaſmatum: Læditur etiam dum obiecta non detinet, propter humiditatem, humidi enim eſt, obiecta & facile recipere & facile amittere. Læditur aũt iudicium propter frigiditatem & humiditatem. Cũ autẽ materia læſæ memoriæ vel ſit pituitoſa vel melancolica; hæc vel in capite gignitur, vt quoties læſa memoria inſequitur phrenitidẽ, vel maniã, vel melancoliam; fieri .n. põt, vt in phrenitide caput adeo refrigeretur, vt materia frigeſcat, & intẽperies, q̃ antea calidior fuerat, euadat frigidior: ſic in Mania ex abuſu refrige-

refrigerantium, poteſt induci materia frigida, quæ ledit memoriam; vel hæc materia aliunde defluit, aut à toto aut à parte, à toto frigido & ſicco, frigido & humido; à parte, potiſſimum ab epate vel ventriculo. Ab epate, ſi nimiam melancholiam gignat, à ventriculo, ſi nimiam pituitæ copiam generet.

Cura læſæ memoriæ.

QVod ad lenientia, ſupponendum conuenire vſum *mellis roſati ſol. hieram ruffi*; Sunt enim medicamenta detergentia materiam viſcidam & craſſam, qualis eſt pituita & melancholia: Quod ad doſin hieræ, hac vtimur vel cauſa euacuationis, vel cauſa præparationis materiæ: Si ob præparationem; ſatis eſt hac vti à ℈ j. ad ʒ j. Si ob euacuationẽ, licet aſcendere à ʒ ij. ad ʒ iiij. vt monuit Aetius: Præparantia vero debent attenuare ac detergere, vt eſt *ſyr. de betonica, de ſtechade, de hyſſopo, de duabus & quinque radicibus*. Prodeſt etiam *oxymel* compoſitum cum *decoctis thymi, ſtechadis, betonicæ, ſerpilli, &c.* Inter purgantia, in materia pituitoſa præſtantiſ. erit agaricus, & inter compoſita diaphænicon: In materia melancholica addantur *Fol. ſenæ, cort. hellebori nigri*, & inter compoſita conf. *hamech*. Quod ad localia, hæc reſpiciunt partem affectam, quæ eſt cerebrum, quod modo primario afficitur, modo ſecundario, & per conſenſum ſiue totius, ſiue partis determinatæ. Ratione qua cerebrũ afficitur,

tur, cum affici poſſit ab intemperie duplici, cum & ſine materia, localia erunt duplicia: Quæ ad nudam intemperiem diriguntur, quædam reſpiciunt intemperiem cerebri frigidiorē & humidiorem, quædam frigidiorem & ſicciorem. Quæ reſpiciunt intemperiem frigidam & humidam, hæc plura erunt, & pluribus modis adminiſtrantur, quorum aliqua vulgaria ſunt, aliqua non omnibus modis conſpicua. Quantum ad ea, quæ in communi ſunt vſu, parantur lotiones ex *decocto flor. chamomeli, anethi, fol. betonicæ, hyſſopi, ſtechadis, pæoniæ, &c.* Cui decocto, ſi caſtoreum addatur, prodeſt mirifice, imo & roſę proſunt, & adduntur reliquis, non modo vt tollant intemperiem, verum etiam vt roborent. Ex hoc eodem decocto ſtillicidium etiam in commiſſura coronali adminiſtrari poterit, vel loco huius vti poterimus oleis eandem vim retinentibus, vt eſt *oleum chamomel. anethinum, nardinum, de coſto, de ſpica, de caſtoreo*: Quibus vti poſſumus per modum ſtillicidii, in commiſſura coronali, abraſis in ea parte capillis: Ex iiſdem prædictis pulueres etiam parari poſſunt, qui adminiſtrentur circa commiſſuram coronalem. Si intemperies fuerit frigida & ſicca, vtemur humectantibus, & aliqua ratione calefacientibus. Quare ſtillicidium paretur ex vino, ſed non meraciori, alterato tamen cum his, quæ humectant ſiccitatem cerebri, vt ſunt *folia maluæ & altheæ, radix liquiritiæ, ſemina melonū, flor. bugloſſæ & boraginis.*

Quod

Quod ſi adſit intemperies materialis, erit eua-cuanda, priuſquam ad dictas lotiones & ſtillici-dia accedamus: Euacuatur autem à capite deri-uando per ea, quæ naribus imponuntur, & per maſticatoria, quæ parari debent ex *maſtiche, pyre-thro, zinzibere condito*, ſic intra nares dabimus *ſuc-cum betonicæ, hyſſopi, menthæ, maioranæ*, & ſi indige-mus valentioribus, habemus *ſuccum organi, cala-menti* & ſimilium: Conueniũt etiam inunctio-nes ad palatum, quæ habent vim extrahendi à capite, quẽadmodum ſi palatum inunxerimus cum *diaſinapi, mythridatio, theriaca*, omnium ma-xime probatur diamoſchum, hac ratione etiam odores refocillant & roborant etiam ſpiritus a-nimales: De modo præparandi medicamenta, vnicũ addo, vt cõficiamus oleum, quo tempora inungantur & nares, & pars cerebri poſterior, ꝙ parari poteſt dupliciter, primo vulgari modo, vt

℞ *Fol. betonicæ, ſaluiæ, lauendulæ, roriſmarini, roſ. rub. ana m. j. nucis moſch. piperis longi, galangæ, cyperi, ana* ℈ iiij. *caſtorei*, ℥ ij. *nucis Ind.* ℥ ß. *myrrhæ, thuris, ana* ℥ iij. *croci* ℈ ij.

Miſ. contunde, & in *aq. roſ.* infunde, accipien-do *aq. roſ.* ℔ iiij. vel v. f. infuſio p horas 24. prius addẽdo *ol. communis* ℔ ij. & facta in-fuſione vaſe optime obturato, & in loco calido detento, vel in balneo Mariæ, vel in hypocauſto, ad ſolem, vel in fimo. Tunc fiat ebullitio, lẽto tamen igne, & tam diu, donec tota aqua roſacea abſumatur, & o-leum

leum ſolum relinquatur, ſic enim tota vis in oleo recipitur. Hoc peracto diligenter exprimamus omnes iſtas materias, & oleũ inde expreſſum colligamus, quo tempora & nares illinamus. Hoc oleum poſt euacuationem totius & partis mirifice conducit ad Memoriam.

Alius autẽ modus ſingularis & efficaciſſimus præparandi oleum, talis eſt: ℞ prædicta ingredientia, infundantur *in aq. vitæ*, quæ ob partiũ tenuitatẽ, & inſignem ſui actiuitatem, efficacem vim habet extrahẽdi à dictis materiis, in ea infuſis, partẽ oleoſam & pinguiorẽ, qua in parte tota vis cuiuſque materiæ ſeruatur, ideo fiat infuſio in dicta aqua vitæ, & ſoli exponatur vaſe obturato, vel in balneo Mariæ vas detineatur, vt per leuem calefactionem vis huius aquæ intimius penetrando extrahat ac ſeparet partem oleoſam ab excrementicia: Facta hac infuſione, moderata fiat ebullitio, vt ratione maioris caloris maior fiat extractio: Quo peracto demittatur vas in aliquo loco vt quieſcat, vt fiat ſeparatio partium terreſtrium & craſſarũ à partibus tenuibus, qua ſeparatione facta per vaſis inclinationem extrahemus aquam illam vitæ imbibitam, vi & ſubſtantia dictorum ingredientium, relinquantur autem materiæ excrementitiæ in fundo vaſis; hinc philtro deſtilletur humor iſte, ita enim aſcendit per philtrum tantum purior pars, & tota fæculentia in fundo remanebit. Hoc facto,

illa

illa aqua vitæ exponatur ſoli, quod relinquitur, erit pars puriſſima omnium ingredietium. Hoc oleo inungamus prædictas partes, & poſſunt ex eo etiam formari rotulæ hoc modo:

℞ Prædicti olei, ℥ j. *ſacch. opt.* ℥ j.

Miſce cum *aq. roſ.* & formentur rotulæ: Doſis harum ſit ℥ j. ſingulis diebus, horis matutinis, quia ſumma vis eſt in hoc oleo. Vtamur autem oleo iſto potiſſimum, in memoria ablata propter intemperiem frigidam & humidam, quia potenter calefacit & ſiccat.

Si autem ablata ſit memoria à cauſa frigida & ſicca, tale conueniet:

℞ Rad. lil. alb. pœoniæ, althææ, liquiritiæ, ana ℥ j. *nucis Ind. caſtorei, ana* ʒ ij. *moſchi, ambræ, ana* ℈ ſ. *fol. bugloſſæ, boraginis, maluarum, betonicæ, ana* m. j. miſce.

Hæc ingredientia parentur duobus modis, ſicut parata fuerunt priora. Quod ad diætam: In vino, tempore autumni, quo vina parari ſolent, infundemus materias calidas & ſiccas, vel calidas & humidas, vaſe optime obturato ebulliant, vt extrahatur vis ingredientium, & erit vinum medicatum ſaluberrimum ad reficiendam memoriam.

Exempla curationis læſæ memoriæ.

I. S. D. DIoannes Slecerus, collega olim meus conſulem quendam in debilitata memoria ſic cu-

ſic curauit. Primo potionem præſcripſit, de qua in initio veris mane ſumeret alternis diebus doſin vnam; eſt autem potio pro ſeptem doſibus, quarũ quælibet ſingulis diebus quater vel quinquies educet:

℞ *Herb. pentaphylli, maioranæ, hyſſopi, euphragiæ, ſaluiæ, flor. betonicæ, ana* m. j. *fumariæ, chamæpythios, ana* m. j. ß. *lupulor.* m. j. *gran. pœoniæ excort. ſem. aniſi, fœniculi, melonum excort. milii ſolis, coriandri præp. carui, cubebar. ana* ʒ ij. *flor. trium cord. pœoniæ, anthus, cheirorum, ana p.* j. *rad. pœoniæ, aſparagi, helenii, angelicæ, ana* ʒ iij. *polypodii,* ℥ j. ß. *cichorii,* ʒ vj. *liquiritiæ,* ℥ ß. *ireos,* ʒ j. ß. *epithymi,* m. ß. *ceterach, p.* j. *cort. mirobalan.* omni. fricat. *ol. amygd. dulc. ana* ℥ ß. *fol. ſenæ,* ʒ ij. *ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. ana* ʒ j.

Inciſa & contuſa coq. in vaſe duplici in ſ. q. ſeri lactis cap. ad caſum partis tertiæ. In colaturæ fortiter expreſſæ ℔. iij. infunde per noctem: *agar. trochiſc.* ℥ ß. *rhabarb. el.* ʒ ij. ß. *turbith albi & gummoſi,* ʒ j. *macis, caryopill. ſquinanthi, ana* ℈ j. Mane poſt leuem ebullitionem colentur. *Colaturæ:* ℞. ℥ iiij. *ſyr. de beton. comp.* ℥ j. *oxymellis helleb.* ʒ iij. *ol. cinamomi gutt.* ij. Miſce pro doſibus vij.

Exhauſta hac potione acquieſcat per triduũ, interim per illud triduum mane circa horam ſeptimam aſſumat brodium gallinæ calidum, cui incoctæ ſint *Radices petroſelini,* ℥ ß. *pœoniæ, acori, ana* ʒ ß. *galangæ,* ℈ j. *paſſular.* ℥ j. Miſce, *Doſis brodii ſint* ℥ vj.

Quarto die vtatur clyſmate ſeq.

℞ Herb. *Althææ, maluæ, ana cum rad.* m.j. *atriplicis, betæ, braſsicæ, maioranæ, betonicæ, mercurialis, violariæ, parietariæ, ana* m.j. *hordei* m. ß. *furfuris* m.j. Rad. *Cichorii* ℥j. *polypodii* ʒvj. *liquiritiæ* ʒiij. Sem. *Aniſi, fœniculi, ana* ʒiij. *Coq. ſ.a. Colaturæ* ℞ lib.j. *El. lenitiui* ℥ß. *diaphœnic.* ʒiij. *hieræ logodii* ʒj. ß. *vitell. oui numero* j. *ſalis* ʒ.j. *ſacch. rub.* ℥ß. Ol. *Anethini, chamomel. ſambucini, an.* ℥j. Miſ. pro Enemate.

Quinto die poſt vſum Clyſteris ſumat pillulas, mane circa quintam.

℞ *M. pill. ſ. quibus* ℈j. *cochiar. Arab. ana* ℈ß. *aggregat.* ℈j. *cum aq. ſaluiæ*, f. pillulæ numero 25. inuoluantur *ſpec. pliris, arch. q. ſ.*

Si poſt vſum pillularum, cerebrum nondum ſatis purgatum iudicetur, repetantur ſexto die eædem pillulæ. Poſtea octauo vel nono die, inciſio medianæ brachii dextri fiat, & mittantur ℥v. ſanguinis. Deinde etiam caput peculiariter purgandum eſt gargariſmis & maſticatoriis & aliis: Gargariſmus poſt vniuerſales purgationes mane ieiuno ſtomacho, primum ter in prima hebdomade & bis in altera, in tertia vero ſemel, hinc in menſe ſemel in augmento lunę, ipſa in ♒ & ♓ exiſtente, ſumatur, teneaturque aliquandiu in ore calidũ, deinde hinc inde lingua & genis concutiatur, & gargarizetur, idque bis vel ter reiteretur, poſtea eluatur os aqua dulci. Paretur autem hoc modo;

℞ Pyre-

℞ *Pyrethri, origani, galangæ, zinziberis, ſem. carui, ſinapi, cubebar, aniſi, plantaginis, ana* ℥ ij.

Contuſis affunde; *Aq.* ℔ vj. *coq.* vbi bullire cœperint affunde *vini* ℔ j. *mellis opt.* ℥ ß. Bulliant ad mellis deſpumationem; Colatura detur ad vſum.

Loco gargariſmi, poſſent hora ante cibum maſticari per octauam horæ partem, *grana* vij. *vel* ix. *maſticis, cum tantillo galangæ, pyrethri, ſalis, &c.* Et ſingulis quidem ſeptimanis hoc ſemel per menſem vnum, maxime in pluuioſa & humida aeris conſtitutione. Eluantur ab vſu fauces, aqua frigida. Et quia gargariſmi & apophlegmatiſmi magna efficacia caput expurgāt, errhinorum vſum non neceſſarium eſſe duxi. Diuerſiones quoque fieri poſſunt frictionibus temperatis, femorum & crurum, manuum & humerorum, præterea lotionibus pedum, ſingulis ſeptimanis ſemel, mane ieiuno ſtomacho, decocto parato, cum *betonica, ſaluia, maiorana, hyſſopo, baſilicone, roremarino, chamæpythi, chamomelo, ſtechade, fol. lauri, baccis iuniperi & lauri, acoro, aſaro, nuce cupreſſi, ſtechade Arab.* Hæc poſſunt incoqui aq. ſimplici vel lixiuio facto è cineribus iuniperi, quercus, vel ſarmentorum vitium. Deinde caput roboretur *zinzibere & acori condito, galanga condita, myrobalanis conditis, conſerua betonicæ, meliſſæ, ſemine naſturtii vel ſinapi, ſaccharo incruſtatis, ſemine horminii puluerizato, raſura eboris, confectione anacardina, dia-*

moſch. dulc. pliris arch. Ex his & ſingulis poteſt drachma vna aſſumi, vel per ſe, vel in liquore aliquo appropriato, & capitali, vt *aq. betonicæ, maioranæ, ſaluiæ, euphragiæ, roris marini, primulæ veris, flor. tiliæ, pœoniæ, lil. conuall.* vel deglutiatur gr. j. thuris, dum itur cubitum, ſemel in ſeptimana, vel alternis diebus inſpergatur medullæ panis triticei parumper in prunis reſiccatæ, in vino ſubdulci madefactæ ℥ j. ß. pulueris ſequentis.

℞ *Galangæ, ligni aloes, thuris, ana* ℈ j. *cort. mirobal. chebulorum, raſuræ eboris, ana* ℥ ß. *ſinapi, aniſi, coriandri præp. cubebar. ana* ℈ j. *macis,* ℥ ß. *cinamomi acutiſs.* ℥ ij. *fol. meliſſophyll. odor.* ℈ ß. *cort. citri, marg. præp. ana* ℥ ß. *zinzib.* ℥ j. *moſchi,* ℈ ß. *ſacchari,* ℥ ß. Ex his f. tragœa, &c.

Vel ſumat de electuario ſeq. miræ efficaciæ, quotidie in aurora, ad magnitudinem nucis iuglandis:

℞ *Spec. diamoſch. dulcis* ℥ j. ß. *dianthus,* ℥ j. *pliris arch.* ℥ iij. *conſ. betonicæ, flor. paralyſeos, ana* ℥ j. Conſ. anacard. ℥ ß. *ol. nucis moſch. cinamomi, ana gutt.* iiij. Miſce pro electuario molli.

Bibunt quidam in augmento lunæ ſemel in menſe, in ortu diei, circa veſperas & ſub noctē, aquam puram, in qua maduerit thus puluerizatum in mediocri copia per horas 24. Quidam iubent geſtare liguam upupæ, quaſi ipſa augeat intellectum, & memoriam roboret. Idem dicūt præſtare fel perdicis, in menſe ſemel temporibus illitum: Verum cum de his ego certā experientiam

tiam non habeam, certi quid definire nequeo. De pillulis autem ſequentibus hoc prædicare poſſum, hi poſt purgationem corporis exquiſitam ſumuntur ad lecti introitum, quotidie per menſem numero ij. maiorem efficaciam habituras, quam reliqua, de quibus multi multa promittunt.

℞ *Pulu. cubebar. calamenti, nucis moſch. caryophyll. ana* ʒ j. *ambræ*, ℈ ij. *moſchi*, ℈ ß. *cum ſucco & ol. maioranæ deſtill.* f. pill. ex ſingula drachma vj. Inuoluantur *ſpec. diambræ.*

Ab extra quoq; augetur & corroboratur memoria *aq. fol. hederæ*, bis terue deſtillata, & occipiti calide applicata: Si in ſeptimana ſemel caput abluatur decocto vel lixiuio ex herbis, quibus antea pedum lotionem imperaui: Simplici autem aqua nunquam caput abluatur. Quod ad medicamenta extrinſeca, ea ſunt eiuſmodi:

℞ *Flor. anthus, cheirorum, lauendulæ, betonicæ, meliſſæ, ana* m. j. *tiliæ, ſtech. citr. lil. conuall. ſambuci, roſ. rub. ana* m. ß. *tiliæ, ſtech. Arab.* ʒ j. *chamom. Ital.* m. j. ß. *nucis moſch. ligni aloes, macis, caryophyll. ana* ʒ ß. *rad. ireos*, ℈ ij. *caryophyllatæ, fol. ſenæ*, ʒ ß. *agar. albiſ.* ʒ ij. Inciſa dentur in carta.

℞ *Aq. maioranæ, ſaluiæ, cheirorum, hederæ ter deſt. ana* ℥ iij. *moſchi gr.* ij. Miſce.

℞ *Ol. nardini, de laterib. ana* ʒ iij. *nucis moſch. per expreſ.* ʒ ij. *maioranæ, caryophyl. ſaluiæ, ana gutt.* iij. *moſchi gr.* ij. *ceræ.*

Miſce pro vnguento.

In Memoria ferme amiſsa Conſilium.

F. H. D.

IAm tertius, ni fallor, annus agitur, ex quo vir nobiliſſimus inſtar apoplectici repente concidit, ac loquendi facultatem amiſit, quam vna cum motu, non ita multo poſt ſuperueniente vomitu critico nonnihil recuperauit. Ab eo tẽpore, ſatis impedite ac oſcitanter locutus eſt, & functiones rationis ac memoriæ minus integras minusq; laudabiles habuit, vt etiamnũ de memoratiua potiſſimum amiſſa conqueratur. Huc accedunt querelæ de grauitate capitis, de ſtupore quodam ſenſuũ, de laſſitudine corporis ſpontanea, de difficultate loquendi ac deglutiendi, de dolore quodam grauatiuo in ſpina dorſi ac lumbis. Horum malorum omnium cauſam ego in humores pituitoſos, humidos, frigidos, viſcidos & craſſos coniicio, qui partim à ventriculo tranſmiſſi, quẽ omnino pituitoſum habet, partim in ipſo capite generati, ex obſtructione anguſtiam in ventriculis cerebri effecerunt, vnde functio animalis repẽte ablata eſt, via ſpiritibus animalibus intercluſa. Quare apud me nullum eſt dubium, hanc affectionem omnino fuiſſe apoplecticam, quæ ſtatim naturæ beneficio per vomitum ſoluta, in linguæ paralyſin terminari cœpit, materia morbifica ad quartum par neruorũ deuoluta, qui à cerebro propagati, in fauces linguam ac palatum deriuantur. Nec mirum videri debet, apoplexiam tunc à natura, vomitu

cura-

curatam fuiſſe. Fieri enim potuit, vt motu illo vehementiſſimo ac violento caput concuſſum, materiam in cerebri cauitatibus hærentẽ ex parte loco mouerit, ac veluti hoſtem ſibi inimicum ſede ſua expulerit, vnde Paulus & Aetius in omni apoplexia vomitum mirifice commendabant. Quod autem inſignis memoriæ læſio ſecuta eſt, exiſtimo id contigiſſe ab humore craſſo, frigido & humido poſteriorem cerebri partem occupante. Et quia magna eſt inter memoriam ac rationem affinitas, *teſte Galeno 3. de loc. aff. 5. labefactata.* Memoria aliæ etiam mentis operationes facili negocio lædi potuere. Cum enim læſa memoria ſit functio p.n. memoratricis, dependens ab intemperie frigida poſterioris partis cerebri, ſi contingat intemperiem illam frigidam reddi vehementem, vt impertiatur etiam medio cerebri ventriculo, cum memoria ſimul læditur ratio. Frequentiſſime autem accidit, vt læſa Memoria magnos cerebri morbos comitetur. Sic hiſtorici referunt, homines in peſte illa Attica Memoriam penitus amiſiſſe; ſic quidam Græcis ac Latinis literis valde eruditus, ex vulnere oculi altius immiſſo, Memoriam vſq; adeo amiſit, vt omniũ literarum obliuiſceretur, coactusque fuerit poſt aliquot annos redire Lutetiam, vt ab elementis denuo literas diſceret, in quo Rondoletius exiſtimauit, partem cerebri poſteriorem vulnere illo læſam fuiſſe, in qua ſitam eſſe memoriam omnes antiqui crediderũt.

Porro actio læſæ facultatis memoratiuæ, duplex eſt; Vna ratione obiecti ſeu ob errorem externum; Sic phrenetici ob phantaſmata nimis numeroſa non memorantur; Altera, ratione facultatis vel impeditæ vel labcfactatæ. Ego ſum eius ſententiæ, in hoc noſtro patiente facultatem primo fuiſſe impeditam ob anguſtiam ab obſtructione factam, per motum illum apoplecticum; Inde paulatim labefactatam, non tam ob intemperiem frigidam & humidam, quam ob materiam copioſam, viſcidam, craſſam, quæ poſteriori parti cerebri pertinaciter impacta eſt, vt niſi prouideamus, tandem in lethargum degenerare poſſit. Dixi vitium eſſe ab intemperie cum materia, vt cõſtet memoriam hic lædi, non tantum, quia ſpecies phantaſmatum in cerebro humido, quemadmodum in aquis colores, non retinentur; Verum etiam quia ob cerebri partem poſteriorẽ, plus iuſto craſſiorem redditam, non ſuſcipiuntur. Reliquorum ſymptomatum eædem ſunt cauſæ: Linguæ enim impedimentum, & inſipida deglutitio, ac pronus grauiſque ciborum in oeſophagum prolapſus, non aliunde eueniunt, quã quod pituita à capite defluens in partes ſubiectas, quæ ſunt poſt linguã in eius radice, & inter trachæam & oeſophagum omnia iſta loca laxiora reddit, vt & motus tardius linguæ impertiatur, & cibi non aliter deferantur, ac ſi in aquam lapillos coniicias. Deniq; ab vnico illo principio reliquorũ malorum omnium

ca ena

catena dependet. Hinc lingua impura, albicans, ſaliuoſa; Corporis ſupra mediocritatem atque ſtaturam grauitas; Calor fumoſus, lentus, piger; Ineptitudo ad motum; ſine motu laſſitudo: ad ſomnum pronitas: ſomnus ſine viſionibus: vultus intumeſcentia: taciturnitas; tinnitus auriũ: dolor lumborum, dorſi, pedum, grauatiuus & veluti vlceroſus; excrementa durioria, σκύβαλα; ſi ad indicationes reſpiciamus, facilis eſt earum inquiſitio. Ipſa cerebri actio deficiens, ſopita atque obruta, remedium indicat, materiam peccantem à centro ad circumferentiam euocans: Præterea materia copioſa minuenda, frigida & humida calefacienda & exſiccanda, putrida latens, ſi qua eſt, eradicanda, viſcida, craſſa, quieſcens, detergenda, attenuanda, deriuanda, reuellenda; quis hæc non videt? Vtinam vero, eadem facilitate, qua cauſas & modum generationis malorum illorum omnium, & indicationes recenſuimus; remedia & auxilia in mediũ afferre poſſemus. Dicebat *Auicennas & Aetius*; *Si memoria repente lædatur, & corpus vtcunque bene ſe habeat, tunc vel Epilepſiam vel Apoplexiam, vel Carum, vel potius Lethargum aut ſimilem aliquem morbum metuendum eſſe.* Quanto magis hic in mora erit periculum? præſertim cum morb. iſte ſit antiquatus pene, & hactenus aliorũ Medicorũ auxilia nihil profuerint, imo cum etiã nũc paſſiones apoplecticas & paralyticas expertus ſit: Ac ſi ad vniuerſa & ſingula reſpicimus, difficilis omnino red-

detur curatio, vt vix ſperãdum ſit, breui temporis ſpatio morbum expugnari poſſe. Memoriæ amiſſio, inquit *Hippocrates, ſemper mala eſt:* Hic autẽ nõ ſimplex eſt malum, multa enim concurrũt, quæ curationẽ difficilem reddunt. Principio enim facultas princeps occupatur, & in ſocietatem mali rapitur ratio. Deinde intemperies non iam amplius eſt in habitudine, ſed in habitu: ipſa autem materia detinetur, nõ modo ob errorem externum, nam præcedens victus ratio pituitoſa & aer craſſior, multum ad hunc morbum afferre potuere; ſed multo magis ob principem facultatem læſam: Addo quod ægre vincetur peccatũ materiæ, quæ viſcida, dura, craſſa eſt; quieſcit pertinaciter, impacta inhæret, vt difficulter cedat remedio reſoluenti attractorio; vt taceam interim, non tantum tranſmitti ſemper à ventriculo, atque à cerebro attrahi materiam; verum etiam in ipſo capite nouam generari, quæ fouendo, alendo, conſeruandoque morbo ſufficiat. Dicebat Hippocrates, homines conſiſtentis ætatis lethargo opportunos eſſe: Huius rei exemplum hic habemus. Ne autem æger ſine omni ſalutis ſpe relinquatur, aliquid omnino tẽtandum eſt, præſertim cum corpus habeamus ſatis adhuc robuſtum, quod medicamenta etiam fortiora ſuſtinere ac perferre potis eſt. Quare vt ad curationem ipſam deſcendamus, ante omnia, ratione materiæ replentis ventriculum & primas vias, hoc enemate vtetur, quod non

modo

2. Prorhet.

Hippocr. 3. Aph.

modo ad aluum molliendam conferet, verum etiam fortiter trahet à remotis partibus.

℞ *Fol. parietariæ, Mercurialis, centaurii minoris, maluæ, biſmaluæ, ana* m. ß. *meliſſæ, betonicæ, hyſſopi, maioranæ, ana* m. j. *ſem. vrticæ, carthami, cyclaminis, ana* ℥ ij. *rad. ireos, cucum. aſinini, ana* ʒ j. ß. *pulpæ colocynthidis, agarici, ana* ʒ j. *prun. vngar. maior. numero* xij.

Decoq. in ſ. q. aq. fontis ad conſumptionem medietatis colaturæ: ℞ ℥ xij. *caßiæ pro enemate,* ʒ j. *elect. Indi. diacathol. diaphœnicis, ana* ʒ ij. ß. *hieræpicræ, bened. laxat. ana* ʒ vj. *ol. rutacei, anethini, laurini, chamomelini, ana* ʒ vj. *ſacch. rub.* ℥ ß. *vitelli oui, numero* j. *ſalis communis triti,* ℈ j. Miſce f. enema, applicetur mane hora viij.

Lenita aluo eiuſmodi enemate, cum longus & magnus ſit morbus, ac plenitudinis ſigna in toto corpore appareant, ad venæ ſectionem accederem; curarem autem illam vulnerari, quæ in dextro brachio communem ex baſilica & iecoraria ramum cõſtituit, vulgus medianam vocat: Deinde præſcriberem ſyrupos præparantes pituitam in cerebro:

℞ *Fol. ſtechados, betonicæ, ſaluiæ, hyſſopi, pulegii, anthos, maioranæ, ana* m. ß. *rad. acori contuſi,* ʒ ij. *ſem. rutæ, maioranæ, fœniculi, petroſelini, ana* ʒ j.

Decoq. in *aq. fontis* ℔. ij. *& vini albi boni* ℔. j. ad conſumptionem medietatis.

℞ De-

℞ *Decocti huius,* ℥ iij. *ſyr. de ſtechade, de hyſſopo, de duabus radic. de betonica, ana* ℥ iij. Miſce f. decoctum pro vno, & ſic pro aliis.

Tertio aut quarto die vtetur bolo in decocto prunorum diſſoluto:

℞ *Diaſebeſten lenit.* ℥ ß. *elect. Indi. diaphœnic. ana* ʒ j. ß. Miſce detur in charta. Signatur Bolus ſolutiuus.

Tandem poterit hac potione vti, quæ pituitam ex vniuerſo corpore educet.

℞ *Fol. capill. Veneris, meliſſæ, betonicæ, hyſſopi, fœniculi, ana* m. j. *ſem. carthami, fœniculi, petroſelini, ana* ʒ j. *flor. anthos. ſtechados, ana p.* ß. *fol. ſenæ mundat.* ℥ ß. *agar trochiſc. turbith, ana* ʒ j. ß. *rhabar.* ʒ ß. *ſpicæ, cinamomi, ana* ℈ ß.

Decoq. in ſ. q. aq. fontis puri ad tertias colaturæ, ℞ ℥ iiij. in quibus diſſolue: *Elect. Indi. maioris, diaphœnic. ana* ʒ iij. *mellis roſ. colati,* ℥ ij. ß. Miſce f. potio, detur in fictili. Significetur Hauſtus ſolutiuus.

Sequuntur deinceps ſuo ordine ea, quæ caput potiſſimum expurgant, è quorum numero ſunt pillulæ, ſternutamenta, maſticatoria, errhina: Quæ omnia hac forma præſcribi poſſunt.

℞ *M. pill. cochiar. fœtidar. de hiera cum agarico, ana* ℈ ß. *capital. d. n.* ℈ j. ß. *diagridii gr.* j. ß. *cum ſyr. de ſtechade* f. pillulæ numero 33. Significetur Pillulæ capitales.

℞ *Sem. ſtaphiſagriæ, hyſſopi, pyrethri, nigellæ, euphorbii, ſinapi, caſtorei, piperis, ana* ℈ ß.

Miſce

Miſce f. puluis. Significetur Puluis ſternutatorius.

℞ Rad. pyrethri, ℥ j. acori, cubebar. zinz. albi, maſticis, ana ℈ ß. cinamomi, ℈ ß. nuc. moſch. caryophyll. macis, ana ℈ j.

Inciſa craſſiuſcule ponantur in ſcatulam. Significetur Puluis maſticatorius.

℞ Fol. agrimoniæ, ſaluiæ, maioranæ, hyſſopi, ana p. j. rad. ireos, pyrethri, ana ℥ iij. agarici trochiſc. ℥ ij. flor. ſtechadis, anthos, ana p. ß.

Decoq. in ℥ vj. aq. fontis puri, & in colatura diſſolue: *Oxymel. ſimpl. mellis roſati, ana ℥ j. ß. hieræ picræ,* ℥ iij. Miſce f. naſale. Significetur Errhinum ſiue infuſio ad nares.

Pro diſcutiendis excrementis pituitoſis proderit etiam gargariſmus.

℞ Rad. ireos, pyrethri, ana ℥ iij. fol. hyſſopi, origani, ana m. *ß. ſem. rutæ, fœniculi, ana ℥ ij. flor. ſtechadis, p.* j. Miſce f. decoctio in ſ. q. aq. fontis puri ad conſumptionem partis tertiæ, coletur: In colatura diſſolue: *El. Indi. ℥ j. ß. oxymellis ſquillit. ℥ j. ß.* Miſce pro Gargariſmo.

Capiti etiam euacuando maſticatorium præſcripſi eiuſmodi:

℞ Pyrethri, maſticis, ana ℈ ij. ſtaphiſagriæ, cubebarum, ana ℥ j.

Ex his craſſo modo præparatis f. ſacculi maſticatorii, aut ex horum puluere cum melle excepto f. trochiſci maſticatorii, qui dentibus commorſi, lingua eleuentur poſt dentes.

Pro

Pro naſipurgiis vſus eſt *decocto nigellæ cum aq. maioranæ & ſucco rutæ*. Sternutatoria quoque facta ſunt ex *puluere hellebori, piperis nigri, zinziberis, maioranæ, & rad. pyrethri*. Capite hoc pacto probe expurgato, cum morbus ſit pertinaciſſimus, vſum ligni ſancti conſului, ad quem & morbus & tempus ipſum nos inuitabant. Hoc enim decoctum, vel ſolum ac propemodũ vnicum indicationes curatiuas omnes ſufficienter adimplere poteſt. Nam præterquam, quod modis omnibus potenter exſiccat, per caliditatem, per ſiccitatem, per ſe, & per imbibitionem: Sudorem quoque prouocat, tum & ſubtiliat & liquat tenacem materiam ipſis cerebri cellulis imbibitã, ac ſimul abſtergit & quod hic maxime quærimus, humoris viſciditati non parum reſiſtit, quin & vim quandam medicatam habet, vnde & aluum mouere ſolet. Vtatur igitur hoc decocto per 30. dies, aut etiam vlterius, prout vſum illius ſuſtinere poterit:

℞ *Palmæ ſanctæ* ℥ iij, *ſarſæ paril. recen. el.* ℥ ij, *cort. ligni ſancti* ℥ j. *rad. pæoniæ, fœniculi, petroſelini, ana* ʒ iij. *herb. betonicæ, agrimoniæ, meliſſæ, boraginis, ſtœchadis, ana* m. ß.

Incidenda incidantur minutiſſ. & in lib. xii. aq. fontis puri calid. infundantur per horas 24. bene tegantur, deinde coq. ad ignem lentum, cooperta, vſque ad medietatis conſumtionem, deſpumentur, & in fine iniiciatur nodulus:

℞ Spec.

℞ *Spec. diarhod.abb.ʒ iij. cinamomi ʒ ij.ß.cubebar ʒ j.ß. ligni aloes ʒ ß.*

Miſ. puluerizata ligentur in petia ex tela linea alba, & in vltima ebullitione nodulus ſæpe exprimatur, refrigerata colentur, ac ſeruentur in vaſe vitreo pro primo decocto, Signatur *Decoctum primum.*

De hoc bibat ſingulis horis matutinis ℥ vj. vel vij. vſque ad ℥ viij. & ſudorem exſpectet.

℞ *Eandem palmam ſanctam, corticem, ſarſam & reliqua reſeruata, &c.*

Coquantur ſine infuſione in lib. aq. fontis xviij. donec redigãtur in lib. xij. In fine vel paulo ante decoctionem addãtur vini albi impotentis lib. iij. Bulliant denuo vnica ebullitione, poſtea colentur & reponantur in vaſe lapideo, pro ſecundo decocto, vel pro potu in prandio ac cœna, Signatur *Decoctum ſecundum.*

℞ Palmam ſarſam & reliqua ſecundæ decoctionis, coquantur tertio ſine infuſione in lib. aq. fontis puri xviij. ad remanentiam lib. xij. Colentur cum expreſſione, refrigeratis addatur primæ decoctionis lib j.ß. Bulliant vnica ebullitione. f. decoctum pro potu quemadmodum ſecundum: Signatur *Decoctum tertium.*

Quod ad Topica auxilia, multa ſunt, quibus vtiliter vti poterit. Tale erit ſequens Oxyrhodinon.

℞ *Cala-*

℞ *Calamenti, thymi, pulegii, ſerpilli, maioranæ, m.j.* Decoq. in ſ.q. aq. fontis puri ad conſumtionem partis tertiæ. Decoctionis ℞ ℥ xij. *aceti opt.* ℥ ij. *ol. roſar.* ℥ iiij.

Mſ. f. oxyrhodinon, quo fomentetur cum ſpongia occiput.

Ad hæc odorifera maxime conueniunt, ad excitandam virtutem memoratricẽ, & pro confortatione cerebri, vt e.g. hæc pila:

℞ *Calami aromat.* ʒ ij. *cinamomi, caryophyl. ana* ℈ ij. *ſtyracis* ʒ ß. *Galliæ moſch.* ℈ j.

Cum modica cera f. pila quæ frequentiſſime odorata memoriam reficit.

Vel paretur huiuſmodi puluis pro fumo:

℞ *Ligni aloes* ʒ ß. *ſtyracis cal.* ʒ iij. *caryophyll.* ʒ ij. *benzoi* ʒ v.

Mſ. f. puluis ad fumum.

Require empyrica in dolore capitis præſcripta.

Vel paretur tale ſuffumigium pro corroborando cerebro:

℞ *Succini citr. albi ana* ʒ iij. *olibani* ʒ ß. *herb. hyſſopi, maioranæ, lauendulæ, ana m.j. ſpicæ Celt. m.ß.*

Ex inciſis & contuſis f. puluis pro ſuffitu.

Ad motum linguæ facilitandum frequenter vtatur hoc electuario:

℞ *Conſ. lauendulæ, anthus, ſaluiæ, ana* ʒ ß. *mythridatii, theriacæ Androm. ana* ʒ j. ß. *pulu. apopl. d. n.* ʒ ß. *caſtorei, gr. v. cum ſyrupo de hyſſopo q. ſ.* f. electuarium.

Pro

Pro lotione capitis conficiatur ſacculus eiuſmodi:

℞ Herb.maioranæ m. j. ß. abrotani, ſaluiæ, calamenthi, origani, roriſmarini, roſar. rub. hyſſopi, ſerpilli, ſtechadis Arab. ana m. j. baccar. lauri ℥ j.

Inciſa craſſiuſcule, inſuantur ſacculo lineo, qui interpaſſetur.

Pro reſtauranda peculiariter & mirabiliter confortanda Memoria, adſcribam vnguentum ex ſecretis meis, quo ipſe aliquando cum ſucceſſu feliciſſimo vſus ſum.

℞ Ol.coſtini, iuniperini, ana ℥ j. nardini ℥ ij. ol. de caſtoreo ℥ ß. ſpicæ ʒ iij. pul.cinamomi acutiß. pulu. apopl.d.n. ana ʒ j. caryophyll. macis, flor. anthus, lauendulæ, ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. celt. ana ʒ j. roſar. purp. cubebar. ſileris mont. piperis longi, cardamomi, ana ℈ ij. caſtorei ʒ j. vini maluatici ℥ iij. aq. roſ. fragrantiß. ℥ ij.

Coq. ſimul ad conſumtionem humiditatis vini & aquæ, poſtea colentur & exprimantur, addanturque: *Species diambræ, diamoſch. dulc. dianthus ana ℈ ij. moſchi opt. in aq. roſar. diſſol. ℈ ß.*

Mſ. pro vnguento, liniatur poſt capitis lotionem occiput.

Ad eundem vſum conferunt ſequentes morſuli:

℞ Spec. diamoſch. dulc. pliris arch. aromat. roſ. diagalangæ, flor. roriſmarini, lauendulæ, pul. apopl. d. n. ana ℈ j. ſpec. diambræ ℈ ij. cubebar. ſileris mont. pip. longi, ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. cinamomi, nucis moſch.

macis ana ℈ ß. extr. ligni aloes ℈ ß. galangæ gr. v. conf. anacardinæ ℥ j moſchi ℈ ß. ol. ſuccini gutt. iiij. fœniculi gutt. v. cum ſacch. albiſs. ℥ viij. diſſol. aq. roſ. fragrantiſs. & roriſmarini ana q. ſ. f. conf. in morſulis. Significetur: *Morſuli pro Memoria.*

Interdum vtebatur ſequente Electuario per vices:

℞ *Spec. diambræ, diamoſch. dulc. pliris arch. ana ℥ j. aromat. roſ. diagalangæ, ana ℈ ij. ſpicæ, caſtorei, ana ℈ j. Conf. anacard. diaſatyrii, ana ℥ j.*

Miſce f. Electuarium addendo moſchi parum, in aq. odorifera diſſoluti. Significetur, *Electuarium pro memoria.*

Si plura auxilia requiret morbus, tale emplaſtrum ſuturæ coronali applicari poterit, abraſis prius pilis.

℞ *Spec. diamoſch. dulc. dianthus, diambræ, ana ℈ j. pulu. apopl. d. n. ℥ j. ſem. nigellæ, naſturtii, ſinapi, pyrethri, bacch. lauri, iuniperi, caſtorei, ana ℈ ij. pip. nigri, albi, longi, ana ℈ j. pulu. roris mar. flor. lauendulæ, roſar. rub. anthus, ſtech. Arab. ſpicæ celticæ, Indicæ, ana ℈ j. cubebar, cardamomi, caryophyll. ligni aloes, ana ℈ ß.* Pulueriʒatis ſingulis cum *ol. zedoariæ, galangæ, nuc. moſch. macis, ana gutt. ij. ol. nardini, ℥ j. de caſtoreo, de euphorbio, coſtini, ana ℥ ij.*

Miſce f. cerotum, quod extendatur ſuper alutam ſuturæ capitis coronali, & ſimul occipiti applicandam, interpaſſetur. Significetur, *Emplaſtrum capitale.*

Talia pro rei neceſſitate plura excogitari & præſcri-

præſcribi poterunt. Pro fomento ſpinæ dorſi ac lumborum.

℞ *Fol. betonicæ, ſerpillæ, ſatureiæ, calamenthi, origani, ſaluiæ, rutæ, maioranæ, abrotani, pulegii, ana* m.j. *flor. roris marini, lauendulæ, ana p.ij. ſpicæ celticæ,* ʒ iij. *ſtecbadis Arab. p.ij. rad. acori,* ℥ j.ß. *bacc. iuniperi, lauri, ana* ℥ j.

Inciſa & contuſa inſuantur ſacculo. Significetur, Sacculus pro fomento.

Ante ingreſſum balnei hoc ſudorifico vtetur:

℞ *Theriacæ andromachi, mythridatii, ana* ʒ ß. *aq. ſcordii, fumiterræ, ſcabioſæ, ana* ℥ j.

Miſce f. potio ſudorifica, detur iij. horis ante ingreſſum balnei.

Ac tantum de φαρμακευτικῇ. De chirurgicis vero auxiliis, metuo, ne fruſtra quid adiiciam. Cõmendarem ante omnia in hoc negotio fonticulos & cauteria in ipſa commiſſura coronali, & paulo ſupra primam vertebram, quæ ad excitandam virtutẽ ſopitam plurimum facerent, ſed quia hæc remedia ne quidem audire ſuſtinent martyres illi delicatuli, lubens ea prætereo, illud ſaltem monendum ducens, loco cauteriorũ, ꝓ diuerſione materiæ, frictiones aſperiores & ligaturas violẽtas extremitatũ, & cucurbitulas ſcarificatas & nõ ſcarificatas adhibẽdas eſſe, ꝙ omnia poſt ſufficientẽ totius & partiũ euacuationẽ nõ citra vtilitatẽ adminiſtrari poterũt, quẽadmodũ etiã thermæ in ſequẽti vere mirifice proderunt. Quę ad diæteticã medicinę partẽ faciũt, ea ſupra

 ſcriptis

ſcriptis indicationibus reſpondeant. Aer ſit ſerenus, purus, clarus; Celſas ædes habitet, vt aura puriore fruatur, circa lacus, flumina & vliginoſa loca non verſetur; Auſtrinos flatus & pluuioſas conſtitutiones declinet: Ambientem frigidum & humidum, quin etiam frigidum & ſiccum auerſetur. Cibis incoquantur hyſſopus, ſerpillum, ſaluia, maiorana, pulegiũ: Improbatur eſus cœparum, & alliorum, & huius farinæ leguminum reliquorum: Potus cereuiſiæ frigidioris noxius eſt: Ebrietas autem peſtis eſt, morsque Memoriæ. Cibi omnes ſint bene alibiles, calidum & ſpirituoſum ſanguinem generantes; Prodeſt caro auicularum, perdicum, caponum iuuenũ, veruecina, hœdina; Pipiones commendantur ac turtures, turdi, merulæ, volucres mõtanæ, attagenes, anſeres & anates ſylueſtres: Perdicum oua etiam ſingulariter prodeſſe creduntur lethargicis; Fel autem perdicis, temporum arteriis illitum, memoriam collapſam reſtaurare accepimus. Iuſculis imponantur frequẽter aromata, roſmarinus, thymus, ſatureia. Leporinam carnem Medici omnes aiunt proprietate quadam cataphoras, lethargos, caros, comata inferre: Cerebrum cuiuſcunque animantis cum pituitoſum & ignauum alimentum præbeat, fugiendum: Piſces vitandi, niſi ſaxatiles probentur. Olera, lactuca, malua, & quas fatuas betas dixit Poeta elegantiſſimus, fugienda; quemadmodum ex fructibus horariis, pruna, perſica, mora, melones,

melones, cucumeres, aliiq; fugaces fructus. Nuclei pini, quadam proprietate conferunt. Caſeū & lacticinia omnia fugiat, parcius cœnet, liberalius prandeat. Vinum bibat purum, album, nō fugiens, non antiquum: Vini enim vſum omnino interdicere non poſſum: Nam quemadmodum lupini & fabæ aquæ dulceſcunt; ſic vino hominum ingenia creduntur dulceſcere. Habet autem in promptu artificiale illud vinum paratum ex ſaluia & hyſſopo, quo vtatur. Eſculenta pinguia & humida, & quæ craſſi ſunt ſucci, perniciosa omnia. Somnos profundos, præſertim meridianos ac diurnos, quantum poterit, fugiat. Proſunt exercitia corporis mediocria; equitatio, vectio, inambulatio, frictiones capitis frequentes, pectinationes matutinæ, odoramēta grata, quibus cerebrum nutritur. A veneris vſu nimio abſtinendum. Hęc ſunt, quæ pro Morbi præſentis curatione, cartis illinere viſum fuit. Reliqua & morbi mores, & tempus, conſultor optimus, nos monebunt. Deproperabam Cuſtrini. Anno 1583. Menſe Martio.

Ex libello meo, quemadmodum iuuenis de arte memoratiua mihi cōparaueram; hæc paucula adiicere libuit: Viderunt ſapientes, theſaurum inuentorum, atque omnium artium cuſtodiam eſſe Memoriam, eamque Sapientiæ Muſarumq; matrem indigitarunt, cumque viderent, rem eſſe maxime fragilem ac delicatā, in quam primo ſenectus incurrat, huius debilitati ſuc- F. H. D.

currere, & conſulere voluerunt, induſtria quadam & arte ſingulari, quam Memoratiuam Latini, Græci Mnemonicam appellarunt, quæ *teſte Cicerone* nihil aliud eſt, quam inductio quædam atque præceptionis ratio, locis & imaginibus, tanquam membrana conſtans, à *Simonide Melitone* primum inuenta; deinde per *Metrodorum Scepticum* perfecta. De hac ſcripſerunt *Cicero in Rhetoricis ad Herennium lib.*3. *Quintilianus lib.*11. *cap.*2. *Et Seneca*; noſtrorum maiorum tempeſtate *Franciſcus Petrarcha, Petrus Rauennas & Hermannus Bruſchius.* Verum hæc ratio ita mihi comparata eſſe videtur, vt naturalem memoriã potius onerent quam ornent, & iſta characterum atq; imaginum copia ingenii gignat inopiam; ſequaturque id, vt homines innumerabilium rerũ & verborũ imaginibus inutilibus prægrauati, cum ratione, vt ille ait, inſaniant. Alia igitur quærenda eſt Mnemonica, & vidẽdum, quomodo auxiliis medicis iuuari poſſit memoria. *Galenus* in arte ſua parua, cerebrum tenuitatis moderatæ, fomitem memoriæ, cauſamq; præcipuã eſſe arbitrabatur. *Auicennas* ſcriptum reliquit, egregiam illis ſuppetere memoriam, quorũ animi nullis non diſtrahuntur motibus, nec cõuellitur cogitatio, atq; ideo fieri dicit, vt pueri, quãuis naturæ humidæ, pertinaciter retineant, quę ſemel imbiberũt ob motus vehementiam. Quæ miramur, inquit *Thomas* ille *Aquinates*, ea firmiter agglutinãtur memoriæ. Hinc pueris omnia quæ audiunt

ac di-

ac diſcunt, mira eſſe videntur atq; inſolita. Naturale itaque eſt, quod *Quintilianus* ſcripſit, nos ea tenaciter retinere, quæ in teneris annis percepimus. Duo autē potiſſimum aduerſantur memoriæ: Frigiditas & Humiditas; Frigiditas enim ſiſtit motū ad memorandum neceſſarium: Humiditas autem retentionem impedit, & humido nimio ſenſus hebeſcunt: Hinc Humiditatis filia dicitur obliuio. *Cæcilius*: Itane es fide profluа, itane immemoris & madidæ memoriæ? Hinc *Plato* ſcriptum reliquit, ſapientiam habitare in ſicco. Hinc *Ariſtoteles*, in ſenibus & pueris vnam obliuionis cauſam agnoſcit, quod cerebrum vtrorumque ſit humidiſſimum, illorum quidem propter decrementum, horum vero, propter augmentum. Memoriæ autem adminicula præcipua hæc ſunt: I. Vnica & vehemens rerum impreſſio; vnde *Plato* dixit: *Diſcere nihil aliud eſſe quam recordari*. Et patet idipſum ex actionibus, quæ nos vehementer offendunt, ac de quibus vltionem meditamur. Hinc *Seneca*: Nihil tam difficulter conſeneſcit, quam vindictæ cupiditas. *Virg. Manet alta mente repoſtum*. *Plautus* iras plumbeas dixit, imprimuntur enim, quæ diſplicent, in memoriæ ſedem firmiter, ſicut in plumbum: Contra vero, beneficia ſingularia ſolent homines grati collocare in ꝓfundum memoriæ. II. Frequens & reiterata impreſſio: Hinc *Ariſtoteles*: Meditationes, & crebræ imaginū repetitiones, tuentur & cōſeruant memoriā, & *Seneca*:

Memoria nihil, niſi quod ſæpe nõ reſpicit. Sæpe recordari, medicamine fortius omni. III. Cum multa collecturus ſis memoria; ea quantum fieri poteſt, ad breuitatem paucitatemque reducas; & hoc eſt, quod in verſu præcipitur: *Scire cupis multum? Res ſit ſ'parata minutim.* Pro auxilio Medico poſt corporis totius ſufficientem euacuationem, & exquiſitam purgationem capitis, mane ieiuno ſtomacho, pectine poros capitis ſatis acri & aſpera frictione aperias, poſtea calido linteolo caput abſtergatur, deinde huius potionis deſtillatæ hauſtum exhaurias, ad ʒ iij. vel ʒ iiij. Inde ad horam dimidiam corpus placide moueas, poſtea ad meditationes te conferas:

℞ *Rad.. ireos, valerianæ, doronici, ana* ʒ ß. *herb. betonicæ, origani, ſerpilli, ana* m.j. *meliſſæ*, m.j.ß. *calamenthi, ſiſymbreos, ocymaſtri, ana* m.ß. *roris marini*, m.j.ß. *flor. lauendulæ, roſar. rub. ana* m.ij. *ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. ana* ʒ iij. *cinamomi interioris & acut.* ℥ ij. *galangæ, macis, caryophyll. ana* ℥ ß. *nucis moſch.* ʒ iij. *cubebarum, cardamomi, ana* ʒ vj. *zedoariæ,* ʒ j.ß. *pulu. ligni aloes,* ʒ v. *ſpec. diambræ, pliris arch. ana* ʒ vj. *ladani, caſtorei, aſæ dulcis, ana* ℥ ß. *thuris,* ʒ iij. *ſacch. albiſs.* ℔.ij.

Inciſa & contuſa, *in vini antiquiſſimi Rhenani* ℔.vj. *aq. roſar. fragrantiſ.* ℔. vij. *in vitro ſtercoribus equinis impoſita*, per octiduum maccrentur, deinde *in balneo Mariæ lento igne deſtillentur*, & vitrum, vbi alembico coniungitur, optime cuſtodiatur, ne ſpiritus euaporent.

Huius

Huius deſtillati vſus tantum eſt in hyeme & vere & autumno; poſt hauſtum, occiput vnguẽto bene inungatur, cuius deſcriptio iam paulo ante in conſilio meo de memoria pene amiſſa, tradita eſt. Æſtate autem propter ſummam deſtillati caliditatem, magis cõueniet ſequens electuarium, de quo ſumatur mane & ante ingreſſum lecti fruſtulũ magnitudine nucis auellanæ:

℞ *Spec. diambræ, diamoſchi dulc. pliris arch. ana* ʒ j. ß. *aromat. roſ. diagalangæ, ana* ʒ j. *ſpicæ Ind.* ʒ ß. *caſtorei*, ℈ i. *conf. anacard.. diaſatyr. ana* ℥ j. *ſacch. albiß. in aq. roſar. fragrantiſ. diſſol.* ℥ j. ß. *cum moſchi in aq. roſ. diſſol.* ℈ ß. f. electuarium pro memoria.

Experimentum ad memoriam, quo Ariſtotelem vſum eſſe aiunt: ℞. Vrſi pinguedinem, quam habet in humero ſeu ſcapula dextra, eamque pone in veſicam ipſius vrſi cum eius vrina, ſtent ſimul per octiduum, poſtea extrahe & adde ſuccum *Hormini, Euphragiæ, verbenæ, bugloſſæ, valerianæ, aloes an. partes æquales.*

Hæc ſimul miſce cum reliquis prædictis, ſuper ignem agitando cum ſpatula lignea, quoad fiat vnguentum ſpiſſum; Significetur vnguentum pro memoria.

Hoc etiam eclegma mirabiliter memoriæ conferre creditur:

℞ *Zinziberis, galangæ, maſticis, ana* ʒ v j. *nucis moſch. calami aromat. cubebarum, ligni aloes, macis, ſem. apii, ammios, ana* ʒ ij. *thuris albi, caryophyll. cardamomi, zedoariæ, pyrethri, caſtorei, pip. longi, nigri,*

coſti, cyperi, ana ℥ iij. *menthæ ſiccæ* ℥ ß. Terantur & pulucrizentur omnia, & cũ *ſacch. penidii* & mellis deſpumati quantitate ſufficiente f. Eclegma.

Hæc ex libello meo, quem mihi memoriæ cauſa ante annos 36. de Memoria confeceram. Cætera ex reliquis meis collectaneis addam:

Empyrica quædam pro Memoria remedia.

℞ *Mirobal. chebulor.* ℔ j. *piperis longi* ℥ iij. ß. *mellis deſpumati* ℔ j. *piper teratur & miſceatur cum chebulis, & melle,* adde: *Galliæ moſch.* ℥ ij. *moſchi boni* ℥ ß. Sumantur permixta vino, horis matutinis ℥ iiij. vel v.

Pro Memoria, remedium diuinum.

℞ *Myrrhæ el.* ℔ j.

Tunde in pulucrem ſubtilem, coque dura oua aliquot, ſeca per obliquũ, tolle vitella & imple oui albumen cum prædicta myrrha, & reſoluetur in oleum, quod ſerua ad partem in vitro: Idem fac, donec myrrha tota reſoluta fuerit. Seruetur hoc oleum vſui in cella ſub arena, quo ſi tempora & occiput inunxeris, mirabilem virtutem ad confortandam Memoriam experieris.

Aliud remedium pro Memoria.

℞ *Cubebar. cardamomi, croci, anacardi, ana* ad partes æquales: Trita ponantur in aq. vitæ ad tempus; Hac compoſitione inunge tempora & occiput & videbis mirabilia.

De ſequenti experimento iudicet lector, de quo

quo quidam magnifice crepant, addam tamen, vt accepi, cum eiuſdem Elogio: Experimentum ad Memoriam, vt omnia audita, viſa, lecta memoriter teneantur, quod emiſſe dicitur Carolus Dux Burgũdiæ à Doctore quodam Anglo, decem millibus florenorum; Comparabitur autẽ hoc oleo ſiue vnguento Memoria, nõ ad oſtentationẽ biduanam aut triduanam, vel ad exiguũ temporis ſpatium, ſed ad omnẽ vitam, vt omniũ ſemper & vbiq; recordari poſſis ac meminiſſe, vt omnino ſit Memoria Memoriarum. Deſcriptio talis eſt:

℞ Succi fol. meliſſæ, baſiliconis, Flor. *myricæ, liliorum, primulæ veris, roriſmarini, lauendulæ, boraginis, geniſtæ, ana* ʒ ij. *Aq. vitæ el. nymphææ, roſar. violar. ana* ʒ j. *cubebar. cardamomi, gran. paradyſi, ſantali muſcatell. carpo balſami, ireos, croci or. ſatureiæ, pæoniæ, ocymi ana* ʒ ß. *ſtoracis liquidæ cal. opopanacis, bdellii, olibani, gummi hederæ, ladani, ana* ʒ vj. *Rad. ariſtol. longæ, pæoniæ, Ol. terebinthinæ, benedicti forte card. bened. nardini, coſtini, iuniperini, laurini, maſtichini, de Been, de ſpica, ana* ʒ v.

Pulverizanda in pulucrem redigantur, probeq; miſceantur, ex aſſe, diſtillentur per alembicũ diligẽter obturatũ, primum exiguo & lento igniculo, mox igne clariore & luculentiore, vt hac ratione, nulla Perſarum gaza, nullo auro nec theſauro oleum penſandũ extrahatur. Aqua autẽ artificioſa ſingulatim haurienda, & ipſa panacea eſſe p̃hibetur. *Vſus.* Primis duob. menſibus quoti-

quotidie hoc oleo magnitudine piſæ, nares auriumq; foramina inungantur; deinde aliis duobus menſibus tertio quoq; die eadem olei quantitas repetatur, duobus autem menſibus ſequentibus, vſus eius tantummodo bis in hebdomade reiteretur; deinceps ſingulis ſeptimanis ſemel tantum, poſtea ſingulis 14. diebus ſemel, donec in ſua ſigna volubilis annus actus redeat, in orbem & ordinem, tunc iubet Plato quieſcere. Nam reliquis annis ſequentibus quatuor tantum vicibus ſi repetatur, ſat erit, eo potiſſimum tempore, quo feliciter vena vulnerari ſolet, vtpote, die Blaſii, & Philippi Iacobi Bartolomæi & Martini. Hoc eſt illud ſecretum ſecretorum, de conſeruanda ſcilicet in æternum memoria, quaſi vero immortalis eſſet hæc vita noſtra. Et iſta mihi conſcribillanti in mentem venit aurea Galeni ſententia, vbi ſcribit de pharmacis ad ſuffuſiones compoſitis; promiſſiones horum omnium magnificas eſſe, effectus vero aliquando nullos, aliquando valde exiguos.

Ad memoriam læſam, medicamenta & ratio compoſitionis.

C.H.D. IN accommodandis medicamentis, ſemper in conſpectu ſit *Galeni* admonitio, cum inquit: *Primo quærendum eſſe locum affectum, vt ſciamus, cui adhibenda ſint localia remedia, ſed & localibus præmittenda eſt totius corporis euacuatio, & propter hanc præparatio.* Hanc tamen ita neceſſariam putemus,

mus, cum in corpore toto aliqua exiſtit repletio, qua abſente recte ordimur curationem à localibus. Sed cum raro ſit in vna parte vitium, toto corpore puro, plerumque aliquid vniuerſalium particularibus præmittimus, quod qui neglig͠ut, eos in cura infeliciores experimur. Sed quia volumus totum purgare, inuenienda prius ſunt, quibus humores præparemus. Debent autem conſtare, tam qui præparant, tam qui purgant, ex cephalicis, ſtomachicis & epaticis: Nam propter horum cacochymiam totum corpus præcipue repletur. Hanc ob cauſam eligenda ſunt, quæ ſoli capiti, vel ſoli ventriculo, vel ſoli epati ſeruiunt, & inter ſe miſcenda: Aut eligenda ſunt ea, quæ has partes ſimul ſpectant, in iiſque eundem effectum præſtant, vt eſt betonica, ſaluia, quæ tam pro ventriculo quã pro capite & epate faciunt. Sumuntur vero in medicamentis, ſi polychreſta non ſunt ad manum, plura ad compoſitionem cephalica, quam ſtomachica, & horum plura quam epatica, aut è conuerſo, prout fuerit vel in capite vel in ventriculo plus humoris præparandi & purgandi; aut ſumuntur partes omnium æquales: Intentio vero eſt præparare & purgare humores frigidos, viſcidos, craſſos, in capite, ventriculo & epate: Itaque medicamenta ſint calida, tenuantia, incidentia, extergentia; quod ſi aer eſt calidus, temperamentum eſt etiam calidum, minoranda eſt in auxiliis caliditas per refrigerantia: Retinenda eſt attenuatio, in-

tio, inciſio & exterſio, qualia ſunt frigida, amara, vt cichoreum, oxymel, mel roſatum: Cogitandum tamen prius eſt de digeſtione:

Digeſtiua pro capite, ventriculo & epate.

℞ *Mellis roſ. col.* ℥ j. *ſyr. de ſtechade*, ℥ ß. *aq. ſaluiæ, lauendulæ, ana* ℥ j. ß. Miſce pro hauſtu.

℞ *Rad. acori,* ℥ j. *pyrethri, cichorii, ana* ʒ ij. *fol. ſaluiæ, rutæ, ana* ʒ ij. *ſpicæ, meliſſæ, flor. ſtechadis, fol. origani, hyſſopi, betonicæ, ana* ʒ j. *roris mar.* ʒ j. ß.

Inciſa & contuſa decoq. in ℔. ij. aq. ad medietatis conſumptionem: In colatura diſſolue: *Mellis roſ.* ℥ ij. *ſyr. de ſtechade, de betonica, oxymellis ſ. ana* ℥ v. f. Potio.

℞ *Maioranæ, ſaluiæ, ſpicæ, origani, chamædryos, ana* m. j. *rad. acori, cort. citri, ſem. aniſi, fœniculi, flor. ſtechadis, paſſul. mundat. ana* ℥ ß.

Decoq. in ſ. q. aq. ad med. Colaturæ adde *Mellis roſ. q. ſ. f. ſyrupus, condiatur cum nuc. moſch. & cubebar. ana* ʒ ß.

℞ *Syrupi huius,* ℥ ij. *aq. maioranæ, ſaluiæ, ana* ℥ j. *rutæ,* ℥ ß. Miſce pro hauſtu. Sumat per octiduum.

Oxymellis ſpecies tunc conueniunt ad capitis affectus, cum neruoſum genus eſt ſine noxa, alioqui non ſunt vſurpandi aut parum. Loco aquarum poteſt fieri decoctum, de quo ſumantur vnciæ aliquot, cum quibus ſyrupi miſceantur, vt:

℞ Fol. *hyſſopi, cuſcutæ, calamenti, betonicæ, maioranæ, flor. roris mar. ſambuci, thymi, ana* m. ß. *ſem. leuiſtici,* ʒ ij. *flor. ſtechadis,* ʒ j. ß. *rad. pœoniæ, fœniculi, ana*

li,ana ℥ ij.*paſſul. min.p.*ß. f. Decoctio in ſ. q.aq.

Poteſt etiam colatura aromatizari, vt:

℞ *Nucis moſch.* ℥ ß. *macis, cubebar. caryophyll. ana* ℈ i.*zinzib.* ℥ ß. f. Ex his cum linteo nodus, qui bulliat ſemel atque iterum in decocto, & exprimatur aliquoties. Huius decocti: ℞ ℥ iij. ß. *cum quibus miſce ſyrupos modo ſolito.*

Poteſt etiam decoctum fieri ex paucioribus, pro fortunæ & hominis circumſtantiis. Ante digeſtionem, vti ſolemus clyſtere leniente, vt:

℞ *Flor. ſtechadis, maluæ, chamomeli, flor. boraginis. ſummit. caulium rub. ana* m.j. f. Decoctio in ſ. q.aq. colaturæ: ℞ ℔. j. *in qua diſſolue: Caßiæ pro clyſt. pulu. ſacch. ana* ℥ j. *hieræ picræ vel diaphœnic. vel Indi. maior.* ℥ ß. *ol. communis,* ℥ iij. *ſalis triti,* ʒ j. ß.

Miſce f. Enema.

Vel ad decoctum ſume:

℞ *Sem. aniſi,* ℥ vj. *carthami,* ℥ iij. *caricar. ping. numero* viij. *rad. maluauiſci,* ℥ iij. *fol. maluæ, Mercurialis, ana* m.j. *flor. chamomeli,* m.ß.

Miſce f. Decoctio, cui adde reliqua. Poteris etiam lenientibus remittere decoctum, vel augere ex catalogo incidentium; ſed tamen obſerua, quod primi clyſteres nunquam debent eſſe vehementes: Conſultius ergo eſt, præmiſſo leniori poſtea iniicere fortiorem.

Loco clyſteris poſſumus etiam vti hauſtu lenitiuo, aut pillulis de hiera ſ. vel de hiera cum agarico aggregat: Qui poſſunt deinde augeri cochiis. Hauſtus poteſt eſſe eiuſmodi:

℞ Caßia

℞ *Caſſiæ vel Mannæ,* ℥ j. *vel* ℥ j. ß.

Diſſoluatur aq. lactis vel cic. rub. vel aq. mellis vel in brodio pulli aut prunorum additis, *Mellis roſ.* ℥ vj.

Aut ſic:

℞ *Flor. ſtechadis,* ℈ ij. *maioranæ, hyſſopi, cuſcutæ, ana* m. ß. *rad. liquiritiæ,* ℥ ß. *paſſul. min.* ℥ j. ß.

f. Decoctio ad medietatem. Colaturæ ℞. ℥ iiij. *in quibus diſſolue: Caſſiæ rec. extractæ,* ℥ vj. *diaphœnic.* ℥ ij. *ſyr. de ſtech. vel mellis roſ.* ℥ v. *vel* vj. *plus minus.*

Vel vtere Bolo.

℞ *Caſſiæ extractæ,* ℥ v. *diaphœnic.* ℥ iij. *ſem. pœoniæ,* ℈ ß. *cum ſaccharo,* f. Bolus.

Vel vti poteris infuſione agarici & rhabarb. vel poteſt dari puluis:

℞ *Turbith,* ℈ iiij. *zinzib.* ℥ ß. *ſem. pœoniæ, ſtechadis, ana* ℈ j. *ſacch. ad pondus omnium.*

f. Puluis ſumendus cum brodio aut aq. lactis aut vino calido, vel excipiatur hic puluis cum ſyrupo, & f. Bolus.

Aut paretur conditum:

℞ *El. lenitiui, diaphœnic. Indi. maior. ana* ℥ iij. *ſpec. diacarthami. diaturbith. vel agar. troch. ana* ℈ j. *conſ. ſaluiæ, borraginis, ana* ℥ ij. ß. *ſpec. diagalangæ,* ℈ j.

Cum melle roſato q. ſ. f. conditum, de quo primo ſumitur leniendi cauſa parum.

Poſſent etiam loco conditi fieri morſuli ex iiſdem ſpeciebus. Poſt lenitionem minorandus eſt humor iiſdem, ſolummodo auctis, vt fortius duca-

ducatur aluus. Cùm hoc pacto viæ ſatis euacuatæ videntur, tum demum vtiliter humores præparabuntur, dum appareat in vrina concoctio, tunc natura iuuanda eſt auxiliis paulo liberius purgantibus, quod ſi videretur moleſtum ægris, ſæpe iterare minorationem, proderit poſt vnā & alteram lenitionē alui, propinare cum digerētibus purgātia, ita vt ſyrupis diſſolutis cum aquis, decocto addantur electuaria hunc in modum:

℞ *Aq. fœniculi, betonicæ, ſaluiæ, ana* ℥ j. *ſyrupi de ſtechade, mellis roſ. col. ana* ʒ iij. *el. diaphœnic.* ʒ v. Miſce f. hauſtus.

Aut: ℞ *El. lenitiui, diaphœnic. ana* ʒ ij. *caßiæ extr.* ʒ v. f. Hauſtus, qui primo detur cum purgantibus, poſt per biduum ſine ipſis.

Hoc modo poſſumus decoctis immiſcere purgantia, de quibus tamen obſerua, ne admiſceantur potionibus nimis copioſe, præſertim viis nondum bene vacuatis. Itaq; melius eſt incoquere potionibus mediocriter purgantia, & poſtea augere eorū vim electuariis ſingulis hauſtibus addendis: Poſſunt inſeri ex purgantibus: *Carthami contuſi & in petiam lig.* ʒ iij. *rad. polypodii,* ʒ v. *agarici,* ʒ ij. *vel* ʒ iij. *ſenæ Alex.* ℥ j. ß. *vel* ℥ ij.

Cum vero hæc ſint amara, cogitandum eſt de ægri faſtidio, cuius ratione minuenda ſunt, quæ amaricant, vt ſunt *fol. ſenæ & agaricus.* His factis deuenitur ad diuerſionem per frictiones & alios modos, inde ad particulares capitis euacuandi modos deueniendum, vt ſunt Gargariſmi, vt:

℞ Aq. ſaluiæ, maioranæ, betonicæ, ana ℥ j. ſyr. de calamento, oxymellis ſquillit. mellis roſ. ana ℥ j.

Vel: *℞ Sinapis, mentaſtri, origani, ana ʒ ß. nigellæ, ʒ j. ß.*

Conquaſſata bulliant in ℔. j. ß. aq. ad duarum partium conſumptionem: Colaturæ adde: *Oxymellis ſ.* ℥ iij. f Gargariſmus.

Si voles eſſe fortiorem, adde *oxymel ſquilliticum*, fortius fit decoctum additione *Pyrethri, ſalis gemmæ, ſerpilli*; Remittitur autẽ additis paſſulis.

II. Maſticatoria, vt:

℞ Maſticis gr. x. Maſticentur, poſtea adde: *Gran. piperis* iiij. *integra*, & duo fruſtula pyrethri, maſticentur ſimul. Reſoluto pipere iterum ſumantur tot grana, aut maſticetur *radix polypodii cum modico ſalis, aut acori,* ʒ ß. *aut macis,* ʒ j. *pyrethri,* ℈ ij. *ſtaphiſagriæ, cort. rad. cappar. cubebar. ana* ʒ ß.

Ex his craſſo modo inciſis f. ſacculi maſticatorii, aut ex horum puluere cum melle excepto f. trochiſci maſticatorii qui cõmordentur dentibus, & poſtea lingua eleuantur poſt dentes.

III. Naſipurgia, vt:

℞ Maioranæ aq. ℥ vj. *rad. acori,* ʒ j. ß.

Radix contundatur craſſo modo, bulliat in aq. maioranæ ad medictatem: Colaturæ adde: *ſacch. albiß.* ʒ j. f. caputpurgium, quod trahatur in nares.

Vel: *℞ Succi bliti* per reſidentiam clarificati: *& aq. maioranæ,* in qua bulliuit *ſemen nigellæ, q. ſ.*

De hoc

De hoc trahantur in nares iiij. aut v. guttæ, ieiuno ſtomacho, ore aqua pleno: Si cupis fortius, loco bliti ſume *acori vel cyclaminis ſuccum*; ſi poſt vſum eorum ſentiat in naribus ardorem, attrahat ipſis naribus lac mulieris, vel oleum violarum.

Aut: ℞ *Nigellæ præparatæ tritæ cum aq. maioranæ*, vel decocto eius, trahantur in nares.

Sunt qui cum aq. maioranæ hieram picram miſcent, vel benedictam, vel auream Alexandrinam, nonnulli vtuntur ſucco rutæ, &c.

IV. Sternutatoria, vt:

℞ *Pulu. hellebori gr.* j. trahatur in nares, vel piperis nigri, vel maioranæ, vel cinamomi, vel ziniberis puluere vti licet; Remittuntur puluere violar. ſiccarum.

V. Errhina, vt:

℞ *Succi rad. ireos* ℥ iiij. Fiunt inde Errhina, quæ fortiora ſunt addito felle bouis aut capræ.

VI. Poma caput exſiccantia, vt:

℞ *Nigellæ præp.* ℥ ß. *caſtorei*, ℥ j. *euphorbii*, ℥ ß. *moſchi, gr.* ij.

Contuſa ligentur in ſyndone pro pomo. Poſſunt etiam fieri naſalia ex radice iridis, & naribus immitti, vel linteum filo circumligatum intingi poteſt ſucco enulæ vel iridis, & naribus immitti.

℞ *Storacis, calamitæ, ceræ, ana* ℥ j. ß. *ligni aloes, nucis moſch. thuris maſc. rad. pæoniæ, cal. arom. ana* ℈ j. *troch. Galliæ moſch.* ℈ ß. *moſchi gr.* f. ſ. a. Pomum in ſyndone.

℞ *Nucis moſch. macis, caryophyll. cubebar. cinam. el. ana* ℈ ß. *ſem. nigellæ, roſ. rub. ana gr.* xj. *Gall. moſch.* ℈ ß. Pulverizanda pulverizentur, incorporentur omnia cum ladano & ſtorace calamita, in *vino forti & aq. roſ.* diſſoluta *ana q. ſ.* addendo *moſchi in aq. roſar.* odorata diſſol. *gr.* iij. f. Pomum ambræ.

VII. Vtimur etiam aquis caput exſiccantibus, vt:

℞ *Vini fortiſ.* ℥ iiij. *aq. vitæ,* ℥ j.

In his bulliant: *Pyrethri,* ʒ ß. *caſtorei,* ℈ j. *caryophyll. macis, cubebar. cardamomi, ana* ℈ ij.

Miſce dentur in vitro ſtricti orificii.

Naſale:

℞ *Sem. nigellæ,* ʒ ß. *euphorbii, gr.* iiij. *caſtorei, gr.* iij. *pulu. maioranæ,* ℈ ß. *mellis q. ſ.* f. ſ. a. Naſalia.

Extra imponuntur ad alterationem capitis, ſacculi, vt:

℞ *Flor. chamomeli, betonicæ, verbenæ, maioranæ, abſinthii, roſar. rub. ſtechadis Arab. ana* m. j. *ſandaracæ,* ʒ ß. *fol. ſenæ,* ʒ iß.

f. Sacculus ad formam Byreti interpaſſatus; ſeruetur ad vſum:

Vel: ℞ *Flor. ſtechadis,* m. ß. *chamomeli quartam manipuli partem. cubebar.* ʒ ij. *Gallar. cypreſſi,* ʒ ij. ß. *roſar.* m. j. *ſandaracæ,* ʒ ß. *Galliæ moſch.* ℈ v. *ladani,* ʒ j. ß.

Contundantur omnia, f. ſpecies, ex quibus f. ſacculus in modum Byrethi, obducatur ſyndone rubeo interpaſſetur, calefiunt ſuper tegulam hi ſacculi, & imponuntur ieiunis: ſit autem ſacculus

culus eiuſmodi longior, quam latior, aut decoq. in vino, & expreſſus caliduſque adhibeatur poſteriori ſuturæ: Aut incoquatur vino; *Flor. ſtechadis, ſaluiæ, anthus, ana p.j. bacc. lauri,* ℥ ß.

Bulliant in vino, quod lateri infundatur, ſacculo calefaciendo, qui ſit quadratus, longior tamen, quã latior, obducatur ſyndone rubeo. Poteſt ex vino decoqui & expreſſus calidusque adhiberi poſteriori ſuturæ. Aut incoquantur *vino flor. ſtechados, ſaluiæ, anthos, ana p.j. baccar. lauri,* ℥ ß.

Bulliant in vino, quod lateri infuſum ſit pro calefaciendo ſacculo. Pro linimẽto vſurpari poteſt vinũ, cui ex ſuperioribus ſunt incocta; Aut fiat vnguentum molle, quo inungi poteſt ſutura occipitis. Mane vero ablui lixiuio medicato. Vnguentum poteſt eiuſmodi formari.

℞ *Fol. mentæ, abſinthii, ſaluiæ, maioranæ, calami aromatici, ana* ℥ j. *bacc. lauri, cubebar. ana* ℈ j.

Cõtundantur craſſo modo, bulliant in ℥ viij. vini optimi, ad cõſumptionem medietatis. Poſt coletur, colaturæ addatur: *Ol. coſtini, de piperibus, ana* ℥ j. ß.

Bulliant ad vini conſumptionem, tandem adde: *Pul. caſtorei, bacc. lauri, macis, cubebar. Gr. iuniperi, ana* ℈ j. *ceræ parum,* f. Vnguentum. His tamen niſi poſt vacuationes & diuerſiones vti non licet.

Inter localia ſunt etiam pulueres, qui ſuturis inſperguntur, vt:

℞ *Hyſſopi, maioranæ ſiccæ, ana* ℈ ß. *cort. thuris.*

maſticis, ana ℈ j. ß. *ſpicæ, flor. ſtechadis, macis, ana gr.* x. *caryophyl. nucis moſch. ana gr.* vj. *roſa rub. ſicc.* ʒ vj.

Tritis omnibus f. puluis.

Si memoria lædatur ab intemperie cerebri frigida tantum, conſultiſ. eſt lenire aluum hac potiuncula.

℞ *Fol. maioranæ, origani, betonicæ, ana* m. ß. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ʒ j. *pæoniæ,* ʒ ß. *flor. ſtechadis,* ʒ j. *ſaluiæ, roris mar. ana p.* ß. *fol. ſenæ,* ʒ iij. *paſſul. min.* ʒ ij.

Conquaſſata decoq. in ſ.q. aq. colaturæ: ℞. ℥ iiij. in quibus diſſolue: *Caßiæ extr.* ʒ v. *diaphœnic.* ʒ ij. ß.

Miſce f. hauſtus, pro neceſſitate, ſemel atque iterum repetendus.

Aut propinetur infuſio agarici, in qua diſſolue: *El. lenitiui, diaphœnic. diacath. ana q. ſ.*

f. Hauſtus.

Aut dentur pillulæ de hiera cum agar: aut propinetur infuſio turbith.

℞ *Turbith. deraſi,* ʒ iij. *zinzib.* ʒ j.

Infundantur in ℥ iiij. Decoctionis ſtechadis, *maioranæ, hyſſopi, cuſcutæ, thymi, ana p.* ß. *vel* ʒ ß. *liquiritiæ,* ʒ iij. *paſſular.* ʒ j.

Stent in infuſione horis tribus: Poſt expreſſionem fortem adde: *Syr. de ſtechade,* ℥ ß. f. potio, quæ augeri poteſt *diaphœnic.* ℥ ij.

Vel: ℞ *Diaphœnic.* ʒ iij. *agar. trochiſc.* ℈ j. *cum ſaccharo, q. ſ.*

f. Bolus, deauretur pro delicatis.

Poteſt

Poteſt etiam vſurpari *puluis turbith*, vt:

℞ *Turbith.* ℈ iiij. *zinzib.* ʒ ß. *pulu. pæoniæ, ſtœchadis, ana* ℈ ß. *ſacch. ad pondus omnium.*

f. Puluis pro vna doſi ſumendus ex brodio, ex aq. lactis, aut ex vino calido.

His præmiſſis intra corpus, ſumantur calefacientia ventriculum & caput, vt potiones.

℞ *Fol. ſaluiæ, betonicæ, maioranæ, hyſſopi, lauendulæ, ana* m. ß. *rad. acori, pæoniæ, cal. arom. ana* ʒ ij. *ſem. fœniculi, ſeſeleos, cymini, ana* ʒ j. ß. *flor. ſaluiæ, meliſſæ, roris mar. ſtechadis, pæoniæ, ana* p. ß. *paſſular.* p. j.

f. Decoctio in ſ. q. aq. colatura dulcoretur: *Sacch.* ℥ iiij. *ſyr. de hyſſopo, de ſtechade, ana* ℥ j.

Miſce f. potio.

Adhibentur & fomentationes, vt:

℞ *Acori, flor. ſtechadis, ana* ʒ v. *maioranæ, betonicæ, ana* m. ß. *ſaluiæ, rutæ, flor. chamomeli, fol. ſenæ ana* m. ß.

Decoq. in ſ. q. vini albi, in quo calido ponatur ſpongia noua, quæ expreſſa exhibeatur ſuturis, temporibus & occipiti. Refrigerata ter & quater recalefiant, fiat poſt frictionem, fomentatio calida, aut linteis huic decocto intinctis. Epithematis loco imponatur fronti ac ſuturis, idque reiteretur aliquoties.

Poteſt etiam potiſſimum occiput alterari lixiuio, vt:

℞ *Sulphuris viui,* ℥ viij. *fol. lauri, aſari, vrticæ, betonicæ, maioranæ, ſerpilli, ſtechadis, ana* m. iij.

 Bul-

Bulliant in ſ. q. aq. ad ſextæ partis conſumptionem, deinde f. lotio capitis.

Quinetiam pro linimento vinum vſurpari poterit, cui incocta ſint: *Flor. ſtechadis, ſaluiæ, anthus, ana p. j. bacc. lauri,* ℥ ß.

Bulliant, & eo q linimento liniatur frons & occiput.

Aut f. vnguentum molle, quo inungi poteſt ſutura occipitis; mane vero ablui lixiuio medicato paulo ante deſcripto:

℞ *Fol. mentæ, abſinthii, ſaluiæ, maioranæ, cal. aromat. ana* ℥ j. *bacc. lauri, cubebar, ana* ℈ j.

Cõtundantur craſſo modo, bulliant *in* ℥ viij. *vini opt.* ad conſumptionem medietatis, poſt coletur: Colaturæ addatur: *Ol. coſtini, de piperibus, ana* ℥ j. ß.

Bulliant ad vini conſumptionem, tandem adde; *Pul. caſtorei, baccar. lauri, macis, cubebar. gran. iuniperi, ana* ℈ i. *ceræ parum.*

Miſce pro linimento.

His tamen non niſi poſt euacuationes ac diuerſiones vti debemus. Eſt & electuarium confortans memoriam.

℞ *Conſ. ſaluiæ, anthos, pœoniæ, borag. ana* ℥ ij. *rad. cond. enulæ zinzib. cal. arom. ana* ℨ iij. *ſpec. diambræ, diamoſch. dulc. ana* ℈ j. *cum ſyr. de ſtechade q. ſ.*

f. Conditum, ſumendum in introitu lecti, vel: Parentur morſuli ex ſpeciebus, *Dianthos, diamoſchi dulc. pliris arcot. diagalangæ, aromat. roſat.* additis pulueribus, *Cubebar. macis.*

Lethar-

Lethargi Catholica.

Lethargus Latinis veternus eſt, ſic dicitur amiſſio Memorię cum ſomno inexpugnabili & febre lenta. Dicitur Λήθαργος, id eſt, iners obliuio, quia in hoc vitio memoria potiſſimum aboletur. Eſt igitur illud vitium, in quo patientes deficiũt in animali functione, tum ſentiente tum motrice; Diſtinguitur à Caro, quia Carus eſt affectus pariter frigidus eiuſdem cerebri cum defectu actionum principum, ſed citra inflammationem cerebri; Lethargus autem eſt cũ inflammatione. Forma illius conſiſtit in actione læſa, & eſt in genere ſymptomatum, ad differentiam eorum, quæ vel in mutata qualitate, vel in exeunte mutato conſiſtunt, vt habet *Galen. 2. de diff. ſympt. 2. & 3. de locis aff. 7. & 7 aph. 30. & 13. method. 21.* In his locis de Lethargo agitur. Conſiſtit autem hoc ſymptoma in actione læſa diminuta, vt proxime ad ablatam accedat. Et hæc quidem actio læſa & diminuta facultatis nõ naturalis, non vitalis, ſed animalis tam ſenſitiuæ quam motiuæ, quo ad ſenſus internos & externos: Lethargici enim nõ vident, quia ob ſomni profunditatem clauſos tenent oculos, non audiunt, quia virtus à nimia frigiditate adeo eſt ſopita, & intus concentrata, vt ſenſoria non exerceant proprias operationes; ſimiliter quo ad internas, non diſcurrunt, non memorantur niſi vi quadam excitati: Læditur igitur in hoc affectu actio animalis in motu & ſenſu, tum interno,

Conſule Hipp. 3 aphoriſ. 2. & 30. Item 7. aph. 21.

tum externo: Subiectum autem, quod hic læditur vel locus affectus eſt cerebrum, quod hic dupliciter afficitur, morbo in intẽperie & morbo in mala cõpoſitione. Intemperies autem illa eſt frigida & humida, quę facultas animalis adeo labefactatur, vt omni fere actione deſtituta ſit. Nam quod ad motricem, hæc detinetur pigritia & inertia ſeu ineptitudine ad omnẽ motum: Eadem eſt ratio ſentientis facultatis tã internæ quam externæ, quælibet enim ab inſigni frigore veluti ſopitur. Hæc autem intemperies cerebri frigida & humida coniuncta eſt cum materia, non flatulẽta, ſed corpulenta & humoroſa, qualis eſt pituita, quæ peccat hic faciendo tumorem inflammatorium. Eſt igitur Lethargus affectus inflammatorius frigidus, ad differentiam phrenitidis, qui eſt affectus inflammatorius calidus, vt docebat nos *Galenus* 13. *Meth.* 21. Hinc Auicennas veritatem illam non ignorans dicit, Lethargũ eſſe apoſtema cerebri frigidũ. Fit .n. Lethargus nunquã citra febrẽ, quia cerebrum eſt inflammatũ, quare ſemper in hoc affectu coniunctam habet febrem. *Hip.* 2. *de morbis vulgarib.* ſtatuit Lethargum eſſe morbum acutiſſ. vt in 4. vel 7. die terminetur vel ad ſalutem vel ad mortem; Hoc autem nõ contingit ob ſolam intemperiem cum materia, niſi accedat eiuſdẽ inflammatio, hæc enim morbũ facit acutiſſimũ. Corripitur autem cerebrũ in Lethargo, inflammatione non ſecundum ventriculos, quia ſic fieret apoplexia

poplexia vel epilepſia in quibus motus & ſenſus omnino ſunt ablati, ſed ſecundum inuolucra & poros eius, & quidem non ſecundum totum, ſed ſecundum partem determinatam & poſteriorē potiſſimum, ſi loquamur de Lethargo incipiente, quia prima actio, quæ in Lethargo læſa conſpicitur, eſt Memoria, hæc autem in poſteriore parte reſidet; ſed Lethargo vlterius progrediente, ſimul etiam anterior & media pars corripitur, vt omnis actio facultatis motricis & ſenſitricis tunc læſa ſit: Et ſic cerebrum non ſecundū totum, modo ſecundum partem determinatam afficitur; Quæritur autem; an in Lethargo cerebrum ſolum ſit læſum; an vero etiam membranæ eius lædantur? Si Lethargus adhuc eſt in habitudine, tunc læſum erit ſolum cerebrum : Si vero longius progreſſus fuerit, & iam ſit confirmatus, in habitu, tunc cerebri affectio communicabitur etiam membranis cerebrum continentibus, & tunc ſalus omnis deſperata eſt. Sed cur in Lethargo primo afficitur cerebrum, inde membranæ, in phrenitide autem fit oppoſitum? Ratio colligitur à ſimilitudine, quam habet cerebrum in Lethargo cum materia pituitoſa; Cum enim Lethargus fiat à pituita frigida & humida, maximam habet ſimilitudinē cum ſubſtantia cerebri, & maiorem quam cū membranis. Hinc fit vt in cerebro ab hac materia f. & h. occupato propter συμπάθειαν primo fiat inflammatio, poſtea hæc communicetur membranis;

branis; Oppoſitum fit in phrenitide. Cum enim phrenitis fiat à materia calida, quæ magis ſimilis eſt membranis, & à cerebri natura magis aliena, hæc materia calida aſcendens in cerebrum primo ſuſcipitur in ipſis membranis, inde cerebro cõmunicatur. Ex his licet colligere huius morbi eſſentiam. Eſt igitur Lethargus actio fere ablata facultatis animalis cerebri motricis & ſenſitricis, internæ & externæ, producta non ſolum à cerebro frigidiore & humidiore cum materia conſimili correpto, verum etiam à tumore inflammatorio eiuſdẽ cerebri cauſato ab eodem ſucco pituitoſo, qui putreſcens, ſui copia cerebri ſubſtantiam in tumorem primo attollit, inde etiam membranas. Supereſt igitur, vt cauſas generationis ſucci Lethargum facientis inquiramus: qui ſuccus cũ ſit humor pituitoſus & proinde frigidus & humidus, is gignetur potiſſimũ in epate, veluti in officina generationis humorum omnium. Gignitur autem ibi dupliciter: Primo facultate ipſius labefactata, ſecundo propter vitium ventriculi. Si gignatur ob facultatem labefactatam epatis, cõcurret epar ad multiplicandum ſuccum pituitoſum, per intemperiem frigidam & humidam: Si vero aliunde manat vitium, quod vel fiet à ventriculo, vel à cauſa externa: A ventriculo, quoties ipſe etiam ob diminutum calorem plus iuſto pituitam generat, cum copia in epate ſuſcepta, in ipſo & in toto corpore remanet: Si vero ob externam cauſam id

ſam id contingat, fiet propter vſum ciborum frigidorum & humidorum: Vbicunque ergo genitus fuerit hic ſuccus, cũ non poſſit Lethargum inducere, niſi caput occupet, illudque inflammatũ in tumorem attollat, iure cauſas huius fluxionis inueſtigabimus; Fluit igitur hic ſuccus ab aliis partibus in cerebrũ, vel ob tranſmiſſionem, vel ob attractionem: Ob tranſmiſſionem, quando epar multa huius ſucci copia grauatum, ſuccum ipſius tranſmittit in cerebrũ, vbi diutius, quam par eſt, detentus putreſcit, & putreſcens inflammationem faciendo lethargum efficit: Vel fluit hic ſuccus, qui à loco affecto attrahitur. Attrahi autem poteſt, vel quia pars affecta eſt doloróſa, vel quia calidiore tenetur intemperie: Nam dolor & calor attrahunt. Ex his propoſitis facile differentiæ & ſigna cognoſcuntur. Ex ſignis aliqua denotant Lethargum imminentem, aliqua præſentem: Imminentem cognoſcemus, ſi conſpexerimus actiones læſas, quia vbi imminebit, aderit inconſueta pigritia & inertia ad quemcunque corporis motum & ad actiones ſenſitrices, aderit etiam capitis grauitas ob copiam materiæ frigidæ & humidæ, vt ratione frigiditatis calor diminuatur, ratione copiæ ſubmergatur & q. ſuffocetur, vt eius motu impedito ſequatur prigritia & inertia; Aderit etiam inuſitata ad ſomnum pronitas, & ægri plures habebunt oſcitationes: Pulſus erit tardus & mollis, id eſt, minũs velox & frequens,

frequens, propter frigidam materiam, & ob locum affectum, qui mollis eſt, nempe cerebrum: Quo ad Lethargũ præſentem, dum Lethargus fieri incipit, cognoſcemus ex tremore capitis, qui indicat, materiam nõ ſolum caput occupare, ſed incipere etiam putreſcere, vt ex *Galeno habetur* 7. *Aph.*21. Pulſus erit rarior, tardior, mollior, & omnis ſenſus ac motus euidẽter diminutus obſeruabitur, ita vt ægri non modo decumbant, ſed immobiles permaneant, & nõ niſi excitati & puncti expergiſcantur. Deinde Lethargici non ſolũ febricitabunt, ſed & circa faciem, calorem maiorem præ ſe ferent, quia materia in cerebro putreſcere incipit: Facies pallida erit & tumida; Excrementa etiam erunt molliora & humidiora: Vrina non ſolum verget ad albedinem, ſed quo ad eſſentiam, cum antea eſſet turbulenta, incipiet clareſcere. Materia enim, quæ antea per lotium expurgabatur, dum in caput rapitur, non amplius exit per lotium. Etſi autem tanta eſt ſimilitudo inter Carum & Lethargum, vt difficulter diſtingui poſſint: Tamen ex qualitate inprimis ſomni diſtinguuntur; In Caro enim ſomnus longe eſt profundior, quam in Lethargo. Deinde ſi Lethargici doloroſe pungantur, expergiſcuntur & loquuntur. Poſtea Lethargum ſemper ſequitur febris, quæ Carum antecedit: Lethargus enim eſt inflammatio cerebri; Ad inflammationem autem partis præſtantis neceſſario febris conſequitur: Carus aũt fit ci-

ſit citra inflammationem, ideo febris earum ſequitur. An vero in Lethargo, ſolum cerebrum, an etiam mẽbranæ lędantur, cognoſcemus, quia omnia ſymptomata erunt in extremo peſſima: An aũt materia fluat per attractionem, cognoſcemus, ſi præceſſerit Lethargum vel dolor capitis, vel intemperies calidior; Quę ſi nõ præceſſerit, indicium erit, materiam caput petere potius per tranſmiſſionẽ, quam per attractionem.

Indicationes. Cum Lethargus fiat ex intemperie frigida & humida, erit exſiccandũ, & quia fit à caliditate valde remiſſa, non cum frigidis, ſed potius remiſſis agendum; Materia pituitoſa, copioſa, craſſa, viſcida, indicabit euacuationem, attenuationẽ, deterſionem; Ratione inflammationis, nulla oritur vtilis indicatio, quia inflammatio, cũ ab hac materia dependeat, ſcopi priores ẽt inflammationi ſatisfaciunt. Materia genita euacuanda; quæ vero adhuc generari debet, cũ generari poſſit, vel à mala victus ratione, vel ab intemperie frigida & humida epatis & ventriculi, congrua victus ratio præſcribenda, & intemperies epatis ac ventriculi corrigenda erit. Si virtutẽ conſideremus, cũ in Lethargo, à nimia copia materiæ faciẽtis ſomnũ profundum, veluti ſubmergatur & ſuffocetur, indicabitur auxiliũ euocans virtutẽ ſopitam à centro ad circũferẽtiam. Quibus ſcopis ſatisfacere eſt difficile. Nã Lethargus cum ſit morbus inflammatorius, & quidem partis præſtantiſſimæ, cerebri, affectus

certe

certe non leuis eſt, vt iure *Gal.* 4. *de præſagiis pulſuum* 14. ſtatuat, Lethargum vitium eſſe admodum periculoſum: Et 2. de morbis vulg. Lethargum dicebat vitium eſſe acutiſſimum, cum in 4. & 7. die interimere ſoleat, quem diem ſi patiens pertranſeat, non erit leuis ſpes futuræ ſalutis: Eo autem Lethargus erit periculoſior, quo magis prodibit à copioſiore & craſſiore humore, quibus ſi virtutis etiam imbecillitas ſuperuenerit, cura adhuc erit difficilior.

Lethargi cura.

SI quis affectus eſt, qui chirurgia indiget, is vnus certe erit Lethargus, vt in eo liceat administrare non ſolum venæ ſectionem, ſed cucurbitulas ſcarificatas & ſiccas, ligaturas, frictiones, veſicatoria, inunctiones & cauteria. Quod ad ſanguinis miſſionem, is mittendus eſt ratione præſentis inflammationis, non tamen magna huius copia euacuanda eſt, magis enim poteſt huius affectus frigiditas, moderando quantitatem debitam, quam copiam ſanguinis indicando, vt ſi à parte copiæ mittere liceat ℥ x. ratione frigiditatis & humiditatis ſatis erit ℥ v. vel vj. mittere. Dum autem venam ſecamus in Lethargo, foramen amplum eſſe debet, quia ſanguis craſſus eſt, & ſi cucurbitulæ affigendæ ſunt, debemus inprimis ſpongia, aqua tepida, imbuta & expreſſa fouere & perfundere loca, in quibus ponuntur cucurbitulæ, vt ſanguis craſſus aliqua

ratione attenuetur, & per anguſta foramina euacuetur. Si totum corpus repletum ſit, ſecanda erit cephalica dextri lateris; hæc enim & totum euacuat, & caput ſimul affectum reſpicit, niſi mulieri menſes ſuppreſſi fuerint, tunc, vena pedis aperienda, quemadmodum hæmorrhoidibus ſuppreſſis, ſanguiſugæ partibus illis applicādæ ſunt: Eadem ſit ratio de cucurbitulis, quæ dum gratia euacuationis totius adminiſtrantur, debent infernis potius, quam ſupernis partibus applicari. At ſi plenitudo non fuerit in toto, ſed in capite tantum, vbi adeſt inflammatio, tunc ipſis ſpatulis ac dorſo applicandæ ſunt cucurbitulæ, tanquam loco propinquo. Frictiones vero, modo adhibentur reuulſionis gratia, modo ob reſolutionem huius materiæ: Si propter reuulſionem, frictiones adminiſtremus, cum reuulſio à longinquo fieri debeat, in extremis partibus, vt in tibiis & coxis adminiſtrentur, quarum ratione materiam fluentem in caput ad inferiora reuellimus, & iam fluxam pariter trahimus: Si vero vtamur frictionibus, gratia reſolutionis materiæ iam fluxæ, ratione loci affecti, frictiones debent adminiſtrari partibus ſupernis, brachiis ac dorſo, quaſi locis propinquioribus. Quod autem poteſt prohibere, quo minus his vicinis partibus adminiſtrentur, eſt repletio totius, quam ſupponimus iam euacuantibus & reuellentibus ablatam eſſe: Si ſomnus, ſit profundior, frictiones aſperiores eſſe debent, vt cu-

tem ad rubedinem vſq; fricemus, id quod petiis aſperioribus fieri ſolet, & manibus inunctis oleo aliquo aperiente & reſoluente materiam, vt *Ol. chamomel. rutaceo, laurino, vel etiam ol. de caſtoreo,* quod maxime cõmendatur, propterea Alexander Trallianus tanti fecit caſtoreum intus etiam adminiſtratum, in curando lethargo, vt ſcribat, pleroſque etiam deſperatos eius vſu reuocatos eſſe; Præter frictiones ſunt etiam ligaturæ, quæ ratione reuulſionis fiant in extremis partibus, vt in pedibus, ratione materiæ iam fluxæ, fiant in partibus viciniori̇bus, vt manibus & brachiis, quæ ligaturæ in Lethargo periculoſo ſint etiam magis doloroſæ. Neque etiam veſicatoria hic negligenda ſunt; Cum enim Lethargus ſit affectus valde acutus, vt non det inducias, vtendum eſt remediis, quæ citiſſime agunt, cuiuſmodi ſunt veſicatoria, quæ ſpacio 4. 6. vel 8. horarum operantur: Hæc autem conueniunt dupliciter: quia euacuant, & quia ratione doloris ſopitam virtutem excitant, vt vtraque ratione in hoc affectu non ſint negligenda: Si igitur veſicatoriis vtimur gratia reuulſionis, vt quando materia raptum habet in caput, loco longinquo, vt cruribus affigantur, quando Lethargus fieri incipit: Si vero iis vtimur deriuationis gratia, vt quando materia iam impacta eſt cerebro, & in ipſo capite quieſcit, quando Lethargus iam factus eſt, tunc deriuando euacuabimus materiam, quæ deriuatio fiet in loco proximo; & ſic veſica-

veſicatoria adminiſtranda ſunt vel ſpatulis, vel etiam poſt aures, quia natura ſolet per has partes materiam euacuare. Poterit autem veſicatorium tale deſcribi:

℞ Cantharides ℥ iij. ſinapi caſtorei ana ℥ ß. aceti ſquillit. q. ſ.

Miſ. & cum modico frumento f. paſta, quæ dictis partibus admota veſicas excitabit. Cum autem tanta vis eſt Lethargi, vt ſomnus profundus perſeueret, virtuſque vſque adeo eſt concentrata & ſopita, tunc cogemur etiam ignito ferro excitare cauteria, in occipitio inter primam & ſecundam vertebram, ita enim fiet euacuatio materiæ, & ratione doloris, euocatio concentratæ virtutis, quo auxilio reliquis non conferentibus, plerique ſunt reſtituti. Quantum ad pharmaciam, quæ totum reſpicit, de hac alibi diximus; Vnum tamen hic non prætermittendum, quod in hoc affectu peculiare eſſe videtur, vt dum purgantibus vtimur, quandoque vtamur ſolis purgantibus pituitam, quandoque permiſceamus, quæ bilem quoque euacuent. Si enim curamus Lethargum, qui eſt in fieri, in quo materia in caput fluit, materia fluens cum ſit craſſa & viſcida, & propter lentorem ac viſciditatem nequeat ſola ferri ſurſum, eget aliquo vehiculo tenuiori, hoc eſt, humore bilioſo, qui craſſam pituitam in cerebrum deferat; Quare dum hoc tempore euacuationem molimur, debemus purgare nõ ſolam pituitã *agarico, turbith,*

colocynthide, verum etiam tunc ſimul permiſcebimus aliquid, quod bilem euacuet, vt *rhabarbarum vel gr.* ij. *vel* iij. *ſcammonei.* Si autem euacuamus in lethargo iam quieſcentē materiam, iam fluxam, quia tunc ſola peccat pituita, ſatis erit vti ſolis remediis pituitam euacuantibus; quia vero ægri in lethargo non admittunt euacuantia; ſemper enim ſomno detenti ſunt, ideo loco euacuantium per os, vel clyſteriis vel ſuppoſitoriis acrioribus vtendum eſt, vt: ℞. *Fol. Mercurialis, centaurii min. carthami ana* m. j. *agarici trochiſc.* ℈ iiij. (loco illius vrgente maiore neceſſitate, *pulpæ colocynthidos*, ʒ j.) Miſce decoq. *in aq.* ℞. *Decocti.* ℔. j. in qua diſſolue: *Mellis roſ. ſolut.* ℥ iij. *diaphœnic.* ʒ ij. *ſalis communis tantundem*; Miſce ℞ clyſtere Suppoſitorium acre tale ſit: ℞ *Pulpæ colocynthidis*, ʒ j. ß *ſalis gemmæ*, ʒ j. Miſce cum melle q. ſ. f. ſuppoſitorium. Qua euacuatione præmiſſa, vt totum reſpicit, deueniendum eſt ad ea, quæ caput repletum euacuant ſenſibiliter & inſenſibiliter: Senſibiliter, vt ſunt ſternutatoria, maſticatoria & huiuſmodi; Inſenſibiliter, vt ſunt, euaporationes & inunctiones. Sternutatoria fiant ex iis, quæ vim habent humorem lentum & craſſum impactum cerebro, attenuandi, detergendi, purgandi, huiuſmodi ſunt, quæ à *Galeno lib. de inſtrumento odoratus in lethargo probantur: Pyrethrum, piper, agaricus, helleborus albus, epithymus, caſtoreum,* quæ omnia ab Auicenna etiam proponuntur, & Gal. etiam vſq; ad ſinapin aſcen-

aſcendebat,morbus enim eſt valde acutus & cõtumax, ex his igitur propoſitis f. puluis, quem naribus inſufflemus per arundinem perforatam, vt lethargicus ſomno ſopitus excitetur & ſternutet,& ſic materia impacta euacuetur. Poſſumus etiam vti maſticatoriis, ſi patiens non eſt detentus profundo ſomno: Vt ex *maſtiche, pipere, pyrethro*; quo tempore palatum etiam inungamus *theriaca, mythridatio, triphera magna,&c.* Quæ vero inſenſibiliter euacuant,ſunt euaporationes, quæ ex iiſdem materiis fieri poſſunt, vt ſi incoquamus *aquæ caſtoreum, ſaluiam, rutam, ſtichadem*,& ſimilia, ac talem euaporationem admoueamus naribus patientis & meatui auditorio, mediante arundine perforata, cuius altera pars extrema ſit immerſa dicto decocto calido, altera extremitas ipſam aurẽ ingrediatur. Tandem pro curatione lethargi etiam reliqua adminiſtrabimus extra,ipſi capiti,reſpicientes ad materiam modo fluentem modo fluxam: Ratione materiæ fluentis, in principio lethargi, vtemur repercutientibus, ne materia à capite ſuſcipiatur. Tale medicamentum repercutiens erit factum ex *oleo roſ.* non tamen roſato omphacino, ſicut in phrenitide, quia lethargus eſt affectus valde frigidus, ideo non admittit medicamenta frigidiora citra noxam. Quare hic vtendum erit *ol. roſ. cum caſtoreo & aceto ſquillitico.* ℞ Ol. roſ. *completi*, ℥ ij. *caſtorei triti*, ʒ j. *aceti ſquillit.* ad penetrationem & attenuationem, ʒ iij. Miſce pro oxy-

 rhodi-

rhodino, & apponatur commiſſuræ capitis abraſis capillis: In augmento vtamur eodem oxyrhodino, addentes *ol.chamomel.& rutaceum*, quæ diſcutiunt. In ſtatu autem vtendum eſt ſolis reſoluentibus, ſicut etiam in declinatione, niſi quod in declinatione validioribus vtamur reſoluentibus, in ſtatu vero mitioribus, vt in declinatione; ℞ *Caſtorei* ʒ j. *ſinapis* ℈ j. *calamenti mont.thymi an.* ʒ ß. *ammoniaci* (vt demus formã conſiſtentem) ʒ ij. *terebinthinæ* ℥ j. ß. Miſ. & appone cõmiſſuræ coronali. NB. *Hic dubitatur, cũ in Lethargo ſomnus & obliuio vigeat, quæ ſunt à materia frigida & humida, quomodo hic affectus ab inflãmatione fieri queat.* Reſpondet excell. Capouaccius, pro ſolutione dicendum, ſomnũ fieri poſſe etiam à ſola humiditate, vnde *Gal.4. de præſag. pul.c.*8. ait, coma fieri diſcraſias humidas. Neq; in Lethargo ſomnus eſt ita ꝓfundus, vt in Comate & Caro. Quo ad obliuionem & inertiam, ſcire oportet cum *Gal.in arte medendi*, cerebrũ eſſe aptum ad actiones obeundas, dum ſubſtantiam obtinet tenuem ac ſtabilem, quæ formas facile ſuſcipit, hæc autem in Lethargo deſiderantur; nam in eo cerebrum ita ſe habet, vt ſpõgia aqua repleta, vnde inſtar ſpongiæ in tumorem attollitur: Sicut igitur ſpongia ita repleta humiditates non ſuſcipit, ita cerebrum repletum non ſuſcipit aut vix ſuſcipit, vt imaginatio veluti deficiat; Præterea, vt ſpongia repleta nõ ſinit humiditatẽ per ſuos poros penetrare; ita ſpecies per-

meare nõ poſſunt per cerebrũ, vnde diſcurſus & imaginatio læduntur. Excell. Mercurialis ſic ſtatuit, certũ eſſe, Lethargũ propriè ſic dictũ ſemper fieri à putreſcẽte pituita, ſed p̃ſupponit hæc duo: Primo putredinẽ pituitæ leuem & exiguã eſſe; Secundo propter hanc rationem neceſſario etiam febrem, quæ huiuſmodi Lethargũ comitatur, eſſe leuem ac lentam; ſequitur .n. leuẽ putredinem humoris frigidi. Sed cur eſt, quod pituita putreſcẽs facit ſomnũ profundum. Cũ cõſtitutũ ſit à Galeno, ſomnos profundos & Lethargũ ipſum fieri à ſummo frigido? Ratio huius rei eſt, quia pituita, quomodocunq; ſit, ſemper comparata ipſi cerebro, eſt frigidior, vnde quãto magis in cerebro hæc pituita fuſa eſt, tanto latius & cõſequenter, tanto vehementius ſuã frigiditatẽ cerebro cõmunicat. Funditur aũt pituita in Lethargo à calore putredinali, quia cum antea craſſa eſſet ac viſcida, ope caloris putredinalis magis ſubtilis, & magis tenuis redditur, quo fit, vt eius frigiditas magis agat; ꝓpter ſubtilitatẽ .n. magis penetrat. Huc accedit ꝙ calor ille cũ agat & moueat, cõſequẽter pituitã ipſam per totũ cerebrũ diffundit, cũ qua diffuſa ſimul propagatur pituitæ frigiditas. Quare conſtat, pituitam q̃ Lethargũ in cerebro facit, putreſcere, nõ quidẽ in tumorẽ datã, ſed fuſam ſolummodo, & in meatib⁹ ipſis diſpſam. Quare neq; Galen. neq; vllus Græcor. alius, in lethargo tumoris meminiſſe videt̃, ſol⁹ Auicen. lethargũ dixit apo-

ſtema frigidum. Omnis autem lethargus *Celſo* lethalis eſt, & *Hipp. 2. de morb.* dicit, lethargicos fere ſeptimo die interire, qui hunc pertranſeunt, eos ſeruari. Idem *3. de morb.* iudicat, lethargicos, ſi fœces emittant liquidas, pro deſperatis haberi. Et *Auicennas* tradit, lethale eſſe in lethargicis, ſi accidentia augeantur & ſudor abundet, & ipſi non reſpirent; *& 7. aph.* ſcriptum eſt, tremorem in lethargo malum lethale eſſe, eo quod indicium eſt, principium neruorũ magnopere tentari. De febre autem in lethargi curatione nulla ſollicitudo habenda eſt, cum ſit accidens, quod ſequitur pituitæ putredinem in cerebro, vnde ea ſublata febris etiam aufertur. Aluus quotidie liquanda eſt enematibus & ſuppoſitoriis, vt: ℞. *Nitri, hellebori albi, ſalis gemmæ ana gr.* iiij. *ſpec. hieræ, colocynth. ana* ℈ ß. *cum melle q. ſ.* f. ſuppoſ. ℞. *Fol. centaurii,* m. j. *ſem. carthami, fol. ſenæ, ana* ℥ ß. *betæ* m. j. f. decoctio ſ. a. deinde ℞. *Decocti* ℔. j. *ol. roſ. meſ.* ℥ ij. *ol. chamomel.* ℔. ß. *ſalis,* ℥ ß. Miſce pro clyſtere. Deinde oxyrhodinon eiuſmodi conueniet in principio lethargi. ℞ *Calamenti, thymi, pulegii, ana* m. ß. *aq. communis q. ſ.* f. decoctio ſ. a. Deinde ℞ *Decocti* ℔. j. *ol. roſ.* ℥ iiij. *aceti* ℥ ij. Miſce vbi autem progreſſus fuerit morbus, tali vtendum: ℞ *Serpilli. maioranæ, ana* m. j. *peucedani* ℥ . *aq. comm.* ℔. j. Decoq. ſ. a. decocti huius ℞. ℥ x. *aceti opt.* ℥ ij. *ol. roſ.* ℥ iij. Miſce pro odoramentis conueniunt peucedanum & maxime caſtorcum, *teſte Gal. 11. Meth.* Valet etiam mirifice

ad ex-

ad excitandos lethargicos, ruta, & pili humani combuſti: Caſtoreum aceto colliquatum fronti illinatur. Prodeſt etiam hoc ſuffumigium: ℞. *fol. rutæ, pul. ſerpilli, maioranæ ana* m. j. *caſtorei in petiam ligati,* ℥ j. *aq. comm.* ℔. ß. *aceti opt.* ℥ iiij. Bulliant ſimul, & inter bulliendum fumus naribus lethargici apponatur. Hic etiam puluis ad ſternutationes concitandas naribus immittatur: ℞. *Ellebori albi, caſtorei, ana* ℈ ß. *ſerpilli, piperis albi ana* ℈ j. Puluerizentur omnia diligenter & naribus inſpirentur; in magno affectu ſinapi addatur: Affricantur etiam palato, *theriaca vetus, mythridatium, diamoſchus, diambra,* conf. anacardina; hæc calefaciendo attenuant, & lethargicos mirifice excitant. *Trallianus & Celſus* pro expurgatione humorum commendant vſum *caſtorii & ſcammonii,* alii *hieram & colocynthiden* adminiſtrant: Sed de ſcammoneo dubitatur, cum tantum bilem purget: Sic etiam de hiera, cuius medicamenti baſis eſt *aloe*: *Aloen* autem ſomnum inducere, & *Dioſcorides & Gal.* tradideruut: Poterit autem in hoc affectu ſcammonium miſceri caſtoreo, & aloe aliis, vt fit in compoſitione hieræ, & ſic in lethargo magis conferent, & minus nocebunt.

Lethargo curando remedia.

Clyſter fortis:

℞ *Saluiæ, rutæ, thymi, ana* m. j. *ammeos, carui, carthami, ana* m. ß. *colocynthidis in petia lig.* ℥ ij. *rad. acori, ireos, pæoniæ, ana* ℥ iij. Coq. colaturæ adde:

El. bened. laxat. ℥ j.ß. *ol. abſinthii, chamom. ana* ℥ j. *mellis anthoſati,* ʒ vj. *ſalis,* ʒ ß. f. Clyſter, qui iniiciatur.

Vel: ℞ *Herb. pulegii, centaurii, ana* m. j. ß. *flor. anthus, ſtechadis, ana* m. ß. *agar.* ʒ iij. *polypodii querc.* ℥ j. *fol. ſenæ mund.* ʒ vj. *rad. enulæ, altheæ, ana* ℥ ß. *ſem. aniſi, ſeſeleos, pæoniæ, ana* ʒ ij. *veratri,* ʒ ß.

Coq. decocto adde: *El. diaphœnic. conf. hamech. Indi, ana* ℥ ß. *ol. lini, laurini, ana* ℥ i. ß. *ſalis,* ℈ iij. f. Enema.

Glande quoque aluus ſollicitanda eſt; vt:

℞ *Euphorbii, pyrethri, ana* ℈ ß. *ſinapi,* ℈ j. *ellebori,* ℈ ij. *zinzib. ſalis gemmæ, ana* ℈ j. *hieræ picræ,* ʒ ij. *mellis q. ſ.* f. Suppoſitorium.

Inde ad topica deſcendendum: Capiti *oleum roſatum cum aceto* liberaliter infundatur:

℞ *Ol. roſar.* ℥ iij. *aceti de caſtoreo,* ʒ ij. *aceti ſquillit.* ℥ j. Miſce f. Embrocha.

Poſtea frictiones violentæ adhibeantur, manibus aceto ac ſale prius madefactis, aut oleo vetere cum nitro toſto & pipere inunctis. Deinde omni ſtudio æger excitetur, & ſomnus interrumpatur clamoribus ac ſtrepitu vario, clangore etiam tubarum, ſi opus eſt; aliquando crura eorum vrticis tanguntur, referente Plinio, aut cantharides cum fermento acri, pulpoſis partibus applicentur. Alexander ſcylla & ſinapi cum aceto tritis cataplaſma format, imponitque coxendici: Caſtoreum quoque naribus admotum, multũ præſtat in hoc negotio; & capilli humani cremati

cremati & in aceto macerati vel liquefacti, & naribus illiti, præſens creditur antipharmacum lethargicis. Inter topica celebratur cataplaſma capiti calide impoſitum, quod vim habet diſſipãdi:

℞ *Farinæ lupinorum*, m. j. *bacc. lauri, cymini, iuniperi, ana* ℥ j. *rad. ireos, enulæ, pœoniæ, ana* ʒ iij. *altheæ*, ʒ j. *Fimi columbini*, ℔.ſ.

Coq. in lixiuio ex cineribus caulium braſſicarum, poſtea contundantur, adde: *Ol. coſtini, lilior. ana* ℥ j. *roſar.* ℥ j. Miſce pro cataplaſmate.

Quinetiam fœtida narib. vtiliter admoueantur, vt, *galbanum, ſagapenum, caſtoreum, allium, ceruorum cornua, veratrum, pix cruda:* Palatum quoq; acribus fricetur, qualia ſunt: *Sinapi, ſemen naſturtii in aceto ſquillitico, mel anacardinum, mythridaticum; Sternutamenta* moueantur *pipere, euphorbio, helleboro*. Lingua fricetur hoc maſticatorio:

℞ *Agar.* ʒ j. *pyrethri, zinzib. ana* ℈ i. *maſtichis, euphorbii, ſtaphiſagriæ, ana* ℈ ß.

Excipiantur melle, aut cum purgatis paſſulis & nucleis perſicorum f. maſticat.

Interdum deglutiat fruſtulum aureæ alexandrinæ, aut maſticet radicem pyrethri conditam, aut diatrion pipereon, diagalangam, diambram, diamoſchum, aut paretur hoc electuarium:

℞ *Conſ. anthus*, ʒ j. *nucis moſch. cond.* ʒ ß. *zinzib. cond. conſ. acori, ana* ʒ ij. *xylo aloes, macis, piperis, galangæ, ſem. pœoniæ. ana* ℈ j.

Incorporentur, f. cum brodio zinzib. q.ſ. Electuarium ad vſum prædictum.

Si ne-

Si neque iſtis morbus diſcutiatur, cucurbitæ ſcarificatæ occipitio affigantur, & caput Scylla aut nitro perfricetur, aut applicetur ſinapiſmus, ex caricis, fermento, ſinapi & aceto ſimul tritis. Nonnunquã ſudore lethargus finitur, ad quem proliciendum, oportet ægrum bene confectum cubare, eique lagenas circumponere impletas feruente *decocto foliorum lauri, cymini, iuniperi, & gentianæ.* Et hæc de cura lethargi.

SPICILEGIVM IV.

DE SOMNO ET VIGILIIS præter naturam:

SIVE

De morbis ſomniferis & vigiliis ſuperfluis ac immoderatis.

INTER paſſiones cerebri enumerantur ſomnus & vigilia, dum modum excedũt; & quia ſomnus præter naturam melius cognoſcitur ex cognitione ſomni naturalis; ideo paucis de ſomno ſecundum naturam agendum eſt, cuius neceſſitas primum eſt exponenda, quæ ex eo colligitur, quoniam actiones humani corporis ſunt in duplici diſcrimine; aliæ aſſidue exercentur, & quamdiu exercentur, tamdiu etiam conſiſtunt, cuiuſmodi ſunt actiones naturæ. Semper enim coctio fit, ſemper fit nutritio, & ſemper

ſemper præcedũt actiones nutritioni inſeruientes, quarum actionum quies eſt mors ipſa: quædam vero actiones ſunt, quæ per interualla tantum exercentur, cuiuſmodi ſunt omnes actiones animales; non enim ſemper moueri poteſt homo, non ſemper diſcurrere, neque vigilare, neq; dormire, cuius diuerſitatis ea eſt ratio, quia actiones naturæ agendo ſeipſas conſeruant, ideo pro ſui conſeruatione debent verſari in aſſidua actione: Animales vero ſeipſas conſeruant tum agendo, tum quieſcendo; tunc autem vere quieſcunt actiones animales, quando anima ſecundum omnes ſuas vires in cerebrũ tanquam in communem arcem contrahitur & concentratur, quod fit potiſſimum per ſomnũ, vt hinc ſomni neceſſitas oriatur. Somnus igitur naturalis nihil aliud eſt quã quies actionum omnium animalium, conſequenter actionis voluntariæ motricis, actionis ſenſitricis internæ, & actionum externarum quinque ſenſuum. Actio vero naturæ tempore ſomni tantũ abeſt, vt quieſcat, vt tunc etiam validior efficiatur, quare ſomnus naturalis quies erit actionum animalium tantum, ſicut cenſuit *Ariſtoteles lib. de ſomno & vigilia.* Quia vero ſomnus eſt paſſio viuentis corporis, quodnam eſt ſubiectum huius paſſionis? Si Ariſtotelem ſequamur, cogemur cum ipſo dicere, eſſe cor: Si Medicos, ipſum cerebrum; ſed ne in controuerſiis tempus conteramus, aduertendum, quod ſubiectum ſomni & vigiliæ ſit in du-

plici

plici differentia; alterum principale & commune;alterum minus principale & magis proprium & conſequenter manifeſtatiuum. Somnus ſi referatur ad ſubiectum commune, principale & remotum, cum Ariſtotele dicendum eſſe ipſum cor, quia cum cor ſit principalis animæ officina, iure ſubiectum commune eſt totius animæ; non tamen omnes animæ facultates manifeſtantur per cor diſtincte, quamuis in eo quaſi communi ſubiecto contineantur. Quare ſi ſermo fiat de ſomno, vt referri debet ad ſubiectum proprium ſomni, cum Galano ſtatuendum eſt, eſſe ipſum cerebrum, quia per cerebrum ſomnus & vigiliæ exercentur & manifeſtantur; quæ reſolutio euidenti exemplo magis explicatur, ſumpto à ſectione ipſa, quæ operatio prodit à duplici ſubiecto vel inſtrumento; à ſecuri & à brachio, ſed à ſecuri, vt à ſubiecto & inſtrumento proprio, cuius munus eſt tantum ſecare; eadem ſectio prodit etiam à brachio, ſed vt ab agente cõmuniore, quia munus brachii nõ eſt tantum ſecare, ſed multas ac diuerſas actiones exercere: Sic cordis munus eſt commune inſtrumentum & indifferens, ad omnem actionem, quia totam animam recipit: Cerebrum vero recipit eandem animam ad ſomnum, vigiliam, viſionẽ, diſcurſum & reliqua; ſomnus ergo eſt paſſio cerebri. Sed quænam eſt cauſa ſomni? Facultas cerebri quieſcit ob vaporẽ alimenti condenſatum à cerebri frigiditate, ratione cuius vaporis condenſati à fri-

gidi-

giditate cerebri facultas animalis ligatur, & ligata à propriis muneribus retrahitur, vt vna cum calore in cerebrum concentrata, cerebrum deſinat exercere ſuam operationem. Quare cauſa effectrix ſomni naturalis eſt attractio facultatum animalium cerebri, in ipſum cor, quæ fit à vapore frigido eleuato ab alimento in cerebrum, ligante ipſam facultatem, ne opera ſua exerceat. Hinc eſt quod ſomnus potiſſimum à cibo fieri ſolet, quia poſt cibum eleuantur vapores copioſi ad cerebrum ab alimento; contra vero in iis, qui ieiunant, propter defectum horum vaporum vel non dormiunt, vel ſomnos habent & breues & ad vigilias valde propenſos. Concepta natura ſomni naturalis, deſcendamus ad ſomnum præternaturalem, qui diſtingui poteſt in morboſum & non morboſum. Per ſomnum non morboſum intelligo ſomnum cauſatum à cauſa aliqua externa, vt ab ebrietate, vel ab vſu alicuius ſoporiferi medicamẽti: De quo ſomno hic non agitur. Morboſus vero, qui comitatur aliquẽ morbum, duplex eſt, prout duplex morbi genus comitari poteſt; vel enim comitatur morbum cerebri intemperie & quidem in intemperie frigida & humida, cum materia conſimili, ratione cuius, copia quinetiam peccantis, cerebrum ita refrigeratur, vt facultas animalis veluti ligata, & in cor, vt in propriam arcem retracta deſiſtat ab operationibus, & ſic ſomnus fiat. Hunc ſomnum alii dicunt Coma, *Gal. lib. de*

comate

comate cataphoram vocat; Latini ſoporem & ſomnum profundum; vel ſomnus eſt morboſus, qui comitatur morbum in mala compoſitione, morbum in via obſtructa à materia pariter vel frigida & humida, vel humidiore tantum, & hunc ſomnum vocant carum.

De comate & cataphora.

CAtaphora alia exquiſita eſt, alia ſpuria vel notha.

Exquiſita eſt, quæ & coma ſomnolentum dicitur, in qua patiens actu dormit, ita vt ægre & cum difficultate poſſit expergiſci, fitque ab vnica materia impermixta, alias non eſſet exquiſita, eaque pituitoſa, occupante cerebrum ſecundum eius ſubſtantiam, non ventriculos, ad differentiam cari. Altera cataphora dicitur ſpuria, eſtque in qua ægri oculos clauſos detinent, dormire cupientes, non tamen actu dormiunt, nec propterea vigilantium munera exercent, ſed inſtar dormientis quieſcunt; hæc cataphora fit ab humore permixto, hoc eſt, partim frigido partim calido, ab humore pituitoſo & bilioſo, vt ratione copioſæ pituitæ occupantis cerebrũ, ita grauetur patiens, vt in ſomnum ſit maxime procliuis, vt neque oculos eleuatos detinere poſſit; propter permixtionem tamen bilis, patiens non dormire poteſt. Quo ad formam exquiſitæ cataphoræ, conſtat hanc eſſe ſymptoma, quod in ablata actione omnium facultatum animalium conſi-

conſiſtit, ita vt hæ nec diſcurrant, nec videant, nec audiant nec moueantur, nullamq; prorſus actionem facultatis animalis exerceant; ſed ſomni profunditate penitus quieſcant, vt non niſi clamoribus excitati expergiſcantur. Huius ſomni ſedes propria eſt cerebrum veluti prima ſedes animalis facultatis. Vt igitur fiat talis ſomnus, neceſſarium eſt affici cerebrum, quod in hac exquiſita cataphora afficitur dupliciter; vel facultate labefactata, vel eadem impedita, vt habet *Gal.3.de,l.4.3.4.de præſag.ex pulſ.9. & lib.de Comate, & Auicennas loco ſuo.* Conſiſtit autem hæc labefactatio in intemperie frig.& hum. vel in frig. & humida: cum materia modo frig. & hum. vt pituita, modo humida tantū, vt eſt ſanguis frigidior. Ex omnibus iſtis cauſis fit cataphora, differētia tantum eſt penes magis & minus; Vbi enim erit intemperies humida tantum copulata cum materia humida vt eſt ſanguis frigidus, fit ſomnus p.n. longus; Si propter humiditatē frigiditas accedat, ſomnus non ſolum longus, verum etiam profundus erit. Materia autem hæc, ſiue frigida & humida ſit, ſiue humida tantum, eſt potiſſimum vaporoſa, non corpulenta, hæc enim dum ventriculos cerebri obſidet, carum potius efficit; Materia autem vaporoſa vel generatur in cerebro intemperato frigidiore & humidiore, vel aliunde prouenit à cauſa externa, vt ex nimia ingurgitatione potus vel vſu medicamēti ſoporiferi, vel ab interna cauſa aut ratione

Bb totius,

totius, cum totum frigidius erit & humidius, vt ſi corpus pituitoſum fuerit, vel exceſſus erit in humiditate tantũ, vt ſi corpus ſit ſanguineum; aut ratione partis determinatæ, & vel à ventriculo frigidiore & humidiore, vel ab epate & aliis partibus: Deinde cum hæc materia non modo peccet in quali, verum etiam in quanto, hinc erit modo copioſior, modo minus copioſa; ſi peccat in copia, ſomni fient longiores & profundiores. Hinc differentiæ facile eruuntur. Signa etiam erunt manifeſta. Hic autem diſtinguemus Cataphoram à Caro; Etſi enim in vtroque affectu omnis actio animalis eſt ablata: tamen qui cataphora corripiuntur, ſolis clamoribus non modo expergiſcuntur, verum etiam loquuntur, ſed ſtatim ad antiquum ſomnum reuertuntur. Qui vero Caro detinentur, hi ſolis clamoribus non excitantur, ſed punctione potius & ea quidem doloroſa, nec propterea vocem edunt.

Curatio.

Cataphora cum dependeat à materia humida tantum, vel humida & frigida ſimul, indicatur auxilium modo ſiccans modo calefaciens, & quia hæc intemperies eſt à materia, indicatur euacuatio: Si fuerit vaporoſa, ea indicat euacuans inſenſibiliter, hoc eſt, auxilium diſcutiens: Si corpulenta, euacuabitur ſenſibiliter: Quo ad qualitates ſecundas, craſſa erit attenuanda,

nuanda, viſcida detergenda: Si hæc materia aliunde defluxerit, indicabitur auxilium intercipiens motum materiæ, intercipitur autem vel reuellentibus, vel repercutientibus: ſi autē hæc materia quieſcat in capite, ibique gignatur, ex parte qua eſt genita, indicabit auxilium euacuās deriuando per nares, palatum, os, fauces: Ratione generandæ, cum ob dictas cerebri intemperies generetur, cum contrariis alterantibus erit procedendum. His ſcopis difficile eſt ſatisfacere; in hoc enim vitio actiones animales nō ſunt debilitatæ, ſed potius ablatæ, & afficitur membrum pręſtantiſſimū cerebrū; Pro varietate cauſarum varie prognoſticandū eſt: Nam hoc malum erit peius, ſi non modo ab humida, verum etiam à frigida cerebri intemperie dependeat: Adhuc deterius ſi fiat à materia pituitoſa, quam ſi à ſanguinea, Et ſi per eſſentiam in cerebro gignatur, erit deterius, quam ſi per conſenſum aliunde fluat. Quia tamen vitium eſt, quod auferri eitam ſolet, videndum, quibus auxiliorum materiis illi occurratur. Quod ad chειϛurgiam; vbi ſanguis abundauerit, & nihil prohibuerit, mittendus erit: Locus & quantitas & reliqua per ſe patent: Cauteria hic etiam locum habebunt, ſi hoc vitium prodierit à materia humoroſa & corpulenta; & tunc modo affigantur occipitio inter primam & ſecundam vertebram, modo partib⁹ infernis: Nā ſi in capite primario gignatur materia, eget euacuatione reuellendo, pro-

inde occipitio affigatur cauteriũ: ſi vero ab infernis partibus fluat, iiſdẽ affigatur, vt à capite euacuat reuellendo materiam fluentem, & ab infernis partibus deriuando. Quod ad pharmaciam, etſi materia cruda ex præcepto Hippocratis prius concoctionem indicat; tamen quia cataphora ſtatim petit cerebrũ vt membrũ principale, potius materia erit euacuanda quam cõcoquenda. Quantũ ad medicamẽta localia, hæc vel reſpiciunt ſopitam virtutem, vel cauſam ſopitæ virtutis; Cum virtus ſopita ſit, quia nimis eſt concentrata, & veluti à copioſa materia ſuffocata & depreſſa, indicat ſui euocationem à centro ad circumferentiam, id fit frictionibus & ligaturis etiam doloroſis: Ratione vero cauſæ deprimentis & centrantis hanc virtutem, cũ hæc cauſa ſit materia tum vaporoſa tum corpulenta, & vtraque copia & frigiditate & humiditate peccante, merito vaporoſæ, hæc inſenſibiliter euacuanda eſt, quod fiet lotionibus diſcutientibus, irrigationibus & ſtillicidiis, quæ parari poterunt ex aceto acerrimo, in quo ſint decocta, quæ habent vim diſcutiendi flatus, vt ſunt *flores anethi, chamomeli, fol. betonicæ, ſtechadis, ſaluiæ, iuæ, rutæ*, & ſimilium. Hoc aceto ita præparato vti poſſumus per modum euaporationis, vt naribus admoueatur, vt hoc pacto vis ſopita excitetur, & ratione diſcutiẽtium vaporoſa materia minuatur: Eadem euaporatione vti poſſumus, non modo per nares, ſed etiam per aures, inter-

interuentu arundinis perforatæ, vt ſecundũ alteram extremitatẽ applicetur auribus patientis, ſecundum alteram mergatur in dicto aceto, ex quo etiam ſtillicidium in commiſſura coronali fiat. Si materia fuerit corpulenta, (ſupra dictum eſt coma fieri ex materia tantum vaporoſa. Ergo hic corpulenta locum non habet) cum ſenſibiliter euacuantibus agendum, vt cum maſticatoriis, errhinis & huiuſmodi; ſed cum hæc locum habere in cataphora nõ poſſint propter ſomnũ patientis, ideo vaporoſam tantum euacuabimus, ideo ſi hęc materia aliunde fluxerit, vt aſſiduo caput repleatur, opus erit oxyrhodino, nõ tali, quali in phrenitide vtimur, in qua ſcopus eſt aſcenſum materiæ repercutere, quod fit oleo roſato, cui acetum pro penetratione aſpergimus, ſed in cataphora maior debet eſſe doſis aceti quam olei roſati, quia hic non tantum intentio eſt materiam aſcendentem repercutere, verum etiam vigilias excitare, vt ℞ *Ol. roſ.* ℥ j. *aceti acerrimi* ℥ iij. Miſ. pro oxyrhodino. Modus adminiſtrandi erit, vt potius ſit actu calidum, quam frigidum; applicetur autem commiſſuræ coronali.

De Caro.

KA'ρος dicitur ἀπὸ τοῦ καρούσθαι, id eſt, à grauando, quia caput in hoc affectu grauiſſimum eſſe videtur. *Cœlius Aurel.* appellauit preſſuram, æmulatus nomen Græcum: Arabes gra-

uem dormitionem vocarunt; Celſus dixit marcorem; Plerique Latinorum ſoporem vocant. *Galenus* dicebat Carũ eſſe veluti paralyſin imaginationis : Sicut enim in paralyſi amittitur ex toto aut ſenſus aut motus aut vtrumque : Ita in Caro amittitur imaginatio ex toto. Carus igitur eſt vitium illud, in quo patientes ſenſu & motu priuantur, reſpiratione tantũ integra manente, vt non niſi doloroſe puncti poſſint excitari; Eſt autem Carus alius exquiſitus, alius ſpurius. Exquiſitus fit ab humore frigidiore & humidiore tantum, vt eſt pituita, cui humori ſi alter ſpecie diſtinctus copuletur, fiet Carus ſpurius & noth⁹. De exquiſito paſſim agit *Gal.* p̄cipue 1.*prorhet.ſect.*2.*com.*29. & 2.*de articulis c.*21. & 4.*de locis aff.*2. & 5.*de l. aff.*1. Quod ad formam, ea conſiſtit in ablatione facultatis animalis, quia Caro exiſtente, patiens neq; agit quo ad motũ, neq; quo ad ſenſum, ſiue is fuerit externus ſiue internus, vt nec videat, nec audiat, imo etiam ſenſu tactus priuetur, non tñ omnibus modis, quia qui Caro detinẽtur, ſi eorũ corpora manibus ſimpliciter tangantur & pertractentur, non ſentient, & ſi magis ẽt clamore vocentur, nõ expergiſcuntur, at ſi doloroſe pungantur, tunc ſecundũ Aetium ſentiunt, non tñ loquũtur, contrahunt .n. vel membrũ læſum, vel aliã corporis partẽ, quo Caro nuper quædã puella detinebat̃. Forma igit̃ Cari eſt ablatio actionis animalis tũ ſenſitiuæ tũ motiuæ. Subiectũ vel ſedes affecta eſt ce-

eſt cerebrũ, vnde origo eſt ſenſus & motus. Cũ aũt cerebrum conſideretur, vt eſt pars ſimilaris, & vt eſt diſſimilaris, ſcil. ratione ventriculorum, modus læſionis actionũ animalium oſtẽdit lædi cerebrũ, vt eſt pars diſſimilaris, quia ſi læderetᷣ, vt eſt pars ſimilaris, vitium eſſet in intemperie, ſed intemperies ſecundũ *Gal.3. de l.aff.7*. nec cito fit, nec cito deſinit. Hoc autem vitium cito fit; Ergo non ab intemperie. Læditur ergo cerebrum vt diſſimilare, ſecundum ventriculos, qui in hoc morbo anguſtãtur, vnde impeditur motus ſpirituum animalium in reliquum corpus. Anguſtia aũt illa, cum fiat vel ab obſtructione, vel à compreſſione, vel à ſubſidentia ventriculorum, *teſte Gal.8. de loc. aff.2*. Quod ad obſtructionem, hæc in Caro non fit à materia vaporoſa, vt in comate vel cataphora; ſed à corpulenta, diſtinguitur autem ab ea, quæ Lethargũ facit: Lethargici enim interrogati reſpondent, non item caroſi. Materia autem corpulenta faciens Carum, eſt tantum pituitoſa, quæ primo debet eſſe copioſa, quia alioquin nõ poſſet omnino obſtruere ventriculos cerebri, ſicut fieri debet in Caro. Secundo, quia debet peccare in qualitate prima; A pituita .n. nõ ſalſa, ſed frigida & humida Carꝰ generatᷣ. Tertio debet peccare in qualitate ſecunda, quia debet eſſe craſſior & viſcidior; Hinc caroſi diu hoc vitio occupari poſſunt, q̃a materia diu adhęret. Hęc aũt materia pituitoſa, modo in cerebro, mõ alibi generatᷣ: Si in cerebro, fit ab

eius intemperie frigidiore & humidiore; ſi non in cerebro, tunc vel oritur à cauſa interna vel externa; ab externa ob potum copioſiorem, ſic *Gal.* dicebat, *Carum fieri ex ebrietate*; Interna vero cauſa vel generabitur à toto, vel à parte determinata; à toto, ſi contingat, totum corpus eſſe pituitoſum; à parte, vt vitio ventriculi frigidioris & humidioris. Si autem fiat anguſtia ventriculorum cerebri à compreſſione, fiet compreſſio illa propter cauſam externam, propter ictum, vel compreſſionẽ capitis, quæ ſi inſignis fuerit, vt ventriculos cerebri comprimat, impediet motum ſpirituum animalium, vt totum corpus ſenſu & motu priuetur. Si hæc anguſtia conſiſtit in ſubſidentia, hæc fiet, quando animalis ſpiritus inanitur, reſoluitur, diſſipatur: Diſſoluitur autem, vel ob inſignes dolores, vel ob morbos acutos præcipue vẽtriculi, propter conſenſum, quẽ habet cum cerebro, vel etiam vteri, ratione eiuſdem conſenſus. Quæritur autẽ hic, quiſnam ventriculus cerebri afficiatur in caro? Læſio actionum oſtendit, an omnes vel ſaltem aliqui lædantur. In caro aufertur omnis actio facultatis animalis, ergo omnes etiam ventriculi ſunt affecti, quamuis magis afficiantur anteriores, quam poſtremi, ex *Gal.l.c.* Hinc facile differentiæ & ſigna cari eruuntur. Diſtinguitur autem carus à lethargo; etſi enim lethargici quoque ſenſu & motu priuantur, & oculos clauſos detinent, tamen ſi magno clamore vocentur,

non ſolum expergiſcuntur, ſed & interrogati reſpondent; caroſi vero id præſtare non poſſunt; ſed cum neque in apoplexia, patientes expergiſcãtur nec reſpondeant, quemadmodum etiam in caro, quomodo differt carus ab apoplexia? Etſi in vtroque vitio ablatus eſt ſenſus & motus; tamen apoplectici ſi doloroſe tangantur, aut acu pungantur, non reſpondebunt, nõ mouebuntur, ſed ſenſus & motus ablatus perſeuerabit; caroſi vero ſi pungãtur, mouentur ſecundum aliquam partem, etſi non ſemper reſpondent, & hoc cognoſcemus ex cõtractione membri, quia antequam pungantur, immoti permanent, puncti vero membra contrahunt. Deinde in apoplexia neceſſario læditur reſpiratio, imo quandoq; vſq; adeo læditur, vt ſenſu non conſtet, an reſpirent; in caro vero reſpiratio non eſt læſa. Quod ad ſigna indicantia differentias: Si carus fiat ex compreſſione ventriculorum cerebri, præceſſit ictus vel percuſſio capitis: Si fiat ab obſtructione, aderunt ſigna copioſæ & prædominantis pituitæ, aderit etiam conſueta eius per nares aut per alias partes euacuatio; ſi fiat à ſubſidentia, neceſſe eſt in corpore adeſſe cauſam, quæ poſſit inanire ſpiritus animales, aderunt igitur inſignes dolores, & pulſum obſeruabimus imbecillem: An autem carus fiat in cerebro per eſſentiam, cognoſcemus ex cerebri temperamento frig. & hum. ex copia pituitæ in cerebro redundante, ex eius euacuatione conſueta ſup-

preſſa, & ex affectus vniformitate: Si vero fiat per conſenſum, & ſi à toto, aderunt ſigna pituitæ redundantis in toto; ſi à parte, aderunt ſigna ſecundum partem determinatam: Si vero à cauſa externa fuerit, cognoſcemus, quia præceſſit ebrietas: Quod ad indicationes: Si carus fiat ab obſtructione, cauſæ obſtruenti occurrendum, & ita ex parte copiæ euacuandum, ex parte frigiditatis & humiditatis, calefaciendum & exſiccandum erit, ex parte craſſitiei, attenuandum, &c. Si à compreſſione propter ictum, ictui occurrendum. Si fiat à ſubſidentia propter ſpirituum inanitioně, ſpiritus reſtaurandi ſunt celerrime odoribus, ſed potiſſimum vino, modo nō prohibeat aliqua inflammatio. De materia autem auxiliorum hic non dicendum; quia ea quæ propoſita ſunt in cura cataphoræ, facile huc etiam accommodari poterunt. Ex Mercuriali narrat *Strabo lib.*16.*ſuæ Geographiæ*, Hebræos populos caro frequenter tentari, ob fragrantiam florum & fructuum, quos ait ſeipſos etiam curare ſuffitu bituminis. Sunt etiam aliqua, quæ proprietate ſua hanc ægritudinem inferunt, vt eſt vmbra nucis arboris; *Plutarchus* 3. *ſympoſ. probl.*j. ſcribit nucem Græcis dici καρίαν, eo quod qui ſub hac arbore dormiunt, caro facile tententur. Sunt & venena, quæ hunc morbum inducunt: Nicander nominat morſum phalangiorum, potum ceruſſæ, & morſus aſpidum ſoporem inducere creditur: Dicebat Cœlius, ſaliuoſos homines, qui

qui frequenter exſpuunt, caroſos eſſe. In caro maxime prouidendum eſt, ne ægritudo illa in apoplexiam tranſeat; quod fit, ſi impediatur affluxus nouæ materiæ, ſtatim applicandæ ſunt cucurbitulæ natibus, dorſo, ſpatulis. Conueniunt etiam frictiones aſperæ ac duræ extremarum partium pannis aſperrimis: Adhibentur etiam vtiliter enemata & ſuppoſitoria acriora, vt; ℞. *Hellebori albi, nitri, ſalis gemmæ, ana gr.* vj. *colocynthidis,* ℈ ß. *mellis q. ſ.* Miſce & f. ſuppoſitorium, quod vt magis exſtimulet, puluere ſalis communis obuoluatur. Debent autem maiora & longiora fieri ſuppoſitoria, quam alias, quia difficulter excitātur ſoporoſi: Vel fiat clyſter. ℞. Fol. *centaurii min. & mai. ana* m. ß. *furfuris in petia ligat. p.* j. *colocynthidis,* ʒ j. Bulliant ſimul, deinde expreſſione facta ℞. *Decocti huius* ℔. j. ß. *hieræ picræ, colocynthid. hieræ logod. ana* ℥ ß. *mellis roſ.* ℥ iij. *ol. rutæ,* ℥ iiij. *ſalis,* ʒ ß. Debent autem clyſteres eſſe in magna copia, & debēt infundi calide, alias enim nihil ſtimulant. Pro excitandis etiam caroſis vtiliter adhibentur ſuffumigia ex *aſa fœtida, ruta, caſtoreo*; quæ ſuper carbones ſparſa ita accommodantur, vt fumus per nares attrahi & aſcendere poſſit: Parantur etiam ſuffumigia humida, quorum fumus per fiſtulam in nares trahatur: Proſunt & ſternutatoria, quæ digitis indantur, vt ægri ea retineant. vt:

℞ *Melanthii, hellebori nigri albi, ana* ʒ ß. *caſtorei, ſinapi, ana* ℈ ij.

Miſce

Miſce & puluis naribus immittatur. Poteſt addi *piper album.*

Si hæc non proſunt, deueniendum eſt ad irrorationes, quæ fiunt ex oleo & aceto, ita vt acetum ratione penetrationis detur in magna copia, vt:

℞ *Ol. roſ.* ℥ j. *aceti acerrimi,* ℥ ij.

Miſce & cum ſpongia commiſſuræ coronali prius raſæ inſpergatur valde calida. Fit autē hoc remedium multo valentius, ſi addantur *caſtoreum, nigella. ſinapi, &c.* Poſt euacuationem omne ſtudium conuertatur ad corroborandum & exſiccandum caput, id quod his tribus potiſ. perficitur, lotione capitis, vſu alicuius confectionis, & odoramentis. Pro capitis lotione prodeſt lixiuium: ℞ *Cineris ligni ficulnei* ℔. j. *aq. communis* ℔. 20. Bulliant ad ignem & f. lixiuium, quo colato additur *ſalis* ℔. j. & iterum ponitur ad ignē. Hoc lixiuio caput abluitur in hebdomada vel vna duabus vicibus; ſi lixiuium poſtuletur efficacius, addantur ad bulliendum *ſtœchas, betonica, caryophylli.* Inter confectiones eſt *mythridatium, theriaca antiqua*; nam recens propter opium aduerſa potius eſt, quam vtilis: Prodeſt etiam conſerua *betonicæ & dianthus*, vt:

℞ *Conſ. dianthus, betonicæ, ana* ℥ j. *pulu. coriandri, aniſi, ana* ʒ j.

Miſce conferunt etiam caroticis, vbi excitati fuerint, odoramenta, non ex floribus, ſed ex aromatibus. Cum enim aromata calida & ſicca ſint, maxi-

maxime proſunt capiti refrigerato & humectato. Ambra vero & moſchus, in hoc affectu præ cæteris conferunt. Sed de his morbis ſoporiferis legite Inſtitutiones Fuchſii, qui hanc rem tractauit diligentiſſime.

Catoche ſeu Catalepſis.

Latini ad ſignificandam hanc ægritudinem variis nominibus vſi ſunt: Alii enim occupationem; alii detentionem, alii oppreſſionem, nonnulli ἔκστασιν, nonnulli congelationem dixerunt; Rhaſes ſtupiditatem; recentiores omnes catalepſin & catochen. Eſt autem hic affectus ſubita quædam ſenſus & motus priuatio, à qua quicunq; occupantur, in eodem habitu permanent, in quo reperiuntur, duri atq; rigidi, inſtar lignorum, aut corporis cõgelati mortui. Loquimur autem hic de catoche exquiſita, non notha aut ſpuria. In exquiſita enim patientes ſenſu & motu priuantur, ſenſu autẽ tactus potiſſimum; audiũt enim & vident, & quoad ſenſus internos, memorãtur ac diſcurrũt, loqui tamẽ nequeunt, & eundem corporis ſitum ſeruant, quem priuſquã corriperentur, habebãt. Hoc vitium prodit à vapore frigido & ſicco, ac proinde melancholico, occupante neruorum originem, hoc eſt, poſteriorem cerebri partem vna cum medulla ſpinæ. Cõſiſtit autem in functione ablata ſenſus tactus & motus: Eſt enim ablatus motus, quia patiens dum hoc vitio corripitur, habet totum

corpus

corpus immotum, & ita rigidum & frigidum, vt omnes eius partes ſint inflexibiles, vt parte vna corporis mota, totũ corpus neceſſario moueatur, ſeruetq; eundem ſitum, quem habebat ante acceſſionẽ, vt ſi tunc patiens erectus fuerit, erectis brachiis, apertis oculis, ſecundum has partes eandem diſpoſitionem ſeruet, vt inſtar ſtatuæ permaneat durus, rigidus, immobilis, ſecundum omnes partes; hinc ſæpe relatum habemus à Medicis variis, repertum eſſe, homines ſedentes & libris inhiantes, captos ab hac ægritudine, in eodem ſtatu perſeueraſſe; ſcribit *Cardanus*, octo meſſores ſub quercu cœnãtes fulmine percuſſos eſſe, ſub ea ſpecie, qua diſcubuerant, vt vnus comedere videretur, alter manũ poculo admouere, alter bibere: vt non ſit dubium, eos hoc detentos morbo, exanimatos eſſe. Forma igitur huius morbi eſt, vt ſit functio ablata, tum penes motũ voluntarium, tum penes ſenſum tactus, vt habet *Gal.4.de cauſ.pulſ.16. & 1.de ſympt. cauſ.3. & 2.Prorhet.56.* vbi recitat hiſtoriam cuiuſdam ſui cõdiſcipuli, qui cum aſſiduis ſtudiis fatigaretur, in hoc vitium incidit, & in cubili immotus permanſit, extenſus & rigidus ſecundum totũ corpus, qui apertos habens oculos, videbat aſtantes, loqui tamen nõ poterat; idem ab hoc vitio liberatus, retulit Galeno, ſe diſcurſum, memoriam, viſum & auditũ in hoc affectu retinuiſſe, vt ſolus tantum ablatus fuerit motus & tactus. Locus autẽ affectus & ſedes huius pathematis eſt ipſum

cere-

cerebrũ, quia cum motus in toto corpore ſit ablatus, neceſſariũ eſt communem neruorũ originem læſam eſſe. Afficitur autẽ cerebrum, non vt ſimilare, generatur enim ſubito, ſed vt diſſimilare, nõ autẽ ſecundum eius ventriculos, quia cum hi ſint primaria inſtrumenta exercẽdi facultates ſenſitiuas, memoriam, rationẽ, imaginationẽ & reliquas, ex Galeno autẽ in hoc vitio integra ſit ratio & memoria, cerebrum ſecundum ventriculos affici nõ poteſt: Afficitur igitur ſecundum originẽ neruorũ, non quidem omnium, ſed eorum tantũ, qui ſunt inſtrumenta vel motus voluntarii vel ſenſus tactus, in reliquis igitur neruis nõ erit vitiũ, ſed tantum in neruis deferentibus tactum vel motũ: vnde dicebat *Gal.* In catoche affici cerebrũ ſecundum partem illius poſteriorem; ſed quæ ſunt huius læſionis cauſæ? Conſtat ex modo generationis originem neruorum lædi, quia anguſtatur, fit enim ſubito: Vitium igitur conſiſtit in anguſtia neruorum motum deferentium: Fit autem hæc anguſtia à denſitate originis neruorum, qua denſata, ſpiritus motiui & ſenſitiui ob interclusas vias impediuntur, quo minus motũ & ſenſum corpori impertiant. Hæc autẽ denſitas prodit à materia vaporoſa frigida & ſicca, ac veluti gelida & rigida, proinde à melancholia, quæ ſui frigiditate, rigiditate & ſiccitate, neruorum denſans originem, toti corpori ſuam frigiditatem communicat, vt ita corpus immotum, rigidum & frigidum & veluti conge-

gela-

gelatum reddatur, vnde moderni Medici hoc vitium congelationem dicunt. Fit autem à materia vaporoſa, non corpulenta, quia patientes per ſolam inſenſibilem euaporationem liberantur: Generatio autẽ huius duplex eſt; Vel enim oritur in cerebro labefactata eius facultate, ab intemperie frigida & ſicca, cuius ratione vapor ſimilis generatur, qui decumbens ad neruorum originem, denſando & anguſtando eam, catochen efficit; vel aliunde prodit hæc materia; aut à cauſa interna, & vel vitio totius frigidioris & ſiccioris, vel vitio partis determinatæ, quæ pariter frigidior eſt & ſiccior; Aut prodit à cauſa externa, vt ab aere frigidiore & ſicciore, quemadmodum contingit iis, qui per niues & frigora iter ſuſcipiunt: *Galenus* ait, multos hoc morbo tentatos fuiſſe potu aquæ frigidæ, vnde & potus & cibi, niue refrigerati hunc affectum producere poſſunt: Refert etiam *Cœlius*, ſe vidiſſe ex eſu Perſicorum hanc ægritudinem ortam eſſe. Hic notatur *Fernelius*, qui pro vera catalepſi acceperit coma vigil, & *Hollerius*, qui ſcribit ſe obſeruaſſe, dum ſecarentur cadauera catalepticorum, congelatum fuiſſe ſanguinem in occipitio, cum tamẽ ſanguis in cadaueribus modo ſit intra vaſa, nunquam videatur congelatus, ſed ſi demus, in cadaueribus congelari hunc ſanguinem, nunquam tamen in viuo corpore ſanguis in venis congelabitur. Venæ enim propria facultate conſeruant ipſum ſanguinem, vnde *Ariſtoteles* dixit,

ſangui-

ſanguinem concreſcere nō poſſe, niſi extra corpus, ſed demus, etiam in capite congelari ſanguinem, quomodo hoc congelato corpus totum rigidum redditur in catoche? Nam quod tendantur aut flectantur artus, non eſt in venis aut arteriis, ſed in muſculis. Grauis hæc eſt & difficilis dubitatio, ſed hic dicendum eſt: Cum catalepſis ſit priuatio ſenſus & motus ſubitanea, ſciamus ſenſum & motum gubernari ac dirigi à phantaſia & imaginatione, ita vt etiamſi habeamus res ante oculos, non tamen videamus ipſas, niſi phantaſia accedat. Similiter etiam motus dirigitur à phantaſia, id quod etiam clarius conſpicitur in illis qui corripiuntur ecſtaſi: Relatum enim eſt de ſanctis pleriſque, atque etiam hominibus literarum ſtudioſis, quod vſq; adeo phantaſia extra ſe rapti ſunt, vt etiā oculis apertis non viderent, non audirent, non ſentirent. Hoc ita conſtituto, dicimus, huius affectus nullam aliam eſſe cauſam potiorem, quam ſubitam phantaſiæ & imaginationis abolitionem; contra: Poteſt quidem hæc ſubita ablatio imaginationis auferre ſenſum & motum, ſed non propterea totum corpus reddetur tenſum durum & rigidum: Reſpondetur, fieri deinceps corpus tale, quia & frigore & humore melancholico corrupta imaginatione, calore quoque ab extrinſecis ad interna reuocato, corpus vniuerſum refrigeratum riget, ac durum tenſumque redditur, Sed qui fit, vt imaginatione ſtatim amiſſa tam ſubito homines

Ce affi-

afficiantur? Ratio nulla eſt alia, niſi præcipitatio materiæ in ventriculum poſtremũ capitis; Cur autem id non contingat in Caro, ratio eſt, quia Carus fit ab humore frigido & humido, & quidem cum ſomno, ita vt homines ipſi prius decumbant ob ſomnum, quam in hoc malum incidant. Cur vero in catalepſi non offendatur Memoria, id ideo fit, quia etſi offenditur pars poſtrema capitis, tamen magis offenditur, prout eſt pars organica, quam prout eſt ſimilaris: Secus eſt de parte anteriore, quæ magis offenditur, vt eſt pars organica, quam vt eſt ſimilaris, ideo in catalepſi magis offenditur imaginatio. Porro ex relatione cauſarum facile differentiæ deſumuntur & ſigna & indicationes. Quod ad curationem, catocho actu exiſtente, ſcopus eſt, auram frigidiorem & ſicciorem, denſantẽ neruorum originem, diſſipare, attenuare ac diſſoluere, quod fiet illis materiis, de quibus in ſoporiferis locuti ſumus, vt ſi caput inungatur *oleo chamomelino, anethino, rutaceo*, in quibus decoquantur, quæ valentius extenuant, & vaporem hunc diſſipant, vt ſunt: *Stechas, ſaluia, iua, pulegium, hyſſopus, calamentum*. Ex eodem oleo poſſunt fieri fomentationes, ſtillicidia, quæ tamen ſupponunt euacuationem totius & partis; Et quia hic vapor omnium maxime contumax eſt, licet ad valentius auxilium aſcendere, vt etiam ad oleum de euphorbio deueniendum ſit, quo tamen non vtendum eſt ſimpliciter, ſed cum

Oleo

Oleo *Seſamino* permiſcendum, in ea doſi, vt iuuet, non vt noceat. vt:

℞ *Ol. Seſamini* ℥ j. *ol. de euphorbio* ʒ ß.

Miſ. f. inunctio. Idem præſtat oleum deſtillatum ex *cinamomo, pipere, fœniculo, ſpica, caryophyllis, & oleum de caſtoreo.* Pro præſeruatione oportet roborare partem generantem, ſic cerebrum frigidum & ſiccum, calefaciendum & humectandum eſt, de quibus materiis alias egimus. Si cauſa morbi diu perſeueret, poſſunt addi, quæ vim habent maiorem calefaciendi ac diſſipandi, humorem melancholicum; vt:

℞ *Fol. ſerpilli, thymbræ, thymi, anethi, ana* m. j. *aq. comm.* ℔. j.

Bulliant ſimul ſtricte ad cōſumtionem quartæ partis, deinde exprimantur diligenter, & colaturæ adde: *Ol. Amygd. dulc. chamomelini ana* ℥ iij.

Huic liquori pannus lineus immergatur, & calidus poſteriori & anteriori capitis parti apponatur. Porro hunc affectū ſolent comitari duo ſymptomata: Retentio vrinæ & tremor. Vrinæ retentio reſoluitur hac inunctione:

℞ *Ol. ſcorpionum, rutacei, amygd. dulc. ana* ℥ ß.

Hæc inunctio quando eſt adminiſtrāda, ſemper pecten prius diligenter fricetur digitis, & poſt frictionem adhibeatur larga inunctio. Fit etiam cataplaſma aliquod, quod appoſitum veſicæ, ſtimulat facultatem expultricem:

℞ *Fol. parietariæ, rutæ ana,* m. j. *cort. cæpæ* ℥ ß.

Contundantur omnia & bulliant in aq.communis ℔.j. vſque dum coquantur: Deinceps piſtentur, & iterum cum *oleo ſcorpionum & ol. rutaceo q.ſ.* f. ad ignem cataplaſma, ſuperponatur pectini. Pro tremore optimum eſt balneum olei, in quo vulpes ſit percocta: Oleum etiã dulce optimum eſt, toti corpori perfuſum; calefacit enim & humectat corpus rigidum, & conſequenter facultatem infirmam reficit. Laudant alii vſum *olei de caſtoreo*, ſed quia caſtoreum impenſe exſiccat, etiamſi capiti & neruis conferat, tamen melius eſt, vt cum ſucco aliquo, qui facultatem illius exſiccatoriam corrigat, exhibeatur, quale eſt melicratum, vt:

℞ *Caſtorei*, ʒ j. *vel* ℈ ij. *melicrati optimi*, ℥ ß.
Miſce, hæc de Catalepſi.

De vigiliis ſuperfluis & immoderatis.

Vigiliæ quædam ſunt ſecundum naturam; quædam præter naturam. Naturales conſiſtunt in functionibus animalibus, quæ omnes exercentur in vigiliis, ad differentiam ſomni, in quo quieſcunt. Sedes eſt eadem, quæ ſomni; cerebrum: Cauſa efficiens eſt, defectus vaporum humidorum, ab alimento aſcendentium; propter huius defectum non fit horum vaporum aſcenſus, neque à frigida intemperie condenſatio, cõſequenter nec animalis facultas ligari poteſt, ideo vigilamus. Vigiliæ vero præter naturam, cõſiſtunt in exceſſu immoderato omnium actio-

actionum animalium, ita vt ſicut in ſomno longo & profundo omnes actiones animales, diutius quam par eſt, quieſcunt; ſic in immoderatis vigiliis plus iuſto exercentur. Cauſa igitur efficiens eſt facultas animalis cerebri læſa, tum quia labefactatur, tum quia impeditur: Labefactatur autē vel à nuda intemperie ſicca tantum, & calida ac ſicca ſimul: Quod ad ſiccam, hæc per internam ſui naturam, aſſumendo vaporem humidum, qui eſt ſomni cauſa, neceſſario inducit vigilias; cum qua ſiccitate, ſi iungatur caliditas, fit eiuſdem vaporis conſumptio, quia à caliditate vapor, rarefaciendo partes, diſſoluitur & inanitur: Vel labefactatur hæc facultas cerebri, ab intemperie cum materia, & hac ipſa calida & ſicca, quæ vel talis eſt ſecundum ſui naturam propriam, cuiuſmodi eſt bilis; vel eſt talis ab extrinſeco, vt eſt pituita ſalſa. Si autem facultas cerebri concurrit ad vigilias, quia eſt impedita, tunc vel ratione materiæ, vel ratione doloris impeditur. Ratione doloris, vapor humidus abſumitur, & diſſoluitur, & ſic cōſequenter ſomni cauſa aufertur; à materia vero impeditur, quotieſcunque aliunde in caput fluit. Poteſt autem fluere, vel à toto, ſicut accidit in febre ardente, in qua vigiliæ infeſtant ob aſcenſum vaporum calidorum & ſiccorum, in ipſum caput: Vel fluit à parte, vt ab epate, humores bilioſos generante, vel ab aliis etiam partibus. Ex his cauſis differentiæ & ſigna facile ſunt obuia. Quod ad indi-

cationes. Cum vigiliæ prodeant ex intemperie modo calida, modo ſicca, & vel cum materia, vel ſine materia, hac ratione modo humectandum modo refrigerandum eſt, & ſi materia ſit vaporoſa, auxilium diſcutiens conueniet; ſi humoroſa, confert auxilium ſenſibiliter euacuans. Quod ad indicationes præſeruatorias, hæ capiũtur à cauſa nondum actu morboſa, hæc duplex eſt, alia penes humorem; alia penes contentum; ratione humoris, euacuandum eſt: ratione contenti, alterandum, pro diuerſitate intemperiei. Quod ad indicationes vitales, cum affectus ſit vehemens, & vires lædens, vt quandoque ſyncopen faciat, iure habet rationem indicantis vitalis, non tamen perpetuo; ſi enim prodeat ad intemperiei calida & ſicca, non habebit rationem indicantis vitalis, quia tunc idipſum auxilium indicatur, quod etiam indicatur ab intemperie: At ſi contingat vigilias augeri à cauſa, vt à materia, hæc erit euacuanda; hæc enim cauſa habebit rationem indicantis vitalis: Et ſic de reliquis.

Cura vigiliarum immoderatarum.

DIcebat *Hippocrates 7. Aph.* 18. vigilias immoderatas ex ſiccitate prouenientes, minari deſipientiam vel conuulſionem lethalem. Inter mitiora autem auxilia, quæ ſomnum inducunt, ſunt *folia vitis, ſalicis, maluæ, violarum, althææ, lactucæ, flor. nymphææ & nenuphar.* His accedunt *ſemina melo-*

melonum, cucurbitæ, hordei; amygdalæ etiam dulces, & alia. Valentiora ſunt: *Hyoſcyamus, cort. rad. mandragoræ, ſem. pap. albi*; validiſſimum eſt opium: Inter olea, mitiora ſunt, quæ humectandi vim habent, vt *oleum amygdalarum dulcium & violarum*: Valentius eſt oleum nenupharinum, & adhuc valentius, vnguentum populeonis. Si moderata quærimus, hac lotione vtemur; in qua pedes & manus lauentur, vt vapor à patiente attrahatur, vt:

℞ *Fol. maluæ, vitis, violarum, lactucæ, ana* m. j.

Addamus pro penetratione, quæ ſunt tenuium partium, vt habeant vehiculi rationem, vt:

℞ *Flor. chamomeli*, m. ij.

Si vigiliæ huic lotioni non cedant, addantur valentiora, vt *cort. mandragoræ*, ℥ j. *ſem. pap. albi*, ℥ iij. Ex hoc decocto fiat etiam ſtillicidium capitis, poſt cuius vſum illinantur nares & tempora, *Ol. nenuph. & violar.* in vigiliis intenſioribus adde opium, vt:

℞ *Ol. violar. nenuphar. ana* ℥ j. *opii gr.* ij.

Quia vero opii frigiditas plerumque aduerſatur temperaturæ cerebri, ideo addimus *croci*, ℈ j. Et cum hac inunctione nares ac tempora liniantur. Præter hæc, conueniunt, quæ intus adminiſtrantur, vbi ſemper à moderatis incipiendum eſt, vt ſunt emulſiones *ſeminum melonum, cucurbitæ, anguriæ, amygd. dulc. ſuccus lactucæ*, vt:

℞ *Emulſionis, ſem. melonum*, ℥ iij. *ſucci lactucæ*, ℥ iiij.

Miſ. & in potu exhibeatur.

Si indigemus valentiori: ℞ *Emulſionis ſem.papaueris albi* ℥ ß. & cum decoctione lactucæ detur patienti; præſtabit etiam *Syr.de papauere* ℥ j. & ℥ j.ß. Paulo valentius erit, ſi emulſionem papaueris nigri accipiamus. Si nihil proficimus, ad opiata aſcendemus, quæ tamen recipiunt corrigentia, vt ſunt: *Philonium Rom. pillulæ de cynogloſſa*, Requies Nicolai. Horum doſis eſt à ℈ ß. ad ℥ ß. Poſt eorum vſum occurrendũ eſt partibus, quæ læſionem accipiunt ab opiatis, vt caput alteretur lotione ex floribus, *chamomeli, anethi, betonicæ & maluis*; Sic ventriculus frigidior indiget calefacientibus. Pro victus ratione cibus Medicinalis conueniet, qui vapores generet, cerebrum refrigeret, & qui vim habeat denſandi vapores alimentales, quibus facultas animalis ligatur, vt eſt ptiſana hordeacea, quæ generat vapores humidos, & ſi alteretur cum lactuca, cum emulſione *ſem. melonum & pap. albi*, erit cibus Medicinalis ad ſomnum conciliandum. Confert etiam acetarium ex lactuca cocta, quo vtatur patiens poſt cœnam, vt vapores poſſint caput petere citra noxam. Proponam aquam ſtillatitiam, ſomniferam, præſtantiſſ. cuius non debet eſſe apud vos abuſus, vt ea vtamur in ſanis, ne quid mali accidat.

℞ *Succi pap. albi & nigri, hyoſcyami, portulacæ, lactucæ, Flor. nenuphar. violar. ana* ℥ j. *Sem. pap. albi & nigri, hyoſcyami, portulacæ, lactucæ, Rad. mandragoræ*

goræ ana ℥ ij. Puluerizanda puluerizentur, & f. infuſio *in aq. vitæ lib.* ß. quæ permiſceatur cum ſuccis, & ſimul permaneant in balneo Mariæ, vel ſub radiis ſolaribus per diem, vel deſtilletur totum hoc compoſitum, lento tamen igne, & exibit aqua, quæ admodum conferet conciliando ſomno. Eius doſis à ℈ j. ad ℈ j. aſcendat, non vltra, quia ſi vlterius ea vtamur, ſomnum prouocabimus nimis profundum. Hac vti poſſumus in ferculis & in potu. Ego in multis ἀγρυπνίᾳ laborantibus, feliciter vſus ſum hoc electuario:

℞ *Conſ. nymphææ, violar. ana* ℥ j. *diacodii, Req. Nicolai ana* ℥ iij. *Spec. diarhod. abb.* ℈ ij. *Sem. frig. maior. pap. albi ana* ℈ j. *Sem. lactucæ, ſcariolæ, coriandri præp. ana* ℈ ß. *croci gr.* v. *cum ſyr. de pap. q. ſ.* f. Electuarium ſoporiferum.

Coma vigil.

EX cataphora & vigiliis oritur tanquam affectus medius, Coma vigil. *Galenus* ſic deſcribit hoc vitium, in quo patientes clauſos habent oculos, ita vt putent dormire patientem, cum tamen vigilet. Quare eſt affectus mixtus inter dormitionem & vigilias, vnde dicitur Coma vigil. Fit à cauſis producentibus ſomnum & vigilias, à pituita & bile ſimul mixtis, vt ratione pituitæ fiat propenſio in ſomnum, oculi grauentur, & clauſi detineantur, ſed propter permixtionem bilis dormire nequeunt. Huius af-

fectus duæ ſunt differentiæ, quia dum pituita permiſcetur bili, vel fit hoc, cerebro inflammatione affecto, vel citra inflammationem; Si cum inflammatione, vocatur à *Gal.1.prorhet.56.* Coma vigil phreneticum; Si vero citra inflammationem cerebrum afficiat, dicitur Coma vigil ſine delirio. Huius affectus curationem conſulto prætermitto, quia ex cognitione cataphoræ & phrenitidis facile eſt hunc morbum curare. Ex *Mercuriali*: *Omne comatis genus periculoſum eſt*; Somnolentum enim facile in Lethargum vel apoplexiam deſinit : Vigil in phrenitidem vel lethargum conuertitur. Lethale eſt autem coma, quod fit ex infirmitate virium, & quod fit in febribus ardentibus. *Hipp.in Coacis*: Deliria in comate, neceſſario conuulſionem indicant: Quia cum ſuccedunt deliria & perſeuerant, indicium eſt, calorem humore ſuperiorem eſſe, & ſucceſſu temporis totam humiditatem depaſci & abſumere, hinc ſiccitatem inducendo conuulſionem ſimul indicat. Ex curatione Cari & Phrenitidis dependet cura comatis. Scripſit *Auenzoar.1.tract.9.cap.1.* Remedia quæ in his affectibus apponuntur commiſſuræ coronali, neque debere eſſe grauia, neque multum frigida, neque multum acria. Huius duas rationes ipſe adfert: Vnam quod ſubtus commiſſuram coronalem eſt medius cerebri ventriculus, qui cum ab omni iniuria diligentiſſime ſit cuſtodiendus, cauendum eſt, ne adhibeantur ea, quæ ſui grauitate

nitate ſedem illam poſſint lædere: Secundam, quia in ea parte ſunt ſciſſuræ, per quas facile penetrant vires medicamẽtorum: Quare cũ cerebri ſubſtantia ſit tenerrima, & vt dicebat *Hipp.4. de Morbis*, pars omnium maxime iniuriis expoſita, propterea medicamenta grauia & acria facile poſſunt magnum detrimẽtum inferre cerebro.

Cura ἀγρυπνίας, vigiliarum, experimentalis.

SAcculus pro lotione pedum; ſomnum conciliians, vt feſſos ſopor irriget artus, ſæpe repetendus: F. H. D.

℞ *Herb. violar. lactucæ ana* m iij. *cap. pap. albi, numero* x. *Herb. ſolani, nenuphar. Flor. chamomeli, meliloti, verbaſci, roſar. ana* m. ij. *ſtech. Arab.* ℥ j. *tamariſci* m. ß. *Rad. hyoſciami albi* ℥ j. Inciſa & contuſa dentur in ſacculo lineo, &c.

Electuarium ſomniferum, probatum: F. H. D.

℞ *Conſ. nymphææ, violar. ana* ℥ j. *diacodii, Req. Nicolai ana* ʒ iij. *ſpec. diarhod. abd.* ℈ ij. *ſem. iiij. frig. maior. papaueris albi ana* ℈ j. *ſem. lactucæ, ſcariolæ, coriandri præp. ana* ℈ ß. *croci gr.* v. *cum ſyr. de pap. q. ſ.* f. Electuarium ſoporiferum.

Ego in Agrypina, pillulis de cynogloſſa feliciter vſus ſum, conciliant enim ſomnum, & ſiſtunt catharrum ſalſum: F. H. D.

℞ *Rad. cynogloſſi aridi, ſem. hyoſcyami albi, opii ana* ℈ j, *myrrhæ* ʒ iſ. *thuris* ℈ j. *gr.* v. *caryophyll. cinamomi, ſtyracis cal. ana* ℈ ß. Cum *aq. roſar.* formetur maſſa, ex cuius ʒ j. parentur pillulæ xxi. Ex his 5. ſumantur 1. die ante ſomnũ, altero tantum tres.

Lini-

F.H.D. Linimentum:

℞ *Caſsiæ ligneæ,* ℨ j. *opii Thebaici,* ℈ j. *croci,* ℈ ß.

f. Puluis, quem miſce cum *aq. roſar. & aceto, ana q. ſ. & cum cera q. ſ.* f. linimentum, quo liniantur nares, pulſus ac tempora.

Puluis:

℞ *Pulu. cinamomi, myrrhæ, ana gr.* ij. *opii, croci, ana gr.* j.

Miſce pro tragœa. Detur pro vna doſi in calefacta cereuiſia.

Lotio pedum:

℞ *Fol. lactucæ, ſalicis, vitis, violariæ, nymphææ, maluæ, anethi, ſolani hortenſis, roſar. alb. ana* m. j. *cap. pap. albi, numero* IX. *hyoſcyami ſemine prægnante ſi haberi poterit,* m. j.

Contuſa & inciſa dentur pro lotione pedum.

F.H.D. Nodulus ad ſomnum:

℞ *Flor. violar. nymphææ, boraginis, ana p.* j. *roſ. rub. p.* ß. *ſem. anethi, lactucæ, ana* ℨ j. *pap. albi,* ℨ j. ß. *cort. pap. albi. mandragoræ, ſantali citr. ana* ℨ ß. *opii, gr.* iij. *croci,* ℈ j.

Ex his inciſis & contuſis f. nodulus in ſyndone rubeo.

F.H.D. Aqua ſomnifera, fronti ac temporibus applicanda.

℞ *Lactis ſuilli,* ℥ iij. *aq. ſolani hortenſis, roſar. fragrantiſs. anethi, Perſicor. ana* ℥ j. *camphoræ gr.* iij. *croci orient.* ℈ j. *ſemp. pap. albi contuſ.* ℨ j. ß. *nucl. Perſicorum,* ℨ j. *nucl. iuglandium,* ℨ ij. *an. probe contuſorum. aceti roſ.* ℨ j.

Miſce

Miſce exacte, imponatur cum linteis.

Diacodion quoque ad ſomnum efficax eſt; ego hac deſcriptione vtor:

℞ *Cap. pap. albi,* viij. *ſiliquar. dulc.* ℥ iij. *liquiritiæ raſæ,* ℥ ij.

Eximantur à ſiliquis grana & decoq. poſtea aq. puriſſimæ ℔. vj. ad remanentiam ℔. j. ß. poſtea:

℞ *Penidiar. ſacch. candi, conſ. roſar. ana* ℥ iij.

Decoq. omnia ſimul ad cõſiſtentiam mellis.

Empyrica aliorum ſomno prouocando ſeu conciliando.

℞ *Flor. nymphææ, roſar. rub. boraginis, ana p. j. ſem. pap. albi, lactucæ, anethi, ana* ℥ ß. *coriandri præp.* ℈ j. *cort. pap. albi, mandragoræ, ana* ʒ ß.

Ex conquaſſatis f. cum ſyndone nodus.

Octauius Horatianus, pag. 98. ſic habet:

℞ *Opii gr.* iij. *myrrhæ, rutæ, thuris ana q. ſ.* Effice cum cera paſtillos ſcrupulares, & imponas vmbilico, tam ſomnũ præſtat, quã aluũ mouet.

℞ *Fol. lactucæ,* m. j. ß. *maluæ, violariæ, nymphææ, anethi, ſolani, ſalicis, vitis, ana* m. j. *cap. pap. cum ſeminibus, numero* vj. Dentur pro lotione pedum.

Vnguentum:

℞ *Sem. pap. albi,* ℥ ß. *lactucæ, portulacæ, violar. ana* ʒ ij. *croci,* ℈ j. *ol. nymphææ. ſem. lactucæ, flor. cucurbitæ, ana* ℥ j. *ceræ q. ſ.* pro vnguento.

Inungantur plantæ pedum, volæ manuum, tempora, pulſus.

Pillulæ ſoporiferæ.

℞ *Zinz. gr.* j. *croci gr.* j. *pip. longi gr.* j. *opii thebaicæ gr.* iiij.

Additis *tribus gutt. mellis*, f. *pill.* ij. quarum vna deglutita ſomnum conciliat.

℞ *Opii gr.* vj. *galbani, myrrhæ caſtorei, piperis, ana gr.* 12. f. Pill. ad ciceris magnitudinem, quarum vna deglutiatur.

℞ *Sem. pap. albi*, ℥ j. *opii gr.* iiij. *croci or. gr.* vj. *nucl. Perſ. numero* 20.

Miſce contuſa cum aq. anethi redigantur in formam linimenti craſſioris, aut cataplaſmatis, extendatur ſuper pannum lineum, applicetur fronti ac temporibus.

Emulſio:

℞ *Nucleor. perſic.* ℥ ß. *pap. albi*, ℥ iij. *aq. anethi, ſambuci, roſar. ana* ℥ ij. *betonicæ*, ℥ j. Miſce.

Vnguenta:

℞ *Ol. violar. vnguenti pop. ana* ℥ iij. *opii gr.* vj. *ceræ, q. ſ.* f. Linimentum, quod abluatur *aq. lactucæ*, vngantur tempora & nares.

℞ *Vnguenti popul.* ℥ ij. *ol. violar.* ℥ ß. *ſem. hyoſcyami, cort. rad. mandragoræ, ana* ℈ ij. *opii gr.* vj. *ceræ, q. ſ.* f. Vnguentum molle.

℞ *Ol. Hyoſcyami, mandragoræ, ana* ℥ ij. ℈ ij. *vnguenti popul.* ℥ j. ℥ iij. *opii*, ℥ ß. *aceti vini*, ℥ iij. *ceræ*, *q. ſ.* Detur pro vnguento.

Medulla cerui, ſi ea inungantur plantæ pedum, & genua, ſomnum conciliat. *Aqua etiam anethi cum zedoaria*, temporibus applicata, ſomnum inducit.

Fotus

Fotus:

℞ *Lactucæ, ſpinachiæ, violariæ, fol. ſalicum rub. chamomeli, meliloti, anethi, ana* m j.

Inciſa & contuſa coq. & hac aqua pedes, crura, & brachia fomententur.

Potiones ſomniferæ, quæ capiuntur hora ſomni.

℞ *Syr. violar.* ℥ j. *nymphææ, roſar. ana* ℥ ß.

℞ *Aq. nymphææ alb. lactucæ, ana* ℥ iij. *ſyr. de papau.* ℥ j. ß. Miſce f. Potio.

℞ *Sem. pap. albi,* ʒ i. *aq. lactucæ,* ℔. j. f. Emulſio, adde *ſyr. de pap.* ℥ j. ß. Miſce.

℞ *Rad. cichorii, endiuiæ, bugloſſæ, ana* ℥ ß. *herb. endiuiæ, lactucæ, boraginis, ana* m. ß. *flor. geniſtæ, cichorii, cyani, ſambuci, ana p. j. paſſul. maior. enucl. minor. ana* ℥ j. *cubebar.* ℥ ß.

Decoq. ad tertias: Colaturæ ℞. ℔. j. *ſyr. de pomis, de ſucco boraginis, ana* ℥ j. *extr. meliſſæ, veronicæ, ana* ℈ ß. Miſce parum ebulliendo f. Potio.

℞ *Lactucæ, p.* ß. *ſem. pap.* ʒ j. *flor.* iij. *cord. rec. ana p.* j. f. Decoctio ad ℔. ß. in qua diſſolue: *Syr. violati, nymphææ, ana* ℥ j. Miſce.

℞ *Fol. lactucæ,* m. j. *endiuiæ, ceterach, meliſſæ, ana* m. ß. *flor. violar. nymphææ, boraginis, bugloſſæ, ana* m. ß. *paſſul. mundat.* ℥ j. f. Decoctio ad caſum partis tertiæ: Colaturæ ℞ ℔. j. adde: *Syr. de papauere, de nymphæa, ana* ℥ j. *acetos, citri, de boragine, ana* ℥ vj. Miſce pro potione, melancholico.

Lac papaueris:

℞ *Herb. endiuiæ, lactucæ, maluæ, flor. nenuph. violar.*

lar. ana m. ß. *ſem. lactucæ, portulacæ, melonum, citrulli, fœniculi, anethi, ana* ℥ ij.

Coq. in ℔. iiij. aq. puræ ad conſumptionem medietatis, colentur ſine expreſſione. Colaturæ ℞. ℥ x. adde: *Sem. pap. albi*, ℥ ij. *amygd. dulc.* ℥ j.

Terantur bene cum decoctione, & f. l. a. Lac ſoporiferum.

Vnguentum:

℞ *Nucle. Perſ. ſem. anethi, ana* ℨ j. Contundantur: Poſtea ℞. *Aceti vini opt.* ℥ iij. vt inde lac elui poſſit, in iſto lacte diſſoluantur; *Opii gr.* v. adde; *Ol. nenuph.* ℥ ij. *vnguenti popul.* ℥ ß. *Ceræ q. ſ.* f. ſ. a. Vnguentum, quo nares & tempora inungantur.

℞ *Ol. de papauere,* ℥ vj. *lactis mulieris lactantis puellam,* ℥ j. *opii gr.* viij. *croci,* ℈ ß. *cum cera alba,* f. Vnguentum.

Puluis ſomnifer:

℞ *Pulu. cort. mandragoræ, ſem. pap. albi ana* ℥ ß. *cinamomi inter. el.* ℥ j.

f. Puluis ſubtilis, detur cum lacte mulieris.

Tragœa ſomnifera:

℞ *Sem. lactucæ, pap. albi, ana* ℥ j. *endiuiæ, portulacæ, ana* ℨ j. *hyoſcyami,* ℨ j. ß. *cubebar.* ℈ ij. *ſacch.* ℥ iiij. Miſce.

Melancholico:

℞ *Diapap. lætitiæ almanſor. ana* ℥ iij. *ſacch. albiß.* ℥ viij. *diſſol. aq. bugloſſæ, q. ſ.* f. Rotulæ.

Lixiuia:

℞ *Flor. roſ. rub. nenuphar. chamomeli, meliloti, maioranæ, ana* m. j. *ſtechadis Arab.* p. j. *ſpicæ Ind.* ℈ j. *fol. ſenæ,*

fol. ſenæ, ℥ v. *agar.* ℥ ij. Miſce pro lixiuio ad lotionem capitis.

℞ *Herb. lactucæ, violar. nenuph. ſolatri, ana* m. j. *flor. chamomeli, meliloti, ſtechadis,* ℥ ß. *ireos albi*, ℥ v. *cort. pap.* ℥ j.

Inciſa & conquaſſata dentur in ſacculo, ad capitis lotionem.

℞ *Herb. violar. lactucæ, endiuiæ, nenuphar. ana* m. j. *flor. chamomeli, meliloti, ana* m. ß. *ireos albi*, ℥ ij. *cap. pap. numero* iiij. *ſtechadis Arab. maioranæ, ana* ℥ ß.

Inciſa & contuſa dentur in ſacculo ad eundem vſum.

℞ *Flor. chamomeli, meliloti, anethi, ana* m. ij. *cort. rad. mandragoræ*, ℥ vj. *papau.* ℥ j. *ſambuci*, m. j.

Inciſa & conquaſſata dentur in ſacculo.

℞ *Flor. violar. nenuphar. fol. ſalicum, gran. alkakengi, ana viridium*, m. j. *cap. pap. albi, numero* vij. *flor. chamomeli, meliloti, ana* m. j. ß. *fol. ſenæ*, ℥ iij. *hordei mundi*, p. ij.

Inciſa dentur in ſacculo, &c.

℞ *Flor. chamomeli*, m. j. *nymphææ, violar. meliloti, roſ. rub. ſummit. anethi, anagallidis, vngulæ caball. ana* m. ß. *ſem. pap. albi*, ℥ iij. *hyoſcyami albi*, ℥ j. ß.

Inciſa & contuſa dentur, &c.

Lotiones pedum:

℞ *Roſ. rub. & alb. nenuphar. violar. ana* m. j. ß. *meliloti, chamomeli, anethi, maluæ, ana* m. ij. ß. *farfaræ, lactucæ, betonicæ, ana* m. j. *cort. rad. mandragoræ*, ℥ vj. *cap. pap. albi, numero* x.

Inciſa dentur in carta, &c.

℞ *Fol. Alkakengi, violar. nenuphar. pap. albi, hyoſcyami. Flor. chamomeli, roſar. anethi, ana* m. j. *Sem. pap. albi, lactucæ, portulacæ. ana* ℥ j. *Cort. cap. pap. albi. Rad. mandragoræ, ana* ℥ ij.

Inciſa dentur ad lotionem pedum.

Melancolico vigili:

℞ *Fol. Lactucæ* m. j. ß. *ſalicis, maluæ, vitis, violariæ, nymphææ, ſolani, anethi, ana* m. j. *Rad. hyoſcyami,* ℈ vj. *cap. pap. cum ſemin. numero* vij.

Contuſa dentur in carta ad lotionem crurum & brachiorum.

℞ *Herb. violar. lactucæ, ana* m. iij. *Fol. vitis, ſolani, nenuphar. meliloti, chamomeli, roſar. ana* m. ij. *Rad. hyoſcyami alb.* ℥ j.

Ex his inciſis f. lotio pedum.

℞ *Fol. & flor. chamomeli, violariæ, nenuphar. betonicæ, roſar. verbaſci, ana* m. ß. *Cap. pap. albi numero* iiij.

Inciſa dentur.

℞ *Cap. pap. albi numero* x. *Flor. chamomeli, anethi, roſar. nymphææ, Fol. vitis, ſalicum, ana* m. j. ß.

Inciſa dentur ad lotionē pedum pro ſomno.

℞ *Maluæ, althææ, lactucæ, bliti, violariæ, vitis, chamomeli, ana* m. iij. *cap. pap. albi* x. *Rad. hyoſcyami* ℥ iij.

Incidantur & dentur ad balneum.

Vnguenta:

℞ *Ol. de pap.* ℥ vj. *lactis mulieris lactantis puellam* ℥ j. *opii gr.* viij. *croci,* ℈ ß.

Miſ.

Miſ.f.cum cera alba vnguentum ſubtile.

℞ *Ol.violar.nenuphar.ana* ℥ ß. *vnguenti popul.* ℥ j.*opii* ʒ.ß.*ſpodii* ℈ j.*camph.gr.*iij.

F.cum modico ceræ vnguentum.

℞ *Ol.roſar.violar.nenuphar.ana* ℥ j. *vnguenti popul.* ʒ vj. *opii* ʒ ß. *ſpodii* ℈ j. *camphoræ gr.* iij. *croci* ℈ ß.

Cum modica cera incorporetur, f.vnguentum.

℞ *Ol.de hyoſcyamo, de papap.ſucci ſemper viui, ana* ℥ ß. *ſem.pap.albi,nigri,hyoſcyami, ana* ʒ ß.

Puluerizentur ſubtiliſſ.bulliant ad ſucci conſumtionem,excolentur ſpecies craſſiores, adde

Lactis mulieris lactantis puellam ℥ j. *ceræ albæ q.ſ.* bene incorporentur in mortario,f.vnguentum.

℞ *Nucl.Perſ.ſem. anethi ana* ʒ j. contundantur,deinde ℞ *aceti vini* ℥ iij. vt lac elui poſſit. In hoc lacte reſoluantur:

Opii gr.v. adde:ol.nenuphar.℥ ij. *vnguenti popul.* ℥ iiij.*ceræ q.ſ.* f.vnguentum.

℞ *Vnguenti popul.*℥ ij.*ſem.hyoſcyami,cort.mandragoræ,ana* ℈ j. *ol.nucis moſch.*ʒ ß. *opii gr.*vij. *camphoræ gr.*ij. *cum ol.nymphææ q.ſ.* f.vnguentum.

℞ *Ol.roſar.nenuphar.papaueris, hyoſcyami,ana* ℥ ij. *vnguenti popul.* ℥ iij. *opii,croci,ana gr.*iij.

Miſ. & addita *exigua cera & aceti roſacei guttis aliquot,*f.linimentum.

Lac ſomniferum: ℞ *Nuc.Perſ.*℥ ij.*ſem.pap.albi* ℥ j. *aq.roſar.ſolani,ana* ℥ iiii.

Exprimatur ex iis lac fortiter: Integatur interior pars ſemellæ, & parum exprimatur, applicetur.

Aqua contra inſomniam.

℞ *Aq. pap. rub. roſar. betonicæ, lactucæ, nenuphar. ana* ℥ j. ß. *chamomeli, ſambuci, ana* ℥ j. *violar. meliloti albi, ana* ℥ ß. *aceti vini,* ℥ ij. Miſce f. Aqua.

℞ *Flor. nenuphar. violar. meliloti, ana* m. j. *cort. rad. mandragoræ,* ℥ ß. *flor. chamomeli,* ℥ vj. *ſantali citr. ligni aloes,* ℥ j. *opii,* ℈ ij.

Inciſa coq. in ℔. ij. ß. *aq. roſ.* ad conſumpt. quartæ partis, detur in amphora pro aqua.

Linimentum:

℞ *Aq. roſar.* ℥ j. *ſolani, ſemperuiui, ana* ℥ j. ß. *albuminis ouor. numero* ij. *opii,* ℈ ß.

Conquaſſata probe miſceantur ꝓ linimento.

℞ *Aq. roſar.* ℥ j. *ſolani, nenuph. ſemperuiui, ana* ℥ j. *album. ouor. numero* ij. *opii,* ℥ ß. *camphoræ gr.* ij. *aceti opt.* ℥ ij.

Contritis omnibus f. linimentum.

Oxyrhodina, epithemata, & emulſiones ſomniferæ.

℞ *Sem. pap. albi,* ℥ ß. *melonum,* ℥ ij. *lactucæ,* ℥ j. *aq. lactucæ, pap. albi, meliſſæ, ana* ℥ ij. f. ſ. a. Emulſio.

℞ *Sem. lactucæ,* ℈ iiij. *pap. albi,* ℥ v. *nucl. Perſ.* ℥ ij. ß. *req. Nicol.* ℈ v. *aq. lactucæ, pap. albi, anethi, ana* ℥ ij. f. Emulſio.

℞ *Amygd. dulc.* ℥ vj. *ſem. pap.* ℥ iij. *lactucæ,* ℥ ij. *req. Nic.* ℈ j. *ſy. de pap.* ℥ j.

f. Primorum trium emulſio cum *aq. violarum*

pap.

pap.albi. acetoſæ,anethi,ana ℥ j.ß. Adde reliqua f. Emulſio.

Emplaſtrum ſomniferum:

℞ *Cap.pap. alb. cum ſem.* ℥ ij. *cort. mandragoræ, hyoſcyami, ana* ʒ vj. *fol. ſalicis,flor.roſ.nenuphar.ana* m.j. *ol.* ℔. j. ℥. *vini* ℔.ß. *Coq.ſ.a.* & colentur. Colaturæ: ℞ ℔.ß. *ſem.frig. maior.ana* ʒ ij. *camphoræ,* ʒ j. *opii,* ʒ j.ß. *croci,* ℈ ij. *Ceræ q.ſ.* f. Emplaſtrum, applicetur fronti.

Noduli in inſomnia pro delirantibus.

℞ *Pap. albi cap.* ij. *roſ. alb. & rub.nymphææ, ſem. lactucæ,coriandri non præp.ana* ʒ j.ß. *ſant.rub.* ʒ j. *camphoræ,* ℈ j.

Ex conquaſſatis f. nodulus, irrotetur *aq.roſar. & aceto roſato.*

℞ *Cort. mandragoræ,papaueris,ana* ʒ ß. *ſem.pap. albi,anethi, lactucæ,ana* ℈ ij. *flor.viol. nymph.pap.albi ana* ʒ j. *chamomeli, ſtech. Arab. ana* ʒ ß.

Pulverizentur craſſe, aſperſa *aq. roſ. & aceto,* dentur in ſyndone pro pomo.

℞ *Flor. nymphææ, violar. ana p.* j. *ocul.populi* ʒ j. *cort. mandragoræ,* ʒ ß. *ſem. anethi,* ʒ j. *roſ.rub.p.*ß. *opii,* ℈ j. f. Nodus ex ſyndone rub.

℞ *Flor. borag.violar.nymphææ,ana* m.ß. *cort.pap. albi,* ʒ iij. *mandragoræ,* ʒ ij. *ſem.pap. albi,* ʒ j. *opii theb. croci, ana gr.* iij.

Ex conquaſſatis f. pomum, detur in ſyndone rub.

℞ *Summit. anethi,roſ.alb. nymphææ.ana p.j.cort. mandragoræ,* ℈ j. *opii gr.* iiij.

Miſce, detur in ſyndone pomum.

♃ Abſinthium, coque in dino & aqua, ſorbeat calide quantum poterit, ac dormiet leniter.

♃ *Cinamomi, myrrhæ, ana gr. vj. opii, croci, ana gr. iiij.*

Mixta diuidantur in tres partes, æquales, detur pars vna pro doſi in cereuiſia calefacta. Doſis: *gr. vj. ß.*

♃ *Pulu. cinamomi, myrrhæ, ana gr. vj. opii theb. croci, ana gr. iiij.*

Mixta diuidantur in tres partes æquales, detur pars vna cum cereuiſia calefacta.

In Catalepſi ſeu Catoche, Cura.

F.H.D. QVidam vir nobilis, multis iam annis hypochondriacus in iſtum affectũ incidit, qui tamen in his regionibus eſſe ſolet rarior. Ego vero ex ſignis manifeſte depræhendebam, infeſtari illum catalepſi non quidem exquiſita, ſed notha & ſpuria; Vapores enim frigidi & ſicci, ac proinde melãcolici à liene in caput eleuati, neruorum originem, hoc eſt, poſteriorem cerebri partem vna cũ medulla ſpinæ occupabant, vnde functio illa ſenſus & motus labefactabatur. Quare ad ipſam curationem me conferens, primo digeſtiuum humoris melancolici præſcripſi, vt ſequitur:

♃ *Herb. ſtechadis Arab. fumiterræ, ceterach, ana m. j. thymi, epithymi, ana ℥ ß. Rad. polypodii, liquiritia*

ritiæ raſæ, ana ℥ vj. *cort.rad.capp.fœniculi, tamariſci, ana* ℥ j. *Sem.fœniculi, aniſi, anethi, cort.citri, ana* ℥ ß. *prun. Vngar. numero* xv. *paſſular. mundat.* ℥ j.

Incidantur & conquaſſentur: coquantur ordine in *lib.*v. *aq. fontis* ad caſum partis tertiæ, & cum tepidum fuerit, bene fricetur manibus, coletur mediocri expreſſione; Colaturæ adde:

Syr. de ſtechade, de epithymo, ana ℥ iiij. *ſacch. albiſſ. lib.* ß.

Iterum bulliant bene clarificando & aromatizando cum *caryophyllis & cubebis.* f. *ſyr. longus*, cuius medietatem ſumpſit aliquot horis matutinis, ℥ iiij. pro vna doſi.

Poſtea hunc bolum deglutiuit:

℞ *El. de hiera, ſ.* ℥ iij. ℈ j. Conf. *hamech* ℥ ij. F. cum ſaccharo bolus vna doſi.

Hic bolus purgauit humores aduſtos, melancholicos, & colericos. Inde reliquam medietatem ſyrupi longi ſumpſit; Quo exhauſto, pillulis vſus eſt ſequentibus.

℞ *M. pill. maſticcinar. de hiera comp. ana* ℥ j. *agar. albi leuis & friabilis* ℈ ij. *turbith. opt. raſi, hermodactylor. rhabarb. el. cort. mirobal. citri, diagridii, ana* ℈ j. *ſtechadis, ſpicæ, Rad. pæoniæ, ana* ℈ ß.

Agaricus craſſo modo teratur, infundatur per diem & noctem in oxymelite ſ. deinde puluerizentur laxatiua ſeorſim, commiſceantur omnia, f. cum *ſyr. de ſtechade maſſa*, de qua ℞ ℥ j. f. inde *pillulæ*: Reliquum ſeruetur vſui.

 Hæ pil-

Hæ pillulæ præcipue purgabant humores adustos in capite, ideoque eas interuallo 8. aut 10. dierum repetebat. Sequenti mane poſt vſum priorum pillularum incipiebat vti morſulis, ſingulis diebus ſequentibus, ſemper in aurora & ante ingreſſum lecti, vnum ſumendo.

℞ *Sem.* iiij. *frig. maior. excort. ana* ℥ j. *pinear. infuſarum in aq. cal. vuarum paſſular. ſine arill. ana* ℥ ß. *Piſtacior.* ℥ ij. *cinamomi inter. el. liquiritiæ, ana* ℥ ß. *ſacch. candi, de ſyr. roſ.* ℥ ß. *nucis moſch. caryophyll. ligni aloes, blattæ Byzant. ſem. pœoniæ, viſci querc. ſerici crudi, rhab. el. ana* ℈ ij. *ſem. ocymi caryophyllati, zedoariæ, doronici, cardamomi, cubebar. ana* ℥ ß. *ſpicæ, croci, macis, ana* ℈ j. *ſem. aniſi, fœniculi, cort. citri, ana* ℈ ij. *oſſis de corde cerui, margar. oriental. fragment. ſapphyri. limaturæ auri, argenti finiß, ana* ℥ ß. *corall. rub.* ℈ j. *ſantali rub. citrini, ana gr.* xv. *ſacch. albiß.* ℔. ij.

Diſſoluatur ſacchar. cum *aq. roſ. fragrantiß.* f. conf. in morſulis magnis, pulueriʒatis ſpeciebus & exactiſſime cribratis, dentur ad ſcatulam ſuperioribus deauratis.

Hoc remedium contra melancholiam vtiliſſimum eſt, inducit enim lætitiam, excitat & clarificat ſpiritus, corrigit cordis intemperiem, & vitalia viſcera corroborat, ac tremori ſiue palpitationi cordis opitulatur. Interim etiam ſtatim poſt vſum priorum pillularum vena media in brachio dextro vulnerata eſt, & elapſo octiduo, vena lienaria in ſiniſtro: Præmiſſo prius aq. dulcis bal-

cis balneo, ea ipſa die ad euocandum promptius craſſum ac melancholicum ſanguinem. Diebus vtriq; venæ ſectioni intermediis adhibitæ ſunt frictiones ſatis aſperæ partium extremarũ, crurum & brachiorum, nonnunquam etiam ligaturæ ſatis validæ. His frictionibus & ligaturis per triduum vel quatriduum præmiſſis, in ſuris infra genua applicatæ ſunt cucurbitulę ſemel tãtum ſcarificatæ, ad proliciendum ſanguinẽ, idq; intra octidui illius ſpatium, non niſi ſemel fiebat, tertio autem & quarto die poſt venam ſectam, vnguentum rubificatiuum ſeu veſicatorium ſequens manibus & pedibus applicatũ eſt, vno die, vni tantum loco, altero vel tertio, alteri ne dolores inde excitati, intolerabiles redderentur, illud autem vnguentum in loco tamdiu detinebatur, quouſque cutis rubedinem contraheret, & veſiculas excitaret, quo tempore, vnguentum illud remouebatur, & locus linteolo detergebatur, & folium braſſicæ ſuperimponebatur; veſiculæ autem illæ, aut ficu recente diſſecto impoſito, aut etiam forcipe aperiebantur & locus ſic apertus relinquebatur. Hæc veſicatoria, loco cauterii, vapores illos malignos ad ſe trahebant, ne in tanta copia caput inuaderent.

℞ Cantharidum, abiectis capite, alis, & pedibus, ne noxam inferant, ℥ j. fermenti acus, mellis anacardini, ana ℥ ij.

Miſce f. paſta rotunda, addito modico aceto ſquillitico, pro veſicatorio.

Poſtea quidam pullo gallinæ vel columbino, roſtrum obligant, ne reſpiret, & illius poſteriora veſiculis apertis admouent, hoc enim pacto fit vaporum peccantium, ad partes illas ignobiliores attractio: Alii pullum diſcerpunt viuum, & fruſta adhuc calentia loco vulnerato imponunt. Hoc pacto cauſa morbifica aliquantulum ſublata, primo partes doloroſæ, vbi ſponte conſenuerant emplaſtro vigonis de minio molliebatur poſtea corroborabantur vnguento tali:

℞ *Ol. nardini, maſtichini, ana* ℥ j. ß. *vini rub. ſtyptici, ſucci ſaluiæ, aceti roſ. rec. ana* ℥ ß. *nucum cypreßi, cort. thuris, flor. roriſmar. ſtechadis Arab. roſ. rub. ana* ʒ j.

Puluerizentur ſpecies, deinde bulliant lento igne: *ad vini, ſucci & aceti* conſumptionem, excolentur pulueres craſſiores. Colaturæ adde: *Ol. nucis moſch. pingued. caſtorei, ana* ʒ iij. *ſandaracæ, thuris maſc. ana* ʒ j. *ſpodii*, ʒ ß.

Miſce f. cum cera alba q. ſ. vnguentum ſubtile: Caput autem, membrum recipiens, ne malignas fuligines amplius reciperet, ſequenti vnguento corroboratum fuit.

℞ *Ol. nucis moſch. maſtichini, ana* ℥ ß. *myrrhæ, ſandaracæ, macis, ſtyracis cal. ligni aloes ana gr.* vj.

Puluerizentur ſpecies exacte.

Miſce f. cum *cera alba & aceto roſ.* vnguentum ſubtile, quo frons, tempora, & partes, poſt ac retro aures, interdum etiam nares horis matutinis & paulo ante ingreſſum lecti.

Lieni

Lieni autem hoc emplaſtrum imponebat:

℞ Spec. dialaccæ, diacurcumæ, diacymini, ana ℥ j. troch. de rhabarb. de abſinthio, de cappar. de eupatorio, ana ℈ ij. rad. filicis, cort. rad. de capp. ceterach, fraxini, tamariſci, ana ℨ j. bdellii, ammoniaci, opopanacis, ſagapeni, ana ℥ j. pulu. thymi, epithymi, ceterach, ana ℨ ß. boraginis, bugloſſæ, ana ℈ j. ſem. aniſi, agni caſti, ana ℈ iiij. lini, fœnugræci, ana ℥ j. anethi, maluæ, ana ℥ ß. ol. de cappar. de abſinthio, chamomel. amygd. dulc. ana ℥ j. anethini, ℥ ß. rutacei, ℥ ij. nardini, ℥ ß.

Emplaſtri de meliloto in *aq. fumariæ & ſcolopendriæ, ana q. ſ. remolliti,* ℥ j. *vnguenti de artanita min.* ℥ ß. *aceti vini q. ſ.* ad diſſoluenda gummata. Tritis & mixtis ſingulis f. cum *cera, reſina, & terebinthina, ana q. ſ. maſſa ceroti ſolidior*, addendo, ſi opus fuerit pluſculum *Ol. de cappar.* reponatur in Magdaleone ad vſum.

Ad mitigandum autem & cōtemperandum ſuccum melancholicum, & reficiendos ſpiritus hoc condito vſus eſt.

℞ Conſ. boraginis, bugloßi, ana ℥ j. roſar. violar. cichorii, ana ℥ ß. pœoniæ, anthus, ana ℥ ij. ſpec. diamarg. frig. ℈ ij. *diamoſc. dulc. el. è gemmis, lætitiæ almans. diarhod. abb. el. reſumpt. ana* ℨ ß. *amygd. dulc. piſtaciorum, paſſul. enucl. ana* ℥ ij. *ſpec. dialaccæ, de eupat. ana* ℈ ij. *cort. rad. capp. tamariſci, ceterach. ſem. agni caſti, ana* ℈ j. *flor. boraginis, ſtechadis, pœoniæ, ana* ℈ ß. *fol. auri, numero* iij. *cum ſyr. è ſucco bugloſſæ, de epithymo, de pomis, ana q. ſ.* f. Conditum, &c.

Scriptum Cuſtini in patria, Anno 1584.

In Ca-

In catalepſi remedia empyrica.

QVidam ſuadent, vt patiens ſtatim in ſolium demittatur, quod tepidum habeat *oleum chamomeli, liliorum, lini, ſambuci, lumbricorum*: In quo balneo diu perſiſtant, aut in calente *ſanguine vituli, agni, hœdi, capellæ*, perluantur; aut ſedeant in decocto *capitis ac pedum vituli, verbenacæ, primulæ veris, artemiſiæ, pulegii, ebuli, rad. althææ, liliorum. ſem. lini, fœnugræci, &c.* Deinde vniuerſum corpus, & præſertim occiput ac ceruix, cum medulla ſpinæ, perungantur *oleo, coſtino, nardino, laurino*; aut conficiatur vnguentum.

℞ *Ol. lumbricorum, lilior. alb. ana* ℥ j. *axungiæ vituli, medullæ anſeris, crurum cerui, ana* ℥ ß. *vnguenti arregon. martiati, ol. è lateribus, ana* ʒ iij. *cum cera & terebinthina,* f. Vnguentum.

Ab vnctione, inuoluatur lana ſuccida, aut in vellere recens ab animante detracto. Ori indatur conf. *anacardina, aut theriaca, aut mythridatium*: Naribus admoueatur *ruta, maiorana, pæonia, pulegium, ſerpillum*: Auribus inſtilletur caſtoreum. Alii *gallinaceum viuum* conſcindunt, & inſperſo puluere *nucis moſchatæ, cubebarum, caryophyllorum*, deraſo prius capillitio, capiti aut potius occipiti imponunt; confert etiam emplaſtrum eiuſmodi:

℞ *Radicis althææ coctæ in vino,* ℥ ij. Coletur per ſetaceum, adde: *Vnguenti Agrippæ,* ℥ j. *fœcis ol. liliorum, emplaſtri de meliloto, ana* ʒ vj. *axungiæ anſeris, gallinæ, ana* ʒ vj. *zinzib. virid.* ʒ iij. *calami aromat.*

mat. ℥ ij. *galliæ moſch.* ℥ j. *ceræ & terebinthinæ, ana q.ſ.* Redigantur in formam emplaſtri.

Et hæc remedia conuenient, ſi morbus cauſetur à nuda intemperie, primo clyſter talis infundatur.

℞ *Centaurii, hyſſopi, ſtechadis, ana* m. j. *ſem. lini, fœniculi, carthami, ana* ℥ ij. *polypodii,* ℥ j. *fol. ſenæ,* ℥ ß. *colocynth.* ℈ iiij. *rad. enulæ, althææ, bugloſſæ, ana* ℥ ß. f. Decoctio; colaturæ adde: *Ol. lilior. alb. coſtini, ana* ℥ j. ß. *mellis anthoſati,* ℥ j. *hieræ logodii,* ℥ ß. *ſalis,* ℥ j.

Vel: ℞ *Thymi, pulegii, ana* m. ij. *boraginis, bugloſſæ, fumiterræ, ana* m. j. *ſem. aniſi, fœniculi, vrticæ, ana* ℥ j. ß. *ellebori,* ℈ j. *paſſul. mundat.* ℥ j. *epithymi,* ℥ iij:

Coq. cum gallo veteri; colaturæ adde: *Ol. rutæ, abſinthii, ana* ℥ j. ß. *diaſenæ,* ℥ j. *ſalis,* ℥ ij.

Miſce pro clyſtere.

Hinc deraſo capite, poſtremæ ſuturæ & occipiti potiſſimum, infundatur decoctum *abſinthii, callitrichi, calamenti, betonicæ, verbenæ, ſaluiæ, lauri, lauendulæ*, & capite deinceps abſterſo, epithema tale applicetur.

℞ *Ol. lilior.* ℔ ß. *aq. vitæ,* ℥ iiij. *caſtorei,* ℥ ij. *euphorbii,* ℥ j. *ſulphuris,* ℥ ß. *fimi columbini,* ℥ j.

Conquaſſata ſtupis canabinis epithema applicetur calide.

Concoctioni vero & euacuationi locus erit, vbi euigilauerint, & occaſio aliqua medicamenti applicandi apparuerit.

In co-

In Comate Empyrica remedia.

COmatoſis poſt ſanguinis miſſionem confert ante omnia vomitus. Quare tale illis vomitiuum exhibeatur:

℞ *Aq. pluuiæ,* ℥ vj. *aceti ſquillit.* ℥ j. *ſem. geniſtæ, raphani, ana* ʒ ß.

Detur hauſtus tepide.

Vel: ℞ *Raphani maior. viridis,* ℥ j. *ſem. raphani, atriplicis, ana* ʒ ij. *rad. aſari.* ʒ ß.

Coq. in aq. communi ad medietatis conſumptionem. Colaturæ, ℞ ℔. ß. cui adde: *Oxymellis ſ.* ℥ ij. *ol. communis,* ʒ ß. Miſce pro vomitiuo.

Capiti infundatur oxyrhodinon: Coxendices, crura, pedes linteis aſperioribus oleo ac ſale imbutis perfricentur, muſculi ligaturis arctioribus excipiantur. Si clyſteres patiens non admittat, ad ſuppoſitoria acria confugiendum, hunc in modum:

℞ *Sagapeni, opoponacis, ana* ʒ ij. *colocynthidis,* ʒ j. *ſcammoneæ, ſalis,* ℈ ij. *ſalis gemmæ, nitri ana* ℈ ß. *mellis, q. ſ.* f. Glandes ſiue balani.

Vel: ℞ *Hieræ archigenis,* ʒ iij. *ſpec. el. è ſucco roſ.* ʒ j. *diagridii,* ℈ j. *ellebori,* ℈ ß. *ſalis,* ʒ j. *mellis cocti, q. ſ.* f. Suppoſitoria.

In Comate vigili. Deinde humores peccantes preparentur hoc modo:

℞ *Aq. betonicæ, meliſſæ, farfaræ, cichorii, ana* ℥ iij. *ſyr. cichorii, ex rhabar.* ʒ iij. *hyſſopi,* ʒ ij.

Miſce pro Digeſtiuis.

Aut fiat decoctum.

℞ Endi-

℞ *Endiuiæ, cichorii, betonicæ, ſcabioſæ, mentæ, ana* m.ß. *rad. ruſci, aſparagi, filipendulæ, liquiritiæ, ana* ℥ ß. *flor. boraginis, bugloſſæ, violar. nenuphar. ana p.* j. *flor. anthus, ſtechadis, ana p.* ß. *paſſular. mund.* ℥ j. *Coq. in aq. pluuiæ,* adde: *aceti,* ℥ j. Excolatum dulcoretur ſaccharo, aut adde: *Syr. fumiterræ,* ℥ iij.

Catharticum ſit eiuſmodi, quod partim bilem, partim pituitam educat:

℞ *Diaphœnic. el. è ſucco roſ. ana* ℥ iij. *cum aq. fumariæ.* f. Hauſtus.

Vel: ℞. Decocti præſcripti, ℥ v. Infunde per noctem: *Rhab.* ℥ j. *ſpicæ gr.* v. *agarici,* ℈ iiij. *zinzib. gr.* vj. *ſalis gemmæ, gr.* ij. Mane expreſſioni adde: *Oxymellis,* ℥ ß.

Vel: ℞ *Pulu. hieræ ſ.* ℥ j. *agar. rec. trochiſc. rhabarb. ana* ℥ ß. *pulu. polypodii, bened. lax. ana* ℈ j. *elaterii gr.* ij. *cum melle roſ.* Incorporentur, & formentur pillulæ ex drachma XXI.

Poſt euacuationem capiti ſuccurratur diſcutientibus & corroborantibus, inprimis madefactionibus ex *oleo violaceo, nenuphar. irino, coſtino*: Aceto etiam incoquantur pulegium & thymus. Naribus admoueantur odores fœdi: Auribus indatur *caſtoreum & oleum maioranæ*: Sternutamenta cõferent, quemadmodum etiam apophlegmatiſmi, & gargariſmi, & omnia quæ ſaliuam mouent.

In Caro: Remedia varia.

SI Carus ſit à nuda intemperie eaque frigida, ſtatim caput foueatur *decocto rutæ, ſaluiæ, roriſmarini,*

marini, lauendulæ, lauri, & fricetur oleo coſtino, de caſtoreo, irino, aut fiat cataplaſma hoc modo:

℞ *Vnguenti aregon. martiati, ana* ℥ j. *ol. è lateribus,* ℥ ß. *pyrethri,* ʒ ij. *caſtorei,* ʒ j. *cal. aromat. galangæ, cinamomi, ana* ℈ j. *pilorum hominis vſt.* ʒ j. *cum cera & terebinthina,* f. Cataplaſma.

Vel paretur ſacculus:

℞ *Anthus fl. flor. ſtech. chamomeli, meliloti, ana p. j. pulegii, thymi, maioranæ, ana p. ß. caryophyll. nucis moſch. cubebar. macis, xyloaloes, ana* ʒ ß. *alyptæ moſch.* ℈ ij. *ſpicæ,* ℈ j.

Miſce f. ſacculus, interpaſſetur.

Naribus admoueantur *ambra, nigella, moſchus.* Palato affricetur *mythridatum, theriaca,* aurea Alexandrina. Sumat *diagalangam, diatrium pip. diambram, aromaticum, caryophyllatum, zinziber conditum; aquam ſaluiæ, lauendulæ, vitis.* Aut fiat electuarium tale:

℞ *Conſ. anthus, ſtechadis, ana* ℥ j. *pyrethri cond. rad. enulæ cond. ana* ℥ ß. *ſpec. diatrion pip.* ʒ j. *diambræ, diacubebar. ana* ʒ ß. *galliæ moſch.* ℈ j. Cum modico aq. vitæ ſeu vini incorporentur.

Si carum efficiat ſola humiditas: proderit ſacculus ſequens.

℞ *Cineris querc.* m. j. *milii torrefacti, ſalis toſti, fimi columbini, ana* m. ß. *abſinthii, ſiſimbrii, verbenacæ, ana p. j. ſcoriæ ferri præp.* ʒ j. *cinamomi,* ℥ ß. *macis,* ʒ j. *xyloaloes,* ʒ ij.

Miſce inciſa & contuſa dentur in ſacculo, qui obducatur ſerico rub.

Quidam

Quidam ſartaginem ignitam capiti eminus admouent, ſic tamen; ne cutem & carnem tangat, ſed tantum, vt præſens calor humiditatem attrahat & abſumat. Si fiat carus à copia phlegmatis, aluus clyſtere ſollicitetur:

℞ *Centaurii, abſinthii, verbenæ, ana* m.j. *ſem. ſeſeli, carui, ameos, ana* ℥ j. *rad. acori, enulæ, pœoniæ, ana* ℥ ß. *colocynthidis,* ʒ ij. *carthami,* ʒ iij. *polypodii,* ℥ j. *paſſul. mundat.* m.j. f. Decoctio, colaturæ adde: *Ol. rutæ, chamomel. ana* ℥ j. ß. *mellis roſ.* ℥ j. *ſalis,* ʒ j. Miſce pro clyſtere.

Vomitus etiam concitetur, extremitates partium, brachia & pedes dolorificis frictionibus ſollicitentur, ligaturæ quoque adhibeantur; cucurbitulæ ſcarificatæ coxis & cruribus affigantur: Caput deraſum irroretur *decocto abrotani, thymi, rutæ, pœoniæ, lauendulæ, ſaluiæ, roris marini,* non ſine aceto acerrimo aut lixiuio, cui incoctũ ſit *ſerpillum, origanum, ſulphur*: Synciput cœpa aut ſcylla, aut tapſia, aut naſturtio fricetur, idque poſt vnum atque alterum diem. Conducit etiam *oleum laurinum, coſtinum, irinum*. Si humor ſit craſſior, ſerpillum, aut pulegium, aut calaminta aut menta oleo incoquantur, & caput foueatur; hæc enim ſimul firmitatem parti addunt. Naribus inſtilletur *ſuccus betæ aut hederæ aut anagallidis, pimpinellæ, cyclaminis cum elaterio*: Odores fœdi narib. obtrudãtur, *ex galbano, aſa, ſagapeno*. Acetum etiam odoretur, in quo coctum ſit *abrotanum, ſaluia agreſtis, ruta*; ſternutatio cõ-

citetur *pipere, veratro, euphorbio:* Fauces infricentur *mythridato, theriaca, melle anacardino, caſtoreo,* quod maxime *Gal. probat lib. ſimplic. med.* 11. Coxendicibus & plantis pedum, pulpoſiſque partibus ſinapiſmi apponantur. Caroſis, ſi ira prouocetur, ſalutare eſt remedium.

Incubus.

Capouacciana.

CVm hoc malum non niſi in ſomno contingat, ideo morbis ſomniferis affectum iſtum annumerauimus. Græcis ephialtes eſt ab inſultu; ἐφιαλτῶν πνῖγμος *Dioſcoridi, Auicennæ* ſua lingua ſtrangulatorem dixit. *Plinio* Faunorum in quiete ludibrium; & ſuppreſſio nocturna, Ὑπίαλος Didymo, qui dæmonem eſſe putat, vocarique alias ἐπιάλτην & ἐνόπαν. Eſt corporis nocturna oppreſſio & ſuffocatio quædam voci ſpirituique liberum meatum intercipiens. *Galenus* de hoc malo non eſt locutus, niſi forte incluſerit hunc morbum ſermoni de epilepſia. Ego autẽ vt ingenue fatear, quantum ad theoricam, mallem de hoc affectu audire alios. Intelligitur autem per incubum, illud vitium, in quo homines ſomni tantum tempore, imaginantur ſe opprimi ac velut ſuffocari ab obiecto quodam graui comprimente præcordia, quod ſane obiectum offertur modo vnius modo alterius coloris ſpecie, vnde patientes expergiſci nituntur, ſed maxima cum difficultate, quamuis velint, vix aſſurgũt, & quamuis tempore acceſſionis ſo-

Qui ſcire cupit quid ſit incubus, is ante ſomnum comedat caſtaneas, & ſuperbibat vinum feculentum.

nis loqui nituntur, tamen id præſtare nequeunt. Quod malum hunc in modum generatur, quátum licet colligere ex *Aetio*, *Paulo*, *Aretæo* & aliis. Neceſſe eſt vt in generatione huius mali, reperiatur vapor in capite, qui neceſſario eſt frigidus & craſſus, qui, vt ego puto, ex neceſſitate detinet & occupat originem neruorũ pertinentium ad ſenſum tactus & motus: Præterea hic vapor, vt inquit *Paulus*, detinet cerebrũ, ſecundum ventriculum potiſſimum anteriorem, licet & medius aliqua parte, licet minori repleatur, vt dum cerebrum hoc vapore ita afficitur, neceſſario conſequatur imaginatio corrupta alicuius obiecti, ita prementis, vt homines imaginentur, ſe à quadam materia ſuffocari. Hinc colligimus huius mali definitionem talem: *Incubus eſt imaginatio corrupta obiecti grauis præcordia prementis, dependens ab obſtructione ferme integra ventriculorum cerebri anteriorum in ſomno occurrente* Declaro, & ſimul explico cauſam omnium ſymptomatum. Eſt ergo functio deprauata imaginatricis, obiecti grauis prementis præcordia, quia illi imaginantur aliquod obiectum graue, ita comprimens præcordia, vt veluti ſuffocari videantur. Hæc eſt imaginatio, corrupta tantum ſecundum receptionem, nõ ſecundum iudicium, quia cognoſcunt ſe decipi, vt dictum eſt de vertiginoſis. Sed maior eſt difficultas in eo, qua ratione ſit imaginatio obiecti grauis prementis præcordia; eſt error in imaginatione & in rece-

ptione: Imaginatrix facultas recipit obiecta ſecundum ſpecies obiectorum pertinentium ad omnes ſenſus exteriores. Quæro autẽ hic, quodnam ſit obiectum illud, & ad quodnam ſenſorium hæc ſpecies pertineat? Puto ego pertinere ad ſenſum tactus, eſt enim obiectum graue, & cum hic vapor non modo occupet anteriores cerebri ventriculos, ſed etiam medium ventriculum, vnde origo neruorum pertinentium ad ſenſum tactus & motum voluntarium, fit, vt motus voluntarius neceſſario labefactetur & ferme auferatur, quia ſpiritus animalis deſtinatus ad ſenſum & motum, potiſſimum viget in medio cerebri ventriculo, vnde ſpiritus non ita poſſunt animalem facultatem deferre, vt opus eſt, cum autem hic non fiat integra anguſtia, vt in catocho, magis læditur motus quam tactus, & cum motus conſiſtat in actione, tactus vero in paſſione, vt monet Philoſophus, motus validiore indiget virtute, & ſpiritu copioſiore, quã tactus: Hinc ergo fit, vt cum motus voluntarius hic admodum imminuatur, vt etiam difficilis reddatur reſpiratio, & ſic ob imbecillem motum partes ad thoracem pertinentes redduntur facultati motrici plus iuſto põderoſiores, quod pondus, quod obiectum præſentiens ſenſus tactus, hoc affert imaginationi; hinc merito fit, vt ob hunc errorem externum, ob vitium huius obiecti, imaginatio corrumpatur, & lædatur ſecundum receptionẽ, vt hæc imaginatio corrupta non

pta non ſit cuiuslibet obiecti, ſed obiecti pertinentis ad tactũ, & proinde obiecti grauis comprimentis præcordia, quod obiectum de more obiecti producit ſpecies, quæ ſunt ſpirituales nõ corporeæ, & vt recipiantur, requirunt debitam ſedem, debitam viſceris ſubſiſtentiam, ſiue ingrediantur per partem anteriorem, ſiue ad latus, ſiue per poſteriorem, & niſi aliquod ſit impedimentum, deducentur in ſedem propriam, vnde memoria nõ eſt apta ad recipiendas ſpecies, niſi prius recipiantur ab imaginatrice, & ideo quãuis ſpecies tactilis deferatur per neruos, & per neruos etiam poſterioris partis capitis, non eſt tamen vt ſomniemus ac decipiamur dicentes imaginatricem non reſidere in anteriore parte capitis. Hactenus diximus, incubum dependere ab obſtructione ferme integra ventriculorum anteriorum cerebri, tempore ſomni occurrente; hinc colligitur in cerebro functionem deprauatam imaginatricis lædi, impedita potius quam labefactata facultate, quo fit, vt incubus & cito fiat, & cito deſinat, quod ſi fieret ab intemperie, hoc nõ contingeret: Ob id dixit Paulus & Auicennas, in incub. repleri ventriculos cerebri. Pro recta autem intellectione huius obſtructionis, hæc quatuor breuiter explicanda ſunt.

1. *Quænam ſit cauſa obſtructionis huius.*
2. *Quomodo hæc obſtructio ſit ferme integra.*
3. *Quomodo ventriculos anteriores occupet?*

4. *Cur tempore ſomni non autem vigiliarum occurrat?*

Quod ad primum, Huius obſtructionis cauſa eſt, vapor & non minera vaporis, vnde incubus differt à caro, qui non tantum producitur à vapore, ſed etiam ab humore, qui eſt vaporis minera: Præterea vapor in incubo eſt craſſus & frigidus, ob id differt à vertigine, quæ fit à vapore non craſſo ſed tenui, & quidem à vapore, qui quandoque eſt frigidus, quandoque calidus: In incubo vapor ſemper eſt craſſus & frigidus; hinc ſequitur vaporem in incubo generari à materia craſſa & frigida, quæ eſt pituitoſa & melancholica, ex ſanguine craſſiore, non feruente, atque ex ſemine pariter craſſo & frigido. Generatur autem hic vapor tanquam ab agente, vel ob errorem externum, vtpote ob victum craſſiorem, vel læſa facultate, præcipue vero ob intemperiem frigidam vel capitis vel ventriculi: Gignitur autem hic vapor quandoq; in capite, quandoque extra caput.

Quantum ad ſecundum: Sciendum, ventriculos cerebri poſſe affici obſtructione nunc integra, nunc non integra. Integra, velut in apoplexia & caro; non integra, vel plurimum recedit ab integra & perfecta, vt fit in incubo, vbi quaſi imperfecta eſt obſtructio.

Quod ad tertium: Ventriculos cerebri anteriores affici, ex eo probari poteſt, quia patientes, dum ab acceſſione liberantur, caſus illius afflicti recor-

recordantur: Imaginatio autem læditur, rationabiliter ergo obſtructio occupat anteriores cerebri ventriculos.

Quantum ad poſtremum : Dicebat *Auicennas*, incubum occurrere in quiete, in ſomno, & quidem in principio ſomni, quo tempore copioſi redundant vapores, qui ſicut tempore vigiliarum reſoluuntur; Ita tempore ſomni & maxime in principio reſolui nequeunt, & præſertim id contingit, dum homo ſupinus decumbit, ſiquidem per illum decubitum promta fit in caput euaporatio, vt rationabiliter decubitus talis in deſtillationibus ſit fugiendus: Aſt tempore vigiliarum vapores reſoluuntur, qui ſi vſq; adeo copioſi fuerint, vt reſolui nequeant, vigiliarum tempore nō fit incubus, ſed integra obſtructio, & vel apoplexia vel carus. Ex his facillimum eſt differentias colligere & à forma & à cauſa effectrice. A forma, prout varia eſt imaginatio; Alii enim imaginantur illud graue vno modo, alii aliter, alii vnius coloris, alii alterius, quinimo aliqui etiam imaginantur, obiectum illud Venerem exigere; Quæ differentiæ maxime conducunt ad cognoſcendam cauſam efficientem. A cauſa ergo efficiente deſumuntur differentiæ, prout vapor ille craſſus & frigidus fit, vel ex pituita, vel ex Melancholia, vel ex ſanguine, vel ex ſemine, ad hæc prout generatur vel in capite vel extra caput. Quod ad ſigna, quæ à forma ſumuntur, ea patefacient nobis patientes: Teſta-

buntur enim obiectũ illud graue eſſe rubicundum, vel nigricans vel alterius coloris: vnde hoc loco inquirendum, cum homines in ſomno oculos habeant clauſos, quanam ratione imaginari poſſint obiectum aliquod rubicundum? Siquidem hoc obiectum non eſt præteritum, ſed præſens, & producitur ratione vaporum, qui hoc tempore occupant cerebrum; Quare neceſſe eſt, vt prius offeratur ſpecies ſenſui externo, deinde ſenſui interiori. Supponatis paucis, quia fuſius de hac materia loquemur in doctrina de oculis: Colorem qui eſt obiectum viſus, duplicem produci poſſe; Altero modo ex mixtione Elemẽtorum, in qua mixtione terra occurrit vt opacum, aer & aqua vt diaphana, ignis autem vt luminoſum, atque hic color ab oculis nequaquam conſpici poteſt, niſi obiectum ſit extra oculum, vt mirum nõ ſit, ſi homines corneam ſuam, ſi forte citrina ſit, citrinam eſſe non agnoſcant: Altero modo, Color poteſt produci ex permixtione lucis ac tenebrarum, & hic color, hoc obiectum ſatis eſt vt reſideat inter corneam & criſtallinum, & clauſis etiam oculis cõſpici poteſt, & hoc contingit in incubo, ſiquidem ſi ad oculos cum ſpiritibus animalibus perferatur vapor ſanguineus, (*exempli gratia*) qui eſt portio tenuior vaporis ſanguinei craſſioris, rationabile enim eſt, dum vapor craſſus in capite redundat, portionem tenuiorem cum ſpiritibus tranſmitti ad oculos, quo fit vt color ex luce & tene-

tenebris fiat; ex luce, id eſt, ex ſpiritu, ex tenebris, id eſt, ex vapore. Hæc igitur eſt cauſa, ob quam in falſa hac imaginatione patientes imaginentur phantaſmata, modo vnius, modo alterius coloris. Quantum ad differentias à cauſa efficiente, hæ cognoſcuntur ex varia imaginatione, nam ſi patiens imaginetur phantaſma rubicundum, ſignificatur vapor ſanguineus; ſi imaginetur phantaſma libidinem præ ſe ferens, indicatur vapor ſeminalis. Quantum ad præſidia, quæ ſunt ex vſu, hæc deſumuntur à vapore & cauſa vaporis. Vapor indicat diſcutiẽs, & quidem vehemens; Eſt enim vapor craſſus & frigidus: Reſpectu cauſæ, ſi fuerit ſanguis, euacuandus eſt; Similiter quo ad agens, ſi fuerit intemperies frigida, capitis vel ventriculi, indicat remedium calefaciẽs caput aut ventriculũ. Quod ad Prognoſticon; Ex ſententia Græcorum & Arabum, hoc malum non eſt negligendũ, quia minatur vel epilepſiam vel apoplexiam, vel delirium: Minatur epileſiam, quia accidere poteſt, vt craſſi vapores condenſentur, adhæreant ſubſtantiæ ventriculorũ cerebri, vnde fit epilepſia. Quod ſi ab his vaporibus occupetur non modo ſubſtantia ventriculorum, ſed etiam ſubſtantia ſecundum poros cerebri, ſi vapores illi fuerint pituitoſi, euadunt fatui & amentes. Quod ad curationem. Si redundet ſanguis, vena erit ſecanda; Idem ſtatuendum erit de materia medicinali ac diœtetica. Vnum ſaltem hic moneo,

quod fuit propoſitum ab Auicenna; in hoc malo maxime conferre, ſi patientes accipiant xv. grana ſeu ſemina pæoniæ nigræ, cum aqua; Addit *Auicennas*, hoc medicamentum prodeſſe, ſi eo continue vtamur, id eſt, non vnica die nec doſi, ſed pluribus, vt patientes hoc malo non modo liberemus, ſed præſeruemus etiam ab epilepſia & apoplexia; Eſt enim hoc medicamentum remedii non modo curatorii, ſed & præſeruatorii & vitalis. Habent autem ſemina pæoniæ ſua caliditate ac tenuitate, vim diſcutiendi flatus, & hoc modo ſunt materia remedii præſeruatorii, id eſt, remedii indicati à vapore, à cauſa morbifica: Deinde habent vim calefaciendi, & proinde poſſunt intemperiem frigidam remouere, ſiue hæc intemperies ſit morbus capitis ſiue ventriculi: Et ſic ſemina pæoniæ ſunt materia remedii curatorii, indicati ab intemperie frigida: Tertio habent hoc eadem ſemina pæoniæ, vt proprietate ſua reſpiciant proprietatem cerebri, quæ vſque adeo delectatur proprietate pæoniæ, vt huius ratione euadat tam valida, vt noxios vapores à ſe arceat, & hoc pacto hæc ſemina ſunt materia remedii vitalis, requiſiti à proprietate ipſius cerebri. Exhibebat autem *Auicennas* hæc ſemina ad grana xv. quæ ſatis inſignis eſt doſis, quoniam ſumma eſt actio indicantis, id eſt, vaporis, quia vapor hic & craſſus eſt & frigidus, & ſic ſatis rebellis. Exhibebat autem cum aqua, non alia de cauſa, niſi vt aqua eſſet vehiculum

lum horum ſeminum, ſed potuiſſet exhibere cũ vino, quod fuiſſet vehiculum efficacius aqua, ſed quia vinum non modo defert, & poteſt deferre hæc ſemina, verum etiam materias noxias, ideo optima ratione exhibet cum aqua, & quidem per plures dies, nam id quod indicat, quod requirit, non eſt tantum præſens per vnũ diem, ſed multo temporis ſpatio; Nam etſi vapor, licet frigidus & humidus, pauco tempore expugnari poteſt; non enim diu perdurat vaporis præſentia; tamen intemperies partium frigida diu perſiſtit, & quod maius eſt, indicatio, vt ad præſeruandos homines ab epilepſia & apoplexia, optimum ſit per plures dies, puta per triginta & quadraginta, huiuſmodi medicinam exhibere, quæ ideo ſane exhibetur potiſſimum, vt cũ id quod indicat, habeat ſubſiſtentiam in capite, & potius in parte interna quam externa, ideo medicina illa per os exhibeatur, vt poſſit commodius præſtare auxilium, præſertim quia additur pro vehiculo, aqua quæ eſt materia vehiculi indicati à cerebro, vt à parte remota.

Incubo curando remedia.

INcubi curandi ratio potiſſimũ in eo ſita eſt, vt prohibeatur, ne in ventriculo humores craſſi generentur, & vt caput ità firmetur, ne vapores tranſmiſſos recipiat: In ipſo paroxyſmo excitandi ſunt ægri, liganda ſunt crura eorum & brachia, & frictionibus aſperioribus diuexanda, cibi

cibi craſſos ſuccos producentes & ſomnus ſupra dorſum & vina craſſa fugienda ſunt. Ad caput roborandum & ventriculum exſiccandum, vehementer conferunt *lotiones ac ſtillicidia aquarum thermalium: Decoctum ligni: vſus mythridatii & caſtorei.* Pro ventriculo frigido & humido confert puluis à cibo ſumptus.

℞ *Coriandri præp. aniſi, ana* ʒ ij. *caryophyll. cinamomi, ana* ʒ j. *ſacch. fini.* ℥ j. ß. Miſce f. Alcohol.

Laudant Arabes & Paulus *grana ſeminis pæoniæ*, quam herbam ob id ἐφιάλτιον vocatam fuiſſe accepimus. Alii pelles vulpinas commendant, ſuper quas ſi ægri dormiunt, ab hoc affectu tuti redduntur. *Virgilius* hunc affectum deſcripſiſſe videtur *AEneid.* 12. *vbi de Turno*, ſic loquitur:

Ac veluti in ſomnis oculos vbi languida preſſit
Nocte quies, ad quicquam auidos extendere curſus
Velle videmur, & in mediis conatibus ægri
Succidimus, nec lingua valet, nec corpore notæ
Sufficiunt vires, haud vox haud verba ſequuntur.

Aluus primo clyſtere mollienda eſt, & ſanguis ſi abundat mittendus.

℞ *Mercurialis, betæ, maluæ, althææ, ana* m. j. *flor. chamomeli, meliloti, ana* m. ß. *ſem. aniſi, fœniculi, pæoniæ, ana* p. j. *paſſular. mund.* ℥ ij. *fol. ſenæ,* ℥ j. *caricarum, numero* vij. *furfuris*, m. j. Coq. colaturæ adde: *Diacath.* ℥ j. *ol. violar. anethi, ana* ℥ j. ß. *ſalis, q. ſ.* Infundatur.

Deinde humores præparentur per aliquot dies, ſyrupo tali:

℞ Flor.

℞ *Flor. boraginis,* m. j. ß. *rad. aſparagi, pœoniæ, ana* ℥ ß. *ſem. pœoniæ, melonum, ana* ʒ iij. Decoq. colaturæ adde: *Syr. de cichor. byzantini, ana* ℥ iij.

Miſce pro aliquot hauſtibus.

Poſtea purgetur:

℞ *Caſsiæ rec. extr.* ʒ vj. *el. è ſucco roſ.* ʒ iij. *diagridii gr.* iij. *cum aq. bugloſſæ q. ſ.* f. Hauſtus.

Aut: ℞ *Rhabarb.* ℈ iiij. *maceretur aq. fumariæ* & expreſſo adde: *Diaprun. ſ.* ℥ j.

Miſce pro hauſtu ſol.

Cubitum ituris hoc electuarium conferet:

℞ *Conſ. boraginis, bugloſsi, calendulæ, meliſſæ, roſar. ana* ℥ ß. *cort. citri cond. mirobal. citr. cond. ana* ℥ j. *diacydonii,* ℥ j. *ſpec. diarhod. abb. diamarg. frig. ana* ʒ j. *coriandri præp. Galliæ moſch.* ℈ ß. *ſem. pœoniæ mund. ana* ℈ j. *fol. auri finiſs. numero* v. Incorporentur cum *ſyr. de menta,* f. l. a. Electuarium mediocris conſiſtentiæ.

Si phlegmate craſſo caput & ventriculus redundauerit, id quod cognoſcetur ex vultu albido plumbeoque, poſt clyſterem & vomitum, extenuantia & incidentia conuenient: vt:

℞ *Syr. acetoſ. citri, oxymellis ſ. mellis anthoſati, roſati, ana de duab. rad. ana* ℥ j. *Decocti hyſſopi, q. ſ. vel* ℔. j.

Miſce dentur per dies aliquot.

Aut: ℞ *Chamædryos, chamæpithios, pulegii, meliſſæ, ana p.* j. *ſem. aniſi, fœniculi, ſeſeleos, pœoniæ, ana* ʒ ß. *rad. enulæ, liquiritiæ, iridis, cort. citri ana* ʒ iij. *macis, caryophyll. nucis moſch. cardamomi, ana* ℈ j.

Coq.

Coq. ſ.a. colaturæ adde: *Syr. ſtechadis* ℥ ij. *hyſſopi, marrubii, ana* ℥ j.

Miſ. pro ſyrupo attenuante & incidente.

Inde apparente cōcoctione in vrinis, catharticon tale ægro propinetur:

℞ *M. pill. cochiar.* ℈ ij. *de hiera ſ.* ℈ j. *elaterii gr. j. f. pill.*

Vel: ℞ *M. pill. alephang. aggregat. ana* ʒ ß. *diagridii gr.* iij. *f. pill.*

Vel: ℞ *M. pill. aſſaireth* ℈ ij. *de helleboro* ℈ j. *ſalis Indi. gr.* iij. *f. pill.* dentur à modica cœna.

Vel: ℞ *Diaphœnic.* ʒ vj. cum decocto, f. hauſtus, aut bolus cum ſaccharo.

Vel: ℞ *Diacnici, diaturbith cum rhab. ana* ʒ iij. *cum aq. abſinthii, f. hauſtus.*

Cubitum concedentes, ſumant *Conſ. anthus, ſtechadis, mentæ, meliſſ., ana* ℥ j. *nucis moſch. cond. enulæ cond. ana* ʒ vj. Miſ pro condito.

Vel hanc Tragæam:

℞ *Sem. aniſi, fœnic. ana confect.* ℥ j. *aromat. roſ. ſpec. el. è gemmis, diamoſchi dulc. ana* ℥ ß. *conſer. roſar.* ʒ v. *coriandri præp.* ʒ ß. Miſce pro Tragæa.

Per interualla, ſub auroram æger capiat *mythridatium, theriacam, auream Alexandrinam.* Fiat etiam ſacculus in hac forma.

℞ *Roriſmarini, ſambuci, pulegii, calamintæ, ana p. j. flor. anthus, ſtechadis, chamom. meliloti, ana p.* ß. *caryophyll. macis, xyloaloes, ſtyracis, benzoi, ana* ℈ j.

Miſce f. ſacculus maſticatorius.

Si ex atra bile fiat vaporum in caput eleuatio præpa-

præparetur humor ſyrupis de *fumaria, byzantino, de epithymo, de ſcolopendria; floribus cordialibus, aquis ſcabioſæ, bugloſſæ, fumariæ boraginis, radicibus fœniculi, petroſelini, aſparagi, cort. rad. de capp. cort. tamariſci, rad. pœoniæ, enulæ, liquiritiæ, paſſulis mund. Purgentur belleboro nigro, ſena, helleboro, lapide armeno, pillulis de helleboro, confect. hamech, pill. Indi. aniſum puluinis culcitriſque* inſperſum, pauorem omnem in ſomno depellere creditur.

SPICILEGIVM V.

DE VERTIGINE ET SCOtomia.

Vertiginis Catholica.

HÆc Barbaris Scotomia eſt; Græcis δῖνος & ἴλιγξ & σκότωμα, nonnulli obtenebrationem dixerunt. Σκοτοδῖνος Hippocrati, Σκοτοδινία Platoni, Σκοτωματικὸν πάθος Æginetæ. Inter vitia capitis eſt, quæ cerebrum ſecundum ventriculos occupant, pro cuius cognitione præſupponendum, duplicem eſſe vertiginem, alteram morboſam, alteram non morboſam. Non morboſa ea eſt, quæ in ſanis fieri cõſeuit ob externam aliquam cauſam, vt ſi quis diu inſpiciat rotam aliquam, quæ in gyrum vertitur, vel ſeipſum etiam diu voluat, huic profecto vertigo cõtinget, ſed hæc inter morbos non nume-

tatur, vt quæ occaſionem habet ab externa cauſa: Morboſa vero eſt, quæ fit cum læſione facultatum principum cerebri, ac proinde à cauſa interna & morboſa dependet, fit autem, quoties vapor obſtruit ventriculos cerebri, ita vt motu inordinato commotus ſit in cauſa, vt quis vertigine corripiatur. De hac agentes, prius formam illius inquiramus, quæ nulla eſt alia quam quæ in actione deprauata facultatis animalis cōſiſtit, quæ cum duplex ſit, altera ad ſenſum, altera ad motum pertinens. Quod ad facultatē motricem, hæc procul dubio læſa eſt in vertigine, ita vt totū corpus vel ſit propenſum ad caſum, vel ſi vertigo ſit inſignior, in terram etiam cadat: Quare quantum ex parte motus, vertigo cōſiſtet in motu vel deprauato vel ablato. Quātum ad facultatem ſentientem, hæc non omnis læditur in vertigine, Nam cum facultas interna ſit triplex: Imaginatrix, ratiocinatrix & memoria; ex iſtis ſola imaginatio læditur, integris manentibus facultatibus reliquis: Læditur quidem imaginatio, quia qui vertigine corripiuntur, referunt ſibi omnia in gyrum verti; ratio tamen manet integra, quia ſciunt ſe in tali imaginatione decipi; memoria quoque non eſt læſa, quia omnium recordantur. Quantum ad ſenſus externos, ex his ſola viſio læditur, reliqui ſenſus manent integri: Læſio autem, quæ viſioni contingit, triplex eſt, quia vel debilitatur, vt in iis, qui referunt ſe videre obiecta ſenſibilia, vel potius vi-

tius viſibilia veluti per telam quandam araneæ: vel deprauatur, quando patiens exiſtimat ſibi obiecta in gyrum volui; cum enim reſpicit obiecta aliter quam ſunt, modo deprauato reſpicit: vel aufertur, vt quibus viſio ex toto tollitur, vt vertigine adueniente nihil prorſus videant; & hæc vertigo dicitur proprie tenebricoſa & ſcotomia. Hæc habet *Gal. 3. Aph. 17. & 4. de ratione victus 42. & ex Auicenna l. c.* Obiectum autẽ vertiginis & pars læſa eſt cerebrum, quod læditur vt eſt diſſimilare, & conſequenter ſecundum ventriculos; vertigo enim cito fit, ac cito deſinit, qualis generatio ab intemperie prodire non poteſt: Fit autem vertigo hæc ex anguſtia ventriculorum cerebri, quæ non conſiſtit in obſtructione integra ac totali, ita enim fieret ablatio omnium actionum cerebri, vt cõtingit in apoplexia & in Caro, in quibus ſenſus & motus aufertur; in vertigine autem motus raro tollitur, ſæpiſſime autem deprauatur; quare in vertigine ventriculi cerebri non omnino obſtruuntur, ſed ſunt potius ſemiobſtructi *teſte Galeno 3. de loc. aff. 8.* & alibi, quæ ſemiobſtructio tantum fit à vapore, quia cito fit, & cito diſſoluitur, debet igitur prodire à cauſa, quę facile reſolubilis eſt, qualis eſt vapor, qui ob ſui tenuitatem facile difflatur, cedit ac diſſipatur. Materia ergo vaporoſa, dum occupat internas cauitates ventriculorum cerebri, ſui præſentia impedit motũ ſpirituum, & inordinate mouetur, quia eſt flatulenta & fa-

cile mobilis; Motus igitur non ſolum deprauatur, ſed ita, vt obiecta veluti in gyrum moueri videantur, quia hic flatus inordinate mouetur, ad cuius motum inordinatum etiam ſpecies obiectorum viſibilium inordinate mouentur. Hęc autem materia vaporoſa peccat multipliciter, primo in quantitate; nam ſi vertiginem inferre debet, neceſſe eſt, vt ſit copioſa, & prout magis vel minus peccat copia, ita facit vertiginem modo vehementiorem, modo remiſſiorem; deinde peccat etiã qualitate, & quidem prima, cum vapor hic poſſit eſſe calidus vel frigidus, ſi calidus, minera huius duplex eſſe poteſt, ſanguis & bilis, ſi frigidus, minera erit pituita & melancholia: De materia vaporoſa calida loquitur *Gal.3.de loc.aff.*8. vbi proponit eam ſpeciem vertiginis, quæ fit à ſpiritu flatuoſo, vigente in arteriis eiuſdem capitis; de frigida loquitur 3.*Apho.*17.*&* 23.*& vlt.* Quod ad qualitates ſecundas, etſi hæc materia vaporoſa in reſpectu ad humorem, tenuis eſt, tamen ſi cum alio vapore conferatur, modo tenuis dicetur, modo craſſa, nam vertigo fit modo à vapore tenui, modo à craſſo; à tenui, ſi vapor vel ſit ſanguineus vel bilioſus; à craſſo, ſi vel ſit pituitoſus vel melancholicus. Hæc autem materia, qualiſcunque ſit, vel generabitur in capite, quia facultas eius labefactata erit propter intemperiem frigidam & humidam, cuius ratione vapor pituitoſus oritur, vel propter intemperiem frigidam & ſiccam, cuius ratione fit

vapor

vapor melancholicus, vel propter intemperiem calidiorem & æſtuantem, cuius ratione oritur vapor bilioſus & ſanguineus: Vel generabitur ex materia extra caput, & vel à cauſa interna vel externa; ab interna, vel vitio totius, ſi totus corporis habitus fuerit vel pituitoſus, vel melancholicus, vel ſanguineus, vel bilioſus, & ſic etiam febre corripiatur, tanquam vitio totius: Vel gignitur vitio partis determinatæ, & ſic modo fiet vitio ventriculi frigidioris & humidioris, modo vitio epatis calidioris & ſiccioris, modo ob ſuppreſſos menſes, vel obſtructas hæmorrhoides, vel ob aliam conſuetam euacuationem, vt habet *Gal.* 3. *Aph.* 31. *&* 4. *Aph.* 17. Cauſa vero externa vel neceſſario concurret, potiſſimum dependens à victu, ſic ratione vini meracioris, & ex nimio vſu ciborum facile in caput euaporantium; vel concurret non neceſſario, vt ſi quis odoret aliqua opiata, vel ſi quis inſpexerit rotas molendinarum vel ſeipſum in gyrum voluat. Et hæc de obſtructione ventriculorum cerebri in vertigine. Quantum ad ſubſidentiam, hæc fit ab inanitione & reſolutione ſpirituum animalium, vt ex Auicenna colligitur; fit autem hæc reſolutio ob immoderatum ieiunium & inediam, cuius ratione ſpiritus inuniuntur, vt ventriculi inaniti hoc pacto ſubſideant. Quantũ vero ad compreſſionem, hæc non fit niſi à cauſa externa, ab ictu capitis, vel perforatione cranei, quorum curatio à chirurgis petenda eſt. Ex his propoſitis

facillime differentiæ & ſigna & indicationes ſumuntur: Quod ad Prognoſticon; cum vertigo ſit via ad epilepſiam vel apoplexiam, ſecundum *Gal.* 4. *aph.* 17. *&* 23. Vitium non eſt contemnendum: maioris autem momenti eſt, quæ ab internis potius quam externis cauſis ortum habuerit, & periculoſior, quæ fit capite primario affecto, quam quæ per conſenſum: Quare curationem ipſam aggrediamur. Quantum ad Chirurgiam; Si vertigo fiat à flatu ſanguineo, cum ſanguis redundet, euacuandus erit, niſi ſit quod prohibeat. Locus mittendi ſanguinis indicatur à ſubſiſtẽtia ſanguinis, qui ſi in toto ſubſiſtat & peccet, Baſilica dextri lateris ſecanda eſt, niſi totius repletio fiat propter partis denominatæ repletionem, ſic in ſuppreſſis menſibus ſaphena ſecetur, in retentis hæmorrhoidibus ſanguiſugæ apponantur. Si autem ſanguis potiſſimum peccat in capite, Rhazes monet, vt aperiantur venæ poſt aures & illæ quæ continent ſpiritum flatuoſum qui continet in venis pulſatilibus: Quo remedio omnes ſanari conſueuerunt, dummodo hic ſpiritus flatuoſus aſcendat per has venas pulſatiles externas, quæ incidi poſſint, quod ſi per internas, cum ſecari nequeant, tunc vanum eſt ſecare externas, ideo *Gal.* 13. *meth. vlt.* dixit, non omnes vertiginoſos ſanari ſectione venarũ pulſatilium; Quo in caſu Rhazes iubet applicari cucurbitulas in ſpatulis, quæ ſunt quaſi vicariæ ſectiones internarum venarum latẽtium. Quod

ad quan

ad quantitatem mittendi ſanguinis, illud animaduertendum eſt, dum in vertigine vena aperienda eſt, & magna ſimul copia ſanguinis detrahenda, non debemus id agere vnica vice, ſed duabus, quia ratione motus ſanguinis imminet periculum, ne patiens tempore ſectionis in vertiginem prolabatur; quare hæc ſanguinis euacuatio partienda eſt, ac duabus potius vicibus ſupplenda. Si vero hoc vitium tam pertinax fuerit, vt non cedat pharmacis, tunc cogemur deuenire ad cauteria, quorum vi materia expurgetur: Si igitur vertigo fiat per eſſentiam in cerebro, cauterium occipitio affigatur, vt hoc pacto materia deriuando euacuetur. Quod ſi materia alibi gignatur, ſi peccet in toto, quia ſint ſuppreſſa menſtrua, cauteria tibiis applicentur: Si vitio ventriculi frigidioris vel epatis calidioris flatus multiplicetur, cauteria brachiis affigantur. Quod ad pharmaciam, ſi vertigo fiat à flatu pituitoſo, exhibenda erunt, quæ pituitam leniunt & purgant, & ſic de aliis. Poſt totius euacuationem capiti aliqua ſunt adminiſtranda, ita vt merito flatus qui in capite continetur, ſi conſideretur, vt facit epilepſiam, reuellentibus ac diſcutientibus vtendum; Reuellentia ſunt frictiones in extremis partibus, & ligaturæ, quæ propter dolorem à capite materiam detrahunt. Idem præſtant ſuppoſitoria & enemata acriora: Quod ad diſcutientia; ſi flatus eſt frigidus, agendum eſt calidis, vt vapor frigidus attenuetur

& reſoluatur, propterea odor ex aceto acerrimo, quod alteratum ſit cum diſcutientibus, vt ſi *nigella, moſchus, meliſſa, ſerpillum, ſtechas* incoquatur, optimum erit remedium; Si flatus ſit calidus, agendum erit cum frigidis; vt *aqua roſarum, acetum roſatum*, &c. Huc accedunt quæ capiti extra admouentur, vt lotiones factæ ex aqua, cui incocta ſint: *Flor. chamomeli, anethi, ſem. fœniculi, aniſi, fœnugræci, fol. rutæ, radix pæoniæ.* Quod ſi vertigo ſit ex inedia, propter ventriculorum ſubſidentiam, cum his agendum, quæ ſpiritus regenerant, vt eſt vinum, bolus vino infuſus: ſi à vapore mordaci, à ventriculo ad cerebrum aſcendente, his vtendum eſt, quæ aſcenſum vaporum cohibent, id præſtat bolus infuſus vino granatorum, habet enim vim adſtringendi, confert etiam *diacydonium*, & confectio *ſem. coriandri.* A ſternutamentis omnino abſtinendũ eſt, vt quæ materiam nimis violenter commouent, ideoque facile vertiginem excitant. Quod ad victus rationem, omnia fugienda, quæ flatus gignunt, vt radices *dauci, petroſelini*, &c. A cibo comedant coriandrum præp. eſt enim capitale, & vim habet corroborandi ventriculum & cerebrum, vt prohibeat aſcenſum vaporum & diſcutiat vapores in cerebro. Probatur acori maſticatio: Suffumigia etiam naribus hauſta proſunt, vt ſi aniſum bulliat in aq. communi, & modicum aceti addatur, deinde bullientis aquæ fumus per nares attrahatur. Pro curatione primo lenia-

leniatur aluus hoc bolo: ℞ *El.lenit.* ℥ j. *de ſebeſten ſiue ſcamm.* ʒ iij. Miſ.f.bolus cum ſaccharo, ſumat tribus horis ante prandiũ. Si patiens renuat, ſumatur *Mannæ vel ſyr. roſ. ſol. cum brodio* ℥ iij. Aut hoc clyſtere aluus leniatur: ℞ *Decocti com. lib.j. caſsiæ extractæ* ℥ ß. *ſacch.rub.* ℥ ij. *ol.roſ.* ℥ iiij. *ſalis parum.* Miſ.f.clyſter. Lenita aluo ſecetur cephalica; Miſſo ſanguine, volunt omnes, vt perfundatur caput oxyrhodino. Laudant aliqui, vt in hoc caſu circumponantur capiti *folia vlmi, hederæ, roſarum*: Laudatur odoratus eorum, quæ poſſunt refrigerare ſine humectatione, vt eſt odoratus ſantalorum omniũ, nam præterquam, quod ſantala recreant ſpiritus, videntur & ex proprietate, vertigini cõducere. Pſyllium etiam ex arte vſurpatum ad idem valet. vt: ℞ *Pſyllii* ʒ iij. *aq.roſ.endiuiæ, ana* ℥ iij. *conquaſſatis adde ſacchari fini.* ℥ ß. Miſ. pro potu. Hoc genus auxilii, ſanguinis motum coercet, vt vertigines non inducat.

In vertigine, pro quodam Magnifico Patauino Conſilium Italicum,

Anno 1579. Aprilis die 30.

D. Viguarius Chirurgus.

LAborat vir nobiliſſ. vertigine; cauſa huius eſt vapor replens & perturbans cerebrum. Morbus eſt in compoſitione & in via. Anguſtantur enim iſtis vaporibus caput petentibus

ventriculi cerebri. Sed & aliis affectibus corripitur; imbecilli enim eſt ventriculo, à calidis enim maximum iuuamentum percipit, eructat acidum, difficulter concoquit, corripitur nauſea & vomitu, pituitam habet ſatis copioſam: Eſt etiam epate plus iuſto calidiore, id quod multa ſigna oſtendunt: Pruritus, ſcabies, auraq. ſanguine tincta, ad tactum calida: Caput etiam calidum eſt, ita vt etiam à leui calore afficiatur. Vertigines autem ſatis frequentes ſunt, quas tamen non ita graues, niſi cum ambulat, perſentiſcit; arbitror itaque caput primo & per ſe affectum eſſe, nam & dolore capitis & tinnitu aurium frequenter corripitur: Non tamen dubium eſt, etiam aliunde mitti materiam, nempe à iecore calido & ventriculo frigido. Caput igitur & iecur calida, & vẽtriculus frigidus corroboranda ſunt, & prohibendum, ne amplius vapores cerebrum turbantes, vel in capite proueniant, vel ab aliis partibus affectis eo mittantur. Vtrum autẽ hos ſcopos abſoluere poſſimus, maxima eſt difficultas. Eſt enim morbus multorum annorum; caput crebris affectionibus factum eſt imbecillius, ita vt continuo & gignat vapores prauos & illos ipſos aliunde recipiat: Adhæc cauterium habet in brachio, aquis thermalibus vſus eſt, nihilominus tamen affectus rediit, vt de totali curatione, valde dubitem. Tentanda tamen erunt præſidia aliqua, nec æger ſine ſpe deſerendus eſt. Primo igitur ventriculus & caput expurgentur:

Ventri-

Ventriculus leniatur *melle roſato*; materia præparetur *decocto cichorii, endiuiæ, boraginis*, expurgetur pillulis cochiis: Caput purgetur maſticatoriis & errhinis; inde roborentur hæc viſcera, aſſumat iterum aquas thermarum, vtatur ſtillicidio, non quidem eo, quod nimium calefaciat, vt ſunt *aq. Apponenſes*, ſed ex aquis diui Petri refrigeratis & iterum calefactis. Suſpicor autem, hominem non omnino liberatum iri. Conſulo tamen, vt illi cauterium aliud in occipitio applicetur, quo per aliquot menſes vtatur, inde claudatur & apponatur aliud cauterium cruri. Tempore oportuno, decocto vtatur, ad roboranda viſcera principalia, quale eſt decoctum *ſarſæ*; *pro iecore, ſaccharo roſato* & aliis refrigerantibus vtatur.

D. Niger in eodem caſu.

INprimis hoc monendum, operam noſtram omnem non in curatione, ſed in præſeruatione ponendam eſſe. Non enim habemus ægrum, qui iam morbo aliquo corripiatur, ſed qui incidit aliquando in vertiginem, ſtatis temporibus, deinde melius habet, neque de vllo amplius affectu conqueritur. Certum eſt, deprauatam eſſe actionem virtutis imaginatricis: Cauſa eſt, motus ſpirituum animalium in ventriculis cerebri: Dum enim ad oculum deferuntur ſpecies viſibiles, obiectum repræſentatur facultati imaginatiuæ, quæ quia corrupta eſt, ſpecies illas non

firmiter recipit, & quia à vaporibus ibi detentis turbatur, & mouetur varie, fit vt patiens putet, omnia ſibi in gyrum volui. Vapores autem vel ibi geniti ſunt, vel eo delati. Crederem ego ibi genitos eſſe: Solet enim in affectum illum incidere, quoties aliquid fortiter vult imaginari, & inprimis cum magnā pecuniæ ſummam dinumerat. Eſt autem hic affectus ex genere ſymptomatum, dependet igitur ab aliquo morbo: Dicerem ego dependere illum ab aliqua intemperie, quæ ſecundum *Galenum & Aetium* frigida; ſecundum *Auicennam* vero etiam calida eſſe poteſt. Verum intemperiem illam dicerem potius immaterialem, nam dum mouetur, dum ambulat, hoc affectu corripitur. Omnis autem motus fit in inſtanti; intemperies vero materialis fit in tempore, & per aliquod temporis interuallum. An vero ſit morbus per eſſentiam, an per conſenſum, quærendum eſt. Dicebat *Gal. 4. Aphor. & 3. de locis affectis*, vertiginē, ſi ſit per eſſentiam, affectionem eſſe continuam, in noſtro autem patiente non eſt continua affectio, ergo non eſt vertigo per eſſentiam. Credo ego, à ventriculo atque etiam à iecore calidiore vapores aſcendere; habet venas latas & amplas, adſunt etiam ructus & flatus, quæ ſigna iecur indicant calidum & ventriculum frigidum; ſed hic quæritur, cum continuo hi vapores in ventriculo gignantur, & continuo caput petant, qui fit, quod non etiam adeſt continua affectio? Reſpondeo, quod vertigo

tigo non ſolum dicitur fieri ratione qualitatis & quantitatis vaporũ, ſed ſimul concurrere oportet paucitatem ſpirituum animalium; credo quod non adſit tanta ſpirituum copia, ſed quod deficiant in imaginatione ſpiritus. Quod ad curam, prohibendum ne aſcendãt vapores, & ne iidem in capite generentur, & ne fiat diminutio ſpirituum, ſed vt potius procuretur eorum generatio. Generantur vapores in iecore, ventriculo & capite, alterandæ igitur & contemperandæ ſunt hæ partes. An vero poſſimus huic patienti integram polliceri ſanitatem, difficile admodum eſt pronuntiare. Vertigo enim eſt initium apoplexiæ, præterea in hoc patiente inueterata eſt, cœpit enim in adoleſcentia, & durauit vſq; ad conſiſtentem hanc ætatem. Habuit patrem moroſum ac difficilem, à quo cum iuberetur numerare pecuniam, territus minis & vociferationibus paternis, primum in hunc affectum incidit. Pro curatione autem euacuetur caput, iecur & ventriculus, leniatur aluus cum *ſyr. roſ. ſolut. & hieræ*, ℥ ij. f. potus cum *melle roſ. ſolutiuo*, addatur *hiera cum elect.* lenitiuo: præparetur materia cum *ſyr. de menta, de cichoreo, ſtechade, boragine.* In potione darem infuſionem *rhabarbari* & iniicerem portionem *fol. ſenæ*; poſt purgationem corroborarẽ partes prædictas, prius tamen caput purgarem maſticatoriis, & in ſola maſtice acquieſcerem, abſtinerẽ à ſternutatoriis, poſſent enim cauſare aliquod impedimentum vel nocumentum,

tum, mouendo & magis irritando materiam: Præſcriberem etiam potum *aq. Apponenſium*, ſed prius refrigeratarum, ratione capitis & iecoris calidi, per tres itaque dies biberet aquas in principio, & poſtea vteretur aquis temperatis. Decocto autem Guaiaci potius vterer in iure pulli, quã decocto ſarſæ, alterarem etiam prædictum decoctum cum betonica: Temperata enim vicem gerunt contrariorum, vt ſi aquæ feruenti ſuperinfundas aquam tepidam, feruentem temperantiorem reddes: Eodem modo poterimus attemperare caliditatem decocti ligni cum moderate calefacientibus. Laudo etiam in hoc caſu *pœoniam*, & conſeruam *betonicæ*, & alia id genus: Extrinſecus adhiberem inunctiones, epithemata, cum decocto *ſtechadis, betonicæ, &c.* Secarem etiam venam, vt epar contemperarem ratione euentationis: Stillicidium nocet potius, quam vt proſit, neq; enim indigemus iam iis quæ poſſunt excitare motum ſpirituum: Et nos vidimus multos ratione ſtillicidii & ex illius vſu in vertiginem incidiſſe. Et quia cauterium, quod habuit in brachio, profuit, poſſet reiterari denuo, in capite autem cauterium fieri non ſuaderem, in crure ratione deriuationis eſſet melius. Ab omnibus flatulentis & vaporoſis cibis abſtinerem, vt à lacticiniis, leguminibus, piſcibus, carnibus pinguioribus & craſſioribus. Vinum ſit neque potens, ratione capitis & iecoris, neque tenue ratione ventriculi. *Hæc D. Niger.*

D. Mar-

D. Marcus de Oddis in eodem caſu.

SVppono intemperiem, caput eſt calidum, eſt enim homo pauci ſomni, nullam ſentit grauitatem capitis. Cum autem vertiginis tres ſint ſpecies, ex mente Galeni, ego ex earum genere iſtam adeſſe puto, quæ Scotomia proprie dicitur. Symptoma hoc refertur ad actionem læſam & quidem deprauatam. Exiſtimo morbum eſſe in compoſitione & quidem in ſitu, quia nõ bene mouentur ſpiritus, ſed ad latera hinc inde impingentes, imaginatiuam turbant. Poteſt tamen morbus etiam eſſe in intemperie, ſed ſecũdario quidem, non per ſe, quia vertigo oritur nõ niſi in calefacto cerebro, adeſt igitur intemperies calida, quæ vapores etiam ex inferioribus partibus attrahit, & hæc intemperies potius eſt occaſio quædam quam verus morbus. Eſt autem per eſſentiam morbus, ita tamen vt etiam accedat conſenſus aliarũ partium: Iecur & ventriculus diuerſos humores generant; ventriculus frigidos & craſſos; iecur calidos. Adhæc caput & cerebrum calida ſunt, & vtrumque membrum mandans ac recipiens calidum eſt: Quare humores ex ventriculo & epate caput petentes ſunt in cauſa, vt ſpiritus illi in cerebro agitentur, & moueantur, & propterea affectus per conſenſum eſſe poteſt, ſed tamen cerebrum primario affectum eſſe arbitror, diuturna enim eſt affectio eſt imbecillitas cerebri ea; vt & facile ſuſcipiat materiam & ipſam etiam gignat. Quod ad

curam

curam, ſpiritus primario affecti ſunt, agitantur enim ab humoribus, & adeſt intemperies: Quare procurandum, vt ſpiritus agitati quieſcant, vapores euacuentur, qui ſpiritus commouent, contemperanda deinceps ſunt membra principalia, & primo totum reſpiciendum: Adeſt abundantia ſanguinis, & ſanguis eſt calefactus, vena igitur incidenda eſt; habemus enim caput & iecur calida; ſanguinem igitur mitterem è vena communi, quæ reſpicit cerebrum & iecur, vt ita ſanguis ventiletur. Habuit fonticulum in brachio dextro, ex quo magnũ percepit iuuamentum, ego igitur ex altero latere alium fonticulum fieri curarem: Facerem etiam ſetaceum in occipitio, poſt aliquod temporis interuallum, & alium fonticulum in cruore, vt epar etiam reſpiciamus. In purgatione contentus eſſem agarico & rhabarbaro; ſpecies quidem hieræ conferrent ventriculo, ſed ſi iis vtendum eſt, cum el. lenitiuo mitigari iuberem hieræ caliditatem. Antidotis magnis non vterer ob caliditatem epatis ac cerebri. Abſtinerem ab omnibus calefacientibus, aut cõtemperarem ea cum refrigerantibus, cum *ſucco roſ. & theriaca* potius noua vterer, quã veteri, eſt enim minoris actiuitatis & minus calida: Idem iudico de conſeruis anthus & ſimilibus. Extrinſecus adderem olea, inunctiones refrigerantes & reſpicientes cerebrum. *Oleum roſ. cum aceto laudabat Galenus*; probantur etiam decoctiones in hunc vſum factæ; aquis thermali-

bus

bus prius refrigeratis imponerem medicamenta frigida; in potu iis non vterer, ſed ſolum in embrocationibus, etſi ratione ventriculi etiam in potu conferunt. Decoctum ſarſæ exſiccat, & ideo roborat, & propterea etiã placet, ſi cum herbis decoctis, ventriculum & epar reſpicientibus detur. Decoctum ligni nimis calidum eſt, poſſet tamen eius etiam caliditas mitigari. His omnibus diligentem victus rationem præſcriberem.

D. Bernardinus Paternus in eodem caſu.

TRiplex adeſt ſymptoma: Vertigo, viſus tenebroſitas etiam cum vertigo non adeſt, & diminuta coctio. Certum eſt autem, hoc poſterius prouenire à frigiditate ventriculi, & ab eiuſdem etiam humiditate aliqua, Nam ſaliua in ore abundat, quod indicium eſſe ſolet humectati ventriculi, eadem eſt enim oris tunica & interna ventriculi. Deprauata eſt actio imaginatricis, non ratiocinatricis potentiæ, id quod in ſe etiam expertus eſt Galenus. Cum enim colligeret feſtucas, animaduertebat, rationem læſam non eſſe, quia iubebat ſibi ab amicis aſtantibus caput ligari ne in vertiginem incideret, quod tũc metuebat. Vertiginis autẽ cauſa nulla alia eſt, quam circumactio ſpiritus flatuoſi & humorum illos impellentium, vt teſtatur *Gal. 4. de rat. victus in morb. Acut. 42.* Hæc circumactio morbus nõ eſt, quia nullus eſt morbus in motu, ſed ſymptomata in motu conſiſtunt. Eſt igitur motus depra-

uatus

uatus in ſpiritibus, propter quem accidit, vt radii viſorii circumagantur, & obiectas res quieſcentes modo tangant ſecundum vnam, modo ſecundum aliam partem. Quare ſymptoma eſt, non morbus in ſitu. Ac poſſet quidem eſſe morbus in ſitu, ſi crederemus ſpiritus viuere, ſed ſi non viuunt, ægrotare quomodo poſſunt? Statuemus igitur, hunc motum deprauatum eſſe ſymptoma. Vnde autem prouenit? A ſpiritu flatuoſo, in cerebro genito, vel aliunde trãſmiſſo. Si conſidero, quæ ab Auicenna dicuntur, iudico cerebrum aliquid conferre ad hoc ſymptoma, ſed arbitror tamen, cerebrum affectum non ſequi hoc ſymptoma, neque enim eſt affectus continuus, neque quo tempore corripitur, grauedinem aut aliquam moleſtiam percipit, quare ſpiritus flatuoſus aliunde gignitur, ſed tamen à caliditate cerebri maiorem caliditatem ſuſcipit, quam ſuapte natura habet, & ita vehementius mouetur, prohibitoque ipſius exitu retrocedit, & ſic in gyrum voluitur. Vnde autem ſunt hi ſpiritus flatulenti? Poſſemus quidem imaginari eſſe eos à vẽtriculo, ſed cum reſpicio ad occaſionem, quam hic affectus ſequitur, motum videlicet corporis, quod quoties vehementius mouetur, toties æger in hunc affectum incidit, nõ poſſum aſſequi, quomodo in ventriculo hic ſpiritus flatulentus generetur. Quare iudico, à toto potius corpore hunc ſpiritum flatulentum ad cerebrum trãſmitti, & à ſanguine calido, qui

in toto

in toto corpore ſit, ad caput deferri. Dicebat autem *Gal.* 3. *de ſympt. cauſ.* diſtemperantias valde calidas non excitare ſpiritus flatulentos, quare non opinor tantam eſſe ſanguinis caliditatem: Sed cū ſanguis ille habet partes multas pituitoſas, has, cum corpus mouetur, vna cum ſanguine ad caput deferri veriſimile eſt. In genere autem caput & iecur calidum eſt, ventriculus vero frigidus. Quibus ſic ſtantibus oriuntur duo ſcopi principales: Corroboranda eſſe membra, ne affluentes ſuccos recipiant, iecur & cerebrum refrigeranda, ventriculus calefaciendus eſt, inprimis vero, ſi *Galenum audire volumus* 3. *de loc. aff.* 3. conſulendum eſt toti corpori, quod cum duobus modis fiat, quemadmodum docebat *Gal. l.* c. venæ ſectione & purgatione, vtrumque in hoc caſu neceſſarium eſt. Quæ autem vena ſecanda ſit, ſi reſpiciamus caliditatem cerebri, & iecoris, cum vt dicebat *Gal.* ex venæ ſectione refrigeretur habitus corporis, ego venam axillarem dextri lateris ſecarem, monente idem *Gal.* 4. *de ratione victus in acutis* 25. Siquidem per eam venam corpus totum maxime euacuari dicebat. Verum cum non ſimus iam in parte curatiua, *Hippocrates autem præcipiat* 2. *de natura humana*, pro præſeruatione incidendam eſſe venam in partibus maxime remotis & longinquis, & *Gal. lib. de venæ ſectione, cap.* 19. ad præſeruandam epilepſiam & anginam, venas crurum vel in poplite vel ſub malleolis ſecari iubebat. Ego iudicarem in hoc

Præſeruationis caſu ſecari debere venam communem, prius tamen crurium, inde cubiti. Fonticulos in cruribus magis probarem quam in brachiis, vt ſenſim adſueſceret natura tranſmittere ſuperflua ad partes alias. Fonticuli enim non deriuant, ſed quia pars imbecillior redditur ex ea ſoluta vnitate, fit vt natura paulatim adſueſcat materiam eo tranſmittere. In partibus tamen proximis fonticuli etiam ad deriuationem conferre poſſunt, ſed quia hic non adeſt fluxus, non eſt opus deriuatione, neque etiam reuulſione. Quantitas ſanguinis detrahenda eſt pro ſanguinis copia; Scribebat autem *Gal.* quantitatem ſanguinis nõ eſſe in omnibus æqualem: Quare hic multa conſideranda ſunt prudenti medico. In hoc noſtro corpore, cum adſit συνδρομὴ plethorica, vt *Gal.* vocat, neceſſario hic etiam aderit multitudo ſanguinis, & eo magis idipſum mihi perſuadeo, quod in incremẽto corporis hic patiens noſter conſueuit pati fluorem ſanguinis è naribus, cum iam perueniſſet ad ætatem conſiſtentem: At hoc potius in iuuentute quam in augmento fieri oportebat, & propterea in iuuenibus Hippoc. magis conſiderauit fluorem ſanguinis quam in pueris. Sed hic noſter habuit fluxum ſanguinis, dum iam augeretur, qui fluxus poſtea ſedatus fuit, & ceſſauit: Quare arbitror, ſanguinem in hoc corpore abundare, & fortaſſis hæc prima fuit occaſio præſentis ſymptomatis. Quantum autem ſanguinis mitten-

mittendum ſit, videant ac diligenter conſiderent Medici,qui illius curam ſuſcepturi ſunt,reſpiciendo ſubinde ad mutationẽ pulſus, ad ſanguinem ipſum, & inſpiciendo faciem patientis. De tempore non eſt dubium,nunc omnino incidi venam poſſe,nihil enim prohibet, modo id fiat poſt horam vnam à ſomno, tempore matutino,vt dicebat *Gal.lib.de venæ ſectione,cap.*21. Inde præparandum corpus eſt vſu *epaticæ*, *betonicæ & aliorum.* Placuit inprimis *Galeno* 11.*meth.*17.*vel* 18. *vſus abſinthii pontici.* noſtrũ enim abſinthium non placet, eſt enim minus efficax: Syrupo abſinthii pontici admiſcerem contemperantia caliditatem, vt decoct.*cichorii,betonicæ,in ſyr. acetoſ. ſimp.* Exhiberem multos ſyrupos, neque eſſem contentus tribus, quatuor aut quinque, ſed in iis perſiſterem, donec vrinæ bene coloratæ redderentur, idque facerem tribus diebus ante balneum. Balnei loco Auicennas frictionibus vtitur ex *ol.chamomelino,anethino.* Ventriculum autem, ne caput imbecillius redderetur, purgarem per inferiora,ſuperius illum corroborarem. Non diſpliceret etiam vſus *cort. rad. marathri nigri* infuſarum in *decocto ſenæ, epithymi, polypodii,& ſem.aniſi in lacte caprino* per diem & noctem infuſo; expurgat enim bilioſa & at. a; credo enim illum etiam melãcolia abundare. Co pore purgato, fonticuli excitentur. Decoctũ ligni probo, ſed alteratum, ita tamen, ne ingredientia ipſius decocti vim impediant. Probo etiam Se-

ceum in occipitio, non propter vertigines, ſed propter tenebroſitatem viſus, quia niſi reuellamus, & procuremus reuulſionẽ hanc localem, cœcitatis periculum aliquando metuendum erit. Hoc autem ſetaceo, ſi quid ad oculos confluat, forte reuelletur. Laudo etiam conſeruas, *mythridatium, theriacam*; contemperanda tamen ſunt omnia, ita vt non prohibeatur ipſorũ medicamentorum actio. Maxime vero theriacam probo eam quæ in ſiſtendis fluxionibus à Galeno commendatur. Victus ratio non ſit attenuans, ſed mediocris in ſubſtantia, qualis à *Galeno* deſcribitur *lib. de bonitate & malitia ſuccorum, cap.3.* vbi refert cibos medios. De vino, quoniam affectus ventriculi hic pugnat cum affectũ iecoris ac cerebri, medio modo procedendũ eſt; Concedendum pauciferum, tale tamen, vt ventriculus non magis debilitetur. Arbitror autem ſi hoc modo procedamus, patientem hunc noſtrum ad priſtinam ſanitatem reduci poſſe. Dicebat enim *Galen. 4. de ratione victus in acutis. l. c.* vertiginem eſſe affectum inter ſalutares & lethales morbos medium. Quare non omnino de ſalute deſperandum erit, niſi aliqua adſint quæ impediant, & ſi modo patiens Hippocraticum præceptum obſeruet, h. e. Medicis ſeſe audientẽ præbeat. Eſt alioquin vir multorũ negotiorum, ſemper impenſe cogitat, & de multis eſt ſollicitus. Quare interdicenda ſunt illi hæc nimia ſtudia, & animus ad tranquillitatẽ reuocandus eſt.

Cura-

Curatio vertiginoſi & ſplenetici. F. H. D.

QVidam perueniẽs ad annum illum climactericum, ſenibus periculoſum LXIII. qui Græcis ἀνδρόκλας dicitur, quod frangat virum; de vertigine conquerebatur, vnde in metu apoplexiæ verſabatur: Laborabat autem ad hæc obſtructione lienis, habebat ventriculum perpetuo hiantem, epar autem calidum, vnde etiam non raro eryſipelate corripiebatur, & renum ſimul obſtructiones aderant. Cum autem inſtarent dies caniculares, dixi, cum medicinis purgantibus caute agendum eſſe. Remedia igitur præſcripſi ſequentia:

℞ *Rad. polypodii, fœniculi, ana* ℥ j. *pæoniæ* ℥ ß. *Herb. betonicæ, ceterach, ana* p. j. *Fol. ſenæ* ℥ ß. *agar. trochiſc.* ℈ ij. *rhabarb. el.* ℥ ß. *ſpicæ Ind. gr.* v. *Sem. aniſi* ℈ j. *cinamomi, zinzib. ana* ℈ ß. *Flor. anthus* p. j. *epithymi* ℥ j.

Inciſa & contuſa infundantur per noctem in brodio pulli, mane calefiant tantum & colentur, colaturæ adde: *Mannæ calab.* ℥ x.

Miſce pro hauſtu ſolutiuo.

Hunc hauſtum aliquoties repetiit, ſemel aut bis in menſe. Hinc ventriculo ac cerebro corroborando morſulos fieri curaui, de quibus vnum mane ſumeret:

℞ *Cinamomi el.* ℥ j. ß. *galangæ, zinzib. ana* ℥ ij. *cal. aromat. nucis moſch. zedoariæ, caryophyll. ana* ℥ ß. *cubebar. cardamomi, macis, ana* ℈ j. *amygd. dulc.* ℥ iij.

Incidantur omnia craſſo modo, adde: *Sacch.*

albiß.in aq.card.ben.q.ſ. diſſol. ℥ vj.*zinzib.albi pulu.* ʒj. affunde *ol.cinamomi gutt.* vj. *macis gutt.*ij.
f. Conf. in morſulis.

Ad promouendam ventriculi coctionẽ vſus eſt hoc ſacculo, quod ventriculo impoſuit, horis duabus vel tribus ante prandium:

℞ *Rad. cal.aromat.* ʒ iij. *galangæ,* ʒ ij. *bacc. lauri* ʒj. ß. *maſticis,* ʒ ij. *nucis moſch. numero* j. *caryophyll.* ʒ ß. *herb. mentæ criſpæ, origani, abſinthii, betonicæ, ana* m. j. *ſerpilli, roſ.rub. ana* m. ß. *cort. citri, arant. ana* ʒ ij. *ſem.aniſi,* ʒ iij. *cymini,* ʒ j.

Ex his fiat ſacculus ſtomachicus quatrilaterus, interpaſſetur.

Cum autem cerebro etiam ſit frigido & humido, conditum præſcripſi, neruis corroborandis, vt fieret cum morſulis permutatio, de quo ſumpſit fruſtum magnitudine iuglandis:

℞ *Chebul. cond.* ʒ vj. *zinzib. cond.* ʒ v. *cal.aromat.cond.* ʒ iij. *cort. citri cond.* ℥ ß. *arant. cond.* ʒ iij. *rad.cichorii cond. bugloſſæ cond. eryngii cond.ana* ʒ v. *conſ. anthus, pœoniæ, ana* ʒ ij. *roſar.* ℥ ß. *cinamomi inciſi,* ʒ ß. *macis inciſi,* ℈ ß.

Condita incidantur craſſo modo teſſellatim, ſimiliter & aromata, poſtea miſceantur pro condito.

Ad alterandum lienem, puluis illi ordinatus eſt, de quo horis matutinis ſumpſit ʒ j.pro doſi, vel per ſe, vel in iuſculo carnium, ad diſſipandas in liene ventoſitates:

℞ *Spec. aromat. roſ.* ʒj. *dianthus,* ʒ ß. *troch. de*

cappar.

cappar. ℈ iiij. *pulu. ceterach, chamædryos, veronicæ, ana* ℥ ß. *rad. polypodii, cichorii, ana* ℈ ij. ß. *ſem. aniſi,* ℈ ij. *card. bened. fœniculi, ana* ℈ ß. *ſacch. albiß.* ℥ vj. Miſce f. Puluis.

Ad eundem vſum linimentum ſpleneticum

℞ *Ol. de cappar.* ℥ v. *anethini chamomeli, amygd. dulc. ana* ℥ j. *pingued. gallinæ,* ℥ j. *ammoniaci aceto diſſol.* ℥ j. ß. *pulu. epithymi,* ℈ j. *ceterach, ſem. fœniculi, ana* ℈ ß. *aq. cuſcutæ,* ℥ ij. *aceti,* ℥ j.

Bulliant ad conſumptionem aceti & aquæ: Excolentur ſpecies craſſiores, & addita paucula cera f. linim.

Pro præſeruatione ab apoplexia, dedi puluiſculum, de quo ſingulis menſibus ſumat imminente Nouilunio, ʒ j. *in aq. lauendulæ, ac ceraſorum, ana q. ſ.* Huius vſus eſt in diſcutiendis vaporibus in cerebro, & hoc pacto ab apoplexia præſeruat:

℞ *Succini præp.* ʒ ij. *ſpec. diarhod. abb.* ʒ ß. *rad. pœoniæ,* ℈ ij. Miſce f. Puluis.

In eryſipelate experimentum excellens illi communicaui.

℞ *Mythridatii opt. pulu. bacc. lauri, rad. Ariſtol. rot. ana* ℈ j. *aq. roſar.* ℥ iij.

Miſce pro vno hauſtu.

Hic hauſtus eſt ſudorificus, ſumat mane, aut quo tempore eryſipelate corripi incipit, ac ſuperſudet. Poſtea vtatur eo paulo ante Nouilunium tempore matutino: Tertio repetat eundem hauſtum imminẽte Nouilunio. Sic ab ery-

ſipelate præſeruabitur. Cum autem ſupra mentionem fecerim Anni climacterici, ſexageſimi tertii, qui ἀνδρόκλας eſt Græcis, ἀπὸ τοῦ κλάζειν τὸν ἄνδρα, quod virum frangat. Sic enim legendum eſſe cenſeo apud Iulium Firmicum: Androclas, non vt habent corrupti libri: Androdas: Breuiter hic monendus eſt lector, annos climactericos ſequi motum ſolis, vnde Aſtronomi vltimum climactericum in annum LXIII. reiecerunt. Ego vero hic lectori iudicandum relinquo, an non commodior & verior clymactericorum ratio, ſecundum dies criticos eſſe poſſit talis; Si primus ſextus dies cum hebdomadibus XXXIX. numeretur. *Secundo*; Decimus tertius cum hebdomadibus XXII. diebus VI. *Tertio*: Vigeſimus cum nouem ſeptimanis, & diebus quatuor. *Quatuor:* Vigeſimus ſextus cum ſeptimanis XLV. diebus ſex. *Quinto*: Trigeſimus ſecundus cum ſeptimanis triginta duabus. *Sexto*: Trigeſimus nonus cum ſeptimanis nouendecim. *Septimo*: Quadrageſimus ſeptimus cum ſeptimanis V. diebus ſex. *Octauo*: Quinquageſimus tertius cum ſeptimanis XL. *Nono*; Sexageſimus cum ſeptimanis XXV. diebus VI. Hinc vere dicitur: Anno ſexageſimo caueat ſibi omnis homo: Et: Sexagenarius de Ponte. Sed de his iudicent qui volent.

C.H.D. *Vertiginis curatio in fœmina anili.*

ERat fluido cerebro, ventriculo præmadido, vnde effumationes in caput cauſabant verti-

vertiginem, ac deſtillationes in pectus, difficultatem anhelitus efficiebant. Huic ſequentia ordinata ſunt. Primo electuarium purgans:

℞ El. roſ. meſ. ℥ iij. *diaphœnic.* ℥ ij. *eleſcop.* ℥ j. *ſpec. dianthus gr.* v.

Miſce detur Bolus cum ſaccharo.

℞ M. pill. de hiera cum agar. cochiar. ana ℈ j. *aggregat. ſtomach. ana* ℈ ß. *cum aq. ſaluiæ f. pill. numero* xxx. Dentur *cum ſyr. de betonica.*

℞ Sacch. albiſ. ℥ iiij. ß. *diſſol. aq. betonicæ, marg. præpar.* ℈ ij. *pulu. pœoniæ, iridis, ana* ℈ j. *ol. ſuccini gutt.* iij. *cinamomi, caryophyll. nucis moſch. macis, ana gutt.* ij. Miſce f. conf. in rotulis.

De his ſumpſit mane 4. aut 5. ad corroborandum & exſiccandum ventriculum ac cerebrum. Ad promouendam ventriculi coctionem hic puluis profuit, de quo poſt paſtum ſumpſit in cruſta panis toſta:

℞ Coriandri præp. ℥ vj. *ſem. aniſi, fœniculi, cinamomi, ana* ℥ iij. *ſem. carui, cymini, macis ana aceto præpar.* ℈ ij. *roſar. rub.* ℥ j.

His omnibus pulueriʒatis adde *ſacch. albiſ.* ℥ j. Miſce pro tragæa ſtomachali.

Alteri fœminæ in vertigine. CH. D.

HÆC erat ventriculo permadefacto, vnde vapores ad caput exhalabant; curata autem eſt his remediis; cum abhorreret à pillulis, hoc electuarium pro doſe duplici præſcriptũ eſt.

℞ El. diaphœnic. ℥ ß. *benedict. laxat. roſ. meſ. ana* ℥ ij. *lenitiui,* ℥ ß. *ſpec. pliris arch.* ℈ ß.

Miſce cum ſaccharo detur bolus.

Si bolo vti non poterit, pro eo ſubſtituatur puluis ſequens:

℞ Spec. diaphœnic. ℈ ij. ſacch. candi. ℈ j.

Miſce f. puluis.

Ad humiditatem in ventriculo exſiccandam vtatur tragæa groſſa ſtomachali communi. A purgatione interiectis diebus, vtatur matutino tempore morſulis, ex oleis & aromatibus inciſis, quorum deſcriptio talis eſt.

℞ Amygd. dulc. ℥ j. pinear. piſtacior. ana ℥ ß. cinamomi el. ℥ iij. zinzib. ʒ j. ß. galangæ, caryophyll. ana ℈ ij. nucis moſch. macis, ana ℈ ij. ß. cardamomi, cub[illegible]ar. ana ℈ ß.

Incidantur omnia craſſo modo, adde: *ſacch. albiß. aq. card. bened. diſſol.* ℔ j. *zinzib. albi pulueri-zati,* ℥ ij. vltimo affunde: *ol. cinamomi gutt.* x v. f. conf. in morſulis. Significetur: *Morſuli cum oleis, ſpetiebus & aromatibus inciſis.*

Quia vero hoc malum per tres annos durauit, indigebit etiã externis auxiliis. Præſcriptum igitur eſt vnguentum ſtomachicum tale:

℞ Ol. mentæ, ℥ ß. abſinthii, maſtichini, ana ℥ iij. ſucci mentæ, vini rub. ana ℥ iij. pulu. galangæ, nucis moſch. caryophyll. ſpicæ, ana ℈ j.

Bulliant ad vini & ſucci cõſumptionem, excolentur ſpecies craſſiores, & addita cera modica. f. Vnguentum.

℞ Tragææ ſtomach. ℥ ß.

Detur à cibo q. ſ.

In ver-

In vertigine & ſcotomia pro quadam fœmina in Neomarchia.

HVic primo propinabam ſyrupum longũ, horis matutinis ſumendum, pro vna doſi ℥ ij. *vel* iij. vel etiam plus minuſue, pro ratione operationis:

℞ *Stechadis Arab. roriſmarini, lauendulæ, ana* m. j. *thymi, epithymi, fol. ſenæ,* ℥ iij. *agar. troch. hermodactyl. ana* ʒ ij. *turb. opt. raſi,* ʒ j. *ſem. carthami in petiam ligati,* ʒ iij. *rhabarb. el. in petiam lig. & in aq. fœniculi ſenſim infuſi,* ʒ ij. *ſpicæ Ind.* ʒ ß. *galangæ,* ℈ j. *liquiritiæ raſæ, cort. rad. fœniculi, aſparagi, ana* ℥ j. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ℥ ß. *prun. vngar. numero* x. *paſſul. mund.* ʒ j.

Incidantur & conquaſſentur, coq. lento igne in *aq. fontis* ℔. v. ad caſum partis tertiæ addendo *thymum, epithymum, & fol. ſenæ*, in fine. Deinde cum tepidũ fuerit, bene fricetur manibus, poſtea coletur cum forti expreſſione. Cui colaturæ adde: *Emulſionis rhab. ſyr. de ſtech. oxymell. ſ. ana* ℥ ij. *ſacch. albiſſ.* ℔. ß.

Iterum ebulliant bene clarificãdo & aromatizando, cum *cubebis & cinamomo*, f. Syrupus bene clarus ad vſum.

Diebus intermediis, quibus hoc ſyrupo non eſt vſa, matutino ac veſpertino tempore, de hoc electuario ſumpſit, quantitate nucis iuglandis.

℞ *Zinzib. albi, caryoph. ana* ʒ j. ß. *cubebar. cardamomi, macis, ana* ʒ j. *ſem. pæoniæ excort. nucis moſch.*

ol. ana

ol. ana ʒ ß. *ſem. ocymi, caryophyllatæ, maioranæ, ſpicæ Ind. galangæ ana* ℈ j. *ſacch. albiſſ.* ʒ viij. diſſoluatur ſaccharum *cum ſyr. de ſtechade*, addendo *conſ. lauendulæ, anthos, ana* ʒ ß. Miſce f. Electuarium mediocriter ſolidum, pro vſu prædicto.

Poſt exhauſtum hunc ſyrupum, fiat continuatio huius electuarii, præſeruat enim à vertigine. Abſumto hoc electuario, veſperi ante ingreſſum lecti pillulis ſequentibus vij. *vel* I x. vſa eſt, poſt cœnam parcam;

℞ *M. pill. maſtich.* ʒ j. *agar. troch.* ℈ ij. *azaiereth*, ℈ ij. ß. *hermodactyl. turbith. el. raſi, cort. mirobal. citr. rhabarb. el. diagridii, ana* ʒ j. *ſtech. Arab. caryophyll. rad. pœoniæ, galangæ ana gr.* vj.

Laxatiua puluerizentur ſeorſim, poſtea incorporentur omnia ſimul cum *ſyr. de ſtechade*, f. Maſſa, de qua ℞ ʒ j. *formentur cum aq. ſaluiæ pill.* I x. deaurentur ſuperficietenus. Deinde ſumpſit de hoc ſyrupo, horis matutinis cochlearia duo, admixtis *aquis lauendulæ & ſaluiæ ſiue maioranæ*, loco digeſtiui:

℞ *Syr. de ſtechade* ℥ iiij. *oxymellis ſ.* ℥ ij. Miſ. pro ſyrupo.

Deinde ad vertiginem vſa eſt Morſulis:

℞ *Spec. pliris arch.* ʒ ij. *ligni aloes, cubebar, cardamomi, macis, caryophyll. ana* ʒ ß. *zinzib. albi, Sem. pæoniæ excort. ana* ℈ ij. *corall. rub. Sem. ocymi caryophyll. ſpicæ, galangæ, ana* ℈ ß. *ſacch. albiſſ.* ℔ j. *diſſol. aq. lauendulæ q. ſ.* f. conf. in morſulis, dentur ad prædictum vſum.

Singu-

Singulis etiam ſeptimanis ſemel iuſſa eſt repetere priores pillulas: Adhibitæ etiam ſunt frictiones brachiorum, crurum, dorſi & lumborum, & poſt frictiones ſpinæ dorſi hoc linimento inuncta eſt.

℞ Ol.coſtini, de caſtoreo, ana ℥ j.ß. ſucci lauendulæ, ſaluiæ, vini rhenani, ana ℥ iij. ſtechadis Arab. Flor. lauendulæ, roriſmarini, coſti amari & albi, caſtorei, ana ʒ ß.

Miſ. pulueriʒentur craſſo modo, bulliant omnia lento igne, ſemper baculo agitando, ad conſumptionem *ſuccorum & vini*: Deinde excoletur pulueres craſſiores; colaturæ addantur: *Ol.nucis moſch.pinguedinis caſtorei, ana ℥ ij. ceræ albæ q.ſ.* f.vnguentum molle.

His parum proficientibus, pro errhino, *ſucci maioranæ* x. *vel* XII. *guttas* naribus attrahere iuſſa eſt, ſi ſuccus haberi non poteſt, aqua vtatur, vel admiſceatur puluis maioranæ: deinde poſt quadrantem horæ gargariſmo vſa eſt:

℞ Herb.hyſſopi, thymi, ana m.j. *pyrethri, zinziberis, ana ʒ ij. Rad.pæoniæ ʒ j. ſinapi ʒ iiij. ſtaphiſagriæ ʒ j.ß.*

Contundantur & coq. *in* ℔ ij.ß. *aq.* ad caſum medietatis, colentur: Colaturæ adde: *oxymell.ſquilit.* ℥ iiij. f.apophlegmatiſmus pro gargariſmo.

His errhinis & gargariſmis vſa eſt quotidie per dies 14. parata etiam ſunt naſalia, ſternuta-

toria

toria & maſticatoria, ex *maſtiche, pyrethro & pipere*: Hinc alius gargariſmus priore efficacior paratus eſt:

℞ *Roſar. rub.* m. j. *balacauſtiorum, nuc. cupr. ana* ℥ ß. *ſaluiæ* m. ß. *thuris maſculi* ʒ ij. *ſandracæ, nucis moſch. macis, ana* ʒ j.

Coq. lento igne *in* ℔ ij. ß. *aq.* extinctionis ferri, ad caſum medietatis, coletur, colaturæ adde: *Mellis roſ. col. ſyr. myrtini, ana* ℥ j. ß. Miſce f. Gargariſmus.

Veſperi iuſſa eſt deglutire iij *grana thuris albi*, vel aliquid *nucis moſchatæ* maſticare, confert etiam ad eundum vſum puluis ſuturæ coronali, aut vertici capitis inſperſus:

℞ *Sandaracæ* ʒ iij. *macis, caryophyll. ſtyracis cal. roriſmarini, ſpodii, ſtechadis Arab. ana* ʒ ß.
Miſ. f. puluis ſubtilis, cribratus.

Proſunt quoque in vertigine trochiſci, in ore diu detenti, & poſtea ſenſim deglutiti:

℞ *Ligni aloes* ʒ ß. *cubebar, cardamomi, macis, Glor. lauendulæ, ana* ℈ j. *piperis longi, pyrethri, ana gr.* v. *ambræ, moſchi, ana gr* j. *ſacch albiſs.* ʒ ij. f. cum mucilagine gummi Arab. extracta cum *aq. cinamomi, trochiſci parui.*

Mane vngantur tempora & nares *Ol nucis moſch. aut caryophyll.* diebus alternis; Et hæc de cura vertiginis.

I. S. D. *In vertigine & metu ab apoplexia.*

HIc corripiebatur frequenti vertigine, ac leuiuſcula animi defectione, & nauſea. Dixi verti-

vertiginem partim per eſſentiam, partim à ventriculo, idque multo frequentius cauſari. Conquerebatur enim, de difficili ac tarda coctione, nauſea & leuicula animi defectione, quæ omnia ad ventriculum, & maxime ad eius os ſuperius referuntur: Significabat etiam aperte, quendam illic doloris ſenſum percipi. Quare non erat dubium, tunicas ventriculi multo & vitioſo humore infarctas eſſe: Aderant etiam non pauca ſigna male conſtituti epatis, quod impenſe calidum multis annis opportunum erat gignendæ bili, quæ aliquando vomitione eruperat, non ſine animi defectione, eadē in os effuſa plerumq; amarorem inducebat; eadem etiam putreſcens febres pepererat, & ego illum ipſum ante triennium febre tertiana curaueram. Viuebat autem inordinatiſſime: Quare exquiſita victus ratione præmiſſa, ſic illum curaui. Primo dedi bolum:

℞ *El.diaphænic.* ʒ iij. *pulu.rhabarb.el.* ʒ.ß. *ſpicæ gr.*ij. Miſ.cum ſaccharo detur bolus.

Poſtea pro digeſtione potionem dedi, de qua ſumeret quaternis diebus, horis matutinis quotidie ℥ vj.

℞ *Rad. cichorii* ℥ vj. *acetoſæ, polypodii, liquiritiæ, ana* ℥ ß. *graminis, fœniculi, rubiæ, aſparagi, ana* ʒ ij. *aniſi, card.bened. ana* ʒ j.ß. *carthami contuſi* ʒ iij. *tamarindor.* ℥ ij. *Herb.cuſcutæ, cap.Ven. cichorii, betonicæ, ſaluiæ, euphragiæ, agrymoniæ, ana* m. ß. *Flor. & fruct.cord.*m.ß. *anthus* p.j. *epithymi* m.ß. *prun.Vngar.numero* IX.

Decoq.

Decoq. in ſ. q. ſeri lactis capr. ad tertias colaturæ expreſſæ. ℞ ℥ xv. *Syr. de cich. cum rhab. de betonica comp. oxymellis helleb. noſtri, ana* ℥ ij. ß. Miſ. pro poſitione.

Quinto die purgans dedi:

℞ *Decocti prioris* ℥ iiij. *infunde: rhab. el.* ℈ iiij. *troch. de Agar.* ʒ j. *epithymi* ℈ ij. *Fol. ſenæ* ℥ ß. *ſpicæ gr.* iij. *zinzib. cinamomi, ana* ℈ ß.

Stent in infuſione per noctē, mane bulliant leuiter & fortiter exprimantur. In expreſſo diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *el. diaphœnic.* ʒ j. ß. Miſ. pro hauſtu.

Poſt horum vſum pro corroboratione ventriculi & cerebri præſcripſi puluiſculum, vt inde ternis diebus continuis quotidie ſumeret ℈ ij. *in aq. lil. conuall. cinamomi, ana* ℥ j. *ſyr. de ſucco pæoniæ* ʒ vj.

℞ *Spec. dianthus, diamoſchi dulc. aromat. roſ. ana* ℈ ij. Miſ. pro tragæa.

Vt autem cerebrum nonnihil copioſius euacuetur, dedi pillulas, quas ſumeret quarto & quinto die poſt vſum hauſtus purgantis, medietatem vno die, hora matutina quinta, alteram ſequenti:

℞ *M. pill. hieræ comp. cochiar. aggregat. ana* ℈ ij. *cum aq. lauendulæ,* f. pill. numero 50. deaurentur.

Tandem vt preſeruaretur à vertigine & apoplexia, præſcripſi morſulos, de quibus alternis vel ternis diebus, prout ei videretur, horis matutinis ſumeret vnum, eumq; ſenſim deglutiret.

℞ *Spec.*

℞ *Spec. aromat. roſ. diarhod. abb. ana ʒ j. ß. pulu. ſuccini albi, corall. rub. præp. ana ʒ j. margar. præp. ʒ ß. cubebar. macis groſſe inciſor. ana ʒ ß. Ol. maioranæ, ſaluiæ, caryophyll. fœniculi, ana gutt. j. cinamomi gutt. iij. ſacch. albi ß. in aq. lauendulæ & euphragiæ, ana q. ſ. diſſol.* ℔ ß. *f. ſ. a.* conf. in morſulis.

His liberatus à morbo, & præſeruatus eſt.

In vertigine & imbecillitate ventriculi & calculo renum, pro vidua quadam. I. S. D.

HÆc cruciatibus calculi grauiter infeſtabatur, & excernebat interdum varios magnitudine & forma differentes calculos, propterea ex perpetua ventriculi imbecillitate laborabat, cui acceſſit Scotomia per interualla recurrens cum inſigni capitis dolore in parte anteriore. Cauſabatur autem vterque affectus, præſertim à ventriculo; Vertigo quidem, quando bilioſi crudi & craſſi vapores ferebantur ad cerebrum, qui mixti cum ſpiritibus, vertiginem inducebant, diſcuſſis autem craſſis illis vaporibus & abſumptis, vertigo euaneſcebat. Calculus vero inde generabatur, quod cum multa cruda pituita ab emulgentibus cum ſeroſitate attrahebatur, & renes laborabant intemperie calida, inde facillime obſtructiones fiebant, vnde calculi generatio calore indurante. Curationem ergo ſic inſtitui: Primo pro purgatione hunc hauſtum dedi mane, quatuor horis ante prandium;

℞ *Aq. ſaluiæ, betonicæ, vini, ana* ℥ j. Infunde

rhabarb.el.agar.trochiſc.ana ℥ j. *Fol.ſenæ* ℥ iij. *ſpicæ gr.* iij.

Stent in infuſione per noctem: Mane leuiter ebulliant & fortiter exprimantur: in expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. *elect.diaphœnic.* ℥ ij. *ol.cinamomi gutt.*j. Miſ.pro hauſtu. A quo deiecit duodecies.

Deinde dedi potum ſequentem, quem iuſſi continuaret per dies vj. ſumendo inde quotidie quatuor horis ante prandium ℥ v.

℞ *Rad.rubiæ, petroſelini, fœniculi, apii, graminis, ononidis, aſparagi, ana* ℥ iij. *ireos, acori, pæoniæ, galangæ, ana* ℥ j. *polypodii* ℥ j. *Sem.card.bened.aniſi, ana* ℥ ij. *carthami contuſi,* ℥ ß. *Cort.mirobal.omnium fricat.ana* ℥ ß. *Herb.cuſcutæ, cap.Ven. hyſſopi, betonicæ, chamædryos, card. bened. ana* m. ß. *agrimoniæ* p. j. *Flor.& fruct.cord.*m.ß. *Fol.ſenæ* ℥ j. *trochiſc. de agar.* ℥ ij. Decoq.in duabus partibus aq.& vna vini ad tertias: Colaturæ; ℞ ℔.j.ß. *ſyr.de abſinthio, de mentha, oxymellis helleb. de betonica compoſ. ana* ℥ ij. ß. *ol.cinamomi gutt.*iiij. Miſ. pro potione.

Poſt vſum huius potionis dedi pillulas:

℞ *M.pill.de hiera cum agarico, cochiar.aggregat. ana* ℈ j. *cum aq.betonicæ,* f.pill.numero 27. Inuoluantur ſpeciebus diambræ.

Pillularum vſum mirifice extulit, nam inde vndecies ſine moleſtia purgata fuit. Poſt pillulas pro corroboratione dedi electuarium, de quo quotidie ante prandium ac cœnam ſumeret ad quantitatem nucis iuglandis:

℞ *Spec.*

℞ *Spec.dianthus,diambræ,diarhod.abb.ana* ʒ j.ß. *conſ.betonicæ,roſar.vet. ana* ℥ j. *extr.gentianæ,galangæ,ana* ℈ ß. *diacori* ʒ ij. *brodii zinz.q.ſ.* Miſ.pro electuario molli.

Exterius autem volui, regionem ventriculi frequenter inungi vnguento:

℞ *Ol.maſtichini, menthæ, cydoniorum, abſinthii, ana* ʒ ij. *nucis moſch.per expreſſ.* ℥ j.ß. *menthæ per deſtill.* ℈ ß. *Pulu.cinamomi,caryophyll.corall.rub. præp. ſquinanthi,ana* ℈ ß. *ladani* ℈ j. *ceræ parum.* Miſ.pro vnguento.

Poſt inunctionem vero imponeret ſacculum ſeq.

℞ *Cinamomi el. galangæ, macis, nardi, ana* ʒ ij. *maſticis* ℈ iiij. *menthæ ſiccæ,abſinthii,agrimoniæ,ana* m.ß. *coriandri præp.* ʒ ij. *aniſi* ʒ j.ß. *caryophyll.macis, ana* ʒ j.

Ex his inciſis & contuſis f. ſacculus ſtomachicus diligenter interpaſſatus ſyndone rubeo.

Morſulos etiam ordinabam, de quibus ſumeret per horam ante cibum vnum.

℞ *amygd. dulc. excort.* ʒ ß. *pinearum, piſtaciorum,ana* ʒ ij. *cinamomi acutiß.* ʒ j.ß. *zinziberis* ℈ ij. *galangæ, caryophyll. ana* ℈ j. *nucis moſch. macis, ana* ℈ ß. *cardamomi, cubebar. ana* ℈ ß. *pulu. corall. rub. præp.* ℈ j. Incidantur ſingula craſſo modo, & adde: *Pulu. zinziberis* ʒ ß. *ol. cinamomi, gutt.* vj. *ſacch.albiſſ.*℔. ß. *diſſolu.aq.lauendulæ & pæoniæ, f.ſ.a.* Conf. in morſulis.

Hh 2 Renum

Renum etiam regionẽ iuſſi inungeret quotidie vnguento:

℞ Vnguenti roſ. meſ. ℥ viij. *populeo.* ʒ. j. ß. *ol. ſcorpionum* ʒ iij. *ſpec. ceroti ſantal.* ʒ j. *ceræ parum.* Miſ. pro vnguento.

Pro præſeruatione autem præſertim à calculo, præſcripſi vt ſingulis menſibus ſeptem ante nouilunium diebus vteretur ſequentibus:

℞ Herb. altheæ, maluæ, violariæ, parietariæ, atriplicis, Mercurialis, Flor. chamomeli, ana m.j. *chamædryos, meliloti, verbaſci, linariæ, ana* m.ß. *Rad. liquiritiæ, enulæ, ana* ℥ ß. *altheæ* ℥ j. *cichorii* ʒ vj. *furfur.* m.j. *Sem. anyſi* ʒ iij. *fœniculi, carui, cymini, ana* ʒ ij. F.ſ.a. in ſ.q.a. decoctio.

Colaturæ ℞ ℔. j. *el. diaphœnic.* ʒ vj. *hieræ ſ.* ʒ iij. *Ol. chamomel. anethini, lil. alb. ana* ℥ j. *mellis roſ.* ℥ j. ß. *ſacch. rub.* ℥ ß. Miſ. pro enemate.

Secunda die hauſtum dedi purgantem:

℞ Parietariæ m.ß. *chamædryos, hyſſopi, cuſcutæ, ana* p.j. *Rad. liquiritiæ, helenii, apii, ana* ʒ j. ß. *Sem. aniſi* ʒ j. *Flor. & fruct. cord.* m.ß.

Decoq. in ſ.q. aq. colaturæ ℞ ℥ iij.

Infunde: *Fol. ſenæ* ʒ ij. *troch. de agar.* ℈ ij. *rhabarb. el.* ʒ j. *ſpicæ gr.* iij.

Stent in infuſione per noctem, mane leuiter bulliant, & fortior exprimantur. In expreſſo diſſolue:

Mannæ el. ℥ j. *elect. diaphœnic.* ʒ ij. *Ol. cinamomi gutt.* j. Miſ. pro hauſtu.

Tertio, quarto, quinto & ſexto die ſumpſit de pil-

de pillulis infraſcriptis quotidie tribus ante prandium horis, numero xiij.

℞. Pulu. aloes ℈ iiij. *galangæ, maſticis, ſpicæ, ana gr.* iij. *gentianæ el.* ℈ ij. *cum ſyr. cap. Ven. vel parietariæ.* F. pill. numero Lij. deaurentur.

Septimo tandem die vtiliſſ. eſſe duxi, clyſterem priorem repetere, inde fore commodiſſ. ſi interdum decoctum cicerum, cui modicũ croci inſperſum eſſet, & radices petroſelini incocti eſſent, hora vna ante paſtum ſorberet. Et ſic liberata eſt.

In vertigine ac tuſſi; pro quadam fœmina. *I. S. D.*

TVſſis illa cauſabatur ex deſtillatione ſalſæ pituitæ à cerebro. Ipſa vero curationẽ non admiſiſſet, niſi periculum phthyſeos imminere dixiſſem, & niſi capitis vertigo ſuperueniſſet. Scatebat autem totum corpus ſalſis humoribus ex nimia appetentia & voracitate ſalis, quem comederat ſuperioribus annis in magna copia, vnde etiam in fluxum mẽſium immodicum inciderat, quo in morbo à me curata fuit. Iuſſi igitur vino abſtineret, & biberet melicraticũ lithuanicum, & cereuiſiam probe defœcatam; deinde propinaui hauſtum ſequentem:

℞ Rad. liquiritiæ, polypodii, ana ℥ ij. *fœniculi,* ℥ j. *ireos, pœoniæ, ana* ℥ ß. *ſem. maluæ,* ℥ j. *flor. & fruct. cord.* m. ß. *fol. ſenæ,* ℥ ß. *trochiſc. de agar.* ℈ ij.

Decoq. ſ. a. colaturæ ℞ ℥ iij. In his diſſolue:

Mannæ el. ℥j. *elect. diaphœnic.* ℨiij. *ſyr. violati,* ℨvj.
Miſce pro Hauſtu.

Ab hoc habuit 14. copioſas ſedes. Deinde pro contemperatione & præparatione humorum, ordinabam decoctum de quo ſumeret ſingulis diebus, hora matutina & veſpertina ℥iiij. idque continuaret per ſex dies:

℞ *Rad. liquiritiæ, cichorii, polypodii, ana* ℥j. *fœniculi, helenii, ana* ℨiij. *ireos,* ℨj. *graminis, aſparagi bruſci, pœoniæ, ana* ℨij. *ſem. maluæ,* ℨvj. *aniſi,* ℨij. *melonum,* ℨiij. *herb. euphragiæ, ſaluiæ, cuſcutæ, cap. Veneris, tuſſilaginis, pulmonariæ veræ, flor. ſcabioſæ, betonicæ, violar. ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m. j. *anthus, p.j. epithymi,* m.ß. *fol. ſenæ* ℥j.ß. *troch. de agar.* ℨiij. Decoq. in ſ.q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℔. iij. *ſyr. de iuiubis, de tuſſilagine, de beton. comp. ana* ℥iiij. Miſce detur in fictili.

Poſt hanc potionem dedi pillulas ſequentes:

℞ *M. pill. aſſaiereth, ſine quibus, hieræ cum agar. ana* ℈ß. *cochiar. de fumaria, ana* ℈j.

Cum aq. ſaluiæ f. pill. numero 27. deaurentur.

Inde ſepties purgata fuit ſatis conuenienter. Poſtea ordinaui rotulas, de quib. ſumeret omni hora duas vel tres tenendo in ore, donec ſponte ſoluerentur.

℞ *Spec. diatrag. frig. diapenidion, diaireos ſ. ana* ℨj. *corall. rub. præp. margar. præp. ana* ℨß. *gummi tragac.* ℈ß. *ol. nucis moſch. deſtil. gutt.* iij. *extr. liquiritiæ gr.* iiij. *ſacch. albiſſ. aq. tuſſilaginis, q.ſ. diſſol.* ℥iiij. ß.

Miſce

Miſce f. conf. in Rotulis.

Ordinabam etiam ſyrupos de quibus ſumeret pro libito, alternando cum rotulis, per vices:

℞ *Syr. de iuiubis,* ℥ iiij. *de ſucco ſcabioſæ,* ℥ j. *de liquiritia,* ℥ j. ß. *extr. card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ,* ℈ ß.

Miſce exacte, addendo aq. tuſſilaginis ℥ j.

Iuſſi denique vt frequenter ante cœnam vel prandium vteretur ℥ ij. *conſ. roſ.* & ſemper ſuperbiberet iuſculum calidum carnium bubularum vel gallinarum vel pullorũ vel caponum, atque in hoc ſpem ſolam poneret reſtitutionis integrę. Quod cum feciſſet, & per tres ſeptimanas continuaſſet, à tuſſi prorſus liberata fuit. Cogebar tamen ad ſpinam dorſi vnguentum etiam tale præſcribere:

℞ *Vnguenti roſ. meſ.* ℥ j. *ol. roſar. aut violar.* ℥ ij. *amygd. dulc.* ℥ ß. *camphoræ,* ℈ j.

Miſce exacte pro vnguento.

Ad vertiginis autem reliquias, cum tuſſis curata eſſet, ordinabam morſulos ſequentes, de quibus iuſſi, ſingulis horis matutinis & ad ingreſſum lecti ſumeret mediam:

℞ *Pulu. corall. rub. præp.* ℥ ß. *rad. ireos, pœoniæ, ana* ℈ j. *macis craſſe inciſ.* ℈ ij. *ſileris mont. nucis moſch. inciſæ, ana* ℥ ß. *cardamomi inciſi,* ℈ j. *ol. cinamomi gutt.* iij. *caryophyl. gutt.* ij. *aniſi, fœniculi ana gutt.* j. *ſacch. albiß.* ℥ v. *in aq. ſaluiæ diſſol.* f. ſ. a. conf. in morſulis.

Cauſabatur autẽ illa vertigo ab orificio ventriculi, cumque humores interdum ab inordi-

nato cibo congeſti, ipſis tunicis ventriculi impingerentur, volui vt ſingulis menſibus etiam pillulis vteretur eiuſmodi:

℞ *M. pill. hieræ compoſ.* ʒ ß. *cochiar.* ℈ ß. *aggregat.* ℈ j. *cum aq. ſaluiæ.* f. pill. numero 25. deaurentur ſuperficietenus.

In vertigine, remedia empyrica, vſu & ſucceſſu felice comprobata.

F. H. D. ADſcribam meas compoſitiones, quas in vertigine multis profuiſſe expertus ſum:

℞ *Ol. caryophyll. gutt.* iij. *nucis moſch. gutt.* iiij. *margar. præp.* ʒ ß. *ſacch. opt. in aq. roſ. fragrantiß. diſſol.* ℥ iij. f. conf. in Rotulis.

F. H. D. ℞ *Conſ. roſar.* ℥ ij. *flor. betonicæ, tunicæ, lil. conuall. ana* ℥ ß. *cort. citri cond. recent.* ʒ vj. *flor. citri cond. arant. cond. ana* ℥ ß. *ſpec. aromat. roſ. diarhod. abb. ana* ʒ ß. *diamarg. frig.* ʒ ß. *miuæ cydoniorum,* ʒ vj. *cum ſyr. acetoſæ citri q. ſ.* f. Conditum.

F. H. D. ℞ *Spec. diarhod. abb.* ʒ j. *diamarg. frig. pliris arch. ana* ʒ ß. *margar. præp. corall. rub. præp. ſuccini albi præp. ana* ℈ j. *vngulæ alcis, viſci querc. ana* ℈ ß. *extr. pæoniæ,* ℈ ß. *ol. nucis moſch. per expreſ. gr.* v. *cort. citri rec. craſſe inciſ.* ℈ iiij. *ſucci citri rec.* ℥ j. *ambræ gr.* ij. *ſacch. opt. aq. betonicæ diſſol.* ℥ vj. f. conf. in Morſulis.

F. H. D. Morſuli alii contra vertiginem:

℞ *Sem. ſeſeleos, nigellæ, pæoniæ, rad. pæoniæ, ana* ʒ j. *ſem. coriandri præp. fœniculi, ana* ℈ ij. *aniſi, carui ana* ℈ j. *cubebar. galangæ, zinzib. al. i. cinamomi,*

ana ℥ j. *flor. anthus, ſaluiæ, ana* ℈ j. *ſacch. opt.* ℥ xvj.

Inciſis ſingulis craſſiuſcule, & abiectis, ne ſaccharum tangant, pulueribus, f. conf. in Morſulis magnis.

Puluis contra vertiginem: F. H. D.

℞ *Sem. fœniculi, carui, pæoniæ, ſeſeleos, aniſi, maioranæ, ana* ℥ j. *flor. lauendulæ, ſtechadis Arab. ſpicæ, ana* ℥ ß. *fol. betonicæ, meliſſæ, ana* ℥ ij. *ſpec. pliris arch. dianthus, ana* ℥ v. Miſce f. Puluis, vt ſupra.

Ad vertiginem.

℞ *Cinamomi acuti cortice exteriore abraſo,* ℥ ß. *macis,* ℈ j. *caryophyll. zinzib. nucis moſch. ana* ℈ ß. *cubebar.* ℈ j. *gran. Paradiſi,* ℈ ß. *ſacch. albiß. in aq. lauendulæ, q. ſ. diſſol.* ℥ ij. f. l. a. conf. in Morſulis.

℞ *Spec. rec. diacinamomi, diaxyloaloes, de gemmis, diambræ, ana* ℈ j. *gran. Paradiſi,* ℈ ß. *moſchi gr.* iij. *ſacch. albiß. in aq. ſaluiæ diſſol.* ℥ j. ß.
Miſce pro Morſulis.

℞ *Spec. aromat. roſ. dianthus, ana* ℥ j. *cinamomi int. ſem. carui, cardamomi, ana* ℈ j. *ſacch. albiß. aq. maioranæ q. ſ. diſſol.* ℥ iiij. f. conf. in Morſulis.

℞ *Spec. pliris arch.* ℥ j. *diamarg. dianthus, ana* ℥ ß. *el. è gemmis,* ℈ ij. *cinamomi,* ℥ jj. *corall. rub. xyloaloes, oßis cranei hominis partis anter. ana* ℈ j. *coriandri præp.* ℥ j. *ſpec. dialangæ, roſ. nouellæ, ana* ℥ ß. *tormentillæ,* ℈ j. *viſci querc.* ℥ ß. *cubebar. caryophyll. diptami alb. ſem. pæoniæ, ana* ℈ j. *ſacch. albiß. q. ſ. diſſol. aq. roſ. betonicæ & pæoniæ, ana q. ſ.* f. conf. in Morſulis.

Elidæus:

℞ *Macis,* ℥ ß. *euphragiæ,* ℥ ij.

Miſce f. Puluis ſubtilis, de quo poſt debitas purgationes ſumantur ʒ ij. mane ante cibum, cum vino vel brodio. Hoc puluere multi curati ſunt.

℞ *Macis el.* ℥ ß. *pulu. euphragiæ cum flor.* ℥ ij. *coriandri præp.* ʒ j. ß. *fol. maioranæ, betonicæ, ana* ʒ j.

Puluerizentur ſubtiliter, adde *ſacch. albiſs.* ℥ ij. ß. Miſce pro Tragæa.

Mane & ad noctem ſumat quantum v. digitis teneri poterit, ieiunet horas ij. purgato prius corpore.

℞ *Pulu. euphragiæ,* ℥ ß. *macis aceto præp.* ʒ j. *coriandri præp.* ʒ j. ß. *maioranæ, betonicæ, ana* ℈ ß. *ſem. fœniculi, ſpec. dianthus, pliris arch. ana* ℈ j. *ſacch. albi,* ʒ vj. Miſce f. puluis.

℞ *Spec. dianthus,* ʒ j. *pliris arch. lætit. almanſoris, ana* ʒ ß. *pulu. euphragiæ,* ʒ j. ß. *macis præp.* ℈ ß. *ſem. citri, cinamomi, ana* ℈ ij. Miſce f. Puluis.

℞ Flor. *lauendulæ, maioranæ, roſ. rub. ana* ʒ ij. *nucis moſch. macis, cubeb. ana* ʒ j. *ſacch.* ad pondus omnium.

℞ *Sem. pæoniæ, coriandri præp. nucis moſch. viſci querc. ana* ℥ ß. *cubebar. galangæ, pip. longi, zinzib. albi, tormentillæ, ana* ʒ j. *flor. anthus* ʒ ij. *ſacch.* ℥ iij.

Miſce pro Tragæa.

℞ Euphragiæ, ʒ ij. *coriandri præp. macis, ana* ʒ j. *gran.* Paradiſi, *pæoniæ, cardamomi, ana* ʒ ß. *cubebar. cymini præp. carui præp. ana* ℈ j. *ſacch. albi,* ℥ ß.

Miſce

Miſce f. Puluis.

℞ *Pulu. nucis moſch. pulegii, cymini, ana* ℥ ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ j. ß. Miſce f. puluis, vtere iturus cubitum, alii addunt cubebas, &c.

Puluis craſſus:

℞ *Calami aromat. zinzib. galangæ. aniſi, coriandri, ana* ℥ j.

Incidantur, imponantur per noctem in aceto vini, mane & quãdo opus eſt, comedat.

Excellens in vertigine.

℞ *Saluiæ,* ℥ I v. *flor. lauend.* ℥ iiij. *mentæ criſpæ, hyſſopi, ana* m. ij. *caryophyll. nucis moſch. zinzib. albi, cinamomi el. gran. Paradiſi, zedoariæ, galangæ, ana* ℥ ß. *calami aromat.* ℥ j. *gran. iuniperi,* ℥ j. ß. *ſem. pæoniæ,* ℥ ß. Paretur vt ſequitur:

℞ *Saluiæ,* ℥ j. ß. *nucis moſch.* ℥ j. ß. *macis,* ℥ j. *zinzib. albi,* ℥ j. ß. *gran. Paradiſi,* ℥ vj. *cinamomi el. galangæ, ana* ℥ j. *lauendulæ, maioranæ, rutæ ana* m. ß. *chamomeli, abrotani, ana* ℥ vj. *caſtorei, ping.* ℥ j. *piper. longi, bacc. lauri, fol. lauri, ana* ℥ ß. *mentæ criſpæ,* m. j.

Incidantur & puluerizentur, affundantur ſpiritus vini rectificati, vt madefiant, deinde adde *vini Rhenani opt. cantharum vnum*, in infuſione ſtent in loco cal. vt fermentari poſſint, inde deſtilla per alembicum. Vſus eius eſt intus & foris. Quidam appellant hanc compoſitionem, aquam auream.

℞ *Sem. carui,* ℥ ij. Infundantur in aceto acri horis 24. *Nigellæ, cymini, coriandri præp. ana* ℥ ß.

Poſtea

Poſtea exſiccetur, ſed non ad ſolem & f. puluis, de quo accipe, quantum capit teſta iuglandis, maſticetur ac deglutiatur.

℞ *Gran. iuniperi* ℔.ß. *cymini*, ℥ j. ß.

Contundantur ſimul in *aq. roſar.* & applicetur capiti per noctem.

D. Reinerus Solenander illuſtri cuidam Comitiſſæ in vertigine præſcripſit ſequentia.

℞ *Manus Chriſti perlati*, ℥ xj. *cardamomi*, ℥ j. *nucis moſch.* ℥ ij. *ſem. pœoniæ excort. ſpec. diambræ, ana* ℥ ß.

Puluerizentur ſubtiliſſ. pro Tragæa, de qua ſumat ℥ j. ante ingreſſum lecti.

Puluis efficacior eiuſdem.

℞ *Galangæ, tormentillæ, zinz. albi, viſci querc. ſem. pœoniæ, coriandri præp. cubebar. nucis moſch. ana* ℥ ij. *pip. longi, roriſmar. ſicci ana* ℥ j. *ſacch. candidi,* ℥ iij. conf. ex *ol. ſem. aniſi*, ℥ j. ß.

Miſce f. puluis ad eundem vſum.

℞ *Ol. maceris expreſſe vnguenti naphæ, ana* ℥ ij. *ol. ſtillatitii è nuce moſch. vel caryophyll. gutt.* iiij. *ol. è ſuccino albo gutt.* ij.

Miſce f. vnguentum, quo illinantur ceruix, occiput, nares, tempora, & molli ex ceptum goſſipio, auribus indatur.

Hæc Solenander.

Pomum pro vertiginoſo:

℞ *Ladani puri*, ℥ j. *ſtyracis cal.* ℥ ß. *caryophyll. Galliæ*

Galliæ moſch. ligni aloes, blaccæ byzant. ana ℈ j. *materis,* ℈ ß. f. Pomum inuolutum ſyndoni.

Morſuli pro eodem.

℞ *Spec. diamoſch. dulc.* ʒ j. ß. *pliris arch.* ℈ ij. ß. *cubebar. cardamomi, ana* ʒ ß. *ſem. pæoniæ excort. nucis moſch. ligni aloes, materis ana* ℈ j. *cinamomi el.* ℈ ij. *ſacch. albiß. in aq. betonicæ, q. ſ. diſſol.* ʒ vj. adde: *Conſ. anthus,* ʒ iij. f. conf. in Morſulis.

Pro condito conferunt *cubebæ, cardamomum, nux moſch. cond. chebuli conditi, conſ. anthus, lauendulæ, betonicæ, boraginis, bugloſſæ, &c.*

In vertigine à capitis repletione & auris dextræ purulenta fluxione. 1. 8. D.

CVRATIO.

Conquerebatur quidam de grauitate totius capitis, de frequenti vertigine, & purulento auris dextræ fluxu, qui in tertiam ſeptimanam perdurabat, poſtea etiam tot menſes, antequam exſiccari poſſet, & conſolidari. Præſcripto primum tenui & exquiſito victu, propinaui hauſtum ſequentem:

℞ *Aq. ſaluiæ, betonicæ, vini ana* ℥ j. Infunde: *Rhabarb. el.* ʒ j. ß. *agar. trochiſc.* ʒ j. *epithymi,* ʒ ß. *fol. ſenæ,* ʒ ß. *cinamomi,* ʒ ß. *ſpicæ gr.* v.

Stent in infuſione per noctem, mane bulliant & exprimantur: In expreſſo diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *el. diaphœnic.* ʒ j. ß.

Miſce, inde deiecit ſexies admodum copioſe.

In aurem inſtillaui:

℞ Ol.

℞ *Ol. amygd. amar.* ʒ ij. *lil. alb. chamomel. ana* ʒ j. Miſce.

Poſtea volui, vt alternis diebus ſumeret per horam ante cœnam de pillulis ſeq. medietatem:

℞ *M. pill. hieræ cum agar. cochiar. Arabic. ana* ℈ ij. *trochiſc. alhandel gr.* ij. *cum aq. ſaluiæ,* f. pill. numero 60.

Interim etiam de rotulis & morſulis vteretur veſperi & mane alternatim:

℞ *cinamomi inciſi.* ʒ j. ß. *galangæ, caryophyll. zinzib. ana* ℈ ij. *zedoariæ, nucis moſch. ana* ʒ ß. *calami aromat. macis, cardamomi, ana* ℈ j. *amygd. dulc.* ʒ ij. ß.

Incidantur omnia craſſo modo: adde *ſacch. albiß.* ℥ vj. f. conf. in Morſulis.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ʒ j. *dianthus, pliris arch. ana* ʒ ß. *pulu. galangæ,* ℈ . . *cinamomi,* ℈ j. *calami aromat.* ℈ ß. *margar. præp.* ℈ j. *ſacch. albiß.* ℥ iij. ß. *diſſol. aq. betonicæ & affuſis. ol. cinamomi gutt.* ij. *macis gutt.* j. f. conf. in Rotulis.

Interim etiam ordinaui pillulas purgantes, de quibus, volui ſingulis ſeptimanis, horis matutinis ſumeret ʒ j. horis v. ante prandium.

℞ *M. pill. aſſaiereth,* ʒ j. *de hiera comp. cochiar. ana* ℈ ij. *agar. trochiſc. turbith. opt. abraſi, rhabarb. el. ana* ℈ j. *cort. mirobal. citr. diagridii, rad. pœoniæ, flor. ſtechadis, ana* ℈ ß.

Pulerizentur laxatiua, eumque *ſyr. de betonica comp.* formetur maſſa pro pillulis.

Cumq; etiam conquereretur de dolore orificij

ficii ventriculi, ſacculum ordinaui, quem ante cibum per horas ij. calefactum applicaret:

℞ *Herb. calamenti, mentæ criſpæ, origani, abſinthii, betonicæ, roſar. rub. ana* m. j. *galangæ, maſticis, ana* ℥ ij. *nucis moſch. numero* j. *caryophyll.* ℥ ß. *calami aromat. ſem. aniſi, ana* ℥ iij. *fœniculi, cymini, ana* ℥ j. ß.

Ex conquaſſatis f. ſacculus ſtomachicus.

Caput etiam vt exterius corroboraretur, volui alternis diebus ablueret illud lixiuio ſarmentorum vitium, in quo incoctæ eſſent herbæ:

℞ *Stech. Arab.* ʒ iij. *citrinæ,* m. ß. *herb. verbenæ, origani, betonicæ, ſaluiæ, ana* m. ß. *rad. aſari,* ℥ ß. *fol. ſenæ,* ℥ ß. *agar. trochiſc.* ʒ j. ß. *flor. lauendulæ, chamomeli, ana* m. ß.

Conquaſſata dentur in ſacculo.

Quibus alternatim per vices ſic vſis, Dei bebeficio fluxus auris exſiccatus eſt, & remiſit, neque de vertigine amplius conquerebatur, ſed de apoplexia ſibi metuebat. Pro præſeruatione igitur, ordinaui primo puluerem, de quo alternis diebus ſumeret ʒ j. in cereuiſia calefacta, & à cibo abſtineret horis ad minimum tribus. Alterum etiam puluerem ordinabam pro doſi triplici, de quo iuſſi, vt ipſo die plenilunii ſemper ſumeret, doſin vnam, in aq. infraſcripta, quod cum feciſſet per ſeſqui annum ſuperuixit, ſatis bene ſe habens:

℞ *Pulu. euphragiæ cum flor.* ʒ ij. *macis aceto præp.* ℥ ß. *ſem. pœoniæ,* ℈ ij. *fœniculi, coriandri præp. ana* ʒ j.

cube-

cubebar. ſileris mont. ana ℈ j. *ſacch. albiſſ.* ʒ ij. Miſce pro Tragæa.

℞ *Succini præp.* ʒ ij. *ſpec. diarhod. abb. pliris arch. rad. pæoniæ, ana* ℈ j.

f. Tragæa, diuidatur in partes æquales iij. ad vſum prædictum.

℞. *Aq. epilepticæ noſtræ,* ℥ iij. *primulæ veris, betonicæ, ana* ℥ j. ß. Miſce.

Poſtea tamen in hydrope, apoplexia mortuus eſt.

F. H. D.

Curatio vertiginis.

LAborabat quidam vertigine, linguæ paralyſi & ſpaſmo in cruribus & brachiis: Primo diligens victus ratio præſcribenda eſt: Fugienda ſunt omnia caput replentia, vt, *ſinapi, cæpe, raphanus*; ventriculus cibis non eſt onerandus, cœna ſit prandio parcior, cibi craſſi minutim incidendi & bene maſticandi ſunt; cibi ſint εὔχυμοι, qui facillime concoquuntur, cito diſtribuuntur & apponuntur. Carnes ferinæ ætatis mediæ & auiculæ montanæ probantur, iuſcula carnium cum ouis parata proſunt; piſces ſaxatiles in cibis admittuntur, lucii & percæ & melanuri non nocent: Piſces carne molles nocent, in paluſtribus locis capti non admittantur, & qui ſquamis carent, noxii & inſalubres ſunt: Anates & anſeres nocent, admitti tamen apitiis poſſunt, ſi aromatibus condiantur, & artemiſia ventres repleantur: Inter aromata proſunt *zinziber, caryophylli, cardamomum, nux moſchata, ſiue myriſtica, macis, galan-*

galangæ, zedoaria in cibis & extra cibos. Ex herbis proſunt: *Roſmarinus, ſaluia, hyſſopus, maiorana, artemiſia*, piper nimium calefacit, præſertim in æſtate; caryophyllis frequenter cibi condiantur: Piſces cum intinctu ex cinamomo & vino comedantur:

℞ *Cinamomi*, ℥ ß. *zinziberis*, ℥ ij. *cardamomi, caryophyllorum, macis ana* ℥ ß. *crociparum, ſacchari ad pondus omnium.*

Miſce pro intinctu vel embammate.

Quod ad potum, inter cibos cereuiſia clara, vinum dilutum, oligophoron, vel pauciferum inter prandium & cœnam bibere noxium eſt; moderatæ deambulationes paulo ante prādium proſunt. A prandio equitare, curru vehi, ambulare nocet. Somnus meridianus tanquam peſtis vitetur. Mane frictiones dorſi, lumborum ac ceruicis ſalutares ſunt: Aerem ventoſum, nebuloſum pluuioſum fugiat, vitentur habitationes tenebricoſæ, parum lucidæ, ſoli non expoſitæ. Fugiat cameras nuper calce incruſtatas, aut cemento, aut etiam argilla nuper aſperſas, fumus in ædibus & cubiculis fiat talis:

℞ *Ligni aloes*, ℥ ß. *ſtyracis calamitæ*, ℥ iij. *caryophyllorum*, ℥ ij. *benzoy*, ℥ v. Miſce f. puluis.

Ieiuno tempore balnea inſtituantur, bene contra frigus in introitu & exitu muniatur, poſt cibum ſumptum balnea nocent, admittantur peracta coctione, &c. Caput mane lauetur, lixiuio imponatur ſacculus ſequens:

℞ *Maioranæ, roriſmarini, cymini ſylueſtris, flor. lauendulæ, ſpicæ Romanæ, ana q.ſ.*

Miſce pro ſacculo ad lotionem capitis.

Caput poſt lotionem linteolis ſiccis bene fricetur. Vitet affectus vehementiores: Iram, timorem, mœrorem; quod ad medicamenta, bis in anno curam inſtituat, tempore nimirum verno & autumnali: vt hoc autumno:

℞ *Extractæ caßiæ cum foliis ſenæ, el. Indi. bened. laxat. ana* ʒ ij. f. cum ſaccharo bolus.

Inde tribus horis matutinis ſumat præparans tale:

℞ *Aq. apii, betonicæ, fœniculi, ana* ℥ iij. ß. *ſyr. de ſtechade,* ℥ iij. *de hyſſopo,* ℥ i. ß. *oxymellis helleb.* ʒ vj.

Miſce ebulliant & colentur.

Hinc pillulæ:

℞ *M pill. Arabic. de hiera cum agar. cochiarum, ana* ℈ j. *diagridii, maſticis ana gr.* ij. *f. cum ſyr. de ſtechade pillulæ* xv. inuoluantur *puluere cinamomi.*

Inde Morſuli:

℞ *Spec. diamoſch. dulc.* ʒ j. *pliris archont.* ℈ ij. ß. *cubebarum, cardamomi, ana* ʒ ß. *ſem. pœoniæ excort. nucis moſch. ligni aloes, macis, ana* ℈ j. *cinamomi el.* ℈ ij. *ſacch. albiß.* ℥ vj. *aq. betonicæ. diſſol.* adde: *conſanthus,* ℥ ß. f. conf. in Morſulis.

Frequenter odoret pomum ſequens, tempore non ſudo.

℞ *Ladani puri,* ʒ j. *ſtyracis cal.* ʒ ß. *caryophyll. Galliæ moſch. ligni aloes, blaccæ byzant. ana* ℈ j. *maceris,* ℈ ß. f. Pomum inuolutum ſyndone.

Mane ad corroborationem capitis frequenter ſumet: *Cubebarum, cardamomi, nucis moſch. cond. chebulorum cond. conſ. anthus, lauendulæ, maioranæ ana q. vis.*

In vertigine & lethargo, pro ſene quodam.

CAput erat repletum multis ventis & eſtumationibus, præſcripſi primo decoctum, quo per ſex dies vſus eſt, inde ſumſit pillulas, ſub noctem, iturus cubitū, quæ mane primum operabantur, poſtea reiteret decoctum prius, & elapſis 6. diebus vtatur iterum pillulis prioribus. His pillulis vtatur ſemel in octiduo, poſt vſum decocti ſumat de Tragæa ſingulis horis matutinis drachmam vnam, in pane ſimilaceo tincto ac madefacto in vini maluatici q. ſ. horis tribus ante prandium. Ante ingreſſum lecti tantundem pulueris ſumat, & ad ſomnum componat, horis etiam matutinis frequenter odoret pomum. Adhibuit etiam quotidie mane frictiones cum tela aſperiore, ceruicis, capitis, dorſi, lumborum, ad deriuationem materiæ à capite; vſus eſt etiam ſæpiuſcule condito *flor. tiliæ, & condito nucis Indicæ, muſcatæ, & ſpeciebus diamoſchi dulcis in rotulis*, alternatim permutatione facta. F.H.D.

℞ *Rad. polypodii, cichorii, fœniculi, filicis, ana* ℥ j. *ireos,* ʒ vj. *pœoniæ,* ʒ v. *ſem. fœniculi, aniſi, ana* ʒ iij. *ſem. cymini, dauci, carui, ana* ℥ ß. *herb. ſaluiæ, maioranæ, chamæpythios, chamædrios, iuæ arthriticæ, rutæ,*

betonicæ, ana m.j. *flor. ſambuci, betonicæ, pœoniæ, flor. anthos, ana* m. ß. *epithymi,* ʒ ij. *fol. ſenæ,* ℥ j. ß. *troch. de agar.* ʒ iij. ß.

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℔. iiij. *ſyr. de ſtechade, de lauendula, de betonica comp. ana* ℥ iiij.

Miſce detur in fictili. Significetur: *Syrupus longus magiſtralis.* Doſis: Mane ℥ v. per dies ſex continuando.

℞ *M. pill. coch. aurear. fœtidar. ſtomach. ana* ʒ ij. *cum ſyr. de ſtechade.* f. Maſſa pillularum.

℞ *Sem. ſeſeleos, ſileris montani, cubebarum, macis, nucis moſch. pœoniæ, rutæ, maioranæ, ana* ʒ ß. *flor. pœoniæ, lauendulæ, ſtechadis Arab. ana* ʒ ij. *fol. betonicæ, meliſſæ, ana* ʒ ij. *ſpec. dianthus, pliris arch. diarhod. abb. ana* ʒ ß.

Miſce f. Puluis.

SPICILEGIVM VI.

DE APOPLEXIA.

Apoplexiæ Catholica.

Auicenna dicit ſe multos apoplecticos vidiſſe, in quibus plane nullus fuit anhelitus,

APOPLEXIAM morbum vel ſtuporem attonitum *Latini* vocant, *Celſo teſte lib.3. c.26.* quia in hoc affectu mens & corpus ſtupēt; Hinc *Aetio* Sideratio dicitur: Eſt autem ſymptoma in ablatione actionis animalis, ex parte facultatis tum ſenſitricis internæ & exter-

næ, tũ motricis, vnde *Auicennas* hunc affectum dixit otioſitatem in ſenſu & motu, quæ etiam fuit *Galeni* ſententia *lib. de diff. ſympt. cap.* 3. *&* 2. *de cauſis ſympt.* 2. Anhelitus autem in apoplexia non aufertur omnino, alias enim vita non supereſſet, ſed in apoplexia forti occultus eſt, in debili manifeſtus. In caro autem etſi ſenſus & motus etiam læditur, tamen anhelitus ſemper ſeruatur: Porro in apoplexia facultas cerebri impeditur, non labefactatur: Conſiſtit autem impedimentum in anguſtia ventriculorum cerebri, cuius ratione ſpirituum motus prohibetur; Vnde totum corpus ſenſu & motu priuatur. Fit autem hæc anguſtia ab obſtructione, quæ fit à materia craſſa, viſcida & frigida; vel à cõpreſſione, quæ fit ab inflammatione cerebri comprimente ſui grauitate ventriculos cerebri, & hæc apoplexia ſequitur lethargum & phrenitidem, quæ ſunt vitia inflammatoria; vel fit hæc anguſtia à ſubſidentia, quoties à corde non adſcendunt ſpiritus vitales in cerebrum, quod cõtingit propter vias obſtructas, vel propter eorundem ſpirituũ inanitionem & reſolutionem, ita vt cum non perueniant ſpiritus ad cerebrum, neceſſario ſpiritus ſubſideant, & ſic apoplexia ſequatur: Læduntur igitur in apoplexia omnes ventriculi cerebri, ita vt materia peccans etiam occupet omnes poroſitates tam amplas quam anguſtas ipſius cerebri: Futuram autem apoplexiam præcedit grauitas capitis indicans repletionem cerebri, ſe-

ſed ſolum pulſus, quos tamen ſanitati reſtitutos eſſe teſtatur. Quare lege cautum eſt, vt apoplecticos ſiue attonitos non ſepelirent ſubito.

gnities totius corporis propter impedimentum ſpirituum animalium in corpus; præcedit etiam vertigo, incubus, epilepſia, item tremor totius corporis, qui contingit vitio neruorum facultatem ſenſitricem debiliter deferentium.

Cura Apoplexiæ.

SIgna. Cognoſcemus Apoplexiam eſſe fortem & vehementem ex inſigni noxa anhelitus, debilem ex anhelitu debili & exiguo. Si fiat ab obſtructione, & hæc vel à pituita, vel à melancolia, aderunt ſigna prædominantis humoris, apparebunt excrementa per nares, & præter cõſuetudinem erunt compreſſa & detenta : Si à compreſſione, ratione inflammationis, aderunt indicia redundantis ſanguinis, vt: venarum latitudo circa oculos, faciei rubor, præceſſit etiam phrenitis vel lethargus: Si à ſubſidentia, ægri erunt tabidi, præ nimia ſiccitate & alimenti defectu, vel aderit obſtructio, vt vitalis ſpiritus in cerebrum aſcendere nequeat : Futuram Apoplexiam indicabunt plura ſigna : Præcedet grauitas capitis indicans repletionem cerebri, ſegnities in toto corpore propter impedimẽtum ſpirituum animalium in corpus, præcedet vertigo, incubus, epilepſia; Hæ enim ſunt viæ ducentes ad Apoplexiam, præcedit etiam tremor in toto corpore, qui contingit vitio neruorum debiliter facultatem ſenſatricem deferentium. Indicationes curatoriæ ſumũtur ex materia anguſtan-

guſtante ventriculos cerebri, quæ cum peccet copia, ſui euacuationem indicat, craſſa incidenda, lento detergenda eſt: ſi ſit ſanguinea, per miſſionem ſanguinis euacuanda eſt. Indicationes præſeruatoriæ ſumuntur à materia extra caput tum genita tum generanda, vt ex parte genitæ euacuandum ſit, ex parte generandæ, cum generari poſſit à toto & à parte, per contrariũ modo totum modo pars alteranda eſt. His indicationibus ſatisfacere ſemper eſt difficile, interdum etiam impoſſibile: Nam ſi apoplexiam in genere contemplemur, eſt vitium, quod non in debilitata vel deprauata, ſed in ablata actione conſiſtit: Huc accedit, quod in Apoplexia vnica & determinata actio nõ aufertur, ſed omnes, vt iure maior ſit difficultas: Quod ad locum affectum, Apoplexia morbus eſt, in quo cerebrũ pars principalis læditur, tum quo ad corpus ipſum, tum quo ad ventriculos: Aufert etiam Apoplexia ſenſum & motum, & actionem ad vitam maxime neceſſariam, ſcilicet anhelitũ, vnde dixit *Hipp.2.aph.42.* Apoplexiam fortem ſoluere impoſſibile eſt, lenem non facile: Si autem Apoplexia ſanatur, ſemper in paralyſin terminat: Ea autem quæ fit ab obſtructione; inſignis obſtructio ſenſum & motum & anhelitum aufert, & motum & anhelitum aufert, & hæc Apoplexia fortis & incurabilis eſt: In obſtructione leui cura non eſt impoſſibilis: Si Apoplexia fiat ex ſubſidentia ventriculorum cerebri, & hæc fiat ab in-

anitione ſpirituum, & mortalis eſt: Si fiat à compreſſione prodeunte ab inflammatione cerebri, ſiue hæc inflammatio ſit lethargica, ſiue phrenetica, talis ſpem ſalutis non habebit.

Cura. Si Apoplexia fiat à cõpreſſione prodeunte ab inflammatione, & conſequenter à ſanguine, venæ ſectio adhibenda eſt: An vero in ipſo paroxyſmo ſanguis mittendus ſit, cum omnis actio ablata ſit ablata virtus, non videtur hæc permittere tantum auxilium, ſed potius prohibere, magis enim poteſt virtus imbecillis prohibendo, quam ſanguinis redundantia indicando: Hic pro ſolutione reſpondendum eſt, virium ſubſtantiam in tribus conſiſtere: in ſolidis, in carnoſo genere, & in ſpiritibus: Vbi igitur ſecundum hæc tria virtus robuſta fuerit, omnium conſenſu talis virtus permittet miſſionem ſanguinis, ſi ſanguis redundet: Si vero virtus debilis fuerit penes ſolida tantum, penes ſpiritus autem & carnoſam ſubſtantiam robuſta ſit, talis virtutis debilitas ſanguinis miſſionem prohibebit, etiamſi ſanguis redundet, vt contingit in pueris: Si virtus tantum debilis ſit ſecundum ſpiritus, robuſta vero ſecundum ſolida & carnoſam ſubſtantiam, talis virtus ſanguinis miſſionem permittet, ſi ſanguis redundet, vt contingit in iuuene & viro: Cum autem duplex ſit ſpirituum debilitas, vel enim ſunt debiles, quia ſuffocantur, non poſſunt moueri, vel quia ſunt inaniti & reſoluti: Si igitur virtus ſit debilis propter ſpiritus re-

tus reſolutos, talis virtus omnino miſſionem ſanguinis prohibebit: Si autem ſpiritus ſunt debiles, quia ſuffocantur, talis debilitas virtutis in ſpiritibus non prohibebit, ſed permittet miſſionem ſanguinis. Suffocantur enim ſpiritus à copioſo ſanguine, miſſione autem ſanguinis hanc copiam ſubtrahemus, & ſic ſpiritus, qui antea erant ſuffocati, denuo reuiuiſcent, non aliter ac contingit in igne debili, dum à copia lignorum extinguitur. Locus idoneus mittendi ſanguinis præſcribitur à ſubſiſtentia ſanguinis: Si redundat ſanguis in toto, vena quæ & totum reſpicit euacuando, & partem reuellendo, aperienda eſt, vt eſt Baſilica: Si ſanguis ſit in parte determinata, vt ſi hæmorrhoides ſuppreſſæ, vel menſtrua retenta ſint, vena pedis ſecanda eſt: Si ſanguis ſit in capite, vulneranda eſt vena colli, frontis & narium, quæ deriuando euacuant: Ante venæ ſectionẽ aluus lenienda eſt ſuppoſitorio vel clyſtere, vt:

℞ *Pulpæ colocynthidis* ℈ ij. *ſalis gemmæ* ʒ j. *mellis deſpumati q.ſ.* pro ſuppoſitorio.

℞ *Fol. centaurii min. ariſtol. rot. cyclaminis, ana* p.j. *pulpæ colocynthidis* ʒ j. *aq. q. ſ.* f. decoctio ſ.a. cui adde *Ol. chamomel.* ℥ iij. *mellis roſ. ſol.* ℥ ij. *ſalis gemmæ* ℈ iiij. Miſ. pro clyſtere.

Vomitoria hic locum non habent, ſed frictiones, ligaturæ doloroſæ in extremis partibus ad reuellendum; Cucurbitulæ etiam in extremis applicandæ ſunt: Poſtea vero caput purgia ad-

gia adhibenda ſunt, & quia maſticatoriis vti nō poſſumus, ſternutatoria locum habebunt: Inſuffletur naribus *agaricus in pituita, helleborus niger in melancolia, item elaterium, nigella, caſtoreum.* Fiant etiam inunctiones oris & palati cum *triphera magna, cum theriaca vel mythridatio*, hæc enim attenuant ac detergunt, vt à capite deſtillet materia: Nec prætermittantur quæ inſenſibiliter euacuant, applicando capiti rarefacientia & diſcutientia, vt *Oleum de ſpica, nardinum, rutaceum, liliorum alb. caſtorei*, quod inprimis efficaciſſimum eſt, vt & euphorbii, vt:

℞ *Ol. rutacei, coſtini, lil. alb. cum aromatibus, ana* ℥ ß. *de caſtoreo* ʒ ij. *de euphorbio* ʒ j. Miſ. pro inunctione.

Si cupimus cōſiſtentiam huius medicamenti, addamus *ceræ virg. q. ſ.* f. linimentum poſt capillorum abraſionem adminiſtrandum. In ipſa acceſſione fiat veſicatorium è ferro candente, quo virtutem ſopitam euocemus, quod applicetur occipitio & non commiſſuræ coronali, vt ratione doloris fiat attractio deriuando. *Galenus* 13. *meth.* 21. Magnam cucurbitulam affigit occipitio, & ſi reuiuiſcat patiens, ac dolor perſeueret, ratione ferri igniti adminiſtrati, leniatur dolor cum pinguedine gallinæ vel vituli, cum butyro recenti: Quod ad præſeruationem, eadem hic conferunt, quæ in epilepſia; *Galeno* maxime probatur *oxymel ſquilliticum*, &c. Diæta ſit in victu boni ſucci, non flatulento: Potus vini interdica-

dicatur; ſi adſit pituita, præſcribemus *mulſam cum betonica, ſtechade, calaminta, meliſſa, origano*: Si melancholia, potus alterandus cum *boragine, lupulis, meliſſa, &c.* A vino autem prorſus abſtinendum, quia facile ac cito caput replet, & eſt vehiculum vaporum & humorum caput replentium.

EXEMPLA CVRATIONVM APOPLEXIÆ.

In metu Apoplexiæ: Conſilium Italicum, Patauii habitum, Anno 1578. in ædibus Hieronymi Capouaccii.

TReuiſanus Vir magnificus paralyſi corripitur quam lenis præceſſit Apoplexia; refert enim ipſe, ſe ſtatim poſt ſomnum ſolutum cœpiſſe male habere. Nam vires ſubito elanguerunt, neque ab eo tempore aptus fuit obire debita munia: Eſt autem de prognoſtico res ardua, & curatio omnino difficilis eſſe videtur. Hic enim patiens, iam in fine conſiſtentis ætatis eſt conſtitutus, vires à longo morbo imbecilliores ſunt redditæ, aſſuetus etiam eſt in cibo & potu delinquere: vires enim videntur deficere, niſi cibo & potu largiore vtatur. Huc etiam accedit, quod metuo, ne morbus ſit hæreditarius. Pater enim & patruus, & frater Apoplexia correpti interierunt. Quod ſi ei non aliqua ſaltem ratione occurratur, non modo paralyſis perfecta, ſed etiam Apoplexia fortis metuenda eſt. Propter hæc omnia

omnia curatio per quam difficilis futura eſt, atque ita etiam aliqua ex parte impoſſibilis. Vt tamen aliquid agamus, nec ſine omni ſpe patientem relinquamus, inprimis corpus diligenter euacuandum eſt vel *elect. lenitiuo vel ſpeciebus hieræ, vel melle roſ. ſol. in decocto betonicæ* diſſoluto. Ad præparãdam materiam vterer *decocto betonicæ vel potius ſyrupo de betonica & roſato vel ſtechade* cum decoctis appropriatis: Aperirem poſtea venam, nam corpus eſt plethoricum, quod ſanguine redundat; euacuarem primo *pillulis cochiis, vel agarico & rhabarbaro & ſena, cum ſyr. roſ. ſol.* Ordinarem potum aquarum thermalium Apponenſium, vel etiam S. Petri quæ calidiores ſunt: Stillicidium quoque ordinarem in commiſſura coronali & occipitio, vbi exortus eſt ſpinalis medullæ: Vterer etiam corroborantibus, fouerem caput fomentis & lotionibus, & exhiberẽ conſeruas, *betonicæ, ſaluiæ, roriſmarini, confect. mythridaticum, theriacam*; cauteria etiam duo adhiberem, vnum in brachio ſiniſtro, alterum in crure eiuſdem lateris: Quibus diligentem victus rationem adhiberem.

Conſilium D. Hieronymi Mercurialis.

EX repentino humorum motu, iudico malum ortum eſſe. Quærendum autem eſt, ad quas partes humores moti confluant. Ego ſentio, confluere illos ad vias, per quas facultas motrix ad partem dextram trahit. Hæc autem pars eſt ori-

eſt origo ſpinalis medullæ, vel eius principium. Cum enim facultas ad hoc principium feratur, & inde ad vtramque partem ferri debeat, primo omnium ad dextram mouetur partē, & ibi fixa ac firmata reſidet, adeo vt per aliquod tempus patiens neque fari neque moueri neque ſentire potuerit. Quod malum ego non dicerem Paralyſin, ſed potius ſtuporē, ratione motus, & torporem ratione ſenſus. Sed quis eſt ille humor, qui ad illas vias confluit? Materia fuit frigida & craſſa, quia non ſtatim malo ſubleuatus eſt, ſed longo poſt tempore, quod contingere nō ſolet, vbi vel materia tenuis eſt vel vaporoſa. Fuit igitur materia pituitoſa in hac parte genita, primo quidem ratione ſuiipſius, inde ob cibum & alimentum craſſum. Dicebat enim *Hipp. lib. de glandulis*: Cerebrum arcem eſſe humoris viſcidi, & pituitoſi, qui eo copioſior illic eſt, quo cibi craſſiores & viſcidiores adſumuntur. Quare & propter rationem ſuiipſius, & propter cibos adſumptos pituita ibi eſt genita. Credo autē delapſam etiam in has partes fuiſſe materiam propter importunam Veneris exercitationem. Nam *teſte Heraclyto*, Venus ad hoc multum facit. Adhæc conſpirauit etiam paterna diſpoſitio, etſi quidam cōtrarium proferre poſſent. Dicebat enim *Hippoc. in Prorheticis, Epilepſiam, Melancholiam, Hydropem & Podagram eſſe morbos hæreditatis*, Apoplexiæ vero non meminit. Deinde omnes hi morbi hæreditarii ortum ducunt à membris ſemina-

minariis vel ſpermaticis: Apoplexia vero ab humoribus oritur. Etſi autem rationibus demonſtrari poteſt, Apoplexiam morbum hæreditarium non eſſe: Tamen ego contra iudico, à parentibus poſſe hoc malum communicari, neque obſtat Hippocratis autoritas; ſcitis enim illud vulgare axioma: Nihil valere autoritates ex parte negatiua allatas: Neque valet conſequentia, ſi dicam: Hippocrates in hoc vel illo loco eius rei non meminit: Ergo res hæc ita ſeſe non habet. Imo cum breuis vbique & conciſus ſit Hippocrates, ſub nomine epilepſiæ loco citato voluit comprehendere omnes illos capitis affectus epilepſiæ ſimiles: Deinde non tantum hæc mala ab humoribus fiunt, ſed concurrit etiam ad horum generationem diſpoſitio membrorum continentium: Partes autem continentes ſunt vaſa ſpermatica, quæ à parentibus ad morbos tales diſponi poſſunt, & ſic hæreditarii fiunt morbi: Cauſæ igitur internæ huius mali ſunt: Humorum copia, ac cerebri diſpoſitio, quibus externæ etiam accedunt: Cibi craſſi, & incongrua victus ratio. Quare humores euacuandi, caput confirmandum & deſiccandum eſt; & cauſæ externæ tollendæ ſunt. Neque deſpero de ſanitate, ſed multo magis ſpero. Corpus plenũ eſt, & vt *Plato* nominabat in Timæo; luxurians: Quare ſanguis mittendus, fonticuli brachio & cruri dextro applicandi ſunt: Poſterior autem capitis pars non eſt tangenda, quia eſt locus affectus, & in præ-

ſerua-

ſeruationibus dicebat *Galenus*, à longe remedia applicanda eſſe: Lenienda deinceps aluus, præparandum corpus & expurgandum aliquoties primo leuioribus inde vehementioribus medicamentis: *Pillulis fœtidis, hieræ*, quæ commendantur à *Scribonio Largo*. Caput deinceps corroborandum erit: Abſtinerem à remediis epar & vẽtriculum reſpicientibus, quia hæc membra non ſunt affecta; ſtillicidium ordinarem commiſſuræ coronali, quo non modo per xv. verum etiam 20. & pluribus diebus vtatur, vt hoc pacto fiat impreſſio, nam vt dicitur: *Gutta cauat lapidem non vi, ſed ſæpe cadendo.* Aduentante autumno decoctum Guaiaci præſcriberem, cui iniicerem etiam capitalia medicamenta. Tota hyeme bis aut ter in menſe ſumeret modo *pillulas cochias, modo oxymel ſquilliticũ, modo mythridatium.* Quibus omnibus diligens viuendi ratio accedat.

Conſilium Hieronymi Capouaccii.

VT hic affectus diligẽter cognoſcatur, moneo vt ad ſymptomata præterita, præſentia & futura reſpiciamus: Præteritum vitium fuit, quod poſt ſomnum loqui non potuit, & veluti mente non cõſiſtit. Sed hoc malum ſtatim ſublatum fuit, vnde iudico, Apoplexiam minime fuiſſe. Dicebat enim *Hippocrates*: Apoplexiam fortem ſoluere impoſſibile eſſe, lenem non facile. Quia igitur huic malo illico ſubuentum eſt, non potuit dici Apoplexia. Fuit igitur torpor qui-

por quidam pertinens ad functiones principes: Ratione autem vaporis & humoris melancolici & pituitoſi obſtructiones fieri poterant. A pituita vero diminuta eſt functionum actio, & actiones illæ ob nimium motum materiæ, & vinum copioſum & coitum frequentiſſimum læſæ ſunt, & anguſtia hoc pacto facta eſt, circa neruos ad linguam, & circa principium ſpinalis medullæ ad partem dextram. Materia eſt pituitoſa, genita ob humiditatem cerebri nimiam, & ab eodem etiam propter eandem cauſam ſuſcepta, occaſionem dedit gignendæ materiæ, vini, potus & coitus. In præſenti autem perſeuerat motus imminutus ſecundum partem dextram, & malum hoc eſt nihil aliud, quam anguſtia nō ſecundum omnes corporis partes, ſed ſolum ſecundum principium ſpinalis medullæ. Sed quæ fuit hæc materia, quæ anguſtiam hanc effecit? Si copioſa omnino fuiſſet & craſſa, facultas animalis non poſſet tam diu eam perferre, & à materia craſſiore facile ita trāſitus ille inhiberi poſſet, vt non fiat ſtupor, ſed paralyſis potius: nec puto hoc malum fieri, quod ſpiritus non tranſeunt, ſpiritus enim alias ad totum corpus non deferuntur, ſed tantum ad ſpinalem medullam pertingunt. Fuit igitur materia pituitoſa, cuius vi dextra pars contraxit obſtructionem & frigiditatem. Imminet autem abſque dubio Apoplexia, quia parentes eius & agnati multi ex illius familia hoc morbo correpti obierunt; Neque ve-

que vero obſtat locus citatus Hippocratis, cum Apoplexiam ille ſub prædictis morbis ſubintelligat : Ad hæc vitia hæreditaria non modo ob partium intemperantiam oriuntur : Nam exempli gratia vitium Gallicum non datur hæreditarium ſemper, & in omnibus ob partium genitalium aut viſcerum intemperantiam ; In lue enim Venerea partes non neceſſario intemperatæ ſunt, quamuis ex parentibus infectis fœtus infecti oriuntur : Deinde etſi pars intemperata adſit, vt exempli gratia epar calidum : tamen ratione caliditatis epatis nequaquam neceſſario proueniet morbus Gallicus, ſed quemadmodũ fit in morſu canis rabidi, idem in tali lue Gallica accidit : Canis rabidus morſu quidem venenum eiaculatur, at morſus ille non eſt in cauſa mortis, niſi rabies iſta multiplicetur, ſed quia multiplicat rabiem caninam ? num diſtemperantia partis ? Minime, ſed morſus caninus ſeipſum multiplicat ; Idem accidit in lue Gallica, cum fit eiaculatio ſeminis à parente Gallico, euenit, vt materia in fœtu reſideat, quæ temporis progreſſu ſeipſam multiplicat : Deinde à natura malæ diſpoſitionis partium ſpermaticarum hæreditarii morbi proueniunt: Sed quænam eſt hæc mala diſpoſitio ? Poteſt eſſe aut intemperies, aut mala compoſitio, aut ſoluta vnitas: Probat enim hoc experientia, homines qui naſcuntur ab epilepticis non adeptos ſemper fuiſſe cerebrum intemperatum, ſed potius intemperatum : Sic qui

naſcuntur ex calculoſis parentibus non omnes habent renes calidos & epar calidum: Quare ſæpe vitioſa proportio natiua membrorum ſæpe eſt in cauſa hæreditariorum morborum. Sed ad patientem noſtrum redeamus: Caput patientis à principio generationis fuit calidum & humidum, & iam etiam non vſque adeo inſignis adeſt frigiditas, quia bene adhuc memoratur; ꝙ autem ſomnos profundos habet, hi potius à pituita ſunt. Sed Apoplexiæ fiunt à cerebro frigidiore & humidiore: Cauſa igitur eſt natiua partium cerebri proportio, quod facile patitur, & non poteſt expellere vapores ſemel ſuſceptos: Quo ad contenta, ſuperfluitates expurgandæ & reuellendæ ſunt ratione impetus: Quo ad continentia, pars dextra calefacienda eſt; cerebrum exſiccandum, & aliqua etiam ex parte calefaciendum eſt; Quare requirit medicamenta capitalia; Poſſumus quidem omnia recte præſtare, & ſcopos iſtos abſoluere, quamuis difficile eſt ita roborare caput, vt procedente ætate quandoque in Apoplexiam non incidat: Si autē voluerit, ſeque obedientem præbuerit, poterimus eum præſeruare etiam ab Apoplexia imminente; materiam reuellendo & portionem tollendo. Duo fonticuli faciendi ſunt in parte oppoſita; retrahetur enim hoc pacto materia, & euacuabitur per partes infernas: An vero præſtat in occipitio etiam fonticulum imprimere? Si ſermo fiat de fonticulo tanquam materia remedii

euacu-

euacuantis & reuellentis à capite, nequaquam conueniret eo in loco fonticulus, quia non eſt euacuandum & reuellendum per locũ affectũ, nam ad hanc intentionem ſatis eſſent duo fonticuli illi, ſed ſi de materia euacuante loquamur, hac de cauſa fonticulus in occipitio concedi poteſt, quemadmodum Hippocrates in doloribus iuncturarum vnctione partium articulorum vtebatur. Quare hac de cauſa ratione euacuationis in poſteriore capitis parte per vnum atq; alterum menſem fonticulum apertum tenerem, reliquos duos in reliquis corporis partibus omni vitæ tempore tenerem apertos. Difficultas autem eſt de venæ ſectione: Medici Veneti omnino venæ ſectionem interdixerunt; ad hæc affectus potius eſt frigidus, materia pituitoſa eſt, quæ peccat; Caput pituita refertum eſt, & ſi imminet Apoplexia, cauſa potius pituitę imminet, non ratione ſanguinis: Sanguis igitur cum non ſit cauſa morbi, non detrahendus eſſe videtur: Accedit huc etiam Galeni autoritas, qui 4. *de tuenda valetudine* 4. *ſcribebat*, reperiri infirmos quoſdam, qui vel præ timore vel alia de cauſa venæ ſectionem non admittunt, & in tali caſu monebat Galenus Medicũ, vt à ſanguinis miſſione abſtineret, & eo vberius corpus expurgaret. Cumque habeamus hic corpus ita diſpoſitum, vt validiſſima etiam purgantia ſuſtinere poſſit, puto medicamentis potius quam venæ ſectione agendum: Proderunt etiam frictiones:

Nam *Galenus* 4.*meth*. 6. in plethora & frictionibus, & balneis & aliis etiam auxiliis vtitur, vbi plenitudini vellet occurrere: Ex altera vero parte habemus corpus calidum & humidum, quale ſolet eſſe ſanguineum: & quamuis ſanguis nō eſt cauſa morbi efficiens, tamen eſt cauſa, ſine qua tuto morbum remouere nō poſſumus: Periculum enim eſt, ſi ſanguis non detrahatur, ne in imam partem confluat, præſertim ſi materia ad partes infernas deriuetur: Quare iudicarem ego ſanguinem detrahendum eſſe; ſed tamen non tranſcenderem ℥ vj. *vel* vij. ne copioſa ſanguinis miſſione corpus nimium refrigeretur; & vt ita tolleretur cauſa, ſine qua non curare poſſumus: Purgarem deinde caput per nares, per os, maſticatoriis ex calorificis compoſitis. Aquis prædictis in potu non vterer, ne nimis calefacerent & exſiccarent: ſed eſſem contentus ſtillicidio ſecundum futuram coronalem, & balneo aquæ & luto etiam roborante. Ligni Guaiaci vſus cum hoc tempore non conferat, de eo iam non dicam. Si tamen ventriculus eſſet robuſtus, vt ego iudico robuſtum eſſe, & iecur non vſq; adeo calidum, (dicebat enim Galenus, quoties corpus eſt calidum & humidum, iecoris caliditatem non valde diſtemperatam eſſe conſueuere) darem in potu aquas etiam thermales, quia penetrarent ad caput, & ad partes affectas & euaporarent facillime ad cerebrum, & eſſent hac ratione meliores & conducibiliores ipſo ſtillicidio

dio; præſertim cum iecur vt dictum eſt, nõ prohibeat, & quamuis ventriculus, cum ſit robuſtus tali auxilio non indiget, indiget tamen caput, indiget tota pars dextra. De Antidotis etiam nunc nihil dicam; quia hoc tempore non conueniunt. Diligens autem ante omnia victus ratio inſtituatur: A vino hoc tempore abſtineat.

Aliquem infeſtabat vertigo, vnde metus Apoplexiæ; Habebat caput repletum multis effumationibus, cerebrum excrementis pituitoſis abundabat, vnde obſtructiones ventriculorum cerebri metuebantur, & alia Apoplexiæ ſymptomata, vt priuatio ſenſus & motus, difficultas loquendi, interceptio ſpirituum animalium, quemadmodum radii ſolares à nubibus intercipiuntur, quo minus terram contingant. Petebat igitur ſe præſeruari ab Apoplexia. Quare in vere & autumno bis purgantibus vſus eſt. Sub initium veris hoc pacto euacuatus eſt. *C.H.D.*

℞ Rad. polypodii, fœniculi, ana ℥ j. pœoniæ, cal. aromat. ana ʒ ß. herb. betonicæ, p. j. flor. cichorii, p. j. fol. ſenæ Alexandr. ʒ v. epithymi, ʒ j. agar. trochiſc. ℈ ij. *rhabarb. el.* ʒ ß. *cinamomi,* ℈ j. *zinzib.* ℈ ß. *ſpicæ Ind. gr.* iij.

Conquaſſata ſtent, in iuſculo carniũ per noctem: Mane calefiant tantum, & colaturæ adde: *Mannæ calabr.* ʒ x.

℞ Ol. ſuccini gutt. v. *nucis moſch. macis ana gutt.* ij. *cinamomi, caryophyll. ana gutt.* iij. *gran. pœoniæ, pulu. marg. præp. ana* ℈ j. *ſacch. albiß.* ℥ v. *diſſol. aq.*

pœoniæ q.ſ. f. conf.in Rotulis pro corroboratione cerebri.

Si denuo euacuatione indiget, purgetur pillulis, præmiſſo prius digeſtiuo:

℞ *Syr. de ſtechade, de betonica, de cichoreo cum rhabarb. ana* ℥ j. *aq. betonicæ,* ℥ iij. *fœniculi,* ℥ ij. *cinamomi,* ʒ j.

Miſce pro doſi duplici horis matutinis:

℞ *M. pill. ſ. quibus, de hiera cum agar. cochiar. ana* ℈ j. *cum aq. ſaluiæ q.ſ.* f. pillulæ numero xxx. deaurentur.

Vel: ℞ *M. pill. cochiar. fœtidar. de hier. c. agar. ana* ℈ j. *cum aq. fœniculi q.ſ.* f. pill.

Deinde confortando capiti præter priores rotulas ſacculus impoſitus eſt lixiuio pro lotione capitis.

℞ *Herb. betonicæ, verbenæ, ana* m. j. *roriſmarini, fol. lauri, ana* m. ß. *flor. ſtechadis, lauendulæ, ana p. j. ſpicæ Ind.* ʒ ß. *rad. aſari,* ʒ ß. *fol. ſenæ.*

Inciſa inſuantur ſacculo pro lixiuio.

Tandem hic puluis præſcriptus eſt, cuius drachma vna ante vel poſt nouilunium in *aq. lauendulæ* exhibitus, ab Apoplexia præſeruat:

℞ *Succini albi præp.* ʒ j. *ſpec. diarhod. abb.* ʒ ß. *rad. pœoniæ pulu.* ℈ j. *ſpec. pliris arch.* ℈ ß.

Miſce f. Puluis.

Per interualla autem, quoties poſtulat vſus, hæ pillulæ pro doſi duplici præſcriptæ ſunt:

℞ *M. pill. aſſaiareth, de aloe lota, aggregat. cochiar. ana* ʒ ℈. *cum aq. betonicæ.* f. pill. 60.

In ver-

In vertigine & metu ab Apoplexia.

Corripiebatur frequenti vertigine ac leuiuſcula animi defectione ac nauſea. Dixi vertiginem partim per eſſentiam à cerebro, partim à ventriculo idque multo frequentius cauſari: Conquerebatur enim de difficili ac tarda cõcoctione nauſea & leuiuſcula animi defectione, quæ omnia ad ventriculum maximeque ad eius os ſuperius referuntur, ſignificabat etiam aperte quendam illic doloris ſenſum percipi, quare dubium non erat, tunicas ventriculi multo & vitioſo humore infarctas eſſe: Aderant etiam nõ pauca ſigna male conſtituti epatis, quod impenſe calidum multis annis opportunum erat gignendæ bili, quæ aliquãdo vomitione erumpat, non ſine animi defectione, eadem in os effuſa, plerumque amarorem inducebat, eadem coercita & putreſcens febres pepererat, & ego illum ante triennium in febre tertiana curaueram: Viuebat autem inordinatiſſime: Quare accuratâm victus rationem præſcripſi: Deinde dedi bolum: I. S. D.

℞ *El. diaphœnicis,* ℥ iij. *pulu. rhabarb. ſelectiſ.* ʒ ß. *ſpicæ gr.* ij. *cum ſaccharo,* fiat bolus.

Poſtea pro digeſtione potionem dedi de qua ſumeret quaternis diebus horis matutinis quotidie ℥ vj.

℞ *Rad. cichorii,* ℥ vj. *acetoſæ, polypodii, liquiritiæ, ana* ℥ ß. *graminis, fœniculi, rutæ, aſparagi, ana* ℥ ij.

aniſi, card. bened. ana ʒ j. ß. *carthami contuſi*, ʒ iij. *tamarindorum*, ʒ ij. *herb. cuſcutæ, cap. Veneris, cichorii, betonicæ, ſaluiæ, euphragiæ, agrimoniæ, ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m. ß. *anthos, p.* j. *epithymi*, m. ß. *prun. vngar. numero* x.

Decoq. in ſ. q. ſeri lactis caprini ad tertias, colaturæ expreſſæ: ℞ ℥ xv. *Syr. de cichor. cum rhabarb. de betonica compoſ. oxymellis helleborati noſtri, ana* ℥ ij. ß.

Miſce pro potione.

Quinto die purgans dedi:

℞ *Decocti prioris*, ℥ iiij. Infunde: *Rhabarb. ſelectiſſ.* ℈ iiij. *trochiſc. de agar.* ʒ j. *epithymi*, ℈ ij. *fol. ſenæ*, ℥ ß. *ſpicæ gr.* iij. *zinziberis, cinamomi, ana* ℈ ß.

Stent in infuſione per noctẽ, mane bulliant leuiter & fortiter exprimantur: In expreſſo diſſolue: *Mannæ el. diaphœnicis*, ʒ j. ß.

Miſce pro hauſtu.

Poſt horum vſum pro corroboratione ventriculi & cerebri, præſcripſi puluiſculum, vt inde ternis diebus continuis quotidie ſumeret, ℈ ij. *in aq. lil. conuall. cinamomi, ana* ℥ ß. *ſyr. de ſucco pæoniæ*, ʒ vj.

℞ *Spec. dianthus, diamoſchi dulc. aromat. roſ. ana* ℈ ij. Miſce pro Tragæa.

Vt autem cerebrum nonnihil copioſius euacuaretur, pillulas dedi, quas ſumeret quarto & quinto die poſt vſum hauſtus purgantis, medietatem vno die horâ matutina quinta, alteram ſequenti:

℞ *M. pill.*

℞ M.pill. hieræ compoſ.cochiar.aggregat.ana ℈ ij. *cum aq. lauendulæ*.f. pill.numero 50. deaurentur.

Tandem vt præſeruaretur à vertigine & ab Apoplexia,præſcripſi morſulos, de quibus alternis vel ternis diebus prout ei videretur, horis matutinis ſumeret vnum, eumque ſenſim maſticaret ac deglutiret.

℞ Spec. aromat. roſ diarhod. abb.ana ℥ j.ß. *pulu. ſuccini albi, corall. rub.præp. ana* ℥ i. *margar.præpar.* ʒ ß. *cubebar. macis groſſe inciſorum,ana* ʒ ß. *ol. maioranæ, ſaluiæ, caryophyll. fœniculi, ana gutt.* j. *cinamomi gutt.* iij. *ſacchari albiß. in aq. lauendulæ & euphragiæ ana q. ſ. diſſol.* ℔.ß. f.ſ. a. conf. in Morſulis. His liberatus à morbo & præſeruatus eſt.

In Paraplexia.

Hic per plateas incedens ex inopinato cōcidit & ſine ſenſu & motu q. Apoplexia tactus pro mortuo ad ædes ſuas deferebatur. Ego ex improuiſo poſt quadrantem horæ ſuperueniens, cum multa temere infudiſſent circumſtantes, animaduerti humorē ad pectus in magna copia delabi, & quidem per interualla, nam cum ſummo ſtertore ac ſibilo tuſſiebat; quare continuo ex thure maſtiche & ſuccino fumum facere iuſſi, & ligaturas ac frictiones extremitatum adhibui dolorificas, propinaui de compoſitione ſeq. *I. S. D.*

℞ Aq. theriacalis noſtræ, ℥ iiij. *epilepticæ noſtræ,* ℥ ij. *aq. lauendulæ,* ℥ j. Miſce.

De hac compoſitione dedi cochlear vnum atque alterum, ſed difficulter deglutire poterat propter copiam affluentem pituitæ viſcidæ, vnde fauces pene obturabantur, itaque maior pars effluebat, reiterabam tamen frequenter donec cochlearia aliquot imbibiſſet. Cum hæc ſic per dimidiam horam continuaſſem, oculos tandem aperuit, & aerem popoſcit, non articulate tamẽ, ita vt vix percipi poſſet, clamando Lufft/Lufft/ aliquoties, iuſſi ergo circumſtantes recedere, & feneſtras aperiri, tandem tuſſiendo reiecit aliquot cochlearia pituitæ viſcidæ gypſcæ, poſt quam reiectionem articulate, vt ab omnibus intelligeretur, poſcebat aerem: Denuo ergo propinabam duo cochlearia compoſitionis prioris, poſt cuius vſum ad ſe rediit, & quidnam vellent ſibi circumſtantes quæſiuit, tum vbi fuiſſet, interrogauit. Itaque volui vt catarrhus nonnihil euacuaretur, qui ad pectus & pulmones delapſus erat, vnde q. orthopnœa cauſabatur. Quare ſequens decoctum ordinaui, quod tribus ante cœnam horis ſumpſit.

℞ *Rad. Helenii,* ℥ iij. *ireos,* ℥ j. *fœniculi, apii, ana* ℥ ij. *polypodii, liquiritiæ, ana* ℥ ß. *herb. cuſcutæ, capill. Veneris, hyſſopi, praſii, betonicæ, ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m. j. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ℥ ij. *althææ cardui bened. ana* ℥ j. ß. *fol. ſenæ,* ℥ j. *trochiſc. de agar.* ℥ iij. Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℥ iij. In quo diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *elect. diaphœnicis,* ℨ iij. Miſce pro hauſtu.

Qu

Quo ſumpto copioſe euacuatus eſt, & circa ingreſſum lecti melius habuit, proinde nihil amplius tentare illa die volui, ſed vt quieſceret iuſſi, poſtridie denuo potum propinaui ante prandium & ante cœnam & ad ingreſſum lecti.

℞ *Decocti prioris*, ℥ iij. *ſyr. de praſſio, de betonicæ compoſ. oxymellis hellebo rati, ana* ʒ ß. *aq. lauendulæ*, ℥ iij. Miſce repetatur.

Tandem volui vt de pillulis infraſcriptis per tres dies cubitum iturus ſumeret, quotidie numero XXI.

℞ *M. pill. hieræ cum agar. aurear. cochiar. aggregat. ana* ʒ ß. *cum aq. ſaluiæ.* f. pill. numero LXIII. Inuoluantur ſpeciebus pliris arcontici.

Ab his ſatis conuenienter euacuatus eſt, & indies melius habere cœpit. Poſtremo pro corroboratione rotulas ordinaui, de quibus ſumeret quotidie veſperi & mane numero vj.

℞ *Spec. diambræ, diamoſch. dulc. ana* ℈ ij. *diaireos, ſalomi, pliris archont. ana* ʒ j. *ol. ſaluiæ, aniſi, nucis moſch. fœniculi, ana gutt.* j. *cinamomi gutt.* iij. *ſacch. albiſſ.* ℥ iiij. *diſſol. ſacch. aq. betonicæ & lauendulæ, & f. ſ. a.* Conf. in rotulis.

His Dei beneficio præter omnem ſpem circumſtantium liberatus eſt, &c.

In leui Apoplexia & Catarrho frequenti pro paſtore quodam.

LAborauerat febri quotidiana, & habuerat quinque paroxyſmos, poſtea cum ex pro- *I. S. D.*

pria or-

pria ordinatione pharmaca ſumpſiſſet, purgantia, & febris nonnihil remiſiſſet, in leuem Apoplexiam incidit, ita vt intra quadrantem horæ nec loqui nec ſe commode mouere poſſet. Quare dederant ei adſtantes *theriacæ* ʒ j. *in aq. lauendulæ* diſſolutam, cum nihil aliud ad manum eſſet, vnde ſenſus & motus & linguæ vſus reſtitutus eſt. Erat autem corpore craſſo & obœſo, & admodum pingui, temperaturæ calidæ & humidæ: Contraxerat hunc morbum ex intemperantia in victu & ex nimia ingurgitatione vini potentis meracioris. Quare præſcripta victus ratione primo ordinaui clyſterem:

℞ *Herb. althææ, parietariæ, atriplicis, chamomeli, ana* m. j. *ſaluiæ, hyſſopi, ſtechadis, betonicæ, centauri min. rutæ, ana* m. ß. *Rad. Ariſtolochiæ* ʒ iij. *polypodii, cichorii, ana* ʒ ß. *agarici candidi in petia ligati* ʒ ij. *Fol. ſenæ* ʒ vj. *furfur.* m. j. *prun. Vngar. numero* vij. Decoq. ſ. a. pro Enemate.

Colaturæ ℞ ℔. j. *el. diaphœnic. bened. laxat. ana* ℥ ß. *hieræ logodii* ʒ j. ß. *hieræ ſ.* ʒ ij. *Ol. rutæ, chamomel. mellis roſ. colati, ana* ℥ j. Miſ.

Clyſterem hunc retinuit ad ſemihoram, & bene purgatus eſt. Ad ingreſſum lecti propinabam hunc hauſtum:

℞ *Flor. & fruct. cord.* m. ß. *Herb. centaurii, rutæ, betonicæ, ſtechadis, ſaluiæ, maioranæ, ana* p. j. *Fol. ſenæ* ℥ ß. *troch. de agar.* ʒ j. *Decoq. ſ. a. colaturæ* ℞ ℥ iiij. *ſyr. de betonica compoſ.* ʒ vj. *oxymellis helleb.* ℥ ß. Miſ. pro hauſtu.

Poſtero

Poſtero die ad horam quintam matutinam dedi pill. ſeq.

℞ M.pill. hieræ compoſ.cochiar. ana ℈ j. *aurear. aggregat.ana* ℈ ß. *cum aq.lauendulæ.* f. pill.numero x x j. Inuoluantur ſpeciebus pliris Archont.

Inde habuit ſedes copioſas xj. materiæ viſcidæ ac pituitoſæ. Quare volebam vt adhuc per quatriduum continuaret decoctum ſeq. quotidie in ſumendo mane ℥ v.

℞ Herb.ſaluiæ,maioranæ,centauri min. ſtechadis, euphragiæ, betonicæ, hyſſopi,ana m.ß. *Rad.acori,galangæ,cyperi,ana* ℥ j.ß. *Ariſtolochiæ rotundæ* ʒ ij. *ireos* ʒ j. *polypodii,cychorii,ana* ℥ j. *Sem.aniſi,fœniculi,ana* ʒ j.ß. *carthami contuſi* ʒ iij. *cort.mirobal. chebulorum,citrinor.fricator.ana* ʒ v. *Herb.cuſcutæ,cap.Ven. ceterach. ana* m. ß. *Fol.ſenæ* ℥ j. *troch.de agar.* ʒ ij. Decoq.in ſ.q.aq. ad tertias.

Colaturæ ℞ ℔.j. *ſyr. de betonica compoſ. ſyr. de praſſio, oxymellis, helleb. ana* ℥ ij. *aq. lauendulæ* ℥ j. Miſ. pro potione.

Quinto die poſt vſum potionis iuſſi repeteret pillulas priores, ꝙ magno cum fructu fecit. Pro corroboratione tãdem ordinaui electuariũ ſeq. de quo ſumeret quotidie veſperi & mane ad magnitudinem nucis iuglandis. Et ſeptimo die ab vſu pillularũ aperui venam mediam brachii dextri, & eduxi ad ℥ vj. ſanguinis ſucceſſu felice.

℞ Spec.diamoſchi dulcis ʒ j. *pliris arcontici* ʒ iij. *ſyr. de betonica compoſ.q.ſ.* f. Electuarium.

His curatus eſt.

In Apo-

In Apoplexia, à nimio acidularum vſu contracta.

F. H. D.

QVidam Magnificus cum Anorexia laboraret, ex præſcripto cuiuſdam Medici acidulis frequenter vſus eſt, ex quarum vſu nimio in Apoplexiam incidit, qua tandem extinctus eſt. Quæſitum fuit, an & quomodo diutius in vita retinere potuiſſet Magnificus iſte, & an recte acidularum vſum conſuluerit Medicus. Dicam igitur primo de acidulis, cuius ſint virtutis, & quid quibus conferant. Vtilis eſt acidularum conſideratio, tum quia multum præ ſe ferunt nobilitatem ſubſtantiæ atque ſaporis, tum quia nobiliſſimarum pariter operationũ ſunt in potibus medicatis. *Theophraſtus in lib. de hiſtoria plantarum*, duo conſtituit ſaporum acidorum genera; Alterum quod ex putrefactione fit, vt cũ ex vino fit acetum, & ſic lac putreſcens aceſcit; alterũ quod quibuſdam fructibus eſt proprium, præſertim immaturis, qui acidi ſunt non quia alicuius putrefactionis ſoboles ſint, ſed ex indigeſtione partium ob diminutum calorem, vt in ceraſis & ſucco mali citrii; idem habet omphacium ex immaturis vuis, malum punicũ, ac fructus alii; Sic plantæ quædam acetoſæ ſunt. Cauſa autem acidarum aquarum neutra eſſe videtur: Nam & indigeſtio & putrefactio rei mixtæ ſunt non ſimplicis elementi; & qui fructus naturaliter aceſcunt, tota ſubſtantiæ proprietate

aceſcunt:

aceſcunt : At aquæ eſſentialiter ſine vllo ſapore aut qualitate ſunt, vnde ἄποιον Græci aquam dicunt, quaſi omnis qualitatis expertem : Neque etiam putrefactio aciditatis eorũ cauſa eſt, nam in aquis etiam compoſitis, nulla eſt, quæ vini vel lactis ſubſtantiæ proportione reſpõdeat, & quæ poſtea corrumpenda veniat in acorem : imo aqua, vbi naturaliter acida oriatur, nullum veſtigium, nullam diſpoſitionem putredinis præ ſe fert, ſemper incorrupta, limpida, ſincera manens; Et ſi corrumpantur aliquæ, vbi reſederint, ſimul & acor corrumpitur: præterea acor ex putredine in tempore fit, at breui curriculo aquarum per venas ſuas, quænam putredinis occaſio eſſe poteſt? Tandem putredinem plus & minus fieri contingit, pro certa anni ac temporis conſtitutione, pro vi caloris & cauſæ plus minus corruptiuæ : At aciditas fontium vniformis eſt: Non igitur à putredine: *Ariſtoteles* 2. *Meteor.* cenſet aquas ex accidente mixtura terræ, qua tranſeunt, mutari, nouumq; induere ſaporem, & nouam qualitatem, & ſic ſalſas alias, alias acidas fieri. Sed non eſt neceſſarium aquas ex accidente mixtura, qua obiter tranſeunt, ſaporem concipere : Videtur enim aqua multas qualitates habere congenitas, ex vaporibus nimirum heterogeneis, vnde fiunt : Vlterius ergo de propria cauſa inquirendum eſt: Vitruuius, acidarũ cauſam eſſe dixit, ſuccum in terris natura acidum, qui aquis ipſis obiter concorporetur. Ex recentiori-

tioribus *Andreas Baccius lib. de thermis ſexto* (vnde & iſta deſumpſimus) tres cauſas aquarum acidarum conſtituit: Vnam; quod hæ aquæ à minera, quam ſtatim abluunt, etiam ſincero ortu inficiuntur, eiuſq; materiæ ac ſucci ſuſcipiunt naturam: Alteram, quod à vaporibus alterantur ſuppoſitæ infra venas mineræ, quas aquæ intercurrentes combibunt: Tertiam, quod ex iiſdem vaporibus, qui in terræ poris frigidis (vt fit in aere) conuerſi in aquam, ſuas illi congenerant qualitates: vbi duo alia ſunt videnda: Primum, *quæ natura ſpecialis ſit in terris, horum vaporum matrix*: Alterum, *quæ ſigna & genera ſint aquarum acidarum*. Quod ad primum, quæ natura ſpecialiter in terris ſupponenda ſit aquis acidis, duo hæc manifeſta ſunt: Primum, hunc ſaporem non habere certum ſuccum, nec propriam metalli ſpeciem in terris, ſicut cæteri ſapores, vt ſalſus ſalem habet, &c. Omnis enim metalli acrimonia proprietatem habet ad acorem, id quod experientia teſtatur; Alio enim loco reperitur chalcanthum, vel æris lapis; alio loco cinis & calx: In Hiſpania & Aquitania acres ſunt putei, qui aquas longe concipiunt ex fibris argenti viui: Quandam acrimoniam imprimit quoque vena ferri, vti alumen & nitrum dulciorem. Alterum non minus eſt manifeſtum, quod inter omnes ſuccos ac materias ad acrem impreſſionem idoneas idonea ſuper cæteras eſt acidis gignendis aquis materia æris & chalcanthi: Et cum hæc materia

variet,

variet, hinc variæ ſunt acidarũ differentiæ: Non
enim omnia vbique eadem ſunt metalla, neque
eandem cum aquis vbique proportionem &
communicantiam habent: Alibi aqua totum
influit metallum, alibi fibras tantũ elambit ex-
crementorum, quorum hæc acrimonia propria
eſt: Alibi ſuperne aqua vapores tantum in ſe cõ-
cipit, quorum admixtione ſaporem concipit a-
cidum: Alibi tandem ſincerus ipſe vapor æris
vel chalcanthi fit aqua acida, quæ omnium hoc
in genere nobiliſſima eſt, ſincera, limpida, clara,
fere non differens ab aqua ſimplice, niſi acore:
De aciditatis autem in aquis temperamento, ſi
quæritur, dicendum eſt, calorem in his exiguum
eſſe duplici ratione; tum pro ratione mixturæ in
aquis non adeo calidæ, vel aluminis vel terræ vel
vaporum ſaltem æris, in quibus ſi partes ſuperaſ-
ſent ignis, haud in aquam conuerti potuiſſent:
Tum pro ſubiecto aqua ipſa, quæ natura ſua ex-
quiſite frigida eſt, refranget potius à mixtura
conceptum calorem, quam vt incandeſcat, ſed
qualem guſtatis ipſis acidis ſentimus, remiſſum
calorem obtinet, & qui cito ſenſu ipſo euolet.
Sunt ergo aquæ acidæ natura compoſitæ frigi-
dæ & ſiccæ ſubſtantiæ, quodam tamen calore at-
tenuatæ, quas qualitates omnes earum opera-
tiones conſequuntur. Acetum, dicebat *Auerroes*
coll. cap. 30. eſt in vltimo ſubtilitatis & inciſio-
nis: Penetrantibus enim partibus calidis & acu-
tis frigiditas ſicca, quæ prædominatur, compri-

mit ipſos compingitque vſque ad intima: Nihil vero minus penetrationis aquis acidis ineſt: In his enim ſi minus caloris eſt, at maior naturalis ſubſtantiæ tenuitas, quam in aceto. Itaque acidæ refrigerant inprimis atque exſiccant, præſertim ſi bibantur: Deinde pro tenui eſſentia proque acquiſiti caloris igniculo penetrant, craſſaſque humiditates diſſoluunt. Hinc tertia virtute, lapidem tam in renibus quam in veſica frangunt, arenulaſque eiiciunt, quæ prima eſt, atque inſignis harum aquarum prærogatiua; id enim medicamenti genus, *Galeno autore*, 6. *ſimplic. ac* 10. *local. ſubtilium partium eſſe conuenit*, penetrans atque incidens, id quod & *Vitruuius idoneis coniecturis confirmauit*, *lib.* 8. quãdo plane experimento conſtet, oui putamina in aceto molleſcere, margaritas in tabem reſolui, plumbum ex aceto in ceruſſa conteri, & laminas æreas in æruginem viridem abire. Sic Alexander Magnus integros montes peruios fecit ſibi, & fregit aceto, vt canit Satyricus. Quinetiam immania montium ſaxa, quæ nec ferro nec igni vinci poterant, aceto cõſperſo in fibras diſciſſa ſcripſit *Liuius*. Vt autem acetum vehementis actionis eſt, ac difficilis experimenti in corpore; ſic retuſa eius violentia non minori efficacia ad renum calculum miniſtratur, inter cibaria temperatum, vt in *oxymelite, oxyſaccharo, & oxyrrhodino*, quod in capitis doloribus intenſiſſimis fronti applicatur, & ferme hoc experimento temperati aceti rationem

obtinens

obtinent aquæ: Præter hæc, membris nutritionis medentur: Vt ſtomacho calido & humido, *Auicenna teſte*, pro earum qualitate frigida & ſicca: Appetentiam vero excitant tum acuitate & adſtringentia mediocri; tum exſiccatis in eo lentis humoribus: Vbi enim venter craſſa redundat pituita, dantur vtiliter ad tenuandum, ad ſiccandum, ac detergẽdum; obſtructiones aperiunt epatis, meſaraicarum ac lienis, per initia; reſiſtunt putrefactioni, vt acetum exſiccatoria qualitate nec non tota ſubſtantia, vt *alumen, ſal, nitrum, cinis, chalcantum* cuiuſque horum ſoboles ſint: Lumbricos enecant: Ab ebrietate vendicant, vaporibus partim repreſſis. Porro tandem non adeo melancholicis, vti nec his, qui multam in corpore pituitam congregant, nec ſtomachis frigidis bene faciunt, nec vtero, nec neruis: Itaque in nullis frigidis affectibus & partibus conueniunt: Acidæ autem aquæ ad Rotenburgum prope Nicrum, magis ſulphureæ ſunt, & ob id minus acidæ, & calidiores, maiore exſiccandi virtute præditæ: Nobiles item ſunt Acidulæ in Ducatu Wirtembergenſi ad Göppingam & Vilſum flumen, quæ ex fonte Acido, vulgo ſic dicto, emanant, cum qualicunque ſulphuris portione: Proſunt partibus luxatis, maxime in terraneis, ventriculo & iecori contemperando; hydropicis morbo regio correptis, vulnuloque opitulantur: Lumbricos quoque bibitæ enecant. Hoc fundamento præmiſſo, videamus,

mus, an huic noſtro Magnifico tum fere ſeptuagenario acidulæ profuerint? Si fuiſſet vir ætate florida, viribus integris, ſane potuiſſent ipſi cōcedi, hæ acidulæ: Sed iam paulo ſupra dictum eſt; eas melancholicis ac nimia pituita turgentibus nō conuenire, qualis fuit hic noſter patiens. Huc accedit, quod ſulphureis odoribus quotidie exceptis (aſſidebat enim indies chymiſtarū fornaculis) ventriculus magis nauſeabundus effectus eſt: Vnde cum acidulæ Rotenburgenſis multum ſulphuris ſecum vehant, tunicæ ventriculi aquis illis & ſulphuratis odoribus eroſæ, omnem naturalem concoquendi facultatē amiſerunt. Itaq; ego ſane bono illi viro potū aquarum iſtarum nunquam commendaſſem: Quid? quod frequenti vſu harum aquarum, nerui nimium exſiccati & corrugati principium ſuum vellicare facile, & ipſis cerebri ventriculis ſubſidentibus Apoplexiam ſubitam inducere potuerunt. Quare pronuntio, aquas illas acidas huic viro mortem tandem ſubitaneam intuliſſe. Ad ſecundam quæſtionem reſpondeo, curationem huius mali omnino fuiſſe impoſſibilem. Nam vt dixit *Hippocrates* 2. *Apho.* 2. Apoplexiam fortem ſoluere difficile eſt, lenem non facile. Erat autem hæc Apoplexia fortiſſima. Quare in oculi myčteriſmo extinxit Magnificum.

F. H. D. *Contra Apoplexiam & cognatos cerebri morbos: Puluis Apoplecticus.*

℞ Extract. roriſmarini, ℈ j. ſpec. diapæonias, diamoſch.

moſch. dulc. pliris arch. ana ʒ ij. *cornu cerui vſti, fragmentorum ſmaragdi, margar. præp. corall. rub. præp. ana* ℈ j. *ſem. pæoniæ, nigellæ, fœniculi, aniſi, coriandri, cubebar. ſileris mont. cardamomi, galangæ, flor. anthus, piperis longi, gran. Paradiſi, pulu. rad. pæoniæ, angelicæ, zedoariæ, aſari, enulæ, viſci querc. ana* ʒ j. *flor. ſtechadis, ſaluiæ, tiliæ, ana* m. ß. *lil. alb.* m. j. *ſuccini albi,* ʒ j.

Ex tritis & commixtis ſingulis f. l. a. puluis tenuiſſimus, ſeruetur ad vſum.

Aqua Apoplectica. F.H.D.

℞ *Lauendulæ, roriſmarini, anthos, ana* m. ß. *ſpicæ, maioranæ, ſaluiæ. flor. ſambuci, ana* p. j. *fol. rutæ, indi, lauri, betonicæ, mentæ, ſerpilli, pulegii, origani, calaminthæ, ana* m. ß. *gran. iuniperi, bacc. lauri, ſem. aniſi, fœniculi, pæoniæ, ana* ʒ j. ß. *rad. ireos, enulæ camp. rad. pimpinellæ, pæoniæ, angelicæ, oſtrutii, pyrethri, aſari, ana* ʒ ij. *cinamomi,* ʒ iij. *zinziberis, nucis moſch. cubebar. macis, caryophyll. ana* ʒ j. *gran. Paradyſi, zedoariæ, galangæ, cardamomi, croci orient. piperis longi, nigri, albi, ana* ℈ ij. *calami odorati, ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. ſchœnanthus, ana* ℈ ij. *viſci querc.* ʒ ß. *caſtorei,* ʒ ij. *flor. lil. conuall.* m. ij. *ſpec. diamoſch. dulc.* ʒ j. *diapraſſi,* ʒ ß. *diapæonias,* ʒ ij. *pulu. Apoplectici noſtri,* ʒ ß. *vini ſublimati ter deſtillati* ℔. iiij. *vini Rhenenſis opt. & veteris* ℔. iiij. ß. *aq. ſaluiæ,* ℔. ß. *lauendulæ, ſpicæ, ana* ʒ iiij. *hyſſopi, flor. tiliæ, lil. alb. ana* ʒ iij. *roriſmarini,* ʒ iiij. *maioranæ,* ʒ v.

Stent infuſa per dies nouem, poſt deſtillentur & vſui ſeruentur.

F.H.D. *Puluis groſſus odoratus, pro apoplecticis & vertiginoſis.*

℞ *Roſar. rub.* m. j. *balauſt. ſaluiæ, maioranæ, roriſmarini, rutæ ſylueſt. ana* m. ß. *flor. lauendulæ, anthos, pœoniæ, ſtœchadis Arab. ana p.* ij. *ſem. nigellæ nigræ, coriandri præp. ana* ʒ vj. *pœoniæ, viſci querc. ana* ℥ ß. *ſuccini citr. olibani, ana* ʒ j. *myrrhæ, maſticis, ſandaracæ, ana* ʒ iij.

Inciſis & commixtis ſingulis groſſo modo f. puluis.

F.H.D. *Sinapiſmus in Apoplexia periculoſa.*

℞ *Bacc. iuniperi,* ℥ iiij. *pulu. cort. rad. ebuli,* ℥ j. *ſem. ſinapis, comar. abſinthii,* m. j. *ſalis,* ℥ j. *farinæ fœnugræci,* ℥ ij.

Incorporentur aceto pro cataplaſmate, quod cum linteolis applicetur plantis pedum calide.

In aula Brandeburgica frequens eſt oleum Apoplecticum, Aulici Schlagſalbe appellant, cuius deſcriptio talis eſt.

℞ *Ol. nucis moſch. per expreſſ.* ʒ ij. *ambræ, moſchi, zibetti, ana* ʒ j. *ol. Hiſpanici,* ʒ j. Miſce.

Ego per oleum Hiſpanicum intelligo balſamum, quod ex Vlysbona affertur.

D. Reinerus Solenander, Medicus præſtantiſſimus cum Dominum ſuum per Marchiam in Pruſſiam comitaretur, Comitiſſæ cuidam pro præſeruatione ab Apoplexia hæc præſcripſit:

℞ *Manus Chriſti perlati,* ʒ x j. *cardamomi,* ʒ j. *nucis*

nucis moſch. ʒ ij. *ſem. pœoniæ excort. non raucidorum, ſpec. diambræ, ana* ʒ ß.

Miſce f. puluis vt Alcohol.

Vel: Si neceſſitas fortiorem poſtulat:

℞ *Galangæ, tormentillæ, zinz. albi, viſci querc. ſem. pœoniæ, coriandri præp. cubebar. nucis moſch. ana* ʒ ij. *piperis longi, roriſmarini ſicci, ana* ʒ j. *ſacch. candidi*, ℥ iij. *conf. ol. ſem. aniſi*, ʒ j. ß. Miſce f. Puluis.

Ad eundem vſum vnguentum ſequens efficax eſt; quo inungantur ceruix, occiput, ſutura coronalis, tempora & nares: Imponatur etiam interdum aliquid auribus cum goſſipio:

℞ *Ol. maceris expreſſi, vnguenti naphæ* (quo in Hiſpania & Italia chærothecæ odoratæ redduntur) *ana* ʒ ij. *ol. ſtillatitii è nuce moſch. gutt.* iij. *caryophy. ſuccini albi, ana gutt.* ij. Miſce pro vnguento.

Potenter etiam ab Apoplexia, epilepſia & vertigine præſeruat hoc elixir, de quo ſumantur cochlearia duo, paulo ante Nouilunium, cum cerebrũ eſt frigidius, & ante plenilunium, cum abundat humiditatibus ſuperfluis, & in eundem vſum commendantur etiam ſequentes Rotulæ:

℞ *Flor. lil. conuall.* m. iij. ß. *vini Rhenani albi opt.* ℔. iiij. ß.

Infunde in vitro per dies vj. vel plures, agitentur ſæpe, inde deſtillentur in balneo Mariæ. Deſtillato adde: *Flor. Lauendulæ*, m. j. ß. *roriſmarini, ſtechadis Arab. ana* m. j. *rad. pœoniæ, diptami albi, ana* ʒ iij. *viſci querc.* ʒ ij. ß. *nucis moſch. caryophy. ana* ʒ j. ß. *cubebar.* ʒ j.

Contuſa commiſce aquæ prius deſtillatæ, & ſepoſita in vitro per dies ſeptem, ſæpiuſque agitata deſtillentur iterum in balneo Mariæ. Hoc elixir ſeruetur vſui.

Rotulæ hæ ſunt:

℞ *Sem. pœoniæ excort. non rancidorum,* ʒ ij. *macis,* ℈ j. *margar. præp.* ℈ ß. *ſpec. diambræ,* ℈ j. *fol. auri numero* iij. *cum ſacch. albiſs. ſoluti in elixir præſcripti,* ℥ iiij. f. Rotulæ ponderantes, ʒ iij. vel iiij. De his ſumatur ante elixir vna, &c.

Hæc Solenander.

EMPYRICA.

Ex Doctoris Matthæi Flacci Collectaneis Medicis.

MIrabile emplaſtrum pro imminente Apoplexia auertenda.

℞ *Myrrhæ el. ſtoracis cal. bdellii, benzoi, ladani, ana* ʒ ß. *ſandaracæ, vernicis, ana* ʒ ij. *oſsis cranei humani combuſti & pulueriſati,* ʒ ij. ß. *lap. lazuli,* ℈ ß. *cum ſtyrace liquida vel terebinthina laricis,* f. Maſſa emplaſtri, ex qua accipiatur portio & extendatur in panno ſerico aut confecto ex purpura ad formam taleri, & applicetur in vertice capitis, detonſis capillis.

Remedium ſecretiſsimum ac certiſsimum contra Apoplexiam: Quo curatus eſt à Monacho miſſo à Cardinali Dux Auſtriæ epilepticus.

℞ *Stercoris leonini exſiccati pulueriʒati* ℔. ij.

Huic

Huic affunde *Aq. vitæ ter deſtillatæ* tantundem, vt tribus diebus excedat ſtercus ipſum; Bene cooperiatur vitrum, & ſtet per triduum, quarto demum die coletur per ſetaceum, rurſus optime cooperiatur & ſeponatur, deinde accipe duas ollas, in vnam inde viuam cornicem nido exemptam, quæ nondum omnibus pennis perfecta eſt; In alteram ollam impone turturem viuam iuuenem, perlutetur vtraque olla luto ſapientiæ recenti, & ponatur in furno vt comburantur, puluerizetur vtrumque ſeorſim ſingulis combuſtis, & ſuper vtroque ſtent in infuſione per triduum, vt virtus extrahatur. Deinde accipe cranei humani, id eſt, hominis ſuſpenſi anterioris in fronte, puluerizetur, & iterum offundantur iidem ſpiritus vini, ac ſtent in infuſione tribus diebus. Inde ℞ *Fructus tiliæ, in quibus eſt ſemen rotundum* ℥ j.ß. puluerizentur, & addantur iidem *ſpiritus per triduum, granorum pæoniæ* ℥ j.ß. & itidem ſigillatim affundantur vt dictum eſt. Poſtea omnes ſpecies, ex quibus vires extractæ ſunt, confundantur in vnum, & ſuperinfundantur iidem ſpiritus vini, & adhuc macerentur ſimul diebus tribus, & tribus noctibus; Demum ſpiritibus vini, adde tantundẽ optimi vini, ponantur ſimul in ollam nouam vitreatam tripedem, & adde *ſacchari candi* ℥ vj. & ferueant donec ſaccharum liqueſcat, & ſi ebullierit, depone & frigefiat. (Tu accipe partem ſpirituum, & in eo diſſoluatur ſaccharum, & poſtea confunde

cum reſiduo, ne omnis vis euaporet) & conſerua in vitro anguſti orificii, & optime clauſi.

Vſus: Mane præparet patiens vel vinum vel cereuiſiam, quantum per totum diem bibiturus eſt, & in menſuram vnā infundat liquoris iſtius cochlear vnum. De hoc bibat per totum diem, & ſic ꝓcedat per menſes aliquot. In paroxyſmo autem ipſo, accipiat cochlear dimidium in aqua florum Tiliæ, & hac eadem aqua inungantur ceruix, frons, tempora & nares. Prodeſt hæc aqua omnibus vtentibus id quod teſtata eſt Archiducisſa Auſtriaca, quæ vires eius ſæpius eſt experta.

In Vertigine, Apoplexia & Epilepſia.

℞ drey Mandel *nucis Italicæ decort. gran. iuniperi* ij. Mandel/*nucis moſch. numero* iiij. *integre contuſorum, zinzib. contuſi* ʒ ß. *caryophill. thuris alb.* ℈ j. *vitell. ouorum rec. numero* ij. *oxycrocei* ℈ j.

Miſ. trita ſubtiliter. Affunde ℔. IX. *vini aromat*. Coq. in olla noua bene obturata luto ſapientiæ ad tertias: Inde patiens in die ſemel atque iterum bibat.

℞ *Caſtorei pulueriʒati* ℥ ß. *pyrethri* ʒ j. *Flor. lauendulæ* m. ß. *roriſmarini* m. j. *lilii conuallii* m. j. ß. *nucis moſch. numero* x.

Puluerizatis ſuperinfunde q. ſ. vini, putre fiat, & extrahe virtutem.

Pillulæ ſub lingua ponendæ Apoplectico:

℞ *Caſtorei, ſtaphis agriæ, ana* ʒ iij. ℈ ij. *maſtic. el.* ʒ ij. ʒ ß. *euphorbii, reſinæ pini, ana* ℈ ß.

f. Pi

f. Pillulæ ad modum bechiarum.

Empyricum in Apoplexia.

Trochiſci pro fumo: ℞ *Gran. pæoniæ cum rad. viſci querc. cubebar. galangæ, ſuccini albi, ana* ℈ j. *ligni aloes, nucis moſch. ſem. rutæ, ana* ℈ ß. *benzoi* ʒ ij. *ladani* ℥ ß. *Ol. ſuccini, aq. infuſionis lauendulæ, ana q. ſ.*

Miſ. f. Maſſa trochiſcorum, qui etiam conferent in epilepſia.

Pro quodam in Apoplexia. **D.F.H.**

℞ *Morſ. noſtros contra Apoplexiam* ʒ ij.

℞ *Herbi betonicæ, maluæ, flor. chamomeli, ana* m. j. *meliloti, nymphea, ſummit. anethi, fumariæ, ana* m. ß. *roſ. rub. alb. ana* m. j. *lauendulæ* p. ij. *maioranæ,* m. ß. *flor. anthoſi* p. j. *ſpicæ celticæ* p. ij. *ſem. pap. alb.* ʒ ij.

Inciſa & conquaſſata dentur in charta pro lotione capitis.

Aliud Empyricum.

℞ *Canem nigrum lactantem, pulueriſa, puluerem in aq. pulegij ægroto propina, & non fiet Apoplecticus.*

Medicina experta contra Apoplexiam.

℞ *Succini albi* ʒ ij. *ſpec. diarhod. Abb.* ʒ j.

Seruetur in pixide lignea munda & imminente nouilunio ſumatur fruſtulũ quantitate nucis auellanæ in aq. ceraſorum nigrorum, & ſic per hunc menſem ab Apoplexia præſeruaberis. Ieiunandum autem eſt hac medicina ſumpta horas 2. Poteſt idem etiam remedium in ipſo paroxyſmo patienti adhiberi.

Mulie-

F.H.D. Mulieri Apoplecticæ.

℞ *Theriacæ noſtræ, mithridatii opt.ana* ℥ ij. *pulu. contra Apoplexiam* ℥ j. *conſerua boraginis, bugloſſ. ana* ℥ iij. *cum ſyrupo de hyſſopo.* f. Electuariũ quod ſub lingua teneatur.

℞ *Aq. fortis contra Apoplexiam* ℈ ij. *de qua bibat.*

℞ *Herb. origani, calamenthi, betonicæ, ana* m. iij. *chamomeli, maluæ, ana* m. ij. *pulegii, maioranæ, ſaluiæ, ana* m. j. Inciſa dentur pro fotu.

℞ *Ol. laurini, rutacei, ana* ℥ ß. *vng. mollificatiui d.n.* ℈ ij. *cum cera q.ſ.* f. vnguentum,

F.S.D. ℞ *Ol. de euphorbio* ℈ j. *de caſtoreo, rutacei, laurini, ana* ℈ ß. *nardini* ℥ iij. *ſynapi, piperis albi, caſtorei, pyrethri, ana* ℥ j. *gummi ſerapini, opopanacis, galbani, ammoniaci, ana* ℈ j. *bac. laurei* ℥ ß. *vnguenti dialthææ* ℈ ß. Pulueriſatis ſingulis diligentiſſ. & cum pauca cera. f. linimentum.

℞ *Herb. paralyſeos* m ij. *origani, ſaluiæ, hyſſopi, pulegii, betonicæ, calaminth. rutæ, chamomeli, meliloti, maluæ, violariæ, ſambuci, ana* m. j.

Inciſa dentur pro fotu.

℞ *Ol. de caſtoreo* ℈ ij. *chamomelini, anethini, rutacei, ana* ℈ j. *ſpicæ* ℥ ij. *vnguenti dialthææ* ℈ j. *flor. chamom.* ℥ j. *meliloti, ſem. lini, fœnugræci, ſaluiæ, maioranæ, ana* ℥ ß. *pul. apopl. noſtri* ℈ ij. *gummi ſerapini, galbani, ammoniaci, opopanacis, bdellii, ana* ℈ j. *axungiæ gallinæ* ℈ ß.

Pulueriſatis pulueriſandis & gummatibus in oleo communi diſſolutis, & paucula cera addita. f. Linimentum ad ſpinam dorſi.

℞ *Herb.*

℞ *Herb. paralyſeos* m.ij. *origani, ſaluiæ, betonicæ, pulegii, hyſſopi, chamomeli, meliloti, chamædryos, chamæpythios, Fol. vitis, brancæ vrſinæ, violariæ, maluæ, biſmaluæ, ana* m.j.ß. *Rad. althææ, maluæ, ana* ℈ij. *Flor. chamomeli, meliloti* m.iiij. *ſambuci* m.j.

Inciſa & contuſa dentur in ſacco pro balneo aq. dulcis.

Apoplecticæ. F.H.D.

℞ *Aq. contra Apoplexiam* ℈ ij.

℞ *Herb. betonicæ, calamenthi, origani, ſaluiæ, rutæ, maioranæ, pulegii, abrotani, ana* m. j. *Rad. acori* ℈ ß. *bacc. iuniperi, lauri, ana* ℈ j.

Inciſa & contuſa dentur in charta pro fomento.

℞ *Conſ. anthos* ʒ vj. *lauendulæ, lil. conuall. ana* ʒ ij. *pulu. apoplectici noſtri* ʒ j. *ſpec. dianthus, ſinapi, ana* ℈ j. *theriacæ noſtræ* ʒ j.ß. *cum ſyr. de hyſſopo, q.ſ. & ʒ j. aq. vitæ apoplecticæ.* f. Electuarium ad linguam.

℞ *Ol. è caſtoreo, de euphorbio, rutacei, ana* ℈ j. *ſem. erucæ* ʒ ij. *pyrethri, euphorbii, caſtorei, bacc. lauri, iuniperi, piperis longi, ana* ʒ j. *aq. vitæ apopl.* ℈ ij. *aceti* [illegible]*arum pulueriſatis ſingulis q.ſ.* f. vnguentum Apoplecticum.

℞ *Sarſæpariliæ rec. el.* ℈ ij. *ligni ſancti* ℈ j. *cort. ligni* ℈ ß. *Rad. cichorii* ʒ vj. *pæoniæ* ʒ ij. *liquiritiæ* ℈ ß. *betonicæ, fumariæ, agrimoniæ, ana* m.ß. *veronicæ, card. bened. cichorii, ana* p.ij. *flor. borag. ſtech. Arab. ana* p.j.

Incidantur ſarſa & reliqua in partes minutas

& in

& in libris aq. fontis puri 12.calide infundantur per horas 24. bene tecta, poſtea coq. ad ignem lentum cooperta ad conſumptionẽ medietatis. Deſpumetur ſubinde ac ſeruetur ſpuma in peculiari vaſe vitreo, in fine iniiciatur nodulus.

℞ *Spec.diamarg.frigidi, diatria, ſantali, ana* ℈ ß. *cinamomi* ʒ ij. ß. *ſantali rub.* ʒ j. ß. *ligni aloes* ʒ. ß.

Pulueriſata & commixta ligentur in petia, ex tela linea alba & vltima ebullitione dum deferueſcit ſubinde exprimatur, donec tota vis transfundatur. Refrigerata colentur & ſeruentur in vaſe vitreo pro primo decocto.

℞ *Eandem ſarſam & reliqua ſeruata. Coquantur denuo ſine infuſione in* ℔. *aq.* 18. *vſque dum redigantur ad* ℔. 12. *In fine vbi aliquantum deferbuit decoctum, addantur vini albi ſubdulcis* ℔. iij. *Bulliant rurſus vnica ebullitione: Colentur ac reponantur pro ſecundo decocto.*

F. H. D. Pro Apoplectico.

℞ *Herb.betonicæ, calaminthæ, origani, ſaluiæ, rutæ, ſatureiæ, ſerpilli, maioranæ, ana* m. ß. *bacc.iuniperi, lauri, ana* ℈ j.

Inciſa & conquaſſata dentur pro fomento.

℞ *Ol.de caſtoreo, de euphorbio, rutacei, laurini, ana* ℈ ß. *ol.nardini* ʒ j. ß.

Miſ. Detur oleum in vitro ad vnguendam ceruicem.

℞ *Ol.de euphorbio, de caſtoreo, rutacei, laurini, ana* ℈ j.

ana ℈j.caſtorei,piperis longi,pyrethri,ana ʒj.ſem.erucæ,naſturtii,zedoariæ,ana ʒ ß. bac.iuniperi,lauri, ana ʒj. ſerapini, opopanacis,galbani,euphorbii, ana ʒ ß. aq.apoplecticæ noſtræ parum cum reſina & cera, q.ſ. f.Emplaſtrum.

Extendatur ſuper aluta & imponatur ceruici.

In metu Apoplexiæ. C.H.D.

HVmiditas quædam frigida extranea mediam capitis partem occupauerat;quinetiam vertigine ſatis magna ſubito correptus fuit, vt etiam ſolus inambulare non auderet, ſenſit etiam ſcotomiam & quandam viſus obtenebrationem,& ingentem aurium ſonitum,frequentemq; clangorem, ſudor etiam illi in facie eruperat frigidus; Hæc omnia fuerunt ſigna imminentis quidem, non tamen adhuc præſentis Apoplexiæ; Nam in vera & iam præſente Apoplexia ſemper adeſt difficultas loquendi, & dolor capitis immenſus;& reſpiratio ſimul læditur, & quædam q. ſuffocatio circa præcordia, & in quodcunque latus illa frigida inclinat humiditas, in eadem brachium & crus frigidum redditur, & ad motum ineptum; Horum ſignorum nullum in iſto indiuiduo adfuit, itaq; nondum fuit vera Apoplexia, verum tantum quædam ad hoc malum inclinatio & veluti præparatio, idq; inprimis illi fuit ſalutare, quod ſtatim ſubſecutus eſt ingens vomitus per totam noctem, vnde natura ſe exonerauit pituita illa moleſta &

noxia,

noxia, vt hoc pacto veram Apoplexiam euitauerit, & ſic immunis euaſerit; id quod factum eſt beneficio aquæ apoplecticæ, quæ abſque dubio pituitam in ventriculo diſſolui fecit, vt eo facilius per vomitum eiiceretur, & obſtructiones in capite diſſiparentur ac obſtruerentur, ne ſubſidentia ventriculorum cerebri ſequeretur; petiit igitur patiens ſe ab hoc malo præſeruari, ne recidiuam aliquando pati cogeretur. Apoplexia autem omnis à nimia capitis repletione oritur, quando ipſum cerebrum ſcatet multis pituitoſis vel melancholicis humiditatibus, vnde obſtruitur & q. comprimitur. Itaque præſeruatio huius mali in remotione & ablatione cauſarum conſiſtit, vt repletio illa capitis euacuetur, & alio deriuetur, ac deinceps adſcenſus vaporum ad caput prohibeatur: Etſi autem aluus ſua ſponte fluit, tamen materia in capite collecta ſimul deducenda & euacuanda eſt, id quod per clyſterem commodiſſime fieri poterit:

♃ *Herb. betonicæ, origani, ſaluiæ, rutæ, centaurii min. maluæ, biſmaluæ, ana* m. j. *rad. calami aromat. pæoniæ, ana* ʒ iij. *ſem. aniſi, fœniculi, ſeleos, ana* ℈ j. *flor. ſtechadis, chamomeli, ana p.* ij. *prun. vngar. numero* x.

Conquaſſata decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ♃ ℥ x iij. in quibus diſſolue: *El. hieræ picræ, diaphœnic. ana* ʒ iij. ℞. *bened. laxat.* ʒ iij. *ol. chamomeli, anethini, ana* ℥ j. *rutacei, de caſtoreo, ana* ℥ ß. *ſalis parum.* Miſce pro clyſtere.

Dein-

Deinde hauſtu ſequente vſus eſt, qui materiam peccantem à remotis partibus ad inferiora deduxit:

℞ Herb. paralyſeos, betonicæ, ana p. j. rad. polypodii, ʒ j. pæoniæ, cal. aromat. ana ʒ ß. ſem. pæoniæ, fœniculi, ana ℈ j. turbith. opt. ℈ ij. fol. ſenæ el. ʒ v. zinziberis albi, ℈ ß. epithymi, ʒ j. agar. trochiſc. rhabar. el. ana ʒ ß. cinamomi el. ℈ j. flor. ſtechadis, anthus, ana p. j.

Stent in infuſione per noctem, in brodio gallinæ: Mane calefiant & colaturæ adde: *Mannæ el. ʒ x.*

Etſi autem Manna cum ſit flatulenta, & ob id Apoplexiam excitet ac cauſet, omitti omnino poſſet; tamen ideo hic adſcripta eſt, vt aliis remediis, quæ pituitam & vapores educunt, citius expellendis opem ferat, & hoc pacto hauſtus ille ſolutiuus citius operetur. Poſtea idem patiens vſus eſt pillulis mane ſub auroram.

℞ M. pill. cochiar. fœtidar. de hiera cum agar. ana ℈ j. cum aq. fœniculi q. ſ. f. Pillulæ numero xxx.

Pro naſalibus vſus eſt *aq. maioranæ, ſambuci ac betæ*, vt hoc pacto per errhina caput exactius euacuetur: Sæpe etiam accidit, vt pituita in capite ob ſui lentorem, craſſitiem & viſciditatẽ educi nequeat, ſed impacta capiti pertinaciter inhæreat: In hoc caſu confert ſyrupus, quem loco digeſtiui per biduum, ante pillulas ſumat, ſic inciſa & attenuata pituita, pillulis facilius cedet:

℞ Syr. de ſtechade, de betonica, de hyſſopo, oxymel-

 lis ſquil-

lis ſquillit. ana ℥ vj. *aq. cinamomi,* ℥ j. ß. Miſce pro Digeſtiuo.

Quod ad tinnitum & ſuſurrum aurium, poteſt is ſedari fabis in aqua coctis, ſi brodium vel fumus per embotum auribus attrahatur, præmiſſa tamen prius euacuatione: Tandem cerebrum & nerui, qui à paroxyſmo illo apoplectico, languidi facti ſunt, corroborentur; id quod præſtabit ſequens conditum; doſis eſt fruſtulum quantitate nucis caſtaneæ: Sunt etiam rotulæ in eundem vſum.

℞ *Ol. Succini gutt. v. nucis moſch. macis ana gutt. iij. caryophyllor. cinamomi, ana gutt. ij. margar præp. ſem. pœoniæ, ana* ℈ j. *ſacch. albiſſ. aq. betonicæ diſſol.* ℥ v. f. conf. in Rotulis.

℞ *Conſ. anthus, ſaluiæ, pœoniæ, ana* ℥ iij. *betonicæ, lauendulæ, ana* ℥ ij. *cal. aromat. cond.* ℥ ß. *enulæ cond.* ℥ ij. *diacori,* ℥ vj. *ſpec. pliris arch. dianthus, ana* ℈ j. *nucis moſch.* ℈ j. *ſem. pœoniæ,* ℈ ß.

Miſce inciſis ſingulis incidendis, admixtiſq; reliquis f. conditum.

Inſtante vel imminente Nouilunio, pro præſeruatione ſumat pulueris huius ʒ j. in aqua vitæ, quæ miſſa eſt:

℞ *Succini albi præp.* ʒ ij. *ſpec. diarhod. abb.* ʒ ß. *pliris arch. rad. pœoniæ, ana* ℈ j.

Miſce f. puluis ab Apoplexia præſeruans.

A vino omnino abſtineat; eſt enim vehiculum vaporum, ad caput, ſed quia hic etiam aliquid dandum eſt conſuetudini, minus nocebit

vinum

vinum cardui benedicti: Fugiat ſomnum meridianum ſeu peſtem. Hunc etiam puluerem ſuturæ coronali applicandum Medicus ſcripſit:

℞ *Nucis moſch. macis, caryophyll. coriandri præp. corall. rub. præp. roſ. rub. cort. thuris, maſticis, ſandaracæ, ana* ℈ ß.

Miſce f. puluis, ſuturæ coronali inſpergendus.

Pro corroboratione capitis, hæc lotio cõfert:

℞ *Herb. primulæ veris, betonicæ, origani, ſerpilli, calamenthi, ana* m. ß. *rad. aſari,* ℥ ß. *iridis, illyr.* ʒ jj.

Conquaſſata dentur ad lotionem capitis.

Huic capitis tectum graue erat, ita vt metueret, ne tegulæ à nimiis imbribus permadefactæ ruinam minarentur, quare illi hæc medicina pro ſella ordinata fuit, ne vniuerſum ædificium aliquando corruat: C.H.D.

℞ *El. diaphœnic. bened. laxat. ana* ʒ ij. *lenitiui,* ʒ iij. *ſpec. diaphœnic. gr.* vj. Miſce pro bolo.

Deinde per biduum hoc digeſtiuo vſus eſt:

℞ *Syr. de ſtechade, de betonica, ana* ℥ j. *oxymellis ſquillit.* ℥ ß. *aq. betonicæ, fœniculi, hyſſopi, ana* ℥ ij. *cynamomi,* ʒ ij.

Miſce f. potio, pro duabus doſibus.

℞ *M. pill. de hiera cum agar. cochiar. aggregat. ana* ℈ j. *cum aq. ſaluiæ, q. ſ.* f. Pillulæ numero xxx.

℞ *Amygd. dulc.* ℥ ß. *pinear.* ʒ ij. *zinziberis,* ℈ ij. ß. *cinamomi, galangæ, cal. aromat. ana* ℈ ij. *nucis moſch.* ʒ ß. *macis, caryophyll. ana* ℈ j. *zedoariæ,* ℈ ß. Inciſa omnia craſſo modo, *ſacch. albiſſ.* ℥ v. *zinzib. albi pulueriz.* ℈ iiij. *diſſoluatur ſaccharum aq. roſar. fra-*

grantiß. affuſis ol. cinamomi, macis, ana gutt. ij. Miſce f. conf. in Morſulis.

Pro fœmina Apoplectica.

F. H. D. HAnc fœminam inueni Apoplexia correptam, quæ tandem determinabatur in Paralyſin linguę & lateris dextri, interueniente Lethargo. Huic iſta ordinaui.

℞ *Herb. chamæpythios, maioranæ, flor. ſtechadis citr. chamædryos, maluæ, althææ, atriplicis, Mercurialis, veronicæ, origani, calamenthi, ana* m. j. *rad. ireos* ℥ iiij. *fœniculi,* ℥ ß. *polypodii, rhapotici, cichorii, ana* ℥ j. *graminis, acetoſæ, aſparagi, ana* ʒ vj. *ſem. aniſi,* ʒ iij. *fœniculi,* ʒ ij. *rutæ,* ʒ i. ß. *carthami contuſi & in petiam ligati,* ʒ iij. *hermodactylorum in petiam ligat.* ʒ iij. *agar. in petiam lig.* ʒ ij. *furfur in petiam lig.* m. j.

Coq. ſ. a. in ſ. q. aq. colaturæ: ℞ ℔. j. *El. diaphœnicis,* ʒ vj. *hieræ logodii,* ℥ ß. *el. lenit.* ℥ ß. *ol. chamomel. rutacei, anethini, ana* ℥ j. *mellis roſ. col.* ℥ j. ß. *ſalis,* ʒ j. *vitelli ouorum numero* ij.

Miſce pro Enemate.

℞ *Syr. de ſucco pæoniæ, de betonica compoſ. oxymellis helleb. ana* ℥ ij. *aq. apoplect.* ℥ j. ß.

Miſce, ſignificetur Safft.

℞ *Theriacæ androm. mythridatii, ana* ʒ j. *conſ. roriſmarini,* ℥ j.

Miſce pro lambitiuo, teneatur ſub lingua.

℞ *Syr. de ſucco pæoniæ, de betonica compoſ. oxymellis hellebor. ana* ℥ j. *aq. apoplect.* ℥ j.

Miſce, ſignificetur Safft.

℞ *Ol. Coſtini, de caſtoreo, maſtichini, chamomel.*

de late-

de laterihus, vulpini, ana ℥ j. ß. *lumbricorum*, ℥ ij. *ſpicæ*, ℈ ß.

Miſce illinatur ſpina dorſi à vertice capitis incipiendo.

℞ *Baccar. iuniperi*, ℥ iiij. *pulu. cort. radic. ebuli*, ℥ j. *ſem. ſinapis*, ℥ ij. *comar. abſinthii*, m. j. *ſalis*, ℥ j. *farinæ fœnugræci.*

Incorporentur aceto prò ſinapiſmo. Applicetur pedibus cum linteolis.

℞ *Spec. pliris arch.* ℥ j. *aq. epilept.* ℥ ij. *ſpiritus vini*, ℥ ß.

Stent in infuſione horis v. vel vj.

℞ *Rad. cichorii*, ℥ j. *polypodii*, ℥ j. ß. *ſcorzoneræ*, ℥ ij. *pœoniæ, ireos, enulæ, ana* ℥ iij. ß. *Herb. lauendulæ, betonicæ, paralyticæ, ſtechadis Arab. ſcabioſæ, anthos, ana* m. ß. *ſaluiæ, veronicæ, maioranæ, verbenæ, chamæpythios, meliſſæ, ana* m. j. *flor. & fruct. cord.* m. j. *fol. ſenæ mundat.* ℥ iij. *ſpicæ*, ℈ ij. *agar. trochiſc. turbith. opt. abraſi, hermodactyl. ana* ℥ ij. *rhabarb. el. in petia lig. & ſeorſim infuſi in aq. betonicæ*, ℥ iij. *cinamomi, galangæ, ana* ℥ j. ß. *ſem. carthami in petiam raram ligati & inter coq. expreſſi*, ℥ iij.

Inciſa & conquaſſata infundantur per noctem in ℔. v. *aq. feruentis* frequenter bene fricando manibus. Poſtea coq. lento igne ad tertias: Colatura ſeruetur v ſui, pro decocto longo.

℞ *Decocti huius* ℥ iij. *ſyr. de betonica compoſ.* ℥ vj. *oxy ſacch. ſquillit. oxymellis helleb. ana* ℥ ß.

Miſce pro hauſtu vno & ſic pro aliis.

F.H.D. In imminente Apoplexia.

℞ *Herb. maluæ, biſmaluæ, flor. chamomeli, meliloti, verbaſci, ſummit. anethi, ana* m. j. *ſem. carthami in petia ligati & inter coq. expreßi,* ʒ ß. *prun. vngar. numero.* IX.

Decoq. in ſ.q. aq. ad tertias colaturæ: ℞ ℥ x. in quibus diſſolue: *El. lenitiui, diaphœnicis, diacathol. bened. laxat. ana* ℥ iij. *ol. chamomel. rutacei, anethini, ana* ℥ j. *ſacch. rub.* ʒ vj. *mellis roſ. col.* ℥ j. *vitelli oui vnius.*

Miſce pro Enemate.

Hoc clyſtere vſus eſt bis cū magno ſucceſſu.

℞ *Rad. apii, fœniculi, rhapontici. rhabarb. agar. trochiſc. ana* j. *fol. ſenæ,* j. *cinamomi, galangæ, zinziberis, ana* ʒ . *calami aromat.* ʒ j.

Inciſa dentur in nodo ex ſyndone albo cum filo laxo in carta munda. Significetur Gebündel in Tranck.

℞ *Caßiæ rec. extractæ,* ʒ iiij. *vnguenti pectoralis,* v.

Extendatur ſuper aluta iuſtæ quantitatis, wie ein groß Teller breit / obducatur ſyndone rubeo, interpaſſetur. Significetur Bruſtpflaſter.

℞ *Aq. roſar. odoriferæ,* ℥ ij. *boraginis, bugloſſæ, acetoſæ, ana* ℥ j. ß. *aceti roſati,* ℥ j. *ſpec. pro epithemate cordis,* ʒ j. *camphoræ gr.* v.

Miſce pro Epithemate.

℞ *Spec. aromat. roſ. diagalangæ, diarhod. abb. ana* ℈ ij. *pul. corall. rub.* ℈ j. *ſuccini præp.* ℈ ß. *ol. cinamomi gutt.*

mi gutt. vij. *nucis moſch. gutt.* v. *ſacch. albiß. in aq. roſar. odorifera, q. ſ. diſſol.* ℥ iij. f. conf. in rotulis. Dentur in ſcatula. Significetur, Magenküchlein.

℞ *Sandaracæ,* ℥ ß. *roſar. rub. corall. rub. boli armeni, zinzib. galangæ, ana* ʒ j.

Pulueriżata dentur in ſcatula. Significetur, Puluer auffs Häupt zuſtrewen.

℞ *Conſ. roſ.* ℥ iij. *boraginis, bugloſſ. ana* ℥ j. *ſpec. diatrag. frig.* ʒ j.

Miſce detur in fictili. Significetur Roſenzucker.

℞ *Vnguenti pectoralis,* ℥ vij.

℞ *Aq. apopl.* ℥ iiij.

℞ *Cort. carui, citri, pirorum, moſcatell. flor. arant. ana conditorum,* ℥ ij. *conſ. roſar. boraginis, bugloſſæ, ana* ℥ j. ß. *aq. cinamomi, boraginis, ana* ℥ viij.

Conditis & conſeruis contuſis & ſuccis expreſſis mixtiſq; reliquis detur aq. in fictili.

℞. *Aq. de cornu cerui vſti,* ℥ viij. *cinamomi, cardui bened. ana* ℥ iij.

Detur pro ſudorifico.

℞ *Decoct. hordei mundi,* ℥ x. *el. lenitiui,* ℥ j. ʒ vj. *ol. chamomelini,* ℥ iij. *mellis roſ. col. ſacch. rub. ana* ℥ j. *vitelli oui vnius.*

Miſce pro Enemate.

℞ *Ceroti linearis pro emplaſtro q. ſ.*

f. Ein Miltzpflaſter.

Aqua vitæ Apoplectica D. Sebaſtiani Scheibii Medici Ratisbonenſis.

℞ *Herb. ſaluiæ min. betonicæ, maioranæ, roriſmarini ana ℥ j. fol. lauri, thymi, calamenthæ mont. pulegii, mentæ, ana ℈ ij. ſem. aniſi, fœniculi, ſileris mont. ana ℥ j. ß. ocymi, caryophyll. ℈ ij. nigellæ nig. ℈ iiij. pœoniæ, coriandri præpar. ana ℥ j. rad. ariſtoloch. longæ, angelicæ, pœoniæ, caryophyllatæ, ana ℥ j. bacc. iuniperi, ℥ ij. ſpadii ex ebore, ℥ ß. cort. citri, liquiritiæ raſæ, ana ℥ j. ß.*

Inciſa & contuſa infundantur in cucurbita vitrea in aq. vitæ quater deſtillatæ ℔. vj. Stent in infuſione in loco tepido per dies viij. deinde per alembicum vitreum in cineribus deſtilletur. In aqua, quæ inde effluxit rurſus infundantur aromata ſequentia groſſo modo inciſa:

℞ *Cinamomi inter. acuti ℥ ß. zinz. albi, ℥ ij. ſantal. omnium ana ℥ ij. ß. caryophyll. cardamomi, nucis moſch. grana Paradiſi, ana ℈ iiij. cubebar. ℥ ij. galangæ, macis, ligni aloes, ana ℥ j.*

Stent iterum in infuſione in loco tepido per viij. dies, & rurſus deſtillentur in b. m. aquæ quæ inde defluxit adde; *Flor. ſtech. Arab. lauendulæ, primulæ veris, ana ℥ j. ſpicæ nardi, ſambuci, roſar. rub. borag. roriſmarini, ana ℈ ij. ſpec. diambræ, diamoſch. dulc. pliris arcotici, aromat. roſ. ana ℥ j. ß. diarhod. abb. elect. è gemmis, diamarg. ana ℈ iiij.*

Stent in infuſione per dies iij. deinde rurſus in b. m. deſtilletur, & f. aq. perfecta, cui adde: *Ambræ opt. gr. vj. moſch. gr. v.*

Ligentur in ſyndone albo & ſuſpendantur in roſtro alembici in vltima deſtillatione.

SPICILEGIVM VII.

DE EPILEPSIA.

HÆc Latinis apprehenſio eſt, quia mentem apprehẽdit, & ſimul cum corpore captiuam reddit: Dicitur etiam morbus ſacer, à loco affecto, Cerebro, membrorum præſtantiſſimo, vel quia diuina potius quam humana ope tolli poſſe videtur, quamuis *Hipp.* hanc ſententiam refellat: Galeno eſt morbus puerilis: Dicitur etiam ab autoribus Herculeus, non quod Hercules eo morbo correptus fuit, ſed quia cõtumax & rebellis eſt, morbus, vt inſtar Herculis nõ permittat ſe ſuperari: Romani Comitialem vocabant, eo quod ſi quis tali morbo corripiebatur in comitiis, die illa comitia diſſoluebantur: Moderni dicunt caducum, quod ęgri in terram cadunt: Dicitur etiam lunaticus, quod certis quibuſdam interuallis à luna deſumptis inuadit. Eſt autem vitium in genere ſymptomatum; caſus enim & prolapſus in terram, tũ ſenſus & motus ablatio, ſunt ſymptomata, ex Galeni ſententia, *lib. de morb. temper.* Eſt igitur Epilepſia ſymptoma in læſa actione, quia in hac & ſenſus & motus aufertur; Eſt etiam totius corporis conuulſio, quia in hoc affectu totum corpus conuellitur, hoc eſt, contrahitur ſecundum omnes partes in ſuam originem. Quare Epile-

pſia eſt conuulſio tum neruorum tum muſculorum omnium ad ſuam originem, id eſt, ad cerebrum retractorum, ſicut ex Galeno habetur 2. *de ſympt. cauſis* 2. *& lib. de diff. ſympt.* 3. *&* 3. *de locis aff.* 7. Læduntur autem in Epilepſia omnes cerebri actiones tam internæ quam externæ: Epileptici enim poſt acceſſionem non memorantur, non diſcurrunt, non vident, non audiunt, læditur etiam præter actiones ſenſitiuas motus, quia non mouentur: Diſtinguitur autem Epileptica conuulſio à conuulſione totius non Epileptica. In hac enim facultates internæ & externæ manent integræ, vt in Tetano, in Emproſtotono & Epiſtotono, in quibus totum quidem corpus manet immobile, & quando neutram in partem flectitur, vt patiens nec annuere nec renuere poſſit, vocatur Tetanus: Si caput in pectus contrahitur, Emproſtotonus; ſi ſecundum caput, in dorſum & ſcapulas conuellitur, Epiſtotonos dicitur. Cauſa Epilepſiæ effectrix eſt morbus in via, hoc eſt, anguſtia ventriculorum cerebri, cuius ratione motus ſpirituum animalium intercipitur, quo minus in totũ corpus diffundi poſſint; vnde partes ſenſu & motu deſtituuntur: Hæc anguſtia in obſtructione cõſiſtit, quæ fit à materia copioſa, craſſa, & viſcida, quæ capacitatem ventriculorum replens, cohibet ſpiritum animalem, vt in partes corporis non diffundatur. Materia autem modo vaporoſa eſſe poteſt, modo humoroſa: Quod cõcurrit materi-

teria vaporoſa, idipſum modus generationis oſtendit, Epilepſia enim cito fit, nec diu perdurat: Omnis autem flatus ſuam habet mineram, à qua ſuſcitatur, adeſt igitur ſimul materia humoroſa, quæ vel pituitoſa vel melancolica, vel ſanguinea eſſe poteſt, bilioſa autem minime, quatenus eſt bilis ſincera, à bile autem permixta reliquis humoribus, Epilepſia etiam cauſari poteſt. Bilis autem ſimplex & ſincera, cũ ſit tenuis, acris, mordax, quæ propter acedinem ſemper ſtimulat expultricem, propter tenuitatem vero facile cedit, & ab expultrice mouetur, non poteſt igitur in ea copia aggregari, vt Epilepſiam faciat. Humor vero frigidus non ita ſtimulat expultricem, ſed propter craſſitiem & lentorem facile ac difficulter mouetur, itaque poteſt in ea copia aggregari, vt ventriculos obſtruat & Epilepſiam efficiat. Etſi autem & Apoplexia ab hoc humore craſſo & frigido fiat, tamen differentia eſt ratione copiæ & qualitatum & euẽtus: In Apoplexia enim hic ſuccus eſt copioſior, vnde Apoplectici ſenſu & motu adeo priuantur, vt iudicẽtur iam mortui: In Epilepſia vero motus deprauatur, & fit motus conuulſiuus, quia non adeſt tam copioſa materia: Differunt etiam qualitate, frigidior enim & craſſior eſt materia in Apoplexia, quam in Epilepſia: Poſtremo, Apoplexia vtplurimum in paralyſin terminatur, quod contingit ob materiæ copiam: In Epilepſia autem non ſuccedit Paralyſis de neceſſitate. Porro cauſa generationis ma-

nis ma-

nis materiæ, vnde Epilepſia ſit, duplex eſt: Interna & externa: Interna vel eſt in cerebro, vel alibi: Si in cerebro, facultas cerebri eſt labefactata ꝑpter intemperiem frigidiorem, vnde generatur humor frigidus nõ quilibet, ſed pituitoſus tantum: Si vero fiat ab humore frigido melancolico vel ſanguinolento, neuter in cerebro poteſt generari, ſed tantum in epate, quanquam concurrant interdũ etiam reliquæ partes, vt eſt ventriculus frigidior, vel vterus, vt ſi menſtrua ſint ſuppreſſa vel lien, ſi propter obſtructionem non ſuſcipiat melancoliam: Externæ cauſæ capiuntur à victus ratione frigidiore, quæ tamen potius occaſio quam cauſa dicenda eſt. Deinde Epilepſia nonnunquam fit in ſubſidentia ventriculorum cerebri, quæ fit à qualitate materiæ vaporoſæ, quæ vel manifeſta eſt vel occulta: Manifeſta eſt qualitas calida acrior & mordacior, ſicut eſt vapor bilioſus, qui petens ventriculos cerebri, talem noxam facultati infert, vt vis expultrix hanc noxam percipiens à qualitate hac aduerſaria in ſeipſam veluti contracta, faciat conuulſionem Epilepticam, ob ſubſidentiam ventriculorum cerebri: Subſident autem ventriculi à tali vapore, ratione alienæ & contrariæ qualitatis, quæ cum ſit bilioſa, & vaporoſa, neceſſario Epilepſiam per conſenſum generat, bilis enim non in capite, ſed alibi gignitur, & ſic fit Epilepſia per conſenſum, vel à toto vel à parte; ſi à parte, tunc vel ab epate poteſt eleuari vapor ille, vel à

vel à ventriculo. Si qualitas ſit occulta, orietur hæc materia vaporoſa vel à vermibus, vel à ſemine, vel ab aura quadam frigidiore genita in aliqua corporis particula, quæ aura, cum venefica ſit, non ſecus atque illa, quæ à vermibus & ſemine eleuatur, dum ad cerebrum peruenit, adeo expultricem excitat, vt ipſa ſummo conatu & vi inſurgens, ad expellẽdam hanc veneficam qualitatem contrahatur, & ex hac cõtractione ventriculi ſubſideant, & hac ſubſidentia ſpirituum influxus in inferiora impediatur. De qua Epilepſiã loquẽs *Galenus* 3 *de loc. aff.* 7. refert hiſtoriam de puero, qui tali Epilepſia corripiebatur, in cuius acceſſione ſentiebat auram quandam frigidiorem ex tibia moueri, & recta aſcendere per femur & ilia & latera vſque ad ceruicem, & addit *Galenus*, experientiam docere, quod à ſcorpione infixo aculeo, vel etiam à valentioribus aliorum ictibus totum corpus ſæpe ingenti & inuſitata mutatione inficiatur, à quibus tamen animalibus minima corpori ſubſtantia fuit communicata, quæ ſubſtantia agit per occultã qualitatem, quæ eſt ſummæ actiuitatis. Qualitates autem manifeſtæ, cum non agant niſi in materiam, fit vt in minima materia parum vel nihil agant, in copioſa ſuſceptæ validius operentur. Quare ſi fit Epilepſia ab hac aura eleuata à parte corporis determinata, videndum eſt, quiſnam ſit modus generationis eius in parte illa. Gigni enim debet vel à parte facultatis labefactata, id

quod

quod oſtendit curatio: Dum enim hanc Epilepſiam curat *Galenus*, non curat illam per contraria, ſed per ſimilia; Hæc enim aura venenoſa tollitur veneno alio, quia dum applicantur medicamenta cauſtica (quæ venenoſa ſunt) loco affecto, in quo aura hæc generatur, ratione ſimilitudinis vnius veneni cum altero, fit attractio à loco illo vbi aura generatur, & attractio quidem illa fit à centro ad circumferentiam, ideo cantharides applicantur. Quare hæc Epilepſia non generabitur ab intemperie illius partis, ſed ab obiecto externo, id eſt, ab humore in ea parte diutius detento, quam par eſt, qui ob id alienam naturam induit, adeoque alteratur, vt venenoſam qualitatē acquirat, quæ ſenſim petens cerebrum fit cauſa Epilepſiæ. Nec vero ſecus fit Epilepſia, ratione vermium: A vermibus enim vapor quidam eleuatur putridus, qui cum valde aduerſetur facultati animali & vitali, ſi petat cor, facit ſyncopen, quia ob contrarietatem vaporis huius maligni & venefici ſpiritus vitalis noxam percipiens in propriam veluti arcē contrahitur, vt reliquum corpus hoc vitalis ſpiritus influxu deſtitutum permaneat, vnde ſyncope oritur: Si autem hic vapor petat cerebrum, cum pariter aduerſarius ſit ſpiritui animali, ille inimicum ſentiens & ipſe contrahitur, vnde ventriculi ſubſident, & motus ſpirituum in partes corporis prohibetur, vt hoc pacto Epilepſia introducatur. Eadem etiam eſt ſeminis ratio: Si enim

contin-

contingat ſemen in vaſis propriis diutius deti-
nerii quam par eſt, in venenum conuerti ſolet,
vt ab eodem venenoſus vapor ad cerebrum ele-
uatus pariter Epilepſiam faciat. Viæ autem, per
quas vapor iſte aſcendit, ſunt venę & partes ner-
uoſæ, & quandoque os ventriculi. Poſtremo E-
pilepſia et generari poteſt à compreſſione ven-
triculorum cerebri, de qua agens *Galenus lib. de
inſtrumento odoratus, cap. vltimo* ſcribit, quando-
que contingere, vt ſi Chirurgus caluariam per-
forans cerebri ventriculos immoderate com-
primat, Epilepſia inducatur, quia comprimen-
do, motum ſpirituum in partes internas pro-
hibet.

Cura Epilepſiæ.

Signa quadruplicia ſunt in Epilepſia: Alia re-
ſpiciunt Epilepſiam in genere, alia differen-
tias reſpiciunt: Alia diſtinguunt Epilepſiam cu-
rabilem ab incurabili, alia oſtendunt nobis, an
poſt curationem quis optime curatus ſit nec ne:
Quantum ad ſigna in genere, horum alia præ-
ſentem alia futuram indicant. De his quæ futu-
ram indicant, agit *Hipp. lib. de prænotionibus*, vbi
inquit, quod quibus capitis dolores adſunt, ſo-
nitus circa aures, citra febrem tamen, vertigo &
vocis tarditas & manuum torpor, eos inquit aut
ſideratos aut comitiales fieri: His accedunt et-
iam ſomnia turbulenta, incubus, dolor capitis
& grauitas: Signa Epilepſiæ actu exiſtentis ſunt:
Conuulſio totius corporis; prolapſus in terram,
dilatio

dilatio actionum animalium omnium, internarum & externarum, fœcum & vrinæ & ſeminis inuoluntaria deiectio, quæ in declinatione fieri conſueuit, quod contingit ob partium reſolutionem & relaxationem quandam: Signa cauſam reſpicientia, & primo humoralem, ſumuntur à temperatura corporis, ab habitu, ab ætate, ab excrementis, ex colore. Si materia ſit vermis, ſigna aderunt vermes indicantia, de quibus ſuo loco. Materia ſeminalis indicatur ex redundantia ſeminis, cuius ſigna capiuntur ex vſu copioſi & optimi cibi, ex longa abſtinentia à coitu. Erit autem Epilepſia per eſſentiam in capite, vbi capitis intemperies adſit frigidior, & in paſſiuis qualitatibus humida tantum, quia ſola pituita in cerebro per eſſentiam generari poteſt: Præcedet etiam grauitas & dolor capitis, & vertigo: Præterea in Epilepſia per eſſentiam ægri in acceſſione iacebũt veluti corpora mortua, omnino immota, & ſpuma oris obuerſabitur, cauſata ob violentiam ſpirituum, qui inæqualiter moti agitant materiam humidam, eamque ſpumoſam reddunt, & ad os propellunt: Cognoſcetur etiam ex modo inuaſionis, quia dum hæc Epilepſia inuadit, tam ſubito patientem occupat, ac ſi à fulgore percuſſus eſſet: In Epilepſia vero per conſenſum ſolent ægri aliquid noxæ percipere in parte læſa, vt ſi fiat per conſenſum à ventriculo, ante acceſſionem vel eroſionem vel aliam aliquam moleſtiam percipient, præcedet etiam

quan-

quandoque nimia inedia, vt *Gal. teſtatur 5. de loc. aff.* recitans hiſtoriam de quodam Grammatico, qui cùm vel nimium doceret vel cogitaret, vel iraſceretur, aut inediam ſuſtineret, ſtatim Epilepſia corripiebatur: Si fiat per conſenſum ab vtero, præcedet menſium ſuppreſſio: Si ab alia externa corporis parte ducatur materia, percipiet patiens auram quãdam frigidiorem ſenſim recta aſcendere vſq; ad cerebrum, vt habet *Gal. 3. de loc. aff. 7.* Signa, quibus cognoſcimus, an quis poſt curationem curatus ſit integre, nec ne; potiſſimum ſunt petenda ab Alexandro Tralliano, qui Medicus fuit ſenex & maximus experimentator, vt ei fides iure adhibenda ſit: Experitur autem, aliquem curatum eſſe, ſi naribus patientis ſuffumigium adhibeatur ex *hyſſopo hortenſi, ex myrrha, bitumine, vel ex cornu capræ aut hirci.* Si enim ex tali ſuffumigio patiens non labatur in Epilepſiam, indicium eſt integre curatum eſſe, ſi ſecus, nondum ſanatũ: Proponitur etiam ſuffumigium factum ex araneis parietum, quod idem præſtat: Sic ſi quis induat ſe pelle capræ aut hirci recenter excorticati, & non concidat, indicium eſt ſanatum eſſe: Sic intus, ſi quis epar hirci comedat, & non concidat, is ſanatus eſt, & ſi quis puluerem acaciæ cum aqua calenti ſumpſerit, & non ceciderit, curatus eſt. Quod ad indicationes, cùm Epilepſia prodeat ab anguſtia ventriculorum cerebri, & hæc fiat, tum à vapore, tum ab humore, vapor diſcutiendus, humor

euacuandus erit: Si materiæ qualitas conſideretur, craſſities attenuanda, lentor detergẽdus eſt; occulta autem qualitas cum venenoſa ſit, alexiterium indicat; manifeſta autem, ſi frigida & humida fuerit, aut frigida & ſicca, contrariis erit alteranda; ſi autem materiæ motum localem conſideremus, ſi in capite quieſcat, vt ibi etiam ſit genita, erit expurganda; ratione materiæ generandæ cauſæ generationis occurrendum, nempe intemperiei cerebri: Si vero moueatur, quia alibi gignitur, ratione materiæ, quæ mouetur, indicatur auxilium intercipiens, ne caput petat, & ex parte loci, vbi generatur, ſiue ventriculus ſiue alia pars fuerit, erit pars illa alteranda & roboranda: Quoad Prognoſticon, cura ſemper eſt difficilis, nonnunquam etiam impoſſibilis, teſte *Hipp.*2. *Aph.* 42. pluribus enim de cauſis hoc vitium vehemẽs & ingens eſt; Nam ſi læſas actiones contemplemur, omnis actio tollitur, ſi locum, non eſt ignobilis pars, ſed omnium maxime princeps, cerebrum, & quæcunque alia pars ſubiecta per conſenſum: Si materiam conſideremus, aliqua erit differentia, pro diuerſitate copiæ & qualitatum, nam quo copioſior eſt materia, & quo frigidior, & quo magis eſt venenoſa, eo deteriorẽ Epilepſiam faciet: Deterior etiam & periculoſior eſt, quæ dependet à materia frigida & ſicca, vt à melancholia, quam quæ à frigida & humida, vt à pituita. Quod ad alias materias, ſi fuerit vermis vel ſemen, vel aura venefica, cum

ca, cum

ca, cum ab iſtis prodeat ſubſtantia venefica qualitate affecta, facit Epilepſiam vehementiorem.

Cura.

Materiæ auxiliorum vel reſpiciunt Epilepſiam præſentem vel imminentem, vnde oriuntur materiæ curatoriæ & præſeruatoriæ. In Epilepſia præſenti, auxilia & vel reſpiciunt ſymptomata, cum conuulſio ſit neruorum contractio in ſuam originem, oportet ratione huius contractionis lenire partes cõtractas, vt diſtendi facilius poſſint, quod fiet *oleo amygd. dulc. lil. alb. chamomelino vel anethino*, inungendo præcipue totam ſpinalem medullam ab oſſe ſacro vſque ad ceruicem, quibus oleis ſi aliquã pinguedinem addiderimus, diutius parti adhærebunt: Pinguedo enim vim emolliendi habet, vt eſt pinguedo gallinæ & humana: Si reſpiciamus ad cauſam cõuulſionis, cum hæc vaporoſa eſſe poſſit, diſcutienda erit, & adhibenda, quæ poſſunt ſtimulare facultatẽ expultricem cerebri, ad diſcutiendos flatus: In quo caſu probatur *olfactus thymi, radicis peucedani*, idem ſub odore præſtat *ruta ſylueſtris*, ſi manibus trita naribus patientis admoueatur, ꝙ auxilium ab Alexandro Tralliano propoſitum eſt, vt ſingulare experimentum: Fel etiam teſtudinis illitum, comitiales erigit, excitat, curat: Idem præſtat *odor galbani ex Dioſcoride*: Confert etiam intra nares inſufflare, quæ flatus diſcutiunt, vt *puluis ſem. fœniculi vel*

aniſi,piperis,ameos,rutæ,quandoque etiam licet ad ſinapi aſcendere: Quo tempore,ſi os patientis vi aperiatur,fauces & palatũ inungi poterunt, caſtoreo, & aceto mulſo, in quo ſuccus cyrenaicus diſſoluatur, præſtabit etiam vti *triphera magna, theriaca,mythridatio,vel diaſinapi*, quibus palatum inungatur: Probat etiam *Alexander Trallianus lib.* 1.*cap.*15.ex antiquorum ſententia, vt in acceſſione ſanguis extrahatur ex digito pedis patientis, & hoc ſanguine inungantur labra & nares patientis vna cum fronte, confeſtim, inquit, hoc remedio ab Epilepſia liberabitur. Si vero Epilepſia fiat à materia corpulenta, hæc erit euacuanda cum ſternutatoriis, quibus cerebri expultrix irritetur,quæ fieri poſſunt cum *ſucco iridis, cyclaminis,cum caſtoreo,vel peucedano.* Si fiat à materia, quæ potius prodit à ſubiectis partibus, vt à ventriculo, ore vi adaperto vomitus prouocandus eſt,cum penna intincta in oleum commune vel irinum: Hic autem vomitus debet fieri, præcedente prius euacuatione totius, quia in corpore adeſſet prauorum humorum copia, per vomitum fieret maior materiæ in cerebrũ attractio, vt Epilepſia etiam in apoplexiam poſſit conuerti: Præſtat etiam hoc tempore vti reuellentibus, videlicet frictionibus in extremis partibus,ſuppoſitoriis etiam acrioribus materia ad infernas partes deducenda, vt:

℞ Hieræ picræ, ℥j. *hellebori albi,* ℈ij. *cum melle deſpumato fiat ſuppoſitorium.*

Vtemur

Vtemur etiam clyſtere acriori.

℞ *Fol. centaurii minoris, furfuris, ana* m.j.

Decoq. in aq. ℞ ℔. j. in aqua diſſolue: *Hieræ picræ,* ℥ j.ß. *diacolocynthidis,* ℥ j. *agar.* ℥ j. *ſalis communis,* ℈ iiij. *ol. rutacei,* ℥ ij.

f. Clyſter.

Si reſpiciamus Epilepſiam futuram, ſimul curabimus & præſeruabimus. Si ſanguis peccet in toto vel in parte, vena aperiatur. Cauteria cõueniunt in Epilepſia per eſſentiam, & per conſenſum: Eſt enim cauterium remedium aſſiduo & ſenſim euacuans materiam, quæ etiam aſſiduo generatur. Quare ex Aetii & Pauli ſententia conuenient cauteria. Locus vbi affigi debent, varius eſt: Nam ſi ſit Epilepſia per eſſentiam in cerebro, affigendum erit occipitio, vt fiat euacuatio à capite deriuando: Si vero fiat per conſenſum aliarum partium, infernis partibus applicandum; Si ventriculo affecto, brachiis: Si vtero affecto, tibiis admoueatur. Idoneum vero tempus cauterii affigendi erit ante acceſſionem: Iuxta Alexandri ſententiam tantum conuenit cauterium in ea Epilepſia, quæ adeo eſt contumax, vt ſit veluti ſpe deſtituta, & in qua reliqua auxilia nihil conferunt, quia vt inquit *Alexander*, cauterium magis ſupplicium & cruciatum præbet patienti, quam vt cruciatũ præſtet. Non igitur ſentio cum illis, qui in morbis quibuſcunque ad cauteria cõfugiunt. Pharmacia quæ partem affectam reſpicit, duplex eſt;

alia dirigitur ad contenta, alia ad continentia. Quæ ad contenta, ea ſunt remedia quæ partem affectam euacuant,& materiam vaporoſam diſcutiunt,ac reſoluunt. Quæ vero reſpiciunt continentia, ea ſunt, quæ ſenſibiliter euacuant,vt ſunt reſpectu capitis maſticatoria, & quæ naribus adminiſtrantur, vt quæ vapores diſſoluunt, vt *lotiones, ſtillicidia,pulueres,ſuffumigia*, de quibus ſupra egimus. Nos hic tantum de his agemus, quæ poſſunt præſeruare patientem ab hoc effectu. Hæc autem continentia reſpiciunt,hoc eſt, caput, quod ſibi ob labefactatam facultatem, eamque frigidam generauerit materiam frigidam tum vaporoſam tum corpulentam,hæc intemperies, cuius vi talis vapor & humor generatur, remouenda eſt.Hæc autem remedia plura ſunt: Inter cæteras occurrunt *Aquæ noſtræ thermales ſulphureæ.* Eſt enim vis ſulphuris calefacere, exſiccare, vapores diſcutere, materiæ craſſitiem ac lentorem attenuare ac detergere; Ante potum harum aquarū ſingulis diebus accipiamus puluercs, vel in bolo vel in Electuario, vt:

℞ *Pulu. ſem. pæoniæ, betonicæ, hyſſopi, cranei humani. ana* ʒj.

Miſ. cum oxymelite ad formam Electuarii, de quo capiat ſingulis matutinis.

Diaſulphur etiam probatur ab Auicenna in Antidotario. Præſidium reſpiciens contentum, id eſt, cerebrum, eſt decoctum guaiaci & ſarſæ;

Habent

Habent enim vim calefaciendi, exſiccandi, flatus diſcutiendi & proprium tonum reſtituendi parti læſæ; Erit autem decoctum hoc vtilius, ſi fiat in aqua ſimplici & pura, ſed in aq. alterata cum iis, quæ habent ſimilitudinem & proportionem cum cerebro, vt ſi in aqua prius ebullierint *folia betonicæ, ſtechadis, hyſſopi,* & inter cætera *radices & ſemina pæoniæ. ſem. coriandri præp.* vt facta decoctione & colatura in tali decocto decoquamus poſtea lignũ & ſarſam, & decoctio fiat ſ. a. & ante ſumptionem decocti huius probantur ſingulis diebus pillulæ, ex *ſeminibus pæoniæ puluerizatis, & radice eryngii,* ex craneo humano, & ſi illud haberi non poteſt, ab Alexandro probatur craneum aſininum, vt his pulueribus æqua portione permixtis ſingulis diebus ʒ j. pulueris huius capiamus ante potum guaiaci, quem ſi ad electuarii formam reducere volumus, permiſcebimus cum *oxymelle ſquillitico*, q. ſ. pro cõponendo electuario; In cuius decocti vſu inſiſtendum eſt non per decem dies, ſed per vnum atque alterum menſem, prout epilepſia vel antiquior vel recentior fuerit. Succedit etiam aliud medicamentum à Galeno propoſitum, qui lib. de puero epileptico omnium maxime commendat oxymel ſquilliticum, cuius vſu, inquit, ſi patiens per 40. dies perſeueret, procul dubio ab Epilepſia liberabitur. Circa quod oxymel illud aduertendum, quod eius compoſitio conſtat ex ſcylla, melle & aceto, quo compoſito po-

tiſſimum vtimur, vbi Epilepſia non eſt annexa cum alio morbo, qui prohibeat vſum talis medicamenti, vt ſi quis præter Epilepſiam habeat neruos imbecilles, nequaquam hoc oxymelle erit vtendum, quia propter acetum non leuem noxam infert affectis neruis; Acetum enim neruis eſt inimicum, at his bene habentibus tuto vti eo licet: Ne autem hoc præſidio defraudentur illi etiam, qui neruoſas partes imbecilliores habent, *Gal.l.c.* illud præbet ſine aceto, & tunc non vocatur acetum ſquilliticum, ſed mel ſquilliticum, cuius compoſitio eſt ex melle & ſcylla, ad differentiam prioris, quod acetum accipit; Doſis huius medicamenti eſt, ſi ſingulis diebus ad ſummum accipiamus ℥ ij. & ſi tunc magna fuerit reſiſtentia Epilepſiæ, per plures quam 40. dies, huic remedio inſiſtendum eſt; Ante cuius potum licebit pariter vti pillulis & iam præſcriptis pulueribus, electuariis & aliis. Probatur etiam caſtoreum, ſi cum aqua mulſa ſingulis diebus accipiatur in potu Paulo teſte; Præter hæc ſunt & alia, quæ ab occulta proprietate huic morbo occurrunt, & plura ab Alexandro proponuntur, quorum aliqua ipſe experiētia comprobauit. Inter plantas & ſimplicia probat radicem pæoniæ, præcipue marem, dum autem vtimur ſeminibus pæoniæ, hæc duplicia ſunt rubra & nigra, & modo licet vti nigris, modo rubris. Semina nigra conuenient, ex *Gal.6.de ſimpl.med.* tum viris tum mulieribus, quibus ob ætatem vel ſeni-

ſenilem vel puerilem mẽſes non fluunt; At ſi nobis occurrat puer curãdus, & puer lactans, cũ in hoc caſu hæc ſemina exhibeamus mulieri lactãti, non autem puerulo vtemur hic ſeminibus rubeis, quia quæ nigra ſunt, menſes prouocant: Si vero mulier lactens vtitur menſes prouocantibus, lac amittet, ideo tunc ſeminibus rubeis vtendum, quæ lac rectificant, nec menſes prouocant, in qua muliere lactante præter hæc ſemina aliis etiam vti licebit, quæ lac pariter conſeruant, nec menſes prouocant, hæc ſunt *radix fœniculi viridis*, *anethum viride*, *aniſum recens*; hæc omnia ratione qua viridia ſunt, poſſunt lac augere & menſes non promouere, quia non ſunt ita acria, quemadmodum ſunt ſicca; ꝙ ad puerum præſtabit pœonia collo eius ſuſpenſa, de qua loquẽs *Gal.6.de ſimpl.med.fac.* dicit ſe fuiſſe expertum in puero epileptico, vt quoties talem radicem de collo ſuſpenſam non haberet, in Epilepſiam incideret, quamdiu autem hoc amuleto vteretur, nunquam hoc ſymptomate corriperetur: Prodeſt autem radix ea ratione, quia ex pœonia exhalant vapores, qui cerebrum petentes Epilepſiæ aduerſantur. In os autem pueruli, quandoque mel deſpumatum imponere licet, ex Aetii ſententia: Reliqua ætas tenella non admittit. Ruta etiam ſylueſtris, ſi ad odorandum detur, & puero & aliis in diſcutiendo flatu epileptico, mirifice prodeſt, vt ea etiam vti liceat, ſub ceruicali poſita; Neque omittendæ ſunt inunctiones na-

rium, ex *theriaca, mythridatio, ſucco rutæ*, modico etiam aceto addito: Spinalis quoque medulla cum *oleo nardino & ol. nucis moſchatæ* inungi poterit: Conueniunt etiam ſuffumigia ex *roſis, ſantalis rubeis, ex thure, myrrha, maſtiche, ladano, &c.* Quemadmodum etiam euaporatio ſylueſtris prodeſt magnopere, vt Alexander dicat, ſe hac ſæpe epilepticos ſanaſſe: Idem ꝓponit radicem ſolani, ſed excerptam luna declinante, cuius ſubſtantia in potu eſt præbenda, ea tamen ratione, vt prima die ſemel capiatur, ſecunda bis, tertia ter, & ſic vſque ad vndenas vices, quod tanquam arcanũ Alexander propoſuit, cum tamen, quantum ad ordinem, neſcio quid ſuperſtitioſi in ſe contineat. Proponitur etiam ſtercus canis, ex ſententia Archigenis; canis autẽ ipſe per 15. dies oſſibus ſolis paſcatur; hoc ſtercore combuſto, & in puluerem redacto, per dies quinque propinato, ægrum ſanari aiunt. Proponuntur etiam teſticuli galli gallinacei, & Alexander proponit etiam panniculum cruentum alicuius gladiatoris occiſi, quo combuſto, & in cinerem ſoluto & vino permixto, & ſepties patienti exhibito, Epilepſia tollitur, & hoc ſe expertum fuiſſe teſtatur. Coagulum leporis cum aqua epotũ, etiam commendatur: Caluaria quoq; aſini diligenter cremata, vi quadam occulta confert, vt ſi ℨj. pulueris huius pro vice patienti exhibeatur: Maiorem tamen ſimilitudinem humanum craneum in hoc morbo habet; ſed tale craneum nõ debet

eſſe

eſſe hominis ſponte mortui ſed potius interfe-ẽti, vt aiunt iſti: *Plin.lib.3.c.*10. proponit ſanguinem teſtudinis terreſtris epotum, quem vult ſanare Epilepſiam; imo ipſum corpus teſtudinis abiectis tantum extremitatibus pro cibo conuenientiſſimo commendatur in epilepticis: Proponit etiam Alexander os frontis aſini, cuti alligatum & geſtatum: Oleum ex craneo humano communiter tanquam arcanum cõmendatur; poterimus eo vti non tantum vngendo locum affectum, ſed etiam intus, ſi ʒ j. illius olei permiſceatur, cum ℥ j. *ſaccharo*, & cum aqua roſata formentur rotulæ ſeu confectio. Epilepſia quæ oritur ab aura quadam venefica à pede, vel alia corporis parte ſurſum in caput delata, curatur intercipiendo illam auram, cum ligatura facta ſupra partem, in qua illa generatur, ſecundum *Gal.3.de locis aff.*7. rectitudine tamen ſeruata, vt ſi fiat in parte dextra, ligetur coxa eiuſdem lateris, ne ſurſum aſcendat, & inquit *Galenus*, ſe tali ligatura curaſſe aliquem à vipera morſum: Secundo, talis aura venefica eradicanda eſt, ideo *Gal.l.c.* applicabat medicamenta cauſtica, venefica, quæ propter ſimilitudinem auram talem ad ſe trahunt, vt eſt *thapſica, ſinapi, &c.* Rhaſes applicat cucurbitulas ſcarificatas loco affecto: Confert etiam tale veſicatorium:

℞ *Cantharidum præp. abiectis extremis,* ʒ ij. *ſinapi,* ʒ j. *aceti acerrimi, q.ſ.*

Miſce f. paſta pro veſicatorio.

Victus

Victus ratio talis ſit, vt omnia flatulenta & frigida vitentur; vt ſunt *apium, petroſelinum, allia, cœpe, daucus*. A cibo capiantur ſemina *coriandri, piſtacia:* Vinum confert pauciferum & in modica copia, & potius aqua mulſa.

Hiſtoria de Epilepſia, Patauii. Anno 1578. 23. Iulii.

INcidimus in mulierem ætate grādem, in qua muſculi thoracis & brachiorū motū omnem amiſerant, ita vt etiam loquelam perdiderit. Applicarūt huic cauteria actualia ferro ignito, poſt dies non ita multos ipſa loquendi beneficium, quod prius amiſerat, recuperauit, licet nondum expedite loqueretur; ſenſus etiam iam ex parte redierat, & motus iſtius præſertim brachii, cui cauterium applicatum fuerat: Itaq; chirurgus, cum videret vulnus eſcaram cōtraxiſſe ſatis copioſam, primo vulneri illeuit butyrū, vt ita melius eſcara extraheretur, circa vulnus autem partem cutis externam oleo perfudit, vt inflammatio prohiberetur. Atque his ita actis diſceſſimus.

Conſilium Italicum Alb. Potoni: Pro muliere epileptica, quæ paralyſin totius fere corporis paſſa eſt.

MVlier nobis occurrit, quæ in primo ſenio conſtituitur, & iam extat menſis, quo nocturno tempore incidit in Epilepſiam, cum cōuulſione totius corporis, quæ tādem finita eſt in paralyſin totius fere corporis excepto brachio

dextro,

dextro, quę paralyſis eſt tantũ cum motu ablato, ſenſu ſeruato incolumi: Quantũ ad eſſentiam, conſtat paralyſin eſſe actionem ablatam facultatis motricis tantum (loquendo de præſenti paralyſi) tum ſecundum tibias dorſi, &c. Actio autem omnis læſa neceſſario ab aliqua cauſa læditur. Hæc autem cauſa, in morbum referri debet, qui vel in intemperie conſiſtat, vel in mala compoſitione, vel in ſolutione vnitatis: In intemperiem reduci nõ poteſt, tale noſtrum ſymptoma, ſiquidem nulla eſſe poteſt quam frigida & humida: Itaque ſi ad intemperiem reduci deberet. non ad aliam quam ad frigidam & humidam eſſet reducendum: Sed quia intemperies longo tempore fit, hæc vero paralyſis facta ſit in inſtanti, & q. in momento, non poterit morbus eſſe in mala intemperie. Referendus igitur ad aliud genus: Non autem ad ſolutam vnitatem, quia nullum vulnus præceſſit, neque adeſt dolor, qui ſolutam vnitatem ſignificat: Referri ergo debet ad morbũ in mala compoſitione: Sed cum hic multiplex ſit, paralyſis talis prodit à mala compoſitione, quæ conſiſtit in anguſtia meatuum, per quas facultas ipſa alteratur in diuerſis partibus: Verum quia à multiplici cauſa talis anguſtia prodit, fit enim modo à compreſſione, modo à coaleſcentia, modo à cõſtipatione, nõnunquam ab ipſa obſtructione. Hic habet locum non ea anguſtia, quæ conſiſtit in conſtipatione, quia hæc fit à carne annata in iſtis meati-

buſ:

bus: Neque locum habet ipſa compreſſio, quæ fit à tumore aliquo, qui comprimat meatus neruorum, ſed nullus hic tumor apparet: Neque locum habet coaleſcentia, quæ fit quoties internæ cauitates ſunt exulceratæ, & merito vlceris ſolent coaleſcere. Nulla etiam adeſt febris. Ergo ſequitur hanc meatuum anguſtiam oriri ab ipſa ſubſidentia; ſubſident autem partes propter inſignem inanitionem. Ergo hæc meatuum anguſtia in ipſa obſtructione conſiſtit. Fit autem obſtructio modo à copioſa materia, modo à craſſitie, modo à lentore. Puto hoc loco omni modo peccare materiam & ratione copiæ & ratione craſſitiei ac lentoris: Craſſam enim materiam teſtatur & copia & diuturnitas morbi, quia omnes corporis partes corripiuntur, & quia iam toto menſe laborat. Quod in partibus ipſis hæc materia genita non ſit, modus generationis huius paralyſis ſatis indicat, quia ſubito hæc paralyſis eſt facta. Ergo aliunde etiam defluxit, alioqui nō ſubito vna ſc. nocte inuaſiſſet hanc mulierem, ſed ſenſim aucta fuiſſet. Quæritur autem vnde tam ſubito defluxerit materia iſta? Totum corpus in hac paralyſi afficitur, ergo neceſſarium eſt, vt primaria læſio facta fuerit in principe membro: Et quia cerebrum eſt prima origo ſenſus & motus, illo læſo lædetur etiam vniuerſum corpus; qua læſione autem correptum eſt cerebrum? An itemperie? Non, quia vt habet *Gal.4.de loc.aff.2.* Intemperies cito nō fit; prodiit ergo

ergo ex mala compoſitione, quæ cõſiſtit in mala compoſitione ventriculorum cerebri, nam quando hi anguſtantur, impeditur motus ſpirituum in partes: Conſtituendum ergo fuiſſe in anguſtia dictorũ ventriculorum, Non eſt vt dicamus hos omnino fuiſſe obſtructos, tum enim fuiſſet facta Apoplexia: Sed cur læſio magis facta eſt in motu quam in ſenſu? Quia ad edendum motum multa ſpirituum copia requiritur: Si itaque hoc ſymptoma ortum habet à ſemianguſtia ventriculorum, inueſtigemus an omnes ventriculi fuerint anguſtati, an vero vnus ex his vel duo tãtum: Si Galenum reſpiciamus, is loco citato, inquit, Comitialem morbũ fieri, quando copioſa materia irruit in ventriculos cerebri vel anteriores vel poſteriores. Vnum vel alium vero magis eſſe affectum cognoſcemus ex interioribus ſenſibus magis vel minus oblæſis, id eſt, ſi recurramus ad actiones ipſas: Si memoria erit læſa, poſterior ventriculus laborabit, ſi imaginatrix, anterior, ſi cogitatrix, medius; Mulier noſtra deprauate memoratur, aliqua tamen ratione recte diſcurrit, læſio ergo facta eſt tum in anteriore tum in poſteriore ventriculo: Proinde facta hæc ſemianguſtia à vaporoſa materia, cuius rei indiciũ eſt modus generationis, quia confertim facta eſt hæc paralyſis, dubium autẽ non ſit, materiam vaporoſam & flatulentam à corpulenta quadam excitari, & ſurſum ferri oportere: Hæc materia corpulenta aut erit pituitoſa aut

melan-

melancholica: In hac vero noſtra patiente meo iudicio potius eſt pituitoſa, corripitur enim illa intemperie frigida & humida, oſtendit hoc ipſum ſomni longitudo tempore ſanitatis, & ætas ſenilis & excrementa per nares ac palatū ſuppreſſa, &c. Explicatis iam cauſis morbi, accedimus ad cauſas ſymptomatum; quæ ſunt motus deperditus & quidem in toto corpore, & motus magis quam ſenſus & paralyſis diuturna. Primum igitur motus eſt deperditus propter anguſtiam meatuum in ventriculis cerebri; impeditus enim eſt ſpiritus, ne poſſit tranſire ad partes; & motus totius corporis, quia princeps mēbrum cerebrum videlicet affectum eſt, & motus magis quam ſenſus, quia ad edendum motum multa ſpirituum copia requiritur, ad ſenſum vero edendum vel pauci ſpiritus ſufficiunt: Dixi autem adhuc paucos ſpiritus in hac noſtra patiente ſupereſſe, ſufficientes ſenſui edendo, alias iamdudum apoplexia facta eſſet. Eſt autem paralyſis diuturna, quia dependet à copioſa materia & craſſa.

Curatio.

CVm à copioſa materia dependet, quis non videt euacuandum eſſe, prius tamen cum craſſa ſit iſta materia, incidenda, attenuanda & detergenda erit: Et quia in toto corpore continetur illa materia, ideo oritur inprimis indicatio leniendi aluum. Merito igitur materiæ genitæ leniatur aluus; Merito materiæ generandæ,

cum

cum hæc generetur in capite, caput ipſum calefaciendum & exſiccandum erit: Puto autē ego impoſſibile eſſe omnibus iſtis ſatisfacere: Primo enim paralyſis eſt totius corporis; Materia copioſa & craſſa & lenta, & hoc tempus auget materiam: Accedit huc ætas, & ratione huius virtus debilis; Hæc omnia indicant, morbum eſſe incurabilem, &c. Non tamen omnino erit deſerenda. *Quid igitur faciendum?* Sanguinem mittere non poſſumus: Nam primo non adeſt plenitudo ſanguinis miſſionem indicans, materia deinde ipſa nō dependet à ſanguine; brachia motu deſtituta ſunt, vt ſecari vena hac etiam ratione non poſſit, & periculum eſt, ſi vena ſecetur, vt totius corporis motus penitus auferatur. In pharmacia autem immorandum nobis erit; Et primo quantum ad lenientia, ea ſint *mel. roſ. ſolut. cum ſpeciebus hieræ, & potiſſ. hiera pachii;* Verum quia hiera amariſſima eſt, non erit permiſcenda cum melle, ſed prius per ſe ſumenda, mox ſuperbibendum *mel. ſol. ſyrupi* præparantes ſunt: *Syrupus de betonica, ſtechade, iua, oxymel.* Præparata materia euacuanda erit medicamentis à longinquo vacuantibus: Ideo in prima vice ſatis erit, ſi faciamus infuſionem ex *agarico, ſena, infuſis in decoctis betonicæ, ſtechados.* Deinde addamus *mel roſa. ſolut. ad* ℥ iij. *diaphœnici* ʒ ij. Miſ. Mox iterum materia præparanda cum valentioribus, cum *ſyr. bizantino, de mentha, de abſinthio,* & ante ſyrupi exhibitionem trochiſcos exhibeamus de eupato-

rio, de lacea ℈j. &c. Mox denuo corpus euacuandum, valentioribus quidem, ſi loco ſenæ accipiamus *cort. helleb. nigri, loco agarici turbith.* Extant *pillulæ cochiæ cum helleboro, pill. de hermodactylis, pillulæ aſaiereth.* Præmiſſa hac euacuatione debemus ad alia deuenire, ad ea quæ reſpiciunt caput: Ideo hoc expurgandum per maſticatoria, quæ tamen in præſenti ſtatu nō conueniunt, quia poſſet materia in pectus decumbere. Errhinis ergo potius procedendum: Vnde his temporibus conueniunt *aqua hordei cum ſacharo, ſuccus betæ*; valentiora conficiuntur ex *ſucco maioranæ, betonicæ, iuæ.* Naſalia etiam conueniunt ex *cort. arantiorum, intinctis in diaſinapi.* Lotiones etiam conueniunt ex prædictis herbis *betonica, ſaluia, pæonia, ſtechade.* Decoctum etiam ligni probo, calefacit enim & exſiccat & roborat totum corpus: Quod efficacius erit, quanto diutius hoc propinetur: Accedūt antidota alia, magnæ item confectiones: *Trochiſci etiam viperini*: *Gal.* etiam teſtatur, quod ſi epileptico per 40. dies exhibeas *mel ſquilliticum*, is liberabitur: Interim dum aſſumet, decocti debemus aliquid præbere ante aſſumptionem, quod reſpiciat Epilepſiam imminentem. Vnde proponuntur *rad. pæoniæ*, quæ tamen hunc in motum præparabitur: Vt accipiamus hanc radicem, & incidatur minutim & decoquatur, & facta colatura poteſt ea conſumi in balneo Mariæ, & ſuccus extractus cōfici, in quo magna vis erit: Vel facta decoctione huius radicis f.

cis f. deſtillatio per filtrum, & poſtmodum aqua quæ deſtillauerit, in balneo Mariæ ſ.a. conſumatur: Quod de pæonia dixi, par eſt ratio de plerisque aliis, vt eſt viſcus quercinus, quem præparatum ſic exhibui. Quibus ita adminiſtratis, debemus etiam nõ negligere cauteria, quia, cum hæc materia aſſiduo gignatur, aſſiduo etiam per hæc erit euacuanda: Melius autem fuiſſet, vt in coronali ſutura fuiſſet factum cauterium; imo in occipite, imo in brachio etiam; ſi mulier admiſiſſet. Nonnulli autem hic obiiciunt, illud vulgatum Galeni: Non licere euacuare per locum læſum, cerebrum autem hic locum læſum vel affectum eſſe: Ergo prædictis capitis partibus, vt ſuturæ coronali vel occipiti cauteria adhibenda non ſunt: Hoc ſic intelligatur veriſſimum quidem eſſe, non licere euacuare totum corpus per partem, ante euacuationem totius corporis, ſed euacuato prius toto corpore, non inconuenit ea adhibere, quæ partem expurgant; vt ſi renes laborent, non licet euacuare totum corpus per renes, ſed toto corpore omnino expurgato licet aliquid præbere, quod reſpiciat renes purgãdos. Idem fieri poteſt in Epilepſia. Extrinſecus adhiberi poſſunt inunctiones ex *oleo lumbricorum*, & *oleo terebinthino* deſtillato, præſertim ſumpto in rotulis, ex *ſaccharo cum decocto pæoniæ* ſoluto factis: Oleum etiam conuenit vulpinum, quod tamen ſæpius reiterandum iniecta noua vulpe. Efficacius etiam redditur, ſi vulpem accipiamus, &

reiectis inteſtinis impleamus cum pæonia, iua, ſtechade, terebinthina, & conſuatur diligenter & aſſetur. Inter aſſandum pinguedo excolata excipiatur, & ea vtamini. Victus ratio proportione correſpondeat propoſitis medicamentis.

Conſilia Gallica.

Epileptici Curatio Ord. Squironis, Rondelitii & Staphel.

℞ *Rad. biſmaluæ cum toto liliorum, ana* ℔.8. *fol. maluæ, Mercurialis, parietariæ, betonicæ, abſinthii, ana* m.j. *ſem. melonum,* ℥ ß. *lini, fœnugræci, ana* ℥ iij. 4. *calidor. maior. conquaſſ. ana* ℥ ij. *paſſular. enucleator. caricarum ping. ana par.* vj. *flor. chamomillæ, ſtechados, ana* p.ij. Fiat decoctio ad ℔.xvj. In colatura diſſolue: *Catholiconis,* ℥ j. *hieræpicræ,* ℥ vj. *mellis anthoſati, ſacchari rubei, ana* ℥ j. ß. *olei communis antiqui* ℥ iiij. *vitellorum ouorum numero* ij.

Fiat clyſter, qui detur tempore matutino ieiuno ventriculo. Deinde:

℞ *Rad. acori,* ℥ ij. *fœniculi, aſparagi, graminis, bruſci, temperatarum in aceto ſquillitico, per diem naturalem, ana* ℥ j. *fol. betonicæ, maioranæ, mentæ, meliſſæ, abſinthii, ro. bugloſſi, boraginis, capill. Veneris, ana* m.j. *ſem. endiuiæ, melonum, ana* ℥ ij. *paſſul. enucleatarum par.* x. *polypodii quercini, glycirrhizæ raſæ, follicul. ſenæ mundat. ana* ℥ x. *medullæ ſe. carthami. rad. aſari, ana* ℥ v. *flor. geniſtæ, ſtechados, cicerum rubeorum, ana* p.ij. *fol. chamædryos, Mercurialis, chamepithios, ana* m.v.

Fiat

Fiat decoctio ad ℔. ij. & in colatura diſſolue: *Syr. de ſtechade, mellis roſati colati, ana ℥ iij. ſyr. conſeruationis corticis citri, oxymellis ſquilliti, ana ℥ j. ß.*

Fiat apozema, clarificetur & aromatiſetur cum puluere: *Elect. diambræ ℨ j. cinamomi interioris electi. cubebar. ana ℨ ß.*

Pro vj. doſibus mane recipiendo poſtridie aſſumptionis clyſteris.

℞ Maſſæ pill. cochiarum, fœtidarum, ana ℈ j. agarici optimi, ℨ ß. zinziberis, ſalis gemmæ, ana gr. ij. trochiſc. alhandel. gr. iij.

Miſceantur & cum *aq. betonicæ*, formentur pill. vij. quas capiat poſt vſum apozematis, in introitu lecti pauca & leui præcedente cœna, & in die electa cum optima cuſtodia.

℞ Theriacæ, mythridatii antiquiſſimor. ana ℈ ij. conſer. flor. ſtechados, acori colati, ana ℨ j. ß. ſacchari modicum.

Miſce f. bolus, qui detur poſt diem pillularum, de mane cum ſeq. aqua.

℞ Aquarum betonicæ, abſinthii, bugloſſæ, ana ℥ j. ß.

Miſce vtatur vt dictum eſt.

℞ Theriacæ, mythridatii antiquiſſimor. ana ℥ j. conſer. acori colat. flor. ſaluiæ, ſtechados, roriſmarini, ana ℥ j. ß. viſci quercini, rad. & ſe. pæoniæ collecta in tempore ſuo, ana ℨ ij. macis, cubebar. nucis moſchatæ, ana ℨ j. pul. diamoſchi dulc. diambræ, ana ℈ iiij. cranei hominis vſti & loti, ℨ ij. ß.

Miſce & *cum ſyrupo de ſtechade, & ſyrupo* con-

ſeruæ corticum citri q. ſ. reduc in formam opiatæ. Capiatur vt dictum eſt.

℞ *Coriandri præparati, aniſi, fœniculi, ana* ℥ j. *liquiritiæ raſæ,* ʒ iij. *cinamomi interioris electi, cubebarum, nucis moſchat. ana* ʒ j. *pulu. diagalangæ,* ʒ ß. *corallor. rub. pul. diarydoniton cum ſpeciebus, ana* ℈ iiij. *roſar. rub.* ʒ i ß. *ſacchari roſati tabulati ad duplum pondus omnium.*

Miſce f. puluis, de quo capiat cochlear j. poſt cibum non ſuperbibendo.

℞ *Zinziberis, piperis albi, ana* ʒ iij. *nucis moſchatæ, macis, cubebarum, galangæ, ana* ʒ j. ß. *caryophyllorum, cinamomi interioris electi, ana* ℈ iiij. *ſem. pæoniæ,* ß ij. Miſce f. puluis, adde *croci,* ʒ ß.

℞ *Pul. Hieræ picræ recenter diſpenſatæ,* ʒ ij. *agarici optimi, rhabarbari electi, ana* ʒ j. ß. *medullæ, ſem. carthami,* ℈ iiij. *epithymi cretenſis,* ℈ ij. *ſpicæ, cinamomi, zinziberis, ſalis gemmæ, ana gr.* iij. *flor. ſtechados ſubtiliſ. tritorum gr.* v. *cum melle roſato colato,* f. Maſſa pillularum, quæ ad vſum reſeruetur.

℞ *Staphys agriæ,* ʒ ij. *pyrethri,* ʒ iij. *maſticis,* ℥ j.

Miſce ſimul f. formulæ cum oxymelle ſquillitico pro maſticatorio.

℞ *Succi ſiclæ cum toto,* ℥ ij. *ſucci maioranæ extracti cum vino albo, ſuc. anagallidis, ana* ℥ j. *ſacchari rubei, mellis roſati, ana* ℥ ß.

Bulliant leui ebullitione, ex colatura f. Caputpurgium.

℞ *Rad. enulæ, acori, ireos, ana* ʒ ij. *betonicæ, meliſſæ, ſampſuchi, trifolii, hyſſopi, ana* m. j. *polypodii*

querci-

quercini, rad. pæoniæ, calami aromatici, ana ℥ j. raſuræ palmæ ſanctæ, ℥ iiij. fol. ſenæ mundat. ℥ j. ſem. fœniculi, carui, aniſi, ana ʒ j. melampodii, ʒ vj. amaraci, ʒ j. carthami, ℥ ij. cuſcutæ ſe. rutæ, ana ʒ j. ß. ſummitatum thymi, ʒ ij. florum ſtechados vtriuſque geniſtæ, violarum, boraginis, ana p. j. *rad. cappáris, ʒ ij.*

Fiat decoctio: In colatura diſſolue: *Oxymellis ſquillitici, ʒ iiij. mellis anthoſati, ſyrup. de bugloſſa, ana ℥ ij. ſacchari, q. ſ.* f. Syrupus clarificatus, cum *diambræ, ʒ j. cinamomi, ʒ j. ß. adde paſſularum, ℥ iiij.*

℞ *Elect. Indi maioris, ℥ j. catholiconis, ℥ j. ß. diaprunis ſolutiui, ℥ ß. de ſucco roſar. ʒ x.*

Miſce f. opiata, de qua capiat ʒ v. ſemel in hebdomada cum cuſtodia.

Mulieri Epilepticæ M. Ratzenberger.

HVic valde cacochymicæ & conſtipatæ cum dolores renum accidiſſent, mulieres dederant *aq. pimpinellæ,* inde dolores ſunt exacerbati in tergo, renibus, matrice, & intenſiſſimi facti ſunt. Inde correpta eſt fortiſſ. Epilepſia cum magno ſpaſmo & ſuffocatione vteri. Sæpius poſtea Epilepſiæ & Apoplexiæ ſigna apparuerunt, ac quaſi paralyſis, cum dolore interno dextri lateris, iuſſit illi primum os apertum teneri ligno:

℞ *Succum rutæ cum aceto expreß. ante naſum.*

℞ *Aq. vitæ cum floribus lauendulæ, ℥ ß.*

℞ *Aq. betonicæ, flor. pæoniæ, parthenii, ana ℥ ij.*

℞ *Abſinthii, leuiſtici, parthenii, ana* m. j. *artemi-*

ſiæ, meliſſæ, chamomill. ana m. ß. *ſem. dauci, fœnograci, lini, ana* ℥ ß.

Fiat ſacculus quadratus ſuper latere ignito, aceto conſperſo calefactus imponatur vtero. Vel: Sacculus coquendus vino & imponendus.

℞ *Ol. rutacei, amygd. amarar. ana* ℥ ß.

℞ *Maluæ, biſmaluæ, Mercur. ana* m. j. *betonicæ, parietar. artemiſ. ana* m. ß. *flor. chamomill. melilot. anethi, ana* m. j. *ſe. dauci, lini, ana* ℥ ij. *decocti,* ℞ ℔ j. *diacaßiæ,* ℥ j. *hieræ,* ℥ ß. *ſacchar.* ℥ j. *ol. chamomill.* ℥ ij. *liliorum,* ℥ j. *ſalis triti,* ℥ j. ß.

Miſce f. Clyſter.

℞ *Althea, maluæ, artemiſiæ, ana* m. ij. *flor. chamomill. melilot. anethi, ana* m. iiij. *ſe. lini, fœnugræci, ana* ℥ j. *dauci, petroſelini, ana* ℥ ß.

Fiat ſacculus oblongus à tergo applicandus, vt prior.

℞ *Ol. chamomill. anethi, lilior. ana* ℥ ß. *rutacei, ſcorpio. cheyrin. ana* ℥ iij. *ping. gallinæ, anſer. butyri non ſaliti, ana* ℥ j. *ceræ. q. ſ.* f. Vnguentum.

℞ *Vngulæ alcis, carabe albi, rad. peoniæ, ana* ℈ j. f. puluis dandus in metu paroxyſ. Epileptici.

℞ *Ol. cheirini, lilior. ana* ℥ j. Miſ. in dolore vteri.

℞ *Theriacæ opt.* ℥ j. *ſpec. pliris arcotici* ℈ vj. *gr.* v. Miſ. cum aqua lauendulæ aut pæoniæ in metu paroxyſmi.

℞ *Aq. brunellæ* ℥ ij. *bugloſſ.* ℥ j. *hyſſopi* ℥ vj. *diamoron* ℥ vj. Miſ. pro gargariſatu.

℞ *Conſ. liberantis cum aloe* ℥ j. in cõſtipatione.

℞ *Dia-*

℞ *Diamargarito non calidi* ℥ j. pro confortatione.

Sequentia ordinauit raptim, non ſatisfaciebant illi, nolebat tamen vt illis vteretur in abſentia Medicorum propter metum exagitationis humorum.

℞ *Rad. fœniculi* ℥ j. *pæoniæ, iridis, ana* ℥ vj. *herb. meliſſæ, betonicæ, ana* m. j. *parthenii, artemiſ. ana* m. ſ. *ſem. dauci, petroſ. ana* ʒ ij. *carui, ammi, ana* ʒ j. *ſtech. Arab.* m. vj. *flor. lauend. tiliæ, ana* p. ij. Decoq. in ℔. j. aq. ad tertias, adde *ſyr. de betonica* ℥ ij. Miſ.

℞ *M. pill. de hiera compoſ.* ℈ ij. *de benedict.* ℈ j. ſ. *troch. de agarico* ℈ j. *de myrrha* ℈ ſ. *cum ſyr. de artemiſia vel betonica, f. pill. acuantur, ſi opus eſt, gr. diagrid. maſticis, ana* v. *doſis pro vice eſt* ʒ vj. *vel* ℈ ij.

D. Ioan. Schröter aduenienſ ſequentia ordinauit.

℞ *Acori* ℥ vj. *fœniculi, graminis, aſparagi per noctem in vino albo temperatorum, ana* ℥ j. *Fol. betonicæ, meliſſæ, iuæ, primulæ veris, ſaluiæ, tanaceti, ana* m. ſ. *Fol. Mercurialis, cichorii, endiuiæ, chamed. ana* m. j. *ſenæ* ℥ ij. *ſum. abſinthii, mentæ, ana* p. ij. *borag. bugloſſ. cum toto, ana* m. j. ſ. *Sem. aniſi, fœniculi, ana* ʒ ij. *paſſular.* ʒ iij. *glycirrhizæ, ana* ʒ v. *Flor. cord. ſtechados, cichor. ana* p. j. *Flor. ſaluiæ, anthos, ana* p. ſ. Decoq. in ſ. q. aq. ad remanentiam ℔. j. ß. *diſſol. agarici recent. trochiſc.* ʒ vj. *cinamomi, ſem. pæoniæ, ana* ʒ iij. Adde *ſacch.* ℔. j. f. ſyrupus.

Ad Epilepticos Brayllon. *Gallice.*

℞ *Theriacæ vel mythridati* ℈ iiij. Diſſolue in

℥ j. *ſucci rutæ*, cum penna vel linteolo extremo baculo alligato, palatum ac lingua affricentur.

℞ *Benzoin, mummiæ, picis nigræ, ana* ℈ j. Vniantur cum *ſucco rutæ*, f. ſuffitus pro naribus.

℞ *Benzoin* ℈ j. *caſtorei* ℈ ij. Diſſolue in *oxymellis ſquillitici* ℥ xvj. Cum cochleari diſtractis dentibus ingeratur in os, extracto ſanguine è pedis pollice pro viribus ægrotantis. Clyſter

℞ *Decocti ariſtolochiæ, centauri minoris, calamintæ* ℔. j. In aqua diſſolue. *Pulu. hieræ picræ, diacolocynthid. ana* ℥ vj. *Ol. chamomillæ* ℥ iij. *ſacchari groſſi rub. mellis communis, ana* ℥ vj. *ſalis gemmæ* ℥ ij. f. Clyſter

Poſt Clyſterem reficiēdum corpus cibis bonis. Quo facto, melicratum imperandum ex decocto *hyſſopi, ſtechados, calamenti, cum ſyrupis acetoſis, oxymelle ſquillitico*, propinandum eſt. Deinde purgandum ex catholico & hiera picra. Nec omittenda miſſio ſanguinis, ſi omnia cōſentiant. Initio venas è malleolo incidas, hypochondriis cucurbitulæ affigendæ, deinde ſcapulis. Non eſt metuendus vſus *ellebori, rad. pæoniæ*, ſed cum iudicio. Electuarium quoque rhaſis, cuius hæc eſt deſcriptio.

℞ *Pyrethri, ſiſeleos, ſtechados, ana* ℥ j. *agarici* ℨ vj. *cordumeni recentis & acuti, granorum paradyſ. aſſ. opt. ariſtolochiæ rot. ana* ℥ xvj.

Excipiantur omnia *melle ſquillitico*. Detur auellanæ magnitudine ieiuno ſtomacho.

Et vngendū caput detonſum ex *oleo anethi*,

no, ru

no, rutaceo & maiorana, adiecto *pulueris momento cyperi & ireos, florentinæ, ana* ℈ j. *ſem. ſeſeleos & pæoniæ, ana* ʒ j. *capillive, flor. roſmarini, ana* ℈ j. *maſtichis, cinamomi, ana gr.* vj.

Curatio Epilepſiæ ex Dionyſ. Fontà. *Gallica.*

℞ *Coriandri præparati* ℥ iiij. *cinamomi electi* ʒ ij. ß. *ſem. anyſi, marathri, palmæ Chriſti, ana* ʒ ij. *pæoniæ, viſci quercini, ana* ʒ xvj. *pul. diacitoniten ſiue ſpec.* ʒ ij. ß. *macis* ℈ ij. *ſacchari ad pondus omnium,* f. puluis. Vtatur in fine paſtus.

℞ *M. p. azaiareth, agarici trochiſc. ana* ʒ xvj. *pill. ſine quibus* ʒ j. *cum ſyrupo de hyſſopo.* f. pill. vj. pro ʒ j. adde *pill. cochiarum* ℈ ij.

Cape iij. aut iiij. horis ante cœnam, ſemel in hebdomada.

℞ *Conſer. flor. ſtechados, anthos, bugloſſæ, ana* ʒ vj. *cort. citri conditi* ʒ vj. *conſer. roſar.* ʒ vj. *pulu. diamoſchi dulc. diambræ, ana* ʒ xvj. *ſem. palmæ Chriſti, viſci quercini, ana* ʒ ij. *ſem. pæoniæ, & rad. eiuſdem luna decreſcente collector. ana* ʒ xvj. *cineris cuculi, cineris hirundinis, ana* ℈ v. *cranei viri, ana* ʒ xvj. *cum ſyrupo de hyſſopo.* f. in forma opiatæ.

Cape ad q. caſtaneæ mane iij. horis ante paſtũ quater in hebdomada, deſuper bibendo ℥ iij. aq. decoctionis hyſſopi.

℞ *Succi ſampſuchi, ſyclæ, ana* ʒ xvj. *vini albi* ℥ j. *nucis moſch. cubebar. ana* ℈ ß.

Miſ. f. Caputpurgium mane tepide ante paſtum, continuando 4. aut 5. dies.

℞ *Maluæ, biſmaluæ, mercurialis, ſiclæ, brancæ vrſinæ, ana*

næ,ana m.j. *centauri minoris,hyſſopi,betonicæ,meliſ-ſæ,ana* m.ß. *caricarum, paſſularum mundatarum,a-na* p.vj. *flor.anthos,meliloti,chamomillæ,ſtechados,a-na* p.j.*agarici* ℥ vj.f.decoctio. In colatura diſſolue *catholici* ℥ j. *elect.Indi.maio.* ℥ vj. *elect.Indi. maio.* ℥ vj. *mellis anthoſati quart.* vj. *ol.chamomillæ* ℥ iij. *ſalis gemmæ* ʒ j. Miſ. f.Clyſter.

℞ *Rad.acori, liquiritiæ raſæ, polypodii quercini, pæoniæ,ana* ℥ j. *bugloſſæ,borag.cum rad.betonicæ, me-liſſæ,ſamſuci,hyſſopi,ana* m.j. *capill.Ven.cichorii,en-diuiæ non lotæ,ana* m.ß. *ſem.melonum* ʒ iij.*aniſi,fœ-niculi,ana* ʒ ij. *paſſular.mundatar.* ℥ j. *aſar.* ʒ ij.*flor. borag.bugloſſæ, anthos, flo.ſtechados,geniſtæ, ana* p.ij. *fol.ſenæ mundat.* ʒ vj. *ſem.pæoniæ* ʒ vj. f.Decoctio ad ℔. ij. In qua diſſolue *ſyr. de pomis redolentibus compoſiti Meſue de ſtechade,ana* ℥ iij.*bugloſſæ* ℥ ij.

F. Syrupus clarificatus aromatiſatus cum *di-ambre & cinamomo* ʒ j. Vtatur iij.matutinis. Reiteretur Clyſter. Reiteretur pului prædictus. Vtatur poſt paſtum.

℞ *Pill.cochiar.* ʒ ß. *indarum, aggregatiuarum ana* ℈ j. *trochiſc. anhandel.* gr. ij. *cum aq. meliſſæ* f. pill. vij.

℞ *Theriacæ veteris* ʒ j.*conſer.bugloſſæ* ʒ xvj. Mi pro mane ſequenti.

℞ *Pul.capitalis* ℥ ij.

℞ *Theriacæ veteris* ℥ vj. *conſeru.bugloſſæ* ℥ xvj Miſ. Capiat ʒ xvj.mane vj. horis ante paſtum ſemel in hebdomade.

℞ *Ol.tartari* ℥ iiij. Reiteretur Opiata.

℞ My

℞ *Mythridatii* ℥ j. *conſer. roſar.* ʒ vj. *ſyrup. de ſtechade.* f. Opiata. Vtatur vt dictum eſt.

Reiteretur apozema, in cuius decoctione addatur agarici recens trochiſcati ʒ. j.

Reiteretur puluis poſt paſtum.

Reiteretur puluis capitalis.

℞ *Samſuci, gallitrichi ferentis florem aureum, ana* ℥ ij. *vini albi* ℥ j. *pyrethri, ſinapi, zinziberis, ana* ℈ j. Miſ. f. Caputpurgium, vt dictum eſt.

Reiteretur Opiata.

Reiterentur pillulæ.

℞ *Catholici, ſacchari rubri, ana* ℥ j. *hiera archigenis, diaphœnicis, ana* ʒ vj. *mellis anthoſati* ℥ j. ß. *ol. chamomel.* ℥ iij. *ſalis gemmæ* ʒ j. ß. cum decoctione communi Clyſteris addendo *agarici trochiſcati* ℥ ß. *ſem. aniſi, carui, marathri, ana* ʒ iij. *ſtechadis Arabicæ, chamomillæ, ana* p. j. ß. f. Clyſter. Detur cras mane hora 7.

Reiteretur puluis poſt paſtum.

℞ *Catholici, caßiæ recens extract. ana* ℥ j. ß. *tryphera Perſicæ* ℥ j. *tamaryndor. infuſor. in aq. flor. viol.* ʒ vj. *rhabarbari electi præp. in aq. endiuiæ* ʒ j. ß. *cum ſyrupo violato.* f. in modum opiatæ. De qua ad 4. nucis horis 4. ante paſtum.

℞ *Triaſantal. rhabarbaro duplicato* ℥ j. Capiat tabulam vnam mane horis iij. ante paſtũ ſuperbibendo parum aq. endiuiæ.

℞ *Lactis virginalis recenter facti aq. aluminoſæ factæ per ſublimationem, ſucci agreſtis portulacæ, albuminis ouorum, aluminis, ana* ℔. ß. *ſucci citranguli, li-*

norum,

norum,ana ℥ iij. *farinæ cicerum, farinæ lupinorum, hordei,ana* ʒ ij. *ſem.melonum,cucumeris mundat. ana* ʒ xvj. *gummi Arabici,tragacanthæ, ana* ℈ iiij.

Miſ. f. linimentum quo liniatur facies ſero & mane. Lauetur in decoctione furfurum & fabarum.

℞ *Rad. acori,liquir. raſæ,&c.* vt ſupra.

Ad Epilepſiam.

℞ *Hydromellis,* ℥ iij. in quo diſſolue: *Pulu.hieræ picræ ſ.* ʒ iij. *vel* ℥ ß. *diaphœnicis,* ʒ j. ß. f. potus. Capiat mane hora v. ſi ſit ver. f. illi ſyrupus laxatiuus, in quo ſit bona pars *agarici & foliorum ſenæ* mundatorum. Vtatur tali ſyrupo ſemel in hebdomada.

Poſt paſtum vtatur ſeq. puluere:

℞ *Viſci quercini, corallor. rub. rad. pæoniæ, aniſi, ana* ℈. *cinamomi,* ʒ j. *coriandri præparati,* ℥ j. *ſacchari roſati tabulati,* ℥ iij. f. puluis. Adde *xyloaloes,* ℈ j.

Mane vtatur ſeq. Electuario per duas horas ante paſtum.

℞ *Spec. pliris arcotici, triaſantal. duplicat. roſatæ nouellæ, ana* ʒ j. *corall. rubr. oßis de corde cerui, xyloaloes, pellicularum interiorum ventric. gallin. carabe, margaritarum electarum, ana* ℈ ß. *viſci quercini,* ʒ ß. *corticis citri ſicci,* ℈ j. *conſeruæ bugloſſæ,* ʒ iij. *ſacch. diſſoluti in aq. roſata, q. ſ.* f. Electuarium pro vna vice ponderis ʒ iij.

Gallica. *Ad Comitialem morbum affecto cerebro per ſe & ex conſenſu ventriculi.*

Brayllon Tagault.

Æger

Æger erat natura melancolicus, & macilentus, annorum 45.

℞ *Conſer. anthos, acori, roſarum, ana* ℥ vj. *mythridati veteris & electi* ℥ xvj. *viſci quercini, ſem. & rad. pæoniæ, ariſtoloch. rot corall. rub. ana* ʒ j. *cum oxymelite ſquillitico*, f. Opiata, capiat ʒ xvj. ſemel in hebdomada, ſummo mane & ſuperdormiat.

Ad concoctionem materiæ datur *ſyrup. de ſtechade, & oxymel* vel ſimplex, vel compoſitum, vel ſcylliticum.

℞ *Maſticis, vernicis, ana* ʒ iij. *ſtechados Arabici, maioranæ ſiccæ, roſar. rub. coriandr. ana* ʒ ij. *cort. citri ſicci, caryophyllorum, antheræ id eſt, ſeroſæ, Gr. Alkermes, ana* ʒ j. *macis* ʒ ß. Inter duos ſyndones cum *pauca bombace & raſura ſcarlatæ*, f. Cucupha & ponantur ſpecies plus in anteriore parte & ſiniſtra.

℞ *Rad acori,* ʒ vj. *ſaluiæ* m. j. *mellis opt.* ℥ iij. *aq. puriſſ.* ℔ j.

Bulliant ſimul ad perfectam deſpumationē.

Coletur, f. potus, clarificetur, aromatiſetur cum *nucis moſchatæ* ℈ j.

℞ *Hydromelitis* ℥ iij. in quo infunde *agarici electi recens trochiſc.* ℈ iiij. In expreſſione colata diſſolue *pulu. hieræ ſimpl.* ʒ iij. *vel* ʒ vj. *ſyr. violati* ʒ vj. f. potus. Detur mane hora vj.

In Epilepſia.

℞ *Rad. & ſem. pæoniæ, ana* ʒ j. *ſuccini albi, cornu cerui vſti, viſci querc. ana* ℈ ij. *rad. tormentillæ, cichorii, iridis, ana* ℈ j. *ſem. card. bened. ſpec. pliris arch. ana* C.H.D.

℈ ß.

℈ ß. *margar.præp.corall.rub.præp.ana* ℈ ß. *cubebar. macis,ana* ℈ ß. *ſacch.penidii* ℥ j. Miſ.f.puluis.

℞ Cornu *cerui vſti* ℈ j. *margar.præp.corall.rub. præp.ana* ℈ ß. *ſacch.albiſ.* ℥ iij. *aq.lil.conuall.diſſoluti,affuſis ol.de ſuccino gutt.* iiij. *ol.cinamomi, macis, caryophyll.ana gutt.*

Miſ.f.Conf.in rotulis.

C.H.D. *Matronæ cuidam nobili, quæ habuit paroxyſmos duos Epilepticos, qui à ventriculo ſumſerant initium.*

℞ Rad.*polypodii, fœniculi, galangæ, ana* ℈ j. *cal. aromat.pæoniæ,ana* ℨ j. *herb.primulæ veris, betonicæ, ana* p.j. *fol.ſenæ* ℥ ß. *turbith.el.agar.trochiſc.ana* ℈ j. *zinziberis, cinamomi, ſem. aniſi, ana* ℈ ß. *flor. anthus* p.j.

Stent in infuſione iuris gallinæ per horas 24. mane calefiant tantum. Colaturæ adde: *Mannæ el.* ℥ iß. *ſyr.de betonica,* ℥ ij. *el. diaphœnic.* ℨ j.ß.

Miſce pro hauſtu ſolutiuo.

℞ *Syr. de betonica, de ſtechade, ana* ℥ j. *oxymellis ſquillit.* ℥ ß. *aq. betonicæ, fœniculi, artemiſiæ, ana* ℥ ij. *cinamomi,* ℨ ß. Miſce.

℞ *M. pill. cochiar. de hiera cum agar. ana* ℈ ij. *ſine quibus* ℈ j. *arthritic.* ℈ ß. *extract. agar. helleb. nigri, ana gr.* vj. *cum aq. betonicæ.* f. pillulæ numero 50.

℞ *Conſ. pæoniæ, anthus, lauendulæ, ana* ℨ iij. *conſ. bugloſſæ,* ℥ ß. *zinzib. cond.* ℨ vj. *nucis moſch. cond.* ℨ vj. *cal. arom. cond.* ℨ iij. *mythridatii opt.* ℨ j. *rad. pæoniæ, cichorii, ana* ℨ ß. *ſem.card. bened.* ℈ j. *fœniculi,*

culi,℈ j. galangæ,ʒ ß. ligni aloes,℈ ß. cum ſyr. de cort. citri q.ſ. f. Conditum.

℞ *Spec. dianthus,℈ ij. extr. aromat. roſ.℈ ß. pæoniæ,zedoariæ,ireos,ana gr. ij. galangæ,ſcordii,ana gr. j.* Miſce f. conf. in rotulis, cum *ſacch. albiß.ʒ iiij. affuſis,ol. cinamomi,anthus,ana gutt. j.* f. Rotulæ.

℞ *Rad. pæoniæ,ʒ ij. ireos illyr. cornu cerui vſti,ana ʒ ß. viſci querc. ℈ ij. vngulæ alcis,ſem. pæoniæ,ana ℈ j. cubebar. ſuccini albi, ana ℈ ß. corall. rub. præp. margar. præp. ana ℈ ʒ. ſpec. pliris arch.℈ j. ſacch. candi, penidii,ana ʒ iij. ß.* Miſce f. Puluis.

Pro puero Epileptico. D. Schröterus.

℞ *M. pill. cochiar. de hiera cum agar. alephangin. ana ʒ j. cum aq. betonicæ,q.ſ.* f. Pillulæ 54.

℞ *Syr. de ſtechade, mellis roſ. ana ℥ ij. aq. betonicæ,maioranæ,fœniculi, ana ℥ iij.*
Miſce pro digeſtiuo.

℞ *Spec. diamoſch. dulc. diagalangæ, aromat. roſ. ana ʒ ß. pulu. nucis moſch. cubebar. pulegii, ſem. fœniculi,ſileris mont. ana ʒ ß. rad. pæoniæ, ſem. pæoniæ, ana ℈ ij. zinz. albi,cinamomi, ana ʒ j. galangæ, ℈ ij. ligni aloes, macis, caryophyll. ana ℈ j. conſ. lauendulæ, roriſmarini, ana ʒ ß. ſacch. albiß. ℥ v. diſſol. aq. betonicæ,q.ſ.* f. Morſuli.

℞ *Diacaſtorei, ʒ iij. mythridatii, ʒ ij. conf. anacard. theriacæ, ana ʒ ß. dianthus,ʒ ij. f. cum melle roſ. elect.*

℞ *Theriacæ opt. ℥ ß.*

℞ *Ol. nucis moſch. ʒ ij.*

℞ *Aq. infuſionis lauendulæ noſt. ℥ viij.*

℞ *Pulu. nigellæ, maioranæ, hellebori nigri, ana* ℥ j. f. cum *ladano & ſtyrace* liquida naſalia.

℞ Herb. *origani, pulegii, ſtechadis citr. ſerpilli, ana* m. j. *maioranæ*, m. ß. *ſtechadis Arab.* ℥ ß. *flor. lauendulæ*, p. iiij. f. Sacculus pro lixiuio.

Alteri Epileptico.

℞ *Extr. aromat. roſ.* ℈ ß. *meliſſæ gr.* iij. *cardui gr.* v. *pæoniæ, ſcordii, ana gr.* vj. *ſacch. albiß.* ℥ iij. ß. *diſſol. aq. pæoniæ*, adde *conſ. anthus*, ℥ ij. ß.

Miſce f. conf. in Rotulis.

℞ *M. pill. cochiar. extr. de hiera cum agar. benedict.* f. Pillulæ inſtar Alephang. pro duabus doſibus.

℞ *Calaminthæ montanæ, Mercurialis, altheæ, meliloti, ana* m. vj.

Incidantur ad balneum aq. dulcis.

℞ *Conſ. anthus, lauendulæ, pæoniæ, ana* ℥ ij. ß. *ſpec. plīris arch. dianthus, diamoſch. dulc. diambræ, diamarg. frig. ana* ℈ j. *ſpec. diaphœnic.* ℈ iiij. *troch. alhandel*, ℈ j. *cum ſyr. de ſtechade q. ſ.* f. Conditum.

Pro Epileptico adoleſcente Polono.

℞ *Ext. cochiar.* ℈ ij. ß. *ellebori nigri gr.* v. f. Pillulæ numero xx.

℞ *Marrubii, hyſſopi, caſtorei, ana* ℥ ß. *extr. hellebori nigri*, ℈ ij. *pæoniæ extr.* ℈ ß. *cum ſyr. de hyſſopo q. ſ.* f. Pillulæ numero 41.

℞ *Rad. pæoniæ Rom.* ℥ ij. *viſci querc.* ℥ j. *cornu ceruí vſti, ſuccini albi, cranei hominis, ana* ℥ ß. *ſem. pæoniæ*, ℈ ij. *ſeſeleos*, ℈ j. *cubebar. vngulæ alcis, ſpec. diamoſchi dulc. ana* ℈ ß. Miſce f. Puluis.

Cuſto

Cuſtodis Warnicenſis filius iuuamentũ ſenſit ex his pillulis, quas Matthiolus prædicat.

℞ *Hyſſopi, marrubii, caſtorei, ana* ʒ ß. *rad. pæoniæ,* ʒ ij. *aſæ fœtidæ,* ℈ j. *ex ſucco hyſſopi.* f. Pillulæ, 29.

D. Guarus Wigandus, Medicus Ioannis Marchionis eaſdem efficaciores fecit, vt etiam educerent aliquid peccantis materiæ.

℞ *Marrubii, hyſſopi, caſtorei, ana* ℈ j. *extr. helleb. nigri,* ʒ j. ß. *pæoniæ,* ℈ ß. *cum ſucco hyſſopi.* f. Pillulæ numero 43.

Epileptico:

℞ *Spec. diamoſch. dulc.* ʒ j. *ſem. pæoniæ excort. viſci querc. ex corylo, ſem. fœniculi, ſileris mont. ana* ℈ j. *oſſium anteriorum cranei hum.* ʒ j. *theriacæ opt. mythridatii, ana* ʒ ij. *ſacch. albiſſ.* ʒ iij. ß. *diſſol. ſyr. de ſtechade,* addendo *conſ. lauendulæ cum theriaca ex mythridatio.* f. Conditum ſolidum.

Alteri: ℞ *Pulu. epilept.* ℈ ij. *ſpec. diamoſchi dulc.* ℈ j. *rad. pæoniæ pulu.* ℈ ß. *ſpec. dianthus,* ʒ ß. *ſacch. candi.* ʒ j. Miſ. detur puluis in *aq. epilep.* fumendus.

Epileptico & paralytico D. Schröterus Senior.

℞ *Ol. de ſuccino,* ʒ ß. *ſacch. ſolidi* ℔. ß. *diſſol. aq. lil. conuallium. q. ſ.* f. Rotulæ.

℞ *Viſci querc.* ʒ j. *cornu cerui.* ʒ j. *cordis lupini,* ʒ ß. ſcobis tritæ de occipitio cranei hominis ſuſpendio interempti, ℈ ij. *ol. de ſuccino.* ℈ ß.

Miſ. & in vmbra exſiccentur, f. puluis ſubtiliſ.

℞ *Succini albi craſſo modo pulverizati,* ʒ j. ß. pro fumo.

℞ *Ol. de ſpica, q. ſ.* inungantur nares.

In Epilepſia filii cuiuſdam nobilis.

D.I.S.

PArentes ſuſpicabantur tantum ſyncopen eſſe, qua corripiebatur æger, ego vero ex indubitatis ſignis cognoſcebam morbum comitialem & quidem per conſenſum à ventriculo: Animaduertebam inſuper hunc affectum certis periodis recurrere, præſertim luna inclinante, maxime vero cum nimium vel crapulæ vel veneri indulſiſſet:

I. Enema.

℞ *Herb. maluæ, althææ, atriplicis, Mercurialis, ana* m. j. *maioranæ, ſtechadis, centaurii min. flor. chamomeli, ana* m. ʒ. *rad. ireos, pæoniæ, ana* ʒ j. ß. *ſem. aniſi* ʒ iij. *furfurum in petia ligatorum,* m. j. Coq. ſ. a. Colaturæ ℞ ℔. j. *El. diaphœnicis,* ʒ ß. *lenitiui,* ʒ iij. *hieræ, ſ.* ʒ ij. *ol. chamomel. violacei, mellis roſati, ſ. ana* ʒ j. *ſacch. rub.* ʒ ß. Miſce pro clyſtere.

Poſtea tenuiter hominem alebam, & præparabam humorem euacuandum tali potione.

II. ℞ *Pæoniæ,* ʒ j. ß. *galangæ,* ʒ j. *ireos,* ʒ ß. *fœniculi,* ʒ iij. *cichorii, polypodii, ana* ʒ ß. *ſem. pæoniæ, card. bened. aniſi, ana* ʒ j. ß. *carthami contuſi,* ʒ iij. *herb. betonicæ, ſaluiæ, cap. Veneris, cuſcutæ, mentæ, ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m. ß. *fol. ſenæ,* ʒ vj. *agar. trochiſc.* ʒ j. ß.

Decoq. in duabus partibus aq. & vna vini ad tertias: Colaturæ ℞ ℥ ix. *ſyr. de betonica compoſiti, de praßio, oxymellis ſquillitici ſ. ana* ʒ j. ß. *ol. cinamomi gutt.* ij.

Miſce pro potione tribus vicibus ſumenda.

Quarto

Quarto die purgaui:

III. ℞ *Decocti prioris*, ℥iij. Infunde *rhabarb. ſelectiſ.* ℈ iiij. *agar. trochiſc.* ʒ j. *ſpicæ*, ℈ ß.

Stent per noctem, mane leuiter ebulliant: In expreſſa colatura diſſolue: *Mannæ el.* ʒ j. *el. hieræ, ſ. diaphœnicis, ana* ʒ j.

Miſce, inde plures quam 15. ſedes copioſas habuit.

Quinto die iuſſi eum quieſcere. Sexto die dedi:

℞ *Aq. flor. pæoniæ, lil. conuall. ana* ℥ j. *mythridatii opt.* ʒ j. *cum gutt.* ij. *olei cinamomi*, f. Mixtura.

Septimo die euacuationem tantum aliam per vomitum, quem ſciebam efficaciſſimum & accommodatiſſimum eſſe his vitiis, & viis expurgandis, quæ ventriculo diutius & tenacius inhæſerunt.

℞ *Pulu. rad. aſari in ſucco raphani* aliquoties infuſi & exſiccati ℈ ij. detur cum hydromelite; interdiu nude propino *rad. aſari*, ʒ j. in paſſularum decocto, cum modico *cinamomi & ſyrupi violati*: Euomuit ſumpto hoc pharmaco bis vel ter materiam lentam & viſcidam, non tamen copioſe.

Poſtea vt eo tutius ab ingruente paroxyſmo præſeruarem, cum magno ſucceſſu præſcripſi rotulas & electuarium, vt de his quotidie horis matutinis aſſumeret alternis vicibus.

℞ *Cinamomi acutiſ.* ʒ ß. *rad. pæoniæ, ſem. eiuſdem, ana* ℈ j. *cornu alcis, cerui raſi, ana* ʒ ß. *zinzib.*

galangæ, cubebar. ana ℈ i, *gr.v. ſpec. diamoſch. dulc. aromat. roſ. diambræ, ana* ℈ ß. *ol. caryophyll. macis, ana gutt.* j. *ſacch. albiſſ.* ℥ iiij. *diſſol. aq. epileptica noſtra.* Et f.ſ. a. confectio in rotulis.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ʒ j. *diambræ, diamoſchi dulc. ana* ʒ ß. *pulu. viſci querc. ſem. pæoniæ, rad. pæoniæ, cornu alcis, ana* ℈ ij. *mythridatii veteris,* ʒ ij. *theriacæ veteris,* ʒ j. ß. *conſ. flor. anthoſ. betonicæ, ana* ℥ ß. *ſyr. de menta, q.ſ.*

Miſce pro molli electuario.

His plene reſtitutus & præſeruatus eſt.

I. S. D. *In Epilepſia grauidæ.*

HÆc aliquoties ſuperioribus annis Epilepſia correpta eſt: Tandem etiam cum vtero gereret, & ad quintum menſem perueniſſet, denuo hoc morbo corripiebatur aliquoties & quidem grauiſſime: Ego cum adueniſſem, inueni prandentem, in ipſo autem prandio denuo correpta concidit; in ipſo igitur paroxyſmo nihil aliud dabam, quam emulſionem ſeminum pæoniæ, vnde ad ſe reuerſa lamentari & lacrumari cœpit miſere: Vt igitur illam præſeruarem ab imminente paroxyſmo, inſtituta prius accurata victus ratione, iuſſi vt loco vini vteretur decocto paſſularum cum maſtiche. Erat autem cacochymica, quod euacuatione indigebat, quam tentare non audebam in corpore tam lubrico & humido; erat enim maxime corpulenta: Fallebam tamen & ipſam & maritum ſeq. electuario,

rio, quod pro corroboratione me dediſſe ſimulabam:

℞ Conſ. roſ. ℨ j. *rhabarb. ſelectiſ.* ℨ j. *ſpicæ pulverizatæ gr.* iij. Miſ. Inde habuit vj. ſedes copioſas.

Circa veſperam autẽ & poſtridie multo melius habuit; volui tamen, vt tutior eſſet à paroxyſmo vt quotidie duabus ante prandium horis aſſumeret ℥ ß. de hoc electuario.

℞ Caricar. ping. per ſetaceum expreß. ℥ iiij. *medullæ, ſem. carthami,* ℥ ß. *rhabarb. el.* ℨ ij. *caryophyll.* ℨ ij.

Miſce cum *ſyrupo de corticib. citri.* f. Electuarium.

Interim etiam iniunxi, vt illis diebus, quibus hoc electuario non vteretur, ſumeret per horam ante prandium de conſerua *flor. pæoniæ,* ℨ ij. His cum ſic vſa fuiſſet, ſemper ab hoc morbo, quoad vixit, tuta fuit, & enixa eſt filiam ſanam: Elapſo tamen ſeſquianno poſt partum apoplexia mortua eſt. Viuebat autem inordinatiſſime.

In Epilepſia filiæ Archipincernæ Electoralis. I. S. D.

FRequentiſſime corripiebatur hoc paroxyſmo, adeo vt intra vnius horæ ſpacium quinquies concideret, cum ingenti totius corporis concuſſione. Contraxerat autẽ hunc morbum ex eſu fructuum horariorum crudorum & lactis nimia ingurgitatione. Quare in ipſo paroxyſmo propinabã illi de aqua epileptica noſtra, & nari-

bus admouere iuſſi rutam manibus tritam, interdum etiam ſuccini oleum, cuius odore ad ſe rediit. Deſcriptio aquæ epilepticæ talis eſt:

℞ *Flor. lil. conuall.* ℥ ix, *flor. lauendulæ, betonicæ, ana* ℔. ß. *flor. tiliæ, verbaſci odorati, ana* ℥ j. ß, *rad. pæoniæ, ſem. eiuſdem, ana* ℥ j. ʒ ij. *rad. ariſtoloch longæ,* ʒ vj. *viſci querc.* ℥ vij, *viſci corylorum,* ℥ j. ß. *cubebar.* ℥ ß. *piperis nigri, caſtorei pontici, ana* ʒ ij.

Incidantur & conquaſſentur, infundantur in *vini maluatici menſura,* j, per tres ſeptimanas, maneantq; in loco calido vel ſoli expoſito, & quotidie agitentur, denuo deſtillentur in balneo Mariæ in vaſis vitreis.

Poſt paroxyſmum propinaui hauſtum ſequentem:

℞ *Aq. pæoniæ, ſaluiæ, vini, ana* ℥ j. Infunde *rhabarb. ſelectiſſ.* ʒ j. *trochiſc. de agar.* ℈ ij. ß. *fol. ſenæ,* ʒ ß. *ſpicæ, gr.* iij. *zinziberis,* ℈ ß.

Stent in infuſione per noctem. Mane poſt vnam atque alteram ebullitionem colentur: In colatura diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *oxymellis helleborati noſtri,* ℥ iij.

Miſce, inde habuit octo copioſas ſedes & vnum vomitum crudæ & viſcidæ pituitæ.

Poſt euacuationem volui, vt vteretur hac potione quotidie inde ſumendo ℥ iij.

℞ *Aq. pæoniæ, betonicæ, fœniculi, cinamomi, ana* ℥ ij. *ſyr. de menta, de betonica comp. oxymellis ſquillit. ſimpl. ana* ℥ j. ß. Miſce, ſumpſit 7. diebus continuis ante prandium.

Tan-

Tandem vſa eſt his pillulis:

℞ *M. pill. hieræ cum agar. cochiar. aggregat. ana* ℥ ß. *cum aq. pæoniæ.* f. pill. inſtar alephanginarum, deaurentur.

Medietatem ſumpſit primo die cum cuſtodia mane alteram poſtridie, inde commode euacuata eſt denuo: Poſtea vt illam impoſterũ præſeruarem, præſcripſi puluiſculum, de quo ſumpſit alternis diebus ʒ ß. in *aq. lil. conuall. cum ſyr. de ſucco pæoniæ* dulcorata.

℞ *Pulu. rad. pæoniæ,* ʒ j. *cornu cerui vſti, cornu alcis, corall. rubr. præpar. nucis moſch. viſci querc. ana* ℈ ij. *margar. præpar. boli armeni, ana* ℈ j. *galangæ,* ʒ ß. *cardamomi, cinamomi acutiſ. ana* ℈ ij.

Miſce pro Tragæa.

His feliciter curata & præſeruata eſt.

Pro fœmina epileptica. F. D. H.

Huic ante omnia præſcripſi pillulas caput euacuantes.

℞ *M. pill. ſine quibus de hiera cum agar. cochiarum, ana* ℈ j. *diagrydii gr.* ij. *cum aq. betonicæ, q. ſ.* f. Pillulæ.

In paroxyſmo detur aliquid de aqua epileptica. Inde pro confortatione cerebri vtatur:

℞ *Rad. pæoniæ,* ʒ j. ß. *viſci quercini,* ℈ j. *cornu cerui vſti, ſuccini albi, ana* ʒ ß. *ſem. pæoniæ,* ℈ ij. *cubebar. vngulæ alcis, flor. anthus, ſpec. dianthus, pliris arch. ana* ℈ j. *ſacch. albiſ.* ʒ iij. Miſce, detur puluis.

Sumat etiam quotidie de rotulis & condito alternatim.

℞ *Spec. dianthus, ʒ j. pliris arch. aromat. roſati, ana ʒ ß. ſacch. albiſſ. ℥ iij. ß. diſſol. aq. meliſſæ & affuſis, ol. cinamomi, nucis moſch. ſuccini, ana gutt. iij.*

Miſce f. conf. in Rotulis.

℞ *Conſ. pæoniæ, anthus, bugloſſæ, ana ʒ iij. nucis moſch. conditæ, numero j. mythridatii opt. ʒ ij. rad. pæoniæ. cichorii, cort. citri, ſem. card. bened. fœniculi, ana ℈ j. cum ſyr. de corticib. citri. q. ſ.* f. Conditum.

In acceſſione paroxyſmi vtatur hac aqua.

℞ *Aq. rutæ, lilii conuallii, tiliæ, card. bened. ana ℥ j. ß. epilepticæ noſtræ, ℥ j.*

Miſce, Significetur Aqua.

Interdum in hac aqua admiſcui theriacæ vel mythridatii aliquid. Purgaui etiam eam hoc electuario, cuius doſis eſt triplicata:

℞ *El. diaphœnicis, ʒ ß. è ſucco roſar. ʒ v. roſ. meſ. diacarthami, ana ʒ iij. lenitiui, ʒ vj. conſ. pæoniæ, ʒ j. ß.*

Miſce pro electuario trium doſium.

Empyrica.

F.H.D. Epileptici pueri nobilis cura.

℞ *Pulu. puerorum, ſpec. diapæonias, ana ʒ ß. rad pæoniæ, gran. pæoniæ, viſci quercini, ana ℈ j. corall rub. cornu cerui vſti, ana ℈ ß.* Miſce f. Puluis.

℞ *Aq. flor. tiliæ, lilior. conuall. ana ℥ j. ß.*

Miſce in vrceolis.

℞ *Syr. de hyſſopo, ℥ ij. ß.*

℞ *Rad. pæoniæ inciſ. & granorum collo ac mani bus aptandorum.*

℞ *Spec. diapæonias, rad. pæoniæ, viſci querc. ana ʒ ſacch. opt. ʒ j.*

Miſc

Miſce f. puluis, detur nutrici.

℞ *Aq. flor. tiliæ, lil. conuall. hyſſopi, ana* ℥ j. ß.

Miſce detur nutrici.

Puerulo Epileptico. **F. H. D.**

℞ *Aq. flor. tiliæ, lil. conuall. ana* ℥ j. ß.

℞ *Pulu. puerorum, ſpec. diapæonias, pulu. viſci quercini, ana* ℈ ß. *rad. pæoniæ*, ℈ j. Miſce f. Puluis.

℞ *Syr. viol. è glyciriza, ana* ℥ ß. *de hyſſopo*, ℥ j. Miſ.

Pro filiolo epileptico. **F. H. D.**

℞ *Roſ. rub. mentæ, ana* m. ß. *ſaluiæ, abſinthii, ana* p. j. *zinziberis toſti, nutis moſch. toſtæ, ana* ʒ ij. ß.

Inciſa & commixta dentur in charta.

℞ *Pul. puerorum, viſci quercini, rad. pæoniæ, gran. pæoniæ, ana* ʒ j. *cornu alcis*, ʒ ß. *vnicornu, ſuccini, ana* ℈ j. Miſce f. Puluis.

℞ *Aq. flor. tiliæ, lil. conuall. ana* ℥ j. Miſce.

Contra Epilepſiam.

℞ *Mures domeſticos numero* vj. duos paruos pro vno magno, excoria eos, caudam & caput abiice, reliquum corporis truncum in puluerem redige, præbe patienti in *aq. tiliæ*.

Ab Electore Saxoniæ Iohanne patre captiui probatum eſt in magnis caſibus.

Item: ℞ *Succi rutæ*, ℥ ij. *vini ſublimati opt.* ℥ ß. *pulu. rad. pæoniæ*, ʒ ß. *caſtorei*, ℈ iiij.

Cum vitro acuto hunc puluerem naribus inſpira, & non cadet. Probatum eſt.

Contra Epilepſiam.

℞ *Succi rutæ* ℥ ij. ß. *vini ſublim.* ℥ ß. *rad. pæoniæ pulu.* ʒ ß. *caſtorei*, ℈ ß. Infunde naribus.

Aliud:

Aliud:

℞ *Hirundin. iunior. pulueriſa*, adde de *caſtoreo & aceto deſtillato*. Bibat ieiuno ſtomacho ad dies xv. & recte curabitur probaui. Adde in decoctione *rad. pæoniæ* luna decreſcente collectæ.

Aliud mirabile.

℞ *Spicas farris*, cũ incipit matureſcere, comburc in puluerem, de quo dabis Epileptico pondere aurei j. in *aq. pæoniæ*. Et mox ſanabitur. Verum.

Cranium hominis & oſſa brachiorum combuſtum & bibitum cum *ſyr. ſquillitico* mirabiliter ſanat Epilepticos per nouem dies.

D. S. S. Puluis contra Epilepſiam.

℞ *Pullorum cuculi, hirundinum concrematorum, vngulas aſini, alcis, ana* ʒ j. ß. *frag. cranei ex mumia* ʒ ij. *ſpumæ maris* ℈ ij. *corall. rub.* ʒ j. *ſem. pæoniæ* ʒ iij. *rutæ* ʒ j. *rad. pæoniæ* ℥ ß. *ſtechadis Arabicæ* ℈ ij. ß. *cornu cerui vſti cum aq. primulæ veris extincti* ʒ ij. *viſci querc. rad. pyrethri, ariſtoloch. rot. ana* ʒ j. *conf. diamoſch. dulc.* ℥ iij. *ſacc. albi*, ℥ j. f. puluis ſubtilis ꝑ vſu

F. H. D. In ipſo paroxyſmo Epileptico nullũ vnquam auxilium præſtantius expertus ſum, quam frictiones validas ac violentas brachiorum, ſcapularum, crurum & ipſius dorſi cum pannis aſperioribus & piloſis. Deinde ſynapiſmus plantis pedum applicctur talis:

℞ *Baccar. iuniperi* ℥ iiij. *pulu. cort. rad. ebuli* ℥ j *ſem. ſinapis* ℥ j. ʒ ij. *comarum abſinthii* m. j. *ſolis* ℥ j *farinæ fœnugræci* ℥ ij.

Incor

Incorporentur aceto pro cataplaſmate, quod cum linteolis exceptum plantis pedũ applicetur pro vna vice, & ſic pro altera.

Deinde tale cauterium poſt aures applicetur:

℞ Sem. ſinapi, cantharidum, ana ʒ ß. fermenti acris ʒ ß.

Miſce pro veſicatorio.

Hoc veſicatorium applicetur prope infimam auriculam in connexione maxillæ in vtroq; latere. Hac enim ratione ſubita fit reuulſio materiæ cerebri ventriculis pertinaciter impactæ.

Aqua mea Epileptica talis eſt. F.H.D.

℞ Lauendulæ, roriſmarini, anthus, ana m. ß. *ſpicæ, maioranæ, ſaluiæ, Flor. ſambuci, ana* p. j. *Fol. rutæ, indi, lauri, betonicæ, pæoniæ, menthæ, ſerpilli, pulegii, origani, calamenti, ana* m. ß. *gran. iuniperi, baccar. lauri, ana* ℥ ij. *Sem. pæoniæ, aniſi, fœniculi, ſileris montani, ana* ℥ ij. *ſinapis, erucæ, ana* ʒ j. ß. *Rad. pæoniæ* ℥ iiij. *ireos, enulæ campanæ, pimpinellæ, angelicæ, oſtrutii, pyrethri, aſari, ana* ʒ ij. ß. *Arom. cinamomi* ℥ ß. *zinziberis, galangæ, nucis moſch. cubebar. macis, caryophyll. ana* ʒ j. ß. *Gran. paradiſi, zedoariæ, cardamomi, croci or. piperis nigri, longi, albi, ana* ℈ ij. ß. *calami odorati* ℥ iij. *ſtechadis Arab. ſpicæ Ind. ſchænanthus, ana* ʒ j. *viſci quercini Maio collecti* ℥ j. *caſtorei, Flor. lil. conuall.* m. iij. *ſpec. diamoſchi dulc.* ʒ j. ß. *diapæonias* ℥ ß. ʒ ij. *diapraſſii* ʒ v. *pliris arch.* ʒ iij. *pulu. apoplectici noſtri* ℥ ß. *pulu. epileptici noſtri* ℥ j. *vini ſublimati ter deſtillati* ℔. iiij. *vini Rhenani odorati opt.* ℔. v. *aq. pæoniæ* ℔. ß. *aq. ſaluiæ, lauendulæ, ſpicæ,*

ana

ana ℥ iiij. *Flor. Tiliæ, flor. lil. conuall. hyſſopi, ana* ℥ iij. *roriſmarini* ℥ iiij. *maioranæ* ℥ iij.

Stent infuſa per dies 9. poſt deſtillentur l. a.
Sgn. *Aqua Epileptica.*

F.H.D. Puluis Epilepticus noſter.

℞ *Bregmatis hominis combuſti* ℥ ß. *Sem. pæoniæ excorticat.* ℥ ij. *tormentillæ, viſci querc. vltima quadra collecti, ramentor. eboris, vnicornu, vngulæ alcis el. ana* ℥ j. *pulu. fol. pentaphylli, betonicæ, ana* ℥ ij. *ſuccini albiß.* ℥ j. ß. *animæ antimonii præp.* ℥ ß. *coaguli leporis. hœdini, ana* ℥ j. ß. *caſtorei, maſticis, opopanacis, ana* ℥ ß. *folii auri numero* xij. f. l. a. puluis. Significetur *Puluis Epilepticus.*

Vel: ℞ *Rad. pæoniæ vltima quadra collect.* ℥ j. ß. *cranei hominis* ℥ iij. *corall. rub. cornu cerui vſti, margar. non perforat. ana* ℥ j. *caſtorei opt. ſpec. diapæonias, ana* ℥ j. ß. Tritis & commixtis ſingulis. f. l. a. puluis. Sign. vt ſupra, *Puluis Epilepticus.*

F.H.D. ℞ *Ol. de caſtoreo* ℥ iij. *rutacei* ℥ ij. *Ol. ſuccini albi* ℥ j. *Rad. pæoniæ, gran. pæoniæ, ana* ℥ ij. *viſci querc.* ℥ j. ß. *Sem. nigellæ nigr. rutæ, hyſſopi, lauendulæ, caſtorei, ana* ℥ ß. *Flor. tiliæ, flor. lil. conuall. ſtechadis, ana* ℥ ß. *ſpec. diapœonias* ℥ j.

Pulueriʒatis ſingulis cum cera q. ſ. & pauca reſina, f. Emplaſtrũ Epilepticum, de quo extendatur ſuper aluta, q. ſ. & f. Emplaſtrũ bene denſum, ſuturæ coronali in ipſo paroxyſmo applicandum; obducatur ſyndone rubeo. Significetur *Emplaſtrum Epilepticum.*

Alteri

Alteri cuidam Epileptico lauabam brachia & crura hoc fotu, adhibita ſpongia. F.H.D.

℞ *Herb. calamenthi, betonicæ, ana* m.ij. *hyſſopi, ſaluiæ, rutæ, maioranæ, ana* m.j. *Flor. tiliæ, lil. conuall. ana* m.ß. *ſtechadis mont.* m.ß. *arabicæ* p.j. *Rad. pæoniæ* ℥j.

Incidantur craſſiuſcule, ſignificetur; Herbæ pro lotione crurum à genu ad pedes, & brachiorum à cubito ad manus.

Clyſter, cuius mentio ſupra facta eſt:

℞ *Herb. maluæ, altheæ, atriplicis, mercurialis, ana* m.j. *maioranæ, chamædryos, chamæpythios, betonicæ, ara* m.ß. *Rad. ireos, pæoniæ, ana* ℥j.ß. *Sem. aniſi* ʒiij. *furfurum in petiam ligat.* m.j. Coq. ſ.a.

Colaturæ ℞ ℔.j. *el. diaphœnicis* ℥ß. *lenitiui* ʒiij. *hieræ ſ.* ʒij. *Ol. rutacei, laurini, anethini, ana* ℥j. *lauendulæ, ana* ʒij. *Pulu. rad. pæoniæ* ʒj.ß. *pulueris noſtri Epilept.* ʒj. *mythridatii opt.* ʒj. *cum ſyr. de hyſſopo q.ſ.* f. Electuarium, detur veſperi ſub ingreſſu lecti, & ore detentum deglutiatur.

Si Epilepticus bibat in die aliquoties hauſtum vnum, conualeſcet. F.H.D.

℞ *Amygd. dulc. numero* iij. *nucum Ital. decort. numero* ij. *gran. iuniperi numero* iiij. *nucis moſch. num.* j. *zinziberis contuſi* ʒß. *caryophill.* ʒj. *thuris albi* ℈j. *oxycrocei* ℈j. *vitellorum ouorum contuſorum num.* ij.

Terantur ſubtiliter, affunde ℔. IX. vini aromatici, coq. in olla noua bene obturata luto ſapientiæ vſque ad tertias: Inde bibat patiens.

Ego

F.H.D. Ego vino aromatico vtor eiuſmodi.

♃ *Nucis Indicæ* ℥ ij. *caryophill.* ℥ j. *cinamomi* ℥ ij. *nucis moſch. macis, gran. paradiſi, zinzib. albi, ana* ℥ j.ß. *ſem. aniſi, fœniculi, cymini, ana* ℈ ij. *ſacch. albiſſ.* ℔. ij. *vini Rhenani opt. menſuras* vj.

Miſ. f.l.a. Claretum ſtomachicum.

F.H.D. Hac etiam mixtura ſequente in Epilepſia feliciter vtor:

♃ *Sem. pæoniæ, ſileris montani, ſeſeleos, ana* ℥ j. *viſci querc.* ℥ ij. *Rad. pæoniæ luna decreſcente coll.* ℥ vj. *cuculi præp. & pulueri zati vnius, nucis myriſticæ numero* viij. *Flor. tiliæ* m. j. *lil. conuall.* m. j. ß. *Rad. pyrethri* ℥ j.

Ponantur in vitrum, & ſuperinfundatur vini rectificati (hoc eſt, clareti noſtri ſupra ſcripti) ſtent in calore lento per triduum. Deinde effunde vinum & aliud ſuper infunde, tertio die iterum effunde; donec non amplius coloretur. Hoc abſtractum ſeruetur ad vſum. His admiſce ſeq.

♃ *Rad. pæoniæ luna decreſc. coll.* ℥ j. *ſummitat. roriſmar.* m. j. *herbæ creſcentis in agro habentis florem cœleſtinum album & croceum,* Stiffmütterchin/ m. ij. *rad. pyrethri,* ℥ j. *tormentillæ,* ℥ j. *flor. lil. conuall.* m. ij.

Hæc coq. in vino ad conſumptionem medietatis vaſe obſtructo: Colentur, expreſſioni adde: *Sacch. albiſſ.* ℥ vij. Et permiſceantur ad diſſolutionem lento igne, iunge omnia, & habebis Medicinam perfectam, quæ præſeruat ab

Epile-

Epilepſia, ſi detur hauſtus patienti ante paroxyſmum.

Interdum vſus ſum hoc Naſipurgio: F. H. D.

℞ *Succi rutæ*, ℥ ij. ß. *vini ſublimati*, ℥ ß. *rad. pæoniæ pulu.* ʒ ß. *caſtorei*, ℈ ß.

Miſce, Sprütze es jhm in die Naſen.

Folia Perſicorum mirabiliter confortant cerebrum. Alij puluerem talpæ combuſtæ miſcent & propinãt epileptico cum *aq. boraginis q. ſ.* Sunt qui puluerẽ catelli adhuc lactantis præbent cum *aqua pulegii.*

Remedium præſeruans pueros ab Epilepſia.

℞ *Caſtorei*, ʒ ß. *rad. pæoniæ*, ℥ iij.

Coquantur ſimul in vino. Hoc vino lauentur per totum corpus infantes ſtatim poſtquam ex vtero matris egreſſi ſunt.

Aliud:

℞ *Felem marem pro maribus; fœminam pro fœminis, in ipſo paroxyſmo epileptico, eique præſcinde tertiam caudæ partem, inde iij. guttæ ſanguinis erumpent.* Has guttas protinus da patienti in *aq. flor. tiliæ.* Hanc artem venator quidam antiquus me docuit. Ego vero experiri nunquam volui. Tutius eſt *fel canis maſculi* pro maribus, fœminæ pro fœminis; da in aceto *vini fortiſſimo*, ſudet optime. Vel: ℞ *Epar recens talpæ*, pulueriżatum detur in vino. Item: *Cerebrum corui*, propina in *aq. rutæ*: Vel da *medullam cerui in cereuiſia calefacta.* Lapidem in capite anguillæ repertum puluerizatum in vino exhibe.

Vera ſunt autem experimenta quæ ſequuntur, quibus fidem meam interponere non erubeſco.

Conditum pro Epileptico.

℞ *Viſci quercini, oſſium interiorum cranei de mumia, ana* ʒ j. *Rad. pæoniæ decreſc. luna collectæ* ʒ j. *ſem. pæoniæ excort. corall. rub. ana* ʒ ß. *ſpec. diamoſchi dulcis* ʒ j. ß. *ſacch. albiſſ.* ℥ viij. *diſſol. ſyr. de ſtechade, adde conſ. flor. roriſmarini* ℥ j. f. Conditum ſolidum, inauretur.

Doſis: Quantitas nucis iuglandis in aq. flor. Tiliæ, aut Epileptica mea.

℞ *Roſar. rub. ligni aloes, ana* ℈ j. *ladani, ſtyracis cal. ana* ʒ ß. *caryophyll. ſtechadis Arab. macis, corall. rub. rad. pæoniæ, ana* ℈ ß. *moſchi, ambræ, ana gr.* j.

Miſ. f. puluis vt Alcohol.

Hoc puluere veſperi ante ingreſſum lecti, fricetur commiſſura coronalis, licet etiam cũ linteo applicare illum fronti, &c.

℞ *Blaccæ Byzant. ſtyracis cal. rad. pæoniæ, ana* ℈ ij. *ſpicæ noſtræ, rutæ, ana* ʒ ß. *ſpec. diamoſch. dulc. nucis moſch. ana* ʒ ß. *macis, ligni aloes, thymi, caryophyll. ana* ℈ ß.

F. cum ſtyrace liquida pomum, cooperiatur ſyndone, odoret ieiuno ſtomacho, & ſi opus eſt noctu.

Tria ſtercora paſſeris in lacte muliebri diſſoluta ac bibita iuuant: Et tamen paſſeres creduntur perpetua Epilepſia laborare. *D. Slecerus* expertus eſt in Epileptico, iuuare cantharidem vnum,

num, abiecto capite, alis & pedibus, tritum, in vino exhibitum. Dicebat ſe hoc ſecretum habere à quodam monacho. Ego vero id nunquam experiri volui. Dicunt Medici, experientia probatur eſſe, *Ol. amygdalar. dulcium cum ſaccharo penidii* infanti ante lactationem exhibitum, ac deinde etiam poſt lactationẽ per aliquot dies continuatum, præſeruare ab Epilepſia. Cum cerebro vulpis, tangantur partes intra fauces pueri, & præſeruabitur, &c.

Pro pueris cadentibus miſceo ſaccharum penidii cum lacte nutricis, & puero imbibo: Vel:

℞ *Sacchari bene ſolidi* ℥ ij. f. cum *ol. amygd.* dulcium & ſeſamino vnguentum, & cũ digito pono in os pueri, dum dormiat, & euigilanti denuo exhibeo, idque reitero ad quartum vſque diem, & præſeruatur ab hoc malo. Prodeſt etiam *fel lupi cum moſcho* in principio & fine menſis, naribus impoſitum. Mater infantis bibat quotidie *ſyrupum de cichoreo cum vrina calida* ſemper ante lactationem: Zonam quoque ſuper caput continuo portet ex pelle frontis aſini: cingulum etiam ex pelle lupi, nuda cute geſtet: Nutrix maſticet Cardamomum, & parum imponat in os pueri, dum lactat: Rectificentur membra infantibus conuulſa, manibus inunctis *ol. amygd. dulc.* Aperiatur venter pulli hirundinis, inuenientur in eo duo lapides, alter vnius coloris, alter diuerſorum colorum, ligentur ambo in corio vituli, & ſuſpendantur de collo patientis.

℞ Scyllam, fruſtatim incide in vaſe terreo polito, in quo prius fuerit mel forte, vt remittatur acuitas eius; deinde cooperiatur corio vel luto, & ponatur in ſolem loco aprico 40. diebus canicularibus, moueatur ſingulis horis, vt in omnibus partibus ſol tangat; Quicquid hinc defluxum reperitur ſimul cum expreſſa ſcylla, inde fiat Electuarium.

Pueris detur medium cochlear, adultis magnum, ſingulis diebus, &c.

Smaragdus collo appenſus iuuat.

In paroxyſmo.

Si in caſu admota Aſa reſurrexerit, aut ſi thymo naribus admoto ſurrexerit, curabile eſt malum, *ſecundum Alexandrum. Theodorus* inquit, ſi de maioribus pedum digitis ſanguis fluxerit, aut alias emiſſus liniatur ad labia & frontem patientis, ſurget. Licinia tincta in duabus partibus pinguedinis caſtorei, & vna parte ſucci rutæ, & naribus impoſita, excitat à paroxyſmo.

Vrina apri cum tota veſica ſiccata in furno per 6. aut 7. dies exhibita, ſingulis diebus drachma vna prodeſt.

Fimus ciconiæ epilepticos curat datus cũ aqua.

Admoueatur *ſmaragdus orificio ventriculi, & tria ſtercora paſſeris in lacte mulieris* exhibita proſunt: Vulneretur æger *adamante acuto*: & *fel canis eluta veſicula* aceto, & hinc affuſo aceto valet: Sumatur autem *fel ex cane ſexu & ætate ægro* reſpondente.

Cor, epar & pulmo perdicis pulueri̇zentur cum ſucci-

ſuccino albo, viſco quercino & vnicornu exhibentur tutiſſime.

℞ *Vngulæ alcis* ʒ j. *medietatem aurei Vngarici* ſubtiliſſime triti, *viſci querc. viſci ex pyro, ex corylo, ex betula, ana* ʒ j. ß. *gran pæoniæ, flor. alborum, nu.* 20. *ſem. rapi,* ʒ j. *corall. rub. margar. præp. ana* ʒ. ß. *medullam Aetitis, Terenda terantur.* Miſce f. puluis de quo infanti detur, ʒ ß. *puero,* ʒ j. *viro,* ʒ ij. *in* ij. *cochleariis aq. flor. tiliæ.*

Alexander habet experimentum mirabile, quod ſe accepiſſe dicit à ruſtico in Tuſcia: Ait ſe tritam habuiſſe rutam, eam exhibuiſſe lunatico cadenti, & ſurrexiſſe ſanum.

Puellæ ſeptem annorum epilepticæ D. Caſpar Hoffmannus hæc ordinauit:

℞ *Rad. & ſem. pæoniæ, ana* ʒ j. *ſuccini albi, cornu cerui vſti, viſci querc. ana* ℈ ij. *rad. tormentillæ, cichorii, iridis, ana* ℈ j. *ſem. card. bened. ſpec. pliris arch. ana* ℈ ß. *marg. præp. corall. rub. præp. ana* ℈ ß. *cubebar. macis, ana* ℈ ß. *ſacch. penidii,* ʒ j. Miſce f. Puluis.

℞ *Cornu cerui vſti, marg. præp. corall. rub. præp. ana* ℈ ß. *ſacch. albiſſ.* ʒ iiij. *diſſol. aq. lil. conuall. affuſis ol. ſuccini gutt.* iiij. *ol. cinamomi, macis, caryophyll. ana gutt.* j.

Miſce f. conf. in Rotulis.

Infuſio liliorum conuallium.

℞ *Flor. lil. conuall. recent.* ℔. ij. *herb. paralyſis, flor. pæoniæ rec. ana* m. j. *ſtechadis,* p. ij. *ſaluiæ, betonicæ, hyſſopi, rutæ, ana* m. ß. *ſem. pæoniæ, viſci querc. ana* ʒ j. *rad. pæoniæ,* ℈ iiij. *Ariſt. rot. pyrethri, ana* ℈ ij. *caſto-*

rei,℈ j. *galangæ maioris, zinziberis, ſem. ſeſeleos, cardamomi, ana* ʒ ß. *cubebar. ligni aloes, nucis moſch. ana* ℈ ij. *macis, caryophyll. cinamomi el. ana* ʒ ß. *ſpec. diamoſc. dulc.* ʒ j. *diambræ, dianthos, ana* ʒ ß.

Inciſa & contuſa ponantur in cùcurbita vitrea ſuperinfundendo *vini maluatici* tantum, vt emineat ſupra herbas ad altitudinem trium digitorum, ponantur ad ſolem per dies 30. Poſt deſtillentur in alembico vitreo per balneum M.

Aqua liliorum conuallium ſimplex.

℞ *Flor. lil. conuall. recent.* ℔. ij. affunde *vini Rhenenſis opt.* tantum, vt emineat ſupra herbas 3. digitorum. Inſoletur ſpacio vnius menſis, deinde deſtilletur per balneum Mariæ.

Aqua picarum compoſ.

℞ *Sem. pæoniæ & rad. eiuſdem, ana* ℥ ß. *ariſtolochiæ longæ,* ʒ iij. *viſci quercini,* ℥ ß. *caſtorei, pyrethri, ana* ℥ j. *flor. ſtechadis Arab.* ℥ ß. *lilior. conuall.* ℥ j. ß. *primulæ veris, pæoniæ, ana* ʒ vj. *lauendulæ, roriſmarini, ana* ʒ v. *fol. ſaluiæ, maioranæ, betonicæ, hyſſopi, ana* ℥ ß. *cinamomi el. caryophyll. nucis moſch. cardamomi, cubebar. ana* ʒ j. ß.

Singulis groſſo modo contuſis & inciſis infunduntur in *aquis lil. conuall.* ℔. iij. *flor. tiliæ,* ℔. j. ß. *primulæ veris,* ℔. j.

Deinde ℞ *pullos picarum numero* xx. *bulliant in aq. lil. conuallium,* ℔. j. ß. ad conſumptionem medietatis, deinde incidantur minutim, & cum prædicta infuſione deſtillentur in balneo Mariæ.

Tempore paroxyſmi, funde in os *aq. hirundinum gutt.* iij. *vel* iiij. Miſce cum *aq. tiliæ, hyſſopum* etiam recentem naribus applica, & frica nares.

SPICILEGIVM VIII.

DE MORBIS NERVORVM: Paralyſi, Conuulſione, Stupore ac Tremore.

SEQVVNTVR Morbi neruorum, in quibus actio animalis facultatis aut aufertur, vt in paralyſi, aut debilitatur, vt in ſtupore, aut deprauatur dupliciter, vel quia partes mouentur ad ſuam primam originem, & fit cõuulſio ſiue ſpaſmus, vel quia mouentur ſurſum ac deorſum, & fit tremor. Primo igitur de Paralyſi agendum.

Aphoriſmi ad neruos: Vide Hipp. 5. Aph. 10. & 18. 6. Apho. 19. & 7. Aph. 29. In paralyſi: Vide Hipp. 2. Apho. 42. & 43. 3. Aph. 16. & 23 & 31. 7. Aph. 31. & 56. & 57.

Paralyſeos Catholica.

PAralyſis Græcis etiã eſt παραπληξία & παραπληγία: *Latini* reſolutionem dicunt. Eſt autem duplex; Altera conſiſtit in ablatione motus tantum; altera in ablatione ſenſus & motus ſimul: Sequitur autẽ ſemper Apoplexiam, ideo & παραπληγία dicitur. De forma huius affectus loquitur *Gal. 1. de ſympt. cauſis 6. & 2. de ſympt. cauſis 2. & 3. de locis aff. vlt. & 4. de l. a. 3. & 4.* vnde conſtat,

ſtat, Paralyſin eſſe actionem ablatam facultatis animalis, vt qui Paralyſi detinētur, motu omnino priuentur, ſecundum partem paralyticam, quandoq; ſenſu etiam ſimul. Per hanc formam diſtinguitur Paralyſis à ſtupore, tremore & cōuulſione: Stupor enim eſt actio debilitata, paralyſis ablata; Tremor & conuulſio ſunt actionis deprauatæ; Cæterum in Paralyſi quandoque ſolus motus aufertur, quandoque etiam ſenſus: Quia ſi loquamur de iis partibus, ad quas perueniunt duo genera neruorum, quorum alterum ſenſum, alterum motū parti adminiſtrat; ſi iam in Paralyſi afficiatur ſolus neruus motum parti deferens, altero manente integro, ſolus motus auferetur; Si vero vterque neruus afficiatur, cū motu ſenſus etiam tolletur, & hoc in lingua poteſt contingere, ad quam duo hæc neruorum genera perueniunt: Vbi vero ad partem vnicum tantum genus neruorum peruenit, deferens & ſenſum & motum ſimul, quænam erit cauſa, vt modo auferatur motus illius partis, modo ſenſus? Ratio erit ſumenda ex magnitudine & paruitate affectionis nerui, ſicut ex *Galen. 1. de ſympt. cauſis* 6. colligitur. Nam ſi hoc nerui genus inſigni obſtructione detineatur, tunc & ſenſus & motus ſimul auferentur; Si vero minori affectu occupetur, tolletur ſolummodo motus, nō autem ſenſus, quia ad motum edendum copioſus ſpiritus requiritur, ad ſenſum modicus etiā ſufficit, propterea vbi neruoſa hæc pars non erit

inſigni-

inſigniter obſtructa, tolletur tantũ motus, ſenſus autem manebit; vbi vero inſigniter & omnino erit obſtructa, vtraque actio tolletur. Quare Paralyſis eſt actio ablata facultatis animalis modo motricis tantũ, modo etiam ſenſitricis. Cæterum dum pars ita afficitur, poteſt ob duplicem cauſam priuari ſenſu & motu; primo à cauſa externa & accidentali, deinde à cauſa interna & morboſa. Ab externa tollitur ſenſus & motus in parte, propter ligaturam alicuius partis, quæ prohibet motum ſpirituum in eam partem, ſed ſoluta hac parte à ligulis aut vinculis ſtatim & ſenſus & motus redit: Nos vero hic loquimur de Paralyſi à cauſa interna. Quod ad locum affectum, nos hic dicimus de Paralyſi, id eſt, de ablata actione non totius, ſed partis tantum paralyticæ, quatenus Paralyſis conuenit determinato membro, merito nerui, prout neruus eſt inſtrumentum motus & ſenſus in illa parte: Neruus autem dupliciter conſideratur, primo vt eſt pars ſimilaris, & ita afficitur potius intemperie quam Paralyſi; Secundo conſideratur vt eſt pars inſtrumentalis, ratione qua eſt inſtrumentum motus & ſenſus, & ita eſt organum ſentiendi & mouendi, qua ratione conſideratur in Paralyſi, & ſic neruus potius erit ſubiectum malæ compoſitionis & ſolutæ vnitatis quam intemperiei. Cauſæ effectrices huius Paralyſeos ſunt, quia facultas animalis in parte paralytica non ſuſcipitur, vel eo non tranſmittitur; non tranſmittitur

vel vitio originis, id eſt, cerebri, vel vitio ipſarū viarum, id eſt, neruorum, aut ſpinalis medullæ: Si vero & cerebrū & neruus, & ſpinalis medulla certis vitiis detineantur, facultas non poterit ſuſcipi in parte affecta. Eſt autem duplex harum viarum vitium; eſt enim vel morbus in mala cōpoſitione, vel in ſoluta vnitate; Intemperies enim non poteſt ſenſum & motum in parte aliqua auferre, calida enim ad motum potius confert, & ſenſum magis exquiſitum reddit, frigida autem poteſt ſtuporem partis facere, ſed niſi ratione intenſi frigoris viæ anguſtētur, nunquam fiet paralyſis; Cōſtat igitur prodire paralyſin vel ab anguſtia, vel à ſoluta vnitate: Soluta autē vnitas vel eſt in ſpinali medulla, vel in neruo alicuius partis determinatæ: Vbicunque autem fuerit, ſi paralyſis fieri debet, neruus ex toto ſolu debet, ac totus abſcindi, & ſi hic neruus ſolutu fuerit in parte aliqua, pars illa paralyticabitur, ſi in ſpinali medulla, partes omnes ſubiectæ corripientur paralyſi. Quantum ad anguſtiam, quæ cauſat paralyſin, hæc vel eſt compreſſio, ob qu aut à tumore frigido, aut ab aliqua inflammatione prohibetur motus ſpirituum, ſecundu neruos tumori comprimenti ſubiectos: vel anguſtia illa in obſtructione conſiſtit, & tunc fiet materia potiſſimum frigida, pituitoſa aut melancolica, peccante tum in copia, tum in craſſitie & viſciditate, vt quanto copioſior, craſſior & viſcidior fuerit, tanto paralyſis futura ſit diuturnior

turnior. Ex his cauſis differentiæ emergent, & ſigna, & indicationes. Quod ad prognoſticon, curatio ſemper difficile habetur non quod paralyſis lethalis eſt, ſed quod ſemper eſt morbus contumax, qui toto etiam vitæ durat tempore. Si vero in paralyſi præter modum etiam ſenſus auferatur, difficilior erit curatio; Et quo plures partes corripientur paralyſi, eo cura etiam erit difficilior: Si propter ſolutam vnitatem & nerui diſſectionem paralyſis fiat, hæc prorſus erit incurabilis: Neruus enim diſſectus coaleſcere amplius non poteſt; Si fiat ab obſtructione, ſi hæc inter initia recte tractetur, ſalutis ſpem polliceri poteſt, non enim eſt impoſſibile, & materiæ copiam euacuare, & eiuſdem craſſitiem attenuare, & lentorem detergere. In progreſſu vero, ſi materia in parte læſa adeo fuerit infixa & impacta, vt tophoſa ſit reddita, hæc procul dubio medicamentis vix cedet: Si vero Paralyſis facta fuerit propter compreſſionem, & hanc factam à ligaturis, hæc facile etiam ſine medicamentis tollitur, nam vinculis ablatis ſponte cedit: Si à laxatione vertebrarum, propter contuſionem & ictum fiat, aduertendũ pro prognoſtico, an hæc Paralyſis ſtatim & illico ſit conſecuta ad ictum & percuſſionem, vel ſenſim & longo tempore; ſi illico ſubſecuta fuerit, indicium erit, neruos maxime attritos eſſe, & materiam copioſe & cũ impetu in partẽ lęſam decubuiſſe, vt fere impoſſibile ſit talem paralyſin auferre; ſi vero nõ illico

poſt

poſt ictum ſuperuenit, ſed ſenſim & lõgo temporis interuallo, nerui non ita erunt læſi, neque materia tam confertim procubuit in dictas partes, quin ſalus non ſit ſperanda: ſi ſit à denſitate Paralyſis, quæ ſit cauſata à frigore externo, ab ambiente gelido, non magno auferetur negotio, ideo *Gal.* 4. *de locis aff.* 4. calorificis medicamẽtis quendam ſanauit, cui lotium & fœces aluo inuolũtariæ exibant, propter paralyſin & reſolutionẽ prodeuntem à cauſa illa frigida: Tandem ſi fiat paralyſis ob morbos viarum, pro ratione cauſarum facientium anguſtias & obſtructiones, vario modo erit prædicendum de hac Paralyſi. Videndum igitur, qualibus auxiliis paralyſi occurrendum ſit. Quod ad chirurgiam, ſi adeſt principaliter indicans miſſionẽ ſanguinis, id eſt, plenitudo vel totius vel partis, ſanguis mittendus eſt. Contra: Paralyſis eſt morbus frigidus, dependens ab humore diſtante à natura ſanguinis, ideo purgatione potius quam ſanguinis miſſione curabitur? Reſpondendum, qui paralyſi corripitur ſecundum partem determinatam, poteſt plenitudinem habere in reliquo corpore, ideo *Aetius, Rhaſes, Auicenna* & omnes venam ſecant in paralyſi; ſanguine enim redundante in toto, parti paraliticæ citra detrimentum calorifica auxilia applicare non poſſumus, calidi enim eſt attrahere, ideo niſi præceſſerit ſanguinis miſſio, non poterit curari Paralyſis: Si igitur ſanguis ſit copioſus, ſenſibiliter euacuandus eſt,

dus eſt, ſi parum redundet, inſenſibiliter. Hinc proponit *Auicennas* cucurbitulas, per quas ſenſibilis fit euacuatio, & non ſcarificatas, per quas inſenſibiliter euacuamus. Quantum ſanguinis mittendum ſit, vires indicabunt. Cauteria etiam in præſente affectu non erunt negligenda, cùm à Paulo & Aëtio commendentur. Eſt enim cauterium materia auxilij aſſiduo euacuantis: Quare cauteria locũ non habent in quocunq; morbo, ſed tantum in iis, in quibus materia aſſiduo gignitur, vt niſi aſſiduo expurgetur, poſſit vel malum illud augere, vel aliud de nouo producere. Eſt autem Paralyſis morbus valde contumax ac diuturnus; poteſt enim aſſiduo foueri à parte hanc materiam generante, cui niſi occurramus auxilio aſſiduo euacuante, nõ poterimus aliquid ſalutis ſperare: Cauterium autem vel gratia curationis, vel gratia præſeruationis adminiſtratur; ſi gratia curationis, debet affigi parti, quæ proxima ſit membro generanti materiam, ſic enim deriuando euacuat, vt: Si Paralyſis ſit in crure, & prodeat à materia in cerebro genita, debet in tibia poni cauterium, vt materia intercipiatur; ſi vero ſcopus eſt, portionem illius materiæ, quæ in crus decumbit, reuellere, gratia reuulſionis in altero crure fonticulus adminiſtretur; neque obſtat quod dicunt, reuulſionem fieri vel ratione caloris vel doloris; poteſt enim ſine his etiam fieri reuulſio, nam ſi quis corripiatur inflammatione tibiæ, & huic ſuperueniat copioſus ſanguis

è nari-

è naribus, is ab illa inflammatione ſanabitur, & ſanatio fiet per reuulſionem à parte oppoſita; Et hæc reuulſio fiet ſine dolore & calore: Reuulſio autem quæ fit arte, non à natura, fit per dolorem & calorem, vnde cauteria non poſſunt adminiſtrari ſine dolore, ratione cuius fit attractio, & quamuis dolor non ſit aſſiduus (hoc enim non eſt neceſſarium) tamen ſatis eſt dolorem inferre, dum fiunt, vt ratione huius natura incipiat tranſmittere materiam in locum doloroſum; dum enim natura cœpit ratione doloris euacuare per illam partem, continuat motum quē cœpit, & ortum habuit à dolore, nō ſecus ac ſi quis proiiciat pilam, initium huius motus eſt à manu, ipſa vero pila ſine aſſiduo contactu & nouo impulſu mouetur ad ſuum terminū: Idem præſtat natura, cum habuit impulſum ratione doloris, cōtinuat ſuum motum. Quod ad pharmaciam, primo leniemus *melle roſato, vel hiera vel electuario lenitiuo*: Pro præparantibus eſt *ſyr. de iua, de ſtechade, de hyſſopo*: Sic pro purgantibus in pituita purgemus *carthamo, agarico, pillulis cochiis*; in melancholia, *pillulis cochiis* præparatis cum *helleboro, ſena, conf. hamech.* &c. Quantum ad localia, hæc vel reſpiciunt partē læſam, vel partem generantem humorem, qui eſt cauſa paralyſeos, & quia paralyſis vt plurimum fit à pituita, ſi gignatur à ventriculo frigidiore, alterantia calida conferent, vt ſunt: *Aquæ thermales, decoctum Guaiaci, ius galli*: Exterius cum fructu applicatur *terebinthina*, & alia re-

alia reſoluentia, quibus tamen ſemper mollientia admiſcēda ſunt, ne materia reddatur tophoſa & incurabilis; vt ſunt *ol. chamomelinum, lumbricorum, vulpinum, adeps ex vitulo, &c.*

Mercurialis hic quærit, cum ſcribat *Fernelius* ex tertiana febre paralyſin aliquando fieri, quomodo id fieri poſſit? Reſpondet id non alia ratione fieri, niſi quod à bile colliquatur pituita, quæ à bile quaſi vehiculo in neruos deducta paralyſin efficit. Quod autem ex colicis paſſionibus non raro fiat paralyſis, id quod experientia teſtatur, huius rei tres rationes adfert. I. Quod natura conſueuit humores, quos à capite ad inteſtina mittebat, ab inteſtinis ad neruos deflectere & quodāmodo deriuare, ita vt cum dolor colicus non foueatur à materia defluente, ſponte ſoluatur, & loco eius ſuboriatur paralyſis. II. Quod vt dicebat *Hipp.* natura prudentiſſima ac doctiſſima eſt, vnde ſæpe arcanas reperit vias, quas ingenium humanum excogitare non poteſt, vt non ſit impoſſibile exiſtimare, ſi etiam materiam ab inteſtinis immediate deriuet ad neruos. III. Natura humores in inteſtinis contentos ad cutim propellere poteſt, vbi cum nō poſſint difflari, cum inde exire nequeant, imbibuntur neruis, atq; inde fit paralyſis. Quod ad curationem, in lenienda aluo nō vtendum eſt caſſia, quia nimis eſt humida, ob id ab ea abſtinendum, & loco huius *melle roſato* vtendum eſt. Poſt alterantia & purgantia decoctum ligni conferet, vt:

℞ Sarſæparillæ, ℥ ij. *cort. ligni,* ℥ j. *ligni Guaiaci,* ℥ iij.

Infundantur omnia ſ. a. *in* ℔. vj. *aquæ,* bulliant ad medietatis conſumptionem, & in fine adde: *Fol. iuæ, ſatureiæ, betonicæ, ſtechadis, ana* m. j.

Colentur, ac de his, ſingulis horis matutinis capiat ℥ viij. vel IX. plus minuſue.

℞ Lignum, corticem & ſarſam prædicta, infunde ℔. iij. bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, colentur, & colatura ſeruetur pro potu quotidiano. Conferet etiam tale linimentum pro parte paralytica.

℞ Ol. vulpini, coſtini, ana ℥ ij. *ſinapi, pyrethri, diptami, ana* ℈ j. *aq. vitæ,* ℥ j. *ceræ, q. ſ.* f. Linimentum.

Conuulſionis ſiue Spaſmi Catholica.

Vide Gal. lib. de palpitatione cap. vltimo: 2. de cauſ. ſympt. 1. & 2. 5. Aphoriſm. 1. & 13. 6. Aphor. 13. & 12. Methodi vltimo. Hippoc. 2. Apho 26. 3. Apho. 25. 4. Apho. 57. & 66. &

ACTIO animalis deprauata, conuulſio & ſpaſmus dicitur, & eſt illud vitium, in quo membra ad ſuam originem præter voluntatis imperium contrahuntur, & hæc conuulſio duplex eſt: Altera quæ fit neruo affecto ex morbo aliquo, quæ propria & exquiſita dicitur; altera contingit non ob morbum nerui, ſed ob cauſam expultricem, vt contrahatur pro expulſione materiæ, in qua conuulſione neruus integer eſt, & hæc ſpuria & notha dicitur. De vtraque hic agemus, de qua vide *Gal. 12. Meth. vlt. 6. Aph. 1. 5. Aph. 13. & 2. de ſympt. cau. 1. & lib. de Tremore, conuulſione & palpitatione.* Forma autem conuulſionis eſt motus deprauatus, ad differentiam ablati,

qualis

qualis eſt in paralyſi, & ad differentiam motus debilitati, qualis eſt in ſtupore. Conſiſtit autem hic motus deprauatus in contractione neruorum ad propriam originem, ad differentiam illius motus muſculorum, quãdo mouent membrum, vel tendendo vel extendendo vel ad latera trahendo, quorum motuum nullus conuulſio dicitur. Cum autem hic motus deprauatus in contractione membri conſiſtat, hæc membri contractio non eſt voluntaria ſed violenta & inuita. Locus affectus modo eſt totum corpus, modo pars determinata. Si totum corpus, fit conuulſio, quæ Tetanos dicitur, in qua patiens conqueritur ſecundum totum corpus, & ſecundum vtramque partem ceruicis tum anteriorem tum poſteriorem, vt neque annuere neque renuere poſſit, ſed rigidus ac diſtentus permaneat: Datur etiam conuulſio totum corpus occupans, ſecundum quam corpus circa anteriorem partem flectitur, & hæc fit antrorſum, ac dicitur Emproſtotonos; vel fit hæc contractio ad partem poſteriorem, & vocatur Opiſtotonos, in qua totum corpus verſus tergum flectitur. Si vero non totum corpus, ſed determinata aliqua pars conuellitur, in vnaquaque parte reperiuntur: Facultas, muſculus ac totum membrum: Ex his quædam concurrunt in conuulſione partis paſſiue, & habent rationem ſubiecti patientis, & nihil ſunt aliud, quam membrum ipſum affectum: Quædam concurrunt

67. & 68. 5. Aphor. 1. & 2 & 3. & 4. & 5. & 17. & 20 & 22. & 25. & 51. & 66. & 71. 7 Aph. 9 & 10 & 17. & 18. & 26. & 28.

actiue, & facultas membri & muſculus ipſius; facultas quidem tanquam agens principale, muſculus vero tanquam motor inſtrumentarius: Membrum igitur dum mouetur, vel mouetur ſecundum naturam, vel præter naturam; ſecundum naturã, quando muſculus contrahit membrum virtute nerui, voluntate imperante, vt ad libitum membrum contrahatur & extendatur, & hic eſt motus membri naturalis. In conuulſione autem membrum mouetur præter naturam, & præter voluntatẽ ad ſuam mouetur originem, quare in conuulſione neceſſario afficitur neruus, & ſic diſtinguitur à Tremore, in quo adeſt voluntas, quæ tentat membrũ attollere. Cauſa conuulſionis effectrix ex *Gal.* habetur *l.c.* Cum enim conuulſio ſit motus deprauatus, hic deprauari poteſt, facultate vel labefactata vel impedita: Hæc autem labefactatur, quando neruus morbo aliquo detinetur; impeditur autẽ, quando morbus non eſt in neruo, ſed facultas potius, irritatur ab aliqua materia, propter quam irritationem ipſa contrahitur, & ſimul membrum ipſum in ſuam originem contrahit. Quis igitur eſt morbus, quo neruus afficitur, & quæ eſt cauſa irritans, vt membrum conuellatur citra morbum nerui? Quod ad nerui morbum, eſt morbus in magnitudine tum aucta tum diminuta & diminuta quidem tum penes nerui longitudinem, tum penes illius latitudinem. Declaro Dum neruus partis repletur, ſecundum latitudi-

nem au-

nem augetur propter repletionem, & quanto magis augetur neruis in latitudine, tanto magis diminuitur in longitudine, & ſic fit contractio membri in propriam originem, & dabat *Gal.l.c.* exemplum de chordis teſtudinis, quæ ob copioſam humiditatem intumeſcunt, & augentur in latitudine, ſecundum longitudinem diminuuntur, & ſi vel ſoli vel igni exponantur à ſiccitate illa contrahuntur, &c. Quod ad cauſas autẽ neruum replentes, cauſa erit humor, modo ſanguineus modo pituitoſus modo melancholicus: Horum enim humorum quilibet, dum copia in neruo redundat, neruum ipſum in magnitudinem attollet, & ita in cauſa eſt, conuulſionis ex repletione prodeuntis. Cauſa vero conuulſionis ex inanitione eſt cauſa calefaciens & exſiccans, tum interna tum externa. Iſtæ autem cauſæ calefacientes, dum exſiccant neruos, vel ſenſim vel cõfertim inanitionem faciunt: Si ſenſim, membrum non conuellitur; hinc eſt quod in febre Hectica, genus omne neruoſum exſiccatum eſt & inanitum, & tamen tunc partes non conuelluntur, quia cauſa illa ſenſim exſiccabit partes illas: At ſi confertim fiat exſiccatio illa, tunc proculdubio conuulſionem faciet. Quod igitur ad cauſas internas, facientes inanitionem & exſiccationem, erunt morbi calidi & ſicci confertim agentes, ſiue totum corpus occupent, ſiue partem: Talis conuulſio fit à vigiliis immoderatis, in phrenitide, in febribus vehementibus & vio-

lenter exſiccantibus. Quod ad cauſas, quæ morbum nerui non faciunt, ſed facultatem potius irritant, hæc eſt materia vel vaporoſa vel corpulenta, & quæcunque illa ſit, peccare poteſt, vel per qualitates manifeſtas vel per occultas: Si per manifeſtas, materia irritans debet eſſe actiua, cuiuſmodi eſt calida & ſicca, qualis eſt bilioſa, hæc & acrimonia ſui irritare poteſt, & primis ſimul qualitatibus neruos inanire: Si hæc materia ſit paſſiua, frigiditas etiam poterit cauſare conuulſionem denſando & prohibēdo, quo minus materia in neruo collecta expelli poſſit, vnde ex hoc nixu facultas contrahitur, & membrum cōuellitur. Si fuerit materia flatulenta, hæc pariter peccabit vel manifeſtis qualitatibus vel occultis; manifeſtis, vt cum ſæpe fit conuulſio in digitis & cruribus nocturno tempore, quæ tamen ſola frictione euaneſcit: Si occulta adſit qualitas, hæc poteſt eſſe venefica, vt eſt vapor procedēs à vermibus, vnde in pueris propter vermes ſæpe fit conuulſio, quia à vermibus vapor quidam adſcendit veneficus, qui cum ſit contrarius expultrici, eſt in cauſa, vt pars conuellatur; vel à ſemine putreſcente in vtero; vnde fœminæ facillime conuulſionibus corripiuntur: Fit etiam à ſumptione hellebori albi, & à cauſa venefica prodeunte à morſu ſcorpionis, vel alterius animalis venenati: Nonnunquam etiam conuulſio fit ex ebrietate & cauſis ſimilibus. Ex his dictis facillime ſumuntur differentiæ, ſigna & indicationes

Quod

Quod ad prognoſticon, conſtat, quod conuulſio occupans totum corpus, deterior eſt ea, quæ tantum partem determinatam detinet; & inter cõuulſiones totius corporis peſſima eſt quæ Tetanos dicitur, quia hæc occupat muſculos ceruicis tum anteriores tum poſteriores, eſt enim hæc conuulſio morbus acutiſſimus, quæ etiam quarta die interficit, quod ſi quartam pertranſierit, ſalutis ſpes affulgebit. Si conuulſio prodeat ab inanitione, eſt periculoſa, vt raro poſſit ſanari, niſi in principio, ſicut etiã febris Hectica: Conuulſio poſt phrenitidem lethalis eſt, non tamen vndique deſperata: Si ex ſuperflua euacuatione aliqua, vix tolli poterit, quia in hac virtus admodum languet, *Galeno teſte* 12. *Meth. vltimo, & 5. Apho.3.* Si fit à ſoluta vnitate, vt à vulnere, vix poteſt ſalus polliceri, quapropter *Hipp.7. Aph.*13. dicebat: In vulneribus fortibus Spaſmus aut Tetanos ſuperueniens, malum. Si fiat conuulſio ex repletione, & propter nerui inflammationem, non erit curatio impoſſibilis; ſi ab humore frigido, qualis eſt pituita & melancholia, cum non ſit impoſſibile vtrumque humorem euacuare, facile etiam erit, eiuſmodi conuulſionem tollere, cui ſi febris etiam interueniat, optime ſperandum erit, *teſte Hipp. & Gal.2. Aph.26.* Nam ratione caloris, materia frigida incaleſcit, craſſa inciditur, vt habetur 4. *Aph.*57. A conuulſione, ſi febris ſuperueniat, liberabitur. Si fiat ab inſigni & venefica malignitate, & hæc ſi prodibit à vermi-

bus erit ſanabilis; ſi ab ictu venenoſi animalis, pro veneni ratione vel maiore vel minore vehementia, vario modo pronuntiabitur. Si fiat à ſpiritu, vt in meatibus narium, quia partes illæ ſpiritu replentur, ne homines ſuffocentur, hæc non modo erit lethalis, ſed mortem etiam proximam, ſignificat, ob ſummam virium imbecillitatem.

CVRA: Si fiat conuulſio ex repletione & propter inflammationẽ, huic occurrendum eſt ſanguinis miſſione; ſi alia materia peccauerit, emollienda, attenuanda & digerenda erit: A frigidis deſiſtendum, ne materia lapideſcat; *oleum vulpinum & nardinum* partibus affricetur. Probant decoctum *canis pinguis*, cum quo permiſcenda ſunt digerentia, vt: *ſemina ſeſeleos*; hæc decoquantur in aqua, donec caro eſſe deſinat, præterea ſi ab hoc catulo extrahamus inteſtina, & ventrem eius repleamus cum foliis *betonicæ, iuæ, ſaluiæ, viſci quercini* & ſimilium; decoquatur ad prunas in veru, pinguedo quæ deſtillabit, erit optima inunctio. *Auicennas* probat decoctum eiuſdem canis, ſi ex balneo fiat; habet enim vim laxandi partes contractas, & emolliendi ac attenuandi craſſas: Adeps etiam vulpis, cerui, lupi & eiuſmodi animalium, ꝓ inunctione plurimum confert. Has inunctiones & pinguedines ſi ad emplaſtri formam deduxerimus, reddemus efficaciores; vt:

℞ Ol. Chamomel. lumbricati, ol. vulpin. ana ℔. j. *fol. be-*

fol. betonicæ, ſaluiæ, ariſt.rot. ana m.j. *caſtorei* ℥ iij. *aq.fontis* ℔. iij.

Miſ. f. decoctio ad conſumptionem aq. totius, contuſis contundendis, adde *farinæ fœnugræci q.ſ.* Miſ. f. Emplaſtrum.

In conuulſione ab inanitione: expedit conuulſas partes & totum corpus humectare intus & extra, ſubſtantifice & qualitatiue: Extra conuenient balnea, & omnes pinguedines *gallinæ, vituli, ſuis, ol. amygd. dulc. violarum*, & aliorum quæ humectant: In quem vſum *Auicennas* proponit *balneum ex aqua dulci, alteratum cum maluis, lactuca, violis, nymphæa & altheæ radicibus*. Si conuulſio fiat à qualitate venefica, ratione vermium, occurrendum eſt medicamentis vermes reſpicientibus, qui necantur ab amaris, euacuantur à ſoluentibus. Quod ad ea, quæ ſubſtantifice humectant, conueniunt *cibi humidi, vt ptiſana hordeacea, vel panatella alterata cum amygdalis dulcibus, & ſeminibus melonum*: Potus ſit, *aqua mulſa, non vinum, ne ratione vini materia in partem conuulſam deducatur.*

De tremore & ſtupore.

CVratio nihil diſtat à prioribus, neq; etiam materia, neque locus affectus: Tremor igitur & ſtupor, cum in actione læſa facultatis animalis conſiſtant, hæc actio deprauatur in tremore, diminuitur in ſtupore. Conuulſio fit à materia craſſa, quæ ſecundum ſuperficiem neruoſas partes occupat; Paralyſis fit ab eadem ma-

Tremoris quædam ſpecies eſt ſaltus, πάλμος: Barbaris iectigatio.

teria paulo tamē tenuiore, quæ totam ſubſtantiam neruoſarum partium penetrat: Tremor fit ab eadem materia, ſed non omnino occupante & anguſtāte neruos partis, quia alias motus ablatus non deprauatus eſſet: Stupor vero cum ſit via ad Paralyſin, videtur pendere à materia pauciore, quæ non ita detinet membrum, vt ſit vel ſenſu vel motu priuatum, ſed vtramque actionem diminutam edit; In tremore igitur motus deprauatur, ſenſus manet integer, quia materia magis decumbit in neruos deferentes motum quam ſenſum: In ſtupore ſenſus magis afficitur. Eſt igitur tremor motus deprauatus totius mēbri & naturæ; Duo enim potiſſimum ad tremorem concurrunt: Membrum mobile & natura ſeu facultas motrix: Membrum, cum ſit corpus graue, per internam naturam deorſum tendit; facultas vero illud membrum vi ſua ſurſum attollit, vnde ex hoc duplici motu membri deorſum delati, & facultatis ſurſum attollentis, tremor oritur, vnde pars modo ſurſum, modo deorſum fertur, per hoc diſtinguitur à conuulſione & palpitatione, quia in conuulſione facultas motrix non operatur: At in tremore concurrit facultas cum membro: diſtinguitur etiam à palpitatione, quia palpitatio vitium eſt non totius membri, ſed particulæ illius. Quo ad cauſas effectrices, membrum tremore affectū ſemper moueri non poteſt, vel quia facultas in membrum non tranſmittitur, vel quia non ſuſcipitur: Si
non

non tranſmittitur, hoc contingit, quando facultas eſt exſoluta, vt ex fluxu immoderato, vel quia facultas petit alias partes, vt contingit in inflammatione capitis, in qua ob caloré & dolorem tota facultas in partem læſam trahitur, vt propterea ſæpe contingat, quod ſi inflammatio ſit in parte dextra, tremor fiet in parte ſiniſtra: ſi vero facultas non ſuſcipitur; contingit hoc propter ſemianguſtiam viarum, ad differẽtiam Paralyſeos, in qua facultas non ſuſcipitur, quia viæ ſunt anguſtatæ, vnde Paralyſis conſiſtit in ablatione motus: at in tremore viæ ſunt ſemianguſtatæ, ideo tremor conſiſtit in motu potius deprauato. Hinc differentiæ tremoris facile cognoſcuntur; ſigna oculis conſpiciuntur: Indicationes eædem ſunt quæ in Paralyſi, eſt enim tremor via ad Paralyſin. Cura etiam prorſus eadem eſt. Ex *Mercuriali* tremor in apoplexia & lethargo pernicioſiſſ. eſt: *Auenzoar* ſcribit, *Caput leporis in aq. cum oleo & ſale coctum*, atq; à tremulis manducatum tremorem ſoluere: Idẽ de cerebro leporis intelligendum eſt. Conferet etiam *oleum de caſtoreo & euphorbio, nuchæ & neruis illitum.*

De tortura oris: ſpaſmo cynico, conuulſione canina.

HIc affectus quibuſdam eſt riſus Sardonius: Eſt quandoque ſpecies paralyſeos, quandoque conuulſionis. Si enim, quod neruis occurrit præter naturam, & muſculis faciei potiſſi-

mum, tale ſit, vt vi eius muſculi faciei contrahantur, fiet conuulſio: Si iidem muſculi relaxentur, fiet Paralyſis, & in vtroque vitio, oris tortura continget, quæ nihil eſt aliud, niſi figura deprauata vel vitiata ipſius faciei, vt habet *Gal.4.de l.aff.2.lib.de cauſ.morb.7.* quæ figura non eſt morbus, ſed ſymptoma, quod conſiſtit in obiecto ſenſibili communi, figura enim deprauata eſt, obiectum commune viſus & tactus. Locus affectus eſt facies ipſa, quæ aliam figuram repræſentat: Afficitur autem facies ſecundum muſculos oris, quorum actio deprauata eſt: Cauſa vel eſt Conuulſio vel Paralyſis, quæ cum morbos efficiant in mala compoſitione, effectrix cauſa torturæ oris, erit morbus in mala compoſitione, nō quidem formaliter, ſic enim ſymptoma eſt, ſed effectiue. Etſi antem tortura ſit à conuulſione & paralyſi, tamen non vtriuſque torturæ idem erit locus affectus; Nam ſi prodeat à conuulſione, ſedes affecta erit pars vitiata; ſi vero fiat ex Paralyſi, in hac ſedes affecta erit pars integra, ita vt ſi pars diſtorta ſiniſtra fuerit, & hæc à conuulſione prodeat, eadem etiam erit pars affecta, quia ob conuulſionem fit cōtractio ſecundum partem læſam: At ſi oris tortura ſit ſecundum partem ſiniſtram, ſed ex paralyſi prodeat, tunc ſedes affecta erit pars oppoſita pars dextra, quia in tali tortura oris, muſculi partis dextræ ſunt relaxati, non contrahuntur ad ſui principium. Et hæ ſunt differentiæ torturæ oris. An autem fiat e

fiat ex Paralyſi, cognoſcetur, ſi oris tortura ſit ſecundum partem dextram, & fiat à conuulſione, aderit dolor; ſi contrahatur pars ſana, non ob id remouebitur oris tortura, quia conuulſio eſt, vbi tortura non adeſt: Si à paralyſi, nullus dolor aderit, & ſi pars ſana cõtrahatur, oris etiam tortura remouebitur. Quod ad indicationes & remediorum materias, has in loco de Conuulſione & Paralyſi requires.

Exempla curationum Italica.

De muliere laborante Paralyſi, & ſimul etiam conuulſione pedum: Conſilium Oddi.

HÆc mulier afficiebatur reſolutione & cõtractione neruorum: Reſolutio ſeu Paralyſis eſt ſymptoma in læſa actione, eſtq; priuatio motus, quandoque etiam ſenſus; Contractio neruorum eſt motus deprauatus, quando materia in neruis imbibitur, & nerui cõtrahunt muſculos. Huius contractionis cauſa eſt, intemperies, vel humida vel ſicca, *teſte Hipp. repletio vel inanitio*: procul dubio hæc noſtra intemperie humida afficiebatur, non enim febris præceſſit, non vſa eſt exercitiis, nõ eſt emaciata, quæ poſſent teſtari ſiccitatem: Cauſa eſt debilitas natiui caloris in partibus illis. Statuo igitur, intemperiem fuiſſe frigidam cum fluxu materiæ frigidæ, ſiquidem corpus habemus plethoricũ. Sed dubium

bium eſt, quomodo adſit Contractio & Paralyſis ſimul, cum contrariorum rationem habere videantur. Paralyſis enim eſt motus abolitus: Contractio vero eſt motus deprauatus. Huic accedit, quod ex *Hipp.* conuulſio fit cum dolore, ſed hic nullus eſt dolor: Conuulſio præterea fit ex materia craſſa, quæ adhæret neruis: Paralyſis vero fit à materia imbibita neruis. Conſtat autem laborare vtraque affectione, non tamen vno tempore, ſed diuerſis: Dico igitur, primum adfuiſſe Paralyſin, poſtea vero accedente maiore humiditate, acceſſit etiam contractio: Dolor non ſentiebatur ab ægra, quia ſubito contractio non eſt facta, ſed ſenſim & paulatim, eaque erat exigua non intenſa: Concludendum igitur partes affici humida & frigida intemperie cum materia eiuſdem generis. Credo quod iſtæ materiæ etiam aliunde confluant, non quidem ab vtero, quia menſes conuenienter fluunt, fiunt etiam bonæ coctiones, vt nō dicendum ſit, partem aliquā læſam eſſe, ſed quia ocio fruitur perpetuo, non mirum inde aliqua excrementa cumulari, quæ à fortioribus membris ad imbecilliora & læſa demandantur: Indicationes inſurgunt, vt proſpiciamus toti, ne excrementa progignat: Partes euacuatæ roborandæ ſunt, ne recipiant: Quia autem morbus diu perſeuerauit, vltra octennium, & intemperies eſt frigida, difficilem curam futuram pronunciaui, ſed quia erat iuuencula & robuſta ſatis, ſperabam ſaltē aliquid.

Primum

Primum itaque euacuandum erat corpus: Paulus in diſpoſitionibus talibus, in Conuulſione & Paralyſi voluit mittendum eſſe ſanguinem: Arabes contradicunt. Cum enim morbi hi ſint frigidi, ex venæ ſectione magis infrigidabitur corpus: *Galenus* autem vult, quod ſtantibus ſcopis mittendus ſit ſanguis, vt reuulſionẽ moliamur: Vnde 1. ad Glauconem dicebat, quod ſecare poſſumus venam, ſi adſint ſcopi mittendi ſanguinis: ſi fluxus adſit materiæ, ſi corpus ſit plethoricum, ſi vires conſtent: In præſentia cum corpus habeamus quadratum & robuſtum, fluxus etiam foueat malum, venam ſecandam eſſe puto. Præparamus corpus cum diſſecantibus, attenuantibus humores viſcidos, & craſſos: Hinc ſunt *ſyr. de iua, de ſtechade, de calamentho, de hyſſopo, mel roſaceum*, quia incidit, cum *decocto ſaluiæ, betonicæ, iuæ, maioranæ.* Præparata materia purgabitur *melle roſ. ſol. ad* ℥ iij. *cum Elect. diaphœn.* ℥ ij. Conuenit etiam *Elect. diaphœn.* ℥ ß. *Elect. etiam Indum. & pill.* exempli gratia:

℞ *Pill. de ſagapeno, Indarum, ana* ℈ j. ß. *agarici trochiſc.* ℈ j. Miſ. f. pill. IX.

Membra vngenda cum *oleis diſcutientibus & reſoluentibus, & corroborantibus, Ol. de coſto, de euphorbio, chamomel. anethino*; Ne autem materia imbibita iſtis calidioribus magis incraſſeſcat, conſumptis partibus tenuioribus emolliẽtia reſoluentibus miſcenda, vt ſunt gummi & olea alias recenſita: Balnea quinque modis adhibentur, vel

tur, vel in potu, vel in fomentis, vel in ſtuphis, vel in ſtillicidiis, vel in linitione: In potu non adhiberem, quia iſta non poteſt ſe exercere & obambulare. In ſtuphis debetne collocari? Sed cõuenientes ſane eſſent; ſed quia etiam requirunt aliud, & periculum ſit, ne partes tenues conſumantur, & relinquantur craſſæ; Ideo fomenti inſtar ipſas thermas primo applicandas cenſeo: Lutum *D. Bartholomæi* hoc habet, vt accendatur, vnde obtinet aliquid bituminis, ſalis & ſulphuris, reſoluit igitur & emollit, vnde in noſtro caſu maxime conueniet: Interim cũ hæc fiunt, debemus ipſam inũgere *oleis prædictis*: Ego duobus vtor: Vnum conficitur hoc modo: Accipio

Terebinth. ℔ j. ß. *hederæ* ℔ j. *vermicis* ℥ j. *mellis deſpum.* ℥ ij. *ſalis* ℥ j. Per alembicum deſtillantur, & oleum inungitur.

Alterum hoc pacto fit: Accipio

Nucis moſchatæ ℥ ij. *thuris, therebinth.* ℥ iij. *chamepythis, centaureæ, iuæ* m. j.

Infundo per 24. horas in *vino Maluatico*, & deſtillo oleum, quod maxime reſoluit.

D. Bottonus.

De Germano Mercatore laborante ex Paralyſi, conſilium Italicum.

CLariſſimi viri Nobilis, hic vir conqueritur de imbecillitate crurum, cum aliquo dolore & vẽtriculi imbecillitate ac difficultate anhelitus; cum motus crurum ſit valde labefactatus, neceſſe eſt etiam facultatem eſſe debilem: ſi

initium

initium horum affectuum contemplemur, non puto facultatem principaliter eſſe læſam; impedimentum autem potiſſimum prouenit ratione materiæ, quæ occupat dictas partes: Puto autem materiam peccare & vapores, quia dum eas partes calidas tenet, mitigatur dolor: & corpulentum, hoc eſt, humorem pituitoſum, qui ſua frigiditate efficit ſenſum illum frigiditatis, & dolorem pungitiuum & acutum. Qui etſi fieri ſoleat in pleriſque à bile, nonnunquam tamen efficit pituita, quoniam & frigida mordacia ſunt, *teſte Hipp.* peccare autẽ materiam frigidam oſtendit ſenſus frigiditatis; Non gignitur hæc materia in illis partibus, ſed potius à parte alia fluit, videlicet ventriculo, qui cum ſit labefactatus ob intemperiem frigidam & humidam, fit vt cibus non vertatur in optimum chylum, ſed multiplicantur humores pituitoſi, vnde ad partes extraneas miſſi hunc dolorem efficiunt. Nec ſolum à ventriculo materia illa mittitur, quin non etiam à parte affecta attrahatur ratione doloris quem ipſe percipit: Eadem materia communicata pulmonibus, vias illorum obſtruens poteſt difficultatem anhelitus cauſare.

CVRA. Quantum ad imbecillitatem crurum & dolorem, procul dubio materia cauſans hunc dolorem erit euacuanda; ratione materiæ flatulentæ materiis euacuantibus inſenſibiliter; ratione humoroſæ, ſenſibiliter; ſed quia adeſt totius plenitudo, totũ prius erit expurgandum;

deinde

deinde ad localia deſcendendum, roborando prædictas partes; pro leniente medicaměto iam exhibuimus *mel. roſat. ſolut. permixtum cum ſyr. roſ. ſolut.* Syrupi præparantes erunt merito ventriculi *ſyr. de betonica*; merito pectoris *ſyr. de liquiritia*; merito inuncturarũ *ſyr. de iua.* Poſtquam tres ſyrupos ſumpſerit, ſanguis erit mittendus è vena iecoraria. Purgans parabitur ex rhabarbara agarici infuſione, additis *manna & diaphœnico*: Localia probantur ratione ventriculi, vt membri mandantis, *aquæ thermales*, quæ calefaciunt exſiccantque; præterea placeret, vt acciperet *decoctum Guaiaci permixtum ſarſa*: Poterit autem aſſumere per tot dies, quot affectus ipſe requiret; & puto, quod ex hoc decocto omnino reſtituetur; Extra adhibeantur vitracea, quæ mirifice probantur, quoniam indigemus & calfactione & robore; vel loco horum lutum, quod reſoluendi vim habet, vt S. Petri. *Terebinthus* laudatur præparatus & lotus cum decocto *iuæ*, *betonicæ*, *ſaluiæ*; Item difficultas anhelitus ad prædicta remedia auferetur. Vnde in decocto Guaiaci poterunt incoqui pectoralia, *paſſula, liquiritia, epatica*; ratione iecoris calidioris. Victus non his medicamentis reſpondeat, & vino omnino abſtineat, quoniam in doloribus articulorum quandoque fit, vt ægri abſtinentes à vino ſolo hoc remedio reſtituantur, quoniam vinum eſt vehiculum materiarum: Poteſt potus parari ex aqua cum coriandro.

D. Mercurialis. Etſi excellentiſ. viri, complura vitiorũ, quibus vir hic turbatur, genera ſunt: Omnia tamen videntur referenda ad genus actionum animalium; quarum aliæ deprauatæ ſunt, aliæ diminutæ: Deprauatur actio manuum propter tremorem, diminuitur actio crurum ob motum imminutum: Eſt etiam actio diminuta; actio illa thoracis; Sum eius ſententiæ, eas actiones læſas ob id, quod ea facultas nõ poterit mitti à principio, quæ requiritur ad actiones obeundas. Quare opinor hos omnes motus diminutos eſſe, quod non mittatur integra facultas, vnde fit vt brachia priuata facultate magis valeant ad mouendum ſe naturali motu, id eſt, deorſum, ratione grauitatis. Propterea exiſtimo fieri, cum facultas non integra mittatur ad thoracem, efficiatur ea anhelitus difficultas; eadem facultas cum non mittatur integre ad crura, non poſſunt. Qui fit vt in cruribus non ſit tremor, cum longinquiora ſint à fonte virtutis ſeu facultatis? Ea eſt ratio, quod cum crura debuerint eſſe ſuſtentamenta totius corporis, maius robur etiam vt ſortirentur neceſſe fuit, & maiorẽ craſſitiem, vnde fit vt ſuo natiuo robore magis queant reſiſtere iniuriis & actioni ſufficere. Cauſa ob quã ſit, vt facultas à cerebro non mittatur in ea copia, in qua deberet, eſt obſtructio facta in principio ſpinalis medullæ. Quomodo autem impedita eſt hæc via? A materia corpulenta (quia affectus hic diuturnus eſt) frigida & craſſa. Hæc au-

tem gignitur in ipſo cerebro ob coctionem eius læſam, quæ vel læditur ob vitium facultatis, vel ratione obiecti. Inclino autem in eam ſententiam, hanc materiam gigni ob vitium obiecti, id eſt, eius materiæ, quæ amandatur ad cerebrum per eius nutritionem, quæ quidem non alia eſt, quam pituitoſa, quæ nunc à capite attrahitur, vel traſmittitur ab epate: Quamobrem cum ſic ſe habeat res, obſtructio tollenda erit, materiam eam impactam diſſipando; ventriculus igitur calefaciendus ac ſiccandus, & partes imbecillæ roborandæ ac priſtino tenori reſtituendæ.

CVRA. Sanguis non mittendus, quia antea miſſus eſt in Germania & in copia magna. De fonticulis puto, ſi illi horum vſus conferre poterit, infigendos eſſe circa nucham. Corpus exquiſitiſſime expurgandum, non quidem ſemel ſed bis, inprimis totum, deinde & caput per maſticatoria, quod parabitur ex *maſtiche, pyretro, betonica, nigella*: Sternutatorium fit ex iiſdem. Propoſitæ fuerunt aquæ thermales, quibus maxime fi do, tum potæ tum in lauacro, tum per ſtillicidi adhibitæ: Illud etiam amplector vt vtatur decocto *ligni Guaiaci*, & in loco calido, vbi poſſit ſudare: Pillulam ante decoctum aſſumat ex *betonca, cortice Guaiaci & caſtoreo* paratam. Prætere vſum magnorum antidotorum, quæ maxim proſunt. Laudatur terebinthus parata, vt dictu eſt, à viro excellentiſſimo. Ventriculo f. inu ctiones, cerata, victus ratio omnibus correſpo

dea

deat. A vino abſtineat, & vtatur aqua, cui incocta ſit *betonica.*

D. Capouaccius. Ampliſſime Conſeſſus, conſtat de quibus conqueritur patiens noſter, quia querelæ ſunt de tremore manuum paruo, de anhelitus difficultate, quæ tamen perpetua nõ eſt: Conqueritur de dolore, & grauitate ventriculi, de imbecillitate cruris, ita tamen vt maior ſentiatur læſio in dextro quam in ſiniſtro: His adiungitur ſenſus doloris pungitiui, & frigiditatis; procul dubio huius læſionis actionis animalis alia cauſa non eſt ſtatuendo, quam fruſtratio eius: Dictum ſæpe eſt, actionem lædi vel ob læſam facultatem communem, vel determinatam: Sum huius ſententiæ, læſam eſſe animalem functionem ob fruſtrationem facultatis & communis & determinatæ: Per communem facultatem intelligo, quoties morbi occurrunt crebri & diuturni: In præſentia nõ læditur actio animalis ob morbos cerebri, ſed ob morbum diuturnum; Puto autem morbum eſſe in principio ſpinalis medullæ, propter obſtructionem, vnde affecta ſunt brachia, & imbecillitas facta ſecundum vtrumque crus. Placet autem ratio allata, cur pedes non temere conſpiciantur. Vereor autem ne etiam ſit obſtructio neruorum facta, in regione oſſis ſacri: Magis autẽ afficitur ſecundum vnum crus, quam alterum, ob læſam facultatem determinatam; nam ſi communis læderetur facultas, æqualiter, vnum crus æqualiter etiam afficere-

tur. Opinor autem obſtructionem factā ſolum in neruis, non in venis & arteriis, quia florido colore omnino apparet, & q. nullo detineretur morbo: Quoad anhelitus difficultatem: Si fieret ob illam obſtructionem, perpetua eſſet, eſſet vniformis, vnde portio aliqua pituitoſæ materiæ interdum ad pulmones mittitur, quæ efficit eam anhelitus difficultatem. Grauitas ventriculi oboritur ob eius intemperiem frigidam & humidam, vnde humores conſimiles generantur: Principium ſpinalis medullæ obſtruitur à materia miſſa à capite in modum forte alicuius compreſſionis ab aere frigidiore externo factæ: Sed quia bene habet ſecundum caput, habet ſomnos nequaquam profundos; credo à capite non adeo impartiri illam materiam. Vnde factum, v etiam fere in meliorem ſtatum ſine omni medela ſecundum eam partem ſit traductus; ſed expreſſam eſſe materiam eam à frigiditate ex cerebro: Huius autem materiæ cauſa eſt ventriculu frigidior generans eam.

CVRA. Materiæ pituitoſæ euacuandæ, calefaciendæ, attenuandæ & detergendæ ſunt; partes roborandæ: Ventriculus ſuo tono reſtitu debet ad calidum & ſiccum: Sum eius ſententiæ nō eſſe ſanguinem euacuandum, quoniam materiæ potius ſunt pituitoſæ, & ipſi prius copioſ eſt miſſus: Optimum foret merito tremoris manuum affigere. Occipiti cauterium, & quide ſetaceum magis probo in loco ſacri oſſis; pri

tam

tamen alia experiunda; Materia præparanda iis ſyrupis propoſitis, ſed probo maxime, vt, cum, opus ſit, iterata purgatione inprimis vteremur, præparantibus in conſiſtenti forma, ob difficilem paſſionem materiæ peccantis: Vnde excogitatæ à *Galeno ſpecies hieræ*, quas in præſentia maxime laudo, in quantitate ʒ j. alternis diebus vſurpando modo has ſpecies, modo *ſyrupos prædictos*: Aſcenderem etiam ad *mel ſcylliticum*; Probo *diatrion pipereon, diacalamenth.* quod & præparat & alterat: Purgabitur *agarico. pill. cochiis.* Vtrum caput expurgandum ſit quæritur? Credo nos non egere, quia caput non adeo repletum eſt: Poterit tamen aliquantiſper expurgari, per nares & per os etiam: Expeditne vti *thermalibus aquis*? Quantum ad aquas, niſi conſtitutio ſit pluuioſa, puto tempore frigidiore has eſſe efficaciores, quoniam tunc concentratur in terra calor: Et experientia teſtatur, eas aquas etiam frigidiſſimo tempore adhibitas plurimum contuliſſe. Quare & intus & extra vterer iis aquis, & quidem Aponenſibus: Extra in modum balnei & ſtillicidii, ad ventriculum & principium ſpinalis medullæ, & oſſis ſacri adhiberi poſſent: *Decocto Guaiaci* vti debet cum *cortice & ſarſa*. Probo vt imponantur, quæ reſpiciant *neruos, iua, betonica*, &c. Sed cum eo incoquenda in aqua licetne poſtremo infundere vinũ? Fuit *Auicennæ* ſententia in doloribus articulorum maxime probari vinũ merum, quoniam & calefacit & ſiccat: Etſi quid

prohibet vinum id eſſe caput: Sed quia hic caput non magnopere læſum eſt, poſſemus in minori quãtitate poſtremo loco hoc vti, & vinum concedere: Aſſumet tamen ante decoctum pillulas illas prædictas quotidie: Probarem *ſynapiſmos admotos* principio ſpinalis medullæ oſſi ſacro,& vẽtriculo: Victus ſit mediocris attenuans. Non improbo potum aquæ, ſed quia caput non eſt affectum, & magis læſio eſt ſecundum ventriculum, non vererer exhibere vinum, modice tamen, quoniam materia eſt remedii calefacientis & exſiccantis.

Conſilium in ædibus D. Capouaccii de quodam Magnifico laborante ex Paralyſi.

D. *Treuiſanus*. Indicationes: Viæ obſtruendæ ſunt, materia auferenda, quæ obſtruit. Eſt autem materia frigida, & craſſa, quæ cum in capite gignatur, cerebrum alterandum & contemperandum & corroborandum erit; vniuerſum corpus euacuandum, inde debita victus ratio adhibenda: De prognoſtico ardua res eſt, & curatio omnino difficilis; Eſt enim hic patiens iam in fine cõſiſtentis ætatis, vires à longo morbo imbecilliores ſunt, aſſuetus eſt in cibo & potu delinquere, vt niſi largiore vtatur cibo ac potu, vires deficere videantur. Accedit huc etiam quod metuo, ne morbus ſit hæreditarius; Pater enim & patruus & frater apoplexia correpti interie

terierunt, quod ſi non occurratur aliqua ratione, non modo paralyſis perfecta, ſed etiam apoplexia metuenda eſt: Et arbitror ego, cum referat ille, ſe primo poſt ſomnum ſolutum cœpiſſe male habere, leuem apoplexiam paralyſeos initium produxiſſe: Poſt ſomnum enim ſtatim vires elanguerunt, neque aptus fuit obire munia debita: Quare propter hæc omnia, curatio perquam difficilis futura eſt, atque ita etiam aliqua ex parte impoſſibilis: Vt tamen aliquid agamus, nec ſine omni ſpe relinquamus patientem; inprimis corpus diligenter euacuandum eſt vel *elect. lenit. vel ſpecieb. hieræ, vel mel. roſ. ſolut. cum decocto betonicæ diſſoluto*; ad præparãdam materiam vterer *ſyrupo de betonica & roſato vel de ſtechade*, cum decocto appropriato, aperirem poſtea venam. Nam corpus ſanguine redundat. Euacuarem primo *pill. cochiis, vel agarico vel rhabarb. & ſena cum ſyr. roſ. ſolut.* ordinarem *potum aquarum thermalium Apponenſium*, vel etiam *S. Petri*, quæ calidiores ſunt: Stillicidium quoq; ordinarem, in commiſſura coronali & occipitio, vbi exortus eſt ſpinalis medullæ. Vterer etiam corroborantibus, fouerem caput fomentis & lotionibus, & exhiberem *conſeruas, & antidota, conſer. betonicæ, ſaluiæ, roriſm. confect. mythridat. theriacam*; cauteria etiam duo adhiberem, vnum in brachio ſiniſtro, alterum in crure eiuſdem lateris; Quibus diligentem victus rationem adhiberem.

D. Mercurialis. Ex repentino humorum mo-

tu iudico malum ortum eſſe. Quærendum autem eſt,ad quas partes humores moti confluant: Iudico ego confluere illas ad vias, per quas facultas motrix ad partem dextram trahit;hæc autem pars eſt origo ſpinalis medullæ, vel principium medullæ ſpinalis. Cum enim facultas ad hoc principium feratur, & inde ad vtramq; partem ferri debeat, primo omnium ad dextram mouetur partem, & ibi fixa & firmata reſidet, adeo, vt per aliquod tempus patiens neque fari neque moueri neq; ſentire potuerit. Quod malum ego non dicerem paralyſin eſſe, ſed potius ſtuporem ratione motus, & corporum ratione ſenſus; ſed quis eſt ille humor, qui ad illas vias confluit? Materia fuit frigida & craſſa,quia non ſtatim malo ſubleuatur ſed longo tantum tempore, quod contingere non ſolet, vbi vel materia tenuis eſt vel vaporoſa: Fuit igitur pituitoſa materia in hac parte genita, primo quidem ratione ſuiipſius, inde ob cibum & alimentū craſſum. Dicebat enim *Hipp. lib. de glandulis*: Cerebrum arcē eſſe humoris viſcidi & pituitoſi, qui eo copioſior ibi eſt, quo cibi craſſiores & viſcidiores aſſumuntur. Quare & propter rationem ſuipſius & propter cibos aſſumptos pituita ibi eſt genita: Credo autem delapſam etiam in has partes fuiſſe materiam, propter importunā Veneris exercitationē: Nam *teſte Heraclito*, Venus ad hæc multum facit: Ad hæc conſpirauit etiam paterna diſpoſitio,etſi quidam contrarium proferre

ferre

ferre poſſent. Dicebat enim *Hipp. lib. Prorhetico-rum*, epilepſiam, melancholiam, hydropem & podagram eſſe morbos hæreditatis, apoplexiæ vero non meminit, deinde omnes hi morbi hæreditarii ortum ducũt à membris ſeminariis vel ſpermaticis. Apoplexia vero oritur ab humoribus. Etſi autem his demonſtrari poteſt rationibus, apoplexiam morbum hæreditarium non eſſe: Tamen ego cõtra iudico, à parentibus poſſe hoc malum communicari: Neq; obſtat Hippocratis autoritas. Scitis enim illud vulgare axioma: Nihil valere autoritates ex parte negatiua allatas, neque valet conſequentia ſi dicam. *Hipp.* in hoc vel illo loco eius rei non meminit. Ergo, res hæc ita ſeſe non habet. Imo cum breuis & conciſus vbique ſit Hippocrates, ſub nomine epilepſiæ l. c. voluit comprehẽdere omnes illos capitis affectus epilepſiæ ſimiles: Deinde nõ tantum hæc mala ab humoribus fiunt, ſed concurrit etiam ad horum generationem, diſpoſitio membrorum continentium; partes autem continentes ſunt vaſa ſpermatica, quæ à parentibus ad morbos tales diſponi poſſunt, & ſic hæreditaria fiunt.

Cvra. Cauſæ igitur internæ huius mali ſunt: Humorum copiæ, cerebri diſpoſitio, quibus externæ etiã accedunt; cibi craſſi, & incongrua victus ratio. Quare humores euacuandi, caput confirmandum, deſiccandum, & cauſæ externæ tollendæ ſunt. Neque deſpero de ſani-

Ss 5 tate,

tate,ſed multum neque ſpero. Corpus plenum eſt, & vt *Plato* nominabat in Timæo, luxurians. Quare ſanguis mittendus, fonticuli brachio & cruri dextro applicandi ſunt, poſterior autē capitis pars non eſt tangenda, quia eſt locus affectus,& in præſeruationibus dicebat *Gal.* à longe remedia applicanda eſſe: Lenienda deinceps aluus,præparandum corpus, & expurgandum aliquoties, primo leuioribus, inde vehementioribus medicamentis: *pill. fœtidis, pillulis hieræ*, quæ commendantur à *Scribonio Largo:* Caput deinceps corroborandum erit: Abſtinerem à remediis epar & ventriculum reſpicientibus,quia hæc membra non ſunt affecta; ſtillicidium ordinarem commiſſuræ coronali, quo non modo per 15. verum etiam 20. & plures dies vtatur, vt hoc pacto fiat impreſſio; Nam vt dicitur: *Gutta cauat lapidem non vi, ſed ſæpe cadendo.* Aduentante autumno decoctum Guaiaci præſcriberem, cui iniicerem etiam capitalia medicamenta. Tota hyeme bis aut ter in menſe ſumeret modo *pill. cochias*, modo *oxymel ſquillit.* modo *mythridat.* Quibus omnibus diligens viuēdi ratio accedat.

D.Capodiuacca. Vt hic affectus diligenter cognoſcatur, moneo, vt ad ſymptomata præterita,præſentia & futura reſpiciamus: Præteritum vitium fuit; quod poſt ſomnum loqui non potuit,& veluti mente non conſtabat,ſed hoc malum ſtatim curatum fuit; vnde iudico apoplexiam minime fuiſſe; Dicebat enim *Hipp. in Aph.*

apople

apoplexiam fortem ſoluere impoſſibile eſſe, debilem non facile. Quia igitur illico huic malò ſubuentum eſt,non potuit dici apoplexia : Fuit igitur torpor quidam pertinens ad functiones principes. Ratione autem vaporis & humoris melancolici & pituitoſi obſtructiones fieri poterant: A pituita vero diminuta eſt functionum actio, & actio illa ob nimium motum materiæ, & vinum copioſum & coitum frequentiſſ. læſa eſt, & anguſtia hoc pacto facta eſt circa neruos ad linguam, & circa principium ſpinalis medullæ,ad partem dextram;Materia eſt pituitoſa,genita ob humiditatem nimiam cerebri, & ab eodem etiam propter eandē cauſam ſuſcepta; occaſionem dedit gignendæ materiæ vini potus & coitus: In præſenti autem perſeuerat motus imminutus ſecundum partem dextram, & malum hoc eſt nihil aliud,quam anguſtia nō ſecundum omnes corporis partes,ſed ſolum ſecundū principium ſpinalis medullæ. Sed quæ fuit hæc materia, quæ anguſtiam hanc effecit? Si copioſa omnino fuiſſet & craſſa,facultas animalis nō poſſet tam diu eam perferre, & à materia craſſiore facile ita tranſitus ille inhiberi poſſet,vt non fiat ſtupor, ſed Paralyſis potius: Nec puto hoc malum fieri, quod ſpiritus non tranſeunt, ſpiritus enim alias ad totum corpus non deferuntur, ſed tantum ad ſpinalem medullam pertingunt. Fuit igitur materia pituitoſa, cuius vi dextra pars cōtraxit obſtructionem & frigiditatem. Imminet

autem

autem abſque dubio apoplexia, quia parentes illius, & multi ex eius familia agnati, hoc morbo correpti obierunt: neque vero obſtat Hippocratis locus citatus, cũ apoplexiam ille ſub prædictis morbis ſubintelligat: Ad hæc vitia hæreditaria non modo ob partium intemperantiam oriuntur: *Nam exempli gratia*, vitium Gallicũ nõ datur hæreditarium ſemper & in omnibus ob partium genitaliũ aut viſcerũ intemperantiam: In lue enim Venerea partes non neceſſario intemperatæ ſunt: quamuis ex parentibus infectis fœtus infecti oriuntur: Deinde etſi pars intemperata adſit, vt exempli gratia, epar calidum: tamen ratione caliditatis epatis nequaquam neceſſario prouenit morbus Gallicus: ſed quemadmodum fit in morſu canis rabidi, idem in tali lue Gallica accidit: Canis rabidus morſu quidem venenum eiaculatur, at morſus ille non eſt in cauſa mortis, niſi rabies iſta multiplicetur; ſed quid multiplicat hanc caninam rabiem? Num diſtemperantia partis? minime. Sed morſus caninus ſeipſum multiplicat: Idem accidit in lue Gallica; Cum fit eiaculatio ſeminis à parente Gallico, euenit vt materia reſideat in fœtu, quæ temporis progreſſu ſeipſam multiplicat: Deinde à natura malæ diſpoſitionis partium ſpermaticarum, hæreditarii morbi proueniũt: ſed quænam eſt hæc mala diſpoſitio? ℞. Poteſt eſſe aut intemperies aut mala compoſitio, aut ſoluta vnitas: Probat enim hoc experiẽtia, homines qui naſcun-

naſcuntur ab Epilepticis, non adeptos ſemper fuiſſe cerebrum intemperatum, ſed potius temperatum, ſic qui naſcuntur ex calculoſis parentibus, non omnes habent renes calidos & epar calidum. Quare ſæpe vitioſa proportio natiua membrorum eſt in cauſa hæreditariorum morborum. Sed ad patientem noſtrum redeamus: Caput patientis à principio generationis fuit calidum & humidum; & iam etiam non vſque adeo inſignis adeſt frigiditas; quia bene adhuc memoratur, quod autem ſomnos profundos habet, hi potius à pituita ſunt: ſed Apoplexiæ fiũt à cerebro frigidiore & humidiore: Cauſa igitur eſt natiua partium cerebri proportio, quod facile patitur, & non poteſt expellere vapores ſemel ſuſceptos.

CVRÆ. Quoad contenta. Superfluitates expurgandæ & reuellendæ ſunt ratione impetus. Quo ad continentia, pars dextra calefacienda eſt; cerebrum exſiccandum, & aliqua etiam ex parte calefaciendum eſt; Quare requirit medicamenta capitalia: Poſſumus quidem omnia recte præſtare, & ſcopos iſtos abſoluere, quamuis difficile ſit ita roborare caput, vt procedente ætate quandoque in Apoplexiam non incidat. Si autem voluerit, ſeq; obedientem præbuerit, poterimus eum præſeruare etiam ab imminenti Apoplexia, materiam reuellendo & proportionem tollendo. Duo fonticuli faciendi in parte oppoſita, retrahetur enim hoc pacto materia, &

cuacua-

euacuabitur per partes infernas: An vero præſtet in occipitio etiam fonticulum imprimere? ℞. Si ſermo fiat de fonticulo tanquam materia remedii euacuantis & reuellẽtis à capite, nequaquam conueniret eo in loco fonticulus, quia non eſt euacuandum & reuellendum per locum affectum. Nam ad hanc intentionẽ ſatis eſſent duo fonticuli illi; ſed ſi de materia euacuante loquamur, hac de cauſa fonticulus in occipitio concedi poſſe videtur: quemadmodum *Hipp.* in doloribus iuncturarum vnctione partium articulorum vtebatur. Quare hac de cauſa ratione euacuationis in poſteriore parte capitis per vnum atque alterum mẽſem fonticulum apertum tenerem, reliquos duos in reliquis corporis partibus omni vitæ tempore tenerem apertos. Difficultas autem eſt de venæ ſectione. Medici Veneti venæ ſectionem omnino interdixerũt; Adhæc affectus potius eſt frigidus; Materia pituitoſa eſt quæ peccat, caput pituita refertum eſt, & ſi imminet Apoplexia, cauſa potius pituitæ imminet, non ratione ſanguinis. Sanguis igitur cũ non ſit cauſa morbi, non detrahendus eſſe videtur: Accedit huc etiam Galeni autoritas, qui 4. *de tuend. val.* 4. ſcribebat, reperiri infirmos quoſdam, qui vel præ timore, vel alia de cauſa venæ ſectionem non admittunt, & in tali caſu monebat *Gal.* Medicum, vt à ſanguinis miſſione abſtineret, & eo vberius corpus expurgaret: Cumque habeamus hic corpus ita diſpoſitum, vt va-

lidiſſi-

lidiſſima etiam purgantia ſuſtinere poſſit, puto medicamẽtis potius quam venæ ſectione agendum. Proderunt etiam frictiones, nam *Gal.* 4. *Meth.*6. in plethora, & frictionibus,& balneis,& aliis etiam auxiliis plenitudini occurrebat: Ex altera vero parte habemus corpus calidum & humidum, quale ſolet eſſe ſanguineũ,& quamuis ſanguis non eſt cauſa morbi efficiens; tamen eſt cauſa, ſine qua morbum tuto remouere non poſſumus. Periculum enim eſt,ſi ſanguis nõ detrahatur, ne in imam partem confluat, præſertim ſi materia ad partes infernas deriuetur. Quare iudicarem ego ſanguinem detrahẽdum eſſe, ſed tamen non tranſcenderem in ſanguinis miſſione ℥ vj. vel vij. ne copioſa ſanguinis emiſſione corpus refrigeraretur, & vt ita tamen tolleretur cauſa, ſine qua curare non poſſumus. Purgarem deinde caput per nares, per os,maſticatoriis ex calorificis compoſitis: Aquis prædictis in potu non vterer, ne nimis calefacerent, & exſiccarent,ſed eſſem contentus ſtillicidio ſecundum ſuturam coronalem, & balneo aquæ, & luto etiam roborante: Ligni guaiaci vſus cum hoc tempore non conferat, de eo iam non dicam: Si tamen ventriculus eſſet robuſtus,vt ego iudico robuſtum eſſe, & iecur non vſque adeo calidum: (Dicebat enim *Gal.* quoties corpus eſt calidum & humidum, iecoris caliditatem non valde diſtemperatam eſſe ſolere) darem in potu aquas thermales etiam, quia penetrarent ad

caput,

caput, & ad partes affectas, & euaporarent faci-
lime ad cerebrum, & eſſent hac ratione melio-
res,& conducibiliores ipſo ſtillicidio; præſertim
cum iecur,vt dictũ eſt,non prohibeat,& quam-
uis ventriculus, cum ſit robuſtus, tali auxilio nõ
indiget, indiget tamen caput, indiget tota pars
dextra: De Antidotis etiam nunc nihil dicam;
quia hoc tempore non conueniunt: Diligens
autem ante omnia victus ratio inſtituatur. A vi-
no hoc tempore abſtineat.

Conſilium pro viro Magnifico laborante ex impotentia ambulandi; In ædibus Mercurialis.

D. HIERONYMVS FABRICIVS ab Aquapendente.

DE pluribus cõqueritur hic Nobilis & Ma-
gnificus vir, potiſſimũ vero de impotentia
ambulandi, de doloribus circa lumbos & crura,
& quia interdum ratione dolorum non poteſt
cohibere vrinam, præter voluntatem illa exit,&
quidem valde ſabuloſa. Hæc ſunt mala, de qui-
bus patiens conqueritur, quæ quidẽ omnia ſunt
potiſſ. ſymptomata offenſæ facultatis animalis
ſenſitricis & motricis: Et ambulatio quidem eſt
actio facultatis motricis, quæ oritur ex tenſione
& flexione neruorum & articulorum,& quia hę
partes per ſe motum non habent, ſed à muſculis
& neruis, & hi quidem à ſuo principio, primo
omnium

omnium principium motus perpẽdendum eſt. Quantum igitur ad muſculos & articulos, credo nullam offenſionem adeſſe; mouet enim articulos, & libere muſculi contrahuntur & extenduntur: Neque etiam dicendum eſt, offenſionem eſſe in cerebro, quia hanc partem habet illæſam; habet enim facultates animales ſenſuũ præcipue interiorum, maxime vigentes; Quare cum nihil ſuperſit quam viæ, per quas facultas motrix à cerebro reliquis membris communicatur, quæ viæ nullæ aliæ ſunt, præterquam nerui, credo potiſſ. neruos offenſos eſſe; qui cũ dupliciter offendi poſſint, primo vt ſunt partes inſtrumentales; ſecundo vt ſunt organicæ: In hoc noſtro patiente læduntur non vt inſtrumẽtum, quia ita morbus eſſet maxime in via, & ſic pedes mouere non poſſet, quin etiam adeſſet obſtructio in ipſis cruribus, cũ tamen nulla appareat; fieri enim alioquin non poſſet, vt cum Muſculi ex propaginibus neruorum conflati ſint, ſi nerui tanquam inſtrumentum læderentur, non eſſent redditi tumidi, ipſi muſculi; cum tamen tumor nullus appareat in cruribus, imo adeſt emaciatio quædam & exſiccatio harum partium; Quare relinquitur neruos affici, vt ſunt partes ſimilares; Cõſideranda autem ea ſunt, quæ tum præceſſerunt, tum adſunt, tum etiam morbum conſequuntur. Præceſſerunt cauſæ refrigerantes; Tantum enim ſuperiori tempore frigus ipſe ſuſtinuit, vt etiam vngues pedum illi deciderẽt,

quam amiſſionem vnguium illa poſtmodũ ambulandi impotentia ſecuta eſt: Quare arbitror, neruos inſignem pati frigiditatem, id quod & præſens malum indicat: Perſentit enim adhuc manifeſtum frigus in cruribus: Præterea ipſa ambulandi impotentia frigiditatem ipſis membris inducit, cum enim membra non mouentur, frigida euadunt. Sunt igitur nerui frigidi: An autem ſiccitas frigiditati coniuncta ſit, an vero humiditas, crederem ego potius ſiccitatẽ quam humiditatem adeſſe, non tamen exiſtimo ſiccitatem eſſe admodum validam, ſed eam, quę à frigiditate ſuperetur: Quod autem crura emaciata ſunt, id eueniſſe arbitror, nõ ob ſiccitatem, ſed potius propter inertiam, quia cum non exercentur mẽbra, & muſculi actionem ſuam non perficiunt, flacceſcere illi & emaciari quaſi vidẽtur: Per interualla autem perſentit dolores circa coxas, & in cruribus: Credo ego offendi illas partes à iecore, quod habet valde calidum, vnde in partes debiliores acres & ſalſi humores tranſmittuntur, qui poſtea dolores prædictos excitant; ſed quærendum eſt, quomodo intemperies frigida neruos offendat? non enim poteſt aboleri motus, niſi viæ obſtruantur; Si ſpiritus animales per omnes neruos procederent, forte nerui à frigida intemperie tunc condenſarentur, & ſic ſpiritus animales cohiberentur & intercluderentur, ne in omnes partes tranſmeare queant, vel etiam in ipſis neruis ab intemperie

frigida

frigida ſpiritus animales labefactarẽtur; ſed quia ſpiritus animalis non influit per neruos, ſed tantum facultas quædam, videtur, quod cum hæc vis ſiue facultas ſit incorporea, nihil ipſa pati à neruis poſſit. ℞. Et ſi hæc facultas eſt incorporea; tamen offendi à neruis frigidis poteſt; Nam cum nerui originem habeant à cerebro, & virtus ipſa ſit à cerebro; ſi cerebrum continget eſſe frigidum: neceſſe eſt euenire neruis & facultati, quod euenit cerebro: quemadmodum videmus contingere in Magnete, in quo vis trahendi ferrum etiam eſt incorporea: nihilominus tamen videmus hanc vim in Magnete aboleri, ſi allium illinatur. Idem etiam facultati motrici & neruis ipſis accidere poteſt: Præter impotentiam ambulãdi adeſt etiam doloris ſenſus circa lumbos, & vrinæ profluuium. Quod autem vrina præter voluntatem exit, id ego fieri puto, nõ quia muſculus læditur (σφιγκτὴρ dictus) ſed propter externum errorem, hoc eſt, propter vrinam ſabuloſam; quæ diu violentius expultricem facultatem exſtimulat, fit vt ſine ſenſu & voluntatis arbitrio exeat; Non autem gignitur hæc vrina ſabuloſa in veſica, ſed à renibus producitur, quos habet calidiſſimos; Dolor vero excitatur ob ſabuloſa illa corpora, quæ ex materia viſcida generantur, & craſſa in ipſo ventriculo nata, atque etiam in epate, quod inprimis acres humores generat; ventriculum vero habet imbecillem, & potius frigida intemperie affectum.

CVRA. Crura calefacienda, iecur & alia mẽbra contemperanda ſunt: Neque deſpero de ſanitate, habet enim corpus robuſtiſſimũ, & quia à violentiſſimis cauſis excitata ſunt ſymptomata, ſi cauſæ ceſſauerint, fieri non poteſt, quin morbus etiam aliquando ceſſet. Purgandum inprimis corpus eſt *ſyr. roſat. ſolut. cum ſero lactis* adhibito: Præparandum deinceps *ſyrupis cichoraceis & betonica*. Euacuandum *rhabarb. ſyr. roſ. ſol.* conf. Hamech. Venę ſectio locum non habet propter ſiccitatem, ſi tamen volet, poterit emittere ℥ iij. aut iiij. ſanguinis ex hæmorrhoidibus. Et quia habemus caput læſum & crura valde debilitata, non cogitarem de fonticulis; A thermis abſtinerem ſimiliter, reſpiciendo ad iecur & renes calidos: exhiberem ſerum lactis caprini, primis quidem diebus non in multa quantitate; quod ſi tunc ventriculus non offenderetur, augerem hoc ſerum: Crura calefacerem & humectarem; id quod lutum ipſum facilime præſtare poterit, eſt enim calidum, ſed quia ſimul ſiccum eſt, & ſiccandi facultatẽ etiam ſupra aquas habet; ideo ne officeremus, vellem vt lutum daretur, neque admodum calidum, neq; admodum frigidum, & ita, ne primis vicibus diu conſiſteret appoſitum, ne forte exſiccaret. Si enim ita lutum apponemus, à ſcopo noſtro non fruſtrabimur. Eſt enim vnctuoſa luti materia, & hac ratione etiam humectabimus. Applicetur ſimiliter ad hũc vſum *ol. montium Patauinorum*, eſt enim tenuiſ.

obuol-

obuoluantur *crura lana ſuccida*: Inde roborentur partes *ol. maſtichino, & ol. de lumbricis*, quod neruis inprimis mirificè confert.

D. Mercurialis. Caliditas renum adeſt inſignis, ventriculus imbecillis, an autem nerui ſint refrigerati & exſiccati, dubium apud me eſt: Si enim adeo eſſent frigidi, frigiditas illa & ſiccitas etiam carni communicata eſſet, & partibus illis vbi ſunt nerui: Refert autem ipſe patiens, crura nō admodum recedere à ſua natura; quare ſum huius ſententiæ, eſſe quidem aliquantiſper refrigeratos neruos, ſed intemperiem excellentiorem eſſe in ſiccitate. Nam ſi cauſas externas conſidero, hæ omnes exſiccare potuerunt, nam plerumque aëri ſicco ſe expoſuit; Præterea inquit ſe in deambulatione circa ſuram dolorem ſentire, & tota inſuper nocte torqueri in lecto, non quod doleat, ſed quia nō poteſt inuenire ſitum, vbi congrue dormiat: Cauſa horum duorum malorum non eſt alia, quam ſiccitas; Hæc enim ligamenta abbreuiat, ita non poſſint extendi: Vbi enim vult extendere crura, dolet, non vbi mouere cupit. Quod autem noctu torquetur in lecto, cauſam afferebat *Gal. 2. de mot. muſc.* vbi membra & artus non habent proprium ſitum, contingit laſſitudo, idque ideo, quia partes neruoſæ exſiccatæ ſunt; non tamen ita exſiccatæ, vt contractio inſignis adſit; quod autem è regione lumborum & renum in dorſo dolorem percipit, puto ego dolorē illum, oriri propter con-

 ſenſum

ſenſum renum, quia eſt dolor momentaneus, quem modo percipit, modo non percipit, non negarem etiam à capite humiditatem quandam extraneam defluere, ad neruos & muſculos, ſed an illa humiditas poſſit impedire motum, non video.

CVRA. Partes calefaciendæ & moderate humectandæ ſunt: Curatio admodum difficilis eſt: Expurgato corpore ſumat ſerum lactis cum *ſyr. roſ. ſolut.* & cum manna paratum, vtatur luto, ante tamen lutum immergamus ipſum in *oleo tepido*, quod ſi conferet per 2. vel 3. vices, inuenta eſt medendi ratio, & ſic deinceps luta tuto apponi poſſunt: Sed & eodem tempore luto ac oleo vti poterit, ſi fiat ex vtroque quædam veluti paſta: Probo alia omnia, quæ dicta ſunt: Abſtinendum à venæ ſectione & fonticulis, quia corpus hoc nimis exſiccatum eſt, victus cæteris reſpondeat.

D. Capodiuacca. Non poſſum cauſam animo concipere, vnde impotentia oriatur ambulandi, ſi ad ſimplicẽ intemperiem reſpicio: Quia ſimplex intemperies diminuere quidem motũ poteſt; at quia pene motus ablatus eſt, neſcio an id à nuda ſaltem intemperie proficiſci poſſit. Facultas enim motrix ob intemperiem non impeditur à tranſitu: Cauſæ etiam procatarcticæ ſunt magis refrigerantes quam exſiccantes: Quare arbitror magis locũ habere frigiditatem quam ſiccitatem: Sed ad hanc intemperiem ſimplicem accedit etiam denſitas quædam, circa os ſacrum,

quia

quia partes illæ ſunt plus iuſto refrigeratæ; an autē ſit hæc ipſa facultas læſa, vel ſpiritus etiam, arbitror ego, cum ſpiritus nō niſi ad oculos perueniant, nullam hic mentionem ſpirituum faciendam: Facultas autem ipſa, quæ defertur ad crura & pedes, ſufficit quidem ad mouendos pedes, nō tamen ad neruos & muſculos regendos. Quid igitur agendum? Iecur & renes refrigeranda, crura, coxæ, & partes circa dorſum calefaciendæ ſunt. Denſitas etiam circa hanc partem remouenda. Iudico ego non tantum curationem difficilem verum etiam impoſſibilem eſſe. Anguſtia eſt in parte admodum intima, & denſitas eſt producta à cauſa, quæ ibi admodum fixa eſt: Vidi exemplum tale in quodam nobili viro, qui cum eandem eundi impotentiam ex immoderata viuendi ratione contraxiſſet, nunquam poſtea reſtitutus eſt: Si tamen curatio aliqua inſtituenda eſt, ego ſimplici potius purgatione contentus eſſem; probo omnia lenitiua præparantia & purgantia iam dicta. Probo ſerum lactis ratione iecoris & renum; probo etiam thermas: Sed quo ad tempus, prius vterer thermis, inde ſero: Quia ſerum opportunius adminiſtratur tempore calidiori, quo thermarum vſum ſuſtinere non poſſet. Vterer etiam lutis, eo quo dictum eſt modo, vt calefactio fieret citra exſiccationem, vterer etiam ad hunc vſum *ol. lumbricato, maſtichino*, quo & Galenus vtebatur in ventriculo exſiccato: Probarem vt in parte

oſſis ſacri adminiſtraretur lutum, item ſinapiſmus, dropax: Quod ad balneum aq. dulcis primo quidem tempore vti illo poterit, vereor tamen ne minus conferat, metuendum enim eſt, ne ratione laxitatis, partes debiliores reddantur.

Sequuntur Gallica.

Paralyſis Cura Caroli Stephani.

℞ *Paſſularum mundatarum, liquiritiæ raſæ, polypodii quercini, ana* ℥ ij. *iuæ artelicæ, ſtechados vtriuſque, ſummitatum thymi, maioranæ, pulegii, origani, calamenti, flo. hormini hortenſis, ana* p. ij. *cordialium trium, ana* p j. *ſem.* 4. *frigidorum maiorum, minorum, ana* ʒ ij. *ſaluiæ,* p j. *ſem. bombacis,* ʒ j. *aniſi, fœniculi, ana* ʒ ij. Fiat decoctio in æquis partibus vini albi & aquæ hordei, ponendo in fine: *Sem. chartami,* ℥ ij. Decoctionis trium teſtudinum nemoralium vt decet præparatorum, ℔. j. In colatura adde: *Syr. roſar. incarnatarum,* ℥ iij ß. *ſacchari,* ℔ j. ß. clarificetur & aromatizetur cum *cinamomi, nucis moſch. caryophyll. ana* ʒ ij. *moſchi in nodulo poſiti gr.* iiij. Addantur *ſucci limonum & arantiorum, ana* ℥ ij.

℞ *Conſer. roſarum, borag. bugloſſæ, violarum, ana* ℥ j. *cichorii,* ℥ ß. *nucleorum pini, piſtaciorum, ana* ℥ j. *Sem. bombacis,* ℥ j. *pudendi cerui, coralli vtriuſque, boli armeni opt. ana* ʒ ij. *amygd. dulc.* ℥ iij. *micæ panis albiſſ. ſiccati, ſacchari roſacei, ana* ℔. j. *pulu. lætitiæ Galeni, diamoſchi, diambræ, ana* ℈ ij. *aromatici roſati, triaſantal. ana* ʒ ß. *fol. auri numero* xx. Fiat conditum

ditum vt decet. Adde: *Mannæ granatæ,* ℥ j.

℞ *Cinamomi electi, nucis moſch. caryophyll. ana* ℥ ij. *ſquinanthi, calami aromatici, galangæ, macis, ſpicæ nardi, ana* ℥ ij. *ireos, cyperi, ana* ℥ ß. *piperis nigri,* ℥ j.

Miſce f. Puluis.

℞ *Amygd. dulc. excorticarum* ℔. ij. ß. *Piſtentur, infundatur puluis ſupra dictus, & includantur vaſi terreo ſuperpoſito aquæ feruenti, addendo in fine moſchi & ambræ, ana* ℥ ß. *Omnia iſta debent permiſceri cum puluere proxime dicto, & contuſis amygdalis hæc omnia in vaſe terreo includantur, & oſculum vaſis claudatur optime, & bene obturatum papyro groſſa, & deinde ſuſpendatur ſuper aliud vas aqua plenum, ita vt non attingat aquam, ſed tantum lebetem, & vaporem vas illud accipiat, & intra horam fit oleum, quo nihil præſtantius poſt vniuerſalia ad reſolutionem,* vt ait Carolus Stephanus.

℞ *Theriacæ veteris, raſuræ eboris, cornu cerui, corall. rub. ana* ℥ ij. *boli armeni opt. margar. albar. electarum, ana* ℥ j. *moſchi gr.* ij. *conſer. buglosſæ, roſarum corticum citri cond. ana* ℥ j. *Fiat opiata, cum ſyrupo de capillis Veneris.*

℞ *Santali vtriuſque ſubtiliſs. pul.* ℥ ij. *xyloaloes,* ℥ ß. *pul. roſarum rub.* ℥ iij. *ſquinanthi, calami aromat. cyperi, gran. iuniperi, hederæ, ana* ℥ ij. *rad. & ſem. pæoniæ, ana* ℥ iij. *cinamomi electi,* ℥ j. *maioranæ, origani, pulegii, ana* ℥ ij. ß. *rad. ireos,* ℥ j. ß. *ſtechados Arabicæ, betonicæ, flor. chamomillæ, ana* p. ij. *cocognidii,* ℥ ß.

Pulueriſentur omnia ſimul ſubtiliſſime aſpergatur *lana caprinata*, & fiat cucupha, vt decet.

℞ *Ol. amygd. dulc.* ℔.ß. *violarum, roſarum, ana* ℥ ij. *chamomillæ, anethi, ana* ℥ j. *croci,* ℈ j. *pulu. hieræ picræ Gal. ſ.* ℥.ß.

Miſce f. Enema. Detur, nunc.

Gallica. Paralyſis in homine ingenuo.

℞ *Maſſæ pill. aggregatiuarum, fœtidarum, arteticarum, ana* ℥ j. *agarici trochiſcati,* ℈ iiij. *troch. alhandal. gr.* vj. *cum ſyrupo de ſtechade.* f. Maſſa pillular. ex cuius ʒ j. f. pill. vj. Capiat 4. poſt cœnam, præcedenti leui cœna cum cuſtodia.

℞ *Conſer. flor. ſtechados, anthos, zinziberis conditi, ana* ℥ j. *azari, corticum citri cum ſaccharo conditar. ana* ℥ ß. *diambræ, pliris arcoticon, ana* ʒ j. *diaphalangæ,* ℈ ij. *diarhodon. abb.* ℈ j.ß. *rad. pæoniæ, viſci quercini, ana* ʒ ß. *ſyr. de ſtechade. q. ſ.* f. in modum opiatæ, de qua capiatur ad quantitatem *nucis comeſtibilis* quotidie mane & aliquãdo à cœna.

℞ *Aniſi, fœniculi, ana* ℥ j. *coriandri cum aceto præparati & decoctione ſaluiæ,* ℥ j. *galangæ minoris,* ʒ j.ß. *corticis citri ſicci,* ʒ ij. *cinamomi interioris,* ʒ iij. *ſacchari ad duplum omnium,* f. puluis. Vtatur poſt paſtum.

℞ *Aq. fontanæ,* ℔.xx. *mellis* ℔.j. clarificetur & aromatizetur cum *zinziberis, galangæ craſſioris, cinamomi, ana* ʒ ij. *vtatur loco vini.*

℞ *Vnguenti de bdellio.* ℔.j. *ol. de nucibus indicis, de croco, amurcæ olei lilior. ana q. ſ.* f. Vnguentum. Vngatur

gatur ceruix & totum brachium ſero ſub ſomnum. Poſtridie mane loco pellis leporis apponatur, cui adde *aq. vitæ*, ℥ ß.

℞ *Flor. ſtechados, anthos, ſaluiæ, ana* ℥ j. ß. *fol. betonicæ, meliſſæ, ſampſuchi, ſaluiæ minutæ ſiccor. ana* ℥ j. *galangæ, caryophyll. nucis moſchatæ, cyperi, calami aromatici, ana* ʒ iij. *corticum citri*, ʒ ij. *gr. tinctorum* ʒ j. *pulueriſa & in ſyndone rubea*, f. cucupha interbaſtata.

Pro quinquagenario, qui conquerebatur de quadam formicatione in pedibus & manibus, & erat in periculo, ne veniret in paralyſin propter nimiam Venerem & vinum. Syl. *Gallica.*

℞ *Oxymellis Galeni*, ℥ iiij. *ſyr. de ſtechade*, ℥ ij. *aq. betonicæ*, ℥ vj. *Pro* iij. *doſibus.*

℞ *Agarici trochiſcati*, ʒ ß. *ſyr. ſtechados expreſſionis*, ℈ ß. *rhabarb.* f. pill. molles. Capiat mane.

℞ *Limaturæ ligni Guaiaci*, ℥ ij. *aq. fabrorum* ℔. iij. f. Decoctio ad ℔. ß. conſumpta. Adde *vini albi*, vbi refrixerit ℔. ß. *Mellis deſpumati quart.* j.

Bibat mane tepidum in lecto, ad menſuram iij. vel iiij. digitorum, & totidem frigidum initio paſtus.

In Paralyſi ſiniſtri lateris proceſſus D. Auguſtini Schurff. Puluis.

℞ *Spec. diagalangæ*, ʒ ß. *ſalis armoniaci*, ℈ ß. Miſce f. Puluis.

Clyſter.

℞ *Maluæ, biſmaluæ, calamenti, betonicæ, ſaluiæ, flor. chamomillæ, ſtechadis citrini, centaurei minoris,*

ana m.ß. *cynimi*, ℨ j. *fœniculi, carui, ana* ℨ ß. *acori*, ℨ j.

Coquantur pro Clyſtere. Iſtius decoctionis ℞ ℥ xiij. In quibus diſſolue: *Hieræ picræ compoſitæ*, ℥ j. ℨ ij. *ol. chamomillæ*, ℥ ij. *ſalis triti*, ℨ j.

Miſce pro Clyſtere.

Linimentum.

℞ *Ol. chamomillæ, coſtini deſcrip. Rhazis, de piperibus, ana* ℥ ß. *caſtorei*, ℨ j. *nucis moſchatæ*, ℈ j. *euphorbii gr.* v.

Cum modico vino aromatico, f. Linimentũ.

Potus.

℞ *Raphani fruſtatim inciſi, num.* j. coquatur *in* ℔ j. *aquæ*, donec redeat ad ℥ vj. coletur, iſtius colaturæ ℞ ℥ iij. *oxymellis ſquillitici* ℥ ß. Miſ. f. Potus.

Potio clara.

℞ *Maioranæ, benedictæ, betonicæ, ſaluiæ vtriuſque, ſticados citrini, iuæ arthriticæ, calamenti, hyſſopi, ana* m. ß. *ſticados Arabici, ana* ℥ j. *Rad. petroſelini, fœniculi, ariſtolochi rotundæ, acori, capparis, ana* ℥ ß. *Sem. aniſi, fœniculi, ameos, carui, ana* ℥ ß.

Omnia hæc craſſe cõtuſa coquantur *in* ℔ iij. *aquæ fontanæ* ſecundum artem, vt ſcis donec redeant ad ℔ j. Poſtea colentur. Colaturæ addatur *mellis roſati* ℥ iij. Deſpumetur ad ignem. f. potio clara. Huic potioni adde *ſyr. de ſtechade* ℥ ij. ß. Aromatizetur cum *puluere nucis moſchatæ* ℨ xv. Miſ.

Pillulæ.

℞ *Spec. diagalangæ*, ℨ ß. *Pulu. piperis, pyrethri, ſtaphis*

ſtaphis agriæ, ſalis armoniaci, nucis moſchatæ, ana gr. iij.

Fiant cum ſucco ſaluiæ pill. ad quantitatem cicerum.

Clyſter.

℞ *Maluæ, biſmaluæ, centaurii minoris, ana* m.j. *origani, rutæ, ſaluiæ vtriuſque, ſticados citrini, iuæ arteticæ, betonicæ, calamenti, ana* m.ß. *Sem. aniſi, maratri, ſiſeleos, carui, ana* ʒ ß. *Rad. fœniculi* ʒ ß. *acori* ʒ ß. *pulpæ coloquintidis* ʒ j.

Coquantur pro Clyſtere. Iſtius decoctionis ℞ ℥ xiij. In quibus diſſoluatur *hieræ picræ compoſ.* ℥ xv. *olei chamomillæ* ℥ xv. *caſtorei* ʒ j. *ſalis gemmæ, communis, ana* ℈ j.

Miſce f. Clyſter.

Linimentum aliud.

℞ *Ol. chamomillæ, caſtorei, coſtini deſcript. Rhaſis, de piperibus, ana* ʒ ß. *in quibus diſſoluatur, pul. caſtorei* ʒ j. *euphorbii* gr. v. *piperis, pyrethri, ana* ℈ j.

Miſ. cum modico vino aromatico. f. Linimentum.

Pillulæ.

℞ *Maſſæ pill. cochiar. fœtidar. de hiera compoſ. ana* ℈ j. *diagridii*, gr. ij.

Formentur pill. paruæ cum *ſyrupo de ſtechade:* inuoluantur *puluere nucis moſchatæ.*

Gargariſmus.

℞ *Saluiæ* m.j. *lauendulæ, origani, betonicæ, hyſſopi, ana* m.ß. *caſtorei, piperis, pyrethri, ana* ʒ ij.

Coquantur *in* ℔ v. *vſque ad* ℥ x. Poſtea colentur.

tur. Iſtius colaturæ ℞ ℥ vj. In quibus diſſolue *oxymellis ſcyllitici* ℥ ß. *hieralogodion* ℥ ß.

Miſ. f. Gargariſmus. Cui additur *puluis nucis moſchatæ* ʒ j. Reliqua pars decoctionis ſeruetur.

Linimentum.

℞ *Ol. chamomillæ, vulpini, caſtorei, de piperibus, ana* ℥ ß.

In quibus diſſoluatur *caſtorei* ʒ j. ß. *piperis, pyrethri, ana* ℈ ß. *euphorbii* gr. iij.

Cum modico *vino aromatico* f. Linimentum.

Potus.

℞ *Mellis virginei non antiqui* ℔ j. *aq. puræ* ℔ viij. *iuæ, hyſſopi, maioranæ, origani, ſaluiæ, ana* p. ij.

Coquantur ſecundum artem vt ſcis, & deſpumentur, ob medietatis conſumptionem. Poſtea coletur.

Colaturæ addatur *cinamomi interioris optimi* ℥ xv. *nucis moſchatæ* ℈ ij. Iteretur vna ebullitione.

Conditum.

℞ *Acori conditi* ℥ j. *conſeruæ anthos, lauendulæ, ana* ℥ ß. *ſpec. diamuſci dulcis* ʒ j. *nucis moſchatæ, cinamomi, cubebarum, ana* ℈ j. *cum modico ſyrupo hyſſopi*, f. Conditum.

Clyſter.

℞ *Centaureæ, iuæ arteticæ, ſaluiæ vtriuſque, betonicæ, calamenti, maluæ, rutæ, ſticados citrini, origani, chamomillæ, ana* m. ß. *cinamomi, carui, ameos, ſileris montani, ana* ℥ ß. *rad. ireos, acori, ana* ℥ ß. *colocynthidis, agarici, ana* ʒ j.

Coquan-

Coquantur pro Clyſteri.

Huius decoctionis ℞ ℥ xiij. In quibus diſſolue *mellis anacardini, olei rutæ* ℥ ij. *caſtorei* ʒ ß. *hieralogodion* ℥ ß. *hieræ picræ compoſitæ* ℥ j. *ſalis gemmæ communis, ana* ℈ ij.

Miſce f. Clyſter.

Digeſtio.

℞ *Syr. de ſticados, oxymellis diuretici, mellis roſati, ana* ℥ vj. *aq. ſaluiæ, betonicæ, ana* ℥ ij.

Miſ. f. hauſtus digeſtiuus.

Euacuatio.

℞ *Pill. alephanginarum, de hiera ſimplici, ana* ʒ j.

Reformentur *pill. quarum* ʒ j. accipiat, cum *aq. betonicæ.*

Emplaſtrum.

℞ *Ol. iuniperini* ℥ vj. *vnguenti marciaton* ℥ ij. *ammoniaci, opopanacis, galbani, ana* ʒ ß. *caſtorei* ʒ ij. *picis naualis, reſinæ, ana* ℥ ij. *ceræ q. ſ.* f. Emplaſtrum.

Linimentum.

℞ *Saluiæ, betonicæ, rutæ, ſtechadis citrini, origani, calamenti, eupatorii, ebuli, maioranæ, ana* m. ß. *iuniperi* ℥ j. *rad. acori, lilior. albor. ana* ℥ ß. *olei oliuarum* ℔ j. *vini optimi Rhenenſis antiqui* ℔ j. *ß.*

Ponantur ſimul & ſtēt in infuſione per duos dies naturales, Poſtea lento igne coquantur ad conſumptionem vini. Colentur & fortiter exprimantur.

Iſtius *Olei* ℞ ℥ iiij. In quibus diſſoluantur *caſtorei* ʒ iij. *piperis, pyrethri, ſynapi, ana* ℈ j. *gr. iuniperi* ʒ ij. *ſem. rutæ, ſtaphiſagriæ, ana* ℈ j. *ß. euphorbi gr.* v.

Ol. vul-

Ol vulpini, coſtini, caſtorei, ana ℥ ß. Miſce f. Linimentum.

Addatur *pul. nuc. moſchat.*

Hauſtus digeſtiuus.

℞ *Syr. de ſticados* ℥ j. *aq. betonicæ, ſaluiæ, ana* ℥ xv. Miſc.

Pillulæ.

℞ *Maſſ. pill. de lapide Lazuli, aurearum, ſine quibus eſſe nolo, ana* ℈ j. *diagridii*, gr. ij.

Formentur *pill. cum ſyrup. de ſticade.*

Conditum.

℞ *Diacor* ℥ xv. *Conſ. lauendulæ, anthos, roſar. ana* ℥ ß. *Spec. diamuſci dulcis, cubebar, nucis moſchatæ ana* ℥ ß. *cinamomi interioris, caryophyllorum, zinziberis, piperis, galangæ, macis, ſpicæ, ſticados Arabicæ ana* ℈ j. Cum *modico ſyrupi de ſticados*, f. Conditum.

In Paralyſi lateris ſiniſtri pro quodam 72. annum agente.

C. *H. D.* ERat imbecillitas neruorum, in quibus etſi eſſet illæſus ſenſus motus, tamen ſenſu tactus priuati erant; Nerui autem flaccidi & molles redditi ſunt; Cum ex cruditatibus multæ humiditates ſuperfluæ redundent, per quas cerebrũ & ſpinalis medulla nimiũ refrigerata ſunt, in iis potiſſimum locis, vbi nerui originẽ ſuam deducunt: Illic nerui flacceſcunt ac molles redduntur, vt cedant ac laxentur, quemadmodum chordæ, quando humectantur, & ſic ſpiritus, à quibus potiſſimũ nerui reguntur, intercipiũtur

& inclu-

& includuntur, vt neruus nec ſenſus nec motus à ſpiritibus communicari poſſit. Cum autẽ eiuſmodi humiditas præter naturam, primo in cerebro detineatur, mox ad colli initiũ circa quintam vertebram deuoluatur, nerui qui ſenſum & motum ad manus deferunt imbecilliores redduntur, & in quodcunque latus humiditas illa vitioſa decumbit, illic nerui flacceſcunt, & ſic imbecilliores redduntur ad ſenſum; Si autẽ eadem humiditas in os ſacrũ delabitur, pedes ſenſum amittunt, aut vnum crus, in quo hæc humiditas detinetur, ad motum ineptum redditur: Adhæc ſæpe in hoc morbo fit, vt in quibuſdam hæc neruorum imbecillitas ſubito generetur, in quibuſdam tardius: Alii dolores inde percipiunt aliquos, alii nullos, vbi humores illi ex neruis in carnem defluunt. Aliis etiam hic morbus moleſtus eſt, aliis non item, prout cerebrum magis vel minus continet humiditatum. Et hæc humiditas in cruribus facilius diſſipatur quam in manibus: Ratio eſt, quod robuſtiores nerui ſunt in pedibus & cruribus, quam in manibus; is curatus eſt his remediis.

℞ Ol. coſtini, de caſtoreo, ana ℥ vj. *cheirini, terebinthinæ, hypericonis, ana* ℥ ij. *ſucci ſaluiæ, vini Rhenani, ana* ℥ ß. *Pulu. flor. paralyſeos, anthos, ſtechadis Arab. lauendulæ, pulu. vermium terreſt. rad. pæoniæ, caſtorei, macropiperis, pyrethri, ana* ℈ ß.

Coq. ad vini & ſuccorum conſumptionem, excolentur ſpecies craſſiores, adde: *Ping.*

 caſtorei,

caſtorei, ol. nucis moſchatæ, ana ℥ j. *ceræ, q. ſ.* Pro vnguento.

℞ Herb. *primulæ veris*, m. j. ß. *lauendulæ, chamæpythios, ſaluiæ, ana* m. j. *rutæ, verbenæ, ſatureiæ, maioranæ, pæoniæ, ſtechadis citri & Arab. ana* m. ß.

Conquaſſata dentur in carta pro fotu.

Imminente nouilunio hic puluis datus eſt ex *ſuccino albo*, ad corroborationem capitis, cum *aq. ceraſorum & lauendulæ*: Poſtea vſus eſt hac aqua paralytica ad calefaciẽdos & exſiccãdos neruos;

℞ Flor. *anthus, maioranæ, lauendulæ, ana* m. ß. *gran. iuniperi, bacc. lauri, zinziberis, caryophyll. piperis longi, ana* ℥ ß. *vini ſublimati*, ℥ viij. *aq. lauendulæ, ex baccis iuniperi, ana* ℥ vj.

Miſce pro aqua paralytica, qua brachia & pedes lauari debent.

℞ Rad. *acori*, ℥ vj. *pyrethri*, ℥ ij. *herb. paralyſeos, betonicæ, ana* m. ß. *origani, rutæ, ſaluiæ, lauendulæ, ana* p. j. *cubebar.* ℥ j.

Decoq. ad tertias colaturæ ℞ ℥ xviij. in quibus diſſolue: *Mellis roſati col. anthoſati, ſyr. de ſtechade, oxymellis, ſ. ana* ℥ j. ß.

Miſce pro Gargariſmo.

℞ *Mythridatii*, ℥ j. ß. *theriacæ el.* ℥ j. *caſtorei, pulu. ſaluiæ, ana* ℈ j. Miſce pro ſudorifico.

℞ *Succini albi*, ℈ iiij. *ſpec. diarhod. abb.* ℈ j.

Miſce f. puluis pro præſeruatione in nouilunio vel ante ſumendus.

℞ Ol. *vulpini, coſtini, vermium terreſt. præp. chamomeli, ana* ℥ vj. *pulu. vermium terreſt. præp.* ℥ ij. ß.

rad.

rad. acori, pyrethri, caſtorei, ana ℈ j. *ceræ parum.* f. Vnguentum.

℞ *Ol. nucis moſch.* ʒ ij.

℞ *M. pill. de hiera ſ. de opopanaco, cochiar. ana* ℈ j. f. cum *aq. ſaluiæ pillulæ*, numero 40.

℞ *Sacch. albiſſ. aq. betonicæ diſſol.* ℥ iiij. *ol. ſuccini albiſſ. gutt.* iij. *nucis moſch. macis, ana gutt.* ij. *caryophyll. cinamomi, ana gutt.* j. *margar. præp. corall. rub. præp. ana* ℈ ß. *cornu cerui vſti,* ℈ j.

Miſce f. conf. in Rotulis.

℞ *Olibani, maſticis, ſandaracæ, ana* ʒ vj. *gummi hederæ, nigellæ torrefactæ, ana* ℥ ß. *aſæ dulcis, ſtyracis cal. ana* ʒ ij. *coriandri, macis, nucis moſch. ana* ʒ j. *flor. anthus, ſtechadis, ana* p. j.

Conquaſſentur omnia craſſo modo, f. ſuffumigium; lanæ ſuffiantur multum, & calidæ neruis admoueantur.

℞ *Chebulor. cond.* ʒ vj. *zinziberis conditi,* ʒ v. *cal. aromat. cond. emblicorum condit. cort. citri conditi, ana* ʒ ß. *arant. condit.* ʒ ij. *nucis moſch. cond.* ʒ j. *cinamomi inciſi,* ʒ ß. *macis inciſi,* ℈ j. *flor. anthus, pæoniæ, ana* ℥ ß.

Condita incidantur craſſo modo, & aromata item, addantur conſeruæ, f. mixtura, caque ſolida.

In ſpontanea laßitudine pedum ac tibiarum. C.H.D.

MAteria in ſuris collecta eſt, vnde motus impeditur, ac difficulter ambulat; Huic balneum pro pedibus paratum eſt.

℞ Verbaſci, ſummit. iuniperi, meliloti ana q. ſ. Coq. ad dimidium amphoræ, adde: Salis nitri, vitrioli albi, aluminis, ana ℔. ß.

Extinguatur in hac aq. ferrum ignitum, aut ferri ſcoria, lauentur ei pedes per horam.

A balneo fricentur ei pedes ſuræ ac crura, præſertim tibiæ.

℞ Herb. hypericonis, primulæ veris, ſaluiæ, iuæ arthriticæ, artemiſiæ, matricariæ, pulegii, origani, betonicæ, chamomeli, thapſibarbati, ana m ij. *gran. iuniperi*, ℥ j. ß.

Conquaſſata dentur pro lotione pedum.

℞ Rad. & fol. ebuli, p. v. *fol. iuæ arthriticæ, ſaluiæ, roriſmarini, ana* m. ß. *betonicæ*, p. iij. *lumbricorum vino lotorum* ʒ x. *ol. anethini*, ℥ ij. ʒ ij. *cheirini*, ʒ IX. *ſucci ebuli, caulium, ana* ℥ j. *vini opt.* ℥ I X.

Coq. ad vini conſumptionem, colentur & exprimantur, & iterum leniter coquantur, adde: *Bacc. lauri*, ʒ j. *thuris albi ſubt. pulu.* ʒ ij. *ſalis opt. triti*, ℈ iiij. *mucilag. rad. altheæ*, ℥ j. *ceræ*, *q. ſ.* f. Vnguentum molliuſculum.

C.H.D.

In Paralyſi linguæ, pedum tumoribus, retentione vrinæ & alui adſtrictione ſeu conſtipatione.

HIc corripiebatur Paralyſi vtriuſque cruris & linguæ, quæ tam denſa erat, vt nec expedite loqui, nec recte deglutire poſſet, ad hæc tres habet tumores, vnũ in capite, reliquos duos in pectore verſus latera. Ex his vnus verſus latus ſiniſtrum

ſiniſtrum dolorem illi mouet: Vrina inſuper plus iuſto retinetur, & ex alui obſtructione abdomen ac venter intumeſcunt. Omnia hæc mala ex præmadefacto vẽtriculo & humiditate cerebri nimia proueniunt, vnde tumores illi excitati & orti ſunt; Ex nimio etiam vſu medicamẽtorum purgantium, eorumq; violentorũ & catarcticorũ debilitatus eſt: Quod ad linguæ Paralyſin, hæc nimium pituita referta eſt, ideoque inprimis opem & remedii auxiliũ poſtulat. Sumat igitur de hac aqua cochlear vnum, ac ſub lingua diu teneat, vt operetur, poſtea vel deglutiat, vt lubet, vel eiiciat.

℞ *Aq. roſar. ſaluiæ, maioranæ, lauendulæ, ſpiritus vini, ana* ℥ j. Miſ. pro aqua.

Poſtea linguam ſæpe hoc Mythridatio vngat:

℞ *Caſtorei* ʒ ij. *theriacæ optimæ* ʒ ß. *pulu. ſaluiæ, pæoniæ, ana* ℈ j. *thuris* ℈ ß.

Miſ. f. pillulæ inſtar bechicarum.

Ab vſu Caſſiæ in purgationibus abſtineat, eſt enim venenum apoplecticis. Antequam autem his bechicis vtitur, præmittat gargariſmum ſequentem:

℞ *Herb. paralyſeos* m. j. ß. *betonicæ, ſaluiæ, ana* m. j. *hyſſopi, origani, ana* m. ß. *Rad. acori* ʒ v. *pæoniæ* ʒ iij. *pyrethri* ʒ ij. *ſtechadis Arab.* ʒ iij.

Coq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℥ xv. in quib. diſſolue: *Oxymellis ſquillit. mellis roſ. col. ana* ℥ j. ß. Miſ. pro gargariſmo.

Cum autẽ linguæ Paralyſis immediate à ce-

 rebro

rebro humido ortum ducat, corroborandum erit cerebrum, & nerui debilitati ad priſtinum vigorem ſuum reducendi ſunt, ſed propter difficultatem deglutiendi nō poſſunt idonea huic malo remedia adhiberi, quapropter mederi debemus, in quantum poſſumus. Præſcripſi igitur conditum, de quo mane poſt linguam purgatam ſumat quantitate caſtaneæ, & frequenter in ore fruſtulum nucis moſchatæ teneat.

℞ *Chebulor.cond.* ℥ v. *cal.armat.cond.* ℥ ß. *conſ. anthus. Flor.pæoniæ, ana* ℥ iij. *betonicæ, lauendulæ, ana* ℥ ij. *diacori* ℥ ß. *ſpec.dianthus.pliris arch.ana* ℥ ß.

Cum pauculo *ſyr.de ſtechade.* f.Conditum.

Poſtea pro confortatione cerebri ac neruorum præſcripſi pomum, quod ſemper odoret ante prandium.

℞ *Ladani puri* ℥ j. ß. *ſtoracis cal.* ℈ ij. *Galliæ moſch. blaccæ, byzant. caryophyll.ligni aloes, ana* ℈ j. *macis* ℈ j. f.ex his pomum ſyndoni inuolutum.

Dedi etiam pulucrem mane ſuturæ coronali inſpergendum:

℞ *Sandaracæ, caryophyll. nucis moſch. macis, coriandri præp. Flor. ſtech. Arab. roriſmar. ſtoracis cal. roſ.rub. maſticis, cort.thuris, ana* ℈ j. Miſ. f.puluis.

Ad retentionem vrinæ hæc ſequentia eidem ſunt ordinata:

℞ *Herb.parietariæ* m.iij. *agrimoniæ* m.j. *linariæ, chamomeli ana* m.j.

Conquaſſata dentur in ſacculo, qui decoq.in medietate *aq. & vini*, imponat ſacculum calide,

calide, ſub vmbilico, vbi eſt veſica, reiteretur ſæpius.

Poſtea vtatur oleo eo loci:

℞ *Ol.chamomeli* ℥ j. *ſcorpionum* ℥ ß. Miſ.

His nihil proficientibus decoquantur radices in aqua, & dulcoretur aqua ſaccharo. Hanc aquam bibat ſingulis diebus mane & veſperi:

℞ *Rad.graminis, rad.reſtæ bouis, ana* ℥ j. *liquiritiæ* ℥ ij. *Herb.parietariæ,agrimoniæ, ana* m.ß. *cic. rub.* ℥ vj.

Conquaſſata dentur ad decoctum.

In retentione vrinæ frequenter accidit, vt venter & abdomen indureſcant ac diſtēdantur, contra hanc duritiem, ſi adeſt, ſuperimponat omentum agni frixum in ſartagine; In Paralyſi cruris vtriuſque decoquantur ſequentia, & calide imponantar, ſeruenturq; crura calida.

℞ *Bacc.lauri,iuniperi,caryophill.zinzib.ana* ℥ ß. *Flor.anthus,ſaluiæ,lauendulæ,primulæ veris, ſatureiæ, ana* p.j. *vini ſublimati, aq.lauendulæ, ex baccis iuniperi ana* ℥ vj. Miſ.

Hoc autem vnguento ſpina dorſi inungi debet:

℞ *Ol. vulpini* ℥ ß. *caſtorei,iuniperi,chamomeli, ana* ℥ ij.ß. *lumbric.* ℥ vj. *ſucci ſaluiæ,lauendulæ,vini opt. Rhenani, ana* ℥ iij. *Pulu.vermium terreſt.ſtechadis Arab.Flor.anthus, ana* ℈ ij.ß. *caſtorei* ℈ j.

Coq. lento igne ad cōſumtionem ſuccorum & vini, excolētur ſpecies craſſiores, f.cum *cera q.ſ.* vnguentum.

Quoad tumores, his imponat Emplaſtrum mollificatiuum.

℞ *Emplaſtri de meliloto* ℥ j. *diachyli* ʒ iij. Miſ.

In alui adſtrictione vtatur ſuppoſitoriis. Poſt vſum horum remediorũ conquerebatur de linguæ Paralyſi, quæ nollet remitti; Deerant enim purgantia, quibus vti non poterat ob virtutem debilem, quare vſus eſt hac aqua, quam in ore diu tenuit.

℞ *Saluiæ, rutæ, origani, hyſſopi, betonicæ, ana* m. j. *ſtechadis* ʒ iij. *Rad. polypodii* ʒ vj. *cal. aromat. pæoniæ, pyrethri, ana* ʒ iij. *Sem. fœniculi, aniſi, ana* ʒ ij.

Miſce dentur contuſa.

Vſus eſt etiam hoc ſyrupo.

℞ *Oxymell. ſquillit.* ℥ ij. *ſyr. de ſtechade mellis roſ. ana* ℥ j. Miſce.

Item hanc aquam ſorpſit:

℞ *Syr. de ſtechade,* ℥ j. ß. *aq. virtut. cinamomi, ana* ℥ j. Miſce.

Lauetur etiam lingua hac aqua:

℞ *Herb. paralyſis, maioranæ, lauendulæ, roriſmarini, ſaluiæ, ana* m. ß. *ſatureiæ,* p. j. *bacc. lauri, gran. iuniperi, ana* ʒ j. ß. *caryophyll. zinz. ana* ʒ j.

Incidantur & conquaſſentur & ſuperinfundatur, *aq. lauendulæ.* ex baccis iuniperi, *ana* ℔. j. Miſce.

Sæpe etiam purget linguam *aq. ſaluiæ.*

Imponat etiam linguæ has Rotulas.

℞ *Nuc. moſch. caſtorei, ana* ʒ j. cum *ſucco ſaluiæ, q. ſ.* f. Rotulæ ſiue orbiculi inſtar lupinorum.

Tempo-

Tempora illinantur *ol. nucis moſch.*

Obiit autem patiens, antequam hæc medicamenta ipſi ſunt allata.

Virgini Paralyticæ. C.H.D.

℞ *Rad. polypodii,* ʒ ij. *pæoniæ, cal. arom. ana* ʒ j. *iridis,* ʒ ß. *herb. chamædryos, betonicæ, primulæ veris, ana* p. j. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ʒ j. *paſſul. enucl.* ʒ ß.

Coq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℥ vj. in quibus infunde per noctem: *Fol. ſenæ Alex.* ʒ v. ß. *turbith. el. agar. troch. ana* ℈ ij. *rhab. el.* ʒ ß. *ſpicæ Ind. gr.* iiij. *cinamomi, zinzib. ana* ℈ ß. *flor. ſtech. anthus, ana* p. ß.

Mane colentur & exprimantur; Colaturæ adde *Mannæ el.* ʒ x.

℞ *M. pill. Arab. coch. ſine quibus ana* ℈ ij. *arthritic. de hiera cum agar. ana* ʒ ß. *alhandel gr.* ij. cum *aq. betonicæ,* f. pill. 90.

℞ *Spec. dianthus, pliris arch. ana* ℈ ij. *aromat. roſ.* ℈ j. *fol. betonicæ, euphragiæ, ſcordii, ana* ℈ j. *flor. anthus,* ℈ ß. *ſem. pæoniæ, fœniculi, ana* ʒ ß. *ſileris mont.* ℈ j. *rad. zinzib. cal. aromat. pæoniæ, meu, galangæ, ana* ʒ ß. *cubeb. macis, ana* ℈ ß. *cinamomi el.* ℈ ij. *ſacch. albiſs.* ʒ vj. Miſce.

Vltimo pro corroboratione neruorum dedi oleum ad ſpinam dorſi.

℞ *Ol. lumbricor. terreſt. vulpini, coſtini, de caſt. caſtorei, ana* ʒ ij. ß. Miſce.

In tortura oris. F.H.D.

TOrtura oris, qua interdum corripiebatur, dicitur alias ſpaſmus Cynicus: Sunt qui ri-

ſum appellent Sardonium & conuulſionem caninam. In hoc ſymptomate aliquid præter naturã accidit muſculis faciei, cuius vi nerui modo contrahuntur, modo relaxantur. Dependet autem à muſculis oris præter naturam affectis. Eſt igitur ſymptoma, non morbus, læditur autem actio iſtorum muſculorum, vel ex Paralyſi, vel ex conuulſione. Eſt igitur morbus in mala compoſitione. Cum autem hæc tortura ſit ex conuulſione, tunc pars contorta eſt ſedes & locus affectus; Cum ex Paralyſi, ſedes morbi non eſt pars diſtorta. Nam dũ ſit oris tortura ex parte dextra, Paralyſis eſt ſecundum partem ſiniſtram, & ſic ſedes morbi eſt ſecundum partem ſiniſtram; Nam in hac tortura oris muſculi partis ſiniſtræ non contrahuntur ad propriũ principium, quia non ſunt relaxati muſculi in parte dextra, in qua non eſt morbus. Cum autem tũc muſculi propria ratione contrahantur, ſed non tendãtur, niſi à muſculis oppoſitis, id eſt, à muſculis partis ſiniſtræ, muſculi partis ſiniſtræ non poſſunt eſſe in cauſa, vt extendantur muſculi partis dextræ, quia non poſſunt contrahi, ſunt enim relaxati. Sed in tortura oris ex conuulſione, pars affecta eſt pars contorta, quia ob conuulſionem fit contractio in parte læſa. In hoc indiuiduo erat tortura oris, non ex Paralyſi, quæ nulla præceſſit, ſed ex conuulſione: Et erat malum leue, quia per ſe euaneſcebat. Ego cum viderem, adeſſe ſimul ventriculi languorem, epar calidum,

calidum, vnde euaporationes in caput: laborabat etiam ſubinde vertigine, & dolore capitis. Hunc patientem ſic curaui.

℞ *Rad.fœniculi,cichorii,ana* ℥ j.*pæoniæ* ʒ ß.*Herb. betonicæ.fumiterræ, ana* p. ß. *Flor.primulæ veris, cichorii,anthus, ana* p. ß. *Fol.ſenæ el.* ʒ v. *rhabarb.el.* ʒ j. *agar.trohiſc.* ʒ ß. *epithymi cret.* ʒ j. *galangæ,cinamomi,ana* ℈ ß.

Coq. in iure galli, adde Colaturæ : *Mannæ el. calabr.* ʒ x. *aq.cinamomi* ℈ ß. Miſ. pro hauſtu ſolutiuo.

℞ *Fol.aquilegiæ* ℥ ß. *nucis moſch.* ʒ j. ß. *aluminis vſti* ℈ ij. *mellis virginei* ℥ j. ß. Miſ. f. quaſi linimentum.

Pro quodam Scriba, in tremore manuum. F.H.D

TRemor ille eſt ab humiditate phlegmatica nimia ipſis neruis impacta, quæ ſcilicet deducenda eſt:

℞ *Syr.de betonica, de ſtechade, mellis roſ. col. ana* ℥ iij. *aq.ſaluiæ,betonicæ,ana* ℥ j. *cinamomi* ℥ ß.
Miſ. pro hauſtu digeſtiuo.

℞ *M.pill. de hiera cum agar.* ʒ ß. *aggregat.* ℈ j. *cochiar.* ℈ ß. Cum *aq.ſaluiæ* q. ſ. f.pillulæ num.30.

Deinde pro corroboratione cerebri conditum præſcripſi.

℞ *Conſ. anthus,ſaluiæ,betonicæ, ana* ʒ iij. *lauendulæ* ʒ ij.*calami aromat.cond.* ʒ iij. *zinzib.cond.* ʒ v. *chebulor. condit.* ℥ ß. *Spec. dianthus, pliris arch.diamoſch.*

moſch: dulcis. aromat. roſ. ana ℈ j. *pulu. ſem. pæoniæ, euphragiæ, macis, ana* ℈ ß. *rad. bugloſſæ cond.* ℥ v. *citri cond.* ℥ ß. *cinamomi inciſi,* ℈ ß.

Condita incidantur & mixtis reliquis detur conditum.

Ceruix & manus ſæpe inungatur deſtillato eiuſmodi:

℞ *Aq. epatis vitulini deſtill. noſſell. j. lauendulæ, ſaluiæ, ana noſſellum dimidium, ſpiritus vini tantundem.* Miſce.

Vel vtatur hoc vnguento:

℞ *Ol. lumbricorum,* ℥ vj. *vulpini, coſtini, chamomeli, ana* ℥ ij. *ſucci ſaluiæ, lauendulæ, vini Rhenani, ana* ℥ ij. *pulu. verm. terreſtr.* ℥ j. *ſtechadis Arab. ſaluiæ, ana* ℈ j.

Coq. lento igne ad ſuccor. & vini conſumptionem, excolentur ſpecies craſſiores, f. cum cera q. ſ. Vnguentum.

In impotentia ambulandi D. Balthaſaris Brunneri Conſilium & cura.

PAtiens erat epate, corde & renibus calidioribus, ventriculo & cerebro frigido; ventriculus chylum non bene elaborat nec conficit; manet itaque chylus aquoſus, vnde multa è naribus & ore fluit pituita, & venter inferior vt plurimum fluidus eſt; caput autem valde debilitatum eſt à perpetuis effumationibus & euaporationibus inæqualibus ac diſtemperatis, aſcendentibus ex ventriculo frigidis, ex epate, corde & renibus,

nibus, calidis, vnde multum mucci à naribus eiicitur, & ab ore multum ſaliuæ exit, deinde hoc vitioſa humiditas à cerebro ad ſpinam dorſi non tam ad neruos quam neruorum tendines (die Spanadern) quæ crura ac pedes mouent, defertur, vnde motus ille in deambulando impeditur; hinc poſt exiguum etiam motum laſſitudo veluti vlceroſa perſentitur: Tendines itaque ab illa humiditate noxia flaccidi, muſculos ægre tollunt, vnde laſſitudo illa oritur; quod autem in tendinibus & muſculis error ſit præcipue, inde apparet, quod hæc moleſtia ambulandi in ſuris potiſſimum & ſupra genua ſentitur, eo loci, vbi tendines ligamentis iunguntur, non etiam in toto crure & pedibus, quod certe fieret, ſi nerui illi præcipue ab humiditate illa ſuperflua læſi eſſent. Etſi autem patiens ſæpe vſus eſt thermis, vnguentis, emplaſtris & fomentationibus, tamen hactenus nihil profuerunt; quod hinc factum eſſe puto, quia hæc remedia, ad tendines penetrare non potuerunt, quare exiſtimo, interna auxilia plus profutura, quæ frigiditatem & humiditatem ventriculi cerebri, neruorum, ac tendinum corrigerent, calefacerent partes illas, & reſiduum peccantis materiæ tollerent, ſudoribus; ſi enim ventriculus inprimis ſuo innato temperamento reſtitueretur, minus pituitæ generari & ibi colligi poſſet, & ſic minus vaporum cerebrum repleret, minus etiam humiditatum per ſpinam dorſi in neruos aut tendines deflueret. Hoc

ret. Hoc præſtaret inprimis cura ligni, quæ complexionem hominis multum poteſt emendare, & humiditates etiam illas ſuperfluas exſiccare & abſumere: Nec obſtat, ſi quis obiiciat, per decoctum ligni caliditatem augeri in corde iecore, liene ac renibus, vt hoc pacto caput magis repleatur, & augeantur catarrhi, nam in hoc patientis corpore, prædicta viſcera caliditatẽ amplius non excedunt, ob multos exceſſus in rebus non naturalibus: Secundo ſarſa parilia caliditatem ligni Guaiaci multum corrigit ac temperat: Tertio poteſt etiam lignum Guaiacum ſine ſarſa parilia deſtillatis aquis temperari, ne caliditas eius prædictis membris noceat; quarto in hac cura epati & renibus ſubuenire poteris vnguentis & linimentis leniter refrigerantibus. Ante vſum autem ligni Guaiaci corpus exquiſite purgandum eſt, hoc modo: Primo vtatur pillulis mane, tribus ante prandium horis.

℞ *Spec. hieræ, ſ. agar. trochiſc. rhabarb. opt. ana* ℈j. *cum ſyr. de capillis Veneris.* f. pillulæ numero 27. deaurentur.

Deinde vtatur hoc ſyrupo, ſingulis horis matutinis, de quo ſumat 4. cochlearia, calide mane hora quinta, poſtea per dimidiam horam ſuperindormiat, non tamen ſudet, & vſque ad horam decimam ieiunet, hic ſyrupus plerumque quater operari ſolet, quod ſi ſæpius fieret, patiens ſequenti die quieſcat, vel de hoc ſyrupo minus ſumat, vel ſi non quater operetur, plus de eo ſu-

mat.

mat. Cum autem dimidia ſyrupi pars exhauſta eſt, per diem vnum quieſcat, & hoc ipſo die, venam iecorariam tundi permittat; ſequenti autem die ſyrupum priorem continuet, quouſque duret.

℞ *Rad. cichorii,* ℥ j. *boraginis, bugloſſæ, ana* ℥ ß. *fœniculi, rhapontici, ana* ʒ vj. *calami aromat.* ℥ ß. *polypodii querc.* ℥ j. *liquiritiæ,* ʒ vj. *tormentillæ,* ʒ iij. *cort. rad. de cappar.* ʒ j. ß. *tamariſci, fraxini, ana* ʒ iij. *cort. mirobal. chebulorum, citrinorum oleo amygd. dulc. fricat. ana* ʒ iij. *pulpæ tamarind.* ʒ vj. *iniubar. ſebeſten, ana numero* v. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ʒ ij. 4. *frig. maior. ana* ʒ ß. *minor. ana* ℈ j. *herb. cichorii, endiuiæ, boraginis, ana* m. j. *agrimoniæ, card. bened. veronicæ, ceterach, fumariæ, primulæ veris, betonicæ, ana* m. ß. Coq. in ſ. q. aq. pro ℔. ij. in quibus iterum coquantur: *Radix hellebori nigri ex Stiria allati,* ʒ ij. ß. *caryophyll.* ʒ ij. *fol. ſenæ,* ℥ ij. ß. *epithymi Cretici,* ℥ j. ß. *flor. bugloſſæ, violar. boraginis, ſaluiæ, meliſſæ, ana* p. j.

Vbi ſatis coxerint, ſtent in infuſione horis iij. poſt colentur ſine expreſſione pro ℔ j. in qua infunde per noctem: *Agar. trochiſc.* ℥ ß. *rhabarb. opt.* ʒ ij. *ſpicæ* ℈ j. *ſchænanthus* gr. xv.

Expreſſo adde ſuccorum primulæ Veris, *Fumariæ, ana* ℥ j. *ſyr. de betonica* ℥ j. ß. *ſacch.* ʒ vj. *mannæ el.* ℥ ij. ß.

Coq. ad ſpiſſitudinem iuſtam ſyrupi, qui aromatizetur cum ℈ j. *ſpecieb. diambræ, &* ℈ ij. *ſpec. diarhod. abbat.*

Poſt

Poſt vſum ſyrupi quieſcat per diem vnũ naturalem, vel etiam duos: Deinde mane ſumat has pillulas,& ieiunet quinque horis,inde prandeat.

℞ *M.pill.cochiar. de fumaria, aggregat.ana* ℈ j. Cum *aq.fumariæ,* f.pillulæ numero xxv.

Sequente die mane ſumat ad corroborationem principalium viſcerũ, tale Mythridatium.

℞ *Mythridatii opt.* ʒ j.*conſ.boraginis* ℈ iiij. Miſ. pro confortatione.

Poſtea incipiat vti decocto ligni, ac primo ſumat de eo ℥ v. calide mane hora iiij. & ſuperdormiat,ac ſudet vſq; ad horam ſeptimam,hinc abſtergat ſudorem, & pro corroboratione epatis, ventriculi ac capitis ſumat rotulas quinque, ieiunet vſque ad horam octauam, deinde prandeat, & bibat de hoc potu. A meridie hora iij. tantundem ſumat de decocto,ac ſudet vſque ad horam quintam, poſt ſudoris abſterſionem ſumat iterum 4.rotulas,ac hora ſexta cœnet; Hũc proceſſum ſeruet tribus vel quatuor ſeptimanis: Si autem bis in die ſudare non poteſt, vtatur decocto ſaltem mane, & continuet curam ad ſex hebdomadas. Toto curationis tempore etiam atque etiam videat, ne aluus obſtruatur,ac fæces plus iuſto diutius retineantur, ſi aluus ſua ſponte non cedat,Enemate vel El.lenitiuo ſollicitetur, vt humiditates per curam ligni ad egeſtionem præparatæ deiiciantur,& ne in hypochondriis obſtructiones fiant. Quo die Enemate vel

Electua-

Electuario lenitiuo vtitur, abſtineat à decocto ligni, ac ſaltem de potu in prandio ac cœna bibat.

℞ *Rad. ſarſæ pariliæ,* ℥ j. ß. *ligni Guaiaci in tenuiſ. pollinem triti,* ℔. ß. *cort. ligni,* ℥ iij. *rad. ſcorzoneræ,* ℥ j. ß. *paſſular.* ℥ j. *ſem. aniſi,* ℥ ij. *cinamomi,* ℥ j. ß.

Coq. *in* ℔. *aq.* viij. *ſuper prunas ad medietatem, prius per horas 24. in loco calido in aq. feruentiſſima infuſa: Cinamomum autem & ſemen aniſi poſt finem coctionis iniiciantur.* De hoc decocto bibantur ℥ v. *vſque ad* viij. paululum dolin augendo. Et hæc potio ſudorifica. Deinde:

℞ *Reſiduum ſeu fœces prioris decocti,* adde: *Sem. aniſi,* ℥ j. *cinamomi,* ℈ iiij. *ſantali citr.* ℈ ij.

Coq. in ℔. viij. *aq. ad tertias:* Colatura detur pro potu in prandio ac cœna.

℞ *Rad. ſarſæ pariliæ,* ℥ j. *cort. ligni,* ℥ iij. *ligni Guaiaci,* ℥ j. ß. *ſem. aniſi, cinamomi, ana* ℈ ij.

Coq. in ℔. *aq.* viij. *ad tertias:* Pro potu in prandio ac cœna.

℞ *Spec. diambræ, diamoſch. dulc. aromat. roſ. ana* ℥ ß. *diarhod. abb. diatrion ſantal. ana* ℈ ij. *ſacch. ſoluti in aquis cichorii, & betonicæ,* ℥ iij. f. conf. in Rotulis.

Si vero calor epatis & renum ex hac ligni cura forte augeatur, conuenient hæc vnguenta renum & epatis regioni applicanda, mane & veſperi, poſt ſudorem.

℞ *Vnguenti roſ. meſ. ſantal. ana* ℥ j. *aceti,* ℥ ß. *cum ol. nymphææ alb.* f. Linimentum.

℞ Vnguenti in frigid. gal. roſar. meſ. ana ℥ j. roſar. rub. ſpodii, ana ℈ ß. ſpicæ gr. v. camphoræ gr. iij. cum *ol. roſ. odorifero,* f. Vnguentum, applicetur epati.

Quod ad pedum imbecillitatem & difficultatem vel impotentiam ambulandi, diebus poſt vſum decocti ligni 14. mane & veſperi poſt ſudorem, fomentetur locus affectus in pedibus & cruribus hoc fotu.

℞ Herb. roriſmarini, mentaſtri, pulegii, naſturtii, flor. chamomeli, melilotí, ſtechadis Arab. ſaluiæ, fol. lauri, rutæ, hypericonis, ſem. aniſi, fœniculi, carui, cymini, ameos, ana ℥ j. ß.

Coq. in ſ. q. aq. & vini ad tertias: Vtatur pro fotu.

Poſt hunc fotum ſtatim vtatur hoc oleo ad locum affectum.

℞ Ol. caryophyll. deſtillati, ℥ iij. *amygd. amar.* ℥ ij. ß.

Miſce pro oleo pedibus ac ſuris applicando.

Hoc oleo applicato ac bene illinito, pelles vulpinæ duæ loco affecto ſuperimponantur ad horas duas: Pelles autem ſingulæ prius fumum recipiant, ex puluere iſto carbonibus impoſito & ſic affectis membris imponantur.

℞ Ol. caryophyll. deſtillati, ℥ j. ℈ j. *pulegii deſtil.* ℥ iij. *amygdal. amar.* ℥ ij. ß.

Miſce pro Oleo.

℞ Myrrhæ, maſticis, ana ℥ ij. *olibani,* ℥ j. ß. *caryophyl. cinamomi, nucis moſch. ligni aloes, macis, ana* ℥.

Omni-

Omnia ſimul ſubtiliter pulucrizentur, deinde pulueres aq. ardenti irrorentur & exſiccentur, idque fiat ſexies, demum iterum pulucrizentur & ſeruentur ad vſum prædictum.

Empyrica in Paralyſi & Conuulſione.

Krampff vnd Schlaff der Glieder: Σπάσμος φυσώδης;

℞ *Farinæ hordei, rutæ, pulegii.*

Miſce ſiccata pulucrizentur, adde *coriandri, q.* v. tunde in tenuem pollinem, f. Emplaſtrum cum vino; Imponatur membris affectis.

Item; Alligentur cortices ſalicum loco affecto.

Decoctum Paralyticum.

℞ *Herb. lauendulæ, ſtech. Arab. ana* ℥ ß. *thymi, epithymi, ana* ℥ iij. *fol. ſenæ,* ℥ iij. *agar. trochiſc. hermodactyl. turbith. opt. abraſi, ana* ℥ ij. *ſem. carthami in petia,* ℥ ß. *rad. liquiritiæ, fœniculi, ana* ℥ j. *ſem. aniſi, fœnic. ana* ℥ ß.

Coq. in *aq.* ℔. v. adde; *Mellis deſpumati* ℔. ß, *oxymellis comp. ſyr. de ſtechade, ana* ℥ ij.

Iterum bulliant, aromatizentur caryophyllis & cubebis, f. potio.

℞ *Hydromellis, bulliat cum hyſſopo & piperis,* ℥ ß, vt remaneat clara.

Paralytico febricitanti ex vſu calidorum.

℞ *Herb. cuſcutæ, cichorii, ana* m. j. *thymi, epithymi, ana* ℥ ij. *fol. ſenæ,* ℥ ij. *agar. troch. hermodactyl.*

ana ℥ j. *ſem. carthami ligati in petiam raram,* ℥ iij. *rad. cichorii, ſcariolæ, endiuiæ, ana* ℥ j. *ſem. endiuiæ, acetoſæ, ſcariolæ, ana* ℥ ß. *prun. Vngar. numero* x.

Coq. in ſ. q. aq. *ſacch. opt.* ℥ iij. *iulep. roſ.* ℥ iiij. Iterum colentur bene clarificando.

℞ *Herb. primulæ veris. cuſcutæ, ana* m. ß. *fol. ſenæ,* ℥ j. ß. *agar. trochiſc. hermodactyl. ana* ℥ j. ß. *ſem. carthami in petia,* ℥ iij. *rad. cichorii, endiuiæ, ana* ℥ vj. *ſem. endiuiæ, ſcariolæ, ana* ℥ ß. *prun. Vngar. numero* vj. *paſſul. ſine arillis,* ℥ j. Coq. in aq. ℔. ij. ß. *ſacch. albiſs.* ℔. ß. *ſyr. de cichoreo,* ℥ iij. Miſce f. potio, aromatizetur cinamomo.

Ad loquelam recuperandam in Paralyſi.

℞ *Succi pæoniæ, ſaluiæ, ana* ℥ j. *pulu. caſtorei.* Miſce vel pone tantum ipſum caſtoreum ſub lingua, patientes iuuat mirabiliter.

Clyſter in hoc caſu optimus.

℞ *Anethi, florum chamomillæ, ſampſuchi, ſinapi, meliloti, carthami, ana* m. j. *ſem. lini, fœnugræci contritorum, ana* ℥ ij. *ſiclæ vel blatis,* m. ij. *ſulphuris. pulpæ coloquinthidis, ana* ℥ ß. *ficus ſiccas,* xx. *verbenæ, centaurii minoris, ana* ℥ j.

Omnia coquantur in vino & colaturæ, adde Olei *antiqui,* ℥ iij. *mellis deſpumati,* ℥ j. f. Enema Et valet ad omnes paſſiones artheticas.

Ad vocem recuperandam.

℞ *Pulu. ſinapis, piperis, hyſſopi, naſturtii, caſtorei ana gr.* iij. cum *modico ſucco pæoniæ* pone ſub linguam.

Si quis loquelam ex quacunque cauſa amiſerit, ad

rit, adminiſtra illi modicum vinum calefactum, in quo diſſoluatur: *Pulu. caſtorei, nucis moſchatæ,* certa quantitas. Iuuabit vehementer.

In Paralyſi.

℞ *Terebinthinæ,* ℔.j. *vini aromatici,* ℔.j. *gummi hederæ,* ℥ ß. *ammoniaci,* ʒ iij. *caryophyll.* ʒ ij. *myrrhæ rub.* ʒ iij. *cinamomi, croci, ana* ʒ j.ß.

Illum putrefactum ad ſpatium 8. dierum de ſtilla ℔.j. primo erit aqua clara alba, illam ſerua priuſquam coloretur colore aureo: Colorem etiam ſerua ſeorſim: Huius aquæ ℔.j. admiſce pinguedinis ſerpentis ℥ j. vel paulo plus, & reſoluatur calore lento in vitro: Hac aqua inunge ſæpe membra læſa & ſtupida, ſimul mixtis omnibus.

Contra ſpaſmum in quacunque parte corporis.

℞ *Ol. lini, butyri maialis abſque ſale, medullæ bouis aut cerui ex oſſibus, ana* ℥ ij.

Miſce bene, & perungatur cum eis locus calide.

Contra Paralyſin manus.

℞ *Vrticam, coq. in propria vrina, & cum his laua partem paralyticam, & ſanabitur.* Vel:

℞ *Ol. lini partes duas, calcis viuæ partem vnam.*

Quicquid in fundo manſerit, optimum eſt, hoc vteris.

Vel: ℞ *Axungiam caponis priuſquam lauetur, ſuccum vrticæ,* cum tota planta, *Brancæ vrſinæ, ſem. cymini.*

Super impone parti paralyticæ.

Tremor manuum.

℞ *Saponem communem, vini ardentis ſublim. q.ſ. zinzib.* ℈ j. *flor. lauendulæ, ſaluiæ, ana* ℈ j.ß.

Macerentur per dies 8. in *vino ſublimato,* colaturæ adde, *aq. abſinthii, ſaluiæ, mentæ, ana* ℈ iiij. *vini maluatici,* ℈ iij. Inungatur pars paralytica.

Oleum de anſere valet in paralyſi, D.S.W. vſus eſt in duce Pruſſiæ.

℞ *Anſerem veterem maſculum deplumatum & euiſceretur & lauetur optimo vino foris & intus*: deinde ℞ *Thuris albi, maſticis, myrrhæ, ana* ℥ ij. *vnguenti Martiatonis,* ℥ vj.

Piſa ne imponatur anſeri, anſerem bene conſuendo, deinde anſer aſſetur, & ſuperponatur vas, in quod liquor ab anſere deſtillans recipiatur, quo totaliter accepto accipe pro qualibet ℥ j. *liquoris,* ʒ j. *pul. vermium terreſtr.* rurſus f. paſta, quæ imponatur alembico, & deſtilletur ſecundum artem.

In paralyſi partis dextræ.

℞ *Succini albiß.* ℈ j. *ſpec. diarhod. abb.* ʒ ß.

Miſce f. puluis, detur in ℥ ij. *aq. ceraſorum ſylueſtrium.*

Deinde inungebam ſpinam dorſi cum *oleo de caſtoreo, & oleo rutæ,* & dabam *Hypoglottides*:

℞ *Caſtorei, ſtaphiſagriæ, ana* ʒ j.ß. *maſticis el.* ʒ j. *euphorbii, reſinæ, pini, ana* ℈ j. f. cum *mucilagine tragacanthæ maſſa*, ex q. f. pillulæ, inſtar bechiorum vtrinque compreſſæ, his reſtituta eſt.

In im-

In impotentia ambulandi: F.H.D.

EGO aliquando in ſimili caſu poſt balneum ex *iua, arthritica, betonica, artemiſia, pulegio, flor. chamomeli, & baccis iuniperi* paratum, aut etiam non præcedente balneo, hoc vnguento feliciter vſus ſum:

℞ *Rad. & fol. ebuli*, m. ij. ß. *betonicæ*, m. j. ß. *iuæ arthriticæ, ſaluiæ, roriſmarini, ana* m. j. *lumbricor. lotor. in vino* ℥ ij. ß. *ol. anethini*, ℥ iiij. ß. *cheirini*, ℥ ij. ß. *ſucci ebuli, caulium, mucilag. rad. altheæ, ana* ℥ ij. *vini opt. albi.* ℔ j. ß.

Coquantur ad vini conſumptionem, colentur & exprimantur, & iterum leniter coquantur. Inde adde: *Bacc. lauri*, ℥ ij. *thuris albi ſubtiliſsime pulueriżati*, ℥ ß. *ſalis opt. triti*, ℥ ij. ß. *ceræ q. ſ.* f. Vnguentum molliuſculum, mucilagine altheæ præſcripta in fine addita, non in prima decoctione.

In ſpaſmo pedis: Vnctio:

℞ *Ol. roſar. omphacini, chamomel. ana* ℥ j. *vitellum oui, croci*, ʒ ß. *ceræ nouæ parum.* f. Vnguentum.

Digeſtiuum ſic:

℞ *Syr. acetoſæ, de ſtechade, aq. ſaluiæ, iuæ, artemiſiæ, ana* ℥ j.

Purgans:

℞ *Turbith. pulu.* ℈ j. *pill. de hermodactylis*, ʒ ß. f. pillulæ numero v. capiat paulo ante ſomnum, vel etiam media nocte.

Clyſter paretur ex *ol. violar.* ℥ iij. *caſsiæ, ſacch. rub. ana* ℥ j. *cum decocto de vitello oui, & ſalis parum.*

Emplaſtrum reſolutiuum:

℞ *Furfuris ſubtiliter triti*, m. j. *farinæ, ſem. lini, hordei, chamomeli, ana* m. ß. *lupinorum*, ℥ j. Bulliant in lixiuio, & adde *ſyr. acetoſæ*, ſ. f. Emplaſtrum.

Vnctio ad genu:

℞ *Ol. laur. ol. ſem. lini, ol. de ſpica, ana* ℥ ß. Multum profuit.

℞ *Ol. de terebinthina, laurini, chamomel. ana* ℥ j. *ceræ parum*. Miſce f. inunctio calide.

Lotio reſolutiua & confortatiua neruorum:

℞ *Flor. chamomeli, ſtech. Arab. rad. acori, althææ, herb. calamenti, fol. lauri, ſaluiæ, ana* m. j.

Fomentetur pes ſpaſmoſus.

Inde: ℞ *Pinguedinis vrſi*, ℥ iij. Vngatur locus.

Vel: ℞ *Vnguenti Agrippæ*, ℥ ß. *pingued. anatis*, ℥ j. Miſce & vnge.

Contra contractionem alicuius membri ℞. *pellem ouis* nouiter excoriatæ, & vnge eam illa parte, qua caro fuit, pinguedine alicuius animalis, vel butyro non ſalſo, vel oleo aliquo, & ſic ſtatim membrum humectatur & rectificatur. Oleum lumbricorũ neruos debilitatos confortat, & valet iuncturarũ doloribus, Oleum ſambuci morbis cerebri & neruorum confert.

℞ *Coſti amari*, ℥ ß. Infundatur *in* ℔. ß. *vini fortiſſ.* 24. *horis*, adde *Ol. oliuæ veteris* ℔ ß. Bulliant ad vini conſumptionem, poſtea adde *pulu. piperis, caſtorei, euphorbii, ana* ʒ j. ß. *cum cera*. f. Vnguentum paralyticum.

SPICILEGIVM IX.

DE CATARRHO.

De morbi eſſentia.

Vide Hipp. 2. Aph. 40. 3. Aph. 12. 13. 14. 20. 23. 31. 5. Aph. 24. 7. Aph. 13. & 39. & 6. Epidem. & 6. Aph. 11.

DE Catarrho conſule *Galenum* 3. *de ſympt. cauſis* 4. 1. *de tuenda valetudine* 1. & 3. *Aph.* 12. 13. & alibi paſſim.

Catarrhus cum ſit fluxus materiæ præter naturam, hoc eſt, excrementitiæ, non fit à quacunque materia, quia nō ab inſenſibili, ſed neceſſario à materia vaporoſa, q̄ ſenſibiliter expurgatur, & eſt vel bilioſa, pituitoſa vel melancolica. Eſt igitur Catarrhus fluxio materiæ copioſioris, vt in ꝓportione nō correſpondeat aſſumtis, & in primis qualitatibus, modo hæc materia erit calida, modo frigida, &c. in ſecundis modo particeps erit ſalſedinis, modo amaritudinis, modo putredinis, & in colore quandoque erit alba, quandoque citrina vel alterius coloris: Quod ad tempus, non ſeruabit tempus determinatū, ſed aſſidue defluet, à capite, cum patientis moleſtia; Et quod ad locum, potiſſimum exibit per os, vt defluat ab ore modo in ventriculum, modo ad inteſtina, modo in reliquas ſubiectas partes. Hæc igitur conſiderētur de materia, quatenus mobilis eſt. Quia vero omne, quod mouetur, mouetur à termino à quo, ad terminum ad quem, videndum, qua-

le ſit defluxionis initium: Hoc ipſum eſt caput. Catarrhus enim nihil aliud eſt, quam defluxio à capite ad reliquas ſubiectas corporis partes: Mouetur autẽ hæc materia dupliciter, vel quia impellitur, vel citra impulſionẽ: Impuſio fit à cauſa caput refrigerante, vt ab aere frigido, & longe magis, ſi cum frigiditate copulata fuerit ſiccitas. Et ſic ventus Aquilonaris, cum ſit frigidus & ſiccus vim habebit inducendi Catarrhum, impellendo materiam à capite ad partes ſubiectas: Si vero hæc materiæ fluxio citra impulſionem fiat, bifariam id continget, vel quia hæc materia liquatur, vel quia condenſatur: Liquatur autem à cauſis calefacientibus, vt ab aere calidiore, à vento auſtrali, ab igne & ab odoribus calidioribus: Denſatur vero à cauſa contraria, ſcilicet à frigiditate, quę vapores caput petentes condenſat, qui poſtea ſenſibiliter expurgantur modo per os, modo per nares, &c. Hanc cauſam tradit *Ariſtoteles in libro de ſomno & vigilia*, vbi ait, quod ſicut in mundo vapores à terra ſurſum elati ad mediam aeris regionẽ, ab illius frigiditate denſantur, & propter condenſationem fiunt ſenſibiles, ac deſcendunt per pluuiam: Ita ſi vapores in humano corpore eleuentur à ſubiectis partibus, & cerebrum petant, ab illius frigiditate cõdenſantur, & ſic deſcendunt. Hoc itaque pacto fit Catarrhus à frigiditate. Quod ad terminum ad quem, Materia in Catarrho vel fluit in totum corpus, vel in partem determinatam: ſi in par-

terr

tem, hæc vel recipiet fluxum huius materiæ, vel attrahet: Si recipiet, erit imbecillis vel à natura vel aſcititie. Natura imbecilles ſunt adenes in inguinibus, ad quas partes glanduloſas conſueuit natura propellere humores ſuperfluos: aſcititie autem pars fit imbecillior, propter intemperiem frigidam & humidam, quæ pars debilior reddita facile ab aliis partibus ſuſcipit defluxum materiæ: Si vero fluxio fit attrahendo, hæc attractio fit dupliciter, vel ratione caloris, vel doloris: Quare his omnibus modis materia in Catarrho defluet à capite vel in totum corpus, vel in partem determinatam. Poſtremo viæ requiruntur, & magnitudo, ſuper qua fit motus: Viæ autem iſtæ duplices ſunt, quædam latiores, vt Oeſophagus & Trachæa arteria: ſi per Oeſophagum fluat materia, deſcendet in ventriculum; ſi per Trachæam arteriam, in pectus & pulmones defluet, vnde tuſſis excitabitur: Quædam autem viæ ſunt anguſtiores, & hæ triplices: *venæ, arteriæ, nerui*. Si materia per venas mouetur, ſanguini neceſſario permiſcetur, & ſic maciem cauſabit in toto corpore; fit enim macies propter fruſtratam functionē, hoc eſt, nutritionem, quæ fit, quoties ad partes peruenit bonum alimentum. Cum autem à capite, materia excrementitia defluit, & quidem per venas, hæc materia ſanguini permixta, cum non ſit apta nutritioni, eſt in cauſa, vt corpus, ſicut conſueuerat, non nutriatur, vnde qui deſtillationibus crebris

tenen-

tenentur, progreſſu temporis emaciantur: Hæc eadem materia per venas defluẽs, ſi ibidem putreſcat, febrem etiam cauſat, & quidem continuam, quæ catarrhalis dicitur. Si vero per arterias fluat materia, cauſabit cordis affectus; Melancholiam, Syncopen, Palpitationẽ, &c. Quod ſi per neruos fluxerit, pro partium varietate & diuerſitate materiæ, varios efficiet affectus, vnde ſi ad iuncturas decumbat, articulares excitabit dolores; ſi ad pedes, podagram; ſi ad pectus, tuſſim, &c. Ex his igitur conſtat, Catarrhum eſſe defluxionem materiæ excrementitiæ: Cum autem omne excrementum alicuius ſit coctionis excrementũ, hoc ipſum non ad primam, neque ad ſecundam, ſed ad tertiam coctionem referendum eſt, excrementum enim eſt cerebri, in quo tertia coctio celebratur, quare neceſſarium eſt, vt coctio cerebri in aliquo deficiat, aliter enim non fiet Catarrhus: Hinc qui capita habent optime temperata, hi deſtillationibus non corripiuntur. Itaque videndum eſt, quæ ſit cauſa vitiatæ coctionis in cerebro: Poteſt autem coctio cerebri lædi dupliciter; ex accidente, & per ſe; Ex accidente læſio fit in facultatibus coctioni inſeruientibus, coctione ipſa integra manẽte: Facultates hæ ſunt: Retentrix, Concoctrix, Attractrix, Expultrix. Quando igitur Attractrix vel non attrahit, quod debet, vel plus iuſto attrahit, aut Retentrix non iuſto modo retinet, aut expultrix citius expellit quam par eſt, tunc neceſ-

ſario

ſario Catarrhus generabitur. Quando autẽ læditur coctio per ſe; idque dupliciter: vel læſa ſua facultate, vel eadem impedita: Læditur autem, quia labefactatur propter intemperiem modo calidiorem, modo frigidiorem: In calidiore fit Catarrhus ſalſus, in frigidiore fit inſipidus, cuius *Gal. meminit* 3. *de ſympt. cauſis* 4. Eadem facultas ſi impediatur, poterit impediri potiſſimum propter poros capitis clauſos & anguſtatos, vt ſic conſueta euaporatio prohibeatur, quæ per ſuturam coronalem fieri ſolet, per quam veluti caminum fuligines cerebri expurgantur, hinc vapores cohibiti condenſantur, & in ſubiectas partes protruſi, Catarrhum efficiunt: Deinde poteſt hoc impedimẽtum fieri etiam à cauſa externa, tum neceſſario, tum non neceſſario occurrente, vt à cibo & potu, à medicamentis calidis & frigidis. Ex his dictis, tota Catarrhi eſſentia facile colligitur: Eſt igitur Catarrhus fluxio materiæ excrementitiæ, à cerebro in ſubiectas partes decumbens, facultate Cerebri modo labefactata, modo impedita, ſiue vtroque modo læſa.

Cura Catarrhi.

QVod ad Pharmaciam reſpiciẽtem partem, hæc duplex eſt, prout alia reſpicit partem generantem, alia ſuſcipientem. Quod ad generantem, ſi ſit caput, euacuandum erit caput purgiis, maſticatoriis, errhinis, &c. Notandum autem eſt, vt caput non ſemper per os & nares euacuemus.

cuemus. Per nares enim non tantum purgatur, quando materia in capite ſubſiſtens, ad pectus & pulmones decumbit, tunc igitur materia ad nares deriuetur, vt hoc pacto à pulmonibus auertatur, per maſticatoria autẽ nequaquam curetur, ſic enim augeremus potius motũ in pulmones, & foueremus imminentem morbum in pulmonibus. Si vero in oculos decumbat materia, nõ euacuabimus per naſalia ſiue errhina, ſed potius vtemur maſticatoriis, metus enim eſt, ſi per nares curemus, vt magis magiſque motum materiæ in oculos promoueamus, ſi autem tunc agemus per maſticatoria, auertemus ac deriuabimus ab oculis materiam; Si vero materia decumbit à capite per ſpinalem medullam, in partes alias, tunc & maſticatoriis & errhinis caput euacuabitur: Si vero materia in ventriculo fuerit, vt ibi gignatur, vel in vtero vel in epate, prouidentia de illis partibus habenda eſt, de quibus alibi agetur. Circa alterantia intemperiem capitis, ſi caput ſit calidius, refrigerantibus inſiſtendum, vt lotionibus, inunctionibus, ſtillicidiis frigidis, quibus tamen non licebit vti, niſi capite prius optime expurgato. Hinc *Aetius* probat ſtillicidium frigidæ, vt auxilium actu frigidum admoueatur cerebro. Hoc autem ſtillicidio vtemur in capitis intemperie inſigniter & impenſe calida, nec adſit, quod tale ſtillicidiũ prohibeat; Poteſt autem idipſum prohibere fluxus materiæ in fauces, in pulmones, in pectus; In his à ſtilli-

cidio actu refrigerante abſtinendum, propterea *Auicennas* monebat, vt raro in hoc caſu vtamur ſtillicidiis actu refrigerantibus. Probat autem idem *Auicennas* balneum aquæ dulcis, quo tamẽ non ſemper vtendum. Nam ſi febris Catarrho ſit adiuncta, obſeruetur, an ſit hectica vel putrida, & quod ad deſtillationem, diſtinguendum, an ſit deſtillatio materiæ calidæ vel frigidæ, & quæcunq; ea fuerit, an materia cruda ſit vel cocta. Si deſtillatio ſit frigida & copulata cũ febre putrida, & hæc materia ſit concocta & euacuata, tunc licet vti balneo, cuius vi reliquum materiæ inſenſibiliter euacuetur, propterea in hoc caſu balneum conueniet non ſolum aquæ dulcis, ac tepidæ, verum etiam paulo calidioris, vt hoc pacto ſudorem permoueat, quo caput etiam ipſum exſiccetur. Si vero deſtillatio frigida ſit coniuncta cum febre putrida, materia vero adhuc ſit cruda, & corpus nondum euacuatum, tunc ab omni genere balnei abſtinendum erit. Si deſtillatio calida coniuncta fuerit cum febre putrida, & ſimul cruda ſit, à balneo abſtinendum, vt hoc pacto materia incrementũ ſumat, & augeatur: Si vero ſit concocta, & euacuatio totius præceſſerit, tunc tuto balneo vtendum, vt hoc pacto reliquum euacuetur. At ſi cocta ſit materia, prius euacuandum, inde balneo vtendum eſt. Si deſtillatio ſit frigida, ſed cum febre Hectica coniuncta, balneum euacuans nõ conueniet, neque ratione febris, neque ratione ma-

teriæ.

teriæ. Etſi autem ratione fluxionis materiæ frigidæ & humidæ, non conueniet balneum, tamen ratione Hecticæ conueniet, ſi ſit alterans, hoc eſt, humectans corpus, quatenus materia cocta fuerit & imminuta, tunc enim magis ad febrem, quam ad materiam reſpiciemus; ſi vero materia eſſet cruda & copioſa, neque prius euacuata, à balneo omnino abſtinendum eſt. Si deſtillatio hæc ſit calida & cum Hectica, licebit vti balneo, tum ratione febris, tum ratione materiæ, præſertim vbi hæc materia ſit concocta, & maiori ex parte euacuata: Sit autẽ balneum hoc aliquo modo ſudorem prouocans, præſertim in initio febris, vt aliquo modo materia deſtillationis euacuetur. At ſi febris Hectica progreſſa fuerit, prorſus à balneo ſudorem promouente abſtinendum. Quod ad victus rationem, aër frigidus ſemper vitandus eſt, ſiue Catarrhus ſit frigidus, ſiue calidus. Cibus ſit optimi ſucci. *Auicennas Aetius* & reliqui ferme omnes, nihil magis in Catarrho nocere dicunt, quam cibum copioſum; quare patiens adſueſcat ſumere cibi dimidium, copia enim cibi à virtute præſcribitur, in Catarrho autem, virtus non eſt robuſta, præſertim virtus cerebri, quæ in Catarrho valde laborat; à cibi autem copia, virtus magis debilitatur, coctio turbatur, & Catarrhus augetur. Si vero quæritur, an in Catarrho cibus eſſe debeat parcior in prãdio, quam in cœna, hic recurrendum erit ad virtutem, quæ licet eadem ſit in prandio & cœ-

& cœna, tamen reſpectu alterius prohiberi poteſt æqualis cibi quantitas, tum in prandio, tum in cœna. Hoc prohibens eſt materia catarrhalis, quæ magis poteſt ſui præſentia ad prohibendum cibum copioſum in cœna quam tempore prandii, quia magis replet cœna caput quam prandium: Noctis enim tempore patientes dormiunt; in ſomno autem maior fit euaporatio ad caput, quã interdiu, vbi propter vigilias fit maior inanitio & reſolutio; prandium igitur Catarrhoſis debet eſſe largius cœna. Videtur autem *Galenus* aduerſari, qui in hiſtoria de puero epileptico duas partes exhibet in cœna, & vnam in prandio? Ad hoc dicendum, Galenum ibi loqui de epilepſia in puero, puer autẽ indifferenter dormire conſueuit die ac nocte, vt quocunque tempore fiat in puero æqualis in caput euaporatio, copioſius cibandus ſit puer in prandio quam in cœna, quia inter cœnam & prandium maius interuallum temporis interiacet, quam inter prandium & cœnam. Potus vini in Catarrho calido non confert, quia eſt vehiculum materiæ.

Exempla curationum.

Conſilium Italicum Hieronymi Capouaccii.

Hieronymus Capouaccius Comiti cuidam Germano annorum 24. temperaturæ calidæ & humidæ ſic conſuluit. Hic Comes poſt

ſaltationes ſudauit, & repente expoſuit ſe aeri frigido, mox iterum calidiorem locum intrauit, inde cœpit affligi Catarrho; præterea ſentit raucedinem ac difficultatem anhelitus, vt fere ſuffocari videatur; adeſt & ventriculi intemperies, multum enim appetit, parum concoquit, percipit etiam grauitatem capitis, cumque ſe exercet, materia deſcendit ad crura, vt reddantur frigida, ac dolet circa vtrumque hypochondrium, præcipue dextrum. Iam ſi cauſas Catarrhi habuerimus, cauſas etiam habebimus ſymptomatum omnium. Catarrhus cum ſit è genere fluxionum, requirit membra recipientia, quæ hic ſunt: Fauces, pulmo, ventriculus, pedes. Cum deſcendit ad trachæam arteriam, fit difficultas anhelitus, cum ad pulmones, fit tuſſis, cum ad fauces, fit raucedo, cum ad pedes, fit frigiditas iſtarum partium; viæ per quas fluit, ſunt manifeſtæ: Materiam credo pituitam eſſe partim inſipidam, partim dulcem, quod indicat ſapor, quem interdum inſipidum, interdum dulcem percipit. Cauſæ materiæ pituitoſæ apparebunt ex membro mandante, quod hic duplex eſt: Cerebrum & ventriculus. Caput calidum & humidum eſt, id indicant excrementa per nares & os: Somni ſunt profundi, id quod humiditatem capitis indicat: Caliditati autē teſtimonium præbet ingenium velox, & capillorū calor. Ab hoc temperamento capitis, attractum fuit plus alimenti, quam oportuit, vnde eo collectæ ſunt ſuperflui-

perfluitates pituitoſæ, quoniam calor capitis nō potuit illas corrigere, ſalſæ non ſunt; quia nō eſt adeo inſignis caliditas. Secundum membrum mandans eſt ventriculus, qui nunc frigidus eſt & humidus, cum antea fuerit calidus & humidus, & optime concoxerit; præterea tota temperatura corporis calida eſt & humida. Perſiſtente hac ventriculi intemperie, ex adſumptis cibis, maxime intempeſtiuo tempore, coaceruantur pituitoſæ ſuperfluitates, & concurrente caliditate epatis & ventriculi concoquentis, eleuantur vapores ad caput: Ita caput eſt mandans, & rurſum reſpectu ventriculi eſt recipiens. Cur autem ventriculus generat pituitam? Quia frigidus eſt & humidus. Talis autem redditus eſt ꝑpter errata in victu, vt in itineribus, per equos diſpoſitos, vnde etiam in tumorem hypochondrii dextri incidit; & propter illas inordinatas motiones pars materiæ diſtributa eſt in totum corpus. Ex his facile eſt cauſas reddere omnium ſymptomatum. Quod ad intentiones curatiuas, primo intemperies ventriculi & capitis corrigenda eſt: Verum id fieri nequit, niſi præſens materia in ventriculo & capite expurgetur: Non poteſt autem caput cōmode euacuari, niſi prius totum euacuetur: Totum autem euacuari non poteſt, niſi prius fiat præparatio, & ante hāc eductio materiæ in viis ductuū. Quod ad prognoſticon, dicebat *Hippocrates*; morbos conſentientes cum temperatura & ætate facile remoueri

 poſſe,

poſſe, ſed non tam cito. Sanguis mittendus eſſet, propter obſtructiones epatis & tumorem hypochondrii dextri, ſed ipſe venæ ſectionem non libenter admittit. Darem potius pharmacum, primo leniens, vt caſſiam cum hiera: Præpararem materiam ſyrupis abſtergentibus, moderate calefacientibus & attenuantibus, vt; *melle roſato, ſyrupo de liquiritia, de farfara, acetoſæ ſimplicis, de cichoreo propter epar, cum decocto ex hordeo, paſſulis, boragine, &c.* Adminiſtrata ſecunda purgatione, peruenirem ad *ſyrupos & decoctiones betonicæ*, eaſque adhiberem calidas, non tepidas, vt vult *Cardanus*, quia relaxaretur ventriculus, & concitaretur vomitus. Primum purgantia ſint leuiora, vt agaricus, deinde fortiora, vt *pillulæ cochiæ*, quibus adderem *maſtichinas*, quia in debili ventriculo fortia vitanda ſunt; ſtatim poſt pillulas exhiberem iuſculum, vt diſſoluantur facilius. Bis eas in menſe dandas eſſe *cardanus* conſuluit, neſcio qua ratione, cum ſint nimis fortes. Ad particularem partis euacuationem habemus gargariſmos, maſticatoria: Sed his non ſuadeo vtendum, ne materia trahatur ad pectus, quo alioqui raptum habet: Igitur ſucco blitis, maioranæ, nares ſolum inungerem, nec facile ad fortiora deuenirem, ne calefieret caput. Pectus expurgari poſſet eclegmatibus. Si Catarrhus nimium flueret, vtendum eſſet *diacodio*, ſi non, *ſyrupo de liquiritio, de pino*, &c. Roborantia ad intra ſint; *conſ. betonicæ, aromat. roſ.* quod ratione odoris caput etiam re-

ſpicit,

ſpicit. A confectione *mythridatica* abſtinerem, cum æſtas immineat, & ipſe ſit epatis calidioris: Vſum thermarum nō improbarem, modo non ſint tales, quæ plus calefaciendo noceant, quam exſiccando proſint: Magis exſiccando roborarem caput cum lixiuio, & miſcerem *betonicam, roſas, chamomelum*, &c. Quantum ad victus rationem, aer eligatur idoneus, cibi ſint boni nutrimenti, concoctu faciles, abſtinendum à leguminibus, piſcibus, auibus paluſtribus; Cardanus concedit cibos aſſos, *betonicam, carnes leporinas iuuenes, ſomnos longos*: Ego malim carnes elixas, betonica in cibo ingrata eſt, & leporinis cibarem eum parcius. Somnum magis probarē moderatum. Neq; vero ſæpe vtatur pharmacis fortioribus, ex præcepto *Hippocratis* 3. *Aphor.* 15. Ex crebro vſu pharmacorum inducitur malus habitus, & male etiam cōſuetudo, quia natura non inſurgit ad excretionem, niſi ſtimulata. Hyeme vterer aloeticis, æſtate caſſia. Ad cauteria nō deuenirem niſi viderem periculum, ac tamen in cruribus, illis vterer, cum materia eo inclinet: Embrocationes in capite ſint rariores; Nam *Galenus* monet, capiti æſtuanti non debere applicari ſtillicidia, nec calida, nec adſtringentia, artificiales autem ex lixiuio tuto adhiberi poſſunt.

In Catarrho: Pro quodam prouinciali: Patauii in viridario Diui Ioannis. Conſilium Marci de Oddis. Anno 1578.

Reuerendus Dominus laborat ex deſtillatione capitis,ad partes inferiores. Occupat autem materia iſta catarrhoſa modo vnam modo alteram partem: Fluxus autem iſte morbus procul dubio non eſt, ſed aut cauſa morbi, aut ſymptoma, videndum ergo in quo conſiſtat iſta fluxio, quæ ſit cauſa fluxionis, & quæ materia. Sunt autẽ in fluxu quatuor conſiderãda: Membrum mandans, membrum recipiens, materia quæ fluit,& loca per quæ. Mandans poteſt mandare aliquam materiam, non quod aliunde tale excrementum excipiat, ſed poteſt etiam ita affectum eſſe vt mittat excremẽta ad alias partes: Recipiens eſt pars imbecillis ipſius corporis, aut quia male eſt affecta. Dicebat *Gal.6.de ſan.* quando in corpore ſunt humores ſuperflui & excrementitii, tunc cutis & adenes tanquam partes maxime imbecilles recipiunt iſta excrementa, quia reliqua membra ſunt fortiora, vnde fit ſæpe, vt quidam laborent affectionibus in cute & inflãmatione in adenibus: Quod ſi partes morbo laborent, procul dubio non ad partes imbecilles materia deueniet, ſed prius ad imbecilliores, vnde recipiens, aut eſt imbecillum, aut male affectum. Reſpectu materiæ procul dubio poteſt fluere quæcunque materia à cerebro. Poteſt enim fluere ſanguis & per os eiici à dilatatione vena-

venarum in ſanguine proueniens; Poteſt etiam fluere cholera pura, quemadmodum per nares ſæpe videmus materiam bilioſam exire. Si itaque fluit ſanguis & bilis, non fiet Catarrhus, ſed materia pituitoſa proprie generat Catarrhum: ſed poteſt illa materia in multiplici eſſe differentia. Si enim partes ſunt valde imbecilles, & non poſſunt vllo pacto concoquere materiam, quæ ad ipſas trāſmittitur, procul dubio pituita acida ad inferiores partes ꝓtrudetur: Si vero aliquo modo materia concoqui cœpit, fluet pituita inſipida: Si bene concocta fuerit materia, ſubdulcis fluet: Salſa autē ex materia pariter tenui & craſſa conſtat. Deinde Catarrhus conſideratur etiam penes vias, per quas defluit. *Hippocrates autem lib. de glandibus*, ſtatuebat ſeptem vias, per quas materia catarrhalis fluit; Nos reducemus has vias omnes ad quatuor; Vel enim materia iſta defluit ad foramina capitis, ad aures, oculos, palatum, nares. Vel defluit per vias latas, quę duplices ſunt, œſophagus & aſpera arteria: vel dilabitur per vaſa, arterias & venas, vel denique ad neruos & ſpinalē medullam per vniuerſum corpus. Cum igitur materia catarrhalis conſideretur penes iſta quatuor, videndum eſt, in quo cōſiſtat diſpoſitio & morbus in hoc præſente fluxu. Si conſideramus noſtrum ægrotum; cerebrum eſt id quod mandat & tranſmittit materiam ad partes inferiores; Sed vnde dependet hæc materia? Præſuppono temperiem huius pa-

tientis calidam & humidam. Habet enim venas latas, & eſt muſculoſus & piloſus. Ventriculus autem eſt frigidus & humidus, quia conqueritur de coctione tarda, neque enim poteſt capere cibum niſi tardo tẽpore,& ſi in maiore quantitate illum ingerat, digerere eum & concoquere non poteſt; Caret etiam ſiti,& cupiditate bibendi non corripitur, vnde colligitur, ventriculum eſſe humidum; Cerebrum etiam etſi potius calidum quam frigidum eſt; tamen ex cõtinuis ſtudiis & mala victus ratione magis ad frigiditatem declinat, & ad humiditatem potius quam ſiccitatem; Dicebat enim *Gal.lib.3. de locis affect.* Frigida & humida temperies magis apta eſt ad tranſmittendos vapores ad cerebrum,& inde ad partes inferiores: Ventriculus autem ipſe adiuuat tranſmiſſionem vaporum ad ipſum cerebrũ; Quia cum non recte cõcoquuntur cibi in ventriculo,fiunt plurimę euaporationes, quibus repletur cerebrum, vt idem *Gal. dicebat* 3. *Aphor.*12. Deinde cerebrum cum & ipſum frigidum ſit & humidum, ipſos vapores incraſſat & infrigidat, etſi ſint per ſe calidi, quin etiam cerebrũ ipſum pituitam gignere poteſt,præſertim hoc aere qui replet caput ventis auſtralibus ſpirantibus. Porro membrum recipiens non eſt vnicũ, ſed multiplex: Quandoque enim ad fauces peruenit, & raucedinem efficit; quandoque ad pectus labitur, & generat difficultatem anhelitus & quandam conſtrictionem; quandoque tranſmittitur

ad aſpe-

ad aſperam arteriam & pulmones, & generatur tuſſis. Omnia autem iſta in ægro cōcurrunt. Iſta autem membra recipientia quamuis non ſint affecta; tamen ratione materiæ ſuſcipiunt quaſdam affectiones, malas intemperies, malas compoſitiones & obſtructiones, vt merito etiam dicantur affecta. Dicebat enim *Galenus ad Glauconem*: Mandans pars eſt cauſa, recipiens eſt diſpoſitio & morbus. Quare hoc in caſu præcipua affectio eſt in partibus recipientibus. Materia itaque quæ demandatur ad iſtas partes, eſt pituita, ſed quænam? eſt ſubdulcis, quandoq; etiam inſipida, nunquam autem habet ſalſedinem vllam; Adeſt igitur diminuta concoctio, non autem deprauata. Iſta autem diminuta concoctio eſt in omnibus corporis partibus: Primo enim ventriculus inde cerebrum laborat & imbecilla ſunt. Recipientes autem partes ratione materiæ, quæ eo demandatur, imbecilliores ſunt. Ergo & pars mandans & recipiens labefactata eſt ac deſtituta calore proprio innato. In curatione itaque huius Catharri, cerebro & partibus imbecillioribus occurrendum eſt, & quia totum corpus mandat ad cerebrum, ideo reſpiciēdum etiam eſt ad totum. Euacuanda etiam eſt materia in cerebro, & ipſum corroborandum eſt, ne recipiat; Totum etiam corpus mundandū eſt, & in recipientibus materia euacuanda, & prohibendum, ne recipiant excremēta, aut diuertendum, vt materia alio fluat; His indicationib. o-

mnibus difficile erit ſatisfacere: Malum enim eſt inueteratũ, & intemperies adeſt humida, & ipſe eſt in primo ſenio conſtitutus, vires corporis nõ ſunt robuſtæ, nec nos facile poſſumus roborare partes iſtas; Habemus etiam Cerebrum factum imbecillum, ratione victus, ſtudiorum, cogitationum, curarum: Non tamen omnino deſperandum, quia ex medicinis iam adhibitis melius habuit. Euacuemus igitur totũ corpus: Sed hic de venæ ſectione quæritur; Quia autem cauſæ efficientes potius frigidæ ſunt, quam calidæ, & materia quoque frigida eſt, ideoque vena non erit ſecanda; Sed quia corpus eſt robuſtum, & temperies calida & humida, in qua ſolet generari copia ſanguinis, ratione diuerſionis à partibus ſuperioribus, non ratione euacuationis ſanguis mitti poteſt, ſi non per venæ ſectionem, at ſaltẽ per cucurbitulas ſcarificatas. Materia craſſa & viſcida eſt, aliqua ex parte tenuis non cocta: Quare ante purgationẽ humores ſunt præparandi: Medicus enim præparat; natura concoquit; Medicus adiuuat naturam præparando: Præparemus igitur cum illis, quæ habent vim incidendi, attenuandi, & aliquo modo calefaciendi, vt ſunt: *ſyrupus de betonica, oxymel. de liquiritia, de quinque radicibus*, &c. Concocta materia euacuetur, cum *melle roſato, diaphœnicone, manna*, &c. Nam ratione pectoris & *thoracis, manna exhibendum eſt*, vt leniamus & aperiamus pectus, & vt materia deinde facilius poſſit extrahi, &

ideo

ideo cum *manna agaricus trochiſcatus* miſcendus eſt. Valentiores ſunt *trochiſci achandel, grana* x, *vel* xij. Facta euacuatione corroborandæ ſunt partes inferiores, ne ſuſcipiant; Cerebrum etiam corroborandum cum calidis & ſiccis, vt ſunt *frictiones, ablutiones, pulueres, cinamomi, caryophyllorum, ſtechadis*, & ſimiles. Corroboremus etiam per diuerſionem, diuertentes materias per caputpurgia, maſticatoria, &c. Sed per gargariſmata minime debemus attenuare partes iſtas, nec corroborare, quia poſſunt eſſe in cauſa vt minor copia trahatur ad pectus. Ad roborandas vero partes ſuſcipientes, multa ſunt, ſed quia per thoracem & pulmonem fluit materia, præparandum nobis erit vacuandum cum eclegmatibus, *ſyrupo de farfara & liquiritia, cũ pulueribus iua, iridis, & ſem. citri*, ex quibus fiat lambitiuũ, quod educet materias de pectore. Roborentur vero partes confectionibus, *theriaca noua, ſpec. diarhod. abb. aromatici roſ. mythridatico*, & iis quæ habent vim exſiccandi, ſed quia totius corporis temperies valde prona eſt ad gignendas materias illas pituitoſas, totum corpus reſpiciendum & corroborandũ eſt calefacientibus & exſiccantibus, vt eſt theriaca antiqua, quia valenter exſiccat corpus: Theriaca vero noua non tam potenter exſiccat, ſed lenit potius, ideoque eam pectori leniendo præſcripſimus. Proſunt etiam hac in re decoctiones *ligni Guaiaci, ſarſæ pariliæ*, &c. Victus ratio accurate habenda eſt; Sit in aere frigi-

diore

diore vel calidiore, ſed ſicciore; Calidus enim & humidus aer vitandus eſt. Cibis vtatur non tenuibus, quia morbus longus eſt, ſed plenioribus & magis craſſis. At nunquid cœna copioſior debet eſſe prandio? Sunt qui putant in Catarrho cœnam in pauca quantitate aſſumendam, & prandium liberale inſtituendum eſſe. Dicunt enim, Catarrhum abſumi debere exſiccatione: Eſuriat, vigilet, ſitiat, qui reumata curet. Ego vero cum *excell. patre meo Oddo de Oddis* ſum eius opinionis, quod & in aliis & maxime in hoc affectu cœna copioſior debeat eſſe prandio; Rationem ipſe attulit in libris, de prandii ac cœnæ portione, *lib.* 2. *c.* 8. Maior quantitas ciborum aſſumpta in cœna facit, vt cibi non poſſint euaporare ad cerebrum, quemadmodum etiam dicebat *Galenus lib.* 12. *Meth.* 3. In die poroſitates & meatus corporis, ſunt dilatati & aperti, noctu conſtricti & magis conſtipati; ſi igitur cœna maior eſt, excrementa illa ad cerebrum aſcendere non poſſunt, quia meatus ſunt conſtipati: In prandio autem, quia meatus ſunt aperti, ideo vapores magis aſcendunt in cerebrum, illudque replent. Deinde ſi plus comedimus in prandio, in alimenti iſtius diſtributione, quando cerebrum nutrietur, maior copia fluet ad nutrimentum cerebrum, quam alias; Ita nocte magis ac citius replebitur cerebrum. In cœna autem, cum fiat concoctio in ventriculo, cerebrum alimento humido humectabitur, & poroſitates cerebri

erunt

erunt apertæ, & facile difflabuntur. Porro vinum non debet exhiberi in principio, ſed poſt concoctam materiam: vinum enim facit, vt humores craſſi maxime penetrent. Quod ad euacuationes, ſtudendum, vt aluus ſemper ſit aperta clyſteribus, ſed quia ab his abhorret, recipiat earum loco vuam paſſam, quam ego ſic præparare ſoleo:

℞ *Senæ mundæ* ℥ v. *cinamomi* ʒ iij. *ſem. aniſi* ʒ ij. *aq. fontanæ q. ſ.* f. Decoctio.

Huic adde: *pulu. tartari* ʒ xv. *ſenæ pul.* ʒ xx. *ſacch. roſ.* ℥ v.

Miſ. expone ſoli, & eo vtere. Doſis ab ℥ j. ad ℥ j. ß.

Sequuntur Gallica.

IN deſtillatione frigida: A capite frigido, in ventriculum frigidum, epar imbecillum, calidum, ac renes calidos. Purgatio pro vice vna humorum in ventriculo:

℞ *Hydromelitis* ℥ ij. ß. In his infunde *fol. ſenæ mund.* ʒ ij. In colatura diſſolue: *Pulu. hieræ, ſ.* ʒ iij.

Expreſſionem *drachmæ vnius rhabarbari electi*, infuſi vt decet: *Syr. capill. Veneris. de menta. ana* ℥ ß.

Miſce f. potus, detur mane hora v. ante prandium.

Hæc purgatio pluribus vicibus repetita eſt: Poſtea ordinata ſunt ſequentia:

℞ *Succi pomorum dulc. bugloſſæ, boraginis, fumiterræ, lupulorum, endiuiæ, cichorii, ſcariolæ, ana* ℥ ij.

Depu-

Depurentur ſucci & reponantur ad partem: Inde:

℞ *Thymi, epithymi, ſcolopendrii, adianthi, cap. Veneris, flor. trium cord. ana* p. j. *polypodii querc. recent.* ℥ ij. *ſem. aniſi, fœniculi, ana* ʒ iij. *carthami,* ℥ j. ß. *ſummit. abſinthii in fine decoctionis,* m. ß.

f. Decoctio, cocta ad quartaria ℥ iij. poſtea infunde: *Fol. ſenæ mund.* ℥ iij. *agar. el. rec. troch.* ʒ x.

f. Expreſſio poſt x. horas, quæ miſceatur cum ſuccis prædictis, poſtea in expreſſione colata & prædictis ſuccis diſſoluatur: *Syr. violati, bugloſſæ, ana* ℥ ij. *de capill. Veneris,* ℥ j. *de menta,* ℥ j. ß. *ſacch. puriſſ.* ℔. ß.

f. Syrupus perfecte coctus, ponendo in fine decoctionis: *Rhabarb. el.* infuſi, vt decet, ℥ ß. ſuper lentum ignem, f. decoctio perfecta, & aromatizetur cum *cinamomi el.* ʒ j. *zinzib. albi & raſi,* ℈ j. *ligni aloes,* ℈ ß. *Doſis,* ℥ ij. *cum* ℥ iij. *aq. bugloſſæ vel cichorii, aut fumiterræ, aut hydromelitis.* Capiat 8. aut 10. die ſemel:

Sequitur Corroboratio.

℞ *Coriandri præp.* ʒ iij. *aniſi,* ʒ ß. *corall. rub. nucis moſch. cinamomi el. ana* ℈ j. *roſar. rub.* ℈ ß. *ſacch. roſ. tab.* ʒ iij.

f. Puluis, quo vtatur poſt paſtum, & loco huius pulueris vtatur tragæa communi, vel etiam interdum toſta panis.

Prohibitio fumorum:

℞ *Conſ. roſar. antiq. quart.* j. *ſyr. de roſis ſiccis,* ℥ ß. Miſce & repone in pixide, &c.

Capiat

Capiat ad magnitudinem fabæ vel caſtaneæ in ingreſſu lecti.

Ad roborandum ventriculum & epatis intemperiem corrigendam, vtatur ſequenti electuario, ſingulis diebus mane capiendo tabulam vnam:

℞ *Spec. aromat. roſ. lætitiæ gall. diamarg. frig. triaſantal. diarhod. abb. ana* ʒ j. *cort. citri cond.* ʒ j. ß. *ſacch. albiß. diſſol. in aq. bugloſſæ, q. ſ.*

f. Electuarium per tabulas, ponderis, ʒ iij.

Sequens autem ſuffitus ad cohibendam deſtillationẽ & incraſſandum Catarrhum, ne tam promte fluat, admittatur:

℞ *Vernicis vel ſandaracæ,* ℥ j. *maſticis,* ʒ iij. *roſar. rub.* ʒ j. f. Puluis groſſus pro ſuffitu.

Procurentur etiam frictiones deorſum verſus in partibus infernis, maxime ſero ac mane, leniter fricetur caput pannis lineis mundis & calidis, extrinſecus admoueatur ſuper ventriculum pellis lupi iuuenis, vel ſacculus factus ex rebus ſiccis, & quæ vim habent roborandi ventriculum:

℞ *Mentæ, ſambuci, roſar. rub. abſinthii, ana ſiccatar.* m. j. *caryophyll. nucis cypreßi, galangæ, ligni aloes, ana* ℈ ij. *cymini, corallorum rub. coriandri, ana* ʒ j.

f. Puluis, qui inter duos ſyndones reponatur, cum pauca bombace carminata, & fiat ſcutum interpaſſatum, vt decet, & appendatur ſtomacho auerſum.

℞ *ceroti ſtomachici confort. Gal.* ℥ ij. ß. *galangæ, ligni aloes, corall. rub. pulu. ana* ʒ ß. *abſinthii ſicci,* ʒ j.

Mala-

Malaxentur ſimul cum *ol. maſtichino*, & f. *maſſa*, quæ extendatur ſuper alutá, ad formam ſcuti, cooperiatur ſyndone cum baſtituris lineis, vt decet, applicetur ſtomacho. Hoc Emplaſtrum valet, cum ſtomachus cibi tenax nõ eſt, & male concoquit.

Ad Grauedinem ſeu coryzam: Ex humiditate cerebri, & caliditate renum & iecinoris:

℞ *Cichorii cum toto, ſcariolæ, lupulorum, fumiterræ, capill. Veneris, ana* m. j. *flor. boraginis, bugloſſi, violar. herb. cuſcutæ, ana* p. j. *paſſular. mundat. tamarindorum, ana* ℥ j. *ſem. carthami, polypodii querc. ana* ℥ j. ß. *liquiritiæ raſæ,* ʒ ij. f. decoctio ad ℔. j. in qua infunde: *Fol. ſenæ mund.* ℥ vj. *agar. el. rec. troch.* j. ß. In expreſſione colata diſſolue: *Succi boraginis, bugloſſi depur. ana* ℥ j. ß. *ſacch. albiſſ.* ℔. j. f. Syrupus mediocriter coctus. *Doſis,* ℥ ij.

Si hæc doſis non præſtiterit effectum ſufficientem, addatur ſecunda vice infuſionis *rhab.* ʒ j. *vel* ℈ ij.

Antequam autem ſumat ex prædicto ſyrupo, capiat medicinam ſequentem.

℞ *Catholici boni,* ʒ vj. *vel* ℥ ß. *diaprun. laxat.* ʒ j. ß. *ſyr. viol.* ℥ j. *hydromelitis vel ptiſanæ rec. q. ſ.* ad diſſolutionem prædictorum, f. potus, vel cum *ſaccharo bolus.*

Abluatur caput cum lixiuio claro, in quo bulierit *maiorana, ſaluia, roſmarinus, flores chamomeli,* & id genus alia, addantur *oua,* & in fine perfunda-

ſundatur caput *vino albo odorifero calido*, deinde diligenter ſiccetur, mane fiant frictiones ad brachia & crura. Vtantur *vino albo, vel ſubrubello claro* mediocriter diluto. Fugiat ſomnum pomeridianum; Indantur aliquando clyſteres emollientes.

Ad Catarrhum, Gallica.

℞ *Diaireos, ſ.* ℥ ß. *ſacch. roſ. diatrag. frig. ana* ℥ j. *boli armeni loti aq. roſ.* ʒ iij. f. puluis, vtatur ea hora ſomni.

℞ *Rhab. el. pulu.* ℈ ij. *cum ſyr. violaceo, f. pill.* iiij. Capiat hora prima noctis.

℞ *Sandaracæ,* ℥ ij. *maſticis, xyloaloes, ſtoracis cal. roſ. rub. ana* ʒ j. f. Puluis pro ſuffitu.

℞ *Spec. diaireos, ſ. diatrag. frig. diaireos ſolo. ana* ʒ j. *diarhod. ab.* ʒ ß. *ſucci liquiritiæ,* ℈ j. *ſacch. albiß. q. ſ.* f. Tabulæ vt manus Chriſti.

In Catarrho ex morbo Gallico exulcerante fauces, palatum & gingiuas.

Tumor erat enatus in fronte, paratus verti in ſuppurationem, erat etiam tumor in pectore, & dolor ſub genu.

℞ *Summit. lupuli, cuſcutæ, ſcolopendriæ, endiuiæ, cichorii, ana* m. j. *polypodii quercini, paſſul. mundat. tamarindorum, ana* ℥ j. *ſem. melonum, aniſi, ana* ʒ iij. *flor. trium cord. ana* p. j. *agar. el. rec. troch. in fine decoctionis poſiti,* ℥ ß. *epithymi,* ℥ j. *fol. ſenæ mund.* ℥ iiij.

f. Decoctio ad quartas tres, in qua diſſolue:

Succi fumiterræ, lapatii acuti, boraginis depurat. ana ℥ ij. *ſacch. albiß.* ℔. j.

f. Syrupus mediocriter coctus, quo vtatur in hebdomada ſemel, *Doſis* ℥ ij. cum ſero lactis.

Si talis doſis non præbeat effectum ſufficientem, addatur expreſſio ℥ ß. *vel* ℈ ij. *rhabarbari el.* infuſi vt decet. Tandem concluſum eſt, vt vteretur decocto Guaiaci, bis in die, & vt faceret diætam.

Ad inhibendum & incraſſandum Catarrhum.

℞ *Syr. roſ. de iuiubis, de papauere, ana* ℥ j. *boli armeni loti in aq. roſ.* ℈ iiij.

Miſce f. potus, de quo capiat duo cochlearia parua, ij. vel iij. horis à cœna.

Ad Catarrhum, pectori & pulmonibus incumbentem.

℞ *Paſſular. mund.* ℥ j. *ficuum, dactylor. ana numero* ij. *iuiubar, ſebeſten, ana numero* viij. *rad. liquiritiæ raſæ, ſem. aniſi, ana* ℥ ij. *adianthi, capill. Veneris, hordei, flor.* iij. *cord. ana* p. j. *agar. trochiſc.* poſiti in fine decoctionis ℥ j. *fol. ſenæ mund.* ℥ j.

f. Decoctio ad quartas iij. In colatura diſſolue: *Syr. violati, de cap. Veneris ana* ℥ j. ß. *ſacch. albi,* ℔. ß.

f. Syrupus mediocriter coctus. *Doſis,* ℥ ij. cum *hydromelite*, vel decoctione *paſſularum, liquiritiæ, aniſi,* &c. vel cum decoctione *hordei mundi.*

℞ *Sacchar roſ. tab. ſpec. diatrag. frig. ana* ℥ j. *boli arme-*

armeni loti aq. roſ. ʒ iij. f. Puluis, vtatur hora ſomni.

℞ *Spec. diatrag. frig.* ʒ j. ß. *diaireos, diarhod. ana* ℈ ij. *ſacch. diſſol. aq. roſ. q. ſ.* f. Puluis, detur ad ʒ j. Teneat frequenter in ore.

In Catarrho varia cauſante ſymptomata.

PRo quodam Magno Domino Gallo, habente intemperiem vẽtriculi frigidam, cum inſigni caliditate epatis, dolore renum, refrigeratione teſticulorum, & aliquando vexabatur Sciatica, nonnunquam dolore humerorum, & id ipſum accidit, quia ſolebat prius illi ex dextra capitis parte humor quidam fluere coloris ruffi, qui fluebat veluti ex aliquo lichene, quem lichenem tulit annis integris decem; atq; eo ita continenter fluente, nunquam tentatus eſt ſupra dictis ſymptomatibus, ex eo autem tempore, quo fluere deſiit, in illa omnia incommoda ſupra commemorata incidit. Hic autẽ lichen vel potius exulceratio iſta illi contigerat ex hemicrania, quæ in oculum deſcendebat. Et tunc applicata ſunt refrigerantia, & repercutientia affectæ parti, ita vt materia repulſa fuerit in partes ſuperiores, quæ quidem erat intra pericraneum. Omnes enim iſtæ Hemicraniæ nihil aliud ſunt, quam humor mordax, qui per ſuturas capitis & poros egreditur, & propter craſſitiem cutis in capite non poteſt ſubito exhalare, vnde dolores iſti magni excitantur. In tali caſu nunquam de-

bemus vti rebus nimium refrigerantibus, ne tumorem in affecta parte retineamus, & ex eo fiat fluxus Catarrhalis per ſubiectas partes corporis, ſicut ſæpe accidere videmus, quin potius procuranda eſt euaporatio prædictæ materiæ per anodyna & mediocriter diſcutientia. Patiens autem iſte à Medico quodam Gallico magni iſthic nominis, ſic curatus eſt. Primo ventriculus & caput purganda ſunt, epar mediocriter refrigerandum, & bono regimine impediendum, ne ſimilis materia generetur & accumuletur in dictis partibus. Vt autem purgentur duæ illæ partes, capiat duobus diebus, quod ſequitur:

℞ *Oxymelitis Galeni, æſtate aquoſioris, hyeme mellitioris,* ℔.j. *pro* iij. *doſibus,* per horam ante paſtum.

Tertio die mane:

℞ *Pulu. agar. rec. troch.* ℈ ij. *cum oxymelle, ſ. expreſſionis,* f. adiectio, cum ℈ ʒ. *agarici troch.* f. pillulæ molles: Capiat mane quater in anno. Si parum euacuabunt, adde vere, æſtate & autumno *rhabarb.* ℈ j. *hyeme, pulu. hieræ picræ Galeni,* ℈ j.

Hoc peracto, poſtridie mane fricabit in lecto totum corpus, nuda & carnoſa manu 40. aut 50. vicibus. Deinde ſudabit *ſumptis* ℥ iiij. *oxymel. Gal. aut aq. acetoſæ & hyſſopi, ana* ℥ ij. Cum *ſaccharo & pauculo cinamomi,* paſſetur per manicam. Capiat calidum mane in lecto poſt frictionẽ vel aliam exercitationem, vt ſudet largius: Et hoc faciat per ij. aut iij. dies, & cum ſudauerit, tergat diligenter caput ac totam ſpinam. Poſt hanc eua-

cuatio-

cuationem admoueat naribus, *folia meliſſæ aut betonicæ, aut maioranæ aut Mercurialis*, compreſſa manibus, & ea tantiſper relinquat, donec ſternutationem eliciant, tunc emungat naſum linteo calido, ſæpius ac vehementius, & hoc faciat quotidie, donec aſſuefecerit cerebrum, vt ſe expurget per meatum iſtum. Poſt paſtum dentes expurget roremarino, aut ſimili, deinde linteolo nitido. Ante paſtum mãdet maſtichen aut vuam in furno coctam, quam deinde exſpuat; matutino tempore bene pectat caput. Poſt hanc purgationem & vacuationem, abluat mane caput, facie prona, deinde exſiccet: Abluat autem lixiuio facto ex cineribus ſarmentorum: Saluberrimum erit exercitium ieiuno ſtomacho ad ſudorem vſque, & hoc ſæpiſſime, ſed tutius poſt prædictas euacuationes pro femore ordinatum eſt emplaſtrum ſequens:

℞ *Ceræ nouæ quart.* j. *butyri rec. ſine ſale, parum vſti,* ℥ ij. *pulu. Mercurialis exſicc.* ℥ ß.

f. Emplaſtrum pro coxendice ſeu femore, vt debet. Mane ientaculum ſumat ſine potu ex prunis Damaſcenis, prunulis & ouis recentibus, aut prandeat tempeſtiuius, hora nona in æſtate, decima in hyeme. Vtatur cibis delicatis, & ſolitis, ſed in minori quãtitate & veſperi aſſatis. Vinum ſit tenue, album aut ſubrubens, nempe prædictis reſpondens ſcopis. Salſamenta omnia, aromata, ſinapi, allia, cœpe, porra, vſu crebro

& multo nocent, quia ſanguinem calefaciunt, & in vaporẽ vertunt. Dormire mox à paſtu, malum; bibere, peius, præſertim valde frigidam. Fructus guſtabit parcius, præter paucos dictos ſibi in ientaculo.

Ad epatis calorem refrigerandum, ſine ventriculi frigidi offenſa, poſt paſtum ſumat ſequẽs:

℞ *Pulu. tragematis communis,* ʒ j. *ſacch. roſ.* ℥ ij. *cinamomi,* ʒ j. *roſ. rub.* ʒ ij. Miſce.

Bonum etiam eſt, deuorare hora ſomni, grana tria maſticis, aut potius pillulas duas, ex *maſtichinis* ℈ ß. *cum roſarum ſiccarum ſyrupo.* Hoc etiam emplaſtrum capiti imponatur.

℞ *Ladani,* ʒ ß. *benzoi,* ʒ ij. *ceræ nouæ,* ℥ vj.

Cum *ol. Nardino* fiat cerotum in molliori tamen forma, cui adde puluerẽ ſequentem.

℞ *Piperis, caryophyll. cinamomi, ana* ʒ ij. *ſtechadis,* ℥ iij. *flor. roſar. chamomeli, maioranæ, ana* ʒ ij. f. Puluis tenuiſſimus, miſce cum cerato, f. emplaſtrum pro capite.

In Catarrho & deſtillatione ad pectus: Cura D. Caſparis Hoffmanni.

CAtarrhus in hoc patiente cauſabat raucedinem, tuſſim, exſpuitiones frequentes, repletionem capitis. Huic ſequentia ordinata ſunt:

℞ *Rad. polypodii,* ʒ j. *pæoniæ, calami aromat. ana* ℈ j. *herb. betonicæ,* p. j. *hyſſopi, ſcabioſæ, ana* p. ß. *fol. ſenæ el.* ʒ v. *agar. trochiſc.* ʒ j. *rhabarb. el.* ʒ ß. *epithymi,*

thymi, ℥ j. *ſem. aniſi, cinamomi, ana* ℈ j. *rad. iridis illyr.* ℈ ß. *flor. cichorii,* p. ß.

Inciſa & conquaſſata ſtent in infuſione iuris gallinæ q. ſ. per noctem, mane parum bulliant, poſtea adde: *Mannæ el.* ℥ x. Colatura clarificata detur pro hauſtu.

℞ *M. pill. de hiera cum agar. Arab. cochiar. ana* ℈ j. *agar. trochiſc. gr.* vj. *cum aq. hyſſopi, q. ſ.* f. Pillulæ xxxv.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ℥ j. *diaxyloaloes, dianthus, diarhod. abb. ana* ℥ ß. *cinamomi el.* ℈ ß. *ſacch. albiß. diſſol. aq. betonicæ, q. ſ.* affuſis: *Ol. cinamomi gutt.* iij. *macis gutt.* j. Miſce f. conf. in Rotulis, doſis mane & veſperi numero v. vel vj.

Sequentes Rotulæ ad expectorationem faciunt, de his ſæpe ſumat, inter tuſſiendum, quoties opus fuerit:

℞ *Spec. diaireos, ſ. diapenidii, ana* ℈ ij. *diatrag. frig.* ℥ ß. *pulu. rad. ireos, ſem. melonum, ana* ℈ j. *vrticæ,* ℈ ß. *ſacch. candi,* ℥ iij. *ſacch. albiß. in aq. ſcabioſæ diſſol.* ℥ iij. f. Rotulæ.

Alteri in caſu ſimili hæc præſcripta ſunt. *D. C. H.*

℞ *Rad. cichorii, fœniculi, ana* ℥ j. *pæoniæ, cal. aromat. iridis illyr. ana* ℈ j. *herb. betonicæ, ſcabioſæ, ana* p. j. *fol. ſenæ el.* ℥ v. *rhabarb. el. agar. troch. ana* ℥ ß. *ſem. aniſi,* ℈ j. *zinziberis, cinamomi, ana* ℈ ß. *ſpicæ Ind. gr.* iij. *flor. cichorii,* p. j.

Conquaſſata infundantur per noctem in iure gallinæ macro, vt ſaltem madefiant, mane bulliant parum, colentur, & colaturæ

addc: *Manna calab.* ʒ x. Miſce pro hauſtu ſolutiuo.

Hinc vtatur Morſulis:

℞ *Amygd. dulc.* ℥ j. *pinearum, piſtaciorum, ana* ℥ ß. *cinamomi el.* ʒ iij. *zinzib.* ʒ j. *galangæ, caryophyll. ana* ℈ ij. *nucis moſch. macis, ana* ℈ ij. ß. *cardamomi, cubebar. ana* ℈ ß.

Incidantur omnia craſſo modo, hinc adde: *ſacch. albiß.* ℔. j. *zinz. albi pulu.* ʒ ij.

Diſſolue *ſacch. aq. card. bened.* affunde vltimo *ol. cinamomi gutt.* xv. f. conf. in Morſulis. Significetur, Morſuli cum ſpeciebus & aromatibus inciſis.

D. C. H. In Catarrho ad dentes fluente & ventriculi cruditatibus.

℞ *El. eleſcoph.* ʒ ij. ß. *diaphœnic.* ʒ iij. ß. *lenitiui* ʒ vj. *conſ. betonicæ* ʒ j.

Miſ. pro bolo, duabus doſibus ſumendo.

℞ *Spec. aromat. roſ.* ʒ j. *diaxyloaloes, pliris arch. diarhod. abb. ana* ʒ ß. *pulu. pæoniæ, galangæ, zedoariæ, ana* ℈ ß. *ſacch. albiß.* ℥ iiij. ß. *diſſol. aq. card. bened. affuſis ol. cinamomi & aniſi ana gutt. ij.* Miſ. f. conf. in Rotulis.

℞ *M. pill. azaiereth. aggregat. ſtomachic. cochiar. ana* ʒ ß. *cum aq. betonicæ, q. ſ.* f. pillulæ num. LX. duabus ſumat diebus, ante cœnam, pillulas XV.

D. C. H. In Catarrho cauſante raucedinem & exſpuitiones frequentes.

℞. *Rad. altheæ, pæoniæ, ireos, liquiritiæ, ana* ʒ ij. *herb. farfaræ, ſcabioſæ, adianthi, ana* p. j. *ſem. fœniculi,* ʒ j.

li, ʒ j. *maluæ,* ʒ ß. *hordei integri,* p j. *paſſul. enucl.* ℥ ß. *taricar. ping. numero* iij.

Conquaſſata decoq. in ſ. q. aq. In colaturæ ℥ vj. infunde per noctem: *Agar. trochiſc.* ʒ j. *fol. ſenæ el.* ℥ ß. *rhabarb. el.* ʒ ß. *cinamomi el.* ℈ j. *flor. ſcabioſæ, anthus, ana* p. *ʒ*.

Mane calefiant, colentur, exprimantur, in colatura diſſolue: *Mannæ cal.* ℥ j.

Miſce pro hauſtu.

℞ *M. pill. de agar. de hiera, ſ. Arabic. cochiar. ana* ʒ ß. *cum aq. ſcabioſæ q. ſ.* f. pillulæ L x.

De his ſumat hora vna ante cœnam x v. continuet per biduum.

Ad raucedinem tollendam hoc lambitiuum proderit:

℞ *Mucilag. ſem. cydoniorum, ſem. maluæ, althææ, ana* ʒ ß. *ſpec. diatrag. frig.* ʒ j. *rad. liquiritiæ pulu.* ʒ j. ß. *ſacch. penidii, candi, ana* ℥ ß.

Miſce f. in modum Looch.

His autem Rotulis ante & inter concionandum vſus eſt.

℞ *Pulu. gummi Arab. tragacanthi, amyli, ana* ℈ ij. *farinæ hordei,* ʒ j. *ſucci liquiritiæ,* ℈ j. *ſacch. candi albi,* ℥ j. pulueriʒentur omnia ſubtiliter, adde: *Sacch. albiß.* ℥ iiij. *diſſol. aq. violar. q. ſ.* f. Rotulæ.

In Catarrho defluente ad brachium dextrum, ibique dolores excitante:

℞ *M. pill. de hiera cum agar. de fumoterræ, ana* ℈ j. *aurear. Arab. ana* ℈ ß. *cum aq. betonicæ, q. ſ.* f. pillulæ numero xxx.

Sequens autem puluis, cum *vino ſaluiæ* inſtar linimenti in panno lineo extendatur, & calide brachio dolenti applicetur:

℞ Pulu. rad. althææ, ʒ vj. *parietariæ, flor. chamomeli, ana* ʒ v. *vermium terreſtr.* ℥ ß. *farinæ hordei, fabar. ana* ℥ ß. *ſem. lini, fœnugræci, ana* ʒ iij.

Miſce f. puluis.

Deficiente *vino ſaluiæ, ſuccus ſaluiæ*, exprimatur, & *vino Rhenano* indatur, vel infunde *vino guttulas aliquot olei ſaluiæ.*

Cura D. Ioannis Sleceri:

In Catarrho varia ſymptomata cauſante, viſcerumque praua affectione; pro quodam adoleſcente.

CErebrum adoleſcentis frigidum & humidum eſſe, copia excrementorum indicat, quæ impedito curſu naturali modo in neruos opticos influunt, vnde viſus hebetior redditur, qui pene cœcitatem minatur; modo in maxillas ac dentes, vnde ὀδονταλγία, modo in ceruicem & ſcapulas, vnde dolor circa eas partes ſentitur: Adeſt etiam tinnitus aurium & capitis grauitas; adſunt & alia ſymptomata, ex epatis & partium nutrientium vitio. Cordis dolor, de quo maxime conqueritur: Nauſea; fœdus faciei totius color: Abdominis moles immodica: Pedum, faciei ac totius habitus ſubtumidus, qui cachexiam minatur, vnde viſcerum obſtructio & impuritas arguitur. Primo victus ratio ſit tenuis & ex-

& exquiſita. Bibat loco *cereuiſiæ ac vini, decoctum Guaiaci ſimplex, cum paſſulis paratum*, idque ſatis dilutum, parum comedat, tantum ne vires concidant: Abſtineat à *lacticiniis & frixis in ſartagine, ab alliis, cœpis, ſinapi, naſturtio, ab oleribus & fructibus crudis*. Curam incepit à clyſtere.

℞ *Herb. althææ, maluæ, violaria, atriplicis, Mercurialis, ana* m. j. *agrimoniæ, eupatorii, cuſcutæ, ceterach, cap. Veneris, ſaluiæ, betonicæ, lupulor. ana* m. ß. *rad. cichorii,* ℥ ß. *fœniculi, apii, ana* ʒ iiij. *ireos,* ʒ j. ß. *liquiritiæ,* ʒ vj. *polypodii,* ℥ j. *ſem. aniſi,* ℥ ß. *card. bened.* ʒ j. ß. *furfurum in petia ligat.* m. j.

Decoq. ſ. a. colaturæ: ℞ ℥ ix. in quibus diſſolue: *El. diaphœnic.* ʒ iij. *bened. laxat.* ʒ ij. *hieræ, ſ.* ʒ j. ß. *ol. anethini, lil. alb. chamomel. ſacch. rub.* ʒ iij.

Miſce pro Enemate.

Poſtea vſus eſt digeſtiuo per dies quatuor, ſingulis matutinis.

℞ *Rad. ireos,* ʒ j. *fœniculi, apii, graminis ana* ʒ ij. *liquiritiæ,* ʒ iij. *polypodii,* ℥ ß. *pæoniæ,* ʒ j. ß. *ſem. aniſi, card. bened. fœniculi, ana* ʒ ij. *carthami contuſi,* ʒ iij. *herb. betonicæ, ſaluiæ, eupatorii, ceterach, lupulor. ana* m. ß. *flor. & fruct. cord.* m. ß. *fol. ſenæ mundat.* ℥ j.

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ: ℞ ℥ x. *Syr. de eupatorio, de betonica comp. ana* ℥ ij. *oxymellis helleb.* ℥ j. Miſce pro potione longa.

Inde ſumpſit hoc purgans:

℞ *Decocti reſidui,* ℥ iij. Infunde: *Rhab. el.* ʒ j. *agar. troch.* ℈ ij. *cinamomi el.* ℈ j. *ſpicæ gr.* iiij.

Stent

Stent in infuſione per noctem, deinde fiat expreſſio, poſt leuem ebullitionem, in qua diſſolue: *Diaſereos*, ℥ j. Miſce.

Poſtea præſcripſit decoctum ligni Guaiaci, quo ſingulis diebus bis vſus eſt, mane hora v. ℥ iiij. & hora tertia pomeridiana tantundem: Diebus interiectis, ſi quando aluus erat durior, ſollicitauit eam clyſtere molliori. In ipſis autem ſudoribus, maxime in initio eorum mane quotidie caput fricari iuſſit ſacculo calente, cui iniecerat milium, *ſal. ſem. aniſi, fœniculi, bacc. lauri*, vt plus eſſet milii quam ſalis, reliquorum pondus parcum ſale: Interim ad exſiccationem & corroborationem cerebri, bis in die, deterſo & ſiccato capite, ſuffitum fecit ex tali puluere.

℞ *Sem. nigellæ Rom. ſtyrac. cal. benzoi, ana* ʒ iij. *caryophyll. macis, ſaluiæ, ana* ʒ j. *ſuccini*, ʒ ß. *thuris, maſticis, ana* ℈ ij. *roſar. rub.* ʒ ß.

Miſce f. puluis pro fumo.

Quotidie etiam mane & ante cœnam vtebatur caputpurgio tali:

℞ *Herb. ſaluiæ, maioranæ, flor. betonicæ, ana rec.* m. ß. *rad. ireos, artanitæ, aſari, ana* ʒ ß. *terantur ſimul, deinde affunde: Vini albi, hydromelitis, ana* ℥ ij.

Exprimatur ſuccus, qui attrahebatur per nares. Interdum etiam ſumpſit radicem cyclaminis, quæ præciſa & aptata in tabulos oblongos duorum ferme digitorum, macerabatur in aq. vitæ, demum inſerebatur in nares, modo in dextram, modo in ſiniſtram, vt ita prono capite

pitui-

pituita decurreret, & ex vtraque nare abunde flueret.

Poſt vſum horum pharmacorum Dei beneficio conualuit. Ne autem poſtea vel viuendi intemperantia vel negligentia in ſimiles affectus recideret, ſingulis menſibus purgabat corpus ſyrupo ſequenti, qui ad omnes affectus eius eſt accommodatus.

℞ *Rad. apii, fœniculi, petroſelini, graminis, cort. rad. capp. ana* ℥ ß. *ireos,* ʒ j. *herb. endiuiæ, cap. Veneris, eupatorii, cuſcutæ, agrimoniæ, ceterach. ſaluiæ, ſtechadis, maioranæ, betonicæ, ana* m. j. *flor. cordial. epithymi, ana* p. j. f. ſ. a. decoctio in ſ. q. aq. Colaturæ, ℞ ℥ xvj. Infunde: *Fol. ſenæ,* ℥ ij. *agar. trochiſc.* ℥ ß. *turbith. gummoſi,* ℥ j. *rhabarb. el.* ʒ ß. *ſpicæ,* ℈ ß. *cinamomi acutiß.* ʒ j. *zinzib.* ℈ ij.

Stent in infuſione horis 24. inde bulliant leuiter & exprimantur, hinc diſſolue: *Sacch. albiß.* ℥ vj. *coq. in formam ſyrupi tenuioris.* De hoc ſumpſit per 4. dies pro vna *Doſi,* ℥ iiij. horis matutinis, idque creſcente luna.

Die poſt ſyrupum quinta ſumpſit pillulas.

℞ *M. pill. ſ. quibus, cochiar. aggregat. ana* ℈ j. *cum aq. maioranæ.* f. pillulæ numero xxv.

Cura D. Ioan. Sleceri:

In affectu cerebri Catarrhoſo, intemperie ventriculi frigida, & iecoris imbecillitate, cum materia multa phlegmatica, & renum conſtitutione calculoſa.

Hunc

HVnc affectum indicabat pallor faciei, & ibidem venarũ anguſtia, ructus acidi, nauſea & orificii ventris compreſſio ac grauitas: Vrinæ tenues, ſubſpiceæ, & ſpiceæ, ſine hypoſtaſi, ſed cum ſedimento craſſo: Cerebri actiones languidiores: Somnolentia, &c. Monuit vt bis in anno purgaretur, vere & autumno, circa vltimam lunæ quadram. His ſic curatus eſt.

℞ *Rad. polypodii, liquiritiæ, fœniculi, ana* ℥ ij. *ſem. aniſi*, ℥ j. *carthami contuſi*, ℥ j. *flor. & fruct. cord.* m. ß.

Decoq. ſ. a. colaturæ ℞. ℥ iiij. Infunde: *Fol. ſenæ*, ℥ ß. *agar trochiſc.* ℥ j. *rhabarb. el.* ℈ ij. *ſpicæ gr.* iij. *zinzib.* ℈ ß.

Stent in infuſione per noctem, mane ebulliant leuiter & fortiter exprimantur, in expreſſo diſſolue: *Diaphœn. fern.* ℥ iij. *ſyr. de liquiritia*, ℥ ß. Miſce pro hauſtu.

Poſtea præparentur humores ad expulſionem hac potione quater ſumenda; horis matutinis.

℞ *Herb. ſaluiæ, maioranæ, betonicæ, euphragiæ, ſtechadis, hyſſopi, cap. Veneris, chamæpythios, agrimoniæ, eupatorii meſ. abſinthii, ana* m. ß. *rad. rubiæ, fœniculi, aſparagi, graminis, apii, ana* ℥ ij. *ireos*, ℥ j. *rhapont. liquiritiæ, cichorii, polypodii, ana* ℥ v. *ſem. aniſi, fœniculi, card. bened. ana* ℥ ij. *carthami contuſi*, ℥ ß. *flor. & fruct. cord.* m. j. *cort. mirobal. omnium in ol. amygd. dulc. fricat. ana* ℥ iij. *fol. ſenæ*, ℥ j. ß. *agar. troch.* ℥ ij.

Decoq. in duabus partibus *aq. & vna vini ad*

tertias:

tertias: Colaturæ ℞. ℔.j. *Syr. de betonica comp. de eupatorio, oxymell. helleb. ana* ℥ ij. *ol. cinamomi gutt.* ij. Miſce pro potione longa.

Poſt huius vſum exhibitæ ſunt pillulæ:

℞ *M. pill. de hiera cum agar. aggregat. cochiar. ana* ℈ j. *cum aq. fœniculi, q.ſ.* f. pillulæ x x v. Inuoluantur pul. maſticis.

In diſcraſia ventriculi frigida, capitis catarrhoſa, renum calculoſa, & calore epatis. D.I.S.

TEmperamentũ totius corporis ad calidum & ſiccum vergit: Plerunq; enim totius habitus, epatis & cordis naturam ſequitur. Caliditatem autem epatis, venarum latitudo, ſanguinis caliditas, bilis flauæ abundantia, euidenter indicant. Ventriculi vero conſtitutio frigida & humida eſt, qui ad appetendum quidem nonnihil valet, ad concoquendum autẽ minime. Quare cibi præſertim frigidi, cito aceſcunt, cum alterationem tam facile nõ ſuſcipiant. Vnde crebræ eructationes illæ. Etſi autem gaudet frigidis, tamen ab eorum vſu immodico offenditur, ob id & pituitæ multum generat, & cibos humidiores appetit. Cerebri autem temperamentum humidum, indicat facilis ad ſomnum pronitas & plena imaginationibus ſomnia. Abundat etiam excrementis & crebris deſtillationibus: Ad quæ omnia ventriculi imbecillitas, eiuſque orificii laxitas, atque epatis & renum in mittendis vaporibus caliditas non parum adiuuant.

Cere-

Cerebrum igitur optime muniendum eſt, pectus etiam & pedes; Odores qui ſua grauitate cerebrum valde feriunt, fugiendi ſunt: Spiritus enim conturbant, humores colliquant, & fluxiones proritant; Qui autem cerebrum ſua ſuauitate corroborant, facile admitti poſſunt, vt eſt *odor. roſarum, violar. cheirorum, caryophyllorum hortenſium, roriſmarini, chamomeli, Ital. anthos, ſaluiæ,* in primis *maioranæ*. Hæc enim naribus admota, humores in cerebro abundantes per illos meatus maxime deriuant, præſertim ſi prius euacuato corpore, *ſuccus ſaluiæ inprimis & maioranæ vel puluis cum ſucco betæ*, naribus attrahantur. Pro potu, poſt corporis euacuationem conueniet hordei decoctum ſequens;

℞ *Hordei mundi*, m.ij. *coq. ad crepaturam: Huius decocti colati* ℞. ℔. vj. *conſ. roſar. bugloſſæ, ana* ℥ iij, *maſticis, carnium cydonioru͞ rec. aut cond.* ℥ iiij. *vuar. paſſ.* ℔. ß. Coq. denuo ſ. a. colatura detur ad vſum.

Singulis ſeptimanis, horis tribus ante prandium ſumat compoſitionem ſequentem:

℞ *Conſ. roſar.* ℥ j. *rhabarb. el. craſſe inciſi,* ʒ j. *pulu. maſticis. ſpicæ ana gr.* iij.

Miſce f. Electuarium pro doſi vna.

Cætera præſens præſcribet Medicus, cui cura demandata eſt.

D. I. S. *In Catarrho ſalſo, empyemate & principio Phthyſeos.*

LAborauerat Catarrho ſalſo per aliquot ſeptimanas, cumque Catarrhus indies in pulmoni-

monibus colligeretur in maiore copia & putreſceret, reiecit tandem per tuſſim purulenta ſanguine mixta copioſe, tandem etiam per vomitum cruenta & purulenta varia, cum multis viſcidis phlegmatibus reddebantur. Aderat anxietas pectoris, difficilis reſpiratio, nauſea, dentium dolor & vomitus cum ſumma debilitate virium. Cum ad eum vocatus veniſſem, in ſummo periculo conſtitutum eſſe coniugi dixi, & quare nō citius Medicum vocaſſent, cum ea expoſtulaui: Tentauerat autem ipſum curare propria coniux, & varia decocta pectoralia exhibuerat, ſed fruſtra: Inde enim Catarrhus motus quidem at non remotus erat. Quare iuſſi vt mox remouerentur, quæ capiti & pectori exterius applicuerat, inepta & inſulſa coniux: Et primo caput, pectus ac pedes à frigore munire iuſſi, deinde ſorbitionibus multis vt vteretur, volui, vitaret ſalſa, acria & vaporoſa omnia, cruda item & nimium condita, & quæ cum aceto parantur edulia. Abſtineret à vino, biberet cereuiſiam claram, interdum decoctum paſſularum cum rad. ireos, maſtiche, & aliquot fruſtulis mali cydonii paratum. Ex melicrato etiam Lithuanico interdum biberet, ac buccellam intingeret vnam atque alteram panis ſimilacei. Deinde clyſterem ordinaui.

℞ *Herb. althææ, maluæ, violariæ, parietariæ, Mercurialis, brancæ vrſinæ, ana* m.j. *flor. chamomeli,* m.j. *rad. liquiritiæ, cichorii, polypodii, ana* ℥ vj. *ſem. ani-*

 ſi, ℥ iij.

ſi, ʒ iij. *furfuris macri*, m. j. *ficuum ping. prun. Damaſc. ana numero* v.

Decoq. ſ. a. pro enemate: Colaturæ ℞ ℔. j. *El. diaphœnic.* ʒ v. *caſsiæ ext. pro clyſt.* ℥ j. *hieræ, ſ.* ʒ ij. *ſacch. rub.* ℥ ß. *ol. violar. chamom. lil. alb. ana* ℥ j.

Miſce pro Enemate.

Circa veſperam ad introitum lecti, dedi hunc potum calide:

℞ *Syr. de iuiubis, conſolidæ maior. ana* ℥ j. *aq. tuſſilaginis, ſcabioſæ.* Miſce pro hauſtu.

Poſtridie vt materia contenta in pectore, & impacta tunicis ventriculi, nonnihil euacuaretur, dedi hoc purgans:

℞ *Rad. liquiritiæ, cichorii, polypodii, ana* ʒ ij. *ſem. maluæ,* ʒ ß. *carthami contuſi,* ʒ j. ß. *fol. ſenæ,* ʒ iij. *trochiſc. de agar.* ʒ j. Coq. ſ. a. Colaturæ ℞ ℥ iij. In his diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. ß.

Miſce detur pro hauſtu ſolutiuo.

Ab hoc ſatis commode ſine virium iactura euacuatus eſt, & reiecit ſexies per receſſum copioſa phlegmata & quidem putrida, vnde circa pectus melius habuit. Tuſſis vero & exſpuitio purulenta, & deſtillatio à cerebro non remiſerunt. Quare vt Catarrhus nonnihil ſiſteretur, iuſſi vt de *conſerua roſarum & nuce moſchata* ſumeret per diem aliquoties per interualla: Circa noctem vero ℥ j. *diacodii*, idque continuaret per triduum, quod cum feciſſet, & capiti etiam aliquid pulueris infra ſcripti adſperſiſſet, Catarrhus fluere deſiit.

℞ *Pulu.*

℞ *Pulu. nucis moſch. myrrhæ, thuris, maſticis, roſar. rub. ana* ʒ j. *maioranæ, caryophyll. ſuccini albi, ligni aloes, ſandaracæ.* Miſce pro Tragæa.

Deinde ad meliorem expectorationem & ad Catarrhum nonnihil inhibendum, ordinaui *rotulas & ſyrupum*, de quibus ſumpſit interdiu, etiam de nocte aliquoties, alternatim:

℞ *Extr. card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ,* ℈ ß. *ſacch. albiß.* ℥ j. *ſaccharum diſſoluatur aq. cardui*, deinde adde extracta, & affunde: *Syr. de ſucco cardui, & de ſcabioſa, ana* ℥ j. Miſce pro ſyrupo.

℞ *Spec. diaireos, ſ. diapenidii, diatrag. frig. ana* ℈ ij. *extr. liquiritiæ gr.* iiij. *marg. præp.* ℈ j. *ſacch. albiß.* ℥ iij. ß. *diſſol. aq. ſcabioſæ* & f. ſ. a. conf. in Rotulis.

Epithema etiam ad pulſus ordinaui:

℞ *Aq. roſ. fragrantiß.* ʒ v. *cinamomi,* ℥ j. *aceti roſ.* ℥ ij. *ſpec. pro epithemate cord.* ʒ ij. *camphoræ gr.* ij. *croci gr.* v. Miſce pro Epithemate.

Ad corroborandum ventriculum ordinaui ſacculum exterius applicandum.

℞ *Herb. mentæ,* m. j. *abſinthii, ſaluiæ, origani, calamenti, agrimoniæ, flor. roſ. rub. ana* m. ß. *ſem. aniſi,* ʒ ij. *coriandri,* ʒ iij. *cymini,* ʒ j. *rad. cal. aromat. galangæ, ana* ʒ j. *nucis moſch.* ʒ j. ß.

Ex his inciſis & contuſis f. ſacculus interpaſſatus in ſyndone rubeo, pro ſtomacho.

Ad renes vero, cum calor in illis reſideret, quemadmodum apparebat ex vrinis, ordinabam illi vnguentũ veſperi & mane vſurpãdum:

℞ *Vnguenti roſ. meſ.* ℥ j. *populeon.* ℥ j. *ſpec. ceroti ſantal.* ℥ j.

Miſce exactè.

Errhinon etiam ad nares humectādas & Catarrhum per illas vias deriuandum ordinabam.

℞ *Aq. verbenæ, ſaluiæ, maioranæ, ana* ℥ j. *ſacchari,* ℥ ij.

Miſce pro Errhino.

Quibus deinde miſcui *de ſucco betæ depurato,* ℥ j. His omnibus & ſingulis, cum hoc ordine vſus fuiſſet, priſtinam ſanitatem recuperauit.

Volui tamen, vt pro præſeruatione ſingulis menſibus bis ſumeret pillulas, duabus ante cœnam horis.

℞ *M. pill. Arab. hieræ cum agar. cochiar. ana* ℈ j. *cum aq. ſaluiæ, q. ſ.* f. pillulæ numero 27. deaurentur ſuperficietenus.

D. I. S.

In cachexia, deſtillatione à cerebro frigida & excrementitia ac nephritide per internalla affligente.

LAborabat cachexia, quā ex ſubtumida corporis mole & colore corporis ac faciei non ſatis viuido iudicare & cognoſcere licuit facile, quæ originem habebant ab epatis & lienis imbecillitate & partium earum obſtructionibus. Conquerebatur etiam de variis affectibus potiſſimum vero de deſtillatione, è capite frigidiore & excrementitio, modo in maxillas, ceruicem & ſcapu-

ſcapulas, modo in pulmones & inferiora decũbente cum tuſſi & impedita reſpiratione, quod erat ſignum futuri aſthmatis; alter erat dolor nephriticus ex interuallo recurrens à concreto & inhæreſcente in ſiniſtro rene calculo, qui renem ipſum vellicabat, ac tandem dolorem nephriticum excitabat. His accedebat peritonæi in dextro inguine, nimia laxitas, quæ enterocelen minabatur, ex tuſſiendi impetu cauſata. Quibus morbis omnibus, tam varie complicatis, cum nõ niſi ſumma induſtria occurri poſſe prædixiſſem, primo victus rationem præſcripſi: Aerem temperatum & purum imperaui, victum εὔχυμον tenuem & ſiccum. Deinde bolum dedi ad expurgandas primas vias; vt ſequitur:

℞ *El. diaphœnic.* ℨ ij. ß. *diacarthami*, ℨ j. ß. *pulu. rhabarb. el.* ℨ ß. Miſce *cum ſaccharo*, f. Bolus.

Poſtea ordinabam potum, de quo ſumeret per octiduum ſingulis horis matutinis ℥ v. calide:

℞ *Rad. cichorii, acetoſæ, bruſci, aſparagi, petroſelini, ſaxifragiæ, ana* ℥ vj. *herb. agrimoniæ, endiuiæ, cuſcutæ, ceterach, cap. Veneris, betonicæ, ſtechadis, hyſſopi, tußilaginis, pimpinellæ, ana* m. j. *ſem. endiuiæ, althææ, melonum, ana* ℨ ij. *liquiritiæ*, ℥ ß. *fol. ſenæ*, ℥ j. *agar. troch.* ℨ iij. *flor. & fruct. cord.* m. j.

Decoq. in ſ. q. ſeri lactis cap. ad tertias: Colaturæ ℞. ℔. ij. quibus adde: *Syr. de betonica comp. de eupatorio, de liquiritia, oxymellis helleb. ana* ℥ iij. *ol. cinamomi gutt.* ij. Miſce.

Hoc decoctum cum ſumpſiſſet, ſatis conuenienter interdum bis vel ter quotidie euacuatus eſt, vnde color faciei nonnihil mutatus, moles etiam corporis extenuata eſt. Quare die nona, pillulas ſequentes ordinaui.

℞ *M. pill. ſ. q. cochiar. aggregat. ana* ℈ j. *cum aq. ſaluiæ.* f. pill numero XXI.

Inde in capite & hypochondriis nõnihil melius habere cœpit. Quare vt detergerem accuratius & eluerem, quod iam pridem in pulmones influxerat, nec non etiam renes reſpicerem, decoctum ſequens ordinabam, de quo quotidie mane ac veſperi per quatriduum ſumeret doſin vnam calide.

℞ *Rad. polypodii, liquiritiæ, helenii, ana* ℥ vj. *ireos* ℥ ij. *ſem. card. bened.* ℥ j. ß. *carthami contuſi,* ℥ ß. *ſaxifragiæ,* ℥ iij. *herb. hyſſopi, ſatureiæ, tuſsilaginis, pulmonariæ veræ, flor. betonicæ, ana* m. j. *iuiubar. ſebeſten, ficuum ping. prun. vngar. ana numero* viij. *vuar. paſſul.* ℥ iij. *ligni Guaiaci* raſpati, infuſi in ſ. q. aq. feruentis per horas 24. Decoq. ſimul ſ. a. ad tertias. Colaturæ ℞ ℔. ij. *ſyr. de liquiritia, mellis opt. colati ac deſpumati,* ℥ vj.

Miſce pro potione longa.

Poſtea etiam ordinabam rotulas, de quibus indifferenter per interualla ſumeret iij. vel iiij. tenendo eas ſub lingua donec ſoluerentur.

℞ *Spec. diatrag. frig. diapenidion, diaireos, ana* ℥ j. ß. *ſacch. albiſs.* ℥ v. *diſſol. aq. alkakengi. q. ſ.*

f. ſ. a. confectio in Rotulis.

Vt au-

Vt autem & deſtillatio illa à capite exactius euacuaretur, volui vt de pillulis infra ſcriptis alternis diebus ſumeret numero xxi. duabus ante cœnam horis, veſperi vero & mane de ſyrupis infraſcriptis cochlear vnum.

℞ *M. pill. aſſaiereth, Arabic. hieræ cum agar. aggregat. ana* ℈ ij. *cum aq. ſaluiæ,* f. pillulæ numero 84. Inuoluantur pul. liquiritiæ.

℞ *Syr. de iuiubis, de liquiritia, de hyſſopo, ana* ℥ j. ß. *looch. de pulmone vulpis,* ℥ ij. *aq. flor. ſcabioſæ,* ℥ j. *extr. card. bened.* ℈ j. *ſcabioſæ,* ℈ ß. Miſce.

Ad regionem vero renum, vnguentum præſcripſi:

℞ *Vnguenti dialthææ, ſ.* ℥ vj. *ol. chamomeli, amygd. dulc. lil. alb. verbaſci, violar. roſati, ana* ℥ ij. *ſcorpionum,* ℥ iij. *adipis taxi,* ℥ ß. *camphoræ,* ℈ ß. *ceræ parum.* Miſce pro vnguento.

Pro corroboratione vero & exſiccatione capitis, ordinabam ſacculos, qui quotidie ante prandium calide capiti applicarentur:

℞ *Maioranæ, ſaluiæ, ſtechadis. flor. betonicæ, anthus, ana* m. ß. *ſem. aniſi, fœniculi, ſileris montani, bacch. lauri. iuniperi, ana* ℥ ß. *milii,* ℔. ß. ß. *ſalis,* ℥ iij. Miſce f. ex inciſis contuſis ac torrefactis in ſartagine ſacculi duo, qui calide applicentur quotidie, ſemper alternatim innouando.

Ad enterocelen vero imminentem ordinaui decoctum, cum quo iuſſi fouerent alternis diebus, ſupino decumbenti inguen laxius, atque

vſuale illud emplaſtrum ad herniam Fernelii, ſuperimponerent.

℞ *Nucum cupreſſi, balauſtiorum, pſidiæ, gallar. ana* ℥ j. *empetron tragi, fol. quercus, ana* m. j. *aluminis,* ℥ iij. *fabar.* ℥ iiij.

f. ſ. a. in ſ q. aq. decoctio ad fotum calide cum ſpongia applicandum: Biberet autem per tres ſeptimanas ante prandium & cœnam ad ℥ vj. *de decocto ſeq.*

℞ *Ligni Guaiaci raſp.* ℥ iij. *herb. empetri tragi,* m. iiij. *vuar. paſſular.* ℔.

Decoq. ſ. a. in ſ. q. aq. ad caſum medietatis. Colatura ſeruetur ad vſum.

His remediis reſtitutus eſt.

D. I. S. *In Catarrho capitis, narium ſiccitate & hæmorrhoidum fluxu periculoſo.*

Primo præſcripſi bolum:

℞ *Caſsiæ rec. extr.* ℥ ß. *el. diaphœnic.* ʒ ij. *rhab. el.* ℈ ij. *ſpicæ gr.* ij.

Miſce *cum ſacch.* detur Bolus.

Erat autem epate calidiſſimo, cerebro à natura frigidiore renibus etiam calidis: Monui autem, inſtituendum eſſe vſum medicamentorum ante vltimam lunæ quadram, luna ſemper exiſtente in declinatione: Poſtridie ſumendus erit potus, qui diuidatur in quatuor partes, & ſingula pars ſumatur veſperi & mane continuando per biduum:

℞ *Rad. cichorii, polypodii, liquiritiæ, ana* ʒ vj. *pæoniæ, caryophyllatæ, ireos, ana* ʒ j. ß. *fœniculi, apii, graminis,*

minis, acetoſæ, ana ℥ iij. *cort. mirobal. omnium, ana* ℥ iij. *rhapontici,* ℥ iij. *ſem. aniſi, fœniculi, card. bened.* ℥ ij. *carthami contuſi,* ℥ iij. *tamarind.* ℥ iij. *fol. ſenæ,* ℥ j. *trochiſc. de agar.* ℥ ij. *epithymi,* ℥ j.

Decoq. in ſ. q. ſeri lactis caprini ad tertias: Colaturæ ℞ ℔. j. *ſyr. de cich. cum rhabarb. de betonica comp. oxyſacch. ſ. ana* ℥ ij.

Miſce pro potu, quo ſumpto pillulas præſcripſi, quibus ſequenti die vteretur, ita vt illa die horis matutinis ſumeret vnam medietatem pillularum poſtridie alteram:

℞ *M. pill. hieræ cum agar.* ℈ ß. ſine quibus, *cochiar. ana* ℈ j. *aggregat.* ℈ ß. *cum aq. ſaluiæ,* f. pillulæ numero 25. deaurentur, ac dupletur doſis.

Poſt vſum harum pillularum ſumat de electuario quotidie veſperi ac mane, ad magnitudinem nucis iuglandis.

℞ *Spec. dianthus,* ℥ j. ß. *diambræ, diamoſch. dulc. ana* ℥ j. *diarhod. abb.* ℈ iiij. *diatrion ſant.* ℥ j. *calami aromat. zinziberis ana conditorum tonciſorum,* ℥ iij. *conſ. roſar.* ℥ j. ß. *ſyr. acetoſ. citri, q. ſ.*

Miſce pro Electuario.

Interdum etiam conueniet ante prandium & cœnam maſticare aliquot *grana olibani aut maſticis,* interdum vtatur Rotulis ex *diatrag. frig.* In vere etiam nō incommodum fuerit, ſi poſt euacuationem corporis aperiatur vena media brachii dextri, neque vltra ℥ v. ſanguinis educatur: Interim etiam poſt corporis totius, & partium conuenientem euacuationem, maxime profu-

turum eſt ad exſiccationem & corroboratio-nem cerebri vti ſacculis ſequentibus:

℞ Herb. ſaluiæ, maioranæ, flor. betonicæ, ſtechadis citr. ana m.j. *gran. iuniperi,* ℥j. *ſem. aniſi, fœniculi, cymini, cubebar. ana* ʒiij. *bacc. lauri,* ℥ß. *calami arom.* ʒj. *milii,* ℔.ß. *ſalis,* ℥iij.

Inciſa & contuſa torrefiant in ſartagine, deinde reponantur in ſacculis duobus, qui calide applicentur capiti ante prandium.

Denique vt nares humectentur & mucus aſſueſcat fluere per loca conſueta, alternis diebus immittat naribus naſalia vſualia, præſertim poſt vſum pillularũ, ventriculo ieiuno & capite prono: Quotidie quoque bene humectabit nares cum aqua ſequente:

℞ Aq. maioranæ, ſaluiæ, prunellæ, nymphææ, violar. ana ℥ij. *ſem. pap. albi,* ʒij.

Miſce f. horum Emulſio, ſ. a. cui adde: *Pulu. ſacch. albiſſ.* ʒiij. Miſce.

I.S.D. *In Catarrho & leni Apoplexia.*

LAborauerat febre quotidiana & habuerat quinque paroxyſmos, poſtea cum ex propria ordinatione pharmaca ſumpſiſſet purgantia, & febris nonnihil remiſiſſet, in leuem apoplexiam incidit, ita vt intra quadrantem horæ nec loqui nec ſe cõmode mouere poſſet. Quare dederant ei adſtantes *theriacæ* ʒj. *in aq. lauendulæ* diſſolutam, cum nihil aliud ad manum eſſet, vnde ſenſus & motus & linguæ vſus illi reſtitutus eſt. Erat autem corpore craſſo & obeſo, tem-

peratu-

peraturæ calidæ & humidæ: Contraxerat hunc morbum ex intemperantia in victu, & ex nimia ingurgitatione vini potentis meracioris. Quare præſcripta victus ratione porro ordinaui clyſterem.

℞ *Herb. althææ, parietariæ, atriplicis, chamomeli, ana* m. j. *ſaluiæ, hyſſopi, ſtechadis, betonicæ, centaurii min. rutæ, ana* m. ß. *rad. ariſtolochiæ,* ʒ iij. *polypodii, cichorii, ana* ℥ ß. *agar. candidi in petiam ligati,* ʒ ij. *fol. ſenæ,* ʒ vj. *furfur.* m. j. *prun. Vngar. numero* vij.

Decoq. ſ. a. pro Enemate, colaturæ: ℞ ℔. j. adde: *El. diaphœnic. bened. laxat. ana* ℥ ß. *hieræ logodii,* ʒ j. ß. *hieræ, ſ.* ʒ ij. *ol. rutæ, chamomel. mollis roſ. col. ana* ℥ j. Miſce pro clyſtere.

Ad ingreſſum lecti propinabã hũc hauſtum:

℞ *Flor. & fruct. cord.* m. ß. *herb. centaurii, rutæ, betonicæ, ſtechadis, ſaluiæ, maioranæ, ana* p. j. *fol. ſenæ,* ℥ ß. *trochiſc. de agar.* ʒ j.

Decoq. ſ. a. Colaturæ ℞ ℥ iiij. *Syr. de betonica comp.* ʒ vj. *oxymellis helleb.* ℥ ß. Miſce pro hauſtu.

Poſtea die ſequenti dedi pillulas ſequentes:

℞ *M. pill. hieræ comp. cochiar. ana* ℈ j. *aurear. aggregat. ana* ℈ ß. *cum aq. lauendulæ:* f. pillulæ numero XXI. Inuoluantur *ſpec. plir. ar.*

Inde ſedes copioſas habuit xj. materiæ viſcidæ & pituitoſæ. Volebam igitur, vt adhuc per quatriduum continuaret decoctum ſequens, quotidie inde ſumendo mane ℥ v.

℞ *Saluiæ, maioranæ, centaurii min. ſtechadis, euphragiæ, betonicæ, hyſſopi, ana* m. ß. *Rad. acori, galan-*

gæ, cy-

gæ, cyperi, ana ℨ j. ß. *ariſtol. rot.* ℨ ij. *ireos* ℨ j. *polypodii, cichorii, ana* ℥ j. *Sem. aniſi, fœniculi, ana* ℨ j. ß. *carthami contuſi* ℨ iij. *cort. mirobal. chebul. citrin. ana ol. fric.* ℨ v. *Herb. cuſcutæ, cap. Ven. ceterach. ana* m. ß. *fol. ſenæ* ℥ j. *trochiſc. de Agar.* ℨ ij. Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℔. j. *Syr. de betonica comp. de praßio, oxymellis helleb. ana* ℥ ij. *aq. lauendulæ* ℥ j. Miſ. pro potione.

Quinto die poſt vſum potionis, iuſſi, repeteret pillulas priores, quod magno cum fructu fecit. Tandem pro corroboratione ordinaui Electuarium, de quo ſumeret quotidie veſperi & mane ad magnitudinem nucis iuglandis, & ſeptimo die ab vſu pillularum aperui venam mediam brachii dextri, & eduxi ad ℥ vj. ſanguinis ſucceſſu felice:

℞ *Spec. diamoſch. dulc.* ℨ j. *pliris arch.* ℨ iij. *ſyr. de beton. comp. q. ſ.* f. Electuarium.

In Catarrho: Curationes Franciſci Hildeßheim D.

In Catarrho ad pectus decumbente condito tali vſus ſum.

℞ *Conſ. roſar.* ℥ ij. *flor. betonicæ, tunicæ, lil. conualli. ana* ℥ ß. *cort. citri recent. cond. arant. cond. ana* ℥ ß. *ſpec. aromat. roſ. diarrhod. abb. diamarg. frig. ana* ℨ ß. *miuæ cydoniorum* ℨ vj. *cum ſyr. acetoſ. citri q. ſ.* f. l. a. conditum.

Interim etiam aliquoties imperaui caput ablueret lixiuio ſegmentorum vitium, in quo decocta eſſent ſequentia:

℞ *Herb.*

℞ *Herb. ſaluiæ, maioranæ, betonicæ, euphragiæ, ſerpilli, verbenæ, ſtech. citr. ana* m. j. *flor. roſar. rub. cheirorum ana* m. ß. *chamomeli* m. j. ß. *rad. ireos, caryophyl. ana* ʒ j. *agarici* ʒ j. *fol. ſenæ* ℥ j.

Inciſa & conquaſſata coquantur ad lotionem capitis.

Ventriculi etiam regionem exterius inungebam:

℞ *Ol. maſtichini, abſinthii, cydoniorum, menthæ ana* ℥ iij. *rutæ* ʒ ij. ß. *laurini* ʒ ß. *ſpicæ* ℈ ß. *iuniperini* ℈ ß. *ſpec. diagalangæ* ʒ j. *ceræ parum.* Miſ. pro vnguento.

Hæc etiam pillularum doſis pro præſeruatione, duabus ante cœnam horis ſingulis menſibus conueniet:

℞ *M. pill. de hiera c. Agar. Arabicarum, cochiar. ana* ℈ j. *cum aq. betonicæ.* f. pillulæ 27. Inuoluantur *puluere Maſticis.*

Quod ad calculum, quo infeſtabatur, poſt vſum pillularum de hac potione ante prandium ac cœnam, ſumſit; Et continuetur hæc potio, donec abſumta fuerit:

℞ *Rad. graminis, aſparagi, bruſci, ireos, ana* ʒ j. ß. *tormentillæ* ʒ iij. *liquiritiæ* ℥ ß. *vuar. paſſul.* ℥ iiij. *conſ. roſar.* ℥ iij. *ſem. 4. frig. maior. ana* ʒ ij. *iuiubarum, ſebeſten, ana numero* vij. Decoq. ſ. a. Colaturæ ℞ ℔. j. *ſyr. althææ Fernelii* ℥ iiij. Miſ.

Inungatur etiam exterius renum regio hoc vnguento:

℞ *Ol. roſar. myrtini, ana* ℥ ij. *chamomel.* ℥ iij. *ſcorpio-*

ſcorpionum ℥ ß. *ladani* ℥ j. *ſpec.ceroti ſantal.* ℈ iiij. *ceræ parum.*

Miſce pro Vnguento.

F.H.D. Ego in crebris deſtillationibus & catarrhis ac doloribus capitis, hunc puluerem capitalem expertus ſum multis profuiſſe:

℞ *Spec. dianthus* ℥ iij. *diamoſchi dulc.pliris arch. aromat.roſ.ana* ℥ j.ß. *cubebar.* ℥ ij. *cardamomi,ſeſeleos,ana* ℥ j.ß. *aniſi,fœniculi, roriſmarini, lauendulæ, anthus* ℥ j.ß. *ſtechadis Arab.ſpicæ Ind.cinamomi, caryophyll. zedoariæ, galangæ, zinziberis, nucis moſch. macis,ana* ℈ ij. *pulu.rad.pæoniæ* ℥ ij.

Tritis & commixtis ſingulis, f. puluis capitalis, qui vſui reſeruetur.

℞ *Pulueris huius* ℥ j. *ſacch.albiß. in aq. lauendulæ q.ſ.diſſol.* ℔ j. f.conf.in morſulis.

F.H.D. Catarrhoſus de hoc nodulo in vino non præſentibus caloribus, aut in Melicrato Lithuanico vel Danico ſæpe bibat:

℞ *Raſuræ cornu cerui* ℥ iij. *eboris, cornu alcis, ana* ℥ j.ß. *vnicornu* ℥ ß. *ſuccini albiß.* ℥ ij. *marg.præp.* ℥ j. *corall.rub.præp.* ℥ ß. *ligni aloes* ℥ ß. *galangæ* ℥ ij. *cinamomi acutiß. cort.citri ana* ℥ iij. *rad.& ſem.pæoniæ* ℈ v.

Hæc omnia *in ſucco citri & granatorum* irrorentur & exſiccentur, idque fiat ſexies, demum iterum pulueriʒentur, dentur in nodo ex tela linea alba cum filo.

F.H.D. Prodeſt & puluis pro ſacculis capitalibus in catarrho tenui:

℞ *Roſar.*

℞ Roſar. rub. lauendulæ, flor. anthus, pæoniæ, nigellæ, ana ℥ iij. carab. alb. olibani, maſticis, ana ℥ ij. ſpec. diamoſch. dulc. dianthus, diapæonias, ana ℨ. j. camphoræ ℈ ß.

Inciſis & conquaſſatis & commixtis ſingulis, f. puluis pro ſacculis in catarrho.

Puluis pro catarrhoſis à cœna. F.H.D.

℞ Cinamomi el. ℥ ß. fragm. lap. precioſi, ana ℈ ß. oſsis de corde cerui ℈ j. ſem. meliſſæ ℥ ß. corall. rub. præp. coriandri præp. ana ℈ j. pellicul. ventric. galli ℥ j. ſacch. albiſſ. ℥ j. ℥ ij. Miſc.

Sunt & morſuli noſtri pro ſiſtendo catarrho tales: F.H.D.

℞ Spec. diatrag. frig. ℥ ß. terræ cimoleæ, roſar. rub. ana ℥ j. gummi Arab. boli armeni veri, maſticis, ana ℥ ß. nucis moſch. macis, ligni aloes, ana ℈ j. ſacch. opt. ℥ xij. diſſol. aq. roſar. & tuſsilaginis, ana q. ſ. f. conf. in Morſulis.

Gargariſmus noſter pro ſiſtendo Catarrho. F.H.D.

℞ Herb. plantag. roſ. rub. ana m. ß. *balauſt. ℥ j. ß. nigellæ nigræ, tragacanthi, olibani, ſandaracæ, maſticis, gallar. ana ℥ ß.*

Decoq. in ſ. q. aq. ad tertias: & in Colaturæ expreſſæ ℥ iiij. ß. diſtemperentur: *Syr. roſ. myrtini, ana ℥ iij.* Miſ. pro Gargariſmo, &c.

Oris collutio ad eundem vſum: F.H.D.

℞ Rad. tormentillæ, ariſt. rotundæ, liquiritiæ, ana ℥ iij. plantaginis ℥ ß. ireos ℥ j. ß. herb. ſcordii, flor. ſcabioſæ, betonicæ, ana m. ß. *ligni Guaiaci raſp. ℥ j. ß. hordei mundi parum contuſi,* m. ß. *ſem. plantaginis, ℥ ij.*

Coq.

Coq.ſ.a. in ſ.q. aq. ad caſum medietatis: Colaturæ ℞ ℔ j.ß. Adde: *conſ.roſ.* ʒ j.ß. Coq. denuo, & ebulliat aliquot ebullitionibus: Colatura clarificata detur ad vſum præſcriptum.

D.F.H. In Catarrho ad gingiuas defluente: Oris collutio.

℞ *Ligni Guaiaci raſp.* ʒ j. *cort. eiuſdem* ʒ ß. *liquiritiæ, conſol. maior. ana* ʒ iij. *tormentillæ* ʒ vj. *cort. citri* ʒ ij. *ſem. acetoſæ, portulacæ, ana* ʒ iij. *ſantali rub.* ʒ ß. Coq.ſ.a. in ſ.q. aq. hordei parum contuſi ad caſum partis tertiæ: Colaturæ ℞ ℔. iij. adde *conſ. roſ. veteris* ʒ ij. *ſcabioſæ* ʒ j. ß.

Iterum coq. ſ.a. colatura clarificata detur in fictili ad vſum prædictum.

F.H.D. In Catarrho cauſante dolorem dentis vacillantis, Gargariſmus:

℞ *Ligni Guaiaci raſp. rad. tormentillæ, ana* ʒ j. *pyrethri* ʒ ß. *plantaginis* ʒ vj. *acetoſæ, portulacæ, ana* ʒ iij. *ireos* ʒ ij. *nucis moſch. numero* j.

Inciſa & contuſa coq. in ſ.q. aq. ad tertias: Colaturę diligentiſſimè clarificatæ ℞ ℔. j. detur pro collutione oris.

F.H.D. In deſtillatione cauſante dolorem dentium:

℞ *Aluminis combuſti, piperis nigri, ana* ʒ. ß. *hyoſcyami* ℈ j. f. pillulæ 9. cum *melle roſ.* ponatur vna ſuper dentem dolentem:

F.H.D. In Catarrho ad pectus defluente:

℞ *Spec. diatrag. frig.* ʒ vj. *pulu. rad. ireos* ʒ v. *margar. præp.* ʒ iij. *ol. nucis moſch. gutt.* xv. *ſacch. candi albiſſ.*

albiſſ. ℔. j. *ſacch. albiſſ.* ℔. ß. *diſſol. in aq. tuſſilaginis,* f. ſ. a. conf. in Rotulis.

Ego in Catarrho tenui & ſalſo aliquando feliciter vſus ſum pillulis de cynogloſſa: Iubebam parari recentes: *F. H. D.*

℞ *Rad. cynogloſſæ aridæ, ſem. hyoſcyami albi, opii, ana* ℈ j. *myrrhæ,* ʒ ß. *thuris,* ℈ j. *gr.* v. *caryophyll. cinamomi, ſtyracis cal. ana* ℈ ß. *cum aq. roſ.* f. Maſſula pro pillulis.

Ex ʒ j. parabantur pillulæ 21. Ex his dabam ante ſomnum quinque primo die, altero tantum tres. Significetur Schlaffpillen.

In Catarrho excitante dolorem capitis cum vertigine quendam curaui ſequentibus: *F. H. D.*

℞ *Ol. caryophyll. gutt.* iij. *nucis moſch. gutt.* iiij. *marg. præp.* ʒ ß. *ſacch. opt. in aq. roſ. fragrantiſſ. diſſol.* ℥ iij. f. conf. in Rotulis.

℞ *Conſ. roſar.* ℥ ij. *flor. betonicæ, tunicæ, lil. conuall. ana* ℥ ß. *ſpec. aromat. roſ. diarhod. abb. ana* ʒ ß. *diamarg. frig.* ʒ ß. *miuæ cydoniorum,* ʒ vj. *cum ſyr. acetoſ. citri, q. ſ.* f. conditum, de quo ſumpſit magnitudine iuglandis.

℞ *Spec. diarhod. abb.* ʒ j. *diatrion ſantal. pliris arch. ana* ʒ ß. *marg. præp. corall. rub. præp. ſuccini albi præp. ana* ℈ j. *vngulæ alcis. viſci querc. ana* ℈ ß. *extr. pæoniæ,* ℈ ß. *ol. nucis moſch. per expreſſ. gr.* v. *cort. citri rec. craſſe inciſi,* ℈ iiij. *ſucci citri recent.* ℥ j. *ambræ gr.* ij. *ſacch. opt. in aq. betonicæ, q. ſ. diſſol.* ℥ vj. f. conf. in Morſulis.

In ſenibus Catarrhoſis, qui fuerunt langui- *F. H. D.*

diore cerebro, ſtomacho, epate omnibuſq; ſenſibus labefactatis, ſæpe cum magno ſucceſſu, vſus ſum diacoro, ſiue confectione ſapientum, cuius deſcriptionem addo:

℞ Acori veri, ℥ x. rad. eryngii cond. ℥ iij. cinamomi el. macropiperis, ana ʒ iij. zinzib. galangæ, cardamomi, nucis moſch. macis, roſar. ana ʒ ij. amygd. dulc. pinear. ana ℥ iij.

Incidantur omnia groſſo modo, adde: *Sacch. albiß.* ℔. iiij.

Miſce pro Electuario.

F.H.D. In Catarrho ad ventriculum decumbente, expertus ſum compoſitionem cõferre, quæ diamacis indigitatur, cuius deſcriptionem, cum in vulgatis diſpenſatoriis non extet, huc adſcribam.

℞ Macis, ʒ ij. cinamomi, caryophyll. zinzib. galangæ, liquiritiæ, caßiæ ligneæ, maſticis, fœniculi, aniſi, ana ʒ j. ſpicæ, cyperi, roſar. pip. longi nigri, aſari, xylo balſami, carpo balſami, carui, cymini, ana ʒ j. ß. roſ. rub. ij. gr. xv. ſem. amomi, apii, cardamomi, cubebar. nucis moſch. ligni aloes, cal. aromat. coſti amari, calamenti, origani, ana ʒ ß. folii, ʒ j. penidiorum, ʒ vj. moſchi, ambræ, camphoræ ana gr. iij.

Miſce puluer. ſ.a. f. confectio: Diamacis.

I.S.D. *In Catarrho ſuffocatiuo.*

LAborabat puella quædam Catarrho ſuffocatiuo, quam adueniens vidi cum ſummo ſtertore & pectoris eleuatione ſpiritum ducere:

Catar-

Catarrhus enim nocte præterita ad pulmones & pectus lapſus fuerat, cumque illam pro deplorata iudicarem, & in mortis periculo eſſe dixiſſem, neque vllum vnquam in tali caſu me vidiſſe liberatum, præterquã iuuenem quendam, quem præter opinionem meam liberaſſem ex inſperato, petierunt parentes, vt hoc etiam in caſu aliquid tentarem; Propinaui igitur ipſo momento hauſtum eiuſmodi:

℞ *Flor. & fruct. cord.* m. ß, *ſem. aniſi,* ʒ ß. *rad. liquiritiæ,* ʒ ij. *ſem. maluæ,* ʒ j. *fol. ſenæ,* ʒ iij. *trochiſc. de agar.* ℈ ij.

Decoq in ſ.q.aq. Colaturæ ℞ ℥ ij. in quibus diſſolue: *Mannæ el.* ℥ j. *ol. vitrioli gutt.* ij.

Miſce pro hauſtu.

Poſt hunc hauſtum habuit ſex ſedes copioſas, materiæ valde viſcidæ. Deinde ordinaui ſyrupos ſequentes, & iuſſi vt omni hora inde ſumeret cochlear vnum.

℞ *Syr. de iuiubis,* ℥ ij. *de hyſſopo,* ℥ j. *de praßio,* ʒ vj. *ol. vitrioli gutt.* v.

Miſce exacte ad vſum prædictum.

Inunxi etiam pectus vnguento:

℞ *Vnguenti pect.* ℥ j. *ol. amygd. dulc. lil. alb.*

Miſce exacte.

Hoc cum feciſſet, præter omnium expectationem ac ſpem liberata eſt.

In Catarrho ſuffocatiuo: Fœminæ cuidam. *C.H.D.*

℞ *Rad. fœnic. iridis, ana* ʒ iij. *enulæ, liquiritiæ, ana* ʒ j. *herb. ſcabioſæ,* p. j. *ſem. card. bened. aniſi,*

 ana

ana ℥j. Coq in ſ. q. aq. ad tertias: Colaturæ ℞ ℔.j. *ammoniaci*, ℥j. *oxymellis comp.* ℥ ß. *ſquillitici*, ℥ij. *ſyr. de hyſſopo, de praſſio, ana* ℥j. *aq. cinamomi*, ℥ ß.

Miſce f. potio, de hac dentur cochlearia iij. vel iiij. ſuperueniente Catarrho & pro præſeruatione cochlearia ij.

Eundem vſum præſtat hæc aqua:

℞ *Enulæ cond.* ℥ ß.

Inciſis & contuſis addantur *aq. card. bened. ſcabioſæ, ana* ℥ ij. ß.

Colentur ſæpius, vltimo affundatur *aq. cinamomi*, ℥ ß.

Miſce detur aqua ad vſum præſcriptum.

Sequuntur Empyrica.

In fluxu & dolore capitis filia Archiducis Auſtriæ Ferdinandi hoc ſacculo vſa eſt.

℞ *Herb. roriſmar. lauendulæ, ſtechadis Arab. maioranæ, ana* m. ß. *roſar. rub. flor. chamomeli, thymi, ſatureiæ, baſiliconis, ana* p. j. *ſpicæ Rom.* m. ß. *ſtoracis cal. ligni aloes, ana* ℥ ij. *macis, nuc. moſch.* ℈ ij. *caryophyll.* ℥ ß.

f. Sacculus quadratus magnus, qui aſpergatur vino, noctu ſub vitta habeatur, mane deponatur, imponatur etiam lixiuio, cum caput lauandum eſt.

Eidem Byrretum:

℞ *Ladani, thuris, ſandaracæ, ana* ℥j. *roſar. rub.* ℥ ij. *fol. lauri, mentaſtri, flor. ſtech. maioranæ, ana* ℥j. ß. *macis, caryophyll.* ℥j. ℥.

Piſten-

Piſtentur craſſo modo f. cum *ſyndone Byrretum.*

In Catarrho ſubtili & vigiliis:

℞ *Flor. roſar. rub. nenuph. chamomeli, ſtechadis, ana* m. ß. *cort. citri, myrtill. ſantali rub. ana* ℥ j. *cort. pap. albi,* ℥ iij.

f. Sacculus, calefiat ad fumum thuris & *aq. roſ.* pone ſupra caput.

In Catarrho acri:

℞ *Amyli, tragacanthi, amygd. fabar. excort. pap. albi, cort. oui, gummi Arab. boli armeni.* conf. cum *mucilagine pſyllii,* f. pill. ad modum lupinorum, quæ in ore teneantur.

Vel: ℞ *Thuris, myrrhæ, opii, croci, hyoſcyami, ſucci liquiritiæ, ana partes æq.* f. pill. ſumantur omni nocte numero iij.

In Catarrho ad brachia & pedes fluente:

℞ *Vini ardentis,* ℔. j. ß. *pip. longi, caſtorei, ſem. ſinapi, vrticæ, diagridii, gran. paradyſi, ana* ℥ j. ʒ ij.

Puluerizata infundantur pelui, addatur vinum ardens, coquantur, & vngatur patiens in brachiis & pedibus, mox imponatur Emplaſtrum tale:

℞ *Ceræ, terebinthinæ, ana* ℥ ij.

Diſſolue ad ignem, inde impone ſequentia puluerizata: *Pip. longi, nuc moſch. caryophyll. zinziberis, diagridii, thuris, ſem. vrticæ, ana* ℥ ß. *ſem. aniſi, cinamomi, galangæ, gran. paradyſi, maſticis, camphoræ, coriandri, galbani, aluminis, ana* ℥ ß.

Miſce pro Emplaſtro.

In dolore ceruicis ac dorſi à Catarrho frigido:

℞ *Farinæ fabar. hordei, ſem. fœnugræci, lini, ana* ℥ ß. *flor. chamomeli,* ℥ vj. *verbaſci, ſummit. anethi, ſambuci, ana* ℥ iij *parietariæ,* ℥ j. ß. *chamæpythios,* ℥ j. *ſtechadis Arab. roriſmar. betonicæ, fol. lauri, ana* ℥ j.

Miſce f. puluis qui humectetur *vino roriſmarini & ſaluiæ, ana* ℥ vj. adde: *Mucilaginis lini, ſem. fœnugræci, rad. ibiſci, ana extractæ, aq. chamomeli.* ℥ ß.

Miſ. f. Emplaſtrũ quod imponatur per horas 12.

In dolore brachii ex Catarrho acri; D. Ioan. Næuius ordinauit Auguſto Electori.

℞ *Farinæ hordei, fabar. eruorum, cicerum, ana* ℥ ij. *flor. chamomeli,* ℥ j. *verbaſci,* ℥ iij. *parietariæ,* ℥ ij. *rad. narciſſi,* ℥ ß. *lumbric. præp.* ℥ j.

Inciſa & conquaſſata calefiant in *ſartagine cum aq. chamom. & anethi, ana* ℥ v. Miſce & f. Emplaſtrum: cui adde, *Boli armeni,* ℥ ß. *croci contuſi,* ℥ ß. *ol. chamomeli, anethini, roſati, ana* ℥ j. *caſſiæ extractæ,* ℥ j. ß.

Miſce exacte bene agitando cum ſpatula pro Emplaſtro, quod extendatur in panno, imponatur calide loco affecto.

F.H.D. In Catarrho candelæ ſuffumigabiles:

℞ *Ladani opt.* ℥ ij. *carabi alb. nigellæ nigræ, gran. pæoniæ, ana* ℥ j. ß. *betonicæ, roſ. rub. maioranæ, ana* ℈ ij. *libanotidis, ſaluiæ, ſpicæ celt. ſtechadis Arab. ana* ℥ ß. *myrrhæ, maſticis, ligni aloes, ana* ℈ j. *olibani,* ℥ ij. *carb. tiliæ,* ℥ ß.

Tritis & commixtis ſingulis: Cum *trag.* ℥ j. *& aq. roſ. q. ſ.* f. Candelæ ſuffumigabiles.

SPICI-

SPICILEGIVM X.

DE STERNVTATIONE & Hydrocephalo.

DVo ſunt vitia, quæ à capitis excremento originem ducunt: Sternutatio, & Hydrops capitis. De his nunc agendũ. Sternutatio eſt motus prauus, violentus, cum ſonitu capitis, dependens ab expultrice cerebri, ſtimulata à naſo, & adiuta à motrice facultate pectoris; Hæc eſt ſternutationis eſſentia; Eſt enim motus præter naturam, & proinde ratione cerebri eſt paſſio, ratione expultricis eſt actio, quæ cum *Galeno & Auicenna* fieri quidem poteſt ab expultrice narium, verum ſemper concurrit expultrix cerebri: Eſt igitur motus expultricis irritatæ, ad quam ſimul concurrunt muſculi thoracis, qui ſunt in cauſa ſtrepitus, & ſonitum iſtum concitant; Sed quomodo & qua ratione actio expultricis in ſternutatione læditur? Dicendum eſt, eam lædi non læſa facultate, ſed ob errorem externum. Hanc veritatem ſi voluiſſet intelligere *Galenus* (pace tanti viri dixerim) non tam audacter reprehendiſſet *Hippocratem 7. Aph.* 51. In ſternutatione igitur læditur expulſio non læſa facultate, ſic enim neceſſe eſſet læſionem fieri ab intemperie cerebri calidiore, vnde perpetua eſ-

ſet ſternutatio, ſicut & continua eſſet intemperies : Præterea in phrenitide vbi cerebrum præter naturam calidius eſt redditum , aſſidua vel ſaltem frequens eſſet ſternutatio, quod tamen falſum eſt. Ideo ſtatuendum, expulſionem lædi in ſternutatione ob errorem externum. Hic autem error duplex eſſe poteſt, ſcilicet, cauſa morbifica, vel interna vel externa; *Hippocrates autem l.c.* proponit ſternutationem, vt fit à cauſa tantum interna, non ab externa, quia tantum reſpicit ad ſternutationem morboſam , cuius cauſa eſt materia acris, calida, mordax, quæ ſui acrimonia irritat expultricem cerebri & nariũ. Hæc materia acris duplex eſſe poteſt; vel enim generatur in capite, vel in caput confluit: vnde ſapientiſſ. *Hippocrates* reſpiciens ad materiam, quæ generatur in capite, dixit, ſternutationem fieri calefacto cerebro, nõ vult fieri ſternutationem ab intẽperie calida, ſed calefacto cerebro, quoniã à calidiore cerebro generatur materia mordax; Quatenus autem aliunde confluit in caput materia, vtpote à corpore calidiore, vt eſt materia bilioſa. Ad hanc reſpiciens Hippocrates, dixit ſternutationem fieri humectato capite , & humectato eo vacuo, quod eſt in capite. Per caput humectatum *Hipp.* non intelligit caput affectum humida intemperie, quæ ſternutationem non mouet, ſed potius tollit ; Per caput autem humectatum penes eius ſpatia vel vacuitates intelligit *Hipp.* caput repletum materia mordaci ac humi-

humida tenui, extra caput in corpore ſubiecto genita, quæ cum ſit vel bilioſa vel ſalſa, petit capitis inania, & hinc nares ad ſternutationem exſtimulat. Et hæc de cauſa interna dicta ſunt. Quo ad cauſam externam, ſi de qualibet, etiam non morboſa ſternutatione loquamur, hæc poteſt eſſe vel penna naribus indita, vel piper aut alia aromata naribus immiſſa, quæ ſua mordacitate & acredine expultricem facultatem exſtimulant. Oportet autem ad excitandam ſternutationem motricem facultatem capitis ac thoracis concurrere, quæ à muſculis capitis ſimul ac thoracis dependet; His ita expoſitis, facile eſt colligere differentias, vt in ſternutatione motus ſit quandoque ſymptomaticus, cum *teſte Auicenna*, occurrit in principio catarrhi, quandoque criticus, cum fit in declinatione, concocto deſtillationis incremẽto. Si motus ille ſit ſymptomaticus cognoſcetur, quia inter initia catarrhi inuadit nequaquam cum tolerantia, & caput magis dolet, magis repletur, & grauitate maiore afficietur: Si criticus, omnia erunt tolerabiliora. Sed non eſt abs re cognoſcere, quænam ſit præcipua ſedes huius mali: Nam licet in omni ſternutatione inſurgat expultrix cerebri & narium: tamen quandoque præcipuum locum obtinet expultrix cerebri, quandoque narium: Vos ita diſtinguetis, vt inſinuare aliqua ex parte videtur *Gal.l.c.* Si primas ſedes obtineat expultrix cerebri, fiet ſternutatio capite eleuato, magis enim

caput cruciatur, ſi primo lædatur expultrix cerebri: Si autem expultrix narium primo læditur, fiet ſternutatio capite depreſſo. Ex his ſupra dictis indicationes manifeſtæ ſunt. Quo ad Prognoſticon. Sternutatio critica iuuat, nam caput humidius exſiccat, ſuperuacua expellit, capitis grauitatem ſedat, iuuat ad partum edendum, ad ſecundinas expellendas. Symptomatica nocet, vnde Auicennæ fuit ſententia; ſi ægrotantes admotis intra nares ſternutationem excitantibus, non ſternutent, eos morti admodum vicinos eſſe. Nocet etiam ſternutatio febricitantibus, ſi ſit aſſidua, vires enim deiicit, nec vtilis eſt, hæmorrhagia laborantibus, & quibus in pectore materia cruda & copioſa reſidet. Quod ad remedia hæc propoſita ſunt in tractatu de curando catarrho ac dolore capitis. Vnicum admonendum eſt, Aetium in ſternutatione probare *oleum roſatum & nardinum*, quorum alterum eſt frigidum, alterum calidum. Si itaque ſternutatio fiat à calefacto cerebro, generante excremẽtum acre; Si fiat à materia aliunde in cerebrum confluente, vt ab acrioribus vaporibus, hi cum diſcutiendi ſint, conferet oleum nardinum applicatum. Idem *Aetius* proponit quædam à proprietate conferentia. In pueris ad mitigandas ſternutationes maxime probatur liquor, qui extrahitur ex rene aſſato vel vituli vel alterius animalis ſani. Aiunt pennas ciconiæ, ſi in cubiculo reponantur, ſternutationem in pueris prohibere: In

re: In nimia ſternutatione ſpõgiola aceto intincta & naribus admota eam ſedat. Adiuuat autem ſternutationem, inter leuiora; apium & ariſtolochia, inter fortiora; helleborus albus, piper & alia. Sternutationem autem ſtatim ſiſtit lac tepidum, naribus attractum, præſertim vbi ſalſedo & acrimonia ex catarrho acri nares pungit.

De tumore capitis aquoſo, ſeu hydrocephalo, ſeu hydrope capitis.

Ratione excrementi capitis, producitur etiam malũ, quod hydrocephalam affectionem, hoc eſt, hydropem capitis vocant. Quod ſane malum nõ alio modo generatur, niſi quod materia adeſt præter naturam, quæ venas capitis egreditur, ibique ſedem occupat, vt nihil aliud ſit hoc malum, quam tumor aquoſus capitis, ad differentiam reliquorum tumorum, & hydropis; Thoracis, abdominis, vteri. Hæc aqua reſidet in capite, quandoque intra, quandoque extra craneum: Intra craneum, inter craneum & membranas, inter membranas & cerebrum, nequaquam in ventriculis, quia ſic fieret epilepſia, vel apoplexia, vel carus, vel ſimile aliquod vitiũ: Extra craneum, vel inter craneum & pericraneum, vel inter pericraneum & cutem. Colligitur autem in his locis, quia præter naturam venas egreditur, quæ venæ vel afficiuntur diæreſi, id eſt, ſoluta vnitate; vel diapediſi, id eſt, raritate ſecundum venarum tunicas, vel anaſtomoſi, id eſt, aper-

eſt, apertione ſecundum vaſorum orificia: Generatur autẽ in frigidiore cerebro: Ex his ſponte emergunt differentiæ: Ratione enim loci affecti, vel fit hoc vitium inter craneum, vel extra: ratione materiæ, quia vel in capite vel extra generatur. Hic autem affectus facile cognoſcitur; ſi enim materia colligatur extra craneũ, tumor eſt euidens, ac tactui cedens, quia aquoſus eſt: ſi intra craneum, caput graue eſt, vertigines ſunt frequentes, & lacrymantes apparent oculi. Vtrũ autem materia vel in capite, vel extra gignatur, conſtat ex traditis de dolore capitis. Auxilia ſunt in promptu: Oportet enim euacuare materiam, & membra generantia alterare, id eſt, calefacere & exſiccare. Cæterum in hoc malo curationem polliceri poſſumus, niſi materia ſit collecta intra craneum, nam tunc ferme actum eſt de ægri ſalute, vt virtute Dei tantum curentur. De materia præſidiorum non eſt, vt loquamur, cum potiſſimum ad chirurgos pertineat curatio. Vnum admonebo circa ſectionem, quæ proponitur ab Aetio: Inquit opus eſſe, vnicam interdum moliri ſectionem, interdum plures, ſi dolor ſit magnus. Dũ plures fiunt ſectiones, monet Aetius, (vt exempli gratia ſi tres faciẽdæ ſunt) opus eſſe has efficere in ſimilitudinem literæ K. poſtremo ſubdit, opus eſſe ſecare caput, modo in vna, modo in alia parte, prout in hac vel in illa eſt tumor, niſi forte tumor ſit ſecundum muſculos temporales, quia expedit tunc ad latera vel cir-

vel circa latera ſectionem moliri. His verbis reſpexit *Aetius* ad quantum, quando & vbi agendum. Reſpiciens ad quantum, inquit, ſi tumor eſt exiguus, vnica fit ſectio, ſi magnus, plures. Quantum igitur agendum, indicatur ab actione principaliter indicantis, materiæ aquoſæ: Si actio eſt ſumma, oportet facere plures ſectiones, ſi remiſſa, pauciores: Dum tumor eſt exiguus, adeſt pauca copia materiæ, quare remiſſa eſt actio: Vbi tumor eſt magnus, copioſa adeſt materia, quare actio maior eſt, indicantur igitur tunc ſectiones plures. Reſpiciens autem ad modum, dixit opus eſſe ſectiones facere ad ſimilitudinem literæ K. nam modus agendi indicatur à paſſione principaliter indicantis, materiæ aquoſæ: Dum hæc eſt copioſa, non ita facile euacuatur, maxime enim reſiſtit: Quare tunc ſi adminiſtrandæ ſunt ſectiones, vt facile materia egrediatur: Eſt autem modus adhibendæ ſectionis ab *Aetio* propoſitus. Reſpiciens ad vbi agendum, iubet moliri ſectionem modo in vna parte capitis, modo in alia, nam vbi agendum ſumitur à ſubſiſtentia principaliter indicantis materiæ aquoſæ: Si igitur hæc reſideat in parte capitis poſteriore, in ea ipſa parte ſectio facienda eſt. Aduertendum tamen, ne quid prohibeat, quia ſemper optimi Medici reſpiciunt ad permittentia & prohibentia. Si ergo aqua colligatur in regione muſculorum temporalium, materia quidem ſui ſubſiſtentia indicat, ſectionem facien-

faciendam eſſe in muſculo temporali, ſed virtus id non permittit, imo prohibet; quare tunc iubet *Aetius* ſectionem fieri circa latera. *Auicennas* probat in hoc affectu cochleas integras, quæ bulliant in decocto *artemiſiæ, ſtechadis, calaminthæ mont. vel cucumeris aſinini vel ebuli.* Hæ cochleæ ita decoctæ, contuſæ & calidæ, capiti deraſo applicentur: Oportet autem, vt detineantur, quouſque ſponte decidant.

Pro hydrocephalo diſquiſitio alia ex Mercuriali lib. 1. de morbis puerorum.

MErcurialis ſimpliciter hunc affectũ puerorum morbis annumerat, imo aperte indicat, hanc ægritudinem recenter natos frequẽter tentare. Scripſit *Rhaſes in lib. de experimentis*, ſe vidiſſe puerum, cuius capitis magnitudo indies ita augebatur, vt tandem ad mortem deductus ſit. Inter Theologos, Theophilactus & Euſebius prodiderunt, Iudam Chriſti proditorem, hoc morbo periiſſe, id eſt, hydropem ventris ac cerebri, ita paſſum eſſe, vt caput eius inſtar dolii eſſet. Eſt autem hic tumor, morbus in magnitudine aucta, à quo operationes tum naturales, tũ animales læduntur. Fit autem hic tumor non propter ſolidarum partium incrementum, ſed vel propter humores, & dicitur ὑδροκέφαλος, *Hippocr. 2. de Morbis*, hydropem cerebri dixit; vel propter flatus, & dicitur ἐμφύσημα κεφαλῆς à Paulo; nos dicere poſſumus inflationem capitis. *Pau-*

tis. *Paulus & Auicennas ſcripſerunt*, in hydrocephalo aquam in tribus locis colligi. I. *Intra cutem & membranam cingentem craneum*. II. *Inter membranam & ipſum os cranei*. III. *Inter craneum & membranas veſtientes cerebrum, quas aliqui vocarunt omenta cerebri*. Aetius his tribus locis addit IV. *ſcilicet, inter cutem & muſculos temporales*. Hic autem quæritur, quomodo aqua poſſit colligi intra craneum, ita vt caput intumeſcat, nam intra craneum & membranam veſtientem cerebrum, non videtur tantum ſpatii eſſe, vt poſſit aqua illic contineri & tumorem gignere; præterea adeſt os, quod nequaquam tumorem patitur, imo humores videntur hæc oſſa coercere, & quaſi in carcere continere; tertio ſcimus, illis aquoſis humoribus peculiare eſſe, vt relictis locis planis ad caua delabantur: Cum igitur in cerebro cauitates magnæ atque etiam ventriculi ſint, æquius eſſet, vt humores intra craneũ præcipitentur in eas cauitates, & ita apoplexias inducant, priuſquam fiat Hydrocephalus: Poſtremo hic morbus tentare ſolet pueros nuperrime natos, vt dixerint nonnulli, hanc ægritudinem in vtero concipi; in vtero autem nutritur fœtus per venas vmbilicales, vnde magis videtur rationi conſentaneum, hanc aquam in ipſo ventre potius quam in capite colligi. Pro ſolutione huius quæſtionis dubitandum non eſt, aquam colligi poſſe in ipſo cerebro, id quod etiam *Hipp. 2. de morbis manifeſte docet*. Quod autem dicunt,

aquam

aquam ibi non colligi, cum non adſit ſpatium inter membranas & craneum, verum quidem eſt ſuo modo, ſed aqua ſpatium ſibi parare poteſt, cerebri ſubſtantiam & membranas comprimendo. Quod vero dicitur, os cranei obſtare, quo minus tumor fieri poſſit, reſpondeo, illud in infantibus adeo tenerum eſſe, vt ceræ inſtar poſſit in dimenſionem quamlibet dilatari, præſertim circa commiſſuras. Ad tertium dico, verum eſſe, aquam quæ ibi colligitur, quandoque præcipitari in cauitates cerebri, non tamen negari poteſt ita etiam eam colligi, vt non penetret in ipſos ventriculos, fieri enim poteſt, vt membranæ illæ ſua denſitate cohibeant aquam, ne in cerebrũ penetret: Cæterum illud verum eſt, aquã, quæ colligitur intra craneum, omnium maxime periculoſam eſſe, ideo *Aetius*, *Auicennas* & alii dicebant, in hoc malo non eſſe curationis ingenium. Ad poſtremũ reſpondendum eſt, aquam illam colligi potius in vtero, quã extra vterum, & potius in capite fœtus, quam in aliis partibus, ob quatuor cauſas. I. Ob ſitum capitis intra vterum; ſcribit enim *Hippocrates lib. de genitura, & lib. de natura pueri*, fœtum habere caput inclinatum ad os vteri, quo fit, vt cum aqua ſua natura ſemper deorſum vergat, à toto fœtus corpore, in caput ipſum fluat, tanquam in partem infernam. II. Cum larga & copioſa ſit in infantibus cerebri humiditas, mirum non eſt, aquam ibi colligi ac tumorem hac etiam ratione fieri

poſſe;

poſſe; Infantum autem capita eſſe humidiſſima, patet ex eo, quod ſtatim ac in lucem editi ſunt, *teſte Ariſtotele 4. de part. animal. 10. & 7. de hiſtoria animal.* caput nequaquam continere poſſunt. III. Multitudo & copia vaporum, huius mali cauſa eſt in infantibus. Vt enim videmus ex calore & humiditate ſuperflua vapores in aerem eleuari copioſiſſimos, & ibi in aquam conuerti: Sic in corporibus infantum calidiſſimis & humidiſſimis copia humorum ad caput ſublata in aquam vertitur. IV. Amplitudo vaſorum capitis & conſequenter vis attractoria potentiſſima cauſam huic malo præbet. Scribit enim *Hippocra. 4. de Morbis, & in Epiſtola ad Demetrium Regem*, caput à natura ſuperpoſitũ eſſe ventri, tanquam cucurbitulam quandam, & propterea attrahere humores aquoſos & pituitoſos à ventriculo, & reliquis inferioribus partibus. Colligitur autem hæc aqua in capite, vt etiam ſupra dictum eſt, duplici modo, aut per vapores ſiue flatus, aut per exitum è venis, quem Hippocrates ſæpe dicere conſueuit venarum vomitum. Cum enim venæ vel propter repletionem, vel propter compreſſionem, vel ob aliam rationem aperiuntur, exit quandoque ille humor, qui magis lubricus eſt, qualis eſt humor aqueus: Hinc & intra & extra vterum contingit, vt propter errorem nutricis aut obſtetricis caput comprimatur, vel in vtero caſu aliquo comprimente venæ coarctentur, ita vt humores illos aquoſos ex ſeipſis effun-

dant; quare vehementer errauit *Guilielmus Placentinus*, cherurgus, qui hunc morbum ex ſanguine menſtruo fieri exiſtimauit. Dicimus autem fieri poſſe, vt interdum morbus iſte incipiat in vtero, & tamen poſt ortum, per aliquot dies vix appareat, id quod etiam contingit in variolis, quamquam etiam fieri poſſit, vt ſine errore obſtetricum & nutricum ſua ſponte hic affectus in infantibus producatur, eo pacto, quo morbum epilepticum in vtero concipi docet *Hippocrates*, ſcribens, quod dum natura perficit membra intra vterum, expurgat & euacuat, quod neceſſe eſt, ita vt nihil noxium relinquatur, vnde capita augeſcentia ſana ſunt; ſi autem aliquid in hac perfectione relinquitur, fit, vt poſt exitum ab vtero, ex illis reliquiis & epilepſia & alii morbi oriantur. Eſt igitur Hydrocephalus, tumor aquoſus, qui fit, tum extra tum intra craneum, & quidem intra craneum, tum quia copia aquæ os capitis tenerum flectit, & tumorem licet non inſignem inducit; tum quia ſuturas capitis diſiungit, quibus diſiunctis aqua effuſa intra craneum tumorem parit: Eadem ratione fit flatuoſus tumor, qui à Græcis ἐμφύσημα dicitur, cuius materia pene eadem eſt, quæ & ſpeciei illius Hydropis, quæ Tympanites dicitur. De loco, vbi flatus ille colligitur, ait Ægineta, ibi eum colligi, vbi aqua colligitur, ſcilicet inter membranas cerebri, & intra craneum, vbi facit os flectere, vel ipſas ſuturas diſſipat; aut colligitur inter os cra-

nei &

nei & membranas, aut inter membranas & cutem, aut inter cutem & muſculos temporales. Modus autem generationis eſt, quia cum à debili calore cerebri copia humoris ſuperari non poſſit, magna eius pars in flatum conuertitur, qui ea in parte detentus tumorem inducit. Vt vero flatus in capite detineatur, duo efficiunt, flatus ipſius craſſities, & cutis in capite denſitas, propter quam flatus etiam craſſi erumpere minime poſſunt. Illud autem hic aduertendum, tumorem flatuoſum in fœtu tam extra quam intra vterum multo rarius contingere, quã Hydrocephalon quia plerumque humores aquoſi, qui in infantibus exuberant, tenues admodum ſunt, ita vt flatus ex ipſis procreati facile diſſoluantur, deinde cutis in infantibus rarior eſt, vt vapores facile exſpirent & diſſipentur. Materia igitur huius tumoris, vt dictum eſt, vel eſt humor aquoſus, vel flatus. Cauſæ antecedentes; 1. Eſt facultas & calor debilis in cerebro infantum. 2. Rarefactio vaſorum, propter quã aquæ materia ex iis refuſa, dum colligitur, tumorem facit. 3. Materni ſanguinis aquoſitas, nam cum fœtus in vtero optimo ſanguine nutriatur, fit vt cõſumpta craſſa & meliore huius ſanguinis parte remaneat tantum aquoſa, vnde tumor ille oritur. 4. Inter cauſas externas numerantur etiam cibi, quibus prægnans alitur: Si enim vtatur nimio potu aquæ, aut fructibus, aut aliis cibis aquoſis aut flatulentis, occaſionem facile præbet

generationi huius mali, & hoc eſt, quod dicebat *Ariſtoteles 7. de hiſt. animal. 4.* ſæpe fœtus extra vterum geſtare eſculenta matrum; ad has externas cauſas accedunt nimiæ prægnantium concuſſiones, præſertim circa os vteri, vt importunus Veneris vſus, eo præſertim tempore, quo fœtus in lucem proditurus eſt, quemadmodum etiam multum poteſt ad huius mali generationem, obſtetricis aut nutricis imprudentia: Nam vbi infans ab vtero progreſſus eſt, caput illius ab obſtetrice formatur manibus, vnde facile fieri poteſt, vt compreſſione illa imprudente humiditates in vaſa effundantur; adhæc nutrices ſæpe tenella infantum capita tractant inhumanius, & ſic malo huic occaſionem præbent. Inter has externas cauſas recenſet *Aetius* plagas, percuſſiones, contuſiones & alia. Quantum ad ſigna, ſi flatus tumorem fecerit, cognoſcemus, vbi leuiter pulſatur caput, inſtar tympani cuiuſdam reſonat; deinde ſi digito prematur humor, aut nõ cedit, aut ſi cedit, illico ad priſtinum redit ſtatum. Si vero tumor fiat ab humore, & ille ſit extra craneum, cognoſcemus ex luciditate tumoris, videtur enim caput veluti ſplendeſcere; & ſi percutiatur, nullum ſonum edit, ſi digito prematur, facile quidem cedit, ſed difficulter deinde & tarde ad priſtinum ſtatum reuertitur: Sine dolore eſt, ſine caloris mutatione, fletus tamen & vagitus inducit. Si ſit intra craneum, inquit *Auicennas*, ægrum quidem grauitatem capitis per-

tis percipere, vnde infantes plorent & vagiant: In adultioribus fiunt vertigines, oculi lacrymãtur, & fere claudi non poſſunt, ſed aperti manent, & ſemper in vnum quaſi defixi ſunt: Ratio autem, cur apertos tenent oculos, eſt, quia dura mater valde comprimitur à copia humiditatis, quæ compreſſa cum tendatur, tenſas quoq; palpebras facit, vt claudi non poſſint: Deinde quia propter largam humiditatem palpebræ vſq; adeo replentur, vt minime claudi queant. Si Ichores aliorum humorum, vt dixit *Auicennas* malum hoc faciant, ex colore potiſſimum cognoſcitur: Quia ſi fiat ab Ichore bilioſo, color erit ſubflauus; ſi à ſanguine, rubeus, ſi à melancholia, liuidus. Quod ad prognoſticon: Si ex aqua intra craneũ factus eſt tumor, malum eſt lethale, nec eſt ingenium curationis, vt *Auicennas* loquitur. Si ſit extra craneum, minus quidem lethale eſt malum, verum neque id vacat periculo, quia omne capitis malum graue eſt, pręſertim in puerili ætate, quæ neque malum neque remedium illius ſuſtinere poteſt. Scopus autem curationis eſt, vt flatus omnis diſſipetur, & aquoſus humor euacuetur. Euacuari autem poteſt ſenſibiliter, vel medicamentis hydragogis, vel operatione chirurgica. Sed inſtituenda prius eſt recta victus ratio, quæ ſi infans fuerit lactẽs, tota ad nutricem dirigi debet; ſi adultior, ad puerũ ipſum conuertenda eſt. Aer igitur ſit calidus & ſiccus, in quo & nutrix & infans morentur. Si talis aer

haberi non poteſt, arte præparandus eſt, vt ignē & ſuffumigiis, ex lignis odoratis & calidis. In infante lactente nutrix potius vigilet quam dormiat, & pueris ablactatis permittendus quidem eſt ſomnus, ſed multo minor, quã ſi ſani eſſent: Vigiliæ enim ad exſiccandum maxime conferunt: Corpus moderate lauandum eſt, & capita infantũ talium minime ſunt pectinanda, aluus lubrica tenenda, & ſi non fluat, vel glande vel ſapone ſollicitanda eſt, à vino prorſus abſtinendum & nutrici & pueris: Pro potu paretur decoctum ex aqua cum *coriandro & aniſis*, cibi ſint diſcutientes flatus, & humores diſſipantes, confert igitur *panis ex modico furfure & coriandro* cõfectus; carnes *auicularum montanarum aſſæ potius quam elixæ*: Aromatum vſus moderatus vtilis eſt, ſicut vſus ſalis modicus, vtiliſſimus: Inter fructus, *amygdalæ, piſtacia, auellanæ*, conferunt: *Coriandrum ſaccharo* conditum prodeſt, abſtinendum ab omnibus herbis & fructibus aquoſis: Si lactens ſit infans, & nutrix puro ſit corpore, nequaquam medicamentis onerãda eſt, ne lac turbetur. Si corpore impuro, hiera magna purganda eſt. Infanti vero nulla alia remedia conueniunt, niſi auxilia externa, quibus tamen in hac ætate prudenter vtendum eſt. Si igitur tumor flatuoſus fuerit, flatus diſcutiendi ſunt, fomentis & inunctionibus: vt ℞ *Fol. origani, pulegii, ſatureiæ, ana* m. j *cymini aniſi, ana* ℥ j. f. Decoctio ſ. a. & ſpongia imbuta capiti apponatur. Poſt fomentum

mentum caput vngatur *oleo chamomelino*, ſi non contulerit, addatur *oleum anethinum*, cui inſpergatur modicum *pulueris aniſorum, aut fœniculi, aut vini*, ad penetrationem. Si nutrici hæc confectio exhibeatur, proderit: ℞ *Conſer. betonicæ, anthus, ana* ℥ j. *pulu. coriandri, aniſi, ana* ℥ j. Miſce capiat mane & veſperi ℥ ß. Hæc confectio lacti nutricis facultatem flatus diſcuſſoriam largitur. In tumore ab humore aquoſo, & puero adulto, qui medicamẽta ſuſtinere poteſt, leniatur aluus *melle roſato ſolutiuo*, inde præparentur humores hoc decocto: ℞ *Fol. artemiſiæ, ſatureiæ, ſtechados, chelidoniæ, ana* m. ß. Decoq. ſ. a. decocti ℞ ℥ ij. ß. *vel* ℥ ij. *mellis roſ. ſ. ſyrupi de ſtechade, ana* ℥ ß. Miſce. Poſtea purgentur pillulis. ℞ *Pill. aurearum,* ʒ j. *caſtorei gr.* ij. *pul. rad. ireos,* ℈ j. Miſce & cum *melle roſ. ſol.* f. pillulæ, vel ſi ab his abhorreat: ℞ *Rad. ireos* (hæc enim aquam euacuat) ℥ j. *paſſul.* ℥ ß. *ſem. fœniculi, coriandri, cinamomi, ana* ʒ ß. f. Decoctio ſ. a. decocti huius ℞ ℥ ij. ß. *agar. trochiſc.* ℥ ß. Infundantur ſ. a. deinde facta diligenti expreſſione adde *mellis roſ. ſol.* ℥ j. ß. Miſce poſt purgatum corpus conferet ſupra nutrici præſcripta confectio: Denique ad externa medicamenta deueniendum eſt: In horũ vſu præcipiunt Medici, diligenter aduertendum eſſe, nunquid aqua in capite pauca ſit, an multa, & nunquid ſit intra vel extra craneum, & ſi extra, vtrum illic collecta fuerit, an potius à partibus internis ad externas vehementer propulſa ſit. Si enim ab internis ad exter-

externa propellatur, curatio non eſt aggredienda, cum res ſit deſperata. Hic autem ſciendum eſt, aquam ab internis ad externas partes effuſam, vel copioſam eſſe, vel paucam: Si ſit copioſa, ita vt premente digito refluat ad partes internas, actum eſt de ſalute ægri; ſi ſit pauca, ita vt non refluat, dum premitur, tunc curari poteſt, & ideo *Raſes & Aetius* huius mali curationem inſtituiſſe videntur. Si autem materia pauca ſit, & collecta in partibus externis, conandum eſt, vt ea diſſipetur, quod fiet fomentis & inunctionibus; ſi dabitur copia aquæ ſulphureæ aut marinæ præſtabit inprimis hoc auxilio vti, & hoc liquore ſpongias leues imbuere, & capiti ſuperimponere. Ad hunc etiam vſum conferet hoc lixiuium:

℞ *Cineris è ligno ficulneo*, ℔. ij. *aquæ marinæ vel communis*, ℔. 20. f. lixiuium ſ. a. quo percolato adde in petia, *Coriandrorum, aniſorum, ana* m. ß. *furfurum*, p. j. *fol. pulegii, origani, artemiſiæ, ana* m. j. ß.

Bulliant omnia ad conſumptionem partis quartæ. Colatura ſeruetur vſui.

Iuuat etiam parare lixiuium cum ſulphure; & ſulphur per ſe tritum, & cum lana ſicca capiti impoſitum, ad exſiccandum prodeſt magnopere. Valentiora remedia fugienda ſunt, præſertim in pueris iunioribus. Fiunt etiam ex herbis prædictis & contritis emplaſtra, quæ ad formam cataplaſmatis redacta capiti ſupponuntur. Emplaſtrum

ſtrum etiam ex limaciis tritis maxime prodeſt. Conterantur quoque oſtreacia, & cum aqua ſalita fiat emplaſtrum, quod aquam capitis ac ventris diſſipare ſolet. Sic poteſt inungi caput hoc oleo:

℞ *Ol. irini chamomel. ana* ℥ ij. *pul. ireos, ſulphuris, ana* ℥ ij. *ceræ parum*, f. linimentum.

Laudatur etiam *oleum chamomelinum cũ modico iridis, infuſum auribus.* Poteſt etiam infundi *oleum illud cum modico ſulphuris & ſagapeni, admixto modico caſtorei.* Laudat Raſes cerebrum lupi exſiccatum, & cũ muſca intra nares inſperſum; Nam quæ naribus & auribus infunduntur remedia, facile virtutem ſuam communicant cerebro, & optime iuuant. Si autem aqua copioſa extra craneum collecta ſit, vanus ſæpenumero vſus eſt huiuſmodi remediorum internorum & externorum, quia ſicut interna remedia, ſi ſint valentia & fortia, huic ætati non conueniunt; ſic vel mediocria vel exigua nihil proficiunt. Idem quoque de externis eſt iudicium. Quare nulla ſpes ſupereſt alia, niſi in ſenſibili humoris aquoſi euacuatione, quæ quidem ſectione Chirurgica perficitur, in qua illud obſeruandum, quod *Aetius & Paulus* monent, vt, ſi tumor magnam habeat apicem, vna ſectione apex ſecetur: Si maior ſit, non vna ſectione, ſed duabus atq; etiam tribus caput pertundendum eſſe. Deinde hoc etiam ſeruandum, vt ſemper fiat ſectio in parte decliuiore. Sic enim facilius & promptius fit e-

uacuatio, vbi aqua decliues locos habet, per quos labatur. Facta ſectione, & aqua paulatim educta (ſenſim enim & paulatim id fieri debet, quia ſedes eſt ſpirituum animalium) applicanda ſunt, quæ vulneribus imponi ſolent, lintea, oleo & vino madefacta. Quod ad modum applicandi localia, illud ſeruandum, vt ſi pueri ſint robuſtiores, arcte emplaſtra illa deligētur; ſi vero ſint teneriores ac debiliores, ſatis eſt leuiter locū pertuſum tegere molli lana, aut pileo molliſſimo & leuiſſimo; Interdum contingit, vt educta aqua & vulnere curato, caro tamen ſupercreſcere non poſſit, id cum fiat aliquo oſſis vitio, ideo blandiſſime os ipſum radendum eſt, vt parte vitioſa ſublata, caro facilius poſſit ſupercreſcere. Si autem aqua collecta fuerit intra cutem & muſculos temporales, aut inter muſculos & cutem, nihil proſunt hæc Chærurgica auxilia; Pertundere enim muſculos temporales, lethale eſt. In hoc caſu monet Aetius, tantiſper exſpectandum eſſe, donec aqua ſubtus muſculos exiſtens, ad latera reſtagnet, quo tempore in ipſis lateribus muſculorum, iubet ſectiones faciendas eſſe, intactis ipſis muſculis, deinde manubio cultelli ſegregandas eſſe partes illas ab oſſe vel à cute, & ſic paulatim euacuandam eſſe aquam. In reliquis, curandum eſſe vulnus, vt dictum eſt. Et hæc eſt curatio Hydrocephali *ſecundum Græcos & Arabes. Celſus autem lib.*4. *cap.* 2. aliam curationem inſtituiſſe videtur, vbi ſcribit, primo tundendum eſſe ca-

ſe ca-

ſe caput, deinde apponendum aliquod cauſticum, illudque retinendum, quouſque locus vlceretur, quod ſi hoc vlcus parum proſit, tunc ſcalpello vtendum eſſe. Quem ſectati plerique Chirurgi, in eam ſententiam deſcenderunt, multo ſatius eſſe curare hydrocephalum medicamentis cauſticis, atque non vnum, ſed plura vlcera capiti inurenda, priuſquam ad ſectionem deueniatur, eo quod ſi ſectio periculoſa eſt in hydrope ventris, multo periculoſiorem eſſe in hydrope cerebri; & *Guilielmus ille Placentinus* magni olim nominis Chirurgus teſtatur, ſe vidiſſe neminem ſectione illa curatum. Huic accedit, quod *Hippocrates 2. de Morbis*, antequam ad ſectionem hydropis cerebri deueniat, prius tentare ſe dicit omnia alia auxilia, quaſi monere velit tacite, non niſi in deſperatis caſibus & poſt cætera tentata auxilia ad ſectionem veniendum eſſe. Negari igitur non poteſt, hanc medicationem periculoſam eſſe, & propter ætatẽ, & propter ipſius affectus magnitudinem. In hoc autem dubio id ſtatuendum eſt, aquam illam eſſe paulatim euacuandam, neq; ſectionem faciendam in iis, qui nuperrime nati ſunt, ſed in grandiuſculis, in quibus non vſque adeo periculum imminet magnum. Si ſit factus tumor ab Ichoribus aliorum humorum, monet *Auicennas*, vt nutrix alatur *ptiſana & aqua hordei*, vt capiti ſupponatur *oleum violaceum*, & vt omnino caueat à balneo, eo quod balneum aquæ calentis caput

nimium

nimium calefacit; Quod ſi metuamus alui fluxum in hoc malo, cõueniet cibus factus ex hordeo, ſpodio, ſemine portulacæ aut plantaginis torrefactis, hæc enim dantur deglutienda ad conſtringendam aluum.

Andreas Cæſalpinus Medicus Romanus in artis Medicæ ſpeculo totã doctrinam de Hydrocephalo verbis complexus eſt breuiſſimis, quæ hic adſcribam: Hydrocephalon id eſt, aqua in capite, eſt inter morbos facultatis naturalis, quia vitiatur coctio in cerebro mutato ſanguine in aquam, vt Hydrops; præcipue infantibus contingit. *Paulus, Aetius, Hippocrates*: Aut inter cranium, aut extra, inter cutem vel pericraneum. *Hipp.2.de morb.* liquari à caliditate pituitam, quæ aut deſcendit, aut egreditur plerumque copia vrinæ, aut colligitur in capite, vnde intumeſcit vehemẽter, ſuturas diſiungens, ſi intra cranium. Si non ſuccedat curatio per purgantia, ſecat aut cutem ſolam, aut pericranium, os non tangit. *Paulus* ſecat, vt in fracturis. Raro viſitur hic morbus apud nos: Sæpius aqua egreditur per fluxum lacrymalem, aut deſcendit in deſtillationibus.

De Hydrocephalo, hiſtoria.

CONcludam hunc manipulum hiſtoriola de Hydrocephalo, quem aliquando Mercator curandũ mihi obtulit in filio ſuo recens genito. Is in lucem prodierat cum capite magno, quod ſtatim in immenſum tumorem attollebatur, qui

tur, qui

tur, qui indies ſupra modum augeri mihi viſus eſt, vt tandem à Nutrice idem caput pueri præ nimia mole faſciis inuolueretur, vt geſtari ab ea poſſet. Nunquam autem, dum Medicinam feci, exemplum ſimile videre mihi cōtigit, niſi quod Venetiis in feſto aſcenſionis Domini, in area diui Marci, Agyrta quidam talem capitonem puerum ſella circumuehebat, pro ſpectaculo, cui caput ingens erat, vultu tamen venerando, cum barba cana, qualis paſſim picta diui Hieronymi facies cernitur, quanquam hoc ſpectaculum tūc inter præſtigias referebam. Vocatus autem ad hunc, quem dico, Mercatoris filium, eumq; aliquanto curioſius contemplatus, ſtatim animaduerti, humorem aquoſum intra cranium collectum, capitis augere magnitudinē. Oculi enim infantis, ſemper ſtabant immobiles, vni rei infixi, & ſuturæ capitis vehemēter diſiungebantur, & vrina plus iuſto retinebatur diutius, & caput ſplendeſcebat inſtar ſpeculi, & indies in maiorem excreſcebat molem. Quare Prognoſtici nō oblitus, dicebam parentibus ingenue, hunc affectum curari nō poſſe. Rogatus tamen, vt tentarem aliquid, memor præcepti Octauiani; ægrotos etiam in re deſperata non negligendos, ſed quos curare non poſſumus, ſaltem conſolandos eſſe; Aqua hac theriacali, quæ mihi viſa eſt ad penetrationem efficacior, ſuturam coronalē ſingulis diebus aliquoties fomentare molli iuſſi ſpongia.

℞ En-

℞ *Endiuiæ, acetoſæ, boraginis, bugloſſæ, ſcabioſæ, pimpinellæ, pentaphylli, betonicæ, ana rec.* m j. *gentianæ, doronici Rom. zedoariæ, ana* ℥ ß. *ariſtolochiæ rotundæ, ſem. acetoſæ, card. bened. plantaginis, ana* ʒ vj. *theriacæ opt. mythridatii el. ana* ℥ ij.

Aridæ radices triduo prius macerentur, in *vini Rhenani* ℔. v. deinde addantur *herbæ inciſæ & contuſæ*, iterumque cum *theriaca & mythridatio* ſtent in infuſione feruenti, poſtea omnia ſimul ponantur in alembicum, ac deſtillentur in M. balneo, &c.

Eandem aquam auribus inſtillaui, & naribus infudi. Idem tentaui decocto *radicis ireos*, quæ aquam purgat. Qua nihil proficiente, cum in ſectione proponenda paulo meticuloſior eſſem, quam nec parentes admiſſuros fuiſſe pro certo ſciebam, poſtquam illis morbum incurabilem eſſe iam ante prædixiſſem, puer tam miſerabiliter à natura conformatus aut potius deformatus, fato conceſſit.

Franciſci Hildeßheim *D. Appendix de Morbis Dæmoniacis.*

ETſi *Hippocrates & Auicennas* negant Morbos per Dæmonas miſeris mortalibus inferri poſſe, cum illorum traditione morbi omnes ex cauſis naturalibus & corruptis humoribus generentur: Tamen ſacra nos docet pagina, teſtis omni exceptione maior, cui fides indubitata habenda eſt, Diabolum ex permiſſione diuina poſſe

poſſe hominibus varios inferre morbos: Sic in Melancolicis humorem atrabilarium mouet, & fuligines in cerebri ventriculos defert. Sic ſucco craſſiore obturatis cerebri meatibus, vel obſtru-ctis neruorum radicibus, epilepſiam, paralyſin & conuulſionem excitat; Sic ſenſus internos & externos vel lædit vel impedit, ſpiritus animales aut ſubtrahens, aut vias eorum intercipiens,

Mille opifex fraudum, ſcelerumq; Magiſter & autor.

ſic Hiobum vlcere maligno percuſſit à planta pedis vſq; ad verticem capitis: Et Saulem idem Dæmon atra bile diſcruciabat: Et in hiſtoria Euangelica malignus ſpiritus aurium & linguæ vſum eripuit lunatico, quem ſemper ſub plenilunio, comitiali morbo diuexabat, quod tunc cerebrum humoribus cõfertum, aptius erat exagitari: Alterum affectione illa Maniaca torſit, quam Lycanthropiam indigitant Medici, ideo domi contineri non poterat, ſed in loca deſerta ſe proripiebat, ac circa ſepulcra oberrabat. Epilepticorum autem diſpoſitione in primis Satan ille gaudet, ideoque non raro illis ſe inſinuat, & per illos, quo tempore cadebant, aliquando reſponſa dare ſolebat. Sic per ſe maleficia, Dæmone autore, morbi multi inuſitati certis hominibus immittuntur: Eodem modo idem Diabolus commoditate morborum, vt apoplexiæ, cari, catalepſeos, lypothymiæ, vtitur in iis, quos fingit mortuos, qui reuera mortui nõ ſunt. Tali morbo laborans Ioannes Duns Scotus, viuus

pro mor-

pro mortuo elatus interiit. Addam Coronidis loco Epiſtolam, quam ſuperioribus annis, dum Marchia noſtra paſſim abundaret Dæmoniacis, ad quendam magni nominis virum ſcripſi.

Viro Magnifico N. N. Franciſcus Hildeſheim Medicus, &c. S. D.

Legi literas tuas ad amicum noſtrum communem N. ſcriptas, de Dæmoniacis noſtris, quorum motus propemodum ſupra naturam, paſsim inter miracula cenſeri audio. Placuit mihi ἐποχὴ *tua, qua prudentes in caſibus rarioribus* ἐνστῆναι *ſolent. Ego vero, vir Magnifice, rumuſculis illis aliquando ita capior, vt in cogitationes varias & impenſe curioſas nō raro incidam, vnde ligamenta quædam mentis mihi aduerſantur.* Conſului Philoſophum in iis, quæ ſcripſit μετὰ τὰ φύσικα *: Nihil inuenio in quo quieſceret animus meus. Contuli me ad diuina, at hic Diabolica creduntur omnia, niſi quod quidam morbum dicunt diuinū, qua ratione, ipſi viderint. Deſcendi tandem in meipſum, & non reperi nihil, quod curioſitati meæ ſatisfaceret. Vin' dicam? Morbum opinor magicum, à malis illatum. Vt enim in iſtis miſeris, vultus mutatio, & oculorum motatio, & capitis gyri, epilepticum quid arguunt; ſic totus corporis habitus in his vere eſt melancolicus, & qualis inſanientium eſſe ſolet. Ne quid dicam de ventre intumeſcente in fœminis, & mirabiliter inflato, qualem in virgine tripodi Delphico inſidente deſcribit Parthenias. Retulit mihi* Samuel Reinhardus, *Illuſtriſſ. puerorum Iſocrates, ſe Dæmoniacæ nuper illuſiſſe abitu*

ſuo.

ſuo. Nam cum ante fores præſtolaretur, curauit quæri Dæmoniacam, num abiiſſet, illa eum abiiſſe affirmauit, qui adhuc præ foribus aderat. O puerile Dæmonium, cui tamen nomen à ſcientia. Nugæ. Noſti, Patauii Antenoris, coli S. Antonium, in cuius die feſto, Dæmoniaci magno numero vndiquaque aduehuntur, vt nomine & virtute illius ſancti à Dæmonibus liberentur. Vere tibi affirmo, me in hominibus illis tale quid obſeruaſſe, quod in iſtis. Nec defuere inter ſacrificulos, qui mihi tum in aurem dicerent non eſſe quidem eos omnes dæmoniacos, ſed ita artificio quodam parari Magico, & vnguento carpis illito curari à Monachis, qui poſtea ſtultæ plebeculæ perſuaderent, tales curari à S. Antonio. Ac tale quid ſcripſiſſe Matthiolum *in præfatione ſua in* Dioſcoridem, *de circulatoribus quibuſdam in Boemia, qui eiuſmodi luſus ſæpenumero dæmonis arte machinantur. Taceo Monachorum veterum technas, qui ipſi ſibi & aliis miro artificio ſpectra finxerunt, vt iam Diogenem nihil admirer, quem ſpectris illudentem apud* Lucianum *epicurus exagitat. In arte noſtra Medica, præcepta extant non pauca de curandis talibus, & ſcripſit hac de re luculenter Beniuenius Italus, & noſtra memoria* Ioannes Langius ac Martinus Rulandus. *Sint qui rideant iſta, mihi res ſic eſſe videtur, quouſque meliora afferantur. Vnde vero in iſtis tam ſubito nata linguarum pene omnium ſcientia? Dicebat diuinus* Plato, *mentem ante literas linguarum & rerum cognitione imbutam eſſe, quæ poſt doctrina in nobis excolantur. Et* Cornelius Agrippa *teſtis eſt, artem extare, quæ hominem*

 omnium

omnium rerum imperitum ſubito tam doctum reddat, vt de omni ſcibili recte iudicet ac loquatur, eundem mox ex arbitrio artificis, artibus iis ſpoliari & exui poſſe. Video hic opus nobis eſſe Ioanne Duns, *quem limam veritatis dixere quidam; aut* Ioanne Suiſſet *Calculatore, aut etiam Doctore iſto Angelico ſiue Seraphico*, Thoma Aquinate. *At tu iuua me, vir Magnifice, & vel animum mihi adde, vt de his cogitem amplius, vel ipſe erue hic aliquid, quod diuino ingenio tuo dignum ſit. Vale vir præſtantiſſime, & me quouis in loco ac numero habe, modo inter tuos.*

INDEX

INDEX MORBORVM, CVRATIONVM, CONSILIORVM, ALIARVMQVE RERVM AC VOCVM notabilium in hoc libro contentorum, locupletiſſimus.

A.

A Venæ ſectione quibus cibis vtẽdum. 47
Acetum quare in vltimo ſubtilitatis & inciſionis gradu. 529
Acetũ neruis inimicum. 568
Aceti vis. 530
Acidarum aquarum cauſa, 526
Acidarum aquarum deſcriptio. 529
Acidarum aquarũ differentiæ, vnde. 224
Acidarum aquarum genera & ſigna. 258
Acidarum aquarum operationes. 530
Acidarum aquarum temperamentum, quale. 529
Aciditas fontium vniformis, 527
Acidulæ Rotenburgenſes, quales. 531
Acidularum vſus, qualis. 526
Actio animæ quomodo diuidatur. 3
Actio manuum, quomodo deprauetur. 641
Actio crurum, quomodo deprauetur. 641
Actio naturæ fit ſine cognitione. 2
Actio omnis, alicuius facultatis eſt actio. 110
Actio omnis procedit à facultate. 2
Actiones humani corporis in quotuplici differentia. 380
Ad memoriam efficiendam quot concurrant. 315

Ægri poſt purgationem ante omnia corroborandi 49
Ægri quæ debeant vitare 46
Ægri ſi dormire non poſsint, quibus vtendum 15. & 16
Ætas quinquagenaria quibus morbis ſit opportuna 253
Ætas ſenilis & puerilis non patiuntur ſanguinis euacuationem 11
Ætate deficiẽte ſenſim in corpore melancholia generatur 132
Aer aliquando canis rabidi halitu inficitur 193
Aer calidior, frigidior, vel ſiccior cauſat dolorem capitis 8
Aer frigidus catarrhoſis ſemper vitandus 704
Aer ſiccus quomodo alterandus 169
Æginεta peculiaris cuiuſdam doloris capitis meminit 107
Aetius in mania diuerſimode venam ſecat 123
Alexander Bened. ſenem, qui ex trabis percuſsione obmutuerat quomodo curarit 90
Alexander Magnus integros montes aceto fregit 530
Alexander Trallianus magnopere commendat in lethargi curatione caſtoreum 370
Alexipharmacum in hydrophobia authoris efficax 220
eius inuentor quis? ibid.
Alexiterium præclarũ in quocunque veneno 214
Alimentorum, & pharmacorum differentia 277
Alkermes confectio omnia viſcera vitalia mire corroborat 281
Aloe ſomnum inducit 377
Aloe inter omnia ſolutiua ſtomacho maxime confert 277
Alteratio non fit in momento 279
Amatus Luſitanus puerũ 12. annorum à cane rabioſo demorſum, quomodo curarit 211
Amantium pruritus quomodo reprimendus 148

Amor

Amor affectus cerebri 148
Amorem quare inter dæmonas repoſuerit Plato 148
Amoris curatio in quibus ſita 148
Amoris curatio theologica 149
Amoris remedium ethicum 149
Amoris remedium optimum fuga 148
Amoris remedia, quæ? 14
Amoris vis 148
Amuletum contra epilepſiam 569
Andreæ Baccii opinio de aquarum acidarum cauſis 528
Andreæ Cæſalpini Medici Romani de hydrocephalo doctrina 780
Anguſtia circa præcordia, vnde? 271
Anhelitus an in apoplexia auferatur 501
Anima infantis nihil differt ab anima brutorum 143
Animalia apud fabros educata quare exiguos habeant lienes 310
Animi defectio & reſpirandi difficultas vnde cauſetur 251
Anna virgo quædam in maximo dolore capitis ab authore curata 36
ἄνοια quando fiat 143
Antiqui, quare in compotionibus habuerint capita coronis floridis redimita 81
Annus clymactericꝰ quis 469
Annus clymactericus, quare Græcis ἀνδρόκλας dicatur 469
Annus clymactericus ſenibus periculoſus 469
Antimonium ad rebellẽ materiam ex corpore educendam, vtile 137
eius præparatio ibid.
Antonius Beniuenius tumorem ſplenis fere incurabilem quomodo curarit 310
Apoplexia, quid? 501
Apoplexia quid auferat 503
Apoplexia vnde oriatur 510
Apoplexia an ſit morbus hæreditarius 509. & ſeq.
Apoplexia omnis vnde oriatur 544

in Apoplexia quid lædatur 501
in Apoplexia indicationes curatoriæ vnde deſumantur 502
Apoplexiæ varia nomina 500
Apoplexiæ cauſæ internæ, quæ? 510
Apoplexiæ ſigna 502
Apoplexiæ cura 502. & ſeq.
Apoplexiæ futuræ varia ſigna 502
Apoplexiam futuram quid præcedat 501
Apoplexiam fortem ſoluere impoſsibile 503
Apoplectici ſenſu & motu priuantur 555
Apoplectici non ſubito ſepeliendi 501
Apoſtema ſiue ſyrupus capitalis D. S. W. 96
Aqua quare à Græcis ἄποιον dicatur 527
Aqua frigida quomodo dolorem capitis pariat 8
Aqua apoplectica 533
Aqua vitæ apoplectica D. Sebaſtiani Scheibii 551
Aqua epileptica authoris 605
Aqua intra craneum quomodo generetur 767
Aqua intra craneum collecta maxime periculoſa 768
Aqua ſudorifica Herculis Saxoniæ cõtra venenum excellens 188
Aqua ſomnifera fronti ac tẽporibus applicanda 412
Aquæ thermales, quando efficaciores 645
Arabes in curanda fatuitate quid commendent 148
Arabes melancholiam hypochondriacam Myrachiam dicunt 264
Ariſtoteles, quare à Galeno reprehendatur 108
Ariſtotelis experimentum ad memoriam 345
Ariſtotelis remedium contra ebrietatem 81
Ariſtotelis ſententia de aquis acidis 527
Aromata patienti quare non conferant 269
Aromata proſunt capiti refrigerato 397
Auenzoar quid laudet in curan-

randa fatuitate 147
Aurum & argentum metalla nobiliſſima 14
Author in dolore capitis, mirabile genus animantis in magna copia à quodam expulit 43
Author in virtute indicationis totam curam ponit 9
Auicennas in curatione maniæ qualem puluerem pro diuretico exhibeat 126
Auicennas quibus vtatur in faciendis cauteriis 14
Auicennas quid dicat eſſe phrenitidem 115
Auicennæ diuretica in curandis maniacis 125
Auicennæ error circa ſyriaſin puerorum detegitur 108
Auicennæ diaſulphur in curatione melancholiæ 141
Auicennæ opinio circa ſubiectum in dolore capitis 4
Auicennæ opinio in generatione fatuitatis 144
Aura venenoſa alio veneno tollitur 558
Auxilia cheirurgica varia in læſa memoria 339
Auxilia diætetica in læſa memoria 340
Auxilia in dolore capitis vnde ſumantur 10
Auxilia impetum naturæ ad inferiores partes agentia, quæ? 163
Auxilia topica in læſa memoria 335. & ſeq.

B.

BAaras radix à Ioſepho magnopere celebrata 187
Baldus Iuriſconſultus à catella demorſus quomodo interierit 202
Balneum aquæ dulcis quomodo in hypochondriaca conferat 280
Balneũ in cura catarrhi, an & quãdo conueniat 704
Balneum in curatione maniæ quale conducat 125
Balneum ad demulcendum ſuccum melancholicum 186
Balneum pro tremore efficax 404
Balneo in hypochõdriaca ſingulis

gulis ſeptimanis bis vel ter vtendum 280
Balneum illud in camera inſtituendum ibid
Balneo, in melancholia, quādo vtendum 140
Balneorum loco in melancholia, quibus vtendum 229
Barbarus quidam quomodo hydrophobos curarit 212
Beneficia homines in profundum memoriæ collocāt 343
Bezaor lapidis virtus 281
Bilis atra calidiſsima & ſiccißima 112
Bilis atra vbi gignatur 165
Bilis atra vnde in corpore cōgeratur 166
Bilis atra quare maxime agat in phrenitide 113
Bilis per febrem aucta, quare alui profluuium moueat 108
Bilis vbi gignatur 556
Bolus ſolutiuus in memoria læſa 332
Boraginis virtus 228
Brachiorum & partium inferiorum dolor vnde 23
Byrethrū capitale efficax 102

C.

Calculus vnde generetur 481
Calculi curatio 749
Caput hominis quare factum excarneum 146
Caput in memoriæ læſione quomodo roborandum 323
Caput paruum, quot modis dici poßit 145
Caput in hypochōdriaca quomodo purgandum 220
Caput expurgantia medicamenta 332
Caput & ventriculus grauatus, quomodo ſanandus 82
Capitis grauitas ex frigore & humiditate, quomodo curetur 95 & ſeq.
Capitis partes internæ omnes, excepta vnica cerebri ſubſtantia, dolore & voluptate poſſunt affici 4
Capilli ſunt partes externæ capitis 4
Capouaccius optime ſcripſit de canino veneno 193
Capouaccii quatuor problemata circa homines à cane rabido demorſos 198

Capo-

Capouaccii remediũ in mania 115
Calor in ætate deficiente imbecillis 132
Calor etiã moderatus in epate, quare aduſtos humores generet 114
Caliditas quomodo ſoluat cõtinuum 6
Canis eſt animal ſua natura calidum & ſiccum 195
Canis rabidus morſu venenũ eiaculatur 513
Canis rabidi ſaliua quomodo abſtergenda ne lædat 197
Canis rabidi ſaliua corpori aſperſa venenum diſſeminat 196
Canis rabidi iecur aſſum optimum remedium 208
Canes rabioſi, quomodo ſtatim à rabie liberandi 108
Catelli ab aromatibus quare arcendi 202
Cardanus cyclaminem vino infuſam ebrietatem parere ſcribit 80
Carus, quale vitium, 390
Carus fit ex ebrietate 391
Carus quotuplex? 390
Cari ſubiectum quod? 390
Cari ſigna & differentiæ vnde eruantur 392
Carolus Dux Burgũdiæ emit à quodam Doctore Anglo experimentum ad memoriam, vt omnia audita, viſa, lecta meminiſſe potuerit, pro decem millibus florenorum 347
Caro leporina, iuxta medicos, qualis 340
Carnes facilis concoctionis quæ? 180
Caſtrati facile fiunt amentes 146
Catarrhus, quid? 697
Catarrhus vnde fiat 697
Catarrhus, vnde, & quo defluat 697
Catarrhi eſſentia vnde colligatur 701
Catarrhi cura 70 . & ſeq.
Catarrhi materia 699
Cauſa concoctionis vitiatæ in cerebro 700
Cauſa falſæ imaginationis phantaſmatum 441
Cauſæ incubi examinantur 438. & ſeq.

Cauſæ externæ doloris capitis 8
Cauſæ internæ doloris capitis ibid.
Cauſæ externæ in generatione veneni in cane 195
Cauſæ immediatæ & internæ fatuitatis, quæ? 144
Cauſæ externæ in melancholia hypochondriaca; quæ? 235
Cauſæ internæ melancholiæ hypochondriacæ, quæ? 232
Cauſæ materiæ pituitoſæ, quæ? 706
Cataphora quotuplex
Cataphora vnde fiat 384
Cataphora à quibus cauſis fiat 385
Cataphora in quo conſiſtat 384
Cataphora à caro quomodo diſtinguatur 286
Cataphora ſtatim petit cerebrum vt membrum principale 388
Cataphoræ curatio 386. & ſeq.
Catoche qualis affectus 397
Catoche vnde prodeat 397
Catoche quotuplex 397
Catoche variis nominibus à Latinis appellatur 397
Catoche in quo conſiſtat 399
Catoches ſeu catalepſis cura 422. & ſeq.
Catoches generatio, quotuplex? 400
Catochen quæ ſymptomata comitentur 408
Cauterium quale ſit remedium 665
Cauteria quid? 12
Cauteria quid præſtent ibid.
Cauteria quot modis fiant 13
Cauteria potentialia quæ tutiſſima 14
Celſo omnis lethargus lethalis eſt 376
Cerebrũ eſt pars principalis 9
Cerebrum caret ſenſu 3
Cerebrum, ſubſtantia tenerrima & pars omniũ maxime iniuriis expoſita 411
Cerebrum quare priuatum ſenſu 4
Cerebrum prima origo ſenſus & motus 574
Cerebrũ vnde frigidum reddatur 218

Cere-

Cerebrum eſt origo & fons ſenſus & motus 4
Cerebrum quotupliciter lædatur 127
Cerebrum ad actiones ſuas obeundas cur deficiat 110
Cerebrum in catoche quomodo afficiatur 399
Cerebrum ab imbecillitate ventriculi iecoris & renum caliditate, redditur catarrhoſum 54
Cerebrum ſi frigefiat, ſequitur amentia, fatuitas & melancholia 117
Cerebrum non eſt officina humorum 121
Cerebrum cuiuſcunque animantis quare fugiendum 340
Cerebrum in mania quomodo afficiatur 119
Cerebrum in lethargo quomodo afficiatur 262
Cerebrum in mania iuxta Galenum quomodo afficiatur 119
Cerebrum in mania an afficiatur ſecundum ſubſtantiam propriam an ſecundum ventriculos 109
Cerebri ſubſtantia, neque doloris neque voluptatis capax 4
Cerebri ſubſtantiam quæ augeant 147
Cerebri paruitas an fatuitatem efficiat 144
Galeni opinio in hac re ibid.
Auicennæ opinio in eadem re ibid.
Ariſtotelis opinio ibid.
Cibus in corpore quomodo corrumpatur 269
Cibus purus & euchymus viſcerum impuritate labefactatur 247
Cibus copioſus, vel facile euaporans in caput dolorem cauſat 8
Ciborum varietas quare ægris vitanda 275
Cibaria εὔχυμα in curatione maniæ probantur 169
Chylus in ventriculo plus iuſto detentus in pituitam conuertitur 268
Chylus quare & quando ad ventriculũ regurgitet 264

Chylo, quæ liberum tranſitum ad epar prohibeant ibid.
Clyſtere in ſuppreßis menſibus quare non ſemper vtendum ibid.
Clyſter in curatione melancholiæ 177
Clyſter in ſuppreßione vrinæ & alui conſtipatione 260
Coma quid? 409
Coma qualis ſit affectus 409
Coma vnde fiat 409
Comatis genus omne periculoſum 410
Comatis cura vnde dependeat 410
Comes quidam quomodo in catarrhum inciderit 706
Conſilium D. Bernardi Paterni in melancholia hypochondriaca 222
Conſilium D Bernardi Patauini pro eodem iuuene 162
Conſilium & cura D. Balthaſaris Brunneri, in impotentia ambulandi 648 & ſeq.
Conſilium pro quodam Magnifico laborante ex paralyſi 646
Conſilium Oddi, pro muliere paralytica 635
Conſiliũ D. Balthaſaris Brũneri, Anhaltinorum Principũ Medici, pro quodam capitaneo nobili 231
Conſilium pro nobili quodam melancholico 183
Conſilium D. Nigri in eodem caſu 457
Conſiliũ Pauli Regolini Medici Vtinenſis pro quodam melancholico 165
Conſilium D. Chriſtophori Henrici Ayreri in melancholia hypochõdriaca 273 & ſeq.
Conſilium in paraplexia 521 & ſeq.
Cõſilium in vertigine & tußi pro quadam fœmina 485
Conſilium in vertigine & lethargo pro ſene quodam 499
Conſilium in tumore & dolore circa fundum ventriculi in hypochõdriaca vtrinque diffuſo, atque diſtenſione flatulenta abdominis, & febri,

& febri, pro quadam fœmina 256
Cōſilium in vertigine & imbecillitate vētriculi & calculo renum pro vidua quadam 481. & ſeqt
Conſilium Italicum in apoplexia Hieronymi Capouaccii 507
Cōſilium in dolore hypochondrii dextri tenſiuo, cum nimio hæmorrhoidum fluxu 243
Conſilium pro fœmina lienis obſtructione & tumore, cum aſcenſu matricis laborante 303
Conſilium pro quadam melancholica religioſa 177
Conſiliū in melancholia hypochondriaca cum renum calculo 253
Conſilium in leui apoplexia & catarrho frequenti pro quodam paſtore 523. & ſeq.
Conſilium in flatibus hypochondriacis doloribus nephriticis & dyſuria 260
Cōſilium in melancholia hypochondriaca, cum diſtenſione ac tumore lienis tanto, vt ferme ſcyrrhum referret 249
Conſilium Italicum pro quodam melancholico hypochondriaco 217
Cōſilium pro quodam in melancholia hypochondriaca 264
Conſilium in memoria ferme amiſſa 326
Conſilium Marci de Oddis in melancholia hypochondriaca 220
Conſilium D. Hieronymi Capouaccii in curando quodam iuuene ſtudioſo 156
Conſilium Alb. Potoni, pro muliere epileptica 572
Conſilium in diſtenſione hypochondriorum cum cachexia incipiente 446
Conſilium Italorum medicorum pro quodam Barone Germano Maniaco 173
Conſilium M. Ratzenbergers pro muliere epileptica 583
Conſilium in epilepſia pro filia cuiuſdam nobilis 596

Conſiliũ in epilepſia pro muliere quadã grauida 598
Conſilium in epilepſia pro filia Archipincernæ Electoris 599
Conſilium Italicum pro quodam Magnifico Patauino in vertigine 455
Conſilium pro fœmina apoplectica 548
Conſilium pro quodam Magnifico laborante ex impotentia ambulandi 656
Conſilium pro quodam ſcriba in tremore manuũ; eiuſq; curatio 683. & ſeq.
Conſilium in vertigine & ſcotomia pro quadam fœmina in Neomarchia 475
Conſilium Marci de Oddis pro quodam prouinciali, in catarrho 710
Conſilium Hieronymi Capouaccii in catarrho, pro quodam comite Germano 705
Conſilium S. Bernardini in vertigine 463. & ſeq.
Conſilium in catarrho & leni apoplexia. 746
Conſilium Italicum pro quodam mercatore 638
Conſilium in paralyſi linguæ, pedum tumoribus, retentione vrinæ & alui aſtrictione 676. & ſeq.
Cõſilium D. Hieronymi Mercurialis in apoplexia 508
Conſilium Marci de Oddis in vertigine 461
Cõſilium in melancholia hypochondriaca Cratonis pro fœmina quadam nobiliſſ. 305
Conſtantini Cæſaris contra ebrietatem remedium 82
Cordis affectus, qui? 700
Cordis labefactatio in quo conſiſtat 130
Cordis capſula vnde obturetur 274
Cordis palpitationes, vnde? 274
Corpus in catoche quomodo affectum 357
Corpus plenũ luxurians 510
Corpus impuris & putridis humoribus ſcatere, vnde colligatur 64
Craneum in qua parte maiores ha-

res habeat poroſitates 116
Crapula Ciceroni quid 80
Cur homo ſit prudentiſſimus omnium animalium 145
Cur bruta hominibus inſipientiora 45
Cur in prandio citius quam in cœna inebriemur 82
Cur apud Schytas nullus philoſophus excepto vnico Anacharſe extiterit 146
Cura doloris capitis 9
Cura doloris capitis ex caſu vel percuſſione 88. & ſeq.
Cura in dolore capitis à crapula ex immodica repletione cibi & potus 79
Cura, in maximis capitis cruciatibus cum febre tertiana maligna, & flatibus hypochondriacis, & ventriculi diſtenſione flatulenta 57. & ſeq.
Cura, in dolore capitis intenſiſſimo cum ſibilo & clanpore aurium 64. & ſeq.
Cura, in maximis capitis doloribus, cum febri peſtilenti, ac difficultate reſpirandi 61. & ſeq.
Cura epileptici pueri nobilis 602
Curatio hydrophobiæ 202. & ſeq.
Cura læſæ memoriæ 316. & ſeq.
Cura melancholiæ 134. & ſeq.
Cura melancholiæ hypochondriacæ ordinata à D. Petro Cnemiandro 282
Cura melancholiæ miſerabilis & memorabilis 186
Cura ebrietatis 80. & ſeq.
Cura D. Matthæi Flacci in paſſione hypochondriaca pro quadam matrona nobili 308
Cura in paralyſi Caroli Stephani 664
Curatio cuiuſdam laborantis paralyſi in latere ſiniſtro 672
Curatio mulieris in epilepſia 572
Curatio maniæ ex matricis præfocatione prouenientis 176
Curatio vertiginoſi & ſplenetici 469. & ſeq.

Cura-

Curatio cuiuſdam ex intenſiſſimo capitis dolore laborantis 34
Curatio catarrhi D. Caſparis Hoſmanni 726
Curatio catarrhi D. Ioannis Slecert 730
Curatio in amore Herculeo ſeu furioſo 148. & ſeq.
Curatio vertiginis à capitis repletione & auris dextræ purulenta fluxione 493
Curationes Franciſci Hildeſheim, in catarrho 748
Curatio catarrhi ex morbo Gallico 721
Curatio catarrhi pectori & pulmonibus incumbentis 722
Curatio virginis paralyticæ 681
Curatio maniæ in quibus potiſsimum conſiſtat 174

D.

D. Auguſtini Schurff curatio in paralyſi 667
De apoplexia 500. & ſeq.
Deæ amori inuictæ, quæ? 149
De catarrho 697. & ſeq.
De catoche ſeu catalepſi 397. & ſeq.
De caro 389
Declaratio authoris quomodo melancholia generetur 133
De comate & cataphora 384
De curandis amantibus 148. & ſeq.
De epilepſia 553. & ſeq.
De fatuitate & amentia 143 & ſeq.
De incubo 434. & ſeq.
De lycanthropia vel lupina inſania 152. & ſeq.
De mania ſiue inſania & furore 118. & ſeq.
De morbis ſomniferis & vigiliis ſuperfluis ac immoderatis 380
De melancholia hypochondriaca ſiue flatulenta 217. & ſeq.
De ſpontanea laßitudine pedum ac tibiarum 675
De tortura oris 681. & ſeq.
De vertigine 447. & ſeq.
De tortura oris ſpaſmo cynico, conuulſione canina 633

De ſter-

De ſternutatione & hydrocephalo 759. & ſeq.
Deſipientia à vigiliis augetur 170
Difficultas anhelitus, quomodo fiat 641
Difficultas anhelitus, quomodo auferatur 640
Dionyſii remedium contra ebrietatem 81
Differentia veneni generandi in homine & in cane 196
Dolor eſt actio deprauata facultatis ſentientis 4
Dolor vnde prodeat 6
Dolor quomodo fiat 2
Dolor formaliter acceptus quid? 2
Dolor non poteſt fieri abſque cognitione 2
Dolor & voluptas ſunt ſymptomata ſenſuum externorum 3
Dolor capitis quid? 1
Dolor capitis eſt in genere rerum præter naturam 1
Dolor capitis in quo conſiſtat 1
Dolor capitis non eſt cauſa, nec morbus, ſed ſymptoma, 1
Dolor capitis ex imbecillitate ventriculi & defectu menſium ortus, quomodo curandus 31
Dolor capitis quare non pertineat ad facultatem ſenſitiuam internam 3
Dolor capitis periculum vitæ minans 14
Et dolor talis vnde prodeat 15
Itē qualem requirat pharmaciam 16
Doloris obiectum quotuplex ibid.
Doloris cauſa quotuplex 4

E.

Ebrietas peſtis & mors memoriæ 340
Ebrietatem prohibentia varia remedia 81
Ebrius ſi capite doleat, & ſenſus titubent, quomodo ſanetur 83
Ebrius vt iterum ieiunus fiat, quid debeat facere 84
Electuarium ad linguæ motum facilitandum 336
Electuarium pro viſcerū medicamentis tentatorū corrobora-

 robora-

roboratione 291
Electuarium ſomniferũ 411
Electvariũ ad caput, ſtomachum, & matricem ſurſum aſcendentem, proficuum 180
Empyricum D. Kentmanni in dolore capitis 93
Empyricum medicamentum, quo quidam ranas è corpore eduxit 189
Empyrica varia in phrenitide, melancholia & mania 189. & ſeq.
Empyrica, cõtra morſum canis rabidi 216. & ſeq.
Empyrica variorum authorum pro ſomno conciliando 413. & ſeq.
Empyrica remedia in capitis dolore 42. & ſeq.
Emplaſtrum Syluij in delirãtibus 10
Emplaſtrum capitale 78
Emplaſtrum in dolore capitis ex ictu vel lapſu proueniente idoneum 89
Emplaſtrum in morſu canis rabioſi 216
Emplaſtrum contra dolores nephriticos 262
Emplaſtrum, quod in catarrho acri Auguſto Electori, ordinauit D. Ioannes Neuius 758
Emplaſtrum ſpleneticum, 303
Emplaſtrum pro affecta matrice 71
Epar officina ſecundæ concoctionis 234
Epar à ſtatu ſuo naturali quot modis recedat 113
Epatis labefactatio vbi conſiſtat 113
Epar humorum officina 218
Epar in melancholia efficienda, quomodo concurrat, 133
Epatis male conſtituti ſigna 479
Epar canis rabidi vulneri applicatum iuuat 207
Epar cum priuatur naturali euentatione incaleſcit, 122
Epilepſia, quid. 553
Epilepſia vbi conſiſtat 560
Epilepſia cito fit nec diu perdurat 555
Epilepſia quomodo differat ab apoplexia 555

Epile-

Epilepſiæ futuræ ſigna, quæ? 559
Epilepſiæ actu exiſtentis, quæ? 559
Epilepſiæ cauſa 554
Epilepſiæ materia 554
Epilepſia eſt vitium in genere ſymptomatum 553
Epilepſiæ varia nomina, 553
Epilepſiæ ſigna 559
Epilepſiæ cura 559. & ſeq.
Epilepſiā quomodo curet Galenus 558
Epithema pulſibus applicandum in imbecillitate virium 76
Epithema vaporum aſcenſum prohibens 102
Epithema pro cordis regione fouenda 298
Epithemata capitis varia 98
Exemplum curationis in metu veneni à cane rabioſo 212 & ſeq.
Exempla curationum apoplexiæ varia 507. & ſeq.
Exempla curationum in catarrho varia 705. & ſeq.
Exempla varia curationis læſæ memoriæ 320. & ſeq.
Exempla varia curationum phrenitidis maniæ, melancholiæ, & cuiuſcunque delirii 154
Exempla curationum in dolore capitis 21. & ſeq.

F.

FAciei tumor, vnde? 271
Facultas animæ quotuplex 3
Facultas ſenſitiua interna quæ? 3
Facultas ſenſitiua externa quæ? 3
Facultas ſenſitiua habet ſuā ſedem in cerebro 3
Facultas ſenſibilis quare non poſſit agere abſque materia & ſubiecto 9
Facultas animalis in mania quicquid agit, præter naturam agit, & quare 121
Fatuitas in quibus incurabilis 147

Fatuitas & amentia quomodo differant 145
Fatuitas ex cerebri paucitate, incurabilis 197
Fatuitatis variæ, varia indicia 147
Fatuitas & amentia quomodo fiant 145
Fatuitatis cauſæ externæ, quæ? 146
Fatuitas in iuuenibus cur facilius fiat 146
Delirium vero in ſenib. ibid.
Fatuos cur Galenus dicat homines ſine cerebro 146
Febri hectica correpti quare non doleant 6
Flatus aliquãdo ita orificium ventriculi vellicat, vt quis gulam ſibi aſtringi putet 270
Fluor menſiũ & hæmorrhoidum non idem 226
Fluor menſium eſt naturalis, hæmorrhoidum non, ibid.
Fluxus aurium quomodo curetur 495
Fluxus hæmorrhoidalis vnde excitetur 235
Fœmina laborans dolore capitis antiquo, & retentione menſium curatur, 21. *& ſeq.*
Fœmina cruciatibus calculi grauiter laborans curatur 481
Fœmina quædam diuturno dolore ventriculi laborans curatur 256. *& ſeq.*
Fœminæ curatio in melãcholia hypochondriaca 303
Fœminæ quomodo ab ebrietate præſeruentur 80
Fœminas quandoque impotens amor in ſtrangulationes vteri conijcit 150
Fœtus in lue Gallica & reliquis morbis hæreditariis, quomodo à parentibus venenum contrahat 513
Fonticuli in melancholia ad quem vſum fiant 230
Fonticuli aliquando maxima cauſant nocumenta 230
Frigiditas cerebri à fatuitate inſeparabilis 144
Frigiditas & humiditas quare memoriam lædant 343
Frigiditas quomodo ſoluat continuum 6

Frigi-

Frigidi eſt condenſare 315
Frontale ſyluii in dolore capitis 101
Frontale pro maniaco 191
Fructus immaturi quare acidi 526
Fructus horarii, qui vitandi? 341
Fructus horarii non ſine medici conſilio cōcedendi, 170

G.

Galeni aurea ſententia, de pharmacis ad ſuffuſiones compoſitis 348
Galeni antidotum in hydrophobia excellens 203
Galeni cautela in cephalæa 27
Gargariſmus in vertigine 478
Gargariſmus authoris pro ſiſtendo catarrho 751
Gargariſmus pro diſcutiendis excrementis pituitoſis 333
Grauitas vētriculi vnde oriatur 644
Guilielmi Placentini chirurgi error 770

H.

Hæmorrhoides prouocare, quare non conſultum 227
Hæmorrhoides ſi iuſto tempore fluant à maximis præſeruant morbis 278
Hæmorrhoidum vitio affectus melancholicus oritur 134
Hauſtus ſolutiuus ad euacuandum in dolore capitis 58
Hauſtus ad detrahendā materiam melancholicā 179
Hauſtus menſurnus laxatiuus 293
Hebræi populi quomodo ſeipſos à caro liberent 349
Hebræi populi, quare frequenter caro tentati 394
Hedera vini potentiā retundit 81
Helleborum in melancholiæ curatione efficax 135
Helleborum patientes perturbat 135
Henricus XVIII. Imperator ab Imperio depoſitus quomodo perierit 275
Hiſtoria cuiuſdam miſerabilis & memorabilis melancholici 186
Hiſtoria quædam de hydrocephalo 780

Hiſtoria mirabilis Galeni de quodam ſtudioſo, catoche laborante 398
Hiſtoria de quodam puero epilepſia correpto 557
Hiſtoria mirabilis Cardani de 8. meſſoribus ſub quercu cœnātibus, peremptis, 398
Hiſtoria de quadam ſartrice, quomodo rabioſa facta, 193
Homines in peſte Attica cur memoriam penitus amiſerint 327
Homines quando afficiuntur vt beluæ 143
Homines habentes parua capita dicit Ariſtoteles eſſe inſenſatos 148
quomodo hoc verum, ibid.
Humores frigidi & humidi fatuitatem inducunt 144
Humores maniam cauſantes, vbi gignantur 121
& quare non poßint gigni in cerebro ibid.
Humores attracti ſimul ſecum trahunt venenum, 206
Humores maligni mitigati minus ſæuiunt 19
Humiditates vitioſæ in hæmorrhoidibus vnde generentur 231
Hydrocephalus, quid? 763
Hydrocephalus quomodo generetur 763
Hydrocephalus, tumor aquoſus quomodo fiat 770
Hydrocephalus, quos potißimum ſoleat tentare 767
Hydrocephali materia quomodo & vbi colligatur, 763
Hydrocephali cauſa antecedentes, quæ? 771
Hydrocephali materia 77
Hydrocephali auxilia 764
Hydrocephalum Mercurialis puerorum morbis annumerat 766
Hydrocephali curatio ſecundum Græcos & Arabes, 778
Hypochondriaca affectio quotuplex 220
Hypochōdriaca affectio, quare non in corde ſed cerebro ſit 221
Hydrophobia quid? 191

Hydro-

Hydrophobia non eſt morbus nouus ſed nouiter cognitus 192
Hydrophobia, quare à quibuſdam ὑδροφόβια dicatur 191
Hydrophobia etiã ex ſerpentũ morſu euenire poteſt, 192
Hydrophobia laborãtes, quare aquam refugiant 191
Hydrophobia vnde oriatur, 191
Hydrophobiæ varia nomina, 192
Hydrophobia malum ſemper aliquid noui & admirabilis continet 192

L.

Iecoris alteratio in melancholia quomodo fiat 140
Ignis actualis in faciẽdis cauteriis magis probatur quã potentialis 13
ratio ibid.
Imaginatrix & ratiocinatrix, quare in melancholia; non poßint exercere ſuas operationes 129
Immoderatus animi & corporis motus à cibo, capitis dolorem inducit 8
In cephalea, hemicrania, omnique dolore capitis remedium 107
Incubus quid? 434
Incubus quãdo cõtingat, 434
Incubus cur tempore ſomni non autem vigiliarum occurrat 438
Incubus vnde dependeat, 437
Incubus quales morbos minetur 441
Incubus quare plerumque in principio ſomni occurrat, 439
Incubus quomodo generetur, 435
Incubi varia nomina 434
Incubi curatio in quo potißimum ſita 443
Incubi definitio 435
Incubi ſubiectum, quod? 436
In curatione maniæ vnde exoriendum 168
Indicium, an vna vel pluribus vicibus ſanguis mittendus 123
Indicia hominis epatici 243
Indicationes curatiuæ in phreneſi 178

Indicationes doloris quotuplices 9
Indicationes curatiuæ hydrophobia laborantium 201
Infantum capita quare humidiſſima 169
Infanti in hydrocephalo, quæ conueniant remedia 774
In magicis ludibriis nihil efficacius, quam ad diuina confugere 187
In dolore capitis quocunque, remedium 94
In dolore capitis ex vaporibus remedium 95
In dolore capitis à bile, remedium ibid.
In dolore capitis à pituita, remedium ibid.
In dolore capitis intenſiſſimo, pectoris & cordis compreſſione 75
In diuturno capitis dolore remedium 106
In maximo dolore capitis & adſtrictione alui 66
In memoriæ læſione quæ mala concurrant 330
In læſa memoria quid afficiatur 316
In læſa memoria cauteriorum loco quibus vtendum 339
Intellectus fabulæ apud Pauſaniam 153
In ſectione cuiuſdam monachi veneno canino correpti, quæ ab Anatomico obſeruata 194
In ſuppreſſis menſibus an per venæ ſectionem, an per cucurbitulas ſanguis euacuandus 24
In ſuppreſſis menſibus curationis ſpes in quo ſita 25
In ſiti magna ex ebrietate cauſata idoneum remedium 83
In ſuppreſſis menſibus aluus lenienda ibid.
Intemperies quare non ſit vera & legitima cauſa melancholiæ 128
Intemperies inæqualis producit dolorem 6
Intemperies nulla conſiſtit in cerebro 28
Intemperies quotuplex 6
Inunctiones pro palato in capitis dolore 19
Ioannes Duns Scotus viuus

pro mortuo elatus interiit 784
Ioannes Wierus morſum canis rabidi quomodo curat 216
Iudas Chriſti proditor, quo morbo perierit 766

K.

Καρυβαρεία, quid? 95
Κάρος vnde dicatur 389
Kautpadden quid? 43

L.

Lac quomodo ſternutationem ſiſtat 763
Lac naribus attractū ad quid conferat 355
Læſi à cane rabido, quare aliqui breui aliqui lōgo temporis interuallo rabidi euadant 196
Lambitiuum pro raucedine tollenda 729
Lapis in capite anguillæ inuentus ad quid conferat 609
Lauri folia ebrietatis remedium 80
Lethargus quid? 361
Lethargus qualis ſit affectus 362
Lethargus, quare morbus acutiſsimus 262
Lethargus morbus inflammatorius 266
Lethargus vitium admodum periculoſum 268
Lethargus vnde fiat 263
Lethargus quomodo à caro differat 361
Lethargus à phrenitide, quomodo differat 262
Lethargi cura 268. & ſeq.
Lethargus Auicennæ, quid? 262
Lethargus in 4. vel 7. die interimere ſolet, quem diem ſi patiens pertranſit ſalutis ſpes ſupereſt 208
Lethargus non dat inducias, ideo remediis vtendū quæ citiſsime agant 310
Lethargus quare ſemper febrem coniunctam habeat 262
Lethargi forma in quo conſiſtat 361
Lethargi eſſentia, quæ 264
Lethargi vis 371

Lethargici cur non diſcurrant & memorentur 361
Lethargici quare nō videant, & audiant 361
Liberi cuiuſdam viri primarii à caniculæ rabioſæ ſaliua veſtibus eorum aſperſa inficiuntur 212
Liberi illi quomodo ab authore ab hydrophobia præſeruati ibid.
Lingua, impura, albicans, ſaliuoſa, vnde 319
Lingua vpupæ geſta ad quid conferat 324
Linguæ paralyſis vnde oriatur 678
Linguæ impedimentū & inſipida deglutitio, vnde eueniant 318
Lien à natura frigidus & humidus 232
Lien induratus & tumefactus quomodo curandus, 312
Lien in tumorem quando eleuetur 133
Lienis tumor quomodo auferendus 141
Lienis diſtenſio flatulēta maximum parit cruciatum, 249
Ligni ſancti virtus 334
Lycanthropia quid? 152
Lycanthropia quale ſit ſymptoma 153
Lycanthropia malum grauiſſimum, proinde ei cito occurrendum 154
Lycanthropia, quo menſe potiſſimum accidat 153
Lycāthropiæ multa ſigna, 153
Lycanthropiæ curandæ modus 154
Lycanthropici ſe putant lupos & canes eſſe 152
Lycanthropicorum actiones, 153
Lycanthropicorū ſe lupos putantium exempla 152

M.

MOEror ac metus inanis, terrores, conſternationes ſubitæ in ſomno, terribilia ſomniorū phātaſmata ac terriculamenta vnde proueniant 271
Magnetis vis quomodo aboleatur 659
Magnetis vis trahendi ferrum,

rum, incorporea eſt 659
Mania vnde fiat 122
Mania Horatio quid? 118
Mania Plauto quid? 118
Mania eſt delirium cum audacia & temeritate, non cum triſtitia 128
Mania quomodo differat ab apoplexia, epilepſia, & vertigine 119
Mania quomodo diſtinguatur ab actione debilitata 118
Mania quomodo differat à phrenitide & lethargo, 119
Mania cum furore quando fiat 121
Mania citra furorem quando fiat ibid.
Maniæ deſcriptio 118
Maniæ curatio 122. & ſeq.
Maniam, quare Galenus dicat periculoſam 123
Maniam inducentes plantæ, quare vocentur ἐκστατικαὶ 118
Maniacus quidam brutorum cantus & mugitus æmulatur 173
Maniacus affectus iuxta Galenum in quo genere collocandus 118
Maniaci in exhibendis medicamentis, quomodo decipiendi 125
Maniaci aliter imaginantur ac diſcurrunt, quam debent 118
Maniaci quomodo tractandi 171
Maniacis præparatum antimonium nullius ſaporis, exhibendum 125
Marchio Ioannes quali remedio vſus inter pocula 83
Marchio Ioannes quomodo in bibendo compotores fefellerit 83
Marchio Ioannes vinũ aquæ miſcuit 84
Marci de Oddis Conſiliũ Italicum in cephalæa ex ſuppreßis menſibus 27
Materia doloris, quæ? 4
Materia dolorem faciens, ſi in capite quieſcat quibus vtendum 20
Materia vitioſa fluens in partes inferiores, quomodo educenda & corrigenda, 23

Mate-

Materia memoriam lædens, quotuplex 315
Materia memoriam lædens vbi gignatur 315
Materia phrenitidis vbi gignatur & ſuam habeat ſubſiſtentiam 114
Matrix affecta quæ mala cauſet 69
Medicamentum, cuius beneficio ægri, ſanguinem mingunt, & venenum in veſicam attractum eiiciunt 207
Medicamenta refrigerantia dementant 147
Medicamenta vermes ex capite pellentia 42
Medicamenta venerem ſopientia 149
Medicamenta ad memoriam læſam, eorumque compoſitio 348
Medicina in obſtructione venarum meſaraicarum optima 310
Medicus in mittendo ſanguine, debet eſſe circumſpectus 466
Medici ſymptomata in melancholia quò referãt 224
Medici Veneti in apoplexia venæ ſectionẽ omnino interdicunt 515
Medulla cerui ſi plantæ pedum ea vngantur ad quid conferat 414
Melancholia, quid? 126
Melancholia qualis ſit affectus 126
Melancholia quare dicatur vitium cerebri 127
Melancholia vnde generetur 128
Melancholia res pene nulla 126
Melancholia inueterata medicamentis vix tolli poteſt 278
Melancholia à qua intemperie dependeat 119
Melancholia non eſt morbus, neque cauſa 126
Melancholia non fit à ſpirituum paucitate, ſed fatuitas & ſtultitia 128
Melancholia quomodo differat à mania 128
Melancholia non fit niſi à iecoris caliditate 132

Melan-

Melancholia hypochondriaca, quæ 141
Melancholia hypochondriaca, quale ſit ſymptoma 217
Melancholia hypochondriaca vnum aliter afficit quam alium 267
Melancholiæ hypochondriacæ generatio dubia & incerta 267
Melancholia hypochondriaca vnde nomen accepit 232
Melancholia hypochondriaca vnde fiat 133
Melancholia hypochondriaca, morbus noſtra tempeſtate multis hominibus cōmunis 266
Melancholia hypochondriaca laborantes quare ſemper de ventriculo conquerantur 204
Melancholia flatuoſa & hypochondriaca Medicis vnde dicatur 267
- huic morbo qui potiſſimum obnoxii ibid.
Melancholiæ eſſentia in quo conſiſtat 126
Melāncholiæ materia quot modis in cerebro poſſit ſubſiſtere 131
Melancholiæ hypochondriacæ ſigna 217
Melancholiæ materia quæ, & quotuplex 128
Melancholiæ deſcriptio 127
Melancholiæ in caput aſcendentis varia generatio 132. & 133
Melancholiæ materia iuxta Galenum quando generetur in cerebro 131
Melācholicus quidam ſuæ faſcinationis cauſam propriā coniugem indicat 186
Melācholicus quidam per vomitum ferri ſcorias, globos plumbeos & puluerē tormentarium eiecit 186
Melancholici ſine cauſa timēt & mœrent 222
Melācholici quare crebro exſpuunt 233
Membra catarrhum recipientia, quæ? 706
Membra cum non mouentur, frigida euadunt 658
Memoria ſapientiæ, muſarumque mater 341

Memoria omnium theſaurorum inuentorum atq; artium cuſtodia 341
Memoria eſt facultas materialis 314
Memoria læſa quid? 314
Memoria læſa à cauſa frigida quomodo curanda 320
Memoria auxiliis Medicis iuuanda 342
Memoria artificialis, memoriam naturalem potius onerat, quam ornat 342
Memoria læſa magnos cerebri morbos comitatur, 111
Memoria ſi repente lædatur, quales morbi metuẽdi, 329
Memoria læſa quare aliæ mẽtis operationes facile lædantur 327
Memoria læditur dum obiecta propter frigiditatem non recipit 315
Memoria quotuplicìter lædatur 313
Memoria res fragilis ac delicata 341
Memoriæ organũ quod? 314
Memoriæ organum quomodo deuaſtetur 314
Memoriæ læſæ cauſæ duplices, 314
Memoriæ læſio præter naturam 313
Memoriæ præcipua adminicula, quæ? 343
Memoriæ amiſſio iuxta Hippocratem ſemper mala, 330
Memoriæ, quæ potiſſimũ aduerſentur 343
Memoratrix facultas, vt agat determinato & ſibi appropriato indiget organo, 314
Memoratricis facultatis ſubiectum, commune quod? 314
proprium ſubiectũ quod? ibid.
Memoratiua, ſiue Mnemonica, quid 342
Mnemonica à quo primum inuenta 342
Menſes ſi ſint compreſſi vbi cauteria adhibenda 3
Menſium ſuppreſſio qua ratione fiat 28
Menſtruorum retentio, quid cauſet 134
Metallum omne habet proprieta-

prietatem ad acorem, 258
Metalla vbique non eadem, 519
Metus quomodo contingat, 223
Mirabilis imaginatio cuiuſdam ſerui in capitis dolore 42
Mithridatũ recens ſomnum conciliat 15
Morbus nullus in motu, 461
Morbi cognitio vnde eluceſcat 306
Morbi hæreditarii qui 509
Morbi hæreditarii vnde oriantur 513
Morbi diuturni, diutura requirunt pharmaca 279
Morbi neruorum, qui? 615
Morbi, imaginationis & rationis læſæ quinam? 109
Morborum imaginationis & rationis læſæ curatio, 109. & ſeq.
Morſuli in ariditate linguæ, faucium, & ſiti immenſa ſumendi 59
Morſuli à vertigine & apoplexia præſeruatiui, 480
Morſuli pro memoria corroboranda 338
Morſuli pro cordis roboratione 299
Morſuli viſcera corroborantes 248
Mulier quædam laborans dolore capitis cum contractione membrorũ & matricis dislocatione curatur 69. & ſeq.
Mulier quædam curata ex eſu fructuum horariorum recidiuam patitur 72
Mulier quædam grauida periculoſe laborans, vna cum infante, ab authore curatur 68. & ſeq.
Mulier quædam grauida intenſiſsimis doloribus capitis laborans, curatur, 67. & ſeq.
Mulier quædam ab omnibus pro deplorata habita ab authore curatur 72
Muſica incitabulum lætitiæ, 276
Muſica magni morbi curati, 276

Muſica

Muſica virtus 276
Muſica contra animi perturbationes vtilis 775

N.

NAſalia naribus attracta caput purgant, 19
Naſalia in dolore capitis quã do conueniant 18
Naſalia qualia debeant eſſe in materia bilioſa
qualia in materia melancholica ibid.
Natura vias quærit noxia expellendi 36
Natura ſemper ad partẽ imbecilliorẽ tranſmittit materiam 230
Natura nihil ægrius fert, quã duos motus inter ſe contrarios 277
Naturale eſt, nos ea tenaciter retinere quæ in teneris annis percepimus 343
Nerui vnde originẽ habeant 659
Nihil tam difficulter conſeneſcit, quam vindictæ cupiditas 343
Nimius coitus cerebrum & intellectum adimit 146
Nobilis quædam matrona ſeptem annis paßione hypochondriaca laborans præcipuos, Germaniæ, Italiæ, Galliæ Medicos experta, curatur 308. & ſeq.
Nodulus mirifice flatus diſcutiens & aluum emolliens 264
Noxium, quod per menſes excerni debet, detentũ, ſanguinem corrumpit 36
Nulla medicina purgans, quæ nõ aliquam corporis partem deprædetur 276

O.

OBliuio, quare humiditatis filia dicatur 343
Obliuionis cauſa in ſenibus ac pueris eadem 343
Obſeruatio Hollerii in ſectione cadauerum cataleptícorum 400
Obſtructiones in hypochõdriis quales 218
Obſtructis venis meſaraicis calor humores comburit, & cerebrum corrumpit, 221
Oculorum caligo, vnde? 271

Oculis aperti quare homines aliquando non videant, 401
Octauiani præceptũ pro Medicis 781
Odorifera ad excitãdam virtutẽ memoratricem maxime conueniunt 336
Officina primæ concoctionis, quæ? 234
Olera quæ ægris vitãda, 340
Oleum ex craneo humano ad quid conferat 571
Oleum oliuarum ante vinum bibitum, quare ebrietatem arceat 83
Oleum, quo abdomen, pubes & renum regio inungitur 261
Oleum apoplecticum in aula Brandeburgica frequens, 534
Oleum ad auditum reſtituendum 56
Oleum pro memoria memoriarum comparanda, 347
Oleũ mirifice ad memoriam conducens 319
Olei eiuſdem præparandi modus ibid.
Omentum caſtrati vel vituli ex animali viuo extractum qualem habeat vim 117
Omnis motus fit in inſtanti, 458
Operationibus animæ rationalis diminutis, quid inducatur 143
Opio vti non ſemper tutum in cauteriis 14
Opio adminiſtrata cauteria aliquãdo gangrænam inducunt 14
Orificii ventriculi compreßio frigidum ſudorem nonnunquam mouet 272
Origo melancholiæ hypochõdriacæ diuerſa 304
Os ventriculi in hypochondriacis plerumque humidum 233
Oſſa carent dolore & voluptate 4
Oui putamina in aceto quare molleſcunt 530
Oxymel dilutum aquæ ptiſanæ ebriorum ſitim ſedat, 86
Oxyrhodinum ad mitigandos ſed

dos ſed

dos,ſed non tollendos capitis dolores 67
Oxyſaccharum ſquilliticum pro ſplene D.Matthæi Flacci 311
Oxyrhodinon ad conciliandum ſomnum & alterandum capitis dolores idoneum 53

P.

Palmarius quomodo hydrophobiam curet 203
Palmarii ſententia de cane rabido 196
Paralyſis,quid? 616
Paralyſis quotuplex 615
Paralyſis forma,quæ? 610
Paralyſis vnde prodeat 618
Paralyſis varia nomina 615
Paralyſin ex colica aliquando fieri tradunt Medici 49
Paralyſis ſemper apoplexiam ſequitur 615
Paralyſis ex tertiana febri, quomodo fiat 623
Paralyſis differentiæ,ſigna,& indicationes 619
Paralyſis morbus valde contumax 621
Paralyſis cauſæ effectrices quæ? 617
Paralyſis quomodo differat à ſtupore, tremore,&c. 616
Paralyſis curatio 620.& ſeq.
Pars capitis anterior iniuriis aeris magis expoſita, ideoque facilius læditur 143
Partes capitis externas laborare,vnde pateat 23
Partes internas laborare, vnde pateat ibid.
Partes capitis,quæ dolore afficiuntur,quotuplices 4
Paulus & Aetius in apoplexia vomitum quare commendent 327
Pennæ ciconiarum quomodo in pueris ſternutationem probibeant 762
Perſicorum eſus catochen producit 400
Peſſuli ad prouocandos menſes maxime idonei 26
Pharmacia caput reſpiciens in quotuplici ſit differentia 14
Pharmacia in melancholiæ curatione quotuplex 134

Pharma-

Pharmacia refertur inter auxilia in dolore capitis 10
Pharmacia curatoria quæ? 14
Pharmacia præſeruatoria quæ? ibid.
Pharmacia vitalis quæ? ibid.
Paſſeres perpetua epilepſia laborant 610
Phrenitis quid ſit 110
Phrenitis ſiue phreneſis, quomodo à Celſo definiatur 109
Phrenitis à Iuuenali quomodo definiatur ibid.
Phrenitis à ſanguine feruente dependens omnium mitiſſima 111
Phrenitis bilioſa eſt remiſſioris actiuitatis, 113
Phrenitis atrabilaris quare maxime lethalis 113
Phrenitis quomodo differat à paraphrenitide 111
Phrenitis atrabilaris acutiſſima, ſanguinalis mitiſſima, bilioſa media 113
in Phrenitide quando lædatur imaginatio 115
quando memoria ibid.
quando ratio ibid.
in Phrenitide quibus medicamentis vtendum 115
Phrenitidis materia vbi generetur 113
Phrenitidis ſedes, quæ? 110
Phrenitidis cura 115. & ſeq.
Pedes quomodo ſenſum amittant 673
Pellis vulpina ad quid conferat 444
Pili canis rabidi vulneri impoſiti remedio ſunt 205
Pillulæ in læſione memoriæ, 322
Pillulæ in capitis dolore 44
Pillulæ pro corroboratione ægri 49
Pimpinellæ vis in canibus regiis primum experta 210
Pimpinellæ ad præcauendam hydrophobiam magna vis 210
Pituita putreſcens, quare ſomnũ faciat profundũ, 375
Pleiadum ortus, æſtatis principium 227
Plutarchus tradit cauſam, quare antiqui in ſympoſiis capita florib. cinxerint, 81

Potus & cibi niue refrigerati facile catochen producunt 400
Potus aquæ frigidæ ſecundum Rhazem quandoque facit dolere caput 80
Potus in curatione phreneſis, qualis 181
Potiuncula in ſiti intolerabili 52
Potus in curatione maniaci, qualis? 170
Potio lenitiua & euacuatiua humoris 297
Potiones ſomniferæ 415
Præſeruatiuum ab apoplexia D. Reineri Solenandri comitiſſæ cuidam præſcriptum 534
Præſeruatiuum ne materia calculi colligatur 263
Præſeruatiuum à vertigine & apoplexia 521
Præſeruatiuũ à vertigine, 77
Præſeruatiuum ab eryſipelate 471
Præſeruatiuũ à calculo, 484
Prognoſtica veneni canini, 202
Pueri quare non valeant in tellectu 144
item amentes ibid.
item ebrii ibid.
Pueri indifferenter dormiunt 705
Pueris, quare omnia quæ audiunt & diſcunt, mira videantur 343
Publius Rutilius quomodo perierit 275
Puella ingenti capitis dolore laborans, quomodo curata 30
Puluis excellens contra venenum, vulgo Saxonicus dictus 215
Puluis capitalis in dolore capitis valde proficuus 77
Puluis pro apoplecticis & vertiginoſis 534
Puluis ad diſcutiendos flatus, 166
Puluis in alui conſtipatione idoneus 31
Puluis in dolore capitis cum vertigine 78
Puluis contra vertiginẽ, 489
Puluis ad corroborandum vtilis 49
Puluis ad effumationes prohibendas

bendas idoneus 30
Puluis ſtomachicus in fine cibationis 33
Puluis ad exiccandum caput & corroborandum ventriculum vtilis 56
Pulmones capellæ aſſati ebrietatem pellunt 82
Pulſus in lethargo cur tardus & mollis 265
Punctiones inteſtinorum vnde oriantur 232
Purgationes frequentes periculoſæ 276
Purgantium medicamentorum natura, corporũ quæ expurgantur naturis contraria eſt 276
Putei acres in Hiſpania & Aquitania, vnde? 258
Putredinis occaſio 127

Q.

QValitas quotuplex 7
Qualitates, quænam agãt valenter quæ remiſſe, 6
Quantitas ſanguinis mittendi vnde metienda 227
Quantitas circa quemcunque humorem conſideranda, 7
Quatuor medicamẽta cor & cerebrum corroborantia, 184
Quidam ſæpe à grauiſſimis morbis euaſerunt, de quibus nihil ſpei reliquũ fuit, 168
Quidam à Gallo gallinaceo læſus in rabiem incidit, 193
Quidam poſt ſextũ & octauum annum à canis rabidi morſu rabidi euaſerunt 197
Quidam poſt annum duodecimum ibid.
Quidam poſt annum decimum octauum ibid.
Quidam ex nimia ingurgitatione vini potentis Hiſpanici, in tantos capitis dolores incidit, vt pene exanimaretur 45
Quidam in maximis capitis cruciatibus putat aliquid cerebro ineſſe, quod erodendo ipſum vellicet 41
Quidã exiſtimat ſibi in ſyncipite vermes conuolutos, ex quorum motu, capitis cruciatus perciperet 42
Quidam febre intermittente in quar-

in quartam ſeptimanam laborans, cum dolore colico, curatur 48. & ſeq.
Quinam homines bonam habeant memoriam 342

R.

Radix mãdragoræ amoris remedium 149
Radix betonicæ comeſta ebrietatem arcet 85
Raphanus temulentiæ reſiſtit, 81
Ratiſponenſe pharmacopolium qualem olim compoſitionem in vſu habuerit, 92
Regio quandoque etiam confert ad generationem fatuitatis 146
Regurgitatio in ventriculum vnde fiat 37
Remedium ad recuperandam loquelam in paralyſi, 692
Remedium diuinum pro memoria 346
Remedium, ne canes rabidi euadant 202
Remedium D. Caſpari Hoffmanni in epilepſia 613
Remedium contra ſpaſmum, in quacunq; corporis parte 693
Remedium ſecretiſſimum & certiſſimũ in apoplexia, quo Dux Auſtriæ curatus, 536
Remedium contra melancholiam vtiliſſimum, 424
Remedium D. Reineri Solenandri in vertigine cuidam Comitiſſæ præſcriptum 492
Remedia empyrica in catalepſi varia 428
Remedia empyrica varia in apoplexia 536. & ſeq.
Remedia empyrica in paralyſi & conuulſione 691
Remedia empyrica in Comate 430
Remedia empyrica in catarrho 756. & ſeq.
Remedia varia in caro, 431. & ſeq.
Remedia partes in melancholia affectas reſpiciẽtia quotuplicia? 136
Remedia empyrica in vertigine vſu & felici ſucceſſu comprobata varia, 488. & ſeq.

Remedia varia contra Venerem 151
Riſus Sardonius, quid? 682
Remedia empyrica pro memoria 346
Res inanimatæ obiecta recepta non diiudicant 2
Res nō naturales Medici quas appellent 235
Res inanimatæ recipiunt obiecta 2
Rhabarbari vis, quæ? 116
Rhabarbarum immaturū in phrenitide magis probatur quam maturum, 116
Rhabarbari virtus, 277. & 278
Reſoluentia ex Galeno quæ? 117
Robur hominis maxime conſiſtit in ſanguine 37
Rotulæ pro corroboratione vētriculi & capitis 31
Ruſtici quidam à cane rabioſo demorſi quomodo ab hydrophobia tuti euaſerunt 208

S.

SAcculus dolori capitis ſedando conueniens 32
Sacculus pro lotione pedū ad ſomnum cōciliandum, 411
Sacculus, quo in fluxu & dolore capitis filia Ferdinandi Archiducis Auſtriæ vſa eſt 756
Sacculus in melancholia ad regionem lienis applicandus 252
Sacculus ad dolorem capitis ſedandum 32
Sacculi pro lixiuio 102
Sacerdos quidam nolens vti Venere in grauiſſima ſymptomata melancholica incidit 231
Saliua in ore abundans quid indicet 463
Sanguis quomodo generetur, 234
Sanguis concreſcens & putreſcens, quæ ſymptomata cauſet 259
Sanguis quando concreſcere poſſit 401
Sanguis in mania ſi peccet in toto corpore, quæ vena aperienda 124
ſi non in toto, ſed in parte, quæ? ibid.

Sanguis per nares quando emittendus iuxta Hippocr. 12
Sanguis ſuperfluus quando nõ mittitur ad vterũ fit ſuppreßio menſium 28
Sanguis concretus quomodo emolliendus 257
Sanguis non eſt cauſa morbi, 56
Sanguis per hæmorrhoidas euacuandus in corpore retentus, cerebrum afficit, 225
Sanguinis mißio varios attrahit humores 24
Sanguinis abundantiam quæ indicent 219
Sapiẽtia habitat in ſicco, 343
Saxia immania, quæ nec ferro nec igni vinci potuerũt, aceto diſciſſa 530
Seruus cuiuſdam capitanei, in maximis capitis doloribus ab authore curatus, 40
Secretum ſecretorum de conſeruanda in æternum memoria 348
Sedes doloris, quæ? 3
Senſatio, ex quo fiat 2
Siccitas cum immoderata caliditate facit maniam 145
Siccitas ad intelligentiam & prudentiam confert 145
Sicut in natura quandoque monſtra contingunt, ita quoq; in arte accidere ſolet 158
Signa cœleſtia & planetæ, quæ in purgationibus cauenda 292
Signa futuri Aſthmatis, 741
Signa duplicis hypochondriacæ affectionis 220
Signa alia lethargum imminentem deſignantia, alia præſentem 265
Signa Myrachiæ, 264
Signa rabiei 197
Signa canis rabidi 197
Sinapiſmum pro apoplexia periculoſa 534
Sitis quomodo arte fallatur, 247
Splen in curatione melancholiæ calorificis fouendus, 241
Splenis tumor vnde gignatur, 234
Smaragdus in collo appenſus in epi-

in epilepſia vtilis 612
Somnus, quid? 381
Somnus paſſio cerebri 382
Somnus cur potiſſimum à cibo fiat 383
Somnus immoderatus parit dolorem capitis 8
Somnus præternaturalis quotuplex 383
Somnus profundus & meridianus fugiendus 341
Somnus præter naturam vnde melius cognoſcatur, 380
Somni cauſa, 382
Somni ſubiectum quod? 281
Somni ſubiectũ in duplici differentia 382
Somni præternaturalis ſedes, quæ? 385
Somni in hypochondriis quare pauci & turbulenti, 218
Somnum conciliantia medicamenta 15
Somnulenti quare amẽtes & fatui 146
Spaſmus quid? 624
Spaſmus quotuplex? 624
Spaſmus in quo conſiſtat, 625
Spaſmus quomodo diſtinguatur à tremore 626
Spaſmus in vulneribus ſuperueniens, malum 629
Spaſmus cynicus, quid? 681
Spaſmi differentiæ, ſigna & indicationes
Spaſmi cura 630
Sperma genitum quomodo exiccetur & generandum prohibeatur 150
Spiritus animalis alterabilis, 120
Spiritus animalis in melancholia fit obſcurus & opacus 129
Spiritus animalis tenebricoſus vnde fiat 131
Spiritus ſiccus facit animam prudentem 145
Spiritus animalis ſubiectum quod? 121
Spiritus an viuant 464
Spiritus animales immediata cauſa furoris 121
Spiritus gignuntur ex ſanguine 130
Spirituum debilitas quotuplex 504
Stercus amatæ, quomodo amantis amorẽ ſoluat, 149
Stercus columbinum in curatione

tione hydrophobiæ vtile, 204
Sternutatio quid? 759
Sternutatio motus præter naturam 759
in Sternutatione quid lædatur 759
Sternutatio febricitantibus quare nociua 762
Sternutationis eſſentia 759
Sternutationis motus quotuplex 761
Sternutationis cauſa, quotuplex 760
Sternutationis materia, 760
Sternutationis materia vbi generetur 760
Sternutationis ſedes, quæ? 761
Sternutationem humectato corpore fieri, quomodo intelligendum 760
Sternutationem ad excitandam, quæ concurrant, 761
Sternutationis indicationes & prognoſtica 762
Sternutatoria ex quibus præparentur 334
Stupor via ad paralyſin, 632
Succus melancholicus, qualis? 229
Succus lethargũ faciens, quomodo & vnde gignatur, 264
Succus melãcholicus ne in capite generetur, quid faciendum 180
Succus quilibet phrenitidem faciens putreſcit 112
Symptomata ad curationem morbi deducunt 305
Symptomata melancholica, quomodo ſedentur 223
Symptomata in melancholia hypochõdriaca valde ambigua 306
Symptomata, dolor capitis & ſuppreſſio menſium à iecore & vtero ſuam originem habent 23
Symptomata melãcholica, vnde & quomodo fiant, 224
Symptomatum cauſæ, quæ? 306
Syriaſis qualis morbus ſit, 108
Syriaſis quo anni tempore potiſſimum accidat ibid.
Syriaſis ſigna ibid.
Syriaſis, morbus infantibus valde familiaris ibid.

Syriaſis cura 109
Syrupi valẽtiſsime cient mẽſes 25
Syrupus de ſucco citri vino potenti ſuperbibitus ebrietatem prohibet 83
Syrupus in defectione animi & difficultate reſpirandi, 251

T.

TActus eſt ſenſus omnium infimus & magis materialis 3
Tactus in ſenſu maxime obſeruatur & percipitur dolor ibid.
Tactus non actuatur niſi ab obiecto materiali tangente ſenſum 3
Tamarindi ſi lenientibus & purgãtibus miſceantur, in phrenitide laudabiles, ibid.
Tempus canicularium ad medicationem incommodum 40
Tempus medicamẽta maniacis exhibendum, quod idoneum 125
Tempore autumni vitioſi humores in corpore magis augentur 292
Tempore matutino quando venæ ſecentur 163
Tempore hyemis primus hauſtus ſit de vino, æſtatis tempore contra 276
Tempore veris natura cœli ratione ſe ipſam expurgat 291
Tẽpore matutino quare purgantia exhibenda 229
Thermalium aquarũ vis, 516
Therebinthinæ virtus, 279
Theriaca refertur inter medicinas compoſitas 15
Theriaca inducit ſomnum nec dolorem ſentire facit, ibid.
Theriaca in aqua vitæ diſſoluta in hydrophobia optimum remedium 205
Thraces, quare non potuerint numerare vltra quatuor, 146
Tinnitus & ſuſurrus aurium, quomodo ſedetur 546
Topaicus in annulo geſtus Veneris remedium 151
Thurnhäuſers Miltzwaſſer Electori Brandeburgico ordinata 312

Tortu-

Tortura oris quomodo fiat, 682
Tremor in lethargo malum lethale 376
Triſtitia conſumit & depaſcit cor hominis 275
Trochiſci ad appetitum coeundi arcendum 149
Trochiſci in ſiti ſub ligua tenendi 59
Trochiſchi narcotici ad dolores ſiue capitis, ſiue dentiũ, ſiue quoſcunq; alios, 106
Tußis vnde excitetur 485. & 699

V.

VAria remedia ebriorum ſitim ſedantia, 86. & 87
Vapor ob ſubſtantiæ tenuitatem altum petit & materiam quieſcentem attenuat 20
Vena cubiti triplex 124
Vena cubiti in mania, quando ſecanda 124
Venæ ſectio in dolore capitis varia 11
Venæ ex ſpirituum & ſanguinis efferueſcentia diſtenduntur 45
Venæ meſaraicæ ſunt rami, venæ portæ qui non poſſunt aperiri niſi circa podicem 279
Venæ meſaraicæ quomodo in generatione melancholiæ concurrant 133
Venæ meſaraicæ quæ? 267
Venarum meſaraicarũ munus ibid.
Venis meſaraicis qualis ſuccus detineatur ibid.
Venæ hæmorrhoidales ſunt rami venarum meſaraicarum 279
Venæ oculorũ quare aliquando diſtendantur 271
Venæ propria facultate conſeruant ſanguinem 400
Venarum vomitus Hippocrati quid? 769
Venis meſaraicis obſtructis chylus in ventriculo elaboratus, ad epar tranſire non poteſt 268
Venenum quot modis generetur 195
Venenum eſt opus præter naturam 195

Vene-

Venenum caninum? 193
Venenum caninum non eſt à tota forma 144
Venenum quãdo per venæ ſectionem à corpore propellatur 202
Venenum caninum non eſt multæ actiuitatis 194
Venenum à cane rabido contractum, ſi per totum corpus diſperſum, quomodo pellendum 207
Venenũ in cane quomodo generetur 195
Venenum à cane rabido homini illatum eſſe quomodo probetur 198
Venenum caninum quale, 196
Veneni canini ſubſtantia vnde cognoſcatur 194
Veneni generationis cauſæ explicantur 195
Vẽtus Aquilonaris quare maxime inducat catarrhum, 698
Venti copioſi in diaphragmate collecti difficultatẽ anhelitus cauſant 273
Vẽtriculus præmadefactus & cerebri humiditas, quæ mala afferat 677
Ventriculus facultate impedita cibum non poteſt complecti 226
Ventriculus cupiens moleſtum à ſe excutere, naturam ad vomendum incitat 37
Ventriculus in generatione melancholiæ, quomodo cõcurrat 133
Ventriculus affectus quomodo curandus 226
Ventriculus frigidus & ſiccus impedit primam concoctionem 233
Ventriculus ex vomitu debilitatus, quomodo roborãdus 262
Vẽtriculi orificium magnum habet conſenſum cum cerebro 37
huius ratio ibid.
Ventriculi cerebri in incubo quomodo obſtruãtur, 437
Ventriculi coctio quibus offendatur 253
Ventriculi cerebri anguſti, fatuitatis cauſa 143
Ventriculorum cerebri anguſtia,

ſtia quomodo fatuitatem inducat 143
Ventriculi orificium ex regurgitatione & laborioſo vomendi conatu male afficitur 37
Vermes tredecim oblõgos, villoſos, lanuginoſos viuos per fauces, nares & aures, author à quodam expulit, 45
Vertigo vnde oriatur 461
Vertigo vnde dependeat, 458
Vertigo in quo conſiſtat, 448
Vertigo affectus medius, 468
Vertigo in genere ſymptomatum, 458
Vertigo cito fit & cito deſinit, 449
Vertigo cui contingat 447
Vertigo initium apoplexiæ, 459
Vertigo ſi pertinax fuerit, quibus vtendum 453
Vertigo quale vitium & quo referatur 447
Vertigo ab apoplexia & caro quomodo differat 449
Vertigo quomodo fiat 448
Vertigo ſi oriatur ex inedia, quibus vtendum 454
Vertiginis varia nomina, 447
Vertiginis ſpecies 461
Vertiginis forma, quæ? 448
Vertiginis obiectum, quod? 449
Vertiginis cauſæ, quæ 451
Vertiginis curatio, 452. & ſeq.
Vertiginis differentiæ & ſigna 452
Vertiginis curatio in fœmina amili 472. & ſeq.
Vertiginoſi putant ſibi omnia in gyrum verti 448
Veteres quare poſt finem cœnæ lactucis vſi 82
Viæ, per quas materia catarrhalis fluit, quot? 711
Vidua quædam præ dolore capitis vix oculos tollere & caput mouere poteſt 75
Vigiliæ quotuplices 404
Vigiliæ ſuperfluæ cauſant dolorem capitis 8
Vigiliæ immoderatæ vnde proueniant & quid minentur 406
Vigiliæ præter naturã in quo conſi-

conſiſtant 405
Vigiliarum ſedes quæ? 404
Vigiliarum ſigna & differentia 406
Vigiliarum cauſæ 404
Vigiliarum immoderatarum cura 406. & ſeq.
Vigiliis coctiones imminuuntur 167
Vinum vehiculum vaporum ad caput 556
Vinum ὀλιγόφορον *& cum aqua acetoſæ dilutum æger ſumere poteſt* 46
Vinum, in quo folia roſ. cocta ſunt, Dioſcorides cõmendat 99
Vinum tale, ad quid conducat ibid.
Vinũ ardens in cephalæa frigida remedium domeſticum ibid.
Vinum album conducibilius, 276
Vinum generoſum quomodo dolorem pariat 8
Vinum medicatum ad reficiendam memoriam 320
Vinum feculentum & caſtanea comeſtæ incubum procurant 434
Vinum chalybeatum quomodo præparetur ibid.
Vino chalybeato vtens quomodo ſe debeat gerere, ibid.
Vini chalybeati efficacia, 142
Vini potus in curatione delirii omnino interdicendus, 165
Vino hominum ingenia dulceſcunt 341
Vir quidam inſigniter eruditus ex vulnere quodam memoriam ita amiſit vt omnium literarum oblitus, Lutetiam redire coactus fuerit, & ab elementis literas diſcere 327
Viſcera naturalia, vitalia & animalia quomodo corroborentur 60
Vitruuii opinio de aquarum acidarum cauſa 527
Vitia, à capitis excremento originem ducentia, quæ? 759
Vitia ventriculorum cerebri, quæ? 313
Vmbra nucis arboris, ſubdormientibus carũ infert, 394

Vmbra ſorbi arboris à cane rabido demorſos in rabiem vertit 197
Vnguentum Agrippæ efficax in capitis dolore 20
Vnguentum lienare 182
Vnguentum pro confortanda memoria ex authoris ſecretis deſumptum 337
Vnguentũ ad mitigationem doloris capitis idoneũ, 40
Vnguentum pro orificio ventriculi 246
Vnguentũ pro ſtomachi corroboratione 185
Vnguentum pro ſplene 296
Vnguentum in tumore lienis, 304
Voluptas quomodo fiat, 2
Vomitus quomodo reprimatur 38
Voracitas ſalis, quæ mala cauſet 485
Vrinæ retentio quomodo reſoluatur 403
Vrinæ præter voluntatem exeuntis cauſa 659
Vulnus à cane rabido inflictum quomodo exiccandum, ne ſordeſcat 210

FINIS.

ms

Brusselles 1868

vente Arnold.

1.